

ÍNDEX DEL CAPÍTOL 4

Barcelona, 1979-1999.

20 anys d'incompleta planificació teatral.

	Pàgina
4.0 Una introducció.	3
4.1 Els antecedents. El Teatre Independent, una base, un punt de partida.	
♦ Un advertiment i una consideració.	5
♦ La incidència determinant d'un entorn.	6
♦ Els inicis del Teatre Independent.	11
♦ L'expansió del Teatre Independent; la consolidació dels grups; els inicis de la professionalització.	16
4.2 La predemocràcia i els Ajuntaments provisionals: el camí a la transició.	
♦ Predemocràcia/transició/consolidació democràtica.	31
♦ Marc socio-polític.	32
♦ El Teatre Independent a tot l'estat en la transició.	36
♦ 1975: comença una nova etapa.	39
♦ 1976: un any molt especial.	43
♦ Del 1977 al 1981: avançant cap a la consolidació de les noves propostes.	50
♦ Documents base per a la planificació.	63

4.3	Els anys '80, el protagonisme de l'acció pública	
◆	polític i social	65
◆	Marc Referència cronològica 1982/1989	71
4.4	Els anys '90, la consolidació del teatre privat i el reposicionament del teatre públic.	
◆	Marc polític i social	179
◆	Referència cronològica 1990/1999.	185
◆	Bibliografia	373
◆	Hemeroteca	381
◆	Documents	397

CAPÍTOL 4

Barcelona, 1979-1999.

20 anys d'incompleta planificació teatral.

4.0.- Una introducció

Com s'ha referit al Capítol primer, les accions de planificació teatral sobre la ciutat de Barcelona, han estat escasses i situades en el temps amb irregular distribució, malgrat que les més destacables les podem ubicar a la dècada dels noranta, no es poden ignorar aquelles que, de manera poc ordenada, de forma puntual i, en moltes ocasions, fruit de la pròpia dinàmica del fet teatral com a fenomen socio-cultural, han constituït la base per a formar un entramat que podem considerar fets de planificació indirecta.

La planificació en qualsevol àmbit de la societat, intenta ser una suma d'accions convertides en mesures que permetin un millor resultat d'una determinada activitat a fi d'assolir els objectius proposats amb el màxim de garanties d'èxit.

Sovint les grans mesures planificadores responen a moments de crisi del sector a planificar i en el cas del teatre caldria fer unes consideracions.

Com qualsevol altre sector la crisi pot ser global o parcial, i hem de fer atenció a l'afirmació que es ja tòpic de la crisi del teatre. Per apropar-nos a la

realitat hem de considerar que al voltant de l'any 1975 i a Barcelona, que és el punt de partida d'aquest treball, hauríem de distingir entre dos conceptes ben definits que refereixen realitats ben diferents. Crisi de teatre o crisi d'unes estructures de producció, gestió i distribució del producte teatral.¹

L'espectacle dramàtic, com a fet teatral, s'inscriu en la societat que el genera i l'acull a la vegada depenent d'uns mecanismes que li permeten desenvolupar-se, convertint-se en una mercaderia que passa a formar part de l'oferta i la demanda, que es mou en uns marges de rendibilitat i que estratifica en el seu propi procés les intervencions d'una sèrie de professionals especialitzats.

El teatre conté una força evolutiva en si mateix, en la mesura en que la societat a la que serveix, va canviant. Aquesta força evolutiva estarà sempre subjecta i, per tant, contrarestada o potenciada en funció de les formes productives sancionades, que respondran inevitablement al marc polític i al marc jurídic reglamentari que intentaran immobilitzar o dinamitzar el fet teatral.

A la Barcelona del 1975 no podem parlar de crisi del teatre, doncs l'activitat que es va desenvolupar en aquells anys així ho demostra i és, sense cap mena de dubte, el nucli i el punt de partida d'un canvi radical en les estructures i les formes de producció i les maneres d'entendre el teatre imperants fins al moment, per donar pas a uns anys d'incontestable evolució fins arribar a la situació actual. La crisi per tant estava en les estructures i no en el teatre en sí mateix.

És evident que en el moment al que estem referint-nos darrera d'aquesta estructura anquilosada que es posa en qüestió i es modifica hi havia una ideologia determinada, que servia a uns interessos molt concrets i per tant responia a unes institucions polítiques predemocràtiques que mantenien tots els tics i les perversions del regim anterior.

¹ **FÀBREGAS, Xavier.** *Introducció* a: **BARTOMEUS, Antoni.** *Grec 76: Al servei del poble. Quan la professió teatral, actors i directors constituïts en Assemblea, estableix un compromís amb el poble i pren una opció de classe, pot ser que surti un Grec.* Barcelona. Editorial l'Avenç, col·lecció Petit Avenç nº1. Primera edició desembre 1976.

4.1.- Els antecedents. El Teatre Independent, una base, un punt de partida.

Un advertiment i una consideració

Per iniciar aquesta aproximació al fenomen del Teatre Independent, hauríem de destacar en primer lloc un advertiment i en segon lloc una consideració.

L'advertiment consisteix en que en tot el moviment del Teatre Independent hem trobat una quantitat apreciable de documents però pocs d'ells que es puguin considerar sense discussió classificables com escrits teòrics. Això respon al marcat caràcter conjuntural d'aquests documents que en la seva majoria tenen una intenció immediata d'intervenció més que de reflexió. La manera peculiar de treball d'aquest moviment, que era principalment de forma col·lectiva, va significar per damunt de tot una actitud d'intervenció en un moment històric molt precís i que emetien la conclusió d'una anàlisi en funció de la importància en l'instant exacte que s'estava emetent. Podem determinar que la teoria que es desprèn de la documentació que ha generat el Teatre Independent s'hi detecta la presència d'una teoria "en estat pràctic"² coincident

² FERNANDEZ TORRES, Alberto (Coordinador) i DD.AA. *Documentos sobre el teatro independiente español*. Colección Teoría Escénica. Madrid. Edita Centro Nacional de Nuevas Tendencias Escénicas, Ministerio de Cultura. Primera edició 1987.

amb la majoria de reflexions escrites sobre fenòmens d'intervenció cultural d'envergadura, tal i com pensem que ho ha estat el Teatre Independent.

Considerem que el moviment del Teatre Independent, s'inscriu essencialment, en el grup que podríem anomenar dels fenòmens d'intervenció, tal i com ho considera l'estudiós Alberto Fernández Torres, i això ens porta a considerar la importància del procés d'intervenció en el desenvolupament dels darrers cinquanta anys de teatre a Espanya que es fonamenta en el Teatre Independent, sense cap mena de dubte.

La incidència determinant d'un entorn. ³

Afortunadament la realitat i la vida no son veritats estàtiques, ans tot al contrari, un dels seus tres més significatius és precisament el seu caràcter dinàmic. Això es tradueix exactament al fet teatral, que va transformant-se de la mà de la societat a la que serveix. Així doncs el Teatre Independent, no té una data de naixement, ans bé es el resultat d'una sèrie d'accions i circumstàncies que el configuren d'una forma determinada en cada moment precís. El que sí podem determinar és a partir de quin moment nosaltres el comencem a contemplar com part integrant d'aquest estudi per determinar la seva influència a les accions induïdes o deduïdes de les planificacions que són motiu d'atenció al present treball.

Situem el nostre punt de partida l'any 1955, on ja fa un parell d'anys, el regim franquista ha començat el seu intent d'homologació internacional amb la signatura del Concordat amb la Santa Seu i els acords militars amb els EEUU de manera que el referit any España ingressa a l'ONU.

Es sortia dels anys més obscurs i durs del franquisme. Quan a Europa encara ressonaven les conseqüències del conflicte armat, naixia el Pacte de Varsòvia, i mentre a les pantalles de Barcelona es projectava Mogambo, desapareixien Paul Claudel, Alexander Fleming, Charlie Parker, Albert

³ DD.AA. LA VANGUARDIA DEL SIGLO XX. La Vanguardia Ediciones S.L Barcelona 1999.

Einstein, Thomas Mann, James Dean i Ortega y Gasset a la vegada que al Regne Unit, Churchill dimitia per qüestions de salut i Perón a l'Argentina ho feia per proposar una junta militar.

Entre el 1955 i el 1963 es viuen tant a nivell espanyol com internacional una sèrie d'esdeveniments que incideixen sens dubte en el desenvolupament del moviment del Teatre Independent, d'alguna manera hereu de persones i moviments que després de la guerra civil van intentar descobrir nous autors i incorporar el repertori internacional en mig d'un panorama social i cultural deplorable. Entre ells, i ni que sigui per estricta justícia de no deixar-los en el oblit, Juan Germán Schroeder, Esteve Polls, Antoni Chic, Josep Mª Loperena en el capítol dels noms propis i en el les formacions Teatro de Arte (1941), Teatro de Estudio (1942), Teatro Yorick (1949), Teatro Experimental de Barcelona (1950), Agrupación de Teatro Experimental (1953), i Teatro Español Universitario (1953).

L'arrencada d'aquesta etapa del Teatre Independent es situava en mig dels inicis dels moviments universitaris que contestaven al sindicat únic d'estudiants SEU, produint-se les detencions de Sánchez Ferlosio, Tamames i Ridruejo, i iniciant-se el moviment d'oposició política a l' Universitat, que uns anys més endavant acollirà importants moviments en l'àmbit teatral, els Teatres Universitaris (TEU), d'on sortiran propostes que es convertiran en alternatives al teatre imperant i que entraran a formar part del moviment independent.

Mentrestant, el Marroc s'independitza de França, el Front d'Alliberament Nacional a Algèria s'enfronta l'exèrcit francès, es produeixen enfrontaments al Canal de Suez, les tropes soviètiques esclafen un alçament popular a Hongria.

En l'àmbit socio-cultural, destaquem la primera emissió de Television Española (TVE), la inauguració del Festival de Cinema de San Sebastián, la concessió del Premi Nobel de Literatura a Juan Ramon Jiménez i les morts de Bertold Brecht, Pio Baroja, Negrin i Puig i Cadafalch.

Aquest període canviant i definitori d'una Europa en reconstrucció que, inevitablement, encara que de manera lenta, arrossegava a mostrar a España actituds d'evolució, va ser el testimoni, pel que fa al marc internacional, dels enfrontaments racials als EEUU, de la signatura a Roma del tractat que establia el Mercat Comú Europeu, del retorn de De Gaulle a la presidència de França, del triomf de la revolució cubana amb l'accés al poder de Fidel Castro, de l'arribada a la lluna d'una nau russa no tripulada, de la visita de Krushev als

EEUU, de la proclamació de independència de nombrosos països africans, de la presidència de J.F. Kennedy als EEUU i del seu posterior assassinat, del bloqueig a Cuba per part dels EEUU, de la construcció del mur de Berlín, de la intervenció d'EEUU al Vietnam, de la independència d'Algèria, de l'inici del Procés d'Auschwitz, inici del Concili Vaticà II i mort del Papa Joan XXIII.

Mentre tot això passava al món, a Espanya, pel que fa als esdeveniments polítics, es reunien en assemblea els estudiants al Paraninfo de la Universitat de Barcelona, Josep Maria de Porcioles era nomenat alcalde de Barcelona, Barcelona i Madrid obtenien Cartes Municipals de caràcter especial, es creava el Ministerio de Información i Turismo, de qui depenia el teatre, i era nomenat ministre Arias Salgado, s'iniciava l'apertura econòmica amb l'ingrés d'Espanya al Fons Monetari Internacional (FMI) i el govern posa en marxa "El Plan de Estabilización Económica" a la vegada que s'anuncia la "Ley de Información", TVE s'instal·la a Miramar i arriba a Barcelona, també arriba però en visita oficial a Espanya el president d' EEUU Eisenhower, es celebra al palau de la Música Catalana el vintè aniversari de la mort de Joan Maragall i l'acte acaba amb la detenció d'entre altres de Jordi Pujol, Franco visita Barcelona, i més de dos milions d'espanyols emigren a Europa i mentre s'inicia el boom turístic, es produeixen vagues al sector miner d'Astúries, hi ha intents per part d'Espanya d'ingressar al Mercat Comú que no tenen èxit, es produeixen explosions al Valle de los Caídos i a diversos indrets de San Sebastián i Barcelona, és detingut i posteriorment executat el dirigent comunista Julian Grimau i condemnat a mort Jordi Cunill acusat d'actes subversius, a Astúries els miners creen el sindicat Comissions Obreres, és presentat el Plan de Desarrollo.

Al terreny social i cultural aquest període contempla com ens deixen, Humphrey Bogart, Oliver Hardy, Juan Ramon Jiménez, Albert Camús, Gregorio Marañón, Vicens Vives, Gary Cooper, Ernest Hemingway, Josep Maria de Sagarra, Marilyn Monroe, Raquel Meller, William Faulkner, Edith Piaf, Jean Cocteau i Carmen Amaya; també és testimoni de les greus inundacions de València, de la inauguració del Camp Nou, el nou estadi del Futbol Club Barcelona, de la incorporació d'Espanya al Festival de Eurovisión, de l'arribada de l'autostop i de l'aparició del bikini a les nostres platges, la inauguració d'El Corte Inglés a Barcelona, es produeixen les inundacions del Vallés, s'obren els cinemes d'art i assaig, es cobreix el carrer Aragó a Barcelona i Montserrat Caballé debuta al Liceu.

Durant aquests anys i envoltats d'aquestes circumstàncies, moviments diversos a àmbits diversos també, iniciaven el que més tard es consideraria el

principi d'una evolució cap a canvis que, tard o d'hora significarien el restabliment de fórmules socials diverses però fonamentades en estructures democràtiques y establertes a partir d'un Estat de Dret. Si de moment no podem parlar de transformacions polítiques sí que ho podem fer a partir d'aspectes socials i culturals. La societat civil no s'atura i empren un llarg camí cap a la reconquesta de la dignitat.

Pensem que era necessari establir aquest marc que ens permet partir de la realitat política i social d'un moment del que són fills els protagonistes del període que entrem a analitzar i que, per tant, ha marcat clarament les actituds, les seves conseqüències i els camins per on han transcorregut els fenòmens d'intervenció dels que parlàvem a l'inici d'aquest apartat i que han estat els fonaments del teatre actual.

Entre els àmbits que es belluguen trobem naturalment el relacionat amb la cultura i més concretament el que és motiu del nostre interès en aquest estudi, el teatre, i ho fa a partir del moviment del Teatre Independent pretenent contestar al teatre comercial del moment mitjançant una renovació de les programacions, la manera d'entendre el tractament dramàtic i les noves tècniques d'interpretació, més endavant a partir dels anys setanta també s'establiria una opció a les formes de producció, gestió i distribució.

Amb l'utilització del terme independent, aquest moviment teatral pretén situar-se en un tipus de teatre no subsidiari de les servituds de l'escena comercial, però amb vocació de normalitat, de ple desenvolupament professional.

Podríem assegurar que el Teatre Independent no va ignorar els mecanismes econòmics que feien viables les seves propostes però tampoc va voler dependre d'ells ni molt menys sotmetre els seus objectius. Mentre el teatre comercial es realitzava per obtenir un benefici econòmic, el T.I. no menyspreava el benefici per a poder realitzar-se. ⁴

⁴ FÀBREGAS, Xavier (d'entre DD.AA.). *Documentos sobre el teatro independiente español*. Op. Cit. Article: *La hora del teatro independiente*. Pàgina 81. Article traduït al castellà, originàriament publicat en català a la revista «Serra d'Or» N° 4. Barcelona, abril de 1967. Veure també l'article: *Teatro Comercial, Teatro Independiente, Teatro de Aficionados*. Pàgines 111 a 115. Article traduït al castellà, originàriament publicat en català a la revista «Serra d'Or» N° 120. Barcelona, setembre de 1969.

Per regla general, les companyies independents no tenien empresari individual i els beneficis en lloc de repartir-se entre els socis o quedar-se'ls l'empresari, es dedicaven a garantir la qualitat dels següents muntatges. Els objectius eren més propers a complir una funció social com a instrument ideològic que a ser una font de guanys o un objecte de comerç. Una de les aspiracions d'aquest moviment es centrava en la recerca d'un públic que es va canalitzar en dues direccions i que marcarien dos camins recorreguts des de la complementarietat i la normalitat. Aquests camins s'adreçaven, per una part als universitaris, i per una altra a les classes treballadores.

La figura del director tenia una gran importància com a catalitzador del treball en equip i això va comportar una notable renovació de les tècniques escèniques, donant entrada als corrents de les escoles europees més importants del moment. L'actor es sotmet a una disciplina més rigorosa, s'estén la pràctica d'exercicis d'expressió corporal, es comença a entendre l'actor com un instrument de la interpretació complet.

Al camí cap a la professionalització l'actor no pot viure del teatre però sí que viu per al teatre, alternant-lo amb altres activitats professionals.

El teatre comercial, el teatre independent i el teatre d'aficionats, van mantenir relacions entre sí, influint-se recíprocament, però de seguida en aquesta convivència el Teatre Independent es va fer notar sobre els seus veïns.

Va assaltar els reductes comercials deixant enrera la representació única o de funcions limitades de la mateixa manera que va començar a incorporar als actors comercials que van fer en la seva majoria un gran esforç d'adaptació a les noves fórmules.

La col·laboració entre elements que representaven un nou plantejament intel·lectual i els que provenien de l'experiència i la quotidianitat van sorgir punts de partida de gran interès que, sens dubte, ho van fer en benefici de la renovació de les estructures teatrals del país.

El Teatre Independent va actuar com a revulsiu i es va situar com alternativa socio-cultural-política contra les estructures dominants.

Els inicis del Teatre Independent. ^{5/ 6/ 7}

⁵ **PÉREZ D'OLAGUER, Gonçal.** *Teatre Independent a Catalunya.* Barcelona. Editorial Bruguera S.A. Quaderns de Cultura N° 62. Primera edició 1970.

⁶ **FERNANDEZ TORRES, Alberto** (Coordinador) i DD.AA. *Documentos sobre el teatro independiente español.* Op. Cit.

A l'any 1955, de la mà d'un grup de persones vinculades a la burgesia mitja de Barcelona es formava l'Agrupació d'Art Dramàtic de Barcelona (ADB), sota la cobertura legal del Cercle Artístic de Sant Lluch. La seva activitat intensa fins a la seva desaparició al 1963, va centrar-se essencialment en la representació d'autors pràcticament nous i desconeguts com Brossa, Mª A. Capmany, Salvador Espriu i Manuel de Pedrolo, alguns clàssics catalans i autors habituals a les cartelleres europees, que aquí no es representaven tal com Anouilh, Brecht, Dürrenmatt, Giraudoux, Ionesco, Shaw, Strinberg o Chejov.

Als anys d'activitat, a més del gaire bé centenar d'estrenes, va promoure exposicions, cursos de formació d'actors, teatre per a infants, teatre experimental i diversos serveis als grups de teatre amateur de Catalunya.

L'ADB es finançava gràcies a les representacions que cada any es feien de "L'alegria que torna" a les quals acudia la burgesia catalana que, indirectament, possibilitava l'activitat de la resta de l'any. Això va ser així fins el 1961 que es va convertir en Fundació Cultural en la qual hi participava gran part de la mateixa burgesia que presenciava cada any "L'alegria que torna".

Com hem indicat, l'ADB va acollir moltes activitats i també va ajudar a promoure moltes experiències, com per exemple el 1956 el "Teatre Viu" de Miquel Porter i Ricard Salvat, que treballaven a partir de la idea d'experimentació. En la mateixa línia, el 1960 van establir "L'esquirol", secció de teatre per a infants i el 1962 acollia en la secció de pantomima, fundada per Carlota Soldevila, Albert Boadella i Anton Font, Els Joglars.

L'ADB va tenir una curta existència però una intensa activitat i el que és més important, una gran influència en el que serien els moviments i propostes que la van succeir en el temps.

Podríem determinar que l'ADB va tenir dues etapes, una primera, perfeccionista, que podria justificar el desig de transformar-se en el Teatre

⁷ DD.AA. *Paseo por el teatro catalán 1929/1985 (entre dos Congresos)*. Cuadernos de El Público nº 4, maig 1985. Madrid. Edita Centro de Documentación Teatral. Instituto Nacional de las Artes Escénicas y de la Música. Ministerio de Cultura.

Nacional de Catalunya ⁸ i una altra, la segona, que tractava fonamentalment de fer teatre amb els esforços de suplència, de posta al dia, més de documentar el fet teatral que d'aconseguir la perfecció de la forma.

Segons que afirma Frederic Roda ⁹ el terme Teatre Independent, front a les antigues denominacions per determinar aquest tipus de teatre (amateur, aficionats, no professional, vocacional), es va inventar a l'ADB ja que es declarava independent front als actors, als autors, al públic, i naturalment, en el que els era possible, a la censura.

Hi havia, sense cap mena de dubte, un desig de fer teatre, per fer teatre, seria més endavant als seixanta que el teatre reivindicaria el paper de arma o instrument de transformació.

El 1963 estrena al Palau de la Música Catalana "L'òpera de tres rals" de B. Brecht i l'Agrupació Catalana d'Art Dramàtic va ser suspesa per ordre governativa i per tant va deixar les seves activitats, deixant darrera seu una important tasca de difícil comparació amb els seus antecedents i que es projectaria en el futur de diverses maneres, moltes vegades mitjançant les mateixes persones que van protagonitzar la vida de l' ADB.

L'ADB, havia fet una clara aposta per l'idioma i ho feia amb un teatre nou que feia sentir el català tant en teatre original com traduït i el transformava en lloc exemplar de la llengua. Però al costat d'aquesta opció, la realitat bilingüe de la nostra ciutat permetia l'aparició de propostes teatrals en castellà que ho feia de la mà de Maria Luisa Oliveda amb la creació d' El Pequeño Teatro a 1957, inicialment dirigit per Miguel Narros.

L'any 1959, Ángel Carmona i Florenci Clavé creen, el Teatre Popular de Sala i Alcova que a l' any següent es transforma en La Pipironda, que actua al marge dels circuits independents actuant com un teatre de guerrilla i que es presentava sobtadament a locals públics de la perifèria de Barcelona, presentant obres d'autors del segle d'or castellà, així com de Rodríguez Méndez o Pedro Salinas. De forma esporàdica Carmona va presentar espectacles als circuits alternatius establerts.

⁸ COCA, Jordi. *L'Agrupació Dramàtica de Barcelona. Intent de Teatre Nacional (1955-1963)*. Barcelona. Publicacions de l'Institut del Teatre de la Diputació de Barcelona (Edicions 62), Col. Monografies de Teatre n^o9. Primera edició octubre 1978.

⁹ RODA, Frederic, (d'entre DD.AA.). *Paseo por el teatro catalán 1929/1985 (entre dos Congresos)*. Op. Cit. Article: *La A.D.B., un proyecto oportuno en su justo momento*. Pàgines 44 i 45.

Antonio Joven posa en marxa el 1960 el Teatro Popular Amateur, que seria més tard el Taller de Teatro de Barcelona i el 1961 Feliu Formosa i Francesc Nel.lo engeguen amb similars propòsits a la Pipironda el grup Gil Vicente.

Barcelona a partir de 1958 i gràcies a l'empresari Xavier Regàs que va crear els cicles de Teatre Llatí, va poder connectar durant deu anys, amb els circuits de teatre internacional i tenir l'oportunitat de veure teatre estranger als seu escenaris, ajudant sens dubte a propiciar un públic més exigent i contestatari, gràcies a aquell gairebé centenar de companyies europees que principalment eren italianes i franceses.

Si es pogués parlar de relleus, diríem que l'Escola d'Art Dramàtic Adrià Gual (EADAG) va ocupar, si més no, l'espai deixat per l'ADB, encara que en els seus objectius s'hi manifestava una major carrega intel·lectual i de compromís tant polític com estètic. L'EADAG naixia el 1960 sota la direcció de Ricard Salvat i Maria Aurèlia Capmany, adscrita al Foment de les Arts Decoratives (FAD), amb seu a la Cúpula del cinema Coliseum, i amb la participació de molta gent entre els que hi figuraven Joan Brossa, Alexandre Cirici Pellicer, Maria Girona, A. Ràfols Casamada, Joan Obiols, Carme Serrallonga i Manuel Valls.

L'EADAG va ser indiscutiblement un referent en el desenvolupament del teatre català, i no tant sols un referent, sinó una peça fonamental, sense la qual, no hagués pogut comptar amb els professionals que ha pogut comptar, formats en la seva gran majoria en les aules d'aquella Cúpula del Coliseum primer, al carrer Brusi després, o a l'Hospitalet més tard. Va ser gràcies als renovats plantejaments teatrals que es proposaven que la voluntat de professionalització de gran part dels components del Teatre Independent es produïa.

Clarament oposada a l'actitud oficial del teatre d'importació madrileny, es preocupà amb l'idea d'un Teatre Nacional i prengué aquesta idea com a referència. Una clara aposta per introduir textos de la dramaturgia més important com Brecht, Chejov, Pinter, Mishima, Synge, Buchner, Ruzzante, Jarry o Weiss entre d'altres, va fer que es portes a terme una encomiable tasca de traducció que va comptar amb escriptores de la categoria de Mª A. Capmany, Carme Serrallonga o escriptors com Manuel de Pedrolo.

Entre els tallers i els muntatges l'EADAG va arribar a estrenar més d'un centenar d'espectacles, tant en català com en castellà, i va estar present a diversos festivals europeus.

Aquell mateix any 1960 l'EADAG estrenava a la Cúpula del Coliseum sota la direcció de Ricard Salvat "La pell de brau" de Salvador Espriu, al mateix temps que l'ADB commemorava el centenari de Txèkhov amb l'estrena de "L'hort dels cirerers" en versió catalana de Joan Oliver.

L'any 1961 el Gran Teatre del Liceu estrenava "L'Atlàntida" de Jacint Verdaguer i Manuel de Falla i l'ADB estrenava "Calpúrnia" d'Alfred Badia, guanyadora del Premi Santamaría del mateix any i "Or i sal " de Joan Brossa, que amb escenografia d'Antoni Tàpies i direcció de Frederic Roda es presentà al Palau de la Música Catalana.

Dissolta l'ADB, alguns dels seus components i alguns components del moviment teatral universitari –TEU– formen el 1962 el TEC, Teatre Experimental Català, els seus directors seran Vicens Olivares i Francesc Balagué que incorporen al repertori de l'ADB autors com Wesker, Beckett, Camus, Richarson, Adamov, en traducció catalana o als catalans Xavier Romeu, Baltasar Porcel, Joan Brosa i Manuel de Pedrolo. En dues ocasions, el 1963 i el 1966, participen al Cercle de Teatre Llatí que Xavier Regàs organitzava al Teatre Romea de Barcelona.

Apareixia el 1962, un grup emblemàtic que estrenava el seu primer espectacle al 1963, sota el títol de "Mimodrames", es tractava d'Els Joglars, que de la mà d'Albert Boadella, Carlota Soldevila i Anton Font i a partir del mim clàssic, amb un treball rigorós i constant, van anar evolucionant cap a un teatre gestual de crítica social i, més tard, amb l'incorporació del text, incideixen directament en fets i personatges d'actualitat, que sovint son objecte de polèmica, fins al punt de costar als seus membres l'empresonament el 1977 per les representacions de "La torna".

A la Cúpula del Coliseum, l'EADG, sota la direcció de Ricard Salvat estrenava, el 1962, "La primera historia d' Esther" de Salvador Espriu.

El 1963 es celebren a Múrcia unes Jornades de Teatre Universitari, estretament relacionades amb el moviment de Teatre Independent, on es pretén buscar fórmules que facilitin en retorn de la classe treballadora a les butaques dels teatres. Aquest és l'any en el que es crea la companyia La Gàbia de Vic; es

convoca el Premi Josep Maria de Sagarra, que guanyaria Josep Maria Benet i Jornet amb "Una vella coneguda olor"; Esteve Polls crea l'escola Teatro Popular de Barcelona d'efímera durada; i l'ADB és dissolta per ordre governativa.

En el capítol d'estrenes, l'EADAG presenta "Gent de Sinera" sota la direcció de Ricard Salvat i amb textos de Salvador Espriu i el TEC, sota la direcció de Vicenç Olivares estrena "Darrera versió per ara" de Manuel de Pedrolo.

El mes d'abril de 1963 i directament vinculat a la Peña Teatral Carlos Lemos va néixer el grup Bambalinas que, sota la direcció de Francisco Jover, Gonzalo Pérez de Olaguer i Pablo Zabalbeascoa, estrenaven unes tres o quatre obres per temporada, en castellà, amb un sistema d'abonaments que no s'havia dut a terme fins al moment. Entre els autors estrenats hi podíem trobar Rodríguez Buded, Espinosa Bravo, Oswaldo Dragún, Fernando Arrabal, Max Frisch o Valle Inclán. Aquell any va estrenar al Teatre de la Capella Francesa, sota la direcció de Gonzalo Pérez de Olaguer "Fuera es de noche" de Luis Escobar.

Aquesta proposta de teatre castellà compromès en la línia del teatre independent es va veure augmentada amb l'aparició del grup Gogo Teatro Experimental Independiente, emparat per l'Institut d'Estudis Nord-americans on, en el seu teatre de la Via Augusta de Barcelona, es va presentar el 1964 amb l'estrena d' "El matrimonio del señor Mississippi", de Dürrenmatt.

Els directors del grup eren Santiago Sans i Mario Gas i la temporada 64/65, a més del citat muntatge van estrenar "Juana", de Kaise, "Hughi", d'O'Neill, i "J.B.", de Mac Leish. En temporades següents van estrenar textos de Sastre, Albee, Miller, Shelag i Alberti, i van treballar de forma conjunta amb el TEU de Dret de Barcelona, del qual Mario Gas n'era el director. Noms com ara Carles Canut, Emma Beltran, Carles Velat, Carles Trais, Cristina Fernández Cubas, Gustavo Hernández o Joan Maria Gual en van ser col·laboradors.

El 1964 Josep Montanyés crea el Grup d'Estudis Teatral d'Horta que durant cinc anys va presentar "Crist, misteri", de Josep Urdeix i successivament estrenaria "Oratori d'un home sobre la terra" (1969) i "La fira de la mort" (1970), de Jaume Vidal Alcover.

També el 1964, és l'any de l'èxit de Nuria Espert amb "Maria Rosa "; de la presentació al Palau de la Música de la traducció catalana de Carles Riba de

l'obra "Edip Rei" de Sófocles a càrrec del TEC; de l'estrena de "Deixebles del silenci" de Joglars i del naixement a França, del Festival de Nancy, que de la mà de Jack Lang es convertiria en un festival emblemàtic per al teatre més compromès del moment.

L'expansió del Teatre Independent; la consolidació dels grups; els inicis de la professionalització.

A partir de la segona meitat dels anys seixanta l'oferta de teatre independent es va diversificar. Van aparèixer grups interessats en els nous llenguatges teatrals, es produïren els primers intents de professionalització, naixeren centres de formació, grups que treballaven alternativament en castellà i en català, iniciatives de teatre per a infants i tot un seguit de propostes que ens descobreixen la gran vitalitat del moment, que permet parlar també d'un moviment a comarques, al País Valencià i a les Illes Balears.

De l'EADAG en sorgí l'any 1965 la Companyia Adrià Gual, que va aconseguir la plena professionalització d'un grupat de persones, alumnes la majoria de la pròpia escola, i iniciar una aventura durant quatre temporades al Teatre Romea de Barcelona presentant autors com Espriu, Brecht, Sartre, Peter Handke, Pirandello, Adrià Gual, Salvat, Rusiñol o Folch i Torres.

Col·laboracions de professionals consagrats com Núria Espert donaven referència de la importància que adquiria l'aventura, que ho feia amb una clara mirada en els esquemes d'un Teatre Nacional amb una programació que classificaríem de normalitzada, amb títols com *Mort de Dama*, *La bona persona de Sezuan*, *Insults al públic*, *Les mosques*, *Adrià Gual i la seva època* o *l'Auca del Senyor Esteve*.

La Companyia Adrià Gual es va caracteritzar pel cultiu dels clàssics, la valoració dels autors catalans, la recerca en els autors alemanys contemporanis

d'alguna manera deixebles de Brecht, la valoració dels nostres autors clàssics, la tasca de teatralització de textos no dramàtics i, finalment, l'intent de crear un repertori al qual s'aproximaven periòdicament per a revisar-lo i reposar-lo.

Cal afegir a totes aquestes característiques i trets definitoris de la important tasca de l'EADAG el plantejament interdisciplinari que es concretava bàsicament en la col·laboració molt activa dels principals artistes plàstics i arquitectes del moment, com ara Ràfols Casamada, Guinovart, Maria Girona, Pla Narbona, Tisner, Subirachs, Iago Pericot, entre tants d'altres.

Aquest mateix any 1965 la cartellera barcelonina es veia essencialment ocupada per produccions comercials. En l'oferta castellana trobem una realitat composta de companyies improvisades a l'entorn d'un actor o una actriu que era una fórmula emprada amb freqüència. Dintre d'aquest estil trobem "Pariente lejano sin sombrero", de Mercedes Ballesteros; "El llavin", de Noel Clarasó; "El hambre y las ganas de comer", de Alfonso Paso; "Rosa por fuera y blanca por dentro", de Jardiel Poncela; "La otra honra", de Jacinto Benavente; "Una noche deliciosa", de Deval; "Aprobado en inocencia", de L. Peñafiel i "Ángela Maria", d'Arniches.

Aquest gènere de teatre s'alimentava com a fórmula teatral de la comèdia de "boulevard" dels francesos.

La proposta de teatre català tenia unes característiques de qualitat pitjors però al contrari una major acceptació i, per tant, uns majors ingressos.

Era un èxit "El Baldiri de la costa" de J. Muntañola; "Clementina no rellisquis" de J. Cumellas, i el triomf de la temporada "Mossen Ventura", de Víctor Balada, en la que Joan Capri, protagonista, utilitzava tots els seus trucs d'histrió que conduïen infal·liblement a omplir el teatre Romea.

Al marge d'aquest teatre comercial que ajudava a destruir tota possibilitat de transformació i que inexorablement feia perdre de mica en mica la renovació del públic, a Barcelona es presentaven formacions teatrals de Madrid, que eren rebudes amb més o menys entusiasme y a l'estiu al Teatre Grec de Montjuïc es presentaven programes que, acompanyats de l'entorn, tenien una certa acceptació per part d'un públic que pujava fins al teatre a veure què li oferien, a prendre la fresca i realment disposat a acceptar gaire bé tot el que li oferissin.

Així es va rebre aquell any "La casa de Bernarda Alba", sota la direcció de Bardem; "La casa de los siete balcones", amb Mary Carrillo; "El carrusel", amb Amélia de la Torre; "Coco", amb Conchita Montes. Dins aquest apartat de teatre castellà "importat", els veritables èxits de l'any varen ser "Un domingo en Nueva York" dirigida per Adolfo Marsillach; "Ninette y un señor de Murcia" de Mihura; "Pigmalión" de Bernard Shaw i "Después de la caída" d'A. Miller, les dues interpretades i dirigides per Adolfo Marsillach. Finalment l'èxit més remarcable d'aquest any va ser "La sonata Krentzer", protagonitzada i dirigida per Fernando Fernán Gómez.

En el marc del Teatre Grec, malgrat l'assistència d'un públic amable i condescendent es va xiular obra i direcció em el cas d' "Epitafio para un soñador".

Al Teatre del Liceu es va presentar "El zapato de raso" amb una molt bona acollida.

Tres intents mereixen ser distingits com a portadors d'ambició de fer autèntic teatre. "Franki y la boda", de Carson McCullers, que va presentar l'actriu Amparo Baró al Teatre Candilejas; "La zapatera prodigiosa", de Federico Garcia Lorca dirigida per Esteve Polls al Teatre Poliorama; i "La ópera de tres peniques", de Bertold Brecht sota la direcció de José María Loperena. Tots ells varen ser treballs amb diversa fortuna i d'irregulars resultats, el que no es pot negar es la importància que se'ls ha de concedir en una situació com la que es vivia teatralment parlant al país.

Arribat el mes de setembre trobem l'oferta del Ciclo de Teatro Latino, que, amb subvenció de l'Ajuntament, s'alimenta essencialment del públic que, tornant de les seves vacances, es situa a les platees barcelonines, possiblement com a única vegada a l'any, i que prové de la burgesia que coneix totes les estrenes europees, si més no d'oïdes, i que, fidel, retorna a la manifestació internacional.

La programació del Ciclo fou, com solia ser, molt heterogènia, amb les presències d' "Il seduttore", de Diego Fabri, amb l'actuació de Bosetti, que va obtenir el premi d'interpretació; "Il pleut dans ma maison" de Paul Willems, per la companyia Le Rideau, de Brusel·les, que va guanyar el premi a la millor companyia; i "Días felices", de Samuel Beckett, amb Maruchi Fresno com actriu, i direcció de T. Martinez Tribes, que provoca la indignació del públic junt amb "El Cid" de Corneille per una mediocre companyia francesa.

L'èxit indiscutible d'aquella edició del Ciclo de Teatro Latino va ser, sens cap mena de dubte, "Ronda de mort a Sinera", de Salvador Espriu que la Escola d'Art Dramàtic Adrià Gual va presentar amb direcció de Ricard Salvat, i que seria convidada a participar als festivals de Nancy i Venècia.

Tant la crítica com el públic unànimement van valorar aquell espectacle com un gran muntatge èpic, que tan sols per ell ja es justificava el Ciclo i que era l'espectacle més important en llengua catalana dels darrers trenta anys.

El que no podien saber en aquell moment ni el públic ni la crítica és que aquest muntatge seria una fita del teatre català de la segona meitat del segle XX podent afirmar a hores d'ara que hi ha un abans i un després de la "Ronda" d'Espriu, EADAG, Salvat.

També en aquest fonamental any 1965, l'Ajuntament va patrocinar un Festival Shakespeare, que es va celebrar al Palacio de las Naciones de Montjuïc que es va omplir d'un públic testimoni de tres muntatges d'Esteve Polls amb les obres "Noche de reyes", (versió castellana de León Felipe), "Juli Cèsar" en versió de Josep Maria de Sagarra i "Macbeth", tots ells estrenats des de la precipitació amb una terrible sensació d'improvisació.

En el terreny del Teatre Independent les formacions que treballen amb caràcter de continuïtat i amb un cert rigor s'adrecen a un públic que els dona suport i els manté però que no té res a veure amb el públic que assisteix a les propostes comercials.

En llengua castellana podem destacar al Grup Bambalinas que va oferir: "El crimen de Aldea Vieja", de Santareno amb direcció de Paco Jové, "Jacinta", de Delgado Benavente, amb direcció de Gonzalo Pérez de Olaguer i "Ahora vuelven a cantar", de Max Frisch, amb direcció de Pablo Zavalbeascoa.

Hermann Bonnín va presentar sota la seva direcció "Historias para ser contadas" de Oswaldo Dragun.

L'EADAG va presentar, sota la direcció de Josep Anton Codina, "El otro", de Miguel de Unamuno.

Dins dels grups que varen presentar els seus treballs en castellà ens trobem amb què s'inscrivien en el que podríem anomenar teatre popular: El

Camaleón i La Pipironda varen oferir al públic barceloní, al Teatre Candilejas, per celebrar el seu cinquè aniversari "La batalla de Verdún", de José Maria Rodríguez Méndez, sota la direcció d'Ángel Carmona. Aquest mateix any també varen presentar "Fuente Ovejuna" i "El auto de la donosa tabernera".

En llengua catalana el Teatre Independent d'aquell any, al marge de la ja citada "Ronda de mort a Sinera", la mateixa EADAG va presentar al Palau de la Música Catalana, "Vent de Garbí i una mica de por", de Maria Aurèlia Capmany, sota la direcció de Ricard Salvat i "L'encens i la carn", de Feliu Formosa, sota la direcció del propi autor.

El Teatre Experimental Català (TEC) presentà "Justificació de Dret i Raó a quatre encartats promoguts per unes sabates", de J. Rabasseda; "La maleta", de Rafael Tasis; "El cambrer mut", i "L'habitació", de Harold Pinter i "Britanicus", de Racine.

Els espectacles de Joglars "Deixebles del silenci" i "Pantomimes de music-hall", sota la direcció d'Albert Boadella i Anton Font s'inscrivien en l'oferta de teatre català malgrat l'absència de text parlat.

Vist tot el precedent podríem dir que aquell any 1965 mantenia una sèrie de trets dels anys precedents i començava a veure com el Teatre Independent era l'únic àmbit teatral on la qualitat artística tenia un cert relleu.

A l'estat espanyol comencen a formar-se els grups de Teatre Independent sorgits dels moviments universitaris i dels teatres de cambra i assaig (Los Goliardos) i es celebren a Córdoba unes jornades sobre "teatre actual" i a Valladolid unes sobre el "teatre nou".

No trobem cap companyia estable, a excepció feta dels independents i, per tant, el teatre comercial, tant català com castellà, està en mans dels intents aïllats d'èxit amb un resultat més que lamentable. És de considerar alguns dels espectacles del Ciclo de Teatro Latino, i els treballs d'algunes de les companyies subvencionades de Madrid.

El públic barceloní començava a transformar-se en una entelèquia i tan sols de tant en tant el públic jove es movia reaccionat davant d'alguna novetat o d'algú que els parlava un llenguatge que els interessava i els explicava coses que els resultaven properes.

S'estava produint el fenomen de liquidació d'un públic que, a base de resistir una programació mediocre i intranscendent, s'auto eliminava i anava donat pas als nous creadors que, amb nous llenguatges, establirien terrenys de complicitat més sòlids amb els també nous públics.

L'any 1967 es va convocar per primera vegada el Festival De Teatre de Sitges que ha estat essencialment l'espai on s'han donat a conèixer nous autors i noves dramaturgs. Però en els seus inicis i fins el 1977 quan se'n va fer càrrec Ricard Salvat, una ordre del Ministerio de Información y Turismo prohibia que es representessin obres en català. Va ser a partir de que Salvat es va posar al capdavant de la direcció que es presentaren companyies estrangeres mantenint la condició d'estrena mitjançant la convocatòria del premi Artur Carbonell.

L'any 1967 va veure desaparèixer el teatre Candilejas, i va ser l'amfitrió de dues companyies emblemàtiques que es van presentar al Teatre Romea de Barcelona: el Piccolo Teatro de Milà amb "Arlecchino servitore de due patrone" amb direcció de Giorgio Strehler i el Living Theatre amb una "Antígona" de Bertold Brecht.

Aquest any i al mateix Teatre Romea s'inicia el cicle de teatre Cavall Fort que farà una important tasca d'apropament del teatre als infants catalans.

Fou a meitat dels anys seixanta que s'inicià una important renovació en els plantejaments d'una institució de capital importància en el desenvolupament del teatre català i del moviment del Teatre Independent, estem parlant de l'Institut del Teatre, que essent director encara Diaz-Plaja, s'incorporen com a professors Albert Boadella, Ricard Salvat, Alberto Miralles, Àngel Carmona i Hermann Bonnin, iniciant una renovació de mètodes i disciplines que faciliten l'aproximació del treball del alumnes a l'exterior amb l'aparició de grups experimentals com ara Cátaros, dirigit per Alberto Miralles.

Seria però més tard, cap el 1970, que amb Bonnin com a Director s'emprendria una profunda renovació.

El mes de maig de 1967 es presentava al Teatre Romea de Barcelona una nova companyia que sota el nom de Grup de Teatre Independent del CICF (Centre d'Influència Catòlica Femenina) aplegava gent procedent de l'ADB, alguns del TEC i d'altres del Grup Gil Vicente.

Va ser molt important l'aportació conjunta del tàndem Francesc Nel·lo, Fabià Puigserver, tots dos procedents de l' EADAG, que van conformar un grup sòlid, amb una forta personalitat i un pes considerable als àmbits teatrals de Barcelona dels qui es va guanyar el respecte i el recolzament, de la mà de noms com Ventura Pons, Feliu Formosa o Manuel Serra. Estava naixent el nucli que uns anys més tard iniciaria l'aventura del Teatre Lliure.

És evident que les circumstàncies socials i polítiques en les que es desenvolupava el T.I. plantejava moltes dificultats a l'hora d'intentar assolir els seus objectius entre els quals hi havien les dificultats econòmiques, les dificultats de la censura... Però n'hi van haver dues d'específiques que van promoure el que se'n diria "Off- Barcelona" ¹⁰ a finals dels seixanta. D'una part la necessitat de trobar un lloc d'exhibició comú, doncs la majoria de grups no tenien una seu habitual on presentar els seus treballs i ho feien llogant per unes funcions locals com la Capella Francesca, el Romea, el Capsa, el Candilejas, el Winsor, l'Ateneu de Sant Gervasi o, en les millors ocasions, el Palau de la Música Catalana. Per una altra banda, la preocupació d'obrir el treball al públic el novembre, ja que en realitat moltes vegades es treballava en redutes petits d'oferta on no es produïa l'intercanvi necessari d'espectadors.

Això va fer que el novembre de 1967 els grups GTI, Bambalinas, TEC, Gogo, i El Camaleón, signessin i fessin públic un document en el qual explicaven unes raons per les quals oferien una temporada al Teatre de l'Aliança del Poble Nou, programant una dotzena d'espectacles. La idea i el seu esperit es reflectien al citat document quan deien: "*... respectant mútuament la peculiar orientació, coincideixen en el propòsit de modificar, en un futur proper i millor, la funció que el teatre juga en la nostra societat actual.*" I també: "*hem decidit abandonar aquesta temporada els habituals districtes del centre de la ciutat i hem demanat hospitalitat al Poble Nou, un dels nuclis de la població amb més clara fesomia progressista*".

Podríem dir que l'operació "Off- Barcelona" no va assolir les fites que els seus protagonistes es van plantejar. Va durar tan sols una temporada i no va generar la resposta social desitjada, i el pretès transvasament del públic no es va produir, però com passa sovint, va aconseguir resultats que, a priori, no es perseguïen. La qualitat de les seves propostes i la solidesa dels seus treballs, fou sens dubte una plataforma cap a la recerca de la professionalització de molts

¹⁰ PÉREZ D'OLAGUER, Gonçal. *Teatre Independent a Catalunya*. Op. Cit.

grups i, per tant, l'inici d'un camí que conduiria a delimitar unes noves regles del joc, d'un sector teatral que començava a perfilar-se.

El 1968, Joan Baixas i Teresa Calafell, funden el grup Claca que es dedica inicialment a les titelles, introduint a aquesta disciplina noves maneres d'entendre la manipulació d'objectes a escena i donant una profunda empenta per a la renovació d'aquesta disciplina al nostre país, col·laborant amb molts artistes plàstics de la talla de Joan Miró, que van donar un concepte més global a l'espectacle.

Aquest mateix any 1968, Santiago Sans, co-director de Gogo Teatre Experimental, funda el Grup Jocs a la Sorra, estrenant obres de Joan Brosa i de Plaute.

El 1968 el Ministerio de Información y Turismo, creava a Barcelona un Teatro Nacional que va ser inicialment dirigit per José Maria Loperena fins el 1971 que va ser substituït per Ricard Salvat, qui va crear la Companyia Àngel Guimerà endegant una programació en castellà i català, sense un local estable tenint com a seus, sempre per temporades, el Teatre Poliorama, el Teatre Español i el Teatre Moratin entre d'altres. Seguiren en la direcció a Salvat, Celestí Martí Farreres i Esteve Polls. La primera seu seria al Teatre Calderón que l'empresari Matias Colsada construiria al solar de l'antic cinema Rondas a la Ronda de Sant Antoni.

També era l'any '68 quan Adolfo Marsillach estrenava Marat Sade de Peter Weiss en versió d'Alfonso Sastre amb la col·laboració dels Grups Càtaro i Bubulú; Jordi Teixidor guanyava el premi Josep Maria de Sagarra amb "El retaule del flautista"; Els Joglars presenten "El diari" al Teatre Romea; i el GTI estrena "Els baixos fons" de Gorki, dirigida per Francesc Nel·lo amb escenografia de Fabià Puigcerver.

Mentre que a l'estat espanyol Goliardos estrena "Juan de Buenalma" amb texts de Lope de Rueda, a França, Bread and Puppet triomfa a Nancy; el Living Theatre presenta a Avinyó "Paradis Now" i Ariane Mnouchkine crea a la Cartoucherie de Vincennes el Théâtre du Soleil.

El 1969, s'inicia l'activitat del Teatro Nacional de Barcelona que estrena al Teatro Calderon de les rondes, "El malalt imaginari" de Molière en versió de J. M. Vila Casas sota la direcció de Josep Maria Loperena.

El Teatre Capsa s'incorporava als circuits professionals el 1969 de la mà de l'actor i emprenedor Pau Garsaball, que va encarregar la programació artística a Gonzalo Pérez de Olaguer, que presentà les seves programacions a partir dels esquemes del Teatre Independent, produint espectacles i acollint companyies externes. Es va inaugurar amb "El adefesio" de Rafael Alberti, amb direcció de Mario Gas.

Fins el 1976 va produir i presentar espectacles en castellà i en català suposant una plataforma per a les noves propostes i essent una alternativa al teatre comercial que s'havia quedat definitivament sense empreses donada la seva incapacitat per a evolucionar.

Va estrenar obres de Benet, Teixidor, (amb el gran èxit del Retaule del Flautista), Matilla, Ballester, Oliver, Gil Novales i companyies com Joglars, La Cuadra de Sevilla, Esperpento, Goliardos o José Luis Gómez.

Mentrestant, al carrer Tuset de Barcelona la Cova del Drac consolidava les temporades de teatre de cabaret, dit també cafè teatre, amb direcció de Josep Anton Codina i amb textos de Maria Aurèlia Capmany, Jaume Vidal Alcover o Josep Palau i Fabre.

L'any 1969 va ser el de les estrenes de: "Tartufo" de Marsillach/Llovet i de "Las criadas" de Genet, Espert/Garcia, de "Tot amb patates" de Wesker dirigit per Mario Gas amb el GTI, del "Knack" d'Ann Jellicoe amb traducció de Terenci Moix i direcció de Ventura Pons al teatre Windsor i de l' "Oratori per un home sobre la terra" de Jaume Vidal Alcover pel Grup d'Estudis Teatrals d'Horta amb direcció de Josep Muntanyés i Josep Maria Segarra.

La temporada 1969/1970 el Teatre Experimental Català ofería un homenatge a Samuel Beckett amb motiu de la concessió del premi Nobel reposant "Tot esperant Godot" a "Els dilluns del Romea" que l'actor i empresari Carles Lloret organitzava amb molt d'encert.

Al Teatre Capsa i dins la mateixa temporada s'estrena el que seria un dels èxits més sonats d'aquell teatre, es tracta d' "El retaule del flautista", de Jordi Teixidor, premi Josep M^a De Sagarra el 1968. Per posar en escena aquesta obra va ser necessari que s'unissin el Grup Teatre Popular el Camaleó i el Grup de Teatre Independent del CICF per causa de l'extens repartiment que constava de més d'una trentena de personatges.

També dins d'aquesta temporada naixia l'Escola d'Estudis d'Expressió que es va instal·lar al carrer Aribau i que, co-dirigida per Albert Boadella i Josep Muntanyés, va posar-se en marxa amb una àmplia gamma d'activitats teatrals totes elles convergents al Teatre Independent, cursos, formació d'actors, escenografia... Per aquesta escola van passar molts professionals que es van especialitzar essencialment en el teatre físic, on la preparació del cos era el nucli de l'activitat.

A partir de 1968 podem parlar també d'un fort moviment independent a la resta d'Espanya que propiciarà importants intents de coordinació en tot l'Estat.

Durant el període comprés entre el 1965 i el 1975, el Teatre Independent experimenta una clara evolució que permet l'inici de creació d'uns primers circuits, la professionalització de molts grups, l'inici de formes de treball estable, - dins de les possibilitats del moment que moltes vegades significava entrar en processos d'auto explotació -, l'accés d'alguns grups a locals d'exhibició que fins al moment es consideraven comercials.

Tot això transcorria, cal dir-ho, en una situació de clara inestabilitat legal on els vicis i les virtuts de les circumstàncies s'enfrontaven en una carrera cap a objectius clarament de transformació.

És evident que en aquest tipus de situacions de transició sempre es corre el perill de ser instrumentalitzats, cosa que no va resultar aliena al moviment del Teatre Independent.¹¹

Aquesta situació es provocava per part de qui veia en els grups independents un substitut rendible del teatre comercial del moment, que s'extingia sense remei, per una altra banda, per l'Administració, que feia aparèixer la seva cara benèvola darrera l'operació d'obertura que es pretenia iniciar i que necessitava amb urgència un rentat de cara de caire cultural, i finalment pels moviments antifranquistes que intentaven aprofitar les esquerdes legals per fer propaganda contra la dictadura.

Aquest interès per a servir-se d'aquesta plataforma, fa deduir sense massa dubte, que la importància del moviment del Teatre Independent, no és

¹¹ FERNANDEZ TORRES, Alberto (Coordinador) i DD.AA. *Documentos sobre el teatro independiente español*. Op. Cit.

un fet que s'evidenciï després d'uns anys, sinó que ja en el moment de la seva eclosió el seu valor es va intentar capitalitzar per diverses vies d'interès que servien a la vegada a interessos diversos també.

Podem assegurar que els grups de Teatre Independent van introduir a Catalunya les noves tendències teatrals que d'anys enrera circulaven per Europa.¹²

En aquells moments el teatre dit comercial iniciava un clar declivi que el portaria en poc temps a la seva pràctica desaparició. El Teatre Independent començava, doncs, el seu camí al marge del teatre establert, de tal manera que ni tan sols es pot dir que ho fes en contra, sinó simplement al marge, ignorant-lo i desenvolupant unes formes autòctones dels corrents que els teatres establerts desconeixien.

Els grups independents apareixen, entre d'altres motius, en conseqüència del treball tremendament pràctic de tota una colla de persones que sota l'influència teòrica de les revistes Primer Acto i Yorick es situaven especialment a àmbits universitaris, i desenvolupaven les seves propostes amb una producció de contingut socio-polític que no es va deslligar de la reivindicació nacional, sempre present, i de vegades pel sol fet d'estar escrita en català.

Es caminava naturalment al costat de la situació política del moment en la qual les mobilitzacions obreres i ciutadanes ens parlaven d'objectius col·lectius de normalització democràtica.

Pel que fa al teatre comercial, durant aquests anys algunes empreses mantenen la programació de repertori tradicional i estrenen obres de consum. Comencen, però, alguns intents amb temporades més ambiciosos com la companyia Montserrat Carulla - Joan Ignaci Abadal, o la programació de Carlos Lucena al teatre Guimerà.

Començava una nova dècada i el 1970 els germans Frederic i Ignasi Roda funden el Nou Grup de Teatre Universitari (NGTU), amb el qual van donar a conèixer diverses obres d'Alexandre Ballester ("Dins un gruix de vellut"; "Un bagul groc per Nofre Taylor"; "Cap cap pla cap al cap del replà").

¹² **TEIXIDOR, Jordi** (d'entre DD.AA.). *Paseo por el teatro catalán 1929/1985 (entre dos Congresos)*. Op. Cit. Article: *La "generació del Sagarra"*. Pàgines 52 i 53.

Era al 1970 que emblemàtics grups de Teatre Independent estrenaven espectacles d'importància com: Goliardos "La boda de los pequeños burgueses"; Els Joglars "El joc"; Tábano "Castañuela 70"; Esperpento de Sevilla "Farsa y licencia de la reina castiza" i Teatro Circo de A Corunha "Cronaca do sol de inverno".

Aquest any 1970, al Teatre Romea de Barcelona, la Companyia Adrià Gual sota la direcció de Ricard Salvat presenta "Un home és un home" de B. Bercht i "Insults al públic" de Peter Handke.

Ja el 1971 s'estrena "Luces de bohemia" de Valle Inclán i "Yerma" de Garcia Lorca en muntatge d'Espert/Garcia amb escenografia de Fabià Puigcerver. És aquest mateix any que en el terreny del Teatre Independent es produeix l'estrena i prohibició del "Retablo del flautista" de Jordi Teixidor presentada pel grup Tábano; l'estrena de "Cruel ubris" pels Joglars, "Historias del zoo" pel TEI, Teatro Experimental Independiente de Madrid, i "Oratorio" per el Teatro Lebrijano.

Al Teatro Español de Barcelona es presenta dins el Festival Internacional de Teatre "Els tres mosqueters" de Roger Planchon i en aquest mateix teatre s'instal·la el Teatre Nacional de Barcelona que, amb el nom de Companyia Àngel Guimerà i sota la direcció de Ricard Salvat, que substitueix a J. M. Loperena, estrena "Defensa índia de rei" de Jaume Melendres.

Ja al 1972, el tàndem Marsillach/ Llovet presentava "Socrates" la Cuadra de Sevilla estrenava l'espectacle "Quejío" i Tábano "El retablillo de Don Cristobal" de Lorca.

Aquest any a Barcelona s'obren tres teatres: el Teatre Condal que Mario Gas recupera i posa en marxa. L'antic Ateneu de Sant Gervasi que es converteix en Teatre Ars de la mà del productor de cinema Oriol Bassa, i que s'inaugura amb l'espectacle "Bestiari" amb textos de Joan Oliver, música de La Trinca, direcció de Ventura Pons, i amb Miquel Cors, Joan Pera, Núria Duran, Dolors Lafitte, Carme Molina i Joan Borràs entre d'altres. Malgrat els esforços per mantenir-lo obert es va convertir en cinema d'art i assaig, encara que posteriorment es reobris esporàdicament al teatre, per presentar "Fills d'un deu menor" amb direcció de Ricard Salvat. Finalment el 10 de novembre, Maria Lluïsa Oliveda, Alejandro Ulloa i Pedro Riverola, obren a la Travessera de Gràcia de Barcelona el Teatre Don Juan, amb l'estrena de "Don Juan Tenorio" dirigida per Alejandro Ulloa.

El dia 1 de juny de 1972 s'estrenava a Olesa de Montserrat l'espectacle "Non Plus Plis", del grup Comediants dirigit per Joan Font, començant la llarga i extensa trajectòria d'un dels grups teatrals catalans més emblemàtics, fills del anomenat Teatre Independent.

La Companyia Àngel Guimerà s'instal·la al Teatre Moratín i presenta "Galatea" de Josep Maria de Sagarra dirigida per Ricard Salvat i "Les alegres casades de Windsor" de Shakespeare dirigida per Antoni Chic.

S'estrena al Capsa "El pupilo quiere ser tutor" de P. Handke dirigida i interpretada per José Luis Gómez i els Joglars estrenen "Cruel Ubris" i "Mary d'ous".

Entre desembre del 72 i gener del 73 es celebrava a l'Antiga Capella de l'Hospital de la Santa Creu, el Cicle de Teatre Independent Centenari Adrià Gual, que estava organitzat pel Foment de les Arts Decoratives i patrocinat per la Fundació Güell. Sota la direcció de Joan Maria Gual i Josep A. Codina per celebrar el centenari del naixement d'Adrià Gual es van aplegar, en un espai inusual per a la representació teatral, un seguit de Grups de Teatre Independent que d'aquesta manera volien reconèixer la feina i la figura d'Adrià Gual com a, possiblement, un dels precursors d'aquelles inquietuds que guiaven el moviment, tal i com ho expressa el contingut del programa ¹³ quan Josep A. Codina afirma: *"Per això hem cregut més interessant que remuntar i reconsiderar la seva pròpia obra dramàtica, evidentment marcada ja pel pas del temps, celebrar el seu centenari amb el que podríem anomenar un festival de grups de teatre independent, amb les aportacions més d'avantguarda i significatives del moment del teatre actual. Car si tot el teatre català té un deute de gratitud amb Adrià Gual, el Teatre Independent pot considerar-se'n com el fill directe i l'hereu."*

En vint dies de programació van passar per l'escenari de la Capella de la Santa Creu: "Non Plus Plis", de Comediants; "Los dos verdugos", d'Arrabal; Jocs a la Sorra, dirigit per Santiago Sans, va presentar "L'amfitrió", de Plaute; "Massa temps sense piano" d'Alexandre Ballester; "La cuina" d'A. Wesker, pel grup Palestra de Sabadell; NGTU va presentar "Cap cap pla cap al cap del replà" d' Alexandre Ballester, i l'Escola d'Art Dramàtic Adrià Gual va posar en escena "Mandràgola", de Maquiavel.

¹³ DD.AA. Programa Cicle de Teatre Independent Centenari Adrià Gual. Text titulat *Perquè* signat per **Josep A. Codina**. Document registre 4-0056.

A partir d'aquest Cicle, una colla de professionals es reunien per posar en marxa un projecte col·lectiu de teatre que s'anomenaria Grup A-71, per estar acollits per l'Associació Cultural A71 que gestionava la Sala Gaudí, sala d'art que es trobava a l'Avinguda Madrid de Barcelona. Sota la direcció de Joan Maria Gual i amb la participació de Ramon Teixidor, Núria Duran, Elpidia Oliver, Gabriel Renom, Alex Aixalà, Susi Morell i Esteve Freixa entre d'altres, van estrenar espectacles de Manuel de Pedrolo, Molière, Eugene Ionesco, Eduard Albee, Josep Maria Muñoz Pujol...

A partir de 1980 van obrir el Teatre Regina de Barcelona i van reduir notablement la seva producció per gestionar l'activitat del teatre dedicat a l'exhibició d'espectacles d'altres companyies.

El 26 de gener de 1973 s'estrenava un nou teatre a Barcelona, la Sala Villarroel, que amb la representació de "Quejío" de la Cuadra de Sevilla, iniciava un camí, de la ma d'Àngel Alonso, d'Adolf Bras, d'Alfons Guirao i de José Antonio Ortega, que ha estat essencial per una gran part del Teatre Independent i per la construcció de les noves propostes teatrals tant estètiques, com ètiques i també de formes d'organització.

Partint d'una llarga tradició anterior el Grup de l'Escola de Teatre de l'Orfeó de Sants adquireix una notable importància a partir de 1973 quan es fa càrrec de la seva direcció Josep A. Codina i dirigeix espectacles com "La comèdia dels errors" o "Les trapelleries d'Escapí". El 1975 obtenen un èxit sense precedents amb l'espectacle dirigit per Lluís Pasqual "La setmana tràgica" i més tard després del muntatge de "La balada del gran macabre", de Ghelderode, segueix les seves activitats com a Teatre de Sants.

Era també el 1973 que s'estrenava a Madrid "Anillos para una dama" d'Antonio Gala i que el teatre Independent anava afirmant posicions amb la presència de La Cuadra i Tábano al Festival de Manizales, i les estrenes de "Mary d'ous" de Joglars, "Anfitrión" d'Ensayo Uno - En Venta, "Cuentos para la hora de acostarse" d'Esperpento i "Los viejos no deben de enamorarse" de Bululú.

Ja a finals d'aquest any, el mes de desembre es produïa a Madrid, i més concretament a la seu de l'Instituto Alemán, una trobada de grups professionals i paraprofessionals de teatre, per assistir al curs que donava Enrique Buenaventura, del Teatro Experimental de Cali, sobre "El método del trabajo

colectivo". A partir d'aquest fet es formava el Estudio de Teatro que aplegaria una trentena de grups de teatre independent que es van fixar entre d'altres objectius la creació d'una coordinació de circuits i promoure el debat en el sí del teatre independent. Per assolir els seus objectius es va organitzar a partir de tres departaments amb unes funcions ben definides: Informació, formació i difusió.¹⁴

D'aquest fet naixien dues importants conseqüències, una en forma de publicació que sota el nom de Pipirijaina i amb direcció de Moisés Pérez Coterillo, va convertir-se en un important instrument d'intervenció per al Teatre Independent del moment, i en un valuós testimoni d'una època de gran transcendència per al teatre del país. La segona conseqüència va ser, l'inici d'un moviment d'unificació dels grups de Teatre Independent de tot l'estat, que més endavant es transformaria en la Asociación de Teatro Independente Profesional (ATIP), la qual jugaria un paper de gran importància en el desenvolupament del teatre del moment.

Fou en l'any 1974 que un grup d'actors va visitar l'alcalde Massó lliurant-li un document que contenia una proposta que centrava els objectius que hauria de tenir un futur teatre municipal i fixar-ne les bases desitjables de funcionament. Aquest fet va provocar un escrit de Jaume Melendres al diari Tele-Express el 14 de maig de 1974. Aquest escrit que seria la base per a la posterior proposta dels professionals del 1976 constava de tres objectius bàsics:¹⁵

1.- *"Reducir l'atur laboral forçós i l'atur artístic encobert (utilització dels actors per sota de llurs possibilitats) i eliminar-ne la inseguretats professional amb contractes per a tothom, d'una temporada com a mínim."*

2.- *"Ofereix una programació coherent i variada –en la determinació de la qual intervinguin els actors i no una sola persona- i impedir el manteniment en cartell dels espectacles sense espectadors."*

3.- *"Afavorir la formació de grups d'actors autònoms i amb una homogeneïtat artística i tècnica capaç de posar fi a l'actual sistema de contractació individual i a la*

¹⁴ SANTOLARIA CRISTINA, (d'entre DD.AA.) *Pipirijaina 1974-1983 historia, antologia e indices*, article: "Pipirijaina, la revista de la transició". Edita Centro de Documentación Teatral del Instituto Nacional de las Artes Escénicas y de la Música. Madrid 1999.

¹⁵ FÀBREGAS, Xavier. *Introducció a: BARTOMEUS, Antoni. Grec 76: Al servei del poble*. Op. Cit

“dictadura” d’un director omnipotent però sotmès a pressions moltes vegades inconfessables.”

Aquest mateix document proposava també una sèrie d’actuacions per tal d’assolir els objectius que s’han citat i que es concretaven en les següents:

1.- *“Convocar cada dos anys un concurs obert per a la concessió del teatre municipal a dues o tres companyies de quinze actors com a màxim, amb un director i un ajudant. En aquest projecte les companyies concursants --constituïdes al marge del municipi, per iniciativa de grups professionals- haurien de detallar llur programa d’actuació (textos, tipus de muntatge, composició del grup, línia artística).”*

2.- *“Fixar les condicions econòmiques de la “subhasta pública”, amb les corresponents partides de salaris i despeses de muntatge.”*

3.- *“Crear una comissió de professionals molt àmplia (a fi d’evitar tota mena de maniobres) que, entre tots els projectes presentats concedeixi les temporades a aquells que ofereixin més garanties”.*

4.- *“Nomenar un administrador municipal encarregat únicament dels càrrecs burocràtics i sense cap facultat artística.”*

5.- *“Llogar un local ja existent per un període mínim de cinc anys i abandonar d’una manera definitiva el projecte d’un local de nova planta, el qual no resoldria cap dels problemes plantejats avui, i suposaria la inversió d’uns fons més útils al finançament d’activitats.”*

Com podem comprovar més endavant aquest plantejament va ser compartit pel moviment assembleari de l’any 1976.

Sota la direcció de Joan Oller neix el 1974 el grup Dagoll-Dagom, que inicia les seves activitats amb un muntatge titulat “Yo era un tonto y lo que he visto me ha hecho dos tontos” de Rafael Alberti; immediatament després creen un amb textos de Salvat Papasseit per estrenar el muntatge de “No hablaré en clase”, el 1977, que els portaria el primer èxit. Una segona etapa sense Oller es correspon a la iniciada el 1978 que, sota la direcció de Joan Lluís Bozzo i Anna Rosa Cisquella, estrenen “Antaviana” sobre textos de Pere Calders que els significa també un gran èxit i el començament d’una etapa que els portarà cap el terreny del nou musical català.

Aquest any 1974 Iago Pericot posa en marxa el Teatre Metropolità, Joglars estrena "Àlias Serrallonga" i Comediants el nou espectacle "Catacroc!".

4.2.- La predemocràcia i els Ajuntaments provisionals: el camí de la transició.

Predemocràcia/transició/consolidació democràtica.

El difícil i complex procés de la transició política sense ruptura democràtica entre la dictadura franquista i un estat de dret, va tenir efectes contradictoris per a l'escena espanyola. La vaga general protagonitzada el febrer de 1975 per la professió teatral, va expressar no tan sols el seu malestar laboral sinó també la seva creixent oposició a una dictadura ja agònica.

El més de novembre de l'any 1975 mor Franco i comença una etapa radicalment diferent a la història d'Espanya. Ens trobem amb una primera etapa pre-democràtica que acabarà amb la promulgació de la Constitució el 1978 i per tant amb la formalització de l'Estat de Dret fonamentat en una Monarquia Constitucional al front de la qual està Juan Carlos I, nét d'Alfons XIII.

Comença aquí el que els historiadors ¹⁶ han anomenat transició i que segons alguns arriba fins el 1981 amb la desarticulació de l'intent de cop d'estat militar, i segons altres acaba amb l'arribada al poder del Partido Socialista Obrero Español, PSOE.

El que resulta evident és que en aquest període a Espanya es produeix un canvi de sistema polític que significa el pas de la dictadura a la democràcia, i en conseqüència canvia la vida social i pública del país. Amb la desaparició de la censura i el reconeixement de la llibertat d'expressió comença una nova etapa en la vida cultural i, per tant, una nova etapa en el teatre.

Es comença a construir una realitat nova sobre bases de llibertat i es crea un nou sistema administratiu que es fonamenta en la descentralització i en el reconeixement de les autonomies històriques i per tant de les seves respectives cultures nacionals. Aquests canvis fonamentals, conduïren inicialment al teatre cap a un marc de funcionament essencialment institucional amb un finançament que depenia de el status de l'empresa (nacional, municipal, autonòmica, o privada).

Marc polític i social. ¹⁷

Franco moria el mes de novembre, però abans l'any 1975 va estar marcat i definit per altres realitats. La "Marxa Verda" era l'inici del procés de descolonització del Sàhara espanyol, mentre que els darrers signes de poder es mostraven per part del franquisme en el segrest de les revistes Codorniz, Posible i Destino la suspensió de Triunfo i les execucions a Madrid, Barcelona i Burgos de dos membres d' ETA i de tres del FRAP. Al costat d'aquestes mostres

¹⁶ ASZYK, Urszula. *Entre la crisis y la vanguardia. Estudios sobre el teatro español del siglo XX*. Varsòvia. Editat per la Cátedra de Estudios Ibéricos de la Universitat de Varsòvia. Primera edició 1995.

¹⁷ DD.AA. *LA VANGUARDIA DEL SIGLO XX*. Op. Cit. La Vanguardia Ediciones S.L. Barcelona 1999.

de força, les mostres d'estupidesa que emparant-se en la censura portava a un policia municipal de Caceres a retirar una reproducció de la "Maja" de Goya d'una exposició per considerar-la immoral.

Al final d'any mor el general Franco i, tal com ell mateix havia previst, és substituït per Joan Carles I de Borbó, fill de Joan de Borbó i nét del rei Alfons XIII. Comença el procés constitucional que conduirà a la proclamació de la Constitució al cap d'escassament tres anys.

Ja en l'any 1976, Espanya deixa el Sàhara i apareixen dos nous diaris El País i l' Avui, primer diari en Català de la incipient democràcia. A Barcelona les pantalles de cinema comencen a sentir les conseqüències de la llibertat i acullen títols emblemàtics com "El gran dictador", de Chaplin (1940) i "La naranja mecánica", de Kubrick (1971).

En el terreny d'allò estrictament polític, és anomenat President del Govern Adolfo Suárez; es presenta i entra en vigor la Llei d'Associació Política; s'autoritza la diada de l'onze de setembre per celebrar-la a Sant Boi; es constitueix el partit polític Alianza Popular (AP), que té com a capdavanter a Manuel Fraga, ministre de l'anterior regim; Santiago Carrillo, Secretari General del Partido Comunista de España, és detingut a Madrid i s'aprova la Ley de Reforma Política, sancionada per referèndum que li concedeix una clara majoria al "sí" amb un 94% de vots favorables. Entrem en el procés de reforma de les institucions i a l'etapa de creació d'un marc jurídic que dibuixarà una nova forma de societat basada en l'Estat de Dret.

El rastre del regim anterior encara es deixa sentir i el 1977 es produeix l'atac al despatx d'uns advocats especialistes en dret laboral de Madrid per part de tres "ultres" feixistes que acaben amb la vida de cinc advocats.

El mes de febrer, a Barcelona, durant dos diumenges consecutius, més de cent mil persones recorren els carrers de la ciutat reclamant "llibertat, amnistia i estatut d'autonomia".

Aquest mateix any es legalitza el Partido Comunista de España (PC) i tornen de l'exili Rafael Alberti i Dolores Ibárruri "la Pasionaria".

Surt Deia, el primer diari en euskera signe d'una certa normalització en la llibertat de premsa, es suprimeix la censura cinematogràfica i per altra banda es segresten dos números de Cambio 16 a instàncies de Manuel Fraga.

És l'any de les primeres eleccions democràtiques a Espanya des del 1936 i les guanya el partit d'Adolfo Suárez, Union de Centro Democrático (UCD).

La "Diada" reuneix l'onze de setembre a més de dos milions de persones al Passeig de Gràcia de Barcelona.

Torna a Catalunya, el President de la Generalitat a l'exili, Josep Tarradellas que assumeix el càrrec a la nova Generalitat Provisional.

Totes les forces polítiques representades al Parlament espanyol signen l'anomenat Pacto de la Moncloa.

El fet polític protagonista sense cap mena de dubte l'any 1978 és que el sis de desembre s'aprova la Constitución Española, marc essencial per garantir les llibertats, consensuat per les forces polítiques parlamentàries i sancionat per referèndum de manera contundent.

En el terreny de les llibertats veiem com es despenalitza l'adulteri i la majoria d'edat passa dels vint i un anys als divuit.

Es produeixen diversos atemptats, un d'ells sense víctimes, contra la central nuclear de Lemoniz, reivindicat per ETA i dos més amb víctimes mortals. Moren a Barcelona l'ex alcalde Joaquim Viola i la seva dona a conseqüència d'una bomba que es va col·locar al pit de l'ex alcalde i a la sala de festes Scala Barcelona moren dues persones per l'explosió d'un artefacte terrorista.

Es celebra el Primer Congrés de Comissions Obreres i jutgen als Joglars en un consell de guerra per la participació en l'obra de teatre "La torna" que el grup representava. Albert Boadella i Ferran Rañé fugen de la justícia i es dicta l'ordre de recerca i captura, mentre jutgen a la resta dels components.

L'any 1979, es produeixen les segones eleccions legislatives que torna a guanyar UCD i per tant continua a la presidència del govern Adolfo Suárez.

Es constitueixen els principals Ajuntaments d'Espanya, entre ells el de Barcelona, en el que com ja s'ha assenyalat al Capítol Primer d'aquest treball, va guanyar el Partit dels Socialistes de Catalunya (PSC), proposant com a primer alcalde democràtic després del franquisme a Narcís Serra.

Catalunya i Euskadi aproven els seus respectius Estatuts d'Autonomia mitjançant referèndum.

Euskadi i Catalunya tenen eleccions el 1980, després de recuperar les seves institucions, i les guanyen parits nacionalistes. A Euskadi el Partido Nacionalista Vasco (PNV) que proposa com a lehendakari a Carlos Garaicoechea i a Catalunya Convergència i Unió (CiU), coalició formada per Convergència Democràtica de Catalunya i Unió Democràtica, que proposa com a President a Jordi Pujol.

Aquest mateix any el GRAPO (Grupo Revolucionario Anarquista Primero de Octubre), atenta contra el general de brigada Enrique Briz, causant-li la mort i s'inicia el judici pels assassinats dels advocats laboralistes del carrer Atocha de Madrid.

A proposta del govern i essent ministre de Justícia Antonio Fernández Ordoñez, s'aprova la Llei del Divorci. Fracassa la moció de censura que presenta el PSOE.

Ja a l'any 1981, les crisi de govern anteriors fan que Adolfo Suárez dimiteixi i sigui proposat per ocupar el càrrec de president del govern Leopoldo Calvo Sotelo, que justament en la sessió d'investidura el dia 23 de febrer, veuria com el Tinent Coronel de la Guardia Civil Antonio Tejero irrompia al Congrés del Diputats amb la intenció de donar un cop d'estat i enderrocar el govern.

Desarticulat l'intent de cop d'estat assumeix la presidència del Govern Leopoldo Calvo Sotelo.

A Barcelona es produeix l'assalt al Banc Central de la Plaça de Catalunya i esclata l'escàndol de l'oli de colza adulterat.

Dimiteix el ministre de Justícia Fernández Ordoñez i Espanya ingressa a l'OTAN (Organització Tractat Atlàntic Nord).

A grans trets, aquest era el marc socio-polític, al que ens hem de referir inexcusablement per entendre l'evolució dels fets i que va contenir aquesta etapa de predemocràcia i transició tenint un pes determinant per l'evolució de les polítiques del país i per tant de la cultura i el teatre.

El teatre independent a tot l'Estat en la transició.

És una època en la qual es treballa des de la sensació de que hi ha pressa i cal recuperar el temps perdut i es comença a partir de la espontaneïtat i la força dels grups de Teatre Independent, que viuen el procés com una revolució política i socio-cultural, i que es veuen en la necessitat de replantejar-se la seva activitat, davant les noves condicions creades a partir de l'inici de la descomposició definitiva del regim franquista, l'inici de la transició i la consolidació de la reforma política.¹⁸

La segona meitat dels anys setanta va estar marcada, d'una banda, per un clar desinterès dels partits polítics democràtics cap a la feien feta pels col·lectius, un cop acabada la dictadura i d'una altra per la necessària pressa de consciència dels grups de que la normalització democràtica podia passar tranquil·lament per damunt d'una experiència tant poc "normal" com el moviment del Teatre Independent representat per les noves companyies que provenien dels antics grups.

El 1975, es produïa un fet que seria l'inici de moltes de les accions posteriors, protagonitzades pels professionals del sector que veien com des dels àmbits independents s'incorporaven solidàriament uns companys de viatge que molt aviat farien front comú en moltes de les reivindicacions i en moltes de les propostes sumant-se a les plataformes de lluita de la professió teatral que començava a ser una sola.

Aquests fets van fer adonar-se als grups independents que calia construir ràpidament una organització per a defensar els seus interessos en el nou marc polític i així aconseguir la implantació de les reformes legals necessàries per garantir el desenvolupament de la seva activitat. És per això que el 1976 es creava l'Asamblea de Teatro Independiente Profesional (ATIP), per a garantir les condicions de vida dels professionals del Teatre Independent, consolidar i ampliar els circuits de distribució, i aconseguir una nova legislació que trenqués les barreres que privaven el lliure desenvolupament de la pràctica teatral. L'ATIP va començar a concretar les seves pretensions enviant al Director General de Teatre, Sr. Mayans, un escrit on es reclamava la derogació de la

¹⁸ FERNANDEZ TORRES, Alberto (Coordinador) i DD.AA. *Documentos sobre el teatro independiente español*. Op. Cit.

censura, del Reglamento de Policia de Espectáculos, així com l'accés dels grups de Teatre Independent als fons públics concedits per activitats teatrals, en igualtat de condicions que la resta de companyies de l'estat espanyol. Aquesta reivindicació va ser elaborada de nou el 1977 a la Semana de Teatro de Cuenca, amb una més extensa exposició de motius en els que s'exposaven també els criteris que es considerava que havien de regir les concessions i la gestió dels ajuts.

En aquest període de desenvolupament del Teatre Independent, va tenir una certa importància la organització d'un conjunt de setmanes, trobades i festivals, que feien que les reunions, fossin alguna cosa més que la simple exhibició dels treballs teatrals de cada grup, i que també fossin font, d'un interessant conjunt de documents, que ha premés crear un cos, si no teòric, al menys sí un espai d'informació documentat, que ha ajudat molt a entendre el fenomen i, a més, ens ajuda a constatar que molts d'aquests documents, es corresponen a la base o punt de partida, d'accions que han resultat més tard definitòries de les noves estructures d'un sector absolutament renovat.

És per aquestes dates que es produeixen, en primer lloc, el tancament de la Sala Cadarso de Madrid per ordre governativa i, en segon lloc, la detenció dels membres del grup català Joglars. Aquests dos fets donen lloc a una sèrie de mobilitzacions generalitzades del conjunt de la professió teatral i molt especialment dels grups de Teatre Independent, basades en accions de protesta i solidaritat que es van perllongar en l'espai de mesos.

És a partir de 1977 que s'intensifiquen les intervencions per oferir una alternativa al Teatre Independent que havia de trobar el seu espai en un mitjà que li resultava desconegut. Apareix en aquesta època un nou concepte que no s'havia utilitzat fins al moment, els fills de la itinerància començaven a parlar d'estabilitat i a buscar espais alternatius, que els permetessin presentar els seus treballs amb continuïtat.

Es presentava la disjuntiva de "teatre estable/teatre itinerant" no sense advertir el perill de considerar els dos conceptes com a conceptes excloents.¹⁹

¹⁹ CABAL, Fermín (d'entre DD.AA.). *Documentos sobre el teatro independiente español*. Op. Cit. Article: *Teatro estable/teatro itinerante (una falsa oposición)*. Pàgines 337 a 353. Article escrit originàriament l'octubre de 1977 i publicat per primer cop a «Pipirijaina», nº 27 (2ª època). Juny de 1978.

Algunes veus parlaven de crisi d'identitat al Teatre Independent i s'apuntaven tres vies de sortida ²⁰: la creació de teatres estables; la vinculació a projectes polítics de partit o la definitiva professionalització independent.

Ja l'any 1980 la majoria de grups de teatre de tot l'estat espanyol es van reunir a El Escorial i, ja sense fer menció explícita al Teatre Independent, es plantegen simplement les bases d'organització, repertori, funcionament i objectius d'un teatre que es qualifica de no basat exclusivament en l'obtenció de benefici, sinó en el valor cultural, estètic i social. D'aquestes jornades neix un document que genera un punt d'inflexió entre dues etapes molt clares de la història del Teatre Independent, i que recull una sèrie de propostes que són fonament de les estructures actuals del teatre espanyol.

²⁰ PÉREZ COTERILLO, Moisés (d'entre DD.AA.). *Documentos sobre el teatro independiente español*. Op. Cit. Article: *Teatro independiente, crisis de identidad*. Pàgines 359 a 361. Article originàriament publicat a «El País», Madrid, 11 de desembre de 1977.

1975: Comença una nova etapa.

Durant els darrers anys del franquisme, la professió teatral i el moviment independent a Barcelona s'havien anat apropant amb la finalitat de compartir problemes i reivindicacions. Les diverses accions de tipus sindical es van concretar el 1975 en la primera vaga teatral de la postguerra que, iniciada a Madrid, va ser immediatament recolzada a Barcelona.

La professió teatral estava desestructurada i això va provocar que, ja a l'any 1971, hi hagués un intent per part d'uns elements procedents de Madrid de fer quallar una associació d'actors amb marcat caire falangista. Aquest fet va provocar una primera reacció de la professió que va aprofitar el moment de la renovació de les vocalies per a ocupar-ne la meitat. Es va intentar formar una candidatura unitària i democràtica que va aconseguir els seus objectius. Aquest intent va anar acompanyat d'una estratègia que passava per ocupar no tan sols responsabilitats en el canvi dels treballadors, sinó que també es van ocupar espais de la part econòmica, formant empreses que estaven constituïdes per persones clarament vinculades als moviments reivindicatius (Pere Planella, Joan Maria Gual, La Trinca, Román Heras). Es va iniciar aleshores un moviment de reajustament de les estructures del sindicat vertical que es sentien invadides i insegures.

S'intensifiquen els contactes amb la professió de Madrid, principalment amb aquells sectors més sensibilitzats, que fan que, a començaments del 1975, es

planteji el conflicte col·lectiu que desembocaria en la vaga general quan s'estava negociant el conveni col·lectiu.

Les evidents diferències i les particularitats teatrals de Barcelona i Madrid, com que es situaven, entre altres coses, en la diferent manera de funcionar l'empresa privada, van fer que, malgrat les pressions per a anar cap a un conveni únic, els professionals de les dues ciutats arribessin a l'acord de declarar-lo d'àmbit provincial.

Malgrat això, a Madrid, l'aparell del sindicat vertical era més fort i es van mantenir els vocals nomenats a dit, el que va provocar que els actors escollissin democràticament el que es va conèixer com a "la comissió dels onze", que no va ser reconeguda pels estaments oficials a l'hora de signar el conveni i va provocar la decisió dels actors d'anar a la vaga.

A Barcelona les coses havien anat diferent i gairebé la totalitat de la vocalia havia estat escollida democràticament. A conseqüència dels fets de Madrid, i després d'una sèrie de reunions, la professió a Barcelona constitueix una Assemblea Permanent i va a la vaga en solidaritat amb els companys de Madrid.

Es pot considerar que, malgrat la duresa de la situació que va generar la vaga, aquesta va reforçar clarament els posicionaments de la professió, i els empresaris van pactar la fi del conflicte.

El conveni plantejava dues clares fites: en primer lloc, la millora de les condicions laborals de la professió a Barcelona, i en segon lloc un canvi radical en les estructures de l'empresa privada, ja molt debilitada, amb la certesa que això afavoriria els processos de renovació i reestructuració del marc de les arts escèniques del país, com així va ser finalment. Arribat el setembre del 1975, hi va haver eleccions per a la renovació dels tots els càrrecs sindicals, i va ser el moment en el qual el sector es va plantejar seriosament l'ocupació d'aquests càrrecs. Després d'una sèrie de reunions, en les quals es va elaborar un programa conjunt, es va formar una vocalia unitària i democràtica, composta per Carles Lucena, Montserrat García Sagués, Alícia Agut, Maria Josep Arenòs i Màrius Gas, que va sortir elegida.

Tots aquests canvis sindicals van portar, gairebé d'una manera natural, a la creació d'una Assemblea de Directors que va presentar una candidatura

unitària composta per Carles Lucena, Sergi Schaaff, Lluís Maria Güell i Josep Maria Loperena.

Aquestes dues vocalies comencen a treballar conjuntament amb l'objectiu prioritari de vigilar l'estricta acompliment del conveni i proposant-se treballar per a trobar una solució pràctica i teòrica a la problemàtica de la professió teatral a Barcelona. D'aquí naixeria al cap de molt poc l'Assemblea d'Actors i Directors.

En aquest període ²¹, durant la segona meitat de la dècada dels setanta, la majoria de professionals de Catalunya defensaven l'idea d'un teatre públic, i això és atribuïble, sense cap mena de dubte, a les especials característiques de la vida teatral catalana, que es diferenciava ja clarament de la resta de l'estat espanyol, que estaven en l'àmbit independent plantejant-se l'itinerància o l'estabilitat, o als escenaris comercials, aprofitant les primeres llums de la desaparició de la censura, amb produccions de més que dubtosa qualitat.

En aquell moment existia un cens molt nombrós de professionals, en el que convivia sense cap mena de problema ni reticència els professionals de tota la vida i els independents, doncs l'empresa autòctona havia desaparegut completament, el cooperativisme havia tocat sostre i havia pres consciència de les seves limitacions i la demanda social de teatre semblava augmentar amb una clara tendència a ampliar-se.

Es van posar totes les mirades en els poders públics, de recent estrenada responsabilitat democràtica, doncs tant sols des d'una actuació institucional, tant en l'aspecte polític com en l'econòmic es podia garantir la supervivència pel moment i el desenvolupament posterior d'un teatre entès com un bé cultural, capaç de servir al mateix temps les legítimes aspiracions artístiques de la població i les artístiques i laborals dels professionals d'un sector que calia refer de cap i de nou.

Les reivindicacions de la professió que es va aglutinar el 1975 al voltant de l'Assemblea d'Actors i Directors, considerem que no van tenir un caràcter corporatiu clar, perquè van pretendre d'un inici, unir els interessos propis amb els generals. Els actes reivindicatius de major projecció, van tenir un caràcter

²¹ **MELENDRES, Jaume** (d'entre DD.AA.). *Paseo por el teatro catalán 1929/1985 (entre dos Congresos)*. Op. Cit. Article: *Fe, esperanza y caridad (1975-1985)*. Pàgina 67.

realment públic, amb participació de moltes esferes de la societat, que demostraven aquest aspecte que li atribuïm.

El que també és clar, és que aquests professionals no aspiraven a que els poders públics garantissin la suplència de les empreses privades i resolguessin el problema teatral per compte seu, creant entorns de teatre oficial com era el cas de les companyies oficials de Madrid. S'intentava que el teatre fos realment públic, i no un recurs d'uns polítics que el fessin servir com a recurs de prestigi per a fins electorals. La vida teatral es reclamava a les mans dels mateixos professionals i dels seus destinataris, i es reclamava això a partir de criteris de descentralització.

Diríem que els conceptes que constitueixen l'eix que vertebra les aspiracions del moment es fonamenta en l'autogestió, la descentralització, i en l'acció pública.

L'any 1975, va ser un any que va veure morir al dictador i nàixer els inicis del que seria una eclosió d'esdeveniments a l'any següent.

En el territori del moviment independent, el grup Tábano estrenava "La ópera del bandido", La Cuadra de Sevilla "Los palos", Lluís Pasqual "La setmana tràgica" i José Luis Gómez tenia un important èxit amb "La irresistible ascensión de Arturo Ui" de B. Brecht mentre que en el comercial es presentava l'èxit de la temporada "Equus" i "Por qué corres Ulises" d'Antonio Gala.

Es va haver d'interrompre el Festival de Teatro Independiente de Madrid per ordre governativa i es va celebrar el I Festival Interanacional de Teatro Independiente de Vitoria.

Va ser l'any en que va desaparèixer la revista Primer Acto per dificultats econòmiques, que van alliberar al dramaturg Alfonso Sastre i que Glòria Rognoni, membre de Joglars tenia un accident representant "Àlias Serrallonga".

Josep Muntanyés, Fabià Puigserver i Guillem Jordi Graells, formen "El Teatre de l'Escorpí" amb el que estrenen l'espectacle "Quiriquibú" basat en textos de Joan Brossa i conformen el nucli que a l'any següent fundaria el Teatre Lliure.

Es produeix la vaga d'actors a Madrid, recolzada pels de Barcelona, en lluita contra el sindicat vertical i reivindicant millores en el treball i a Catalunya

es crea l'Associació d'Actors i Directors (AAD) que l'any següent seria protagonista d'un dels fets que va donar el tret de sortida a una nova etapa del teatre a Catalunya i a la resta del estat, tal i com ja s'ha ressenyat anteriorment.

1976: un any molt especial.

L'any 1976 va ser realment essencial pel que fa a assentar les bases del que seria l'estructura del sector teatral del futur. És en aquest any que la recent constituïda Associació d'Actors i Directors (A.A.D.) exigia ajuts a les institucions i obtenia la programació del Teatre Grec de Barcelona que, adjudicat per concurs, es va dur a terme de forma autogestionada. No obstant,

les tensions de caire intern provoquen una escissió que desemboca en l'Assemblea de Treballadors de l'Espectacle, que presentava el mes de novembre a l'antic Mercat del Born una versió de Don Juan Tenorio com a punta de llança d'un ideari professional, social i polític. Va ser el desembre d'aquest mateix any que s'obria al barri de Gràcia de Barcelona el Teatre Lliure, integrat per professionals procedents del Teatre Independent i organitzats en cooperativa.

Aprofundint en els fets citats, la operació Grec '76 no tindria la mateixa significació si prescindíssim d'uns clars precedents, per llunyans que aquests puguin semblar.²²

Cal remuntar-se al 1911 on es va dur a terme un intent d'autogestió per part del Sindicat d'Autors Dramàtics Catalans que va proporcionar al públic barceloní dues temporades de gran interès, tot i les seves mancances. El Sindicat d'Autors Dramàtics Catalans va ser una clara resposta a la ineficàcia de l'empresa privada i a més una aventura inaudita per a l'època, tan inaudita que el seu esperit va trigar 65 anys en manifestar-se de nou. La resposta era de la professió teatral, que aquella vegada encapçalaven els autors, que se sentien, en la persona d'Ignasi Iglèsias, agreujats per un empresari de la ciutat. La primera temporada 1911-12 es va programar al Teatre Eldorado, a la Plaça de Catalunya, i va comptar amb un ajut de l'Ajuntament prou considerable per a l'època. No van aconseguir un gran ressò de públic, però malgrat això, lluny de perdre el coratge, van afrontar una altra temporada al Teatro Español del Paral·lel, que aconseguia aquesta vegada un notable èxit.

Les desavinences personals, els afanys de figurar a la programació per part d'alguns escriptors, van acabar amb la dissolució del sindicat i malmetent una feina i una ocasió que, pel seu significat, encara avui hem de tenir en compte a l'hora de parlar de respostes autogestionàries de caire professional.

Aquestes accions tenen uns trets comuns amb el Grec '76, sobretot pel que fa a la lluita contra el sistema empresarial de l'escena entès com una activitat tan sols econòmica que no li importa utilitzar sistemes d'explotació per part d'un empresari particular que veu en el teatre una simple forma d'inversió. En les dues situacions veiem com els professionals s'enfronten amb un context desfavorable, en el marc social en que succeeixen no és imaginable l'autogestió o l'empresa col·lectiva com un fet possible. Una de les evidències manifestades

²² FÀBREGAS, Xavier. *Introducció a: BARTOMEUS, Antoni*. Op. Cit.

en els fets del '76 és la vigència d' una normativa, que ni tan sols preveia l'existència de companyies que poguessin emparar-se en un règim cooperatiu, de tal manera que a efectes sindicals calia necessàriament registrar qualsevol tipus d'empresa teatral com a empresari individual que constava com a propietari dels bens de la companyia. Si això es feia així es produïa una situació irregular, ja que els actors que conformaven la companyia havien d'escollir a un dels components per a que es registrés representant el paper legal d'empresari, havent de cotitzar una sèrie d'impostos per aquest motiu, impostos que havia de tornar a pagar com a treballador assalariat, amb la qual cosa Hisenda proporcionava una figura de doble imposició.

Aquesta situació es complicava encara més al parlar d'escenaris professionals per la qual cosa l'Assemblea d'Actors i Directors el 1976, com el Sindicat d'Autors Dramàtics Catalans el 1911, es van haver de moure en els territoris de les reglamentacions d'un model de societat pensat per afavorir al que disposa de més recursos i no facilitar l'accés a les millores dels que disposen tan sols del seu treball.

No va ser casual que l'acció de l'Assemblea d'Actors i Directors aparegués precisament el 1976. En primer lloc la situació de l'agreujament laboral que va provocar la vaga del 1975 va col·locar a la professió a Barcelona davant d'una situació límit. Un altre motiu el podem trobar en que la ciutat estava teatralment colonitzada per les companyies que venien de Madrid, normalment de sòlides economies, amb el vist-i-plau de les institucions, amb una oferta artística de continguts teatrals complaents i gens compromesos tant en l'aspecte ideològic com en l'estètic. Aquestes companyies eren les que comptaven amb l'aprovació a Madrid d'una part de la societat girada clarament als postulats franquistes cosa que els conferia una clara estabilitat que provenia, normalment, de subvencions. Aquests eren els productes que s'instal·laven als locals de Barcelona que cada cop els rebia amb menys entusiasme i amb més fredor. Aquest fet provocava que les companyies que ocupaven en un percentatge molt elevat els teatres del centre de Barcelona acostumaven a tancar les seves estades a la ciutat amb importants pèrdues, el que feia que es provoquessin amb certa continuïtat la pèrdua i tancament de molts dels locals dedicats a l'exhibició del teatre.

Els empresaris de Barcelona, al constatar que les companyies que venien de Madrid recolzades per l'èxit obtingut i acompanyades d'una publicitat televisiva important tenien un èxit tan escàs, rebutjaven de forma contundent qualsevol proposta de companyia autòctona amb la certesa de que estaven

abocats a un fracàs rotund, tal i com es va demostrar en aquells intents que a través d'imitacions del model madrileny van realitzar produccions amb pocs mitjans i sense cap mínima exigència de qualitat. Així doncs, els actors de Barcelona normalment resultaven exclosos d'aquests projectes i els directors no eren ni tan sols tinguts en compte.

Aquesta situació es va agreujar en les temporades precedents i van començar a adquirir força amb aquelles propostes dels professionals del Teatre Independent que van començar a acostar posicions amb els professionals del sector comercial empesos per la urgència de trobar solucions a una situació completament deteriorada.

Tots els factors assenyalats van ser d'una importància cabdal, però n'hi ha un de determinant, que no tan sols va marcar aquell Grec del 76, sinó tota la vida del país, i aquest no es un altre que la crisi del franquisme, que evidenciava les contradiccions del poder en l'aplicació de la repressió cultural.

L'Associació d'Actors i Directors naixia, doncs, també com a presa de consciència d'uns sectors professionals en resposta a la jerarquia sindical i plantant cara a alguns estaments recalcitrants de la professió. Eren temps de començar a creure que era possible la llibertat, i així l'Associació fa públic un document que transforma en el seu programa: "Per una alternativa a la situació del Teatre a Catalunya". En aquells moments s'inicien els intents de negociar amb l'autoritat municipal que encara no era democràtica i per tant tenia perfils provisionals, i objectius de transició.²³

La primera reivindicació que es fa al aleshores alcalde Sr. Viola, és la creació d'un teatre municipal que significava també una proposta de Teatre de Catalunya i que l'acompanyava l'intent d'una Llei de Teatre autònoma. Es creen comissions per part de l'Assemblea.

Mitjançant una manifestació sense autorització es va acompanyar a les vocalies i a la comissió assessora quan anaven a començar els seus treballs, i una altra quan acabaven la memòria es va acompanyar a l'Ajuntament a la comissió negociadora formada per: Alfred Lucchetti, Màrius Gas, Carles Lucena, Joan Maria Gual i Josep Maria Loperena, a lliurar el document a l'Alcalde. L'actitud de la màxima autoritat municipal va ser reticent, escudant-se en què per part

²³ **BARTOMEUS, Antoni** (d'entre DD.AA.). *Paseo por el teatro catalán 1929/1985 (entre dos Congresos)*. Op. Cit. Article: *Aquel verano del '76*. Pàgines 63 i 64.

del municipi ja s'havia creat una ponència municipal, que era la que determinaria sobre la viabilitat de les demandes, més concretament, sobre la del teatre municipal.

La ponència nomenada per l'Ajuntament estava presidida pel primer tinent d'alcalde, el senyor Eduard Travé Montserrat, que va dimitir en el seu càrrec, quedant les negociacions en un punt mort.

Malgrat tot, s'havia aconseguit que el projecte de Teatre Municipal passés a estudi de l'Assessoria Jurídica de l'Ajuntament, de la qual se n'esperava un dictamen. Mentre això succeïa es va anomenar al senyor Esteve Bassols com a delegat de Cultura.

El mes de març el Director General de Teatro de l'Estat, Don Francisco José Mayans, va venir a Barcelona entre d'altres coses per a reunir-se amb la comissió negociadora de l'Assemblea a fi de parlar de l'afer del Teatre Municipal i de les reivindicacions que en el seu moment se li havien manifestat. Semblava en aquells moments que l'administració central estava disposada a assumir les despeses del futur Teatre Municipal si l'Ajuntament proporcionava un local. L'Assemblea malgrat valorar positivament aquestes reunions va considerar que calia efectuar una acció més immediata i directa, i és d'aquesta manera que es va començar a parlar d'una temporada popular durant l'estiu reprentent la iniciativa del Teatre Grec com a subvertint la imatge el·litista i oficial que havia tingut fins a aquells moments.

Es tractava de centrar l'acció en els seus protagonistes, d'una banda els professionals de l'espectacle i de l'altra al públic, destinatari de tots els esforços.

Es van efectuar contactes amb la Dirección General del Teatro sol·licitant una subvenció de 5 milions de pessetes per la realització d'una campanya de teatre popular. Alhora s'adreçaven a l'Ajuntament per a que se'ls cedís el recinte del Teatre Grec de Montjuïc, l'Ajuntament va indicar que per a la utilització del Teatre Grec calia que l'Assemblea es presentés a un concurs públic per a la seva adjudicació, concurs que va convocar a últim de maig i que es va adjudicar a finals de juny a l'Assemblea d'Actors i Directors, ja que ningú més es va presentar a fi de que no hi hagués una altra opció, donat que tota la operació estava recolzada públicament pels mitjans i la totalitat de la professió.

Encara que l'adjudicació es produís a finals de juny, la temporada estava perfectament dissenyada. El dia 1 de juliol començava amb un programa de

Rock el Grec '76. Van ser dos mesos, juliol i agost del '76, en els que el Grec va fer palesa la seva voluntat de subversió en un veritable atemptat pacífic i permanent contra l'estructura del funcionament teatral. Acceptant totes les complicitats del moment sociològic que el país suggeria, aquesta va ser, d'alguna manera, la seva profunda raó de ser.

Una comissió gestora composta per Màrius Gas, Josep Maria Loperena, Carlos Lucena, Jaume Nadal, Roger Ruiz, Ricard Salvat i Josep Torrents van decidir els títols de les quatre produccions pròpies que com a puntes de programació transmetrien el contingut revulsiu de l'operació. Els títols escollits van ser "Roses roges per a mi", de Sean O'Casey; "El bon samarità, càntir amunt, càntir avall, pensava que el cel guanyava i Déu se n'aprofitava.", de Joan Abellan; "Bodas que fueron famosas del Pingajo y la Fandanga", de José María Rodríguez Méndez; i "Faixes, turbants i barretines", recopilació de Xavier Fàbregas sobre textos del segle XIX.

La direcció d'aquestes obres es va realitzar mitjançant col·lectius de tres directors per cada muntatge.

A la Plaça de la Virreina, de Gràcia, gestionada per una comissió expressa per a aquest motiu i que provenia essencialment de membres del Teatre Independent que pertanyien a l'Asamblea de Teatro Independiente Profesional (A.T.I.P.), es va realitzar una programació que sota l'expressió "Off Grec" no va ser mai una contestació a l'acció de la campanya, sinó un element de potenciació al treball de l'Assemblea. La A.T.I.P. havia plantejat una alternativa mitjançant una coordinadora formada per Albert Dueso, Núria Duran, i Pep Zamora, elegida per la pròpia assemblea i, per tant, assumida dins de l' A.A.D. Aquesta comissió de tres persones va prendre la responsabilitat i la iniciativa i es va basar en una reivindicació del moviment pròpiament independent, transformant-ho en una acció directa en el barri, amb el clar objectiu d'aconseguir que el teatre arribés d'una manera més directa als seu destinatari natural, intentant demostrar l'eficàcia d'una acció quan es fa pensant en qui va dirigida, i comptant amb la col·laboració de les organitzacions de base.

La xifra total d'espectadors es va calcular en 50.000 i es va considerar pels organitzadors com a "acceptable", principalment per la desigual distribució entre els 23 espectacles i les 54 nits que va durar. Valoracions posteriors tant de crítics com d'especialistes van donar per vàlid l'intent, podríem dir que per unanimitat, hi havia la consciència d'haver avançat cap a plantejaments

radicalment nous, que s'havia escrit una plana nova en la història del teatre del nostre país, que havia estat una mostra del potencial trencador d'amplis sectors culturals. La transcendència va anar molt més enllà d'una simple temporada d'estiu quan l' A.A.D. apareixia com una plataforma professional i política de primer ordre.

Des de mitjans d'agost, però, la unitat de l' A.A.D. va començar a trontollar per una qüestió estrictament política. L'A.A.D. es va plantejar la possibilitat d'adherir-se a l'Assemblea de Catalunya, instància unitària d'oposició al franquisme que popularitzà els famosos quatre punts: llibertat, amnistia, Estatut d'Autonomia i coordinació dels pobles de l'Estat en la lluita per la democràcia. Es va aconseguir congelar momentàniament el conflicte, però el dia 7 de setembre, a la Sala Villarroel de Barcelona, dia següent a la fi de la temporada, una assemblea plenària on es va proposar formalment l'adhesió amb 88 vots a favor, 40 en contra i 23 abstencions, es provocava el punt de partida de l'escissió.

El 27 de setembre, en una nova assemblea, es va provocar la veritable escissió, quan 42 membres d'aquesta abandonaven definitivament l'Assemblea d'Actors i Directors i es convertien en l'Assemblea de Treballadors de l'Espectacle (A.D.T.E.) i, el mateix any '76, el mes de novembre, presentaven al Mercat del Born l'espectacle Don Juan Tenorio.

Aquesta nova Associació, malgrat els seus inicis precipitats i amb la base de sortida d'una escissió, va generar un cost teòric important, pel que contenia de intent de reflexió i presa de postura oberta i col·lectiva sobre la funció del teatre, la posició de classe de l'actor i la necessitat d'obrir nous camins per al teatre.

La nova Assemblea d'aquesta Associació va posar en pràctica ben aviat el que creia que eren els seus principis bàsics: treball col·lectiu, autogestió i renovació del teatre.

Després d'uns intensos mesos de treball l' A.D.T.E. va aconseguir posar en marxa un ambiciós projecte, realitzar a l'abandonat antic Mercat del Born de Barcelona, els dies 19, 20 i 21 de novembre de 1976, just al cap d'un any de la mort del dictador, un curiós espectacle, una gran celebració, una festa popular en la que van participar més de 30.000 persones. Es tractava de la producció de Don Juan Tenorio, de Zorrilla, amb una posada en escena amb més de 60 actors

i actrius acompanyats de la música dels cantants i grups més importants del moment.²⁴

Aquesta activitat va tenir un èxit indiscutible malgrat totes les improvisacions i deficiències tècniques.

Animats per els resultats es començà a treballar intensament per a trobar un espai estable per a programar. Era el preludi del Saló Diana.

Un grup de professionals que, com no, també havien participat al Grec '76, i que, tal i com ja s'ha indicat abans, provenien del Teatre de l'Escorpí, entre els que trobem a Fabià Puigserver, Lluís Pascual, Pere Planella i Josep Muntanyès, iniciaven una de les aventures que han tingut una major projecció en el temps. El dia 1 de desembre d'aquell any estrenaven l'espectacle "Camí de nit", dirigit per Lluís Pascual, a la seu de la cooperativa La Lleialtat, del barri de Gràcia de Barcelona, en un nou espai batejat amb el nom de Teatre Lliure.

El caràcter peculiar de la sala del Teatre Lliure va ser el primer èxit d'aquella insòlita empresa.²⁵

Era el primer cop que s'obria a Espanya una sala destinada a espectacles teatrals dotada d'una estructura no convencional i que permetia la polivalència del joc teatral. Es regia per un sistema de cooperativa formal i alhora estava per un equip estable d'actors, directors, escenògrafs, equip tècnic i de gestió. Amb una filosofia pròpia que venia a ser la cristal·lització de molts anys de teatre independent a Catalunya i que en certa manera es transformava en una peça essencial en el relleu d'un teatre professional obsolet. Podríem considerar que el Lliure des de l'intent de la Companyia Adrià Gual al Romea a l'any 1965, era l'exemple més sòlid del que després s'anomenaria "nova professió".

El projecte del Teatre Lliure es va anar definint teòricament a través de l'anàlisi de la seva pròpia activitat, conscient del paper que el teatre juga en el moment actual no pretenia fer un teatre d'investigació destinat a un nucli reduït d'espectadors, sinó un teatre d'art per a tots, com deia un dels seus fundadors, Fabià Puigserver *"un lloc on una comunitat es reuneix per escoltar i gaudir lliurement d'allò que uns individus, que formen part de la pròpia comunitat, els*

²⁴ **ASSEMBLEA DE TREBALLADORS DE L'ESPECTACLE.** *Mercat del Born.* Don Juan Tenorio. *Anàlisi d'una autogesió per l'A.D.T.E.* Barcelona. Iniciativas Editoriales. Primera edició 1977.

²⁵ **PUIGSERVER, Fabià** (d'entre DD.AA.). *Paseo por el teatro catalán 1929/1985 (entre dos Congresos).* Op. Cit. Article: *El Lliure: servicio público, gestión privada.* Pàgines 64 i 65.

proposen i que es desprèn, d'una manera natural, de les necessitats i l'instint de superació de tots ells".

En els seus primers anys d'existència el Lliure sempre va assumir la responsabilitat que suposava definir-se com un teatre d'iniciativa i gestió privada amb vocació de servei públic. Conjuntament a aquesta percepció i al rigor del treball en profunditat van fer del Lliure una de les empreses més sòlides i atractives del país. Malgrat tot, com qualsevol col·lectiu, el Teatre Lliure no va exempt de discrepàncies i crisi al començament de la seva activitat.

El 1980, a arrel de la decisió de suspendre el muntatge de "Concili d'amor" per pressions del Ministerio de Cultura espanyol, es van separar del Lliure alguns dels seus membres fundadors com Pere Planella, Muntsa Alcañiz i Guillem-Jordi Graells.

Ja al 1984 la Generalitat de Catalunya, l'Ajuntament de Barcelona i la Diputació de Barcelona establiren un conveni amb el Teatre Lliure que significà, d'alguna manera, el reconeixement del caràcter de teatre públic.

Del 1977 al 1981, avançant cap a la consolidació de les noves propostes.

S'inicia el 1977 sota el ressò de la campanya del Grec '76, de l'escissió de les Assemblees, i de la inauguració d'un nou projecte, el Teatre Lliure, que al llarg d'aquest any estrena "Ascensió i caiguda de la ciutat de Mahagonny" de Bertold Brecht / Kurt Weill, dirigida per i el "Titus Andrònic" de William Shakespeare, dirigida per Fabià Puigserver, en versió de Josep Maria de Sagarra.

Era en aquest any que a Madrid s'estrenaven "Las manos sucias" de Sartre, dirigida per Marsillach; "La sangre y la ceniza", d'Alfonso Sastre, pel grup de teatre independent El Buho; i "Schweyck en la II Guerra Mundial", de Bertold Brecht, estrenada pel grup Tábano.

El 6 de març de 1977 acaba el cinema Diana per a acollir a l'Assemblea de Treballadors de L'Espectacle, que el dilluns dia 7 de març presentaven com a Salón Diana, convertit com a seu de l'escindida associació com a primer pas per a un dels seus objectius, que era la difusió del teatre a nivell popular a través de l'autogestió artística dels seus membres. El centre s'obria amb una clara vocació d'agitació teatral i amb l'objectiu d'acollir més d'una companyia diària, oferir-hi

també actuacions musicals i algunes projeccions de pel·lícules d'especial interès. En paraules dels seus caps visibles, Carlos Lucena i Màrius Gas²⁶: *“No considerem que haver aconseguit un teatre sigui una fi en si mateixa. Busquem la manera d’aconseguir locals a cada barri de la ciutat, com a mínim en els més marginats. Volem comptar amb la col·laboració dels propis veïns i oferir-los-hi allò que els interessa autènticament, és a dir, un teatre al servei del poble.”*

Els mateixos portaveus, referint-se a la situació d'escissió de les dues assemblees afirmaven: *“Creiem que l'escissió ha estat clarament beneficiosa. I d'altra banda, les nostres relacions són bones i estem tractant de formar una federació que respectant l'autonomia de cada assemblea serveixi per a actuar unitàriament. Les gestions van per bon camí.”*

La inauguració del Saló Diana es produïa el diumenge 10 d'abril. Sense cap mena de protocol es va aixecar el teló amb l'espectacle “No hablaré en clase”, del grup Dagoll Dagom, dirigit per Joan Ollé i, el dia següent, el dia 11, es presentava l'espectacle “Set meditacions sobre el sadomasoquisme polític” a càrrec de The Living Theater i El Centre Dramàtic de la Courneuve presentava “Les trouvadours” que ja havia presentat l'estiu passat a la campanya Grec '76.

Van seguir la setmana següent les representacions del Teatre Experimental de Cali i actuacions de cantants com Soledad Bravo o audicions de musicals de rock, espectacles infantils i sessions golfes. Era l'inici d'una aventura que duraria un parell de temporades.

Mentre això succeïa, el Teatro Talía presentava “La casa de Bernarda Alba”, de Federico García Lorca, en versió d'Ángel Facio. S'estrenava també a Barcelona “El adefesio”, d'Alberti, protagonitzat per María Casares, mentre que al Teatro Español es presentava “Enseñar a un sinvergüenza” a càrrec de José Rubio.

Al Tívoli, M. Grüber presentava l'espectacle “El arquitecto y el emperador de Asíria” de Fernando Arrabal, que provocava una irada protesta de l'autor adreçant una carta oberta a la crítica teatral catalana on denunciava una agressió en el contingut de la seva obra per part del senyor Grüber qualificant l'espectacle de pallassada i demanant que Tom O'Horgan, director nord-americà, es fes càrrec de l'espectacle a Barcelona, argumentant que el

²⁶ LA VANGUARDIA ESPAÑOLA, dimecres 9 de març de 1977, pàg 47. El Saló Diana, primer centro dramático de la ADTE.

públic català, els crítics, els actors i el propi autor es mereixien aquesta reparació.²⁷

L'Assemblea d'Actors i Directors va començar a negociar el mes de maig un ambiciós projecte, la campanya municipal de teatre 1977, que incloïa la incorporació com a teatre d'un vell cinema, el Cinema Miami, situat a la carretera de la Bordeta, prop de la plaça Espanya, transformat en el Teatre Olímpia i que seria la seu central de la referida campanya que es perllongaria fins el 31 de desembre d'aquell mateix any. La campanya consistiria en: uns períodes al referit teatre, temporada de dos mesos al Teatre Grec de Montjuïc i espectacles diversos a la Sala Villarroel, al Teatre Lliure i al Saló Diana. Diverses causes van fer que aquest intent quedés reduït a la presentació de la temporada del Teatre Grec de Montjuïc que s'iniciava el dia 3 de juny sota el lema "Campanya Municipal de Teatre" amb una desfilada pel carrer, que es va iniciar al pla de la Boqueria i va acabar al final de les Rambles. La campanya reclamava quatre punts bàsics, que sota el lema "Teatre al servei del poble", herència del moviment del Grec '76, reclamava: obertura de nous locals; programació d'estiu al Teatre Grec; recolzament a les sales estables d'arts escèniques; i campanyes teatrals a tots els barris. Aquella mateixa nit, al recinte de Montjuïc s'estrenava l'espectacle de la companyia Bread And Puppet Theater "Joana d'Arc, l'assassí del cavall blanc". En aquella campanya del Grec '77 destacaríem la presència de l'espectacle produït per la pròpia A.A.D. "El labrador de más aire", de Miguel Hernández; els dos espectacles produïts pel Congrés de Cultura Catalana "Rebombori 2" de Jordi Teixidor i "El foc de les Ginesteres" de Josep Maria de Sagarra; les dues produccions de la Companyia Adrià Gual "Aigües Encantades" de Joan Puig i Ferrater i "Primera Història d'Esther" de Salvador Espriu, les dues dirigides per Ricard Salvat; i "Èdip", de Sòfocles, en adaptació de Jaume Vidal Alcover i direcció de Josep Anton Codina.

Es posava en marxa una nova proposta teatral de la mà de Iago Pericot i Sergi Mateu que el 6 d'octubre estrenaven l'espectacle propi "Rebel Delírium".

Al Teatre Romea acollia, com era tradició, el 1 de novembre Don Juan Tenorio de José Zorrilla, amb un repartiment insòlit encapçalat per Joan Capri i Mary Santpere. El 8 de novembre s'iniciava el primer cicle de la "Primera campanya municipal de teatre per a la joventut", que es composava d'unes

²⁷ LA VANGUARDIA ESPAÑOLA. Divendres 15 d'abril de 1977, pàgina 47. *Fernando Arrabal protesta. Carta abierta a la crítica teatral catalana.*

sessions a primera hora de la tarda al Teatre Romea durant tres dies a la setmana.

El Saló Diana estrenava el 17 de novembre "Plany en la mort de Enric Ribera" de Rodolf Sirera.

Sanchís Sinisterra funda El Teatro Fronterizo i Ricard Salvat és nomenat director del Festival Internacional de Teatre de Sitges.

El 27 de novembre de 1977 es celebrava l'acte de cloenda del Congrés de Cultura Catalana que havia sorgit a iniciativa d'un grup de persones mogudes per la inquietud d'una necessitat social i que va obtenir una resposta generosa i alhora fructífera.

El Congrés estava dividit per àmbits i situat en el nombre XIX es va desenvolupar l'àmbit del teatre.²⁸ Sota el títol de "Panorama actual del teatre català" aquest document, referint-se essencialment als objectius que es perseguïen, feia la següent reflexió, que ens situa en el punt de partida del que hauran de ser els seus treballs:

"D'aleshores (1946) ençà, privat de tota assistència pública, sotmès a una censura fèrria, i amb un empresariat econòmicament baix de possibilitats, i amb la reafirmació del cinema i l'aparició de la televisió com a mitjans de comunicació populars àmpliament sostinguts pel poder pel fet de ser més controlables i manipuladors, el teatre català ha subsistit gairebé exclusivament gràcies a l'esforç vocacional i voluntarista de la gent de teatre.

En el moment de pensar en una "reconstrucció teatral" del nostre Principat, cal tenir presents els condicionaments esmentats, ja que ni no ho fem així podríem caure en el perill de crear una súper estructura que permeti el funcionament d'un teatre professional a l'estil europeu, teatre que no ha patit un buit semblant al nostre."

El mes de desembre Els Joglars estrenen l'espectacle "La Torna", que provocaria un procés judicial. Immediatament després de l'estrena fou detingut Albert Boadella, director del grup, el que va generar una àmplia campanya en solidaritat i protesta a tot l'Estat amb el tancament de teatres, la celebració d'assemblees i la participació de diferents sectors de la intel·lectualitat.

²⁸ **Congrés de Cultura Catalana (1977).** *XIX. Àmbit de Teatre. Panorama actual del teatre català.* Document registre 3-0015.

Ja en el 1978, després de la fuga de Boadella de l'Hospital Clínic de Barcelona es va celebrar el procés i diversos membres de Els Joglars, a excepció feta de Ferran Rañé, a l'estranger, i Albert Boadella, fugit, van ser empresonats.

Entrats ja en l'any 1978 trobem que podia determinar-se que va ser l'any de la supressió de la censura, de la creació del Centro Dramático Nacional, primera companyia de producció pública de la democràcia que es va posar al càrrec d'Adolfo Marsillach, que presentava "Bodas que fueron famosas del Pigasjo y la Fandanga" de Rodriguez Méndez i "Noche de guerra en el Museo del Prado" de Rafael Alberti.

A l'Institut d'Estudis Nord-americans, de Barcelona, la companyia Teatro Fronterizo estrenava "La leyenda de Gilgamesh" amb direcció d'Agustí Bartra i José Sanchis Sinisterra.

A finals del mes de març, l'equip de direcció de l'Institut del Teatre de Barcelona, representat pels senyors Bonnin, Roda, Vallvé i Serra van presentar al Conseller de Cultura de la Generalitat de Catalunya, senyor Pere Pi Sunyer, un Memorial en el que es projectaven els serveis de l'Institut com un organisme tècnic de la futura política teatral i s'anunciava la intenció d'estendre les activitats de l'Institut a l'àmbit de la producció i s'expressava la voluntat de potenciar els centres comarcals. Es demanava també la formació d'un Centre Dramàtic Nacional de Catalunya vertebrat a partir d'altres centres autònoms ubicats per tot Catalunya.

En aquesta entrevista es va lliurar al Conseller l'edició de "Documents d'estudi sobre l'ordenació del teatre a Catalunya" que recollia el bloc de propostes elaborades per diversos professionals i sintetitzades per l'Institut a través dels següents textos:

- Aportació de l'Institut a l'Àmbit de Teatre del Congrés de Cultura Catalana.

- Avantprojecte de Llei de Teatre.
- Projecte de basses per a la creació del Centre Dramàtic de Catalunya.
- Principis bàsics d'un Teatre Nacional de Catalunya.
- Esquemes de principis de l'animació cultural.
- Projecte de creació dels Serveis Tècnics d'Animació Cultural de la Generalitat.

En aquesta mateixa reunió es va aprofitar per parlar de la possible transferència de l'Institut del Teatre a la Generalitat.

El dia 28 de juny s'obrien les pliques del concurs convocat per l'Ajuntament de Barcelona per adjudicar la temporada del Teatre Grec de Montjuïc. S'havia presentat tan sols una proposta que fou rebutjada per no reunir, a criteri del municipi, les condicions requerides en el preceptiu plec de condicions, i per considerar que el Teatre Grec havia de servir per a que els grups de teatre presentessin les seves novetats i per a que es poguessin acollir companyies europees a fi d'apropar-lo a un festival europeu. De tota manera, el senyor Joan de Sagarra, Delegat dels Serveis de Cultura de l'Ajuntament, va decidir proporcionar ajuts econòmics a sales de Barcelona (Villarroel, Saló Diana, el Teatre Nord de Ciutat, el Teatre Lliure, etc.) a fi d'alimentar l'estructura teatral de la ciutat i realitzar una sèrie d'actes al Saló del Tinell de la Ciutat, que sota el títol genèric de "Nits del Tinell", representà espectacles de teatre, recitals de poesia, cançó, conferències, espectacles de màgia, tot al preu de 150 pessetes per a un públic eminentment popular. Es va començar amb tres espectacles, el primer a càrrec de Rafael Subitats, el segon un recital poètic i musical de Núria Candela i al tercer Ovidi Montllor estrenava un poema musicat de Vicent Andreu Estellés. Van acompanyar a aquests projectes un "Ghelderode" realitzat pel grup de teatre Orfeó de Sants, el Lliure va participar amb una obra que ja havia estat estrenada a la sala de Gràcia.

Al Teatre Barcelona els germans Adrià i Joan Maria Gual estrenaven, amb música de la Trinca i decorats de Jaume Perich, "Don Jaume, el Conqueridor", de Frederic Soler "Pitarra", protagonitzada per Joan Borràs.

Era el mateix any que Joglars estrenava "M-7 Catalònia"; Comediants "Sol, Solet"; el Teatre Lliure "La vida d'Eduard II d'Anglaterra" de Marlowe en versió de Bertold Brecht, producció que recuperava per a l'escena catalana a l'actor Josep Maria Flotats. Al Teatre del Liceu, la companyia Claca presentava l'espectacle "Mori el Merma", amb vestuari de Joan Miró. El mes de març de l'any següent aquest espectacle es va reposar al Teatre Barcelona.

El dia 3 d'octubre, a la sala Villarroel, Dagoll Dagom presentava en una renovada sala, l'espectacle "Antaviana" amb textos de Pere Calders, música de Jaume Sisa, coreografia d'Agustí Ros i escenografia i vestuari d'Isidre Prunès i Montse Amenòs.

Al Teatre Lliure es produïa una de les primeres incursions d'una companyia externa; va presentar el grup A-71 que, sota la direcció de Joan Maria Gual, i tenint com a protagonistes a Núria Duran i Enric Cervera, va presentar "Antígona", en versió de Josep Maria Muñoz Pujol.

Començava l'any 1979 amb una cartellera que podríem qualificar, si més no, d'atractiva: Lindsay Kemp presentava al Teatre Barcelona "Salomé" d'Oscar Wilde, al Teatre Romea Els Joglars presentaven "M-7 Catalònia", a la sala Villarroel continuava l'èxit d'"Antaviana" de Dagoll Dagom/Calders, Al Teatre d'Horta "Antígona", de Salvador Espriu, dirigida per Muntanyés/Segarra i al Lliure "La nit de les tribades", dirigida per Fabià Puigserver.

Amb aquest panorama que permetia establir una actitud d'optimisme davant la recuperació de l'escena Barcelonina, el 10 de gener, el Teatre Lliure de Barcelona era sorprès favorable i positivament amb el Premio Nacional de Teatro que li concedia el Ministerio de Cultura. A principi de febrer, al Teatre Barcelona, l'actriu argentina Cipe Linkovsky substituïa a Lindsay Kemp i presentava el seu espectacle "Quiero decir algo".

Mentre, a finals de gener, al teatre Romea s'estava preparant l'estrena de "Quan la ràdio parlava de Franco", de Benet i Jornet i Terenci Moix, direcció de Joan Ollé, apareixien les primeres estrenes de la transformació d'aquest teatre en el Teatre Nacional de Catalunya.²⁹ Aquests rumors apuntaven converses dels propietaris del teatre amb responsables de la Generalitat, que senyalaven la possible cessió de L'Institut del Teatre com a organisme encarregat de la gestió.

Aquests rumors van cobrar un altre caire a partir de les declaracions del Departament de Cultura i Ensenyament de la Generalitat que atribuïa a l'Ajuntament la responsabilitat d'arribar a un acord amb la propietat del teatre a fi de comprar l'edifici. *"La Generalitat tan sols desitja que el Romea sigui salvat per al teatre català i que no es converteixi en un local destinat a altres activitats. Un cop*

²⁹ LA VANGUARDIA ESPAÑOLA, dissabte 3 de febrer de 1979, pàgina 35. *"El Romea posible Teatre Nacional de Catalunya"* article d' Agencia Europa Press

*salvat, ja es decidirà la fórmula de dur a terme una programació digna i interessant per a tot el món.”*³⁰

El mes de març es produïa al Teatre Lliure l'estrena de l'opereta d'Offenbach "La bella Elena". A l'Institut del Teatre, Hermann Bonninn presentava el 31 de març "La gavina" de Txèkhov, i uns dies després, el 5 d'abril, s'inaugurava, a l'edifici de l'Institut del Teatre, un nou espai anomenat La Cuina de les Arts. El mes de maig d'aquest any es presentava al Teatre Nou de la Ciutat amb la companyia L'Ou Nou, "L'hort dels cirerers", de Txèkhov. Entre el dia 1 i 5 de juny s'instal·là, a la Plaça del Rei de Barcelona, la companyia Teatre Itinerant Català amb l'obra "La tràgica història de Hamlet" de Shakespeare, traducció de Terenci Moix, direcció de Pere Planella i protagonitzada per Enric Majó.

Entre finals de maig i primers de juny, al Teatre Romea, la Caixa d'Estalvis patrocina un cilce de teatre amb la presència de títols com "l'oncle Vània" de Txèkov, amb la companyia El Globus, de Terrassa, direcció Pau Monterde; "Frank V" de Dürrenmatt, pel grup Xaloc, de Mataró; "L'Espantau" pel Teatrí d'Esparraguera, direcció Joan Castells; "Víctor o Els nens al poder" de Roger Vitrac, amb direcció de Santiago Sans; i "La sala de les nines" de Mercè Rodoreda, dirigida per Araceli Bruch.

En el mateix escenari del Romea, a finals de juny, Albert Vidal presentava el seu espectacle "L'aperitiu". I també a finals d'aquest mateix mes, el Teatre Lliure realitzava la pre-estrena de "Les tres germanes", de Txèkhov, en versió de Joan Oliver i direcció de Fabià Puigserver.

El 27 de juny del 1979 el Regidor de Cultura de l'Ajuntament, senyor Rafael Pradas i el Delegat de Cultura, senyor Joan-Anton Benach van presidir una roda de premsa informativa per a presentar la nova programació del teatre Grec de Montjuïc en la que era la primera temporada presidida per un ajuntament democràtic. Segons els seus responsables, la temporada responia a la necessitat de donar un testimoni teatral per a l'afecció barcelonina. La programació, sota el signe de la qualitat, podia ser el motiu d'una sortida ciutadana a l'esplèndid escenari de Montjuïc.

³⁰ LA VANGUARDIA ESPAÑOLA, dimarts 19 de febrer de 1979, pàgina 29. "*Del Ayuntamiento depende el futuro del Romea*" article sense signatura.

La programació era el resultat d'una convocatòria als grups de teatre, música, i arts de l'espectacle en general, en la que es van rebre 44 propostes i mitjançant una comissió tècnica assessora es van seleccionar 14 espectacles, a més d'establir una previsió de possibles companyies convidades.

Aquesta resposta es va considerar un èxit per a enfocar el pla d'acció teatral per al període 80-83, en el sentit d'obtenir una resposta positiva per part de la professió teatral. Es va anunciar a aquesta mateixa roda de premsa que el mes d'octubre següent sortiria a concurs la temporada 1980.

A aquella edició del Grec, la inauguració s'efectuà el dia 9 de juliol amb el muntatge d' "Antígona", de Salvador Espriu, pel Teatre d'Horta, van seguir en aquesta producció entre d'altres: "Canigó", de Jacint Verdaguer, pel Teatre Popular de Barcelona, amb direcció d'Esteve Polls; "El somni de Bagdad", de Josep Maria Benet i Jornet, amb la companyia U de Cuc i direcció de Francesc Alborch; "L'Espantau", de Juli Vallmitjana amb la companyia El Teatrí; "La tempestat" de Shakespeare" pel Teatro del Mediodía, de Sevilla; "Antaviana", de Pere Calders /Dagoll Dagom; "La Odissea" d'Homer, en adaptació d'Albert Boadella per a Els Joglars; i "Sol, Solet" de Comediants. Recitals de Jaume Sisa, Al Tall, Núris Espert i Rafael Alberti, Amancio Prada, Joan Manuel Serrat, etc.

Segons les dades facilitades per la pròpia organització del Grec, aquell any, als 22 espectacles que es van celebrar hi van concórrer un total de 38.000 espectadors, el que donava a qualificar com a positiva la campanya plantejada des d'un punt de vista que va conduir a l'èxit per dues raons fonamentals: l'alt nivell artístic de les produccions presentades i l'altre l'especial tractament que van donar els mitjans de comunicació als espectacles.

El mes de setembre es reprenia la temporada amb una atractiva cartellera: a la Sala Villarroel es presentava "Sopa de mijo para cenar" d'Arnold Wesker; al Teatre Lliure s'inaugurava la temporada amb "Rosa i Maria" tenint com a protagonista indiscutida a Rosa Maria Sardà, dirigida per Lluís Pasqual; Albert Boadella i Els Joglars presentaven l'adaptació de "L'Odissea" d'Homer al Victòria; el Romea acollia recitals de Núria Candela, Daniel Biglietti i la presentació de "Tres crits i una sola veu" de Carles Valls, dirigida per Adrià Gual; al Teatre Barcelona es presentava un esdeveniment com era el Teatre Negre de Praga dirigit per Jiri Srnec, que donaria pas al cap d'uns dies a l'artista argentina Cipe Linkovsky amb el seu espectacle "Isadora".

El mes de novembre l'Ajuntament iniciava la Tercera Campanya Municipal de Teatre per a la Joventut al Romea, i reposava l' "Antígona", de Salvador Espriu, a càrrec del Centre d'Estudis Teatral d'Horta. Al mateix Teatre Romea, a finals de mes es presentava "Descripció d'un paisatge", de Josep Maria Benet i Jornet, amb el Teatre Estable de Barcelona i direcció d'Adrià Gual.

En aquest any 1979 a l'estat espanyol podem destacar la dimissió d'Adolfo Marsillach com a director del Centro Dramático Nacional, i el nomenament per a ocupar aquest lloc de la Tríade formada per José Luis Gómez, Núria Espert i Ramón Tamayo, mentre José María Roderó triomfa com a protagonista a la producció "Historia de un caballo" de Lev Tolstoi; La Cuadra de Sevilla estrena "Andalucía Amarga" i reapareix la revista Primer Acto.

Pel que fa a Catalunya cal destacar l'aparició de dues noves companyies: La Fura dels Baus, que basa la seva proposta en un teatre essencialment físic; i El Tricicle, companyia de mim, que basa el seu treball essencialment en l'humor.

Aquell 1979 s'acomiadava amb quatre teatres amenaçats d'embargament per no haver efectuat el pagament de l'Impost de Protecció de Menors, ja que es negaven a fer-ho per que ho consideraven lesiu per als seus interessos. Aquests teatres eren la Sala Villarroel, el Teatre Lliure, la Cúpula Venus i el Teatre Nou de la Ciutat, que no havien aconseguit ser atesos a l'hora de protestar per haver de fer front a una sèrie d'impostos que col·lapsaven la seva ja difícil situació econòmica.

Aquesta manca de resposta va impulsar als responsables dels referits teatres a deixar de pagar aquest Impuesto de Protección de Menores, amb la finalitat de cridar l'atenció de la opinió pública sobre un problema que resultava, ja en aquells moments, incompreensible.

Després d'un període inicial de negació a pagar l'impost es va produir la situació d'amenaça d'embargament i, per aquest motiu, es van solidaritzar amb aquestes sales el Teatre Estable de Barcelona i el Teatre Regina, a punt d'obrir-se, i gestionat per la societat cooperativa Grup A-71, que es van adreçar al Ministerio de Cultura sol·licitant la seva intervenció en el cas.

En una roda de premsa, els teatres afectats van manifestar: *“El teatre és un servei social i és el reconeixement de tal condició la raó de la nostra lluita. L’impost de protecció de menors és, per el moment, un cavall de batalla, que ha de servir per a que la opinió pública se n’adoni d’una situació absolutament insostenible per al teatre espanyol i català”*.³¹

S’inicia una nova dècada i el 1980 veu com a l’Estat Espanyol triomfen a Madrid els espectacles “Filomena Marturano”, d’Eduardo de Filippo, i la versió teatral de “Cinco horas con Mario”, de Miguel Delibes, protagonitzada per l’actriu Lola Herrera. Al Centro Dramático Nacional es produeix l’espectacle “Los Baños de Argel”, de Miguel de Cervantes, dirigida per Francisco Nieva, i a La Coruña s’obre la sala alternativa Luís Seoane.

Ja situats a Barcelona, l’empresari Matías Colsada converteix el Teatro Español del Paral·lel en una sala de festes; al Teatre Lliure es viu una escissió a arrel de la suspensió de l’obra “Concili d’amor”; el Teatro Fronterizo estrena l’obra de José Sanchís Sinisterra “Ñaque, o de piojos y actores”; Joan de Sagarra inicia la crítica teatral a La Vanguardia; apareix una nova companyia de mim còmic anomenada Vol-Ras; el Lluire estrena, amb direcció de Lluís Pasqual, “El balcó”, de Jean Genet; i a la Plaça de Santa Maria del Mar la Companyia Adrià Gual presenta “Ronda de mort a Sinera”, amb textos de Salvador Espriu i direcció de Ricard Salvat.

El dia 10 d’abril de 1980 la societat cooperativa Grup A-71 sota la direcció de Joan Maria Gual, inaugura el Teatre Regina, amb una festa on participen el grup Comediants. Aquest teatre s’obre en un antic espai ocupat per un cinema amb una capacitat per 300 localitats i, sota el lema de “un teatre al servei de la ciutat”, inicia una proposta de programació molt densa i de clara aposta alternativa, tal i com corresponia als orígens dins el Teatre Independent dels seus responsables.

El mes de maig els responsables de Cultura de l’Ajuntament de Barcelona presentaven el que havia de ser el programa d’activitats del Grec ’80, es presentava una programació que es podria considerar confeccionada amb rigor per a construir un festival de teatre, música, cançó i dansa, que s’estenia gràcies a una important reacció artística de la ciutat més enllà de l’amfiteatre de Montjuïc i arribava als jardins de l’antic Hospital de la Santa Creu i a la Plaça

³¹ LA VANGUARDIA ESPAÑOLA, dimarts 18 de desembre de 1979, pàgina 72. *“Cuatro teatros amenazados de embargo”* article sense signatura.

del Rei. Aquesta edició del Grec va comptar per a la seva estrena amb la producció de "Les Bacants", d'Eurípides, amb la Companyia Adrià Gual, amb traducció i adaptació de Josep Montserrat, i dirigida per Ricard Salvat, amb un llarg repartiment entre el que hi podem trobar la presència d'Ovidi Montllor. Van seguir a aquest espectacle, el Circ Imperial" per el teatre de la Corneuve; la dansa de Pong-San, per la Ópera de Corea; el ballet folclòric Esbart Dansaire de Rubí; recitals de Paco de Lucía; i el Titus Andrònic del Teatre Lliure; Luís Falcó Dance Company; Nova Compagnia di Canto Popolare, de Nàpols; "Misterio Buffo" de Dario Fo, per la companyia de Dario Fo; "Laetius" dels Joglars, etc.

Al nou espai de la Plaça del Rei es van presentar concerts de la Banda Municipal, de la Companyia Elèctrica Dharma, Maria del Mar Bonet, Ramon Muntaner; Marina Rossell, Francesc Pi de la Serra i Luis Eduardo Aute. Els jardins de l'antic Hospital de la Santa Creu van acollir teatre, recitals de poemes, dansa contemporània i el cicle de concerts anomenat "Serenates al Barri Gòtic".

El 20 de desembre la Casa de la Caritat de la Diputació i l'Ajuntament de Barcelona habilitava un nou espai escènic a fi de que el Teatre Metropolità de Barcelona presentés l'obra "Simfonia King Crimson" de Iago Pericot i Sergi Mateu.

Aquest any 1980 acabava amb l'anunci fet per la Generalitat de Catalunya³² en el que s'expressava la voluntat de que el primer de març de 1981 es convertís en empresari del Teatre Romea. Això succeïa a partir d'un esborrany de contracte en el que el compromís de gestió es centraria en dos anys, però amb una opció de compra del teatre per part de la Generalitat.

El Teatre Romea estava en aquells moments regit i programat per Adrià Gual, el qual es veia desplaçat de l'intent que en les darreres temporades estava duent a terme al capdavant del Teatre Estable de Barcelona.

Semblava ser, per les declaracions dels responsables de la Generalitat, que no es pretenia convertir el Romea en un Teatre Nacional, ja que el seu propòsit era tan sols el responsabilitzar-se d'un local en el que es pogués establir una programació "digna" elaborada a través d'un consell assessor i

³² LA VANGUARDIA ESPAÑOLA, dimarts 23 de desembre de 1980, pàgina 60. "La Generalitat se hace cargo del Romea" article de Joan de Sagarra.

ajustant-se a una “ambiciosa” política teatral, política que fins a aquell moment resultava absolutament desconeguda.

El Teatre Romea, a través de la seva propietat, havia manifestat en anteriors ocasions una difícil situació econòmica i havia fet públic el desig, o bé de vendre el local, o bé d'oferir la seva explotació a un organisme públic.

Com es recordarà, el 1979 l'Ajuntament havia rebutjat la possibilitat de convertir-se en l'empresa del local, inclinant-se més aviat per la compra, però sota unes condicions que en aquell moment no es van acceptar. Pel que fa a la Generalitat, el propi president Tarradellas havia manifestat la manca de recursos econòmics per a efectuar la compra, però també la manca d'interès en la operació encara que es disposés dels recursos necessaris.

El 1981 va ser un any d'un cert moviment i un cert grau de conflicte pel que fa a la política teatral de les institucions i l' actitud dels professionals.

Malgrat això, l'activitat teatral a Barcelona continuava. Pere Planella i Guillem-Jordi Graells formaven el grup Zitzània Teatre, que estrenaven al Teatre Regina “Mort accidental d'un anarquista” de Dario Fo, direcció de Pere Planella; al Teatre Romea l'últim espectacle presentat abans que el teatre anés a parar a les mans de la Generalitat de Catalunya fou “Laetius” de Els Joglars, direcció d'Albert Boadella; al Teatre Lliure es posava en marxa “Operació Ubú”, també amb direcció d'Albert Boadella, muntatge polèmic per la crítica que d'una manera directa es feia del President de la Generalitat, Jordi Pujol; aquell mateix gener el Teatre Poliorama reobria les seves portes presentant l'espectacle d'Arturo Fernández, amb una clara intenció de donar un gir cap al teatre comercial; al Teatre Barcelona s'estrena “Filomena Maturano”, d'Eduardo de Filippo, amb direcció d'Ángel Fernández Montesinos, amb María Asquerino i José Sazatornil.

El dia 4 de març el Teatre Romea iniciava la seva nova etapa com a Centre Dramàtic de la Generalitat de Catalunya i ho feia amb l'espectacle “Nit de Sant Joan” de Dagoll Dagom i música de Jaume Sisa. A finals d'aquest mes de març, a la Casa de la Caritat es presentava el Festival Internacional de Mim de Barcelona, entre els grups presents trobem El Tricicle i Vol-Ras.

El dia 8 d'abril el Teatre Regina celebrava el seu primer aniversari i el dia 11 estrenava La Trinca un espectacle musical al Teatre Barcelona. Al mes de maig era anomenat director de l'Institut del Teatre Josep Montanyés,

s'estrenava al Teatre Romea l'espectacle del grup suís Mummenschanz, i el Grup A-71 presentava al Teatre Regina "La lliçó" d'Eugène Ionesco, dirigida per Joan Maria Gual.

A primers de juny i gràcies a la col·laboració de l'Ajuntament de Barcelona es presentaven al teatre Poliorama el Centro Dramático Nacional amb l'espectacle "La velada de Benicarló" de Manuel Azaña, dirigida per José Luis Gómez i protagonitzada per José Bódalo. Aquell mes de juny es presentava també, al teatre Lliure "El rei dels carallots", direcció de Joan Ollé; a la sala Villarroel "Andalucía Amarga", de la Cuadra de Sevilla/Salvador Távora; a la cúpula Venus Ángel Pavlovsky presentava "Orquesta de Señoritas"; i el 24 de juny s'obria la campanya Grec '81 amb l'espectacle "La Bella Helena" del Teatre Lliure, dirigit per Pere Planella.

En aquesta edició del Grec es presentaven espectacles com "El criat de dos amos" de Goldoni, en versió de Joan Oliver i dirigida per Alfred Lucchetti; "Cauffeur al Palace" de Santiago Rusiñol, pel Teatre Estable de Barcelona i direcció d'Adrià Gual; "El barber de Sevilla" de Rossini, pel Grup d'Ópera de Barcelona, amb direcció musical d'Albert Argudo i direcció escènica de Mario Gas; "La guerra i el món" de Maiakowski, traducció de Joaquim Horta i direcció de Guillermo Heras; "Medea" en versió de Juan Germán Schroeder, amb la Companyia Núria Espert i direcció de Lluís Pasqual; "La Celestina" de Fernando de Rojas, versió i direcció d'Ángel Facio; "El príncep d'Homburg" de von Kleist, per la Companyia Adrià Gual, traducció de Carme Serrallonga i direcció de Ricard Salvat; i "L'home-massa" d'Ernest Toller a càrrec de The Living Theater sota la direcció de Judith Malina.

També en aquesta edició la Plaça del Rei va acollir diversos recitals de cançó i els jardins de l'Hospital de la Santa Creu els Recitals del Barri Gòtic. En aquesta edició s'hi va afegir un nou espai a la Casa de la Caritat que va acollir diferents espectacles de teatre i dansa.

El mes de setembre s'inicia la nova temporada amb la dimissió de Xavier Fàbregas del seu càrrec al Centre Dramàtic de la Generalitat, on s'estrena "Els Beatles contra els Rolling Stones", que segons el dimissionari Fàbregas havia estat manipulada per la censura, cosa que va produir la seva dimissió.

Al Teatre Lliure els Comediants presentaven "L'apoteòsic sarau de gala d'en Tòtil i Tocat de l'Ala".

Al Teatre Regina un "Ubú Rei" d'Alfred Jarry a càrrec de la companyia italiana Teatro d'Aggide, recollia un gran èxit. Al Romea es presentava a finals d'octubre "El bon negre" d'Strindberg, dirigida per Hermann Bonninn, i la companyia d'Enric Majó presentava al Poliorama "Terra Baixa" d'Àngel Guimerà.

El mes de novembre al Teatre Romea es presentava "Pigmalió" de Bernard-Shaw, en versió catalana de Joan Oliver i dirigida per Montserrat Julió. Al mateix mes de novembre, sota la direcció de Lluís Pasqual reposa "Leonci i Lena" de Georg Büchner. El 28 de novembre s'estrenava al Romea "Revolta de bruixes", de Josep Maria Benet i Jornet, dirigida per Josep Muntanyés i Josep Maria Segarra.

El desembre es presenta al Teatre Regina el mim nord-americà Stewy amb l'espectacle "El hombre pàjaro" i a finals del mes de desembre s'anuncia la transformació del Teatre Moratín en un Music-Hall.

Documents base per a la planificació: unes propostes d'institucionalització.

Durant aquests anys es produeixen propostes teòriques, que seran el punt de partida bàsic per a la reconstrucció del sector teatral i per a la creació d'una nova realitat de les arts escèniques a Barcelona i, per extensió, a Catalunya, ja que la capital marca de manera clara els processos.

Aquestes propostes es dirigeixen a la ordenació de la política teatral, la seva estructuració i la elaboració de plans d'actuació, que malgrat no haver estat assumits per les administracions a qui s'adreçaven, per dotar-los de recursos que els fessin viables i per tant pel seu acompliment, van adquirir el caràcter d'elements bàsics de la planificació induïda.

El 1976, l'Assemblea d'Actors i Directors elabora una memòria ³³ que reivindica fonamentalment la creació del Teatre Municipal de Barcelona. L'àmbit de teatre del Congrés de Cultura Catalana ³⁴ reivindica en les seves resolucions el teatre com un servei públic i planteja un esquema de renovació, coincidint amb l'Institut del Teatre de la Diputació de Barcelona, que presenta un document sota el títol: *Documents d'estudi sobre l'ordenació del teatre a Catalunya* ³⁵ que inclou un Projecte de Llei de Teatre, les bases per a una infraestructura per tota Catalunya i les bases d'un Teatre Nacional.

El 1978 el Partit Socialista Unificat de Catalunya (PSUC), publicava la seva alternativa teatral ³⁶ en la que feia especial atenció en la descentralització i la gestió democràtica. Aquesta proposta elaborada en forma de llei es presentava el 1982 al Parlament català sense ser admesa per la majoria.

En l'àmbit de l'estat espanyol, l'any 1980 es presentava un important document ³⁷, que ja hem ressenyat en aquest Capítol, elaborat per una gran part del grups de teatre independent, entre els que s'hi trobaven alguns de catalans força representatius, a unes jornades a l'Escorial celebrades el mes de maig, en el que s'especificaven les característiques del teatre que no estava basat exclusivament en el guany, sinó que el seu sentit es centrava en el seu valor social, cultural i estètic.

³³ **Sense signatura.** *Memòria presentada per l'Assemblea d'Actors i Directors de Barcelona per a una alternativa a la situació del teatre a Catalunya.* Document registre 3-0034.

³⁴ 3-0015.- **Congrés de Cultura Catalana (1977).** Doc. Cit.

³⁵ **Institut del Teatre de la Diputació de Barcelona.** *Documents d'estudi sobre l'ordenació del teatre a Catalunya.* Document registre 2-0070.

³⁶ **Partit Socialista Unificat de Catalunya.** *Projecte de política teatral.* Document registre 2-0146.

³⁷ **FERNANDEZ TORRES, Alberto (Coordinador) i DD.AA.** *Documentos sobre el teatro independiente español.* Op. Cit. Article: *Conclusiones de las conversaciones de El Escorial.* Pàgines 433 a 436. Document elaborat després de les diverses reunions mantingudes a l'Escorial entre el 22 i el 25 de maig de 1980 per diversos col·lectius i professionals del teatre.

4.3.- Els anys '80, el protagonisme de l'acció pública.

Marc polític i social³⁸

Podríem determinar aquesta etapa com la del primer govern socialista de la democràcia, ja que Felipe González, al front del Partit Socialista Obrer Espanyol guanyava les eleccions generals i ocupava, per tant, la Moncloa, que no deixaria fins l'any 1996. Marcaria clarament també aquesta etapa l'ingrés d'Espanya a la Comunitat Europea, la distensió entre EE.UU i la URSS de la mà de Gorbtxov i Reagan, les primeres fusions de les grans entitats de la banca espanyola, l'aparició de TV3 l'any 1983 i de les noves televisions privades el 1989.

L'any 1982 es van veure les conseqüències de l'intent de cop d'estat de l'any anterior en els judicis a Milans del Bosch i els altres implicats a l'afer del 23-F, mentre que a Lemoniz es paralitzaven definitivament les obres de la construcció de la central nuclear. Les marques Seat i Volkswagen arribaven a un acord per a la fabricació a Espanya d'alguns models de Volkswagen. Era en aquell any també quan València patia, un any més, els estralls de les plujes torrencials i la presa de Tous s'esquerdava causant un mort i deu desapareguts, a banda de nombroses pèrdues materials. El papa Juan Pau II visita Espanya. En el terreny esportiu els mundials de futbol es celebraven a Espanya i el Barça fitxava a Maradona.

Al terreny internacional, Argentina i Gran Bretanya entraven en conflicte a causa de la ocupació per part dels argentins de les illes Malvines. A Itàlia, la màfia assassinava el general Alberto Della Chiesa, cap de la lluita contra el crim organitzat. A Beirut milicians libanesos assassinaven 1.400 refugiats i el president libanès Betzir Gemalíel és assassinat. A Suècia el social-demòcrata Olof Palme és anomenat nou president del govern i a la URSS moria el president Leònidas Breznev.

Aquell any ens deixaven l'actor espanyol Paco Martínez Soria, l'actriu sueca Ingrid Bergman, el pianista Arthur Rubinstein, la princesa Grace de Mònaco (Grace Kelly) i l'actriu Romy Schneider.

³⁸ **DDAA.** LA VANGUARDIA DEL SIGLO XX. La Vanguardia Ediciones S.L. Barcelona 1999

El premi Nobel de literatura era concedit al novel·lista Gabriel García Márquez, mentre el film E.T. dirigit per Steven Spielberg arrassava les taquilles d'arreu del món.

L'any següent, 1983, a Itàlia, 25 membres de les Brigades Rojes són condemnats a cadena perpetua per l'assassinat d'Aldo Moro, el nazi Klaus Barbie fou detingut a Bolívia, i al Perú Sendero Luminoso assassinava 10 periodistes. A Israel, Ariel Sharon dimitia del càrrec de ministre de Defensa d'Israel i aquest país i el Líban signen un tractat de pau, mentre Yuri Andropov, secretari general del PCUS era nomenat president de la URSS. El primer ministre d'Israel Menahem Begin presenta la seva dimissió, mentre dos camions bomba destrueixen els quaters generals dels marines nord-americans i els paracaigudistes francesos causant 158 morts i 80 desapareguts.

A l'Argentina, Raúl Alfonsín guanya les primeres eleccions lliures després de la dictadura, i 400.000 persones es manifesten a Montevideo contra la dictadura a l'Uruguai El líder de la oposició filipina, Benigno Aquino moria assassinat al peu de l'avió que el retornava al seu país.

En clau espanyola, aquell any el govern despenalitzava parcialment l'avortament, més de 400 afectats per la Síndrome Tòxica es tanquen a Madrid per a exigir ajuts de l'administració, i el govern anunciava l'expropiació de l'imperi Rumasa, de José María Ruiz-Mateos.

A Madrid es produïa una manifestació multitudinària anti-OTAN, mentre en un mateix dia ETA matava a un policia a Renteria i segrestava a Diego Prado y Colón de Carvajal que seria alliberat 72 dies després.

Aquest any s'autoritzaven les primeres sales d'exhibició de pel·lícules pornogràfiques, es produïa la primera fecundació "In Vitro" a Espanya, tancaven els Altos Hornos de Sagunto, fruit de la reconversió industrial, un incendi a una discoteca de Madrid produïa 78 morts i Televisió de Catalunya iniciava les seves emissions com a TV3.

El 1983 morien el director cinematogràfic Luís Buñuel, l'actor David Niven, el pintor Joan Miró i l'escriptora Mercè Rodoreda.

El 1984 en clau internacional s'obria amb una vaga de miners al Regne Unit, amb els Jocs Olímpics d'hivern a Sarajevo, i amb la substitució de Yuri Andropov per Konstantin Chernenko a la secretaria general del PCUS.

Tropes soviètiques i afganeses realitzaven una ofensiva a Kabul i a Xile es produïa una manifestació popular contra la dictadura de Pinochet.

A Itàlia, l'impulsor de l' eurocomunisme, Enrico Berlinguer moria, i a l'Argentina es lliurava al president Raúl Alfonsín l'anomenat Informe Sábato, amb més de 50.000 folis que investigaven la repressió a la Dictadura Argentina.

Es celebraven els Jocs Olímpics d'estiu a Los Àngeles, Ronald Reagan era reelegit president dels EE.UU., i la primera ministre índia Indira Gandhi moria assassinada.

A Espanya durant aquest any, ETA assassina el Tinent General Guillermo Quintana i també mor assassinada Maria Teresa Mestre, esposa d'Enric Salomó, un dels empresaris inculpats a la causa de l'oli de Colza.

Els Comandos Autónomos Anticapitalistas assassinen el diputat socialista basc Enrique Casas, el govern indulta el periodista Xavier Vinader i El Vaquilla s'amotina a la presó Model de Barcelona.

Es desferma l'afer Banca Catalana i es presenta una querella contra Jordi Pujol i 24 ex alts càrrecs de la referida entitat.

Es desarticula a Madrid i Barcelona una operació terrorista iraniana i es deté Eugenio Etxebeste considerat el nº2 de la banda terrorista ETA. També és assassinat el dirigent d'Herri Batasuna Santiago Brouard.

L'actor Paco Rabal rep el Premio Nacional de Cine i Rafael Alberti el Premio Cervantes.

Moren el poeta Jorge Guillén, Claudio Sánchez Albornoz i el torero Francisco Sánchez Ribera "Paquirri". Finalment el 1984 ens deixava amb la desaparició del degà de la premsa "El Diario de Barcelona".

En clau política internacional el 1985 obria amb el nomenament del líder sandinista Daniel Ortega com a nou president de Nicaragua i amb la mort de Konstantin Chernenko, secretari general del Partit Comunista de la URSS i que fou succeït per Mikhaïl Gorbatxov. Francesco Cossiga és nomenat nou president de la República Italiana.

Aquest any s'iniciava la guerra entre Iraq i Iran, Israel retirava les seves tropes del sud del Líban, i EE.UU. ajudava econòmicament a la "contra" nicaragüenca. Gorbaxov i Reagan iniciaven la distensió política entre EE.UU i la URSS i a Argentina es jutjava els caps de la dictadura Videla i Massera.

A Espanya es produïa un atemptat al restaurant "El Descanso" a Barajas, on morien 18 persones, dimitia el ministre d'Economia i Hisenda i Comerç Miguel Boyer. El GAL es feia responsable de l'assassinat de 4 membres d' ETA a Bayona, mentre Herri Batasuna era reconeguda com a partit polític, al mateix temps que la Guàrdia Civil troba ofegat el cos de Mikel Zabala, col·laborador d' ETA, que havia fugit dies abans.

En aquest any Espanya signava el tractat d'adhesió d'Espanya a la Comunitat Econòmica Europea i Barcelona demanava oficialment la celebració dels Jocs Olímpics de 1992.

El poeta i dramaturg Salvador Espriu moria aquest any, i ingressaven a la Real Academia Española Pere Gimferrer i Julio Caro Baroja, mentre que el Premio Cervantes anava a parar a mans d'Ernesto Sábato.

A París moria l'actriu Simone Signoret, també ens deixaven l'actor i director Orson Welles i l'actor Rock Hudson.

A principis de 1986 Espanya i Portugal entraven oficialment a formar part de la CEE. A Madrid moria el seu alcalde, Enrique Tierno Galván.

En clau internacional el president filipí Ferdinand Marcos fugia del país mentre es feia càrrec de la presidència Corazón Aquino, mentre que a Haití finalitzava la dictadura de la família Duvalier.

El primer ministre suec Olof Palme era assassinat a Estocolm, i a França el president de la república François Mitterrand, nomenava president del govern Jacques Chirac, iniciant així un període de l'anomenada cohabitació.

Aquest any és testimoni del pitjor accident nuclear de la història, a prop de Kíev, a la central nuclear de Txernobil, i també de l'arribada a la terra dels cosmonautes soviètics Kizim i Soloviev, després d'haver realitzat, per primer cop a la història dos transbordaments entre naus espacials situades en òrbites diferents. Als EE.UU. la cursa per l'espai rep un cop funest amb l'esclat del transbordador Challenger i la mort dels seus set tripulants.

Mentre la URSS rehabilitava el científic Andrei Sajarov, a Islàndia Gorbaxov i Reagan negociaven el desarmament.

A Espanya ETA militar assassinava al Vicealmirall Cristóbal Colon de Carvajal i a Maria Dolores González Catarín "Yoyes", antiga dirigent de la banda terrorista.

Es produeix el referèndum sobre la OTAN en el que Felipe González canvia la seva actitud inicial que defensava el no ingrés i el resultat és un Sí a la incorporació. Luis Roldan és nomenat director general de la Guàrdia Civil i Manuel Fraga dimiteix de la presidència d' Alianza Popular.

Pere Calders rep el Premi d'Honor de les Lletres Catalanes, a Gonzalo Torrente Ballester se li concedeix el Premio Cervantes, mor l'escriptor argentí Jorge Luis Borges i Barcelona és designada seu dels Jocs Olímpics d'estiu de 1992.

L'any 1987 comença amb la desaparició del poeta Josep Vicenç Foix als 94 any d'edat i la ocupació del rectorat per part dels alumnes de la Universitat de Barcelona.

En el terreny internacional, l'Afganistan i la URSS acorden la retirada de les tropes soviètiques, el cas Irangate es desferma als EE.UU. amb el tinent coronel Oliver North com a gran protagonista, la ciutat de Karachi, al Pakistan, és colpejada amb dos atemptats que produeixen més d'una centena de morts, es produeix un dilluns negre a la borsa mundial amb la caiguda més important de valors a Wall Street des de 1929, i Gorbachov i Reagan signen un tractat històric que preveu la destrucció dels míssils de curt i mitjà abast que ambdues potències tenen a Europa.

A España Antonio Hernández Mancha és nomenat president d'Alianza Popular, mor l'etarra Domingo Iturbe Abasolo en accident de trànsit. Es produeixen violents enfrontaments entre treballadors de Forjas y Aceros i membres de la Guardia Civil a Reinoso. El govern aprova la gratuïtat del batxillerat i la Formació Professional. El vice-president espanyol, Alfonso Guerra visita oficialment la República Popular Xina.

El Banc de Bilbao i Banesto inicien un procés de fusió i Mario Conde és nomenat president d'aquesta darrera entitat.

A Barcelona es produïa un dels atemptats de major envergadura de la banda terrorista ETA, que col·loca una bomba als aparcaments dels magatzems Hipercor causant 24 morts i 38 ferits.

En aquest any ens deixava la mítica actriu nord-americana Rita Hayworth a causa de l'Alzheimer.

El 1988 començava a Espanya la fusió de dos bancs: el Bilbao i el de Vizcaya, que ja ens parlaven d'un disseny de model econòmic diferent.

El panorama internacional es tenyeix amb tres morts de membres de l'IRA en un enfrontament amb agents de les SAS a Gibraltar. L'assassinat a Tunísia del líder palestí Abú Yihad intensifica la intifada. La URSS retira les seves tropes d'Afganistan i Iran Accepta la proposta de pau de la Guerra contra Iraq.

La marina dels EE.UU. dispara per error contra un avió de passatgers d'origen iranià i en l'accident moren els 290 ocupants de l'aparell, mentre l'IRA atemptava a Belfast contra membres de l'Exèrcit Britànic amb un balanç de 9 morts i 28 ferits.

Pinochet perd el seu primer referèndum, i George Bush és escollit nou president dels EE.UU.

A Europa s'inicia el procés d'unitat monetària dels 12 països membres de la CEE, i un monstruós incendi destrueix el barri del Chiado, al casc antic de la ciutat de Lisboa.

El Tribunal Suprem revoca la llei de Normalització Lingüística de la Generalitat de Catalunya, mor l'expresident Tarradellas, ETA segresta i posteriorment allibera 249 dies després l'industrial Emiliano Revilla, processen els ex policies Amedo i Dominguez per la seva vinculació amb els GAL. Els sindicats convoquen una vaga general contra el govern socialista. Catalunya pateix unes greus inundacions a la zona del Baix Llobregat.

El darrer any d'aquesta etapa, 1989, comença amb Espanya ocupant per primer cop la presidència de torn de la CEE, el Partit Comunista Hongarès decideix instaurar un sistema Parlamentari Plural, Jomeini condemna a mort a

l'escriptor Salman Rushdie, mor l'emperador japonès Hiro Hito i Polònia democratitza les seves institucions.

També aquest any, Carlos Menem és nomenat nou president argentí, l'exercit xinès carrega contra 7.000 estudiants reunits a la plaça de Tiananmen, EE.UU. envaeix Panamà, a Romania el dictador Ceaucescu i la seva esposa són afusellats com a resultes d'una revolta popular i cau el mur de Berlín, darrer símbol d'una Europa dividida.

A Espanya es fan públiques les sentències del judici de la Colza, s'adjudiquen els tres primers canals de televisió privada, mor Ramón Trias Fargas, Camilo José Cela és guardonat amb el Premi Nobel de Literatura i Joan Coromines rep el Premio de las Letras Españolas. Mor el pintor Salvador Dalí

Referència cronològica 1982/1989

1982

L'any 1982 fou l'any de la creació de la Direcció General de Cinema, Música i Teatre de la Generalitat de Catalunya i també del nomenament de Lluís Pasqual com a director del Centro Dramático Nacional, la posada en marxa del Centro de Documentación Teatral per part del Ministerio de Cultura, de la creació de la Asociación de Directores de Escena, de diversos intents de cooperació en matèria de política teatral entre l'Ajuntament de Barcelona i la Generalitat de Catalunya.

El gener de 1982 el Teatre Barcelona acollia la presència del Centro Dramático Nacional amb el muntatge sobre l'obra de Federico García Lorca

Doña Rosita la soltera dirigit per George Lavelli i interpretat en el seu paper principal per Núria Espert.

El Teatre Romea rebia al seu escenari la remodelada versió de Ricard Salvat de l'obra El Príncep de Homburg, que sota la seva direcció protagonitzaven Rosa Novell i Juanjo Puigcorbé.

En els circuits més alternatius i a finals d'aquest més de gener, el Teatre Regina presentava El beso de la Mujer Araña, de Manuel Puig, amb els actors Pepe Martín i Ovidi Montllor i direcció de Joan Maria Gual.

Al Teatre Lliure es presentava Fulgor i mort de Joaquín Murieta, de Pablo Neruda, amb direcció de Fabià Puigserver.

EL dia 29 de gener la premsa de Barcelona anunciava que Hermann Bonnin ocuparia el lloc de director del Centre Dramàtic de la Generalitat de Catalunya.

A principis del mes següent Albert Boadella dirigia Els Joglars en l'espectacle Olímpic Man Movement, al Teatre Romea. A mitjans de febrer, amb aquesta obra en cartell, Els Joglars celebren els 20 anys de la companyia. En aquest mateix teatre, el 24 de febrer l'Ajuntament de la ciutat i la Generalitat rendien homenatge a l'actriu Margarida Xirgu en un acte que va presentar l'actriu Carme Sansa i en el que intervingueren els actors Enric Majó i Núria Espert, entre d'altres.

Aquell mes de febrer s'acabava amb la desaparició de l'actor Paco Martínez Soria als 79 anys, fet que feria que el fins aleshores anomenat Teatre Talia passés a anomenar-se com l'actor.

El Teatre Romea iniciava el mes de març amb un altre homenatge, en aquest cas al popular cantant francès Georges Brassens.

Aquest mes acollí dos festivals, el 2on Festival de Mim de Barcelona, que es va celebrar amb actuacions al Saló del Tinell i al Teatre Regina, i el 5è Festival Internacional de Titelles de Barcelona.

A meitat d'aquest mes de març, al Romea s'estrenava Mort de dama, en homenatge al seu autor Alfons Villalonga, sota la direcció Pere Noguera, per la

Companyia del Conservatori de Música, Art Dramàtic i Dansa de les Illes Balears.

En el Teatre Victòria la Companyia Pous i Balaguer es feien càrrec de la programació, i al Teatre Regina, el Teatre Metropolità de Barcelona, sota la direcció de Iago Pericot, presentava l'obra Bent de Martin Sherman, dirigida pel propi Iago Pericot. Aquest espectacle va ser motiu d'una polèmica prèvia a la seva estrena ja que algú va considerar escandalosa la utilització d'una part del David de Miquel Àngel com a cartell del referit espectacle. La polèmica no va acabar aquí, i dies després de la seva estrena el teatre es va veure agredit per un atemptat, a altes hores de la matinada, sense produït víctimes, tan sols va provocar danys materials, a causa de que el tema de la obra abordava el tema de la homosexualitat i la repressió nazi. Malgrat tot, les representacions van continuar sota protecció policial durant el temps que estaven previstes.

Al Teatre Romea, Pere Planella estrenava un muntatge sobre Marat-Sade. La gran novetat consistia en la utilització d'unes tècniques en vídeo. Els seus actors principals eren, entre d'altres, Joaquim Cardona i Francesc Lucchetti.

El mes d'Abril s'acomiadava de l'escenari del Poliorama el muntatge de Terra Baixa que, protagonitzat per Enric Majó, l'havia ocupat una llarga temporada.

Els teatres més comercials, aquell principi d'abril presentaven: a l'Apolo el teatre arrevistat Acaríciame, amb Tania Doris i Luis Cuenca; al Teatre Martínez Soria un vodevil "Feliz cumpleaños" que era dirigit per Àngel Fernández Montesinos i protagonitzat per María Garralón i Joaquín Kremel; al Teatro Barcelona Usted no es Greta Garbo, de Diego Santillán, amb Elisa Ramírez i Vicente Parra; al Teatre Victòria ocupava l'escenari el rei de la copla Manolo Escobar.

Entre tant s'acomiadava de la cartellera barcelonina Salvador Távora i la Cuadra de Sevilla amb el seu espectacle Andalucía amarga; estrenava al Poliorama Lluís Pasqual la direcció de Duet per a un sol violí, de Tom Kempinsky, protagonitzada per Rosa Maria Sardà.

El Teatre Regina celebrava el seu segon aniversari amb actuacions de Comediants, Pi de la Serra, Joan Isaak, etc.; a la Cúpula Venus el grup Roba Estesa presentava l'esbojarrat musical Faraó, faraó; La Gàbia de Vic presentava al Romea Laura, de Miquel Llor.

A finals d'aquell més d'abril, el Partit Socialista Unificat de Catalunya (PSUC), va fer públic en els mitjans d'informació³⁹ el seu projecte de Llei del Teatre, que estava pendent de tràmit en aquells moments a la Mesa del Parlament. Aquest projecte de llei constava d'un preàmbul, 4 títols, 15 articles i una disposició transitòria. Aquest projecte manifestava una voluntat clara de descentralització de la política cultural de la Generalitat, així com la de potenciar les cooperatives teatrals, els anomenats grups de teatre independent, i l'interès per la recuperació dels espais teatrals pel que feia a la seva reutilització i modernització.

Ja en aquell moment, el projecte no va aconseguir acontentar a tots els sectors teatrals, doncs no deixava de ser una re-redacció a l'avantprojecte de llei del teatre presentat per l'institut del Teatre l'octubre de 1977, i per tant se'l va considerar un projecte desfasat, en el qual es parlava de cooperatives i de teatre independent com si el teatre no hagués evolucionat a Catalunya des dels anys seixanta.

Es trobava a faltar, també, alguna referència als aspectes de la creació i l'animació teatral, aspectes que conformaven un eix vertebrador a les polítiques teatrals europees des del maig del '68.

El projecte parlava de producció, difusió i promoció, però enlloc es trobava el terme creació, cosa que el feia allunyar-se de les realitats més properes, a les quals pretenia servir. Una dada, que no per anecdòtica deixa de ser evident, aquesta proposta signada pel PSUC ho era al marge de l'Associació d'Actors i Directors, que d'alguna manera representava els professionals, dels quals tan sols quinze eren membres actius del PSUC.

Malgrat tot, es cert que aquesta proposta evidenciava el desinterès de la Generalitat en posar en marxa una política teatral, ja que no havia acomplert la seva promesa d'elaborar una llei de teatre, promesa que es va fer pública a arrel de la creació del Consell Assessor de Teatre.

A primers del mes de maig el Teatre Barcelona es reposava l'espectacle de Dagoll-Dagom, amb música de Sisa, Nit de Sant Joan. Al Teatre Lliure es

³⁹ LA VANGUARDIA ESPAÑOLA , 22 d'abril de 1982. Pàg. 71. "Proyecto de ley teatral del PSUC" article de Joan de Sagarra

presentava Baal, de Bertolt Brecht, dirigida per Joan Ollé que obria el primer cicle de Teatre Obert de la Generalitat.

El dia 20 de maig⁴⁰ la premsa barcelonina reflectia la notícia de tres opcions diferents per al futur Teatre Municipal. EN aquell Moment, el delegat de Serveis de Cultura de l'Ajuntament de Barcelona, Joan Anton Benach, assegurava que quan s'acabessin les representacions previstes del Duet per a un sol violí l'Ajuntament faria les gestions necessàries per fer-se càrrec de la programació del Teatre Poliorama a fi d'aconseguir que aquest local continués en funcionament, cosa que es faria, en principi, fins al 31 de desembre d'aquell mateix any.

Però hi havia dues gestions més que consistien en la compra del Teatre Barcelona i l'altra en la compra o explotació del Teatre Tívoli. Hi havia encara una possible quarta opció que passava en aconseguir el traspàs del Teatre Poliorama, propietat de l'Acadèmia de Ciències, per un període de 20 anys, amb la conseqüent opció de compra a canvi de que l'Ajuntament subvencionés a l'Acadèmia de Ciències.

La gestió per la compra del Teatre Barcelona, propietat de la Caixa d'Estalvis de Sabadell, era una iniciativa de l'Àrea de Cultura Municipal. Aquesta gestió, però, venia condicionada per les possibilitats pressupostàries, ja que era una operació d'un elevat volum econòmic, i per tant, calia la complicitat i el recolzament d'altres àrees de l'Ajuntament, com és la d'Urbanisme.

Pel que fa a la compra o explotació del Teatre Tívoli es tractava més d'una iniciativa personal de l'alcalde i és la que comptava amb una major simpatia per part dels professionals que havien estudiat el problema per a dotar Barcelona d'una escena municipal.

En aquell moment, però, la solució més imminent i probable, consistia en la opció del Poliorama, però tot estava directament relacionat amb les negociacions que s'havien d'establir amb el senyor Matas, que era l'empresari titular del Poliorama en aquell moment, i que havia de ser indemnitzat per a poder dur a terme el projecte municipal.

⁴⁰ LA VANGUARDIA, dia 20 de maig de 1982, pàgina 61 "*Poliorama, Barcelona y Tivoli son opciones para un teatro municipal*" article de Joan de Sagarra.

A finals del mes de maig, la companyia del Teatre Lliure sortia de la seva seu del carrer Montseny, per a instal·lar-se a l'escenari del Teatre Romea i presentar La primera història d'Esther, de Salvador Espriu, dirigida per Lluís Pasqual, en una coproducció del Lliure i el Centre Dramàtic de la Generalitat de Catalunya.

Al Teatre Regina s'inaugurava un festival coreogràfic sota el títol de Dansa '82, i a la Cúpula Venus triomfava l'espectacle d'Ángel Pavlovsky.

Uns recitals de Raimon al Teatre Poliorama significaven les darreres representacions teatrals en aquest espai abans que l'Ajuntament prengués una determinació, mentre al Paral·lel el Teatre Arnau tornava a obrir les seves portes com a music-hall i retornava el mite de Carmen Sevilla al Teatre Victòria.

Al Teatre Romea s'instal·lava Chófer... al Palace, autor i director Adrià Gual i Dalmau, a càrrec de la companyia estable del propi teatre. Al Teatre Lliure, a la seva seu del carrer Montseny, s'estrenava la Cavalcada sobre el llac de Constança, a càrrec de la companyia La Gàbia de Vic, sota la direcció de Lluís Solà, i al Teatre Martínez Soria es reprenia Mort accidental d'un anarquista, dirigida per Pere Planella, i que havia triomfat la temporada anterior al Teatre Regina.

Al Teatre Victòria Lola Flores substituïa Carmen Sevilla i el 19 de juny moria l'empresari català Joaquim Gasa.

El 25 de juny s'inaugurava el Grec '82 amb el Piccolo Teatro de Milano i el seu espectacle Arlequí i els altres, dirigit per Ferruccio Soleri. Aquesta edició del Grec es duia a terme a quatre espais de la ciutat: el Teatre Grec, la Casa de la Caritat, la Plaça del Rei i els Jardins de l'Hospital. Es van presentar, pel que fa a teatre, un total de set companyies de teatre català i dues estrangeres, en representacions que es van repartir entre el Teatre Grec i la Casa de la Caritat.

D'entre els espectacles catalans podríem destacar El Misanthrop, de Molière, que en versió de Joan Oliver va dirigir Fabià Puigserver; Woyzeck, de Büchner, per la companyia estable de la sala Villarroel amb direcció d'Ángel Alonso; Cyrano de Bergerac, de Rostand, amb Joan Borràs i Sílvia Munt en els seus papers principals i direcció de Damià Barbany.

Pel que fa al teatre castellà, José Luis Gómez protagonitzà El mito de Edipo Rey, de Sòfocles, adaptat per Agustín García Calvo, dirigida per Stavros

Doufecsis i La hija del capitán, de Valle-Inclán pel teatre del GAT d'Hospitalet i direcció d'Enric Flores.

En el capítol de les aportacions internacionals, ens trobem amb la presència de l'espectacle del Piccolo abans esmentat; El somni d'una nit d'estiu, de Lindsay Kemp; L'Assemblea Teatro, de Torino; Pilobulus Dance Theatre i el ballarí japonès Kazuo Oono.

Aquesta programació va conformar una oferta d'un total de 186 actuacions entre teatre, òpera, cançó, concerts de música i dansa, amb un pressupost total de 28 milions de pessetes i va aplegar 140.000 espectadors.

Al marge del Grec, aquell estiu la cartellera de Barcelona ens oferia a la Belle Epoque (antic Teatre Moratín) l'espectacle musical de Dolly Van Doll; al Teatre Victòria l'espectacle, també musical, Tangas of Brazil; també al Victòria Simon Cabido i Juanito Navarro presentaven Doña Croqueta que no está quieta.

El dia 20 de juliol de 1982, el conseller de Cultura Max Cahner, va donar a conèixer en roda de premsa⁴¹ les xifres i criteris respecte als ajuts i subvencions que s'havien concedit per a aquell any a les activitats teatrals de Catalunya. El total que va aportar la Generalitat per a aquests ajuts fou de 81.125.000 ptes. que significaven un 40% del pressupost que la conselleria destinava aquell any a activitats teatrals, corresponent la resta del pressupost a les despeses del Centre Dramàtic de la Generalitat, a la organització de festivals i a la concessió de premis.

Les subvencions es concedien mitjançant convenis a grups o sales amb vocació cultural, per el conjunt de la seva tasca o per propostes puntuals de muntatges i a muntatges o campanyes de teatre infantil.

S'havien presentat 117 sol·licituts de les quals es van atendre 52 repartides de la següent manera: 16 convenis per un total de 56 milions de pessetes, 16 propostes subvencionades per un total de 15.225.000 pessetes, tres organitzacions i 19 muntatges de teatre per 20.200.000 pessetes i un primer cicle de Teatre a l'Escola per 1.500.000 pessetes.

⁴¹ LA VANGUARDIA, 21 de juliol de 1982, pàg. 43. “ *Ochenta millones de la Generalitat al teatro*” de redacció

Els convenis subscrits amb els grups teatrals per a recolzar tota la temporada van ser: Els Joglars, 10.000.000 de pessetes; Comediants 6.000.000 de pessetes; Teatre de la Claca i La Gàbia de Vic 3.000.000 cada un; Dagoll-Dagom 2.000.000 de pessetes; Companyia Enric Majó i La Sínia 1.000.000 a cada una; Teatre del Rebombori 625.000 pessetes; i Teatre Metropolità 500.000 pessetes.

Les subvencions de les sales es van donar a partir de dos criteris diferents: les sales amb companyia pròpia i les sales sense companyia. Al primer grup el Teatre Lliure va rebre 10.000.000 de pessetes; la Sala Villarroel 6.000.000; el GAT de l'Hospitalet 3.000.000; el Centre Dramàtic del Vallès, de Terrassa 2.500.000 de pessetes. Al segon grup el Teatre Regina rebia 4.000.000 i la Cúpula Venus 1.500.000 pessetes.

Pel que fa referència a les subvencions a companyies o grups teatrals els ajuts oscil·laven entre els 3.000.000 i les 250.000 pessetes que es van repartir entre 16 propostes.

Per finalitzar aquesta compareixença, el conseller Max Cahner va comunicar la intenció de potenciar el desenvolupament de festivals internacionals a Catalunya, posant un especial èmfasi en el Festival de Sitges, i el recolzament als premis teatrals amb la finalitat de potenciar l'aparició de nous autors.

Aquell any l'inici de la temporada al setembre es va veure protagonitzat per l'acord entre la Generalitat i l'Ajuntament de Barcelona a col·laborar en un cicle teatral que serviria d'homenatge a l'escriptor català Xavier Regàs i s'ubicaria al Teatre Romea de Barcelona. Aquesta iniciativa, que duia per nom Cicle Internacional de Teatre es va desenvolupar entre el 15 i el 23 de setembre i pretenia, segons expressaven els seus responsables⁴² recuperar una antiga tradició barcelonina que iniciava la temporada teatral amb espectacles internacionals. Aquella edició es va centrar en una setmana llatinoamericana, que no es va limitar a les representacions teatrals, i que acollí també conferències, cursos i projecció de llargmetratges en col·laboració amb la Fílmoteca.

La programació d'aquest any va portar a l'escenari del Romea l'espectacle "Macunaima" del Brasil, "Le cirque imaginaire" de Victòria

⁴² LA VANGUARDIA, dissabte 11 de setembre de 1982, pàg. 33 " *Generalitat y Ayuntamiento colaboran en un ciclo teatral*" article de Sara Maso

Chaplin, i el grup japonès Sankai Juku. Amb aquests espectacles i la presència del Magic Circus de Gerôme Savary al Gran Teatre del Liceu començava la temporada teatral.

L'inici dels Memorials Xavier Regàs significava, d'una banda, un homenatge al desaparegut autor i director, artífex dels Cicles de Teatre Llatí que van portar a Barcelona entre els anys 1957 i 1969 companyies estrangeres en una època de grans absències del teatre europeu, i de l'altra, la dimensió que s'adquiria de col·laboració entre el Centre Dramàtic i l'Ajuntament de Barcelona que donaven a entendre l'interès de les institucions a favor del teatre públic.

La resta dels teatres obrien també temporada a Barcelona, i així el Gran Teatre del Liceu, com ja hem indicat, presentava La història d'un soldat, a càrrec del Nou Teatre Popular de la Mediterrània, de Savary; al Teatre Martínez Soria, Arturo Fernández presentava El huevo de Pascua; al Paral·lel, al recuperat Teatre Arnau, es presentava Vuelve el Arnau, de la mà de Josep Buira; al Teatre Apolo s'instal·lava Juanita Reina.

La Cúpula Venus presentava a Christa Leem en l'espectacle Per a Cúpula amb amor; al Teatre Regina Miquel Azana presentava Una gota de massa; al Teatre Lliure, dins del cicle Teatre Obert del Centre Dramàtic de la Generalitat, es presentava Món, dimoni i carn, de Maria Aurèlia Capmany.

El 14 d'octubre es produïa una reunió a l'Ajuntament de Barcelona presidida per l'alcalde Narcís Serra i el conseller de Cultura de la Generalitat Max Cahner en la qual van assistir, Jordi Maluquer Director de Música, Cinema i Teatre de la Generalitat i el regidor de Cultura de l'Ajuntament de Barcelona Rafel Prades⁴³ en la qual es va decidir establir una estreta relació per part d'ambdues institucions pel que fa a la política teatral de la ciutat.

Entre els acords que es van adoptar a aquella reunió figurava l'inici d'un estudi tècnic i urbanístic per la recuperació del Teatre Principal de Barcelona, com també l'inici de gestions conjuntes per la compra del Teatre Barcelona com a seu d'un futur Teatre Municipal. Es confirmava que mentre es produïen aquestes reunions es tramitaria la cessió del Teatre Poliorama de forma transitòria de forma que aquest es posés en marxa dins d'aquella mateixa temporada.

⁴³ LA VANGUARDIA ESPAÑOLA, divendres 15 d'octubre de 1982, pàgina 55. "*El teatro municipal, una realidad*" article de Sara Maso.

Tant l'Ajuntament com la Generalitat van encarregar als seus respectius serveis tècnics la preparació d'un Conveni per a regular les noves formes de col·laboració en les que s'inclouria l'ajut de la Generalitat a la propera edició del Festival del Grec.

També a l'inici de la temporada i després del Memorial Xavier Regàs, s'inaugurava una nova temporada del Centre Dramàtic de la Generalitat de Catalunya, i el seu director Hermann Bonnin, exposava les línies que conformaven la nova temporada⁴⁴, que es basaven essencialment, en una sèrie d'espectacles de producció pròpia amb l'objectiu d'establir un teatre de repertori, l'establiment que els Cicles de Teatre Obert, que conformaria una operació situada en diverses sales de la ciutat, amb espectacles de format més reduït, a base de textos d'autors catalans contemporanis i amb coproduccions en les que el Centre Dramàtic col·laborava però la companyia conservava la seva total autonomia artística i econòmica.

El Centre Dramàtic suprimia aquesta temporada les campanyes de teatre infantil que feia ja unes temporades es realitzaven promogudes per l'Ajuntament de Barcelona.

També com a novetat oferia per primer cop la possibilitat de plantejar-se abonaments sencers a la temporada.

Ja al mes de novembre, al Teatre Lliure es presentava La dama enamorada, de Joan Puig i Ferrater, a càrrec del Teatre de l'Escorpí amb direcció de Josep Maria Segarra; aquell mateix mes al Centre Dramàtic s'estrenava Peer Gynt, d'Ibsen, amb direcció de Francesc Nel·lo; a la Cúpula Venus es presentava un gran espectacle de cabaret a càrrec de Les Zyegfield; a la Sala Villarroel "Brossàrium", direcció de Jordi Mesalles; al Teatre Regina "Pugacev i Foolfire". Aquests eren els espectacles que obrien la programació d'aquest mes, que acabava a la Cúpula Venus amb la celebració del 5è aniversari a càrrec del grup Roba Estesa que eren els qui regentaven la sala.

L'últim mes d'aquest any portava a la Sala Villarroel L'espectacle A l'hora dels jocs, de Romà Mahiev, sota la direcció de Jorge Vera; el Teatre Lliure acollia El Misanthrop, de Molière, amb direcció de Fabià Puigserver; al Teatre

⁴⁴ LA VANGUARDIA ESPAÑOLA, dimecres 27 d' octubre de 1982, pagina 55 "*Bonnin explica las líneas que trazan la nueva temporada del Centre Dramàtic*" article de Xavier Fabregas.

Regina El Tricicle presentava l'espectacle "Manicòmic"; al Teatre Victòria Sara Montiel i Paco Morán presentaven Taxi... vamos al Victoria; i finalment el Teatre Tívoli reobria les seves portes com a teatre per a acollir el musical Evita, dirigit per Jaime Azpiricueta i amb Paloma San Basilio com a protagonista.

Aquest mes de desembre, la Generalitat i l'Ajuntament signaven un document de cooperació sobre matèria teatral⁴⁵ en el qual el conseller de cultura Max Cahner i l'alcalde de Barcelona Pasqual Maragall acordaven el sistema d'utilització per part de l'Ajuntament del Teatre Poliorama, que en aquell moment estava llogat per la Generalitat, de tal manera que la utilització seria entre els mesos de febrer i setembre per a l'Ajuntament i entre octubre i gener per a la Generalitat. A fi de donar una certa unitat a la programació i poder dirimir certes diferències es creava una comissió mixta de les entitats.

També s'acordava en aquest document la realització d'un estudi tècnic en un termini de sis mesos per a avaluar la possibilitat de la recuperació del Teatre Principal.

Uns altres acords bàsics consistien en el compromís per part de la Generalitat d'ajuts a l'Ajuntament per tal que aquest pogués accedir a la propietat d'un Teatre Municipal, la cooperació per potenciar les campanyes d'estiu del Teatre Grec i la voluntat de donar continuïtat al Memorial Xavier Regàs.

⁴⁵ LA VANGUARDIA ESPAÑOLA. Dijous 16 de desembre 1982, pàgina 51. "Cooperación sobre materia teatral" de redacció

1983

Començava el 1983 amb la presentació, el 6 de gener, del Teatro de la Ribera, un prometedor grup de teatre aragonès, a la Sala Villarroel, que presentava una obra de Michel Deustch, "El entrenamiento del campeón antes de la carrera". Al Teatre Regina segueix el cicle Teatre Obert amb un espectacle de la companyia Taba Ballet: "Narcís", dirigit per Manuel Rodríguez. Els cantautors Xavier Ribalta (el 5 de gener) i Santi Vendrell (11 de gener) presenten els seus recitals al Teatre Poliorama, recitals que finalitzarien amb Oriol Tramvia (20 de gener) i Pegasus (30 de gener). Aquests recitals del Poliorama posen en relleu la necessitat de reformes al Teatre, ja que la nova temporada ha

de programar espectacles en funció de l'estat actual de la sala, limitant així les possibilitats dels muntatges.

El 15 de gener s'estrenava a la Cúpula Venus el primer espectacle en solitari de Pepe Rubianes, fins a aquells moments actor de Dagoll-Dagom. A l'Apolo la companyia de Juanito Navarro presentava 2 dies abans "La chispa de la vida".

Al Teatre Romea, el 18 de gener, el Centre Dramàtic de la Generalitat de Catalunya presenta "El cafè de la marina", de Josep Maria de Sagarra, dirigida per Juan Germán Schroeder, un muntatge amb un to nostàlgic i que fa recordar al públic barceloní les grans estrenes de Sagarra a aquell mateix teatre.

Continuava el cicle Teatre Obert: al Teatre Regina s'estrenava el 26 de gener "El gran teatro natural de Oklahoma", de Franz Kafka, dirigit per José Sanchis Sinisterra; i a la Sala Villarroel "Deixeu-me ser mariner", obra de Jaume Serra dirigida per Beno Mazzone.

El febrer obrí amb una estrena al Teatre Martínez Soria: "Tres boleros", obra de Harvey Fiterstein, dirigida per Ventura Pons i amb Joaquim Cardona i Rosa Morata als seus papers principals. El 6 de febrer Albert Vidal estrenà "Cos", un espectacle que es pot definir com a anti-dansa, al Teatre Regina. El Poliorama estrenava el dia 11 "Vade Retro", de Fermín Cabal, amb Ovidi Montllor i José Luis López Vázquez, mentre l'Ajuntament recolzà públicament la companyia del Teatre Barcelona. El dia següent, el Teatre de l'Institut Francès presentava "Dones i Catalunya", un espectacle de la Companyia Adrià Gual, dirigit per Ricard Salvat.

El 21 de febrer el Teatre Regina estrena "Beethoven, si tanco la tapa què passa?", un espectacle-concert de Carles Santos "contra" Beethoven, i el 24 de febrer El Teatre Lliure presenta "Advertència per a embarcacions petites", de Tennessee Williams.

Aquell mes de febrer tancava el Teatre Barcelona, per ordre dels Serveis d'Urbanisme de l'Ajuntament de Barcelona, que com a mesura preventiva i com a conseqüència d'una inspecció rutinària en l'edifici del costat en el que es va observar que l'estructura triangular de fusta del sostre del teatre estava cedint i havia perforat la paret de l'immoble veí.

La presència a partir del dia 28 al Mercat de les Flors, que en aquell moment era la Nau de Tallers Municipals, de la Companyia de Peter Brook amb el seu espectacle "La tragèdia de Carmen" trenca la Quaresma teatral i és

acollida com un gran èxit: la presència del Ministre de Cultura el dia de l'estrena així ho certifica. L'Ajuntament de la ciutat, davant l'èxit de públic – 8.000 espectadors- i de crítica, es planteja convertir la nau en Taller de Teatre.

El 27 de febrer Sara Montiel i Paco Morán realitzen al Teatre Victòria un homenatge als actors i actrius veterans de les varietats, mentre que al Teatre Apolo, el showman Pedro Ruiz presenta el 4 de març el seu espectacle “La risa rebelde”.

Encara cuejant l'èxit de la “Carmen” de Peter Brook, al Teatre Carpa de Montjuïc l'Odin Teatret de Dinamarca presentà el dia 5 de març “El milió”, obra dirigida per Eugenio Barba, en el que és un espectacle total: mim, música i dansa; i el Teatre Poliorama presentava el dia 9 a Tadeusz Kantor i la seva companyia Cricot 2 amb el seu espectacle “La classe morta”. El 12 d'aquest mateix mes, l'Odin Teatret estrena un altre muntatge: “Les cendres de Brecht-2”.

El 14 de març l'actriu Àngels Moll, dirigida per Pere Planella ens portà “La senyoreta Margalida”, mentre Núria Espert té problemes per a poder estrenar “La tempestat”, de William Shakespeare, i n'aplaça l'estrena.

Aquell 21 de març l'Associació d'Actors i Directors Professionals de Catalunya va celebrar un acte al Teatre Romea de Barcelona on es va tractar sobre “Teatre públic i dramàtic a la TV”⁴⁶. A més dels professionals del sector, varen assistir-hi representants de la Generalitat de Catalunya, de la Diputació de Barcelona i de l' Ajuntament de Barcelona, així com del Centre Dramàtic de la Generalitat i de Televisió Espanyola.

A finals de març es celebra el III Festival de Mim, amb Samy Molcho, Sticks and Stones, Les Fusians-Pierre Byland, etc. Al Teatro Martínez Soria Adolfo Marsillach presenta la seva obra “Yo me bajo en la próxima... ¿y usted?”.

Finalitza el mes de març de 1983 amb l'estrena de “Moby Dick”, adaptació a l'escena de la novel·la de Herman Melville, en versió castellana, una col·laboració entre el Grup d'Acció Teatral i el Teatro Fronterizo.

⁴⁶ LA VANGUARDIA ESPAÑOLA, dimecres 16 de març de 1983 pagina 40 “*El teatro público a debate*” de redacció

El mes d'abril ens porta el tercer aniversari del Teatre Regina amb l'espectacle de mim de Clownd Nola Rae. A la Sala Villarroel "Shakespeare's greatest hits", i a l'Institut del Teatre Santiago Sans dirigeix "La balada del gran macabre", de Michel de Ghelderode. El Teatre Apolo estrena "Una reina perillosa" amb l'incombustible parella Tania Doris i Luis Cuenca, i a la Cúpula Venus el Teatre de la Lluna presenta "Més difícil encara!".

El 21 d'abril es presenta una nova formació teatral vinculada a l'Ateneu Barcelonès, el Teatre-Neu.

Els dies 22 i 23 d'abril, la Comédie Française arriba al Gran Teatre del Liceu amb Josep Maria Flotats. Presentaràn el "Dom Juan" de Molière. Les entrades s'exhaureixen en unes hores.

El 27 d'abril, la Claca presenta a la Sala Villarroel el seu nou muntatge: "Peixos abisals", dirigit per Joan Baixa, muntatge que tancarà la campanya Teatre Obert, organitzada i finançada pel Centre Dramàtic de la Generalitat. El dia següent es presenta una exposició retrospectiva sobre les activitats del Grec, finançada per la Caixa d'estalvis de Barcelona.

El 7 de maig el Teatre Lliure presentà un text de Santiago Rusiñol: "L'hèroe", dirigit per Fabià Puigserver. El 17 de maig es col·locà al vestíbul del Teatre Romea un bust dedicat a Josep Maria de Sagarra. El 20 d'aquell mes finalment, i després de gairebé un mes de retard, s'estrena "La tempestat" de Shakespeare, interpretada per Núria Espert i dirigida per George Lavelli. El 21 es presenta al Polorama l'obra de Goethe "Egmont", dirigida per Joan Anton Codina.

La campanya Teatre Obert de la Generalitat té continuïtat en l'estrena d'un nou teatre: el Condal es reconverteix de cinema a teatre amb l'estrena el dia 20 de "Maria Rosa" d'Àngel Guimerà, dirigida pel nord-americà John Strasberg. Mario Gas serà el director artístic del teatre i el gestiona Catalana de Espectáculos S.A.

El mes de juny comença amb les representacions al Paranimf de la Universitat de Barcelona de l'obra de Goethe "Urfaust", la versió de joventut del que seria l'obra culminant del propi Goethe. Dirigeix Ricard Salvat.

L'onze de juny es presentava la nova temporada del Grec.⁴⁷ El cinema va ser la gran novetat. L'edició s'estrenava amb l'òpera "L'elisir d'amore" de Donizetti, dirigida per Mario Gas.

Aquella edició es va desenvolupar entre el 20 de juny i el 31 d'agost i acollia sis apartats: teatre, òpera, dansa, concerts, recitals i cinema que es presentaven a diversos indrets com, el Teatre Grec, el Pati de la Caritat, la Plaça del Rei, els Jardins de l'Hospital de la Santa Creu i el Turó Parc.

El programa va acollir 21 espectacles de teatre, 2 d'òpera, 10 de dansa, 35 concerts, 13 recitals i 15 sessions de cinema. Això va significar un total de 96 programes que es composaven de 222 representacions i que varen contar amb un pressupost total de cinquanta milions de pessetes.

Entre els espectacles que es varen presentar en l'amfiteatre del Grec, a més del ja citat, podem destacar "Il Ruzante" a càrrec del Gruppo dell Rocca dirigit per Gianfranco de Bosio, i l'òpera oratori "Il regalo dell imperatore" de Giovanna Marini per l'Escola Superior de Música de Testaccio (Itàlia), en el capítol internacional.

Referent a les produccions catalanes "La indagació" de Peter Weiss, per la Companyia d'Acció Teatral La Persiana sota la direcció de Jaume Nadal; "L'Orestea" d'Esquil en traducció de Carles Riba i muntatge del Col·lectiu de Directors amb la participació de Jordi Mesalles, Joan Ollé i Pere Planella; "Maria Estuardo" de Dacia Maraini a partir de Schiller i en versió i direcció d'Emilio Hernández; "L'Héroe" de Santiago Rusiñol per la Companyia del Teatre Lliure sota la direcció de Fabià Puigcerver; quatre recitals de Joan Manel Serrat i la comèdia musical "Glups" per el grup Dagoll-Dagom, amb música de Joan Vives i coreografia d'Anna Briansó.

En el capítol de la dansa i en el mateix escenari es va veure José Limon Dance Company; el Ballet Gulbenkian i el Ballet Español de Madrid.

A la Plaça del Rei els recitals de Maria del Mar Bonet, Daniel Viglietti, Marina Rossell, Pi de la Serra, Pere Tapias, Joan Isaac, Francesc Roca, Toti Soler i José Antonio Labordeta omplien les nits a aquell recinte.

A la Casa de la Caritat la dansa es veia representada per els grups catalans Taba i Heura, i per el coreògraf japonès Mitsmo Yoshida.

⁴⁷ LA VANGUARDIA ESPAÑOLA, dissabte 11 de juny de 1983 pagina 34 "*Seis apartados y el cine como novedad*" article de Xavier Fabregas

El 22 de juny Antonio Gades presenta al Pueblo Español els seus espectacles "Variaciones sobre flamenco" i "Bodas de sangre".

El 13 de juliol moria el dramaturg català Xavier Romeu en un accident de cotxe. El 27 del mateix mes moria el dramaturg Ventura Porta Rosés.

El dia 14 Paco Morán estrenava al Teatro Martínez Soria "La señora presidenta", espectacle fet a la mida de l'actor. El 23 de juliol, al Teatre Romea s'estrenava "La importància de ser Frank", d'Oscar Wilde, dirigida per Jaume Melendres.

Aquell mes de juliol acabava amb la presentació per part de la Regidora de Cultura de l'Ajuntament de Barcelona, Maria Aurèlia Capmany, de la nova política teatral de l'Ajuntament.

El dia 29, en roda de premsa⁴⁸, Capmany posava de manifest les dues vies més clares que al seu entendre podien dotar a Barcelona d'unes línies d'actuació en el terreny de les arts escèniques.

D'una banda endegar el vell projecte d'un teatre municipal a partir del model de recuperació d'algun dels teatres emblemàtics que estaven en desús, com el Teatre Barcelona o el Principal, i que significaven una forta inversió en diners i temps, per adequar-los a les necessitats d'explotació que requeria les exigències del moment.

Una altra opció, menys brillant però amb més rendibilitat social, era promoure i produir espectacles, estimular la experimentació i ajudar a la renovació de les estructures. Era important ajudar a al funcionament del teatres existents i fer reviure el teatre als barris.

Maria Aurèlia Capmany va optar de manera explícita, i així ho va manifestar en la roda de premsa citada, per la segona opció.

El mes d'agost comença amb el reconeixement al treball d'Àngels Moll amb el premi Margarida Xirgu.

La Generalitat creava els Premis Nacionals de Teatre⁴⁹, que partien dels que fins al moment convocava la Diputació de Barcelona i que la Generalitat d'acord

⁴⁸ LA VANGUARDIA ESPAÑOLA, divendres 29 de juliol de 1983, pagina 26. "La regidora de cultura, Maria Aurèlia Capmany, anticipa la política teatral del Ayuntamiento" article de Xavier Fabregas

amb la Diputació convertia en Premis Nacionals. Als ja existents Ignasi Iglesias, Adrià Gual i Josep Maria de Sagarra s'afegien els Premis Nacionals d' Interpretació, Escenografia, Direcció, Activitats Teatral i Dansa.

El dia 1 de setembre el Teatre Poliorama estrenava una versió amb nou repartiment de l'obra "Urfaust", de Goethe, dirigida per Ricard Salvat, amb la Companyia Adrià Gual. El dia 5, a la Sala Villarroel es presentava "La tigressa i altres històries", de Dario Fo, dirigida per José Antonio Ortiga.

Al Teatre Regina es presentava el dia 17 de setembre un espectacle còmic de màgia: "La màgica màgia d'Alis Kim i la seva companyia màgica", mentre el mateix dia la Cúpula Venus acullia el pallasso Tortell Poltrona amb l'espectacle "Bogeries".

El Paral·lel tornava a tenir activitat teatral. S'estrenava un nou espectacle de Colsada al Teatre Apolo: "De París a Barcelona"; al Teatre Condal seguia l'obra dirigida per Jaume Melendres "La importància de ser Frank" d'Oscar Wilde, amb la companyia de l'Institut del Teatre; el Teatre Arnau portava ja un any reobert i mantenia les esperances de sortir de la crisi. La Maïna anunciava que abandonaria El Molino i marxaria a treballar a Madrid a finals d'any. El Teatre Victòria presentava els recitals d'El Fary.

El 25 de setembre es coneixien els premis de teatre Ciutat de Barcelona, atorgats per l'Ajuntament: Carles Berga i Baeno Mazzone.

El Gran Teatre del Liceu presentava a partir del 30 de setembre l'opereta "Cançó d'amor i de guerra", dirigida per Josep Montanyés i produïda per l'Àrea de Cultura de l'Ajuntament de Barcelona dins les festes de la Mercè.

El 5 d'octubre Pep Bou començava la seva trajectòria artística com a domador de bombolles de sabó presentant el seu espectacle a la Cúpula Venus. A Barcelona de Noche, el 7 d'octubre, tornava el music-hall amb l'espectacle "Ellas".

També el 7 d'octubre, la companyia de Canet de Mar, Comediants, rebia el Premio Nacional de Teatro. El 13 d'octubre Dagoll-Dagom presentava

⁴⁹ LA VANGUARDIA ESPAÑOLA, dilluns 1 d'agost de 1983, pagina 26 " La Generalitat ha creat els premis Nacionals de Teatre de Catalunya" d' Agència Efe

“Glups!” al Teatre Victòria, i el Teatre Romea acullia l’Opernstudio de Nürnberg i la seva versió de l’òpera “Lucrezia Borgia”.

El 20 d’octubre, al teatre Romea, Jean Baptiste Thierrée i Victoria Chaplin portaven el seu “Cirque Imaginaire”, un espectacle que seduïa el públic amb la seva barreja de poesia i circ. Quatre dies més tard, aquest espectacle donava pas a Salvador Távora i La Cuadra de Sevilla amb el seu espectacle “Nanas de espinas” basat en l’obra de Federico García Lorca.

El 28 d’octubre Antonio Gala presentava al Teatre Condal “El cementerio de los pájaros” dirigida per Manuel Collado, amb Irene Gutiérrez Caba com a actriu principal. Aquell mateix dia, a l’Aliança del Poble Nou es retia homenatge a Josep Santpere.

El 3 de novembre començava amb un espectacle inusual. Albert Vidal ingressa al Zoo de Barcelona com un animal més: L’home urbà. Aquest mateix dia també es presentava la nova temporada del Centre Dramàtic de la Generalitat⁵⁰ que iniciava la temporada amb la reposició de “Maria Rosa” d’ Angel Guimerà i que dividia la seva activitat en tres blocs ben definits:

- Produccions pròpies i coproduccions, entre les que es trobaven “L’ opera de tres rals” de B. Brecht amb direcció de Mario Gas i “Kean” de Sartre amb direcció de Josep Montanyès com a produccions i com a coproduccions “L’ us de la matèria” de Pedroló dirigida per Joan Maria Gual al Teatre Regina i “Freaks” d’ Àngel Alonso a la Sala Villarroel.
- Cicle de Teatre Obert, que es desenvoluparia en el Teatre Regina a partir del 16 de gener de 1984 i en el que participaven una quinzena de muntatges amb noms com Esteve Grasset, Rodolf Sirera, Joan Anguera, Joan Maria Gual, Joan Ollé, Al Victor, Rosa Novell, Jordi Mesalles, Carles Santos, Cesc Gelabert, Albert Vidal Francesc Castells i La Cubana.
- Companyies convidades com Joglars amb “Tele-Deum”, el Centro Dramatico Nacional amb “Luces de bohemia” de Valle Inclán dirigida per Lluís Pasqual i Comediants amb “Alé” que va presentar als Tallers Municipals del Mercat de les Flors en col·laboració amb l’ Ajuntament de Barcelona.

⁵⁰ LA VANGUARDIA ESPAÑOLA, dijous 3 de novembre 1983 pagina 45 “*Els Joglars actuarán como compañía invitada con su nuevo espectáculo titulada Tele-Deum*” article de Xavier Fabregas

Al Teatre Regina arribava una obra d'Edward Albee en traducció catalana de Terenci Moix, es tractava d' "Una història del zoo", dirigida per Jaume Villanueva.

El Teatre Lliure tornava a ser notícia l'onze de novembre. Es presentava "Al vostre gust", de William Shakespeare, dirigida per Lluís Pasqual. En aquells moments la companyia creia que, degut a les importants dificultats econòmiques per les que estaven passant, aquell seria el darrer espectacle del Lliure. Tres dies més tard, el 14 de novembre, s'estrenava al Gran Teatre del Liceu l'òpera de Giuseppe Verdi "Falstaff", direcció escènica de Lluís Pasqual, direcció musical de Josep Pons i escenografia de Fabià Puigserver.

El 21 de novembre Comediants varen ser els encarregats de celebrar la doble festa de les 100 representacions de "La tigressa i altres històries", de Dario Fo, i els deu primers mesos com a teatre independent de la Sala Villarroel. Un altre aniversari el dia 28: els cinc anys de la Cúpula Venus.

El dia 26 de novembre Antoine Vitez pronunciava una conferència al Teatre Romea .

El mes de desembre començava amb l'estrena d'un espectacle polèmic al Teatre Regina, estem parlant de l'obra "Vapors", de Neil Dunn, dirigida per Pere Planella. L'estrena de l'espectacle de Joglars "Teledeum" a Alacant obria una altra polèmica. Albert Vidal presentava el 8 de desembre a la Capella de l'antic Hospital de la Santa Creu el seu espectacle "Cant a la mímica".

L'onze de desembre l'actriu del Teatre Lliure, Carlota Soldevila, rebia el premi ADB , Agrupació Dramàtica de Barcelona, d'aquell 1983, per tota una vida dedicada al teatre.

Al Teatre Apolo, Lina Morgan portava la revista "Hay que decir sí al amor", dirigida per Víctor Andrés.

Aquell mateix dia, el 16 de desembre es va fer públic⁵¹, que les sales barcelonines de forma coordinada, prenen la iniciativa i demanaven ajuts per al teatre, ja que consideraven insuficients els que ja existeixen.

Les sales "independents" de la ciutat manifestaven la greu situació econòmica per la que estaven travessant i evidenciaven una crisi en aquest

⁵¹ LA VANGUARDIA ESPAÑOLA, divendres 16 de desembre de 1983, pagina 44. "*Ayuda tardia e insuficiente para el teatro*" article de Xavier Fabregas

aspecte ja que no es podia dir el mateix en l' aspecte de l' aflluència de públic que éra més que satisfactòria. El retard en el pagament de les subvencions concedides, la no concessió d' algunes subvencions i la manca de coordinació entre els diferents organismes competents en la matèria, feien que teatres com el Regina, el Condal, la Sala Villarroel, Teatre Lliure i la Cúpula Venus unissin els seus esforços adreçats no tant sols a solucionar el problemes més immediats sinó a aconseguir un dels seus principals objectius plantejats de feia temps: ser autosuficients en l' aspecte de la producció i establir circuits de distribució que els permetessin arribar arreu de Catalunya.

Les sales proposaven reunions per separat amb cada una de les Administracions i la creació d' una comissió que els permetés estar representats de manera permanent davant aquests organismes.

El 18 de desembre es presentava la campanya de teatre infantil de l'Ajuntament de Barcelona⁵². Hi participaven les companyies U de Cuc, Teatre de l'Ocàs, Teatre a Vapor, La Trepça, Pa de Ral, Teatre de Sants, La Ganga i Teatre Curial.

El 22 de desembre Lluís Pasqual feia balanç de la seva tasca com a director del Centro Dramático Nacional.

També aquell 1983 havia aparegut per primer cop la revista "El Público"; a Madrid, Lluís Pasqual havia donat el seu primer paper a un jove actor desconegut acabat d'arribar de Màlaga: Antonio Banderas, interpretava un dels papers protagonistes de "La vida del rey Eduardo II de Inglaterra", de Marlowe – Brecht.

⁵² LA VANGUARDIA ESPAÑOLA, diumenge 18 de desembre de 1983, pagina 66 "*Campaña de teatro infantil del Ajuntament*" de redacció.

1984

El 1984 començava amb l'estrena a Barcelona el 4 de gener de l'espectacle de Joglars "Teledeum" precedit d'una àmplia polèmica per la seva estrena a Alacant, on persones que pertanyien als moviments catòlics més carques de la província es manifestaven en processó davant del teatre.

El 5 de gener, Josep Maria Flotats, es posava al capdavant del projecte del Teatre Poliorama amb la Companyia Flotats i el recolzament de la Generalitat de Catalunya. Hauria d'estrenar al Paral·lel el seu primer muntatge a Catalunya, degut a que el Poliorama encara no havia enllestit les seves obres de reforma.

El dotze de gener, amb el rerafons del conflicte que significava la impossibilitat de prorrogar l'èxit que s'estava produint al Teatre Regina amb l'obra "Vapors", el Centre Dramàtic de la Generalitat presentava a l'esmentat teatre el Cicle Teatre Obert⁵³, del qual n'hem fet àmplia referència en el moment de parlar de la presentació del Centre Dramàtic al Teatre Romea el novembre del '83.

També aquella setmana el Teatre Condal acollia els cinc programes del cicle "Dansa a Catalunya".

El divendres 13 de gener, s'obria l'espai que havia acollit les representacions de "Carmen" de Peter Brook, situat als antics Tallers Municipals⁵⁴, just al costat de l'antic Mercat de les Flors, per presentar al espectacle "Catalluna" de la Companyia Electrica Dharma que s'havia estrenat l'estiu anterior al teatre Grec.

Aquestes deu actuacions de la Dharma que s'havien presentat al Grec l'estiu anterior van precedir a l'espectacle de Comediants "Alè". Tot això era el precedent de l'avantprojecte municipal de la remodelació d'aquest espai per a adequar-lo a una funció escènica de caire polivalent que pogués acollir ofertes teatrals de tot tipus, de música, de dansa, amb la característica d'una estructura adaptable a les especificats i exigències de cada espectacle.

A la Sala Villarroel s'estrenava el dia 16 l'espectacle "Freaks", d'Àngel Alonso, amb Amparo Moreno i Jordi Vila.

El dilluns 16 de gener donaven per acabat el tancament al teatre Regina les companyies El Globus i Zitzània Teatre que havien protagonitzat com a acte de protesta per no haver trobat un altre espai alternatiu per poder continuar representant l'obra de teatre "Vapors" la qual s'havia convertit en un èxit comercial en l'escena de la ciutat. "Vapors" s'havia estrenat a Terrassa el dia 2 de desembre del '83 per passar immediatament al Teatre Regina en una sèrie d'actuacions que acabaven el 15 de gener per continuar amb el Cicle Teatre Obert, ja previst.

⁵³ LA VANGUARDIA ESPAÑOLA dijous 12 de gener de 1984 pagina 39 " *Rueda informativa sobre el ciclo Tearte Obert con la retirada de Vapors como tema de fondo*" article de Xavier Fabregas

⁵⁴ LA VANGUARDIA ESPAÑOLA, dimecres 11 de gener de 1984 pagina 31 " *Barcelona tendrá un nuevo espacio teatral junto al Mercat de les Flors*" d' A. M.

Les companyies citades van voler expressar d'aquesta manera la seva disconformitat davant la penosa realitat de la oferta de locals teatrals a la ciutat de Barcelona.

En responsabilitzaven en un manifest adreçat a la premsa⁵⁵, a l'Ajuntament de la ciutat que malgrat les promeses realitzades havia estat incapaç en cinc anys de crear un teatre municipal; a la Diputació de Barcelona que havia paralytat el projecte de reforma del Teatre de la Caritat; i a la Generalitat de Catalunya que mantenia una política descoordinada i prepotent d'ocupació de locals, que acceptava la contradicció d'atorgar subvencions a projectes de muntatge que després no podien arribar al públic per la manca de locals.

Es reclamava a les institucions publiques la solució progressiva de les insuficiències d'infraestructura teatral que patien el país i la ciutat, que permetés alhora millorar les condicions de treball dels professionals de l'espectacle i també s'atenguessin les necessitats dels ciutadans.

Mentre el 21 de gener Fabià Puigserver es queixa que l'Ajuntament retarda el conveni del Teatre Lliure, a Madrid, el dia següent, es creava el Centro Nacional de Nuevas Tendencias Escénicas dirigit per Guillermo Heras, la segona unitat estatal de producció teatral. Tres dies més tard, La Cubana començava les seves accions al carrer titulades "Cubanadas a la carta", on els vianants són espectadors sorpresos per les accions del grup.

El divendres 27 de gener s'obrien a Barcelona les sessions de treball de l'Informal European Theatre Meeting⁵⁶. Barcelona es transformava d'aquesta manera en amfitriona d'aquest esdeveniment que es venia succeint a diverses ciutats europees des de feia quatre anys i que consistia en unes trobades informals de professionals del teatre, essencialment directors i programadors, a fi de fomentar l'intercanvi d'idees, oferir la possibilitat de que grups Catalans mostressin els seus projectes actuals i incrementar els contactes i les col·laboracions.

⁵⁵ LA VANGUARDIA ESPAÑOLA, dimarts 17 de gener de 1984, pàg. 53. "Las gentes de Vapors abandonan el encierro del Regina para que comience el Ciclo de Teatre Obert" article de Xavier Fabregas

⁵⁶ LA VANGUARDIA ESPAÑOLA divendres 27 de gener de 1984, pagina 35 "Apertura de las jornadas europeas de teatro" article de Xavier Fabregas

Aquestes trobades, a més a més, es van realitzar al voltant d'unes sessions de treball i unes ponències a fi que els assistents poguessin apropiarse a la realitat teatral del nostre país.

El 29 de gener tornava a Barcelona, per tercer cop, l'espectacle del "Cirque Imaginaire" de Victòria Chaplin. Dos dies més tard, La Gàbia de Vic presentava al Teatre Regina "Crònica d'Ann", de Joan Borrell, dirigida per Joan Anguera. La Cubana tancava les seves actuacions al carrer amb "Voyeurs, voyez vous".

El 2 de febrer es confirmava que, de moment, no hi hauria patronat del Teatre Lliure, però es garantien les subvencions. Al mateix temps Fernando Arrabal presentava a l'Institut Francès "L'architecte et l'empereur d'Assyrie" amb la companyia Théâtre de Feu.

El diumenge 5 de febrer en unes declaracions a La Vanguardia Española⁵⁷, Josep Maria Flotats assegurava que na havia tornat per a ser la "vedette" i que si tornava a Barcelona era perquè sempre ho havia somniat i que després de la seva presència amb el "Don Juan" al Teatre del Liceu va sentir tant d'entusiasme i un contacte tant evident amb el públic que el van encoratjar a tornar.

El 8 de febrer el grup argentí Les Luthiers començaven les seves actuacions al Teatre Tívoli. El Teatre Lliure estrenava el dia 10 el muntatge que Carme Portaceli va fer d' "Els fills del Sol", de Màxim Gorki. El dia següent el grup Teatreneu estrenava "Qui és l'últim?" d'Israel Horovitz i el mim nord-americà Stewy actüava al Teatre Victòria amb el seu espectacle "Juan Salvador Gaviota".

El 13 de febrer Lluís Pasqual estrenava a París "Luces de Bohemia", mentre que el 14 el Teatre Regina estrenava "Espectres", d' Ibsen, dirigit per Josep Colomer.

Josep Maria Flotats presentava el 21 de febrer al Teatre Condal de Barcelona "Una jornada particular", una obra d'Ettore Scola, dirigida i interpretada pel propi Flotats, en una operació que es va considerar de recuperació d'aquest actor que havia iniciat la seva carrera a l'Agrupació Dramàtica de Barcelona, però que a partir de presenciar el muntatge de

⁵⁷ LA VANGUARDIA ESPAÑOLA diumenge 5 de febrer de 1984 pagina 47 "Flotats asegura que no ha vuelto para ser la vedette" article de Bru Rovira

“Lorenzaccio” de Geràrd Philipe a Avinyó va marcar-se el seu objectiu professional a França, entrant a l’escola d’Estramburg, passant al Théâtre National Populaire, al Théâtre de la Ville, i a molts d’altres fins a gairebé 20 anys de residència a terres franceses.

Aquesta proposta era el preludi del projecte que s’instal·laria posteriorment al Teatre Poliorama, en aquells moments en plena reforma per poder acollir el projecte de la Companyia Flotats, que d’alguna manera es veia obligat a estrenar al Teatre Condal, ja que les obres encara no havien estat acabades.

D’aquesta manera va començar a endegar-se el projecte del Teatre Nacional de Catalunya, que donaria un primer pas amb la presentació del Cyrano de Bergerac el 2 de febrer de 1985 al ja remodelat Poliorama.

També el 21 s’estrenava al Regina una altra obra del Cicle de Teatre Obert, “Bar Delirium”, d’ Al Víctor. El 22 de febrer Josep Montanyés dimitia del seu càrrec al Consell Assessor de Teatre del Departament de Cultura de la Generalitat per raons de tipus personal.

El 27 el Ballet del Teatre de la Fenice, a Venècia, presentava les seves coreografies al Teatre Victòria. El 28 els Teatres de la Diputació de València presentaven al Centre Dramàtic de la Generalitat, al Teatre Romea, “L’hort dels cirerers”, de Txekhov.

El dia 1 de març Rosa Novell presentava al Teatre Regina la posada en escena d’un Beckett dirigit per Josep Sanchis: “Oh, els bons dies”.

El 6 de març la Diputació de Barcelona convocava per a l’any ‘85 un magne Congrés Internacional de Teatre⁵⁸. Dins el programa es contemplava un projecte teatral per als Jocs Olímpics del ‘92.

Dos dies més tard, el 8 de març, la regidora de Cultura de l’Ajuntament de Barcelona, Maria Aurèlia Capmany, assegura que l’Ajuntament no comprarà

⁵⁸ LA VANGUARDIA ESPAÑOLA dimarts 6 de març de 1984 pagina 35 *“La Diputación de Barcelona convoca para el año 1985 un magno congreso internacional de teatro”* article de Xavier Fabregas

cap teatre si això depèn d'ella, i que no accepta que es digui que el Lliure és el teatre nacional català, en unes declaracions a la premsa.⁵⁹

L'explícita denúncia de la manca d'estructures teatrals a la ciutat de Barcelona que s'havia efectuat al Teatre Regina amb relació a l'obra "Vapors" i la obligada absència de "Luces de Bohemia" del Centro Dramático Nacional pel mateix motiu, va fer que Jordi Maluquer, director general de teatre de la Generalitat, manifestés que els espais teatrals de la ciutat eren responsabilitat del seu Ajuntament. Malgrat aquestes declaracions, la responsable de cultura a l'Ajuntament, Maria Aurèlia Capmany afirmava rotundament que l'Ajuntament no compraria cap teatre.

L'adquisició de nous espais teatrals de la ciutat per part de l'Ajuntament passava per la recuperació del Mercat de les Flors, al qual es dedicava un pressupost de 124 milions de pessetes, la recuperació d'una nau veïna al mateix espai on es pretenia instal·lar un teatre a la italiana, i el segon local de la Casa de la Caritat que es realitzaria d'acord amb la Diputació, propietària de l'edifici. També es parlava en aquell moment de la recuperació d'espais desaprofitats en els barris que es procuraria posar en funcionament, però sense especificar ni quins ni quan.

Un projecte que a llarg termini establia en aquell moment la responsable de cultura era la realització d'un complex teatral en un dels tinglados del port, on presentar produccions teatrals i espectacles de gran format de les últimes avantguardes. Malgrat tot, reconeixia el costós del projecte i, per tant, el plantejava a llarg termini.

Dins les infraestructures que preveia l'Ajuntament es trobava el projecte d'Auditori, amb l'objectiu de ser residència de les formacions musicals de la ciutat, espai de Museu de Música i seu del Conservatori. Es parlava, ja en aquell moment, de construir-lo a la Plaça de les Glòries.

Ja al marge del terreny de les infraestructures, Maria Aurèlia Capmany s'havia trobat en el moment d'accedir al seu càrrec un conveni signat amb la Generalitat en el mandat anterior i del qual ja hem fet referència. El referit conveni contemplava la utilització del Teatre Poliorama de forma compartida,

⁵⁹ LA VANGUARDIA ESPAÑOLA, dijous 8 de març de 1984, pàg. 37. *"Si depende de mí, el Ayuntamiento no comprará ningún teatro, dice Maria Aurèlia Capmany"* article de Bru Rovira.

la voluntat de donar continuïtat al Memorial Xavier Regàs i el compromís de la Generalitat d'ajudar a l'Ajuntament en l'adquisició d'un teatre per a la ciutat.

Maria Aurèlia Capmany afirmava que sobre el tema del Poliorama, que malgrat del desastrós que resultava per a l'Ajuntament, aquest l'hagués renovat davant la possibilitat de quedar-se sense un escenari com el d'aquest teatre, i com això no havia estat possible, ja que, segons ella, la Generalitat li va comunicar la voluntat d'instal·lar-hi la Companyia Flotats. Pel que fa referència al Memorial Xavier Regàs, Maria Aurèlia Capmany manifestava la necessitat d'un replantejament a fons doncs, segons ella, el Memorial s'assemblava poc a l'esperit del Cicle de Teatre Llatí i, a més, era una empresa privada la que realitzava les programacions.

Pel que fa referència a la suposada negativa de recolzament envers el Teatre Lliure, Maria Aurèlia Capmany explicava que el considerava, sens dubte, el millor nucli teatral de la Ciutat de Barcelona, i que per aquest motiu la subvenció d'aquell any augmentava a 10 milions, però el que negava la regidora era la creació d'un Patronat raonant que per part del Lliure no hi havia una estabilitat ja que el Lliure eren dues persones concretes: Lluís Pasqual i Fabià Puigserver, persones a les que va afirmar que admirava, però que una cosa eren les persones i una altra la cooperativa, i que l'Ajuntament no es podia arriscar a signar amb elles un Patronat.

Quatre espectacles interessants s'estrenaven en els següents dies. El 10 de març s'estrenava una obra de Manuel de Pedrolo, "L'ús de la matèria", al Teatre Regina, amb la seva companyia dirigida per Joan Maria Gual. El 12 de març l'actor Pau Garsaball començava una sèrie de recitals al Teatre Romea. Finalment, el 14 de març s'estrenava, per una banda, "Alè" l'espectacle de Comediants, al Mercat de les Flors, en una col·laboració entre el Centre Dramàtic de la Generalitat i l'Ajuntament de Barcelona i de l'altra "Exit" el segon espectacle d' El Tricicle, al Teatre Villarroel. Després de les representacions d' "Alè", l'Ajuntament de Barcelona tancaria el local del Mercat de les Flors per a començar les obres de remodelació que portarien a convertir-lo en un espai escènic polivalent i que s'estrenaria el 15 d'octubre de 1985, i que es convertiria en una proposta molt particular de teatre municipal.

El 22 de març⁶⁰ es reunien al bar de nom, Els Quatre Gats, diferents dramaturgs catalans per a parlar del seu futur, entre ells hi eren presents Benet i Jornet, Jordi Teixidor i Jaume Melendres. Aquest grup d'escriptors conegut com els guanyadors del premi Josep Maria de Sagarra, van ser reunits per una proposta d' Escena Alternativa dirigida per José Sanchis Sinisterra, a fi de plantejar la manca de conseqüència positiva d'aquest moviment d'autors donat que, paradoxalment, pràcticament cap de les seves obres es trobava en cartellera.

El 26 de març s'estrenava al Romea l'adaptació catalana d' "L' òpera de tres rals" de Bertolt Brecht, dirigida per Mario Gas. El 27 de març, Dia Mundial del Teatre, es celebrava un acte oficial al Liceu i un altre de reivindicatiu a la Cúpula Venus. L'Associació d'Actors i Directors premiava l'actriu Mercè Bruquetas. El 30 de març el Saló Arnau decidia canviar de registre i deixava de ser music-hall per passar a fer peces de cafè-teatre: estrenen "El chaquetero", de Fernando Vizcaino Casas.

A primer d' abril es recuperava el Teatre Ars amb l'espectacle "Fleca Rigol, digueu?", de Josep Mª Muñoz Pujol, amb Ovidi Montllor i Alfred Lucchetti. Aquell mateix dia Iago Pericot anunciava que el seu espectacle "La bella i la bèstia" no s'estrenaria a Barcelona per manca de local on exhibir-lo.

El 13 d'abril es presentava el Congrés Internacional de Teatre de Catalunya⁶¹ que es celebrarà del 19 al 25 de maig de 1985, organitzat per la Diputació de Barcelona i l'Institut del Teatre.

El 14 d'abril començava la primera Marató de Teatre al Centre Cívic Transformadors, al carrer Ausiàs March⁶² en el que van participar més de cent grups professionals per a presentar els seus treballs marcats en les tendències d'un teatre més alternatiu. Era la primera vegada que es realitzava una experiència d'aquest tipus a Espanya i la podríem situar en els terrenys d'un mercat de teatre on diferents grups exhibien successivament una mostra dels seus espectacles, tot això amb caràcter ininterromput i en un ambient festiu en

⁶⁰ LA VANGUARDIA ESPAÑOLA dijous 22 de març de 1984 pagina 43 "Los autores teatrales discuten su futuro en Els Quatre Gats" article de Xavier Fabregas

⁶¹ LA VANGUARDIA ESPAÑOLA divendres 13 d' abril de 1984 pagina 43 "Presentación del Congreso Internacional de Teatre" de redacció

⁶² LA VANGUARDIA ESPAÑOLA dijous 5 d' abril de 1984 pagina 31 "Barcelona: primera maratón de teatro" de redacció

el que es combinaven la música, el ball i el més ampli ventall d'arts para-teatrals.

El 20 d'abril es presentaven al Victòria Florinda Chico, els Germans Calatrava, i Arévalo amb el seu show "Divértanse con nosotros".

El 23 la Royal Shakespeare Company arribava al Tívoli. Representà durant quatre dies "Molt soroll per no res".

El 25 d'aquell mes La Vanguardia Española publicava un article signat per Xavier Fàbregas⁶³, estudiós i crític teatral, on s'analitzaven les principals mancances de la professió teatral catalana del moment, que es situaven segons l'autor entorn a: manca de locals, problemes d'infraestructura, competència amb els teatres oficials, crisi d'empreses, manca de circuits de distribució i manca de subvencions.

L'anàlisi es fonamentava en la manca de recursos materials malgrat existir un gran potencial humà amb una professió que s'organitzava després de la desaparició del sindicat vertical i una falta absoluta d'acció programada per part de les administracions responsables.

Sense deixar de ser certes aquestes mancances, cal remarcar que l'autor fa una valoració excessivament optimista dels professionals, que no deixava de ser una part en el procés de reconstrucció del sector amb les seves contradiccions, enfrontaments i mancances. De la mateixa manera considerem poc objectiu l'anàlisi del paper de les institucions, que si bé és certa la inexistència d'una actitud planificadora, no és menys cert que es fa difícil admetre que tan sols l'acció de la Diputació de Barcelona, mitjançant l'Institut del Teatre, o en les intervencions en infraestructures obtingui una valoració positiva, sobre tot si tenim en compte la vinculació professional de l'autor del treball, que era professor de l'Institut del Teatre, i per tant, contractat de la Diputació de Barcelona i ex director del Centre Dramàtic de la Generalitat.

⁶³ LA VANGUARDIA ESPAÑOLA, dimecres 25 d' abril de 1984, pagina 39. "*Situación del teatro en Cataluña, diagnóstico para un enfermo*" article de Xavier Fabregas

El mes d'abril acabava amb la celebració a la Sala Villarroel de la segona Mostra de Teatre. Obriria la Mostra la companyia Gallo Vallecana amb les obres "El círculo", de J. Margallo, i "El retablillo de don Cristóbal", de Federico García Lorca.

Maig començava amb la presentació a l'Espai Drassanes de Barcelona d'una nova companyia, La Fura dels Baus considerat un grup teatral "punk" que basa el seu treball en el teatre físic, amb les seves "Accions", dins el Cicle de Teatre Obert. El mateix grup definia la seva proposta⁶⁴ com un intent de recerca i investigació de nous moviments i formes d'expressió, enfocant el seu treball cap a una acció directa i visual que pretén l'expressió del impacte.

El 10 de març tres estrenes: al Teatre Victòria es presentava un espectacle musical que arribava des dels EE.UU, "Mil años de jazz", produïda per Mel Howard; al Teatre Regina s'estrenava "Partage", de Michel Deutsch, amb Teatre del Trànsit dirigida per Jordi Mesalles; mentre que a la Cúpula Venus, Rafael Álvarez "El Brujo" presentava "Alea jacta est".

El 13 de març els jugadors del R.C.D. Español i Maradona representaven en funció única "La venganza de don Mendo" de Pedro Muñoz Seca, al Teatre Martínez Soria, amb caire benèfic per a l'Hospital de Sant Joan de Déu. El 15 es presentava durant tres setmanes el muntatge del Centro Dramático Nacional de "Luces de Bohemia", de Ramón María del Valle Inclán, dirigit per Lluís Pasqual. El dia següent s'anunciava que Adolfo Marsillach dirigiria la Compañía de Teatro Clásico.

El 20 de març Adrià Gual i Dalmau produïa, dirigia i interpretava un text de Dario Fo, "Que pagui sa tia" al Teatre Condal. El 22 al Teatre Regina s'estrenava "La intrusa" de Maurice Maeterlinck, dirigida per Francesc Castells. Un dia més tard John Strasberg era convidat per l'Institut del Teatre a realitzar un curs d'interpretació.

El 27 de maig s'estrenava al Teatre Ars "Fills d'un Déu menor", de Mark Medoff, dirigida per Ricard Salvat. El dia 30 el grup Els Comediants eren agredits a Granada per un grup "ultra".

⁶⁴ LA VANGUARDIA ESPAÑOLA, dimecres 2 de maig de 1984, pagina 34. "La Fura dels Baus, grupo teatral punk, se presenta esta noche en Barcelona" article de Xavier Fabregas

El dia 1 de juny es presenta la nova temporada del Grec '84⁶⁵. 118 espectacles , un pressupost de 80 milions de pessetes i un canvi en l' equip responsable del seu funcionament. Maria Aurèlia Capmany, posava al front de la programació al director teatral Josep Anton Codina, i com a responsable de la seva organització, al també director teatral, i fins al moment responsable del Teatre Regina, Joan Maria Gual que substituïen així al, fins al moment responsable de les campanyes anteriors, Biel Moll, Cap dels Servies de Teatre de l' Ajuntament de Barcelona.

La temporada, que avanç del seu inici ja va ser fortament criticada per part d' algun crític, per considerar-la caòtica i sense criteri, es presentava en set escenaris diferents, ampliant d' aquesta manera la seva oferta.

El Teatre Grec de Montjuïc acollia set espectacles entre opera, dansa i teatre amb dues produccions pròpies, "Il turco in italia" opera de Rossini sota la direcció de Maria Gas i "L' Auca del Senyor Esteve" de Santiago Rusiñol sota la direcció de Pere Planella.

La Casa de la Caritat va presentar catorze espectacles entre dansa, teatre i titelles, a la Plaça del Rei es celebraven els recitals de Maria del Mar Bonet, Jose Antonio Labordeta, Marina Rossell, Toti Soler, Ramon Muntaner, Quicu Pi de la Serra i Rafael Subirachs. Els jardins de l' Hospital de la Santa Creu i Els Quatre Gats van acollir les propostes musicals i el teatre infantil i el cinema es situaven a l' antic Mercat del Born. Finalment en va instal·lar una carpa al Parc de la Ciutadella on els protagonistes eren els espectacles para-teatral.

En l' acte de presentació als mitjans de comunicació,⁶⁶ la Regidora de Cultura, va fer especial esment a les produccions pròpies com a aportació més rellevant, i va admetre una certa desconexió amb el ciutadà, que encara no ha fet seva la proposta del Grec. De la mateixa manera que va acceptar la necessitat de donar entrada a noves veus en la proposta de la Plaça del Rei, en la que veus crítiques manifestaven que pràcticament cada any, es repetien els mateixos artistes.

El dia 2 es convocaven els Premis Nacionals de Teatre i Dansa de la Generalitat de Catalunya. El dia següent Joan Manuel Serrat iniciava una sèrie de recitals al Teatre Tívoli.

⁶⁵ LA VANGUARDIA ESPAÑOLA diumenge 27 de maig de 1984 pagina 53 "Un amplio pero desordenado abanico de ofertas y escenarios configura la edición del Grec-84" article de Xavier Fàbregas y Albert Mallofré

⁶⁶ LA VANGUARDIA ESPAÑOLA, divendres 1 de juny de 1984, pagina 41 "Ochenta millones de pesetas para el Grec-84" article de Bru Rovira.

El 9 de juny Mary Santpere sorprèn tothom participant en “El murciélagó”, de Strauss, un espectacle líric del Liceu on l’actriu faria un paper originàriament pensat per a un home.

El 14 de juny Josep Montanyès, Director de l’ Institut del Teatre de Barcelona, anunciava⁶⁷ que la manca de teatres fa perillar la celebració del Festival Internacional de Titelles, que amb caràcter bianual, estava previst celebrar entre el 16 i el 26 de novembre, amb una presència de dinou companyies i un pressupost de dotze milions de pessetes.

El 22 de juny la companyia “Vol-Ras” estrenava el seu espectacle “Strip-tease” a la Sala Villarroel.

El 4 de juliol s’inaugurava el bust de Paco Martínez Soria al teatre que duia el seu nom. Cinc dies més tard s’hi estrenava “Hotel Plaza, suite 719”, una obra de Neil Simon interpretada per Irene Gutiérrez Caba i la Compañía de Paco Morán. L’onze de juliol Lina Morgan acabava la temporada al Teatre Apolo per causa d’una malaltia.

El 3 d’agost Encarna Paso rebia el premi Margarida Xirgu. El 18 d’agost Queta Claver tornava al Paral·lel després d’onze anys d’absència de l’escena barcelonina, hi presenta “Orquesta de señoritas”, de Jean Anouilh”. El dia 20 es presentava, durant una setmana a la Casa de la Caritat, un text de Joan Oliver, “Allò que tal vegada s’esdevingué” dirigit per Montserrat Julió. El 28 d’agost els Joglars rebien una amenaça de bomba a Màlaga.

El 30 d’agost es publicava a la premsa⁶⁸ la programació del Memorial Xavier Regàs que es celebraria al mes de setembre i fins al novembre al Teatre Romea que es composava de dues formacions catalanes i tres d’ estrangeres. “L’auca del senyor Esteve” estrenada al Teatre Grec i “El Duke a Barcelona”, musical en homenatge a Duke Ellington eren les catalanes i Lindsay Kemp amb “Nijinski”, el cabaret napolità de “Peppe e Barra” i “Donna Giovanni” espectacle de la mexicana Jesusa Rodríguez eren les representants estrangeres.

⁶⁷ LA VANGUARDIA ESPAÑOLA dijous 14 de juny de 1984 pagina 34 *“La falta de teatros en Barcelona pone en peligro la celebración del Festival Internacional de Titelles”* article de Bru Rovira.

⁶⁸ LA VANGUARDIA ESPAÑOLA, dijous 30 d’ agost de 1984 pagina 22. *“El Memorial Regàs abre el Centre Dramàtic”* article de Xavier Fàbregas

Aquell mateix dia s'anunciava que el Teatre Romea seria la seu del VI Festival Internacional de Titelles, organitzat per l'Institut del Teatre.

El 2 de setembre Els Comediants anunciaven que el seu espectacle "Alè" es convertiria en el seu primer llarg metratge.

El 3 de setembre es feia el balanç de la programació musical del Grec '84 arribant a la conclusió que era exclusivament de consum local. El dia 6 s'inaugurava el reconstruït Scala de Barcelona, un local dels germans Riba.

El 14 de setembre es feia balanç del Grec '84: 150.000 espectadors, segons l'Ajuntament. El Memorial Xavier Regàs presentava el dia 15 al Teatre Romea "Scherzo in musica in due tempi", de Peppe e Barra.

El 20 de setembre tornaven dos clàssics de la revista al Paral·lel. El Teatre Victòria acullia l'espectacle "Volver al ayer", amb Mary Santpere i Franz Joham.

El 25 d'aquell mes, "La ópera de perra gorda", la versió castellana de "L'òpera de tres rals", de Brecht dirigida per Mario Gas, s'estrenava al Centro Dramático Nacional. Una altra producció catalana, "Glups!", de Dagoll-Dagom, no podia estrenar en català al Teatre Principal de la Diputació de València.

El Teatre Ars presentava "Sense trampa" el 29, un espectacle de màgia i música amb el Màgic Andreu i Pere Bardagí. El mateix dia, el Teatre Condal estrenava "Trouble Shooter", del mim Johnny Melville. El 4 d'octubre tornava Lindsay Kemp amb el seu espectacle "Nijinsky", al Teatre Romea.

Repetien dos grans èxits de públic: al TeatreNeu "Qui és l'últim?", dirigit per Carlos Lasarte, i al Teatre Romea "L'auca del senyor Esteve", de Santiago Rusiñol, dirigida per Pere Planella, que es reposava dins el Memorial Xavier Regàs.

El Teatre Lliure presentava el 17 d'octubre "La flauta màgica" de Mozart, dirigida per Fabià Puigserver i interpretada per Lluís Homar i Emma Vilarasau.

El dia 18 el Grup La Fanfarra anunciava que obriria el Teatre Malic, dedicat a presentar espectacles de titelles. La inauguració es faria coincidint amb el Festival de Titelles. Aquell mateix dia s'anunciava la inauguració del Teatre Ars reconvertit en sala de cinema i varietats. El 19 Dagoll-Dagom estrenava finalment en català a València.

El 21 d'octubre es presentava el nou cicle de teatre infantil Cavall Fort al Teatre Romea.

Els teatres Regina i la Cúpula Venus tancaven les seves portes el dia 24 per manca de disponibilitat econòmica⁶⁹, al produir-se un incompliment per part de la Generalitat de Catalunya en els terminis de lliurament de les subvencions compromeses per aquestes sales. La Sala Villarroel anunciava que també patien problemes econòmics i que potser també haurien de tancar les portes. Això va provocar unes assemblees de professionals per analitzar la situació, una a la Cúpula Venus i l'altre al Teatre Regina en les que es va manifestar el recolzament als teatres afectats i es reclamava una vegada més la possibilitat de que el Parlament de Catalunya debatís una Llei de Teatre i que s'exercís un control sobre la política de subvencions.

La Generalitat es va mostrar sorpresa davant aquests tancaments i el dia següent anunciava que no disposa de diners per a poder obrir els teatres tancats fins que el Parlament de Catalunya no aproves els pressupostos de les Subvencions.⁷⁰

El dia 27 el Regina i la Cúpula Venus anunciaven que obririen les portes el següent dijous ja que la Generalitat s'havia compromès a que reberien ajuts econòmics.

El 2 de novembre s'estrenava el nou espectacle de Pepe Rubianes "...ño!" a la Sala Villarroel, el mateix dia que a Roma moria el dramaturg Eduardo de Filippo.

Superada la crisi del tancament, el 4 de novembre el Teatre Regina tornava a obrir portes amb "La tarántula", l'espectacle del mim alemany Hans Christian. El dia 7 s'inaugurava la nova temporada de l'Scala Barcelona.

⁶⁹ LA VANGUARDIA ESPAÑOLA dimecres 24 d' octubre de 1984 pagina 30 *"El Regina y la Cúpula Venus cierran por falta de liquidez, y la Villarroel podría hacerlo en breve"* article de Bru Rovira

⁷⁰ LA VANGUARDIA ESPAÑOLA dijous 25 d' octubre de 1984, pagina 41 *"La Generalitat afirma no disponer de dinero para abrir los teatros cerrados"* article de Bru Rovira

El 10 de novembre la premsa publicava⁷¹ que es podia signar en breu el contracte d'adquisició a la Caixa de Sabadell del Teatre Barcelona, tancat des del febrer del '83 a causa del seu estat d'amenaça d'ensorrament de la sala. Malgrat la manifestada i reiterada reticència de la Regidora de Cultura, Maria Aurèlia Capmany en la compra de un teatre, tal com es reflectia en la Memòria de Cultura del propi Ajuntament de Barcelona de l' any 1983 aquest no renunciava a conservar la fesomia de la ciutat i reconvertir en teatres dos edificis afectats: el Teatre Barcelona i el Teatre Principal.

La Conselleria de Cultura de la Generalitat de Catalunya anunciava que el dimecres 14 de novembre presentaria públicament les directrius de la seva política teatral i arrel d'aquest anunci, signats per l'estudiós i crític teatral Xavier Fàbregas, el crític de cinema i especialista en temes culturals Lluís Bonet Mujica i els periodistes especialitzats en cultura i espectacles Bru Rovira, Santiago Fondevila i Pau Aragonès, apareixien una sèrie de tres articles/enquesta a La Vanguardia Española que sota el títol de "La situación del teatro en Cataluña vista por sus protagonistas"⁷² en els quals analitzaven la situació del teatre a Catalunya a partir d'una qüestionari proposats als següents grups i/o professionals: Ángel Alonso, director de la Sala Villarroel; els grups La Fura dels Baus i Comediants; l'actor i empresari Pau Garsaball; l'actriu Montserrat Carulla; el director de la companyia Joglars Albert Boadella; el director teatral i del Teatre Lliure Fabià Puigserver; els directors teatrals Jaume Melendres, Pere Planella i Jordi Mesalles; el director del Centre Dramàtic de la Generalitat Hermann Bonnin; el director de l'Institut del Teatre de Barcelona Josep Montanyès; el director teatral i director del Centre Dramàtic del Vallès Occidental Pau Monterde; el director de l'Institut del Teatre de Vic Lluís Solà i l'autor teatral Josep Maria Benet i Jornet.

La citada enquesta es basava en un qüestionari compost en tres preguntes, que responien a la vegada a cada un dels articles que anaven apareixent en dies consecutius. La primera, quin marc legal hauria de regular

⁷¹ LA VANGUARDIA ESPAÑOLA, dissabte 10 de novembre de 1984, pagina 24 "El Ayuntamiento podría firmar en breve la compra del Teatro Barcelona a la Caja de Sabadell" article de Bru Rovira

⁷² LA VANGUARDIA ESPAÑOLA, diumenge 11 de novembre de 1984, pàg. 51, "La profesión teatral reclama marcos legales que protejan su actividad" dilluns 12 de novembre de 1984, pàg. 17 "Las instituciones conciben el teatro en términos de rentabilidad política" i dimarts 13 de novembre de 1984, pàg. 41. "La falta de medios obliga a la profesión teatral a una constante lucha por la supervivencia" articles de Xavier Fàbregas, Lluís Bonet Mojica, Bru Rovira, Santiago Fondevila i Pau Aragonès.

l'activitat teatral i que opina sobre la necessitat d'una llei de teatre? La segona pregunta, quin paper haurien de jugar les institucions en la protecció i foment del teatre i que opina sobre l'actual política de subvencions? La tercera i darrera pregunta, com a professional del teatre quins són els principals problemes del seu sector i com veu el futur immediat?

La manca de definició de l'activitat teatral, l'absència d'uns marcs legals per al seu desenvolupament, la política de "pedaços" al moment de fomentar i protegir el teatre, la tendència de les institucions a recolzar un teatre de "galeria i prestigi", exigint-li una rendibilitat immediata i oblidant els nous llenguatges, alhora que desatenent la necessitat de renovació i experimentació dels autors, són les característiques que, a nivell general, tenia el teatre català en aquell moment segons la opinió majoritària del grup de professionals citat anteriorment.

Hi havia un criteri unànimе en que el teatre havia de rebre recolzament públic i respecte a la política de subvencions hi havia la opinió generalitzada d'una manca de criteris sòlids, i amb acusacions a les institucions de seguir una política on allò immediat era prioritari per sobre de la visió de futur, reclamant en aquest aspecte una major atenció als grups joves, a la investigació, i als grups estables i per a que aquests grups estables rebessin uns ajuts mitjançant un sistema de repartiment equitatiu a l'estabilitat de producció i a la capacitat de convocatòria.

Es reclamava també un major ajut a la iniciativa privada, millorant les condicions econòmiques i d'infraestructura per a la producció, distribució i exhibició, i es detectava un cert consens en arbitrar fórmules d'equilibri entre el teatre públic i el privat. Podríem convenir que els professionals manifestaven respecte a la seva situació com a sector, una manca de mitjans generalitzada que conduïa a una màxima preocupació centralitzada en la supervivència. Això els conduïa a una situació on era realment difícil la creació, la recerca de nous llenguatges i, en definitiva, la realització d'un treball ordenat i coherent.

Tal i com havia estat anunciat, el conseller de cultura Joan Rigol, comparegué davant els mitjans de comunicació el dijous 15 de novembre⁷³. Anunciava que el pressupost de teatre de la Generalitat per a l'any 1985 seria de 515.425.836 pessetes. Aquesta quantitat significava el 17,29% del

⁷³ LA VANGUARDIA ESPAÑOLA, dijous 15 de novembre de 1984, pàg. 31. *"El Conseller de Cultura expuso las nuevas directrices teatrales de su departamento"* article de Xavier Fàbregas.

pressupost general del Departament de Cultura. Dins d'aquesta assignació la partida més important corresponia al Centre Dramàtic de la Generalitat amb un 37,75% del total. La reconstrucció dels teatres Poliorama i Fortuny de Reus tenien assignat un 19,70% i l'ajut al sector privat es situava en el 18,40%.

La voluntat de reordenar el sector teatral i la recerca d'un pacte amb ajuntaments i diputacions eren l'eix vertebrador del programa de la conselleria que s'havia marcat un pla d'actuació a tres anys vista.

L'anàlisi d'aquesta proposta conduïa als observadors del moment a determinar que s'havia dibuixat un quadre prou lúcid de la situació teatral en el qual s'havien començat a encarrilar els problemes plantejats, però no es descobrien les línies d'una política teatral decidida que pogués resultar operativa quan es passés del terreny de la teoria i l'abstracció al de la pràctica. No es podia observar una gestió el suficientment clarificadora per a vertebrar la pretesa política de la conselleria pels propers anys. Es rebutjava d'una forma oberta per part de la conselleria la tan reclamada llei de teatre per considerar-la en aquells moments prematura, però les propostes poc definides per part d'aquest departament no ajudaven a pensar que es podrien cobrir amb èxit aquelles etapes intermitges que fessin possible el marc jurídic per que al cap de tres anys les condicions objectives les fessin possibles.

Ningú no parlava de desgravació fiscal, de polítiques creditícies adequades o de l'adequació de la seguretat social dels treballadors del teatre. Cap mesura econòmica s'encaminava cap el fet teatral, el que feia detectar que la proposta es situava en el terreny d'una política cultural restringida que no observava el fet teatral com a part d'un sector econòmic que també acusava els efectes de la crisi general.

El 16 de novembre començava finalment la VI edició del Festival de Titelles que organitzava l'Institut del Teatre al Teatre Romea. Va obrir la companyia txeca Drak amb "La cenicienta". Altres grups i artistes presents al Festival van ser Richard Bradshaw, Teatro delle Briciole, Catherine Sombsthay, Le Petit Miroir, Velo Théâtre, Bululú, John Styles...

El 26 de novembre estrenaven al Regina , Vol-Ras, que presentaven el seu espectacle "Flight".

El 29 de novembre Joglars i Comediants anunciaven que estaven preparant una versió actualitzada d' "Operació Ubú", per convertint-la en una espècie d' "Evita" a la catalana. El dia 30 el Teatre Romea batejava sis llotges del teatre amb noms de personatges rellevants de l'escena catalana i presentava oficialment la temporada del Centre Dramàtic de la Generalitat, on es podrien veure obres de Pitarra, Brossa, Cocteau, Sartre i Gogol.

El dia 1 de desembre el Teatre Arnau estrenava "Fe de rates", de Jaume Serra. El dia 2 s'inaugurava oficialment el Teatre Malic amb "Calidoscopia", un muntatge del grup La Fanfarra. El dia 3 Comediants començava el rodatge del film "Alè". El dia 5 es fallava el Primer Concurs d'Obres Teatrals en Llengua Catalana, organitzat per la SGAE. Era premiat Josep Mª Benet i Jornet per "El manuscrit d' Ali Bei".

El 7 de desembre les companyies Els Joglars i Els Comediants no arribaren a un acord de subvenció amb la Generalitat. Després de mantenir una reunió amb Joan Rigol, Conseller de Cultura de la Generalitat de Catalunya en la que també estava present Jordi Maluquer, Director General de Teatre, els responsables d' aquestes dues companyies manifestaven⁷⁴ que trencaven les negociacions amb la Conselleria de Cultura per les subvencions compromeses per l' any 1984 i les previstes per 1.985, ja que en el primer cas s' estaven incomplint i en el segon no s' asseguraven les quantitats. Denunciaven les aportacions a la Companyia Josep Maria Flotats per el muntatge de "El Cyrano de Bergerac" i al Teatre Lliure, per 20 i 21 milions de pessetes respectivament, mentre que a ells els oferien quantitats entre 6 i 8 milions de pessetes. També manifestaven el seu desacord amb la política d' ajuts en general doncs consideraven que les aportacions al teatre de caire independent eren clarament insuficients front a les que rebia el Centre Dramàtic de la Generalitat entrant en una perillosa tendència a l' estatalització del teatre. Varen prendre la decisió de convocar a les companyies professionals de Catalunya per a una reunió a la Sala Villarroel el dia 8 de gener del 1985 per a discutir la qüestió i endegar unes accions puntuals.

Al Romea, s'estrenava la reposició de "Batalla de reines", de Pitarra, en versió lliure d'Emili Teixidor i Martí Pol, dirigida per Antoni Chic.

⁷⁴ LA VANGUARDIA ESPAÑOLA, dissabte 8 de desembre, pagina 25 "*Joglars yComediants no llegan a un acuerdo de subvención con la Generalitat*" article de Bru Rovira

El 14 de desembre es fallaven els Premis Nacionals de Teatre i Dansa, atorgats per la Generalitat de Catalunya i la Diputació de Barcelona. El dia següent "A chorus line", el prestigiós musical nord-americà, arribava al Teatre Tívoli amb una companyia americana de parla espanyola.

El 16 de desembre Josep Maria Flotats declarava⁷⁵: "La manca de subvencions a Joglars i Comediants és inacceptable". Aquestes declaracions les feia a la presentació de la propera inauguració del renovat Poliorama que s'havia de celebrar a mitjans gener del '85 amb "Cyrano de Bergerac".

El 23 de desembre, el mateix dia que Joglars estrenaven a Torelló "Gabinete Libermann".⁷⁶ s'anunciava un principi d'acord entre el Conseller Joan Rigol i la companyia respecte a les subvencions.

⁷⁵ LA VANGUARDIA ESPAÑOLA, diumenge 16 de desembre de 1984, pagina 58 "La falta de subvenciones a Joglars y a Comediants es absolutamente inaceptable" article de Bru Rovira

⁷⁶ LA VANGUARDIA ESPAÑOLA diumenge 23 de desembre de 1984 pagina 45 "Un grupo de locos que se empeña en impartir lecciones de cordura" article de Xavier Fàbregas

1985

El 4 de gener de 1985, Dagoll-Dagom formava una segona companyia per poder simultanejar les representacions de "Glups!" i "Antaviana". D'aquesta manera, Dagoll-Dagom esdevindria un centre independent de produccions. "Antaviana " s' estrenava amb la seva nova posada en escena el dia 15 de gener al Teatre Condal.

El dia 8 de gener,⁷⁷ els grups de teatre i sales independents convocats per Els Joglars i Els Comediants, reunits en assemblea a la Sala Villarroel de Barcelona varen acordar demanar un augment de les subvencions per el sector en els pressupostos de 1985 i que es procedís a un repartiment més equitatiu per al 1986, per el que calia iniciar contactes regulars amb el Departament de Cultura de la Generalitat i anomenar un representat que formés part de la comissió que conformava l' òrgan d' atorgament de les subvencions. Els presents (Joglars, Comediants, Fura dels Baus, La Cubana, Claca, Pep Bou,

⁷⁷ LA VANGUARDIA ESPAÑOLA, dimecres 9 de gener de 1985, pagina 23 *"Doblar las subvenciones, equiparar las del teatro privado con las del público y crear infraestructura"* article de Xavier Fàbregas

Pepe Rubianes, El Teatri, La Gabia de Vic, Sala Villarroel, Teatre Regina, Teatre Condal, Dagoll-Dagom, Zitzania Teatre, Vol Ras i Teatro Fronterizo) anomenaren una comissió d'onze membres que en el termini de dues setmanes havia de sotmetre a l'assemblea el document que servis per iniciar les negociacions amb la Generalitat.

El 10 de gener, el Centre Dramàtic de la Generalitat de Catalunya estrenava l'obra "L'àguila de dos caps", de Jean Cocteau, dirigit per Josep Maria Segarra, i amb Àngels Moll i Sergi Mateu al repartiment. Entretant, Àngels Poch i Jordi Estivill interpretaven a la Sala Villarroel a partir del dia 16 "El casament dels petits burgesos", de Brecht.

Dos dies més tard, el 12 de gener, s'iniciava el Cicle Municipal de Teatre Infantil d'Hivern, que duraria fins el mes de març, amb el patrocini de l'Ajuntament de Barcelona.

El 17 de gener els arquitectes de la reforma del Poliorama presentaven la seva actuació al teatre. Definien la seva obra com a útil i allunyada de la sumptuositat. Aquell mateix dia, el tàndem Pasqual – Puigserver estrenaven al Liceu la posada en escena de "Sanson y Dalila", de Camille Saint-Saëns.

El 24 de gener la Cova del Drac tornava a programar teatre i ho feia amb dos monòlegs de Gabriel Janer Manila, dirigits per Josep Costa. El títol de l'espectacle, "El cementiri de les roses".

El 4 de febrer la Companyia Flotats estrenava finalment el nou Poliorama, i ho feia amb la posada en escena de "Cyrano de Bergerac, d'Edmond Rostand. L'esdeveniment es va convertir en un gran èxit de crítica i públic per a Josep Maria Flotats.

El 12 de febrer es va fer públic als mitjans de comunicació⁷⁸ que els teatres Apolo, Victòria i Martínez Soria estaven amenaçats d'embargament per part de l'Ajuntament. Es plantejava una discussió sobre els teatres barcelonins i els ajuts institucionals, que es solucionaria provisionalment el 14 del mateix mes al decidir l'Ajuntament que els cinemes i els teatres paguin menys en concepte de radicació.

⁷⁸ LA VANGUARDIA ESPAÑOLA, dimarts 12 de febrer de 1985, pagina 49 *"Los teatros Apolo, Victoria y Martines Soria, amenazados de embargo por el Ayuntamiento"* article de Josep Sandoval

El plenari del Consorci del Teatre del Liceu, compostat en aquell moment per la Generalitat de Catalunya, l' Ajuntament de Barcelona i el propietaris, reunit el dia 13 de febrer va decidir iniciar les gestions per integrar al Consorci, l' Administració Central i les Diputacions.

El 22 de febrer una notícia luctuosa sacsejà el món del teatre i la cultura catalana en general, moria Salvador Espriu, que seria sepultat a Arenys de Mar, la seva Sinera.

El 26 de febrer s'estrenava al Romea un muntatge de Víctor García per a la companyia de Núria Espert: "Las Criadas", obra de Jean Genet, interpretada per Julieta Serrano i Mayrata O'Wisiedo i la pròpia Núria Espert. Aquell mateix dia, a l'Aliança del Poble Nou, el Teatro Fronterizo estrenava "El retablo", dirigida per Josep Sanchis, la obra que inaugurava el Cicle Teatre Obert, i també aquell dia s'anunciaven els guanyadors dels premis Serra d'Or de Teatre, que anaven a parar a les mans de Comediants, La Fura dels Baus i Mario Gas.

El 2 de març el Teatre Regina estrenava el nou muntatge del Teatro del Mediodía, de Sevilla. Es tractava de Sonidos Negros, un homenatge a Federico García Lorca. El dia següent, el 3 de març, Flotats obtenia un triomf sensacional a Madrid amb el seu Cyrano. El 11 de març Josep Mª Benet i Jornet estrenà "La desaparició de Wendy", dirigida per Jaume Villanueva i amb Martí Galindo com a protagonista.

El dia 8 de març⁷⁹, el Conseller de Cultura, Joan Rigol, rebé una comissió de la professió teatral, responent a l' invitació que va fer a Comediants i Joglars a fi de que li exposessin els punts de vista sobre la política teatral del govern de la Generalitat. La comissió sorgida de la darrera assemblea celebrada a la Sala Villarroel el dia 8 de gener de 1985 va presentar un extens document on s' analitzava la problemàtica dels diversos sectors de la professió, dels que es desprenia la necessitat d' una Llei de Teatre, de doblar les quantitats dedicades a les subvencions, de canviar els continguts del Teatre Obert, de revisar els criteris de les subvencions a les sales, i de parlar del Congrés de Teatre anunciat per la Diputació de Barcelona a celebrar el següent mes de Maig.

La Conselleria va adquirir el compromís d' estudiar deduccions fiscals pels grups de teatre i cercar fórmules de subvencions no directes com polítiques

⁷⁹ LA VANGUARDIA ESPAÑOLA, dissabte 9 de març de 1985, pagina 28 *"La Conselleria de Cultura estudia deducciones y una política de créditos para los grupos de teatro"* article de Bru Rovira.

de crèdits i avals bancaris recolzats per la Generalitat. També es va prendre la decisió de crear una Comissió de Teatre permanent en la que havien d' estar representats tres membres de la Comissió dels professionals i tres de la Direcció General, per fer un seguiment de la política teatral de la Conselleria.

Aquell mateix dia s'estrenà al Teatre Regina "Curial e güelfa", dirigida per Josep Parés.

El 12 de març i dins el Cicle Teatre Obert, es presentà a l'Aliança del Poble Nou el muntatge de Teatre de l'Ocàs "Nits blanques", basat en textos de Dostoyevski, dirigit per Miquel Casamayor. Al cap de tres dies es presentava al Saló Arnau el showman Pirandello amb un nou espectacle.

El 16 de març⁸⁰ el director Esteve Polls i el Centre Dramàtic de la Generalitat de Catalunya trenquen les seves relacions. El director renunciava a obrir la següent temporada del Centre Dramàtic amb "Els savis de Vilatrista", de Santiago Rusiñol. Aquest fet posava en qüestió els criteris de selecció dels directors que treballaven amb el Centre Dramàtic i els criteris de programació.

El 20 de març apareixia publicat a La Vanguardia Española⁸¹ un article signat per l'arquitecte Josep Gracia, on es posava de manifest que dels 119 teatres que te la ciutat de Barcelona, tan sols se n'aprofitaven una dotzena. Els principals problemes de les sales eren les pèssimes condicions de conservació i l'absència de mesures de seguretat.

El 25 de març s'estrenà al Teatre Romea una producció del Centre Dramàtic, es tractava de "Kean", de Jean Paul Sartre, dirigida per Josep Montanyés i protagonitzada per Joaquim Cardona que substituïa l'inicial protagonista del muntatge, Enric Majó, que havia sortit del projecte un mes abans per malaltia. El Cicle de Teatre Obert seguia a l'Aliança del Poble Nou i s'estrenava "Zotal", amb la companyia de Vitore i Gina; el mateix dia el Teatre Lliure recuperava a Lluís Pasqual com a director amb una obra, "Un dels últims vespres de Carnaval", de Carlo Goldoni. El 31 d'aquell mes, Lluís Pasqual era nomenat Cavaller de l'Ordre de les Arts i les Lletres de França. Un altre dels fundadors del Lliure estrenava obra, en aquest cas l'actor Fermí Reixach interpretava l'obra de Nikolai Gógol "Diari d'un boig". El 10 d'abril el Teatre

⁸⁰ LA VANGUARDIA ESPAÑOLA, dissabte 16 de març de 1985, pagina 27 "Esteve Polls rechaza abrir la próxima temporada con Els savis de Vilatrista, de Santiago Rusiñol" article de Xavier Fàbregas

⁸¹ LA VANGUARDIA ESPAÑOLA, dimecres 20 de març de 1985, pagina 40 "Sólo una docena de los 119 teatros que tiene Barcelona están aprovechados" article de Josep Gracia

Regina oferia mona i cava a la seva celebració del 5è aniversari. Uns dies abans havien estrenat "El indio quiere el Bronx", d'Israel Horovitz. El Cicle de Teatre Obert continuà la seva trajectòria amb l'estrena a l'Aliança del Poble Nou de tres obres breus de Harold Pinter, dirigides per Víctor Batalla.

En un terreny més frívol, la vedette Mirta Amat i el showman Diomni obrien el cartell del nou espectacle del Molino: "Siempre Molino". Al Saló Arnau contraresten aquesta acció amb l'estrena de "Vamos al Arnau", amb la vedette Eva León i l'actor còmic, Pipper. Un xic més avall del Paral·lel, al Teatre Victòria, el Théâtre de la Mîe de Pain portaven el seu "Séance fiction".

El 24 d'abril L'Assemblea de Teatre anuncià⁸² que prepararia un acte paral·lel al Congrés Internacional de Teatre com a protesta per el que consideraven una acció intolerable per trobar-la un mer exercici acadèmic amb fins tant sols propagandístics i de prestigi. No ho varen qualificar de boicot, era una forma de donar a conèixer una realitat a les administracions que en moltes ocasions ignoren a l' hora de planificar les seves actuacions. Es volia deixar clar que les subvencions sense una política teatral seriosa no serveixen per rés.

El 25 d'abril, l'Ajuntament de Barcelona proposava noves condicions als teatres per la liquidació de l' impost de radicació i una nova amenaça d'embargament.

L'impost de radicació tornava a ser el taló d'Aquil·les dels teatres Apolo i Victòria.⁸³

El 28 d'abril es van saber xifres completes del Congrés Internacional de Teatre que es celebraria entre el 19 i el 25 de maig: 600 congressistes de tot el món

El mes de maig començava amb tres estrenes: el dia 1 el Teatro de la Ribera, de Saragossa, presenta al Teatre Regina "Sangre en el cuello del gato", de Reiner W. Fassbinder; el dia 2 a la Sala Villarroel una obra d'Alfonso Sastre, "Tragedia fantástica de la gitana Celestina", posada en escena pel GAT; i el mateix dia a l'Aliança del Poble Nou i dins del Cicle de Teatre Obert el Taller de

⁸² LA VANGUARDIA ESPAÑOLA, dimecres 24 d' abril de 1985, pagina 34 *"La Asamblea de Teatre organizará un acto paralelo al Congreso como protesta"* article de Santiago Fondevila.

⁸³ LA VANGUARDIA ESPAÑOLA, dijous 25 d' abril de 1985, pagina 31 *"El impuesto de radicación ataca de nuevo a los teatros Apolo y Victoria"* article de Josep Sandoval

tecnologia i art de la Universitat Politècnica de Catalunya (U.P.C) presentava "Talía/Láser", espectacle dirigit per Martín Gómez Curletto. Dies més tard, al mateix escenari de l'Aliança i dins també del Cicle Teatre Obert es presentava un espectacle basat en textos de Yukio Mishima: "3 x Mishima". La sala Metrònom presentava el dia 9 dos espectacles d'Albert Vidal: "Kinesis" i "Antropologia de l'home urbà".

El 14 de maig, dins del Cicle Teatre Obert, Pere Planella dirigia Muntsa Alcañiz en una obra sobre les relacions entre Goethe i la senyora Stein. Era "Conversa a casa del matrimoni Stein sobre el senyor Von Goethe, absent", de Peter Hacks, un espectacle que es representava al Palau March.

L'inici del Congrés de Teatre portava espectacles molt interessants durant aquells dies de maig del 1985: el dia 15, la Sala Villarroel posava en escena "Tot esperant Godot", de Samuel Beckett, en un muntatge de Gàbia Teatre dirigit per Jordi Mesalles. El Congrés de Teatre a Catalunya fou inaugurat el dia 19 en un acte presidit pel president de la Diputació de Barcelona, Antoni Dalmau, i amb unes paraules de Núria Espert. Després d'aquest acte s'estrenava el muntatge d'"El rei Lear" al Teatre Tívoli, dirigit per Ingmar Bergman, el que significà tota un esdeveniment teatral. El mateix Congrés presentava un nou espectacle el dia 22, es tractava de "La pregunta perduda o el corral del lleó" un Joan Brossa del 52 dut a escena per Hermann Bonnín.

El 19 de maig es decretà llibertat provisional i fiança de 10 milions de pessetes per a Els Joglars a València, després de la denúncia de cinc-cents valencians per la seva obra "Teledium". El 21 de maig, a l'escenari de l'Aliança del Poble Nou i dins del Cicle Teatre Obert, Carles Santos presentava un nou espectacle musical anomenat "Boqueta amplificada".

Durant el Congrés de teatre, el dia 23 marcà l'arribada del avantguardisme americà, ja que Robert Ashley i Robert Wilson presentaren les seves ponències. El dia següent els congressistes visitaven el centre de creació de Comediants a Canet de Mar, La Vinya.

Les tensions internes i les diferències personals en el sí de l' Institut del Teatre es varen veure reflectides en l' enfrontament públic que Xavier Fàbregas

i Jordi Coca protagonitzaren polemitzant sobre els resultats i la conveniència del mateix Congrés⁸⁴.

El 26 de maig es va produir una protesta generalitzada contra el possible procés a Albert Boadella, qui declararia que aquest intent de processament a València era una maniobra política. El 28 d'aquell mes, la imatgeria visual del Théâtre Fantastique arribà al Teatre Regina, dirigit per Richard Zachary.

El dia 27 de maig, el Ministre de Cultura de l'Estat Espanyol, Javier Solana, feia una compareixença i explicava als mitjans de comunicació ⁸⁵ que s'establí una nova normativa per als ajuts al teatre que triplicava la dedicada el 1984 amb una aportació de 823 milions de pessetes al teatre privat a partir de unes pautes noves que situaven el concepte de "teatre concertat", en una reestructuració profunda del Consejo Asesor de Teatro i en els criteris de concessió de les subvencions.

El "teatro concertado" es situava en tres vessants diferents del sector privat: les sales alternatives, les companyies no convencionals i els locals teatrals.

Una important novetat consistia en que per poder accedir a aquests ajuts les companyies, empreses o associacions que hi optessin calia que, com a condició indispensable, s'inscrivissin en un registre que es creava a tal efecte.

Dos dies més tard, Mercé Bruquetes tornà a interpretar, aquest cop a la Sala Villarroel, "Dolça de les Tàpies".

El 15 de juny Dolly Van Doll, fou premiada amb el premi del Foment de les Arts Decoratives (FAD) de music-hall.

El dia 25 de juny s'estrenà el Grec amb "Orphée aux enfers", de Jacques Offenbach. Una òpera inaugurava així el Grec'85. L'espectacle era interpretat per la Companyia Théâtre Fontaine i dirigit per René Dupuy. Aquell 1985 el festival pretenia arrelar l'esclat aconseguit l'anterior edició i fonamentar les seves col·laboracions amb altres festivals teatrals europeus, la qual cosa va fer-

⁸⁴ LA VANGUARDIA ESPAÑOLA , diumenge 9 de juny de 1.985, pàg. 37. "Más ruido para las mismas nueces" article de Xavier Fàbregas

⁸⁵ LA VANGUARDIA ESPAÑOLA, dimarts 28 de maig de 1985, pàg. 37. "Los grupos de teatro privado deberán inscribirse en un registro para acceder a las subvenciones" d' Agència Efe (Madrid)

ne una edició un xic desangelada. Aquella fou també l'edició on es va descartar l'espai del Born com a escenari i es va celebrar l'anomenat Grec Jove, que coincidint amb l'any internacional de la joventut, és va presentar en els jardins del parc de la Ciutadella amb una programació especial.

Altres espectacles destacats d'aquesta edició al Teatre Grec foren "Les alegres casades de Windsor", de William Shakespeare, en versió de Josep Maria de Sagarra i dirigida per Pere Noguera, una curiosa adaptació per una companyia coreana de "Bodas de sangre", de Federico Garcia Lorca, dirigida per Kim Jeong-Ok, la "Salomé" d'Oscar Wilde traduïda i adaptada per Terenci Moix i dirigida per Mario Gas, amb la Companyia Núria Espert amb la pròpia Espert com a protagonista, i l'espectacle de cloenda, poc indicat per a aquell escenari, de "El roig i el blau" de Joan Oliver, dirigit per Montserrat Julió. Però, sense cap mena de dubtes, els espectacles estrella del Teatre Grec foren la coreografia de Merce Cunningham "Events" amb la seva companyia de dansa i "La nuit de Madame Lucienne", de Copi, amb María Casares, dirigida per Jorge Lavelli.

Als altres escenaris d'aquesta edició destacaríem, al Parc de la Ciutadella, "La boqueta amplificada" de Carles Santos, "Enagos meus", de Quim Lecina, dirigida pel propi autor, i la coreografia de Michel Kéléménis "Animations", amb la Companyia Dominique Bagouet; els diferents concerts dels Jardins de l'Hospital de la Santa Creu realitzats sota el títol genèric de Serenates d'Estiu; els diferents concerts de la Plaça del Rei; i els muntatges de la Casa de la Caritat, dels quals destaquem les coreografies "Désert d'amour" i "Le crawl de Lucien", de Dominique Bagouet, "Amfitrión o la comedia mediterránea" de Plaute, amb la companyia Corral del Príncipe, dirigida per Juan Pedro de Aguilar, i l'obra de Michèle Guigon "Marguerite Paradis ou l'histoire de tout le monde", dirigida per Anne Artigau i Michèle Guigon.

Coincidint amb el Grec, el Teatre Martínez Soria estrenava "Media naranja, medio limón" una obra de la Compañía Paco Morán amb una jove actriu anomenada Àngels Gonyalons.

El 5 de juliol l'Ajuntament anunciava que volia inaugurar el Mercat de les Flors amb l'espectacle "Mahabharata", de Peter Brook⁸⁶.

⁸⁶ LA VANGUARDIA ESPAÑOLA, divendres 5 de juliol de 1985, pagina 32 "*El Ayuntamiento quiere inaugurar el Mercat de les Flors con Mahabharata*" article de Bru Rovira

El 12 de Juliol l'Institut del Teatre de Barcelona reformava les seves dues sales que passarien a ser d'utilitat pública i escolar. Les obres costarien un total de 115 milions de pessetes i haurien de finalitzar al juny següent.

Ja començant el mes d'agost, concretament el dia 1, s'anunciava que s'havia concedit a Muntsa Alcañiz el premi Margarida Xirgu de Teatre. El dia 3 es coneixia el gran èxit d' Els Comediants al Festival de Teatre de Londres, amb els espectacles "Els diables" i "Alè". El 8 d'agost s'anunciava que Peter Brook i Pina Bausch, serien presents amb els seus treballs al Memorial Xavier Regàs 1985.

El 8 d'agost es donaven les xifres oficials dels ajuts al teatre: la Generalitat subvencionava al teatre amb mes de 139 milions de pessetes⁸⁷.

Segons s'anunciava el 21 d'agost, finalitzades les obres de la primera fase de reforma del Mercat de les Flors, s'inauguraria, tal com s'havia filtrat dies avanç, amb el "Mahabharata", dirigida per Peter Brook⁸⁸.

Aquell mateix dia també s'anunciava que el cicle de teatre infantil Cavall Fort no es celebraria al Teatre Romea per coincidir amb el Memorial Regàs.

Josep Subirós, Coordinador de l'Ària de Cultura de l'Ajuntament de Barcelona anunciava el 28 d'agost⁸⁹ canvis en el festival Grec davant l'escàs èxit d'aquella edició.

El director del Servei de Teatre, Joan Maria Gual i Dalmau, presentà la seva dimissió, que es va acceptar, i la Regidora de Cultura, Maria Aurèlia Capmany el va nomenar Director del, encara per inaugurar, Mercat de les Flors.

Mentre s'anunciava que es formaria un nou equip directiu a partir de la fusió dels serveis de Festes i de Teatre Cinema i Dinamització Cultural de l'Ajuntament amb l' assessorament d' una Comissió de professionals, que mai es va arribar a nomenar.

Es plantejava també la necessitat de dotar a cada espai d'una identitat pròpia, com ja la tenien la Plaça del Rei o els Jardins de l'Hospital de la Santa

⁸⁷ LA VANGUARDIA ESPAÑOLA, 9 d' agost de 1985, pagina 21 "La generalitat subvenciona al teatro con más de 139 millones" de redacció

⁸⁸ LA VANGUARDIA ESPAÑOLA, dimecres 21 d' agost de 1985, pagina 19 "El Mercat de les Flors, un espacio escénico nuevo en un edificio viejo" article de Santiago Fondevila

⁸⁹ LA VANGUARDIA ESPAÑOLA, 28 d' agost de 1985, pagina 19 "El Ayuntamiento anuncia una remodelación del Grec ante el escaso éxito de esta edición" article de Bru Rovira

Creu. Així es parlava de donar al Parc de la Ciutadella els espectacles o concerts més festius, tot rebaixant l' oferta d'espectacles de caire escènic, i reservar l'escenari de la Casa de la Caritat a una oferta de teatre més experimental i incentiu de les arts escèniques catalanes. Finalment, el Teatre Grec es plantejava com a escenari de grans muntatges que, obligatòriament, havien de comptar cada edició amb una coproducció entre grans companyies catalanes, TV3, l'Ajuntament i altres institucions, convidant clarament a companyies com ara Dagoll-Dagom, Teatre Lliure, Comediants o Joglars a participar-hi.

El 29 d'agost La Fura dels Baus estrenava dins una antiga funerària "Suz o suz" a Madrid.

El 5 de setembre es presenta el programa del Mercat de les Flors: Brook, Pina Bausch, la Cuadra de Sevilla i un homenatge a Lorca, formaven part del primer trimestre d' activitat.

El 7 de setembre Josep Maria Flotats anunciava una nova estrena al Teatre Poliorama per quan comencés la gira per Catalunya del "Cyrano". Flotats crearia una segona companyia per a aquest espectacle.

El 13 de setembre moria d'un infart a Palerm, l'escriptor i historiador teatral, Xavier Fàbregas.

Aquell mateix dia s'analitzava el balanç del Grec: 29 milions de pessetes de recaptació davant un pressupost de 108 milions. L' assistència a la campanya del Grec' 85 es reduïa un 36 per cent aquest any '85.

El 20 de setembre s'anunciava el nomenament de la nova directora del Grec, Marta Tatjer, que havia estat fins al moment la responsable de Festes de l' Ajuntament de Barcelona.

El 22 de setembre el Saló Arnau celebrava el seu tercer aniversari amb pastís, cava i desig de bona voluntat. El dia 26 el Teatre Lliure presentava la seva desena temporada. "La senyoreta Júlia", d'August Strindberg, dirigida per Fabià Puigserver i interpretada per Anna Lizaràn i Lluís Homar, obria la temporada.

El Memorial Xavier Regàs de Teatre obria el 8 d'octubre amb una obra del dramaturg venecià Carlo Gozzi, " Il re cervo", amb la Companyia Tag de Venècia, dirigida per Carlo Boso.

En un altre terreny, el 8 d'octubre el genial Escamillo tornava al Molino després de tres anys d'absència, i el 14 d'octubre les germanes Flores actuaven a l' Apolo per una breu temporada i el 24 d'octubre, Manolo Escobar prenia el relleu al mateix teatre Apolo.

El dia 14 d'octubre de 1985 es signava a Barcelona el que, possiblement, sigui el document de política cultural més important de tota la democràcia recent. Al Saló de Sant Jordi del Palau de la Generalitat de Catalunya, sota la presidència del Molt Honorable Senyor Jordi Pujol, President de la Generalitat

de Catalunya, signaven "*L'acord marc entre les institucions catalanes per a la coordinació de llur política en relació a les entitats culturals bàsiques*"⁹⁰, altrament dit "Pacte cultural":

- l'Honorable senyor Joan Rigol i Roig, Conseller de Cultura de la Generalitat de Catalunya
- l'Excel·lentíssim Senyor Pasqual Maragall i Mira, Alcalde de l'Ajuntament de Barcelona
- l'Excel·lentíssim Senyor Antoni Dalmau i Ribalta, President de la Diputació de Barcelona
- l'Il·lustríssim Senyor Salvador Carrera i Comes, President de la Diputació de Girona
- l'Il·lustríssim Senyor Ramon Vilalta i Oliva, President de la Diputació de Lleida
- l'Il·lustríssim Senyor Joaquim Nadal i Farreras, President de la Federació de Municipis de Catalunya
- l'Il·lustríssim Senyor Josep Azuara i Gonzalez, President de l'Associació Catalana de Municipis

Actuant tots ells en nom i representació de les institucions i entitats que respectivament s'han esmentat.

L'acord que contenia aquest document va ser fruit de llargs mesos de negociació, però no exempt de d' una gran quantitat d' entrebancs sorgits de la pròpia direcció de Convergència Democràtica de Catalunya, sòcia de coalició

⁹⁰ DD.AA. *Acord-marc entre les institucions catalanes per a la coordinació de llur política en relació a les entitats culturals bàsiques*. Document registre 2-0044.

amb Unió Democràtica de Catalunya, partit al que pertanyia l'impulsor del document Joan Rigol. Tant és així que el Secretari General per delegació de Convergència Democràtica de Catalunya, Senyor Miquel Roca i Junyent, va aconseguir que una de les quatre Diputacions de Catalunya, la de Tarragona, presidida per l'Il·lustríssim Senyor Josep Gomis, no signés el Pacte Cultural. Amb tot, inicialment l'acord va tirar endavant i va ser ratificat pel Parlament, cosa que tampoc li va resultar planera al portaveu de Convergència i Unió Antoni Subirà que va haver de convèncer a una gran part del seu grup parlamentari.

Les diferències a que s'ha fet referència li van costar al Conseller Joan Rigol la destitució del seu càrrec que es va fer efectiva el dia 11 de desembre del mateix any, dos mesos escassos després de la signatura del document.

Els continguts de la proposta es basaven essencialment en canalitzar la veu dels intel·lectuals mitjançant un Consell Assessor i, el que és més important, fer que els polítics actuessin de forma consensuada en matèria cultural, per damunt de les majories i de les minories. Considerava que la política cultural havia d'estar per damunt de la confrontació ideològica i política per ser servidora del pluralisme de la societat i signe de tolerància convivència i creativitat de la gent que la conforma.⁹¹

Des del punt de vista estructural, el document es dividia en tres apartats principals i un annex:⁹²

- A- PRINCIPIIS GENERALS.- *“La cultura ha estat considerada com un factor d'alliberament, de plena realització dels individus i dels pobles...” “Un dels reptes a que ha de fer front la societat catalana d'avui per aconseguir la reconstrucció nacional de Catalunya és el de la normalització lingüística i cultural.” “ Des d'una perspectiva nacional no te sentit la competitivitat entre institucions i administracions en el camp de la cultura i de la llengua catalanes. Al contrari creiem que, amb ple respecte al pluralisme ideològic i artístic, com a punt de partida irrenunciable, la situació de la nostra cultura aconsella la racionalitat en l'ús dels recursos públics i, en conseqüència, la coordinació institucional”*

⁹¹ Document 2- 01867 , EL PAIS, 25 de març de 1999, Entrevista “El retorn del pacte cultural” Periodista Francesc Valls, entrevistat Joan Rigol.

⁹² Document 2-0044

- B- COORDINACIÓ INSTITUCIONAL.- 1.-“ S’ iniciarà un procés de clarificació i delimitació de responsabilitats i funcions bàsiques en matèria de cultura dels diferents nivells de l’ Administració de Catalunya” 2.- “S’ actuarà coordinadament en els contactes amb les altres administracions amb incidència en el camp de la cultura a Catalunya a fi que els recursos econòmics que puguin arribar-nos-en siguin aplicats amb congruència respecte a les polítiques sectorials marcades des de Catalunya, compartint les administracions específicament catalanes l’ oportunitat i aplicació dels esmentats recursos”
- C- ACORDS CONCRETES.- 1.- “Encarregar la creació d’ un Llibre Blanc, per tal d’ elaborar conjuntament un pla d’ equipaments culturals de Catalunya” 2.- “Elaborar conjuntament una normativa que reguli l’ adjudicació dels recursos econòmics de destinació a l’ administració local” 3.- “Intensificar els esforços i recursos en el procés de normalització lingüística” 4.- “Acordar un pla de cooperació entre la Generalitat, l’ Ajuntament de Barcelona i la Diputació de Barcelona que ordeni i impulsi les diverses qüestions que han estat objecte de converses o iniciatives conjuntes en el passat immediat” 5.- “Acordar plans de cooperació entre la Generalitat de Catalunya, Diputacions i Ajuntaments que en el marc de l’ esmentada clarificació de funcions bàsiques permetin abordar les diverses actuacions concurrents” 6.- “La realització d’ aquests acords implica que les institucions adequaran els seus pressupostos a les necessitats que s’ en derivin, en la mesura de les seves possibilitats” 7.- “ El President de la Generalitat de Catalunya convocarà, al menys un cop a l’ any, els Presidents de les Institucions sotasignants d’ aquests acords per tal d’ avaluar conjuntament el seu desplegament efectiu”
- ANEX AL PUNT C.4.- “4.- Teatre.- 4.1 Conveni Teatre Lliure. 4.2 Col·laboració i complementarietat entre el Centre Dramàtic de la Generalitat i el Mercat de les Flors de l’ Ajuntament de Barcelona 4.3 Coordinació de les polítiques de subvencions a sales i grups estables de Barcelona”

Amb la dimissió forçada del Conseller Joan Rigol, l’efectivitat del Pacte Cultural no va arribar a poder demostrar-se, i es perdia així la base estructural i conceptual més important de totes les aportades des de l’ administració, fins al moment, al panorama de la política cultural catalana de la segona meitat del segle XX, que podia ajudar a pensar en termes de planificació o, com a mínim, d’estructuració racionalitzada.

Finalment, el 15 d’octubre arribava i s’estrenava el “Mahabharata” dirigit per Peter Brook i escrit per Jean Claude Carrière, espectacle que inaugurava

aquella nit el teatre del Mercat de les Flors, que sota la responsabilitat de l' Ajuntament de Barcelona passava a ser la discutida opció municipal al projecte de teatre de la ciutat. L'extrema durada de l'espectacle, onze hores, va obligar a representar-lo en diferents jornades i a fer íntegrament el muntatge un sol dia.

El 16 d'octubre s'estrenava el que seria un autèntic èxit de recaptació al Teatre Condal, "Pel davant i pel darrera", de Michael Frayn, dirigida per Alexander Herold i amb Juanjo Puigcorbé i Mario Gas al repartiment.

El 17 d'octubre era nomenat Comissari del Projecte del Teatre Nacional el senyor Max Cahner, ex conseller de cultura fins a les eleccions del 1984 en les quals va deixar el càrrec.

El 5 de novembre es reposava la comèdia "Fleca Rigol, digueu?" al Teatre Regina. També aquell dia es creava la Federació del Teatre Aficionat Català que aplegava prop de 500 grups amateurs de tota Catalunya. El dia 7 s'estrenava al Teatre Apolo, l'òpera rock de Richard O'Brien "The Rocky Horror Show".

El 8 de novembre l'Ajuntament anunciava⁹³ que destinaria 210 milions de pessetes a l'adquisició del solar del Teatre Barcelona on es preveia la construcció d' un nou edifici en el que s' inclouria una sala de teatre a la planta baixa.

L'onze de novembre el Teatre Lliure anunciava⁹⁴ la presentació al mes de maig, coincidint amb el seu desè aniversari, d' un programa de futur on es contemplava la creació d'un nou teatre.

El dia 11 Hermann Bonnín i el conseller de cultura Joan Rigol presentaven la temporada 85-86⁹⁵, que començà el dia 20 de novembre. Ambdós

⁹³ LA VANGUARDIA ESPAÑOLA, dissabte 9 de novembre de 1985 pagina 23 "*El Ayuntamiento destina 210 millones a la compra del teatro Barcelona*" de redacció

⁹⁴ LA VANGUARDIA ESPAÑOLA, dilluns 11 de novembre de 1985, pagina 17 "*El Lliure presentará en mayo un programa de futuro donde se contempla la creación de un nuevo teatro*" article de Bru Rovira

⁹⁵ LA VANGUARDIA ESPAÑOLA, dimarts 12 de novembre de 1985 pagina 55 "*Hermann Bonnín y el conseller Rigol destacan la autonomía e independencia del Centre Dramàtic*" de redacció; "*El programa de un hombre tranquilo*" article de Joan Anton Benach

destacaren la importància i la independència del Centre Dramàtic de la Generalitat que es presentava amb una reestructuració del seu equip gestor amb el nomenament com a Coordinador General de Domènec Reixac , actor que havia treballat en el grup de Els Joglars i que posteriorment va estar entre els fundadors del Teatre Lliure. Substituïa a l' antic Consell Assessor per un equip de col·laboradors artístics i aconseguia una primera aportació pressupostaria per afrontar una etapa inicial d' obres de condicionament de l' escenari del Teatre Romea.

El dia 12 de novembre tornava La Maña al Paral·lel i ho feia a l'Arnau. El 14 de novembre s'estrenava al Teatre Martínez Soria "Buenas noches, madre", un text de Marsha Norman, amb Concha Velasco i Mary Carrillo, dirigides per Ángel García Moreno.

En el recent inaugurat Mercat de les Flors i dins el Memorial Xavier Regàs el 15 d'aquell mes presentava a Barcelona, amb un gran èxit, l'espectacle "1980", de la Companyia de Pina Bausch, que actuava per primera vegada a l' estat espanyol. Tres dies mes tard es presentava al Teatre Regina l'obra de Neil Simon "El bon Doctor", amb la Companyia de L'institut del Teatre i direcció de Pere Planella.

El dia 20 els Joglars presentaven la seva obra "Gabinete Liberman" al Palau de la Música. Cinc dies més tard, el 25, la Cuadra de Sevilla presentava al Mercat de les Flors el seu espectacle "Piel de toro", dirigit per Salvador Távora. El dia següent els Dagoll-Dagom anunciaven el que seria el seu següent espectacle, l' opereta musical de Gilbert & Sullivan "Mikado". El dia 27 el director Pere Planella estrenava un altre espectacle, "Mel salvatge" de Txèkhov, aquest cop al Teatre Romea, dins la programació del Centre Dramàtic de la Generalitat (CDG).

El 29 de novembre el Teatre Malic complia el seu primer aniversari estrenant "El gran teatro del mundo", un espectacle de Pepe Ota. Desembre començava amb la mort de Víctor Martí i Carme Agudo, membres del grup Abracadabra, en un accident de trànsit. El dia 2 foren homenatjats al Teatre Arnau.

El 3 de desembre Max Cahner anunciava⁹⁶ que havia encarregat a l'arquitecte Ricard Bofill la elaboració del projecte del Teatre Nacional de Catalunya i que estaria acabat el proper estiu.

El 8 de desembre tornava a Barcelona, al Teatre Victòria, "Èxit", el muntatge de Tricycle, després d'una llarga gira. Dos dies més tard, Sergi Belbel guanyava el premi Marqués de Bradomín amb l'obra "Calidoscopio y faros de hoy". El Palau de la Música Catalana tornaria a ser teatre a partir de l'onze de desembre amb Els Joglars i el seu muntatge "Els virtuosos de Fontainebleau". El 13 de desembre s'anunciaven els guanyadors dels Premis Nacionals de Teatre i Dansa. Entre els guanyadors : Josep Maria Flotats, Pere Planella i Jordi Teixidor. El dia 18 de desembre s'anunciava la creació d'un nou Centre Dramàtic del Vallès a Terrassa, que permetia acollir més alumnes per a l'Institut del Teatre.

La darrera estrena de l'any va ser al Teatre Martínez Soria "Sálvese quien pueda", de Ray Cooney, amb Fernando Guillén dirigit per Juanjo Menéndez.

1986

El Centre Dramàtic de la Generalitat de Catalunya estrenava l'any 1986 amb "Mel salvatge", d'Anton Txèkhov, dirigida per Pere Planella i interpretada per Fermí Reixach. A la Sala Villarroel s'estrenava "Primer amor", un monòleg sobre un relat de Samuel Beckett dirigit per Fernando Griffell. Al Teatre Regina "Sueño de una noche de verano", de William Shakespeare amb la companyia

⁹⁶ LA VANGUARDIA ESPAÑOLA, dimarts 3 de desembre de 1985 pagina 37 "*Max Cahner ha encargado al arquitecto Bofill que elabore el proyecto del Teatre Nacional de Catalunya*" article de Bru Rovira

londinenca *Cheek by Jowl*. Un altre Shakespeare en versió de Sagarra arribava al Teatre Victòria on s'estrenava "La tragèdia de Romeo i Julieta", dirigida per Esteve Polls i protagonitzada per Sílvia Munt. Amb aquesta estrena el director teatral, Esteve Polls, començava un intent de salvar el Teatre Victoria creant una companyia estable anomenada Teatre de Barcelona/ Companyia d' Art Dramàtic, que s'instal·là en el teatre amb un contracte de sis mesos prorrogables. En aquesta febre pel geni de Stratford arribava a Barcelona l'actor Michael Pennington per oferir unes lectures de fragments de "Romeu i Julieta". Al Teatre Lliure es reposava "Fulgur i mort de Joaquim Murieta", de Pablo Neruda en versió catalana de Martí i Pol.

El 18 de gener La Fura dels Baus estrenava al Mercat de les Flors el seu nou espectacle "Sus o suz". El dia 20 s'iniciaven a la Sala Villarroel una sèrie de recitals de José Antonio Labordeta que durarien fins el 26, quan els holandesos Pigeon Drop estrenaven "On és la festa?".

El 24 de gener començava la campanya Fem Teatre als Barris⁹⁷ que sota el patrocini de l'Ajuntament de Barcelona consistiria en la representació de deu muntatges teatrals que giraven pels diversos districtes de la ciutat i que varen estar prèviament seleccionats d'entre els 53 que s'havien presentat a la convocatòria.

El 8 de febrer 24 municipis catalans creaven la Coordinadora de Teatres Municipals amb l'objectiu d'augmentar l'oferta teatral a les comarques i coordinar els esforços dels diversos Municipis catalans⁹⁸.

L'onze de febrer la Companyia Eléctric Dharma actuava al Mercat de les Flors. El dia 13 s'anunciava la presència del Teatre Lliure al Festival de Madrid amb quatre dels seus muntatges. El 16 d'aquell mes es suspenia la funció de la tarda al Teatre Victòria: els actors de "Romeu i Julieta" reclamaven els seus sous. El 21 de febrer el Teatre Romea tancava portes durant tres dies en senyal de dol per la mort de l'esposa de Fermí Reixach, protagonista de "Mel salvatge" que s'estava representat en aquells moments en el seu escenari.

El 22 de febrer Comediants tornava al Mercat de les Flors amb un renovat "Alè", el 26 s'estrenava al Poliorama "El despertar de la primavera"

⁹⁷ LA VANGUARDIA ESPAÑOLA, divendres 24 de gener de 1986 pagina 29 "Comienzo de la campaña Fem Teatre" de redacció

⁹⁸ LAS VANGUARDIA ESPAÑOLA, dissabte 8 de febrer de 1986, pagina 30 "Veinticuatro municipios catalanes creará una coordinadora de teatros" article de Bru Rovira

amb la segona companyia Flotats, mentre María Mercader, vídua de Vittorio de Sica, assajava al Teatre Romea "Savannah Bay", que s' estrenaria el 25 de març. El 28 de febrer Pepe Rubianes tornava a la Sala Villarroel amb "...ño!" i la Generalitat signava un aval de 210 milions de pessetes per a les obres del Teatre de la Passió d'Olesa.

El 4 de març Lluís Pasqual anunciava que deixava el Centro Dramático Nacional i que tornava al Teatre Lliure la propera temporada, just el dia abans que Cesc Gelabert i Lydia Azzopardi estrenessin "Desfigurat" a la sala de Gràcia.

El 7 de març s'anunciava que la Xarxa de teatres municipals començaria a funcionar a partir del mes de setembre.⁹⁹

El 15 de març el Teatre Victòria acollia el Teatre Gorki de Leningrad amb la seva posada en escena de "L'oncle Vània", de Txèkhov.

Un cop acabades les representacions del Teatre Gorki, el Victòria presentava Sara Montiel i Joan Monleón amb "Sara més que mai". El 21 de març el Teatre Condal celebrava les 200 representacions de "Pel davant i pel darrera".

El mes d'abril començava amb l'estrena, el dia 2, al Mercat de les Flors del darrer espectacle de Lindsay Kemp "The big parade". Fermí Reixach estrenava el dia 9 al Teatre Lliure "El diari d'un boig", i al Teatre Regina la Companyia Zitzània Teatre presentava "Damunt l'herba", de Guillem-Jordi Graells, dirigida per Pere Planella i amb Muntsa Alcañiz i Pep Munné al repartiment. El 13 d'abril el Teatro Fronterizo i la Sala Villarroel celebraven el 80è aniversari de Samuel Beckett amb 8 hores de teatre i "hapenning". El 16 d'abril el Teatre Regina presentava sis dies de teatre argentí contemporani.

El 25 d'abril La Cubana estrenava la seva visió particular de "La Tempestat", de Shakespeare, al Festival de Teatre de Sitges. Dagoll-Dagom realitzava en aquestes dates els darrers assaigs de "Mikado", l'obra que obriria el Grec d'aquell any.

El 7 de maig el Berliner Ensemble presentava "El cercle de guix caucasià" de B. Brecht al Mercat de les Flors. Tres dies més tard representaven, també de

⁹⁹ LA VANGUARDIA ESPAÑOLA divendres 7 de març de 1986, pagina 29 "La red de teatros municipales comenzará a funcionar a partir del próximo septiembre" de redacció.

B. Brecht "L'òpera de tres rals". Tots dos espectacles ens portaven per primera vegada a Barcelona les obres de Brecht de la mà de la companyia més emblemàtica en el repertori del gran dramaturg alemany. El 13 de maig la coreògrafa Trisha Brown prenia el relleu al Mercat.

El 15 de maig Hermann Boninn renunciava a fer un paper a l'obra "La ronda", d'Arthur Schnitzler, dirigida per Mario Gas, degut a la polèmica despertada pel fet de ser també director del Centre Dramàtic de la Generalitat. El 20 de maig Ricard Salvat debutava a Barcelona com a director d'òpera amb "Èdip i Iocasta" al Liceu.

El 21 de maig el Centro Dramático Nacional arribava al Mercat de les Flors amb "Madre coraje y sus hijos", de Bertolt Brecht, dirigida per Lluís Pasqual i protagonitzada per Rosa Maria Sardà. El dia 23 les "Bodas de sangre" de Lorca dirigides per José Luis Gómez inicien una gira per Catalunya que no els portarà a Barcelona.

El 30 de maig¹⁰⁰ es reunien la Generalitat i l'Ajuntament per trobar una solució per al Memorial Xavier Regàs que perillava per manca de pressupost per part del Centre Dramàtic i perquè segons manifestaren responsables de la Generalitat, amb l'entrada en funcionament del Mercat de les Flors, el Memorial perdia part del seu sentit. S'arribà a l'acord¹⁰¹ de que aquell any es celebres com estava previst però que seria l'últim any que es portava a terme amb aquell format per el que es replantejaria i es veuria la possibilitat d'una proposta que acullis les diverses manifestacions de caràcter escènic que al voltant d'aquests mesos s'ofereix cada any a Barcelona.

El dia 1 de juny s'estrenava "La ronda", d'Artur Schnitzler, en producció del Centre Dramàtic de la Generalitat al Teatre Romea, dirigida per Mario Gas i amb un repartiment de luxe. El dia 3 la Generalitat retia homenatge a Josep Maria Flotats per l'èxit de "Cyrano de Bergerac".

El 14 de juny El Tricicle presentava el seu nou espectacle "Slàstic" a Alacant. La Generalitat concedia dos milions de subvenció a La Fura dels Baus.

¹⁰⁰ LA VANGUARDIA ESPAÑOLA, divendres 30 de maig de 1986, pàg. 39. "*El Memorial Xavier Regàs podría no celebrarse por falta de presupuesto*" article de Santiago Fondevila

¹⁰¹ LA VANGUARDIA ESPAÑOLA, dissabte 31 de maig de 1986, pàg. 33. "*Acuerdo sobre el Memorial Regàs y voluntad de crear un nuevo certamen para 1987*" article de Santiago Fondevila

El 26 de juny s'inaugurava el Grec '86 amb "El Mikado", de Gilbert i Sullivan, en adaptació de Dagoll-Dagom, al propi Teatre Grec. Altres espectacles teatrals destacats foren els "Virtuosos de Fointanebleau" de Els Joglars; l'esperat i finalment decebedor "Overture to the Fourth Act of Deafman Glance" de Bob Wilson i "Eclipsi", de Joan Abellan. Aquell any s'inclogueren dins la programació del Festival les actuacions al Poble Espanyol del VII Festival de Flamenc de Barcelona i les projeccions amb nova banda sonora dels films "The big parade" de King Vidor i música de Carl Davis i "Berlin: Die sinfonie der grosstadt", de Walter Ruttmann i música de Pegasus. Dins dels concerts destacats el d'Oscar D'León, el de Milton Nascimento i Maria del Mar Bonet, i el de João Bosco i Paulinho da Viola.

El 27 de juny Albert Vidal realitzava al carrer Pelai de Barcelona el seu darrer espectacle titulat "L'aparició". El 30 de juny Ángel Pavlovsky estrenava al Teatre Condal "Éste es mi lugar", el seu nou show.

El 10 de juliol el Teatre Lliure anunciava la nova programació amb textos de Mishima, Joan Oliver i la continuïtat de l'Orquestra de Cambra i expressava la seva voluntat de reclamar que es doblesin les subvencions institucionals.

El 14 de juliol moria Adrià Gual i Dalmau, director i actor teatral. El dia següent la professió l'acomiadava de forma multitudinària.

El 20 de juliol Hermann Bonnin declarava¹⁰² que hi havia voluntat política per a que el Teatre Romea i el Teatre Nacional coexistissin.

El 24 d'aquell mateix mes, el Teatre Apolo presentava "Sí al amor" el nou espectacle de Lina Morgan.

El 10 d'agost s'anunciava que Ariane Mnouchkine portaria a Barcelona el seu espectacle de nou hores de durada sobre el príncep Norodom Sihanuk durant el Memorial Xavier Regàs.

El 20 d'agost un senador navarrès del Partit Popular, José Ignacio del Burgo es querellava contra Els Joglars per la seva obra "Els virtuosos de Fonteneblau" per un delictes contra la llibertat de consciència. Els Joglars anunciaven el dia 22 que es querellarien contra del Burgo. El 25 grups "ultras"

¹⁰² LA VANGUARDIA ESPAÑOLA, diumenge 20 de juliol pagina 44 "*H. Bonnin: Hay voluntad política para que el Romea y el Teatro Nacional coexistan*" article de Santiago Fondevila

varen atacar el públic i van tallar el subministrament elèctric durant una funció de Els Joglars a Pamplona. El dia 2 de setembre seguien els incidents amb una amenaça de bomba a Vilabertran. Això va provocar que la companyia demanes mesures de seguretat per a les seves representacions. El 8 de setembre el bisbat de La Rioja qualificava d'escandalós l'espectacle d' Els Joglars.

El 9 de setembre Dagoll-Dagom i El Tricicle es convertien en els nous empresaris del Teatre Victòria creant l'empresa Tres x 3, S.A. Els Vol-Ras presentaven a la Sala Villarroel, després de 4 anys de gira, l'espectacle "Flight".

El 10 de setembre el Teatre Lliure estrenava "La senyora de Sade", de Yukio Mishima, dirigida per Jordi Mesalles, en la seva desena temporada. Els objectius del teatre eren, la revisió del conveni financer i una nova sala.

El 21 de setembre Flotats declarava que el Teatre Nacional era el projecte cultural més important per a Catalunya des de la Guerra Civil.

El dia 22 de setembre s'obria el Memorial Xavier Regàs amb dues peces de teatre clàssic amb el Théâtre de Chaillot: "Arlequí Polit per l'Amor" de Marivaux i "El cap negre" de Lesage.

El 27 de setembre es feia el balanç del Grec '86, amb el resultat de quasi 100 mil espectadors i 50 milions de pessetes d'ingressos nets.

El mateix dia La Cubana portava "La tempestat" de W. Shakespeare, al Teatre Romea.

El mes d'octubre, el GAT obria la temporada al Teatre Regina amb "David Rei", de Jordi Teixidor, dirigida per Enric Flores. El dia 4 el Teatre Condal anunciava que volia consolidar la seva línia de teatre comercial seriós i ho feia amb la companyia sevillana Esperpento que presentaria "La marquesa Rosalinda" de Valle-Inclán a la sala del Paral·lel.

El 7 d'octubre Albert Boadella portava amb el Teatre Estable del País Valencià el seu espectacle "Visenteta de Favara" al Teatre Romea. Mentre, al Mercat de les Flors arribava el Théâtre du Soleil amb "La història terrible però inacabada de Norodom Sihanouk, rei de Cambotja", d'Hélène Cixous i dirigida per Ariane Mnouchkine.

El 8 d'octubre s'anunciava¹⁰³ que el solar que ocupava el Teatre Barcelona es convertirà en hotel i al dia següent, el 9 d'octubre,¹⁰⁴ es matisava la informació sobre el Teatre Barcelona ja que s'indicava que la planta baixa podria allotjar una nova sala dedicada al teatre. La operació de venda es va tancar per una quantitat superior als 200 milions de pessetes.

L'onze d'octubre començaven les obres de rehabilitació de l'edifici de la Cooperativa de Teixidors a Mà amb l'objectiu d'allotjar-hi un teatre que gestionaria el grup de teatre Teatreneu i que tenia prevista la seva inauguració el mes de març de l'any següent, amb una producció de la mateixa companyia.

El 16 d'octubre el Teatre Goya tornava a ser teatre després d'haver estat molts anys sala d'exhibició cinematogràfica, amb l'estrena de l'obra "Bajarse al moro", original de J. Luis Alonso de Santos. El mateix dia el Centre Dramàtic de la Generalitat cedia els drets d'explotació de l'espectacle "La ronda" al Teatre Condal per la seva exhibició¹⁰⁵.

Aquella setmana, la Companyia Enric Majó estrenava "Setmana Santa", una obra de Salvador Espriu, al Mercat de les Flors; el grup Vendetta estrenava al Teatre Regina "Omertat", dirigida per Jordi Martínez i amb Quico Romeu, Cesc Albiol i Carles Sabater al repartiment. Al Teatre Romea, dins del Memorial Xavier Regàs, es presentava la companyia de dansa Karole Armitage amb "The Elisabethan Phrasing of the Late Albert Ayler". També al Teatre Condal un altre espectacle programat durant pocs dies: el Teatro di Venezia presentava "Scaramuccia", dirigit per Carlo Boso.

La darrera setmana d'octubre s'estrenava al Teatre Martínez Soria "Las amargas lágrimas de Petra Von Kant", protagonitzada per Lola Herrera; al Teatre Poliorama començava la temporada amb l'obra de Nathalie Sarraute "Per un sí o per un no", dirigida per Simone Benmussa i protagonitzada per Josep Maria Flotats i Juanjo Puigcorbé i amb el monòleg "Infantillatges", de Raymond Cousse, dirigit per Josep Maria Flotats i protagonitzat per Pep Cruz; l'Institut del Teatre inaugurava els refets teatres a principis de novembre; Marduix Titelles estrenaven a la Fundació Miró "De com Sant Francesc va

¹⁰³ LA VANGUARDIA ESPAÑOLA, dimecres 8 d'octubre d'1986 pagina 38 *"El solar que ocupava el Teatre Barcelona se convertirà en hotel"* article d'Albert Mallofre

¹⁰⁴ LA VANGUARDIA ESPAÑOLA, dijous 9 d'octubre d'1986, pagina 47 *"El Teatro Barcelona será reemplazado por un hotel, para la planta baja podría albergar una nueva sala"* article d'Albert Mallofre

¹⁰⁵ LA VANGUARDIA ESPAÑOLA, divendres 17 d'octubre de 1986 pagina 38 *"El Centre Dramàtic cede La Ronda al Condal"* de redacció.

amansir el llop"; al Teatre Romea, dins el Memorial Xavier Regàs, s'estrenava "El tango de Don Juan", de Quim Monzó i Jérôme Savary; finalment, a Burgos era dictat un acte de processament contra Els Joglars.

El 6 de novembre es reestrenava al Teatre Condal "La ronda", d'Artur Schnitzler, gràcies a la cessió dels drets d' explotació que havia fet el Centre Dramàtic.

Dos dies més tard començava la setena edició del Festival de Titelles de Barcelona amb 24 grups de 8 països diferents, un d'ells, l'italià Teatro Laboratorio di Figure, presentava un espectacle amb titelles comestibles. Aquella setmana La Fura dels Baus havia de suspendre la seva actuació a Barcelona per la manca de permís de la Guàrdia Urbana. La setmana es tancava a Vic en un encontre entre autors i directors teatrals que acabarien conclouent que, les tendències de la professió s' inclinaven cada cop més cap a les propostes comercials.

El 18 de novembre Núria Espert era premiada a Londres com a millor directora, el dia següent s'anunciava el trasllat de l'escola de teatre La Casona de la seva seu al carrer Alcolea, al carrer Burgos, per a dur a terme una nova etapa pedagògica.

El dia 20 el Mercat de les Flors presentava la nova temporada amb espectacles de Vittorio Gassman i Tadeusz Kantor. El 24 el Centre Dramàtic de la Generalitat de Catalunya expressava el seu objectiu per a la nova temporada: estimular els hàbits de consum teatral, i la Companyia Ínfima La Puça presentava "Cip/braslip" al Teatre Regina. Comediants anunciava un nou espectacle per a celebrar el seu 15è aniversari, es tractava de "La Nit". Els germans Riba expressaven el seu desig de construir a la Fuxarda el Teatre Integral dissenyat per Carles Buigas amb el recolzament financer d'una fundació àrab.

A finals de novembre els grups La Fanfarra i Marduix complien 10 anys; a principis de desembre el Mercat de les Flors presentava "Santa Joana dels escorxadors", de Bertolt Brecht amb direcció de Konrad Zschiedrich, en coproducció de l'Ajuntament de Barcelona i el Grup d' Acció Teatral ,GAT, de l' Hospitalet. També estrenava, a la Sala Villarroel, Pepe Rubianes el seu nou monòleg "Sense paraules", basat en el gest i les onomatopeies.

El 4 de desembre es feia un homenatge a Luigi Pirandello a l'Institut del Teatre. El 12 del mateix mes es declaraven deserts diversos premis

de Teatre i Dansa. El dia 15 la Xarxa de Teatres de Catalunya programava 400 funcions durant el següent semestre. Finalment, el 20 de desembre, el director Pere Planella tornava al Teatre Lliure amb la seva direcció d' "El 30 d'abril", de Joan Oliver.

Aquell any finalitzava amb una estrena que tindria un destacat èxit de públic: l'estrena al Teatre Regina de "Torna-la a tocar, Sam", obra de Woody Allen dirigida per Ricard Reguant.

1987

L'any 1987 començava amb la reposició al Teatre Lliure del monòleg "Conversa a casa del matrimoni Stein sobre el Sr. Von Goethe, absent", de Peter Hacks. El dia 11 de gener es feia la darrera representació de "Mikado", de Dagoll-Dagom, al Teatre Victòria, que donava pas al nou espectacle d' El Tricicle, "Slàstic", al mateix escenari.

El dia 15 Vittorio Gassman arribava al Mercat de les Flors amb "Affabulazine", un text de Pier Paolo Pasolini; a la Sala Villarroel s'estrenava el dia 14 "Tormentos y delicias de la carne", de F. Arrabal, dirigida per Ángel Alonso. A la Universitat de Barcelona, el 21 de gener, es retia homenatge al Teatre Lliure amb motiu del desè aniversari del teatre de Gràcia. Hi participaren entre d'altres Fabià Puigserver, Lluís Homar i Anna Lizarán.

El 18 de gener, Paco Morán s'instal·lava al Teatro Goya amb "Punto y coma", de Santiago Moncada, i al Teatro Martínez Soria el director Justo Alonso presentava el seu "El hotel de los líos".

El 23 de gener s'estrenaven a l'Institut del Teatre dues obres de Heiner Müller, "Medea" i "Quartet" dirigides per Joan Ollé, i Lluís Llach presentava el seu disc "Astres" al Mercat de les Flors.

El 24 de gener el Teatre Lliure anunciava¹⁰⁶ que es volia transformar en una fundació pública i traslladar-se a la plaça de braus de Las Arenas. Als deu anys de la seva fundació va elaborar un informe en el que oferia a les institucions un model de teatre públic regit per una fundació que substituïa a la cooperativa i per aquesta nova etapa contemplava el trasllat a la plaça de les Arenes. El referit informe va ser tramés a totes les institucions culturals i als partits polítics catalans i explicava el model de teatre al que tendia el Lliure després de la feina feta en els deu anys d' existència. El model es basava en la idea d' un teatre privat amb vocació de públic. Fabià Puigcerver, director en aquell moment del teatre, va voler deixar clara la diferencia entre un teatre públic i un teatre estatal o municipal, que, segons ell, residia essencialment, en que aquest nou model havia de ser capaç de complir una funció creativa, amb una activitat artística humana i cívica, i no havia de ser un teatre merament administrat i finançat per les institucions públiques. Per assolir aquestos objectius calia, segons el mateix projecte, nomenar una Comissió Institucional, que emetés un informe, per seguidament constituir la fundació, que permetés afrontar tot el projecte i començar a funcionar en el nou marc a partir de 1990.

El 29 de gener el Teatre Condal inaugurava els seus cicles musicals amb la banda Pegasus i el seu treball "Berlín". El dia següent el Teatre Victòria programava un cicle de teatre per a escolars.

El 13 de febrer Jordi Mesalles presentava al Teatre Romea "La filla del Carmesí", de Josep Maria de Sagarra, amb Sílvia Munt i Fermí Reixach. El 21 de febrer Mario Gas estrenava "Ai, doctor, quina neurosi!", un text de Joe Orton, i el 24 la Sala Villarroel estrenava "El càntir trencat", de Von Kleist, dirigida per Pau Monterde, amb el Centre Dramàtic del Vallès. El 25 s'estrenava al Romea una producció del Centre Dramàtic de la Generalitat amb el màgic Hausson i dirigida per Lluís Solà: es tractava del text de Joan Brossa "Gran sessió de màgia".

El 26 de febrer s'anunciava que el Teatre Nacional¹⁰⁷ es quedava sense solar, ja que l'Ajuntament descartava els terrenys del Palau Reial. La cessió municipal, s' emmarcava en un pacte que tenia entre les possibles contrapartides, la resolució de temes urbanístics pendents,0' plantejats entre l'

¹⁰⁶ LA VANGUARDIA ESPAÑOLA, dissabte 24 de gener de 1987, pagina 30 "*El Lliure quiere transformarse en una fundación pública y trasladarse a la Plaza de las Arenas*" article de Santiago Fondevila

¹⁰⁷ LA VANGUARDIA ESPAÑOLA, dijous 26 de febrer de 1987, pagina 41 "*El Teatre Nacional sin solar, al descartar el Ayuntamiento los terrenos del Palau Reial*" article de Santiago Fondevila

Ajuntament i la Generalitat. Tant el Servei de Teatre de la Generalitat com els d' Urbanisme de l' Ajuntament seguien mantenint la opinió de recomanar el solar de la Plaça de les Glòries, contra la proposta de Josep Maria Flotats que contemplava la construcció del Teatre Nacional a l' ala dreta dels jardins del Palau de Pedralbes, ocupats en aquell moment per una pista de tennis i les antigues cotxeres.

El 4 de març els Joglars celebraren el seu 25è aniversari al Palau de la Música Catalana.

El mateix dia 4, s'anunciava¹⁰⁸ que el Teatre Nacional, sota la més que provable direcció de Josep Maria Flotats, es construiria segons el projecte de l'arquitecte Ricard Bofill, als terrenys de l'antiga Estació del Nord. Amb un pressupost per a la seva construcció d'entre 1000 i 2000 milions de pessetes es posaria en marxa amb una clara vocació institucional i disposaria de dues o tres sales de representació, una o dues companyies estables per acollir activitats de teatre i dansa.

El 5 de març s'ampliava la notícia¹⁰⁹: el Teatre Nacional i l'Auditori, projecte encarregat a l'arquitecte Rafael Moneo, formarien l'eix de la futura Plaça de les Arts.

El 18 de març Tadeusz Kantor i la seva companyia Cricot 2 portaven dos espectacles al Mercat de les Flors: "Wielopole, Wielopole" i "Que rebentin els artistes".

El dia 22 s'anunciava que el musical "Godspell" obriria la temporada del Grec '87. L'espectacle va costar 30 milions de pessetes. Això responia a la intenció dels responsables municipals de dedicar el Teatre Grec a la celebració del grans espectacles. L'espai de la Plaça del Rei no s'utilitzaria en aquesta edició per a fer concerts, degut a les queixes i protestes dels veïns de la zona durant la anterior edició del Grec. La proximitat en el temps amb les eleccions municipals van produir l'anunci de dimissió de Marta Tatjer, degut als

¹⁰⁸ LA VANGUARDIA ESPAÑOLA, dimecres 4 de març de 1987, pàg. 41. "*El Teatre Nacional se situará en los terrenos de la vieja estación del Norte*" article de Llatzer Moix

¹⁰⁹ LA VANGUARDIA ESPAÑOLA, dijous 5 de març de 1987, pàg. 45. "*El Teatre Nacional y el Auditori darán vida a la futura plaza de les Arts*" article de Rosa Maria Piñol

problemes que, segons Tatjer, tenia per a programar espectacles exempts de motivacions polítiques, de prestigi o de rendiment electoral¹¹⁰.

El 30 de març es celebrava al Teatre Victòria la festa de l'Associació d'Actors de Catalunya, on es van concedir premis al millor espectacle de la temporada, a la millor interpretació i al mitjà de comunicació que més havia ajudat el teatre.

El dia 1 d'abril Rosa Novell presentava al Teatre Lliure "Oh, els bons dies", un monòleg de Beckett dirigit per Sanchís Sinisterra.

Amparo Rivelles arribava el dia 2 al Teatre Goya amb "Hay que deshacer la casa", de Sebastián Junyent.

El 6 d'abril apareixia a La Vanguardia Española ¹¹¹ un article on Lluís Pasqual, amb motiu de l'èxit a Mèxic de l'espectacle "Luces de Bohemia" que ell dirigia, feia unes declaracions on explicava que, malgrat portar quatre anys dirigint el Centro Dramático Nacional, "sóc i seguiré essent del Lliure", en resposta a un suposat allunyament de la seva tasca com a director de l'escenari del Teatre Lliure. Dins aquestes declaracions explicava el projecte de la nova seu a la plaça de braus de Les Arenes, projecte que s'havia de dur a terme aprofitant la remodelació de l'edifici per a fer-hi les competicions de boxa a les olimpíades. La nova seu era, segons Pasqual, absolutament necessària per a la companyia i per al públic del teatre de Gràcia, degut a les reduïdes dimensions de la sala del carrer Montseny, per a poder seguir desenvolupant el projecte de teatre públic amb la implicació de les tres institucions catalanes –Ajuntament, Generalitat i Diputació- i recordava com el Lliure havia estat fent el paper de Teatre Nacional de Catalunya fins a l'aparició del Centre Dramàtic, tot i que mai no havia estat aquesta la intenció del Lliure.

El 7 d'abril estrenava al Teatre Victòria un espectacle fascinant de la Companyia Mummenschanz, "New show". I a la Sala Gran de l'Institut la companyia La Infidel presentava "El joc de l'amor i l'atzar", de Pierre Marivaux, dirigida per Calixto Bieito.

¹¹⁰ LA VANGUARDIA ESPAÑOLA, diumenge 22 de març de 1987, pàg. 53. "El musical Godspell con un coste de 30 millones, abrirá la temporada del Grec" article de Santiago Fondevila

¹¹¹ LA VANGUARDIA ESPAÑOLA, dilluns 6 d'abril de 1987, pàg. 37. "Lluís Pasqual: Soy y seguiré siendo del Lliure" article de Joaquim Ibarz

El 14 d'abril una estranya coincidència a la cartellera. El Teatre Lliure i la Companyia Flotats volien programar "Lorenzaccio", d'Alfred De Musset. Els dos espectacles els protagonitzaven Juanjo Puigcorbé i Josep Maria Flotats, respectivament.

El 22 d'abril s'estrenava al Teatre Victòria "Pels Pèls", de Paul Pörtner, dirigida per Pere Planella, un espectacle on els espectadors trien l'assassí, donant doncs un final divers en funció del públic.

El 13 de maig s'estrenava al Centre Dramàtic de la Generalitat de Catalunya, al Teatre Romea, "És així, si us ho sembla", de Luigi Pirandello, dirigida per Hermann Bonnin.

El 14 de maig es presentava la temporada del Grec '87¹¹². El pressupost total era de 135 milions de pessetes i buscava arribar a un públic més ampli, la qual cosa els feia reforçar la presència d'espectacles musicals i concerts com a principals ofertes de l'edició. Finalment, l'espectacle inaugural era "The gospel at Colonus" i no pas "Godspell", com s'havia anunciat.

El dia 22 el Teatre Lliure estrenava "L'última copa" i "El muntaplats", dos textos de Harold Pinter, dirigits per Carme Portaceli i Xicu Masó, respectivament.

El dia 30 de maig s'anunciava¹¹³ que l'Institut del Teatre volia invertir 748 milions de pessetes en quatre anys a les seves seus. El director de l'Institut, Josep Montanyés declarava que el pla havia de reformar les instal·lacions de la institució per a l'ús durant els propers vint anys. Aquest pla preveia inversions de 243 milions el primer any, 200 el segon, 160 el tercer i 145 el quart any. El pla consistia en utilitzar l'edifici del carrer Sant Pere més Baix només per als ensenyaments de teatre, fer un nou edifici per a la dansa, traslladar la biblioteca a un altre edifici i dur el Museu de les Arts de l'Espectacle a la Casa de la Caritat. El pla també preveia la construcció d'una nova seu per al centre de Vic al solar de l'antic escorxador i la d'un teatre per a la seu de Terrassa. El pla també preveia la ampliació dels estudis a un segon cicle universitari.

¹¹² LA VANGUARDIA ESPAÑOLA, dijous 14 de maig de 1987, pagina 43 "*El Grec '87 mantiene la línea musical de la anterior temporada y apuesta por espectáculos populares*" article de Santiago Fondevila

¹¹³ LA VANGUARDIA ESPAÑOLA, dilluns 8 de juny de 1987, pagina 43 "*Josep Montanyés: El plan director del Institut del Teatre garantiza el futuro durante veinte años*" article de Santiago Fondevila

El dia 6 de juny s'estrenava al Teatre Poliorama "El dret d'escollir", de Brian Clark, amb Josep Maria Flotats com a protagonista i director. El 17 de juny Aula de Teatre de Mataró estrenava "El mariner" de Fernando Pessoa a una sala del Museu Picasso, dirigida per Moisès Maicas i Manel Guerrero.

El 21 de juny el Teatre Regina feia públics els resultats de la temporada. Més de 38.000 espectadors, repartits entre 242 funcions i uns ingressos de gairebé 22 milions de pessetes, incloent-hi les subvencions.

El Teatre de la Riereta estrenava el 22 de juny "Pedro y el capitán", de Mario Benedetti, una obra sobre torturadors i víctimes, dirigida per Víctor Hernando.

El 29 de juny s'inaugurava l'edició del Grec '87¹¹⁴. L'espectacle inaugural, com ja hem dit més amunt, era "The gospel at Colonus", una barreja de música gospel i tragèdia grega. Altres espectacles destacats d'aquesta edició foren "La botiga dels horrors", també al Teatre Grec; al Mercat de les Flors els recitals de Guillermina Motta i d'Amancio Prada; al Poble Espanyol les actuacions musicals de Miles Davis, Pat Metheny, John McLaughlin i Paco de Lucía i Maria Creuza i l'espectacle "Dimonis" de Comediants; i a la Casa de la Caritat "Antígona", dirigida per Joan Ollé i "Arganchulla, Arganchulla-Gallac" de Carles Santos.

El 4 de juliol Hermann Bonnin feia el balanç de la temporada del Centre Dramàtic de la Generalitat i afirmava que podien presumir de ser el teatre amb més abonats.¹¹⁵ Bonnin feia balanç dels seus cinc anys de gestió i donava les xifres de la temporada: 87.292 espectadors –el que significava un descens respecte a les temporades anteriors-, vuit espectacles i un espectacle cedit al Teatre Condal –La Ronda-, el que feia un total relatiu de 107.350 espectadors. Bonnin considerable el balanç dels cinc anys de gestió –no tant el del darrer any-, destacava la fidelització del públic no pas a un espectacle, sinó al conjunt de la programació. El descens en més de 2.000 abonats respecte a anys anteriors l'explicava per l'increment d'un 20% del preu de les entrades.

¹¹⁴ LA VANGUARDIA ESPAÑOLA, dissabte 27 de juny de 1987, pagina 35 "*The Gospel at Colonus, una síntesis cultural para bailar como en un concierto*" article de Santiago Fondevila

¹¹⁵ LA VANGUARDIA ESPAÑOLA, dissabte 4 de juliol de 1987, pàg. 31." *Hermann Bonnin: Podemos presumir de ser el teatro con más abonados*" article de Santiago Fondevila

El 5 de juliol Els Comediants celebraren el seu 15è aniversari amb una representació de "Dimonis" al Poble Espanyol. El dia següent apareixien les dades del cicle de teatre infantil dels Lluïsos de Gràcia, amb més d'onze mil espectadors.

El 6 de juliol també es creava una comissió permanent de la Xarxa de Teatres públics de Catalunya per a convertir el teatre en un fenomen social.¹¹⁶ Havien passat gairebé dos anys de la reunió que 25 tècnics i programadors teatrals van tenir a Vilanova i la Geltrú per a crear la citada xarxa. De les dotze localitats que van iniciar l'octubre del 1985 el funcionament de la Xarxa, aquest 1987 ja s'havien convertit en 30. El fet de donar rendibilitat i racionalitzar les inversions que feien aquests ajuntaments en matèria teatral va permetre que un major nombre d'espectacles fossin estrenats a diferents poblacions, abaratint així la producció d'aquests espectacles. Les diferents exigències que es feien a si mateixos els responsables de la Xarxa permetia així veure un mínim d'un 70% d'espectacles en català, a més s'havien de programar un mínim de 10 representacions anyals de cada espectacle; i finalment, que com a mínim una d'elles havia de ser de dansa.

El dia 11 d'agost El Teatro Fronterizo, que aquest any celebrava el seu desè aniversari, va anunciar que estrenaria al Centre Dramàtic de la Generalitat de Catalunya, el Teatre Romea, el seu darrer espectacle "Mínim Mal Show", de Sergi Belbel, dirigida pel propi autor i per Miquel Gorriç.

El Memorial Xavier Regàs anunciava els seus continguts el 14 d'agost. On hi hauria espectacles de Comediants, Joglars i La Cuadra de Sevilla que portaria "Las Bacantes" en versió del seu director, Salvador Távora.

El 27 d'agost, Mario Gas, en la presentació de la temporada del Teatre Condal, declarava que "El futur del teatre privat passa per la concertació"¹¹⁷. L'espectacle de Joglars "Bye, bye, Beethoven" obria la nova temporada i una producció del "Zoo de vidre", de Tennessee Williams s'encarregava de començar el nou any. La nova temporada venia marcada per el decebedor balanç econòmic de l'anterior. Mario Gas insistia en que el pressupost per a mantenir la sala oberta era de 110 milions de pessetes i que era necessari que un 45 o 50% d'aquest cost l'assumissin les diverses institucions públiques.

¹¹⁶ LA VANGUARDIA ESPAÑOLA, dilluns 6 de juliol de 1987, pàg. 21. "*Para convertir el teatro en un fenomeno social*" de la Comissió Permanent de la Xarxa de Teatres Públics de Catalunya

¹¹⁷ LA VANGUARDIA ESPAÑOLA, dijous 27 d'agost de 1987, pàg. 27. "*Mario Gas: El futuro del teatro privado pasa por la concertación*" article de Santiago Fondevila

L'Ajuntament i la Diputació havien retirat el seu recolzament al considerar que la programació de la sala era de caire marcadament comercial. Gas reflexionava que, segons anés la temporada, hauria arribat el moment de plantejar-se el futur de l'explotació de la sala.

El 28 d'agost començaven les obres d'enderrocament del Teatre Barcelona¹¹⁸, tancat el febrer de 1983 a causa de l'amenaça de ruïna de l'immoble. A aquest solar s'hi preveia la construcció d'un hotel de tres o quatre estrelles i la d'una sala on es podrien desenvolupar espectacles teatrals, musicals o cinematogràfics amb capacitat per a 400 espectadors. El cost de l'edifici, dissenyat pels arquitectes Oriol Bohigas, Josep Maria Martorell i David MacKay, rondava els 1.000 milions de pessetes. La façana de l'edifici fou el primer a ser enderrocat, degut al seu estat i a que l'edifici no estava catalogat com d'interès artístic-arquitectònic.

El dia 9 de setembre s'anuncia en roda de premsa¹¹⁹ el pressupost del Memorial Xavier Regàs, l'inici del qual s'anunciava per al dia 15, on s'estrenaven quatre espectacles catalans, entre ells "Bye, Bye, Beethoven" de Els Joglars i "La nit" de Comediants. L'espectacle "Las bacantes" de la Cuadra de Sevilla de Salvador Távora era dels més esperats. El pressupost total d'aquesta edició era de 75 milions de pessetes, 50 aportats per l'Ajuntament i els altres 25 per la Generalitat. Aquesta presentació comptava amb la presència del nou regidor de Cultura de l'Ajuntament, el senyor Raimon Martínez Fraile.

Dos dies més tard, l'onze de setembre, la propietat del Teatre Martínez Soria decidia el tancament definitiu del local.¹²⁰ La ciutat veia com seguien tancant teatres sense que ningú no en posés remei. En aquest cas, la manca de subvencions al teatre castellà, el poc interès que el teatre vingut de la resta d'Espanya despertava majoritàriament en el públic barceloní i la manca d'estrelles reconegudes, a excepció de Paco Morán, havien fet que les temporades del Martínez Soria fossin cada cop més deficitàries.

¹¹⁸ LA VANGUARDIA ESPAÑOLA, divendres 28 d'agost de 1987, pagina 24 "Comienzan las obras del derribo del teatro Barcelona" article de Marino Rodriguez

¹¹⁹ LA VANGUARDIA ESPAÑOLA, dimecres 9 de setembre de 1987, pagina 32 "El memorial Regàs tendrá un presupuesto de 75 millones" de redacció

¹²⁰ LA VANGUARDIA ESPAÑOLA, divendres 11 de setembre de 1987, pàg. 29. "La propiedad del teatro Martínez Soria decide el cierre definitivo del local" article de Josep Sandoval

El 30 de setembre saltaven a les pàgines de la premsa escrita dues notícies relatives a la configuració del mapa teatral de la ciutat de Barcelona.¹²¹

Per una banda s'anunciava la possible desaparició del Centre Dramàtic de la Generalitat de Catalunya el 1988, degut a la aparició prevista per a gener de 1990 del Teatre Nacional de Catalunya. Segons Jordi Maluquer, Director General de Teatre, Música i Dansa, la decisió política encara no s'havia pres, però era molt possible que, aprofitant que el contracte de Hermann Bonnin, responsable del CDG, expirava el 1988, aquest es dissolgués dins el projecte del TNC, passant la programació dels teatres Poliorama i Romea a mans del tàndem Josep Maria Flotats – Max Cahner. Des de la Generalitat s'apuntava la possibilitat que aquesta desaparició el 1988 es podria ajornar fins la inauguració de la seu del TNC.

D'altra banda, també aquell dia s'anunciava el projecte de conversió de la Societat Cooperativa Teatre Lliure en una Fundació, per tal d'adequar el funcionament del teatre a la nova seu de Las Arenas. Fabià Puigserver feia aquest anunci dins la assemblea de l'Associació d'Actors i Directors, a la qual va convidar a formar part del patronat. Altres institucions convidades a formar-hi part foren quatre entitats privades: el Teatre Lliure, la Cooperativa la Lleialtat, l'Associació d'Espectadors del Teatre Lliure i la pròpia Associació d'Actors i Directors; quatre institucions: el Ministerio de Cultura, la Generalitat de Catalunya, la Diputació de Barcelona i l'Ajuntament de Barcelona; i finalment 52 persones físiques vinculades en la seva major part a sectors professionals lliberals.

El dia 1 d'octubre estrenaven Els Joglars al Teatre Condal, l'espectacle és "Bye, bye, Beethoven". El mateix dia la companyia U de Cuc criticava la manca d'atenció de les institucions pel teatre infantil.

El 4 d'octubre Le Théâtre National Chaillot presentava "Le soulier de satin", de Paul Claudel, al Mercat de les Flors, amb Antoine Vitez com a director. El 7 del mateix mes el Teatre Condal iniciava un cicle de petits muntatges anomenat Capvespres al Condal, amb funcions a les vuit de la tarda. El dia 8 s'estrenava al Teatre Romea "Calamity Jane", protagonitzada per Vicky Peña.

¹²¹ LA VANGUARDIA ESPAÑOLA, dimecres 30 de setembre de 1987, pàg. 45. "*El Centre Dramàtic podria desaparèixer en 1988*" ; "*El Teatre Lliure serà una fundación*" article de Santiago Fondevila

El 6 d'octubre s'acomplien 25 anys de la primera funció al Teatre Romea després de la compra del teatre per part de cinc patricis de la ciutat de Barcelona. Els senyors Josep Canals, Agustí Pedro Pons, Francesc Recasens, Rossend Riera i Domènec Valls i Taberner van comprar el teatre el 6 de maig de 1962 davant la possibilitat que aquest es convertís en cinema, en una actuació més de prestigi que especulativa, degut a que en aquella època les institucions mostraven molt poca inclinació envers el teatre. Aquesta situació contrastava amb la que es vivia el 1987 després del tancament dels teatres Barcelona i Martínez Soria. El fet que el contracte de lloguer signat per la Generalitat expirés el 1989 posava ja en alerta al sector professional català per a evitar el tancament del teatre un cop construït el Teatre Nacional de Catalunya. Aquell mateix dia, el conseller de Cultura, Joaquim Ferrer, i el director general de Teatre, Música i Dansa, Jordi Maluquer, afirmaven que el Romea seguiria essent de titularitat pública malgrat la desaparició del Centre Dramàtic.¹²²

El set d' octubre el Conseller de Cultura, Sr. Joaquim Ferrer, va comunicar als representants de l' Associació d' Actors i Directors de Catalunya que en breu es redactaria una normativa que regularia la concessió de subvencions teatrals a les empreses privades. Aquesta normativa contemplaria les condicions específiques que haurien de portar les sol·licituds, les justificacions de les diverses partides de manera concreta i no global, els terminis de presentació l' import mínim i el termini de concessió. Aquesta proposta sorgia a petició de l' Assemblea d' Actors i Directors de Catalunya que en una reunió anterior amb el Conseller havien plantejat la necessitat de normalitzar els mecanismes de concessió de subvencions que fins al moment funcionaven de forma anàrquica i discrecional.¹²³

El 9 d'octubre s'estrenava al Teatre Regina "El contrabaix", de Patrick Süskind, dirigida per Joan Ollé i protagonitzada per Carles Sales, i al Teatre Romea "Deliri", dirigida per Glòria Rognoni.

¹²² LA VANGUARDIA ESPAÑOLA dijous 8 d' octubre de 1987 pagina 62 "*Ferrer y Maluquer garantizan sin concretar, la gestión pública de la sala de la calle Hospital*" article de Santiago Fondevila

¹²³ LA VANGUARDIA ESPAÑOLA dijous 8 d' octubre de 1987 pagina 62 "*Normativa para regular las subvenciones teatrales*" article de Santiago Fondevila

El dia 10 d' octubre el mitjans de comunicació anunciaven la recuperació d' un antic escenari històric que es dedicaria de nou al music-hall¹²⁴. L' Edén Concert, que darrerament havia estat el cinema Eden i que portava dos anys d' inactivitat, recuperava l' us per el que havia estat destinat quan es va construir al Carrer Nou de la Rambla al 1910. L' empresari Josep Buirar, que ja havia regentat el Teatre Victoria , el Saló Arnau o el Teatre Goya, iniciava aquesta nova aventura intentant recuperar el local que havia estat, juntament amb l' Excelsior, un dels locals de luxe on la burgesia catalana, dels anys 20 als 30, anava a prendre una copa al final de les representacions del Liceu.

El 13 d'octubre s'estrenava al Romea "La fi d'Europa", de Pozdan, dirigida per Janusz Wisniewski, amb el Teatre Nowy. El 18 d'octubre i dins la campanya del Memorial Xavier Regàs, Comediants estrenava "La nit".

El 6 de novembre el Centre Dramàtic de la Generalitat de Catalunya estrenava "L'intercanvi", de Paul Claudel, dirigida per Ariel García Valdés. El dia 11 el Lliure estrenava "Lorenzaccio, Lorenzaccio", d'Alfred De Musset amb Juanjo Puigcorbé com a protagonista i dirigida per Lluís Pasqual.

El 10 de novembre Hermann Bonnin confirmava a La Vanguardia¹²⁵ la seva decisió de deixar el Centre Dramàtic de la Generalitat de Catalunya a l'acabament del seu contracte, el juny de 1988, tot i que li oferissin de prorrogar el contracte. Feia aquesta afirmació en la presentació de la nova temporada del CDG al Teatre Romea. Bonnin afirmava que durant la seva gestió el CDG havia fet les funcions d'un autèntic centre dramàtic nacional, i que la seva desaparició i conversió en Teatre Nacional tenia un sentit sempre que la gestió respongués a aquesta evolució. Sobre la construcció del Teatre Nacional i el futur del Romea opinava que, segons ell, hauria estat més encertat comprar el Teatre Romea "que és la història viva del teatre català".

El 24 de novembre l'empresa gestora del Teatre Condal, Catalana d'Espectacles S.A. (CATESA) es lliurava del desnonament 48 hores abans que es complís el termini donat per la propietat del teatre.¹²⁶ CATESA, l' empresa

¹²⁴ LA VANGUARDIA ESPAÑOLA, dissabte 10 d' octubre de 1987, pagina 37 "*El Edén Concert abrirá sus puertas en diciembre, gestionado por José Buirar y una empresa privada*" article de Josep Sandoval

¹²⁵ LA VANGUARDIA ESPAÑOLA, dimarts 10 de novembre de 1987, pàg. 41. "*Hermann Bonnin: Dejaré el Centre Dramàtic, aunque me ofrezcan prorrogar el contrato*" article de Santiago Fondevila

¹²⁶ LA VANGUARDIA ESPAÑOLA, dimecres 25 de novembre de 1987, pagina 30 "*El Condal Salvado del cierre a 48 horas del deshaucio*" article de Santiago Fondevila

titular, travessava una difícil situació econòmica deguda al mal funcionament de la darrera temporada que la va dur a no poder afrontar el lloguer de la sala. Finalment, sengles cartes d'intenció de la Generalitat i l'Ajuntament de Barcelona sobre les subvencions per a 1988 van permetre l'empresa demanar una pòlissa de crèdit bancari per a afrontar aquest lloguer, arribant a un acord amb els propietaris del teatre. Per a iniciar la nova temporada, CATESA, va decidir reposar l'èxit de públic "Torna-la a tocar, Sam", de Woody Allen, un autèntic èxit de taquilla.

El dia 2 de desembre l'Associació d'Actors i Directors de Catalunya censuraven el crític Joan de Sagarra per "els insults i els menyspreus" rebuts.¹²⁷ La polèmica començava amb una carta publicada per Josep Maria Flotats a un diari barceloní i adreçada al crític teatral, on Flotats afirmava que mai actuaria a una sala on s'hi trobés Joan de Sagarra. En l'assemblea de l'Associació d'Actors i Directors Professionals de Catalunya, van quedar molt clars els sentiments envers el crític, de qui es va afirmar que havia menyspreat o insultat injustament a alguns dels seus membres. Aquella carta de Flotats va desfermar una autèntica allau d'adhesions a favor i en contra dels dos protagonistes d'aquesta polèmica.

El 3 de desembre l'Institut del Teatre presenta "Elle est là", de Nathalie Sarraute, amb María Casares com a protagonista i la companyia del Théâtre de l'Atelier dirigida per Michel Dumoulin.

El dia 5 de desembre es publicaven les xifres de despeses del Poliorama i del Centre Dramàtic de la Generalitat fins el 30 d'octubre de 1987.¹²⁸ Feia temps que diversos mitjans de la ciutat demanaven les xifres del Poliorama i, finalment, la Direcció General de Teatre de la Generalitat va facilitar aquestes xifres a La Vanguardia. Jordi Maluquer, responsable d'aquesta direcció responia que fins ara no s'havien publicat les xifres per que ningú no les hi havia demanat. Les llistes facilitades per la Generalitat no permetien desglossar les despeses en diferents apartats per a cada muntatge, degut a que totes les despeses (escenografia, vestuari, sous de personal, etc.) estaven sumades al costat del títol de l'espectacle figurant-hi només el cost total. Tampoc no hi eren inclosos els lloguers de les sales dins les despeses generals. Així les despeses

¹²⁷ LA VANGUARDIA ESPAÑOLA, dimecres 2 de desembre de 1987, pàg. 40. "Los actores y directores catalanes censuran a Joan De Sagarra por los insultos y desprecios recibidos" article de Santiago Fondevila

¹²⁸ LA VANGUARDIA ESPAÑOLA, dissabte 5 de desembre de 1987, pàg. 39. "El presupuesto del Poliorama para este año ha sido de 173 millones de pesetas" article de Santiago Fondevila

oficials del Teatre Poliorama eren de 173 milions de pessetes i les del Teatre Romea de 214 milions. De les xifres proporcionades per la Generalitat es desprenia que Josep Maria Flotats percebia entre 18 i 20 milions de pessetes sumant el que percebia com a director de la companyia, el 15% de la taquilla de les obres que dirigia i el sou com a actor, sense comptar-hi el que percebia en concepte d'assaigs, això sí, amb una clàusula d'exclusivitat. El director del Centre Dramàtic de la Generalitat, Hermann Bonnín percebia un sou de 220.000 pessetes netes al mes, més un plus anual de 600.000 pessetes per direcció i Lluís Pasqual, director del Centro Dramático Nacional, un sou d'aproximadament 10 milions de pessetes anuals, però sense clàusula d' exclusivitat.

El 7 de desembre s'estrenava al Teatre Regina "Danny i Roberta", de Patrick Shanley, dirigida per Josep Costa i protagonitzada per Josep Munné.

El 18 de desembre es celebrava a l'Aula de Teatre de la Universitat Autònoma de Barcelona un debat sobre la funció de la crítica teatral. Hi foren convidats el crític Joan de Sagarra, l'actriu Rosa Novell i el dramaturg Josep Maria Benet i Jornet.¹²⁹ Precisament Benet i Jornet va defensar el crític dient que tot i ser l'únic que li havia fet mal de debò, era probablement el millor que tenia Barcelona, i que moltes vegades era poca-solta i malhumorat, però que tenia intel·ligència, cultura i sensibilitat. Rosa Novell va defugir criticar el crític, aduint que el que hagués de dir-li l'hi ho diria en privat, i va analitzat el necessari paper de la crítica i, donant el punt de vista de l'actor, va afirmar que el seu art és immediat, i que el fet de treballar amb el propi cos els feia extremadament fràgils. Joan de Sagarra va citar Baudelaire i en va assumir en la seva totalitat la cita: "La crítica ha de ser parcial, política i apassionada". Sagarra va afirmar que escrivia per als lectors, no pas per als professionals, es va queixar per la manca d'una política teatral tot i l'arribada de la democràcia, i va confessar que el model de teatre en el que creia era el del Lliure.

El 22 de desembre s'estrenava al Teatre Romea el "Mínim Mal Show" de Belbel i Gorrioz. El Teatro Fronterizo acomplia 10 anys. El 24 de desembre s'anunciava que el Teatre Lliure estrenaria "La bona persona de Sezuan", de Bertolt Brecht al Mercat de les Flors.

¹²⁹ LA VANGUARDIA ESPAÑOLA, dissabte 19 de desembre de 1987, pàg. 37. *"Descafeinado debate en la Universidad Autónoma sobre la función de la crítica teatral"* article de Santiago Fondevila

1988

Començava 1988, i el 8 de gener El Talleret de Salt presentava la primera estrena a Espanya de l'autor txec Milan Kundera, l'única obra dramàtica del qual és "Jacques i el seu amo", al Saló Diana. El dia següent el Centre Dramàtic de la Generalitat de Catalunya estrenava "Els espectres" d'Henrik Ibsen, dirigida per Francesc Nel·lo. El 10 de gener les companyies dels teatres Regina, Condal i Victòria prorrogaven les representacions dels seus espectacles: "Danny i Roberta", "Torna-la a tocar, Sam" i "La botiga dels horrors", respectivament.

El 12 de gener s'anunciava per a finals de mes la inauguració del nou complex teatral a l'edifici rehabilitat de la Cooperativa Teixidors¹³⁰, amb dos teatres i una sala d'assaig. La sala Xavier Fàbregas oferiria una capacitat de 340 butaques i la Xavier Valls, de 100. La inauguració d'aquestes sales suposaven la culminació a tres anys de treball i un pressupost de 57 milions de pessetes. En un moment en que a Barcelona la tònica general era el tancament de teatres, la inauguració d'aquests dos espais suposava un alè d'esperança i també certes dosis d'escepticisme per part d'alguns sectors teatrals. El grup Teatreneu, l'impulsor de les obres de reforma, inaugurava amb l'obra "Mitjanit a Starlit", de Michael Hastings.

El 16 de gener, el Coordinador de l'Àrea de Cultura de l'Ajuntament de Barcelona, Sr. Ferran Mascarell, explicava en una entrevista els plans de futur de l'Ajuntament en matèria teatral.¹³¹ Entre d'altres aspectes cal destacar que l'Ajuntament no es plantejava realitzar un estudi d'un pla de futur del teatre a la ciutat, deixant en mans del públic el funcionament o no de les sales, i apostava directament per fer un pla d'inversions concertades amb les sales privades per tal de subvencionar el seu funcionament, deixant la gestió d'aquests espais al criteri dels seus programadors. També reflexionava en veu alta sobre el fet que la qualitat de la oferta teatral barcelonina no es corresponia amb el nombre d'espectadors, que la excel·lent imatge del teatre català no aconseguís engrescar el públic era, segons ell, un problema que havien de solucionar les diferents sales i que les altres administracions públiques, principalment la Generalitat, també havien d'intervenir en l'ajut a la situació de les diferents propostes teatrals de la ciutat. Les dificultats econòmiques que passaven en aquells moments teatres com ara el Regina o el Condal es miraven de solucionar temporada a temporada, sense acabar de planificar a llarg termini la seva posició a la ciutat. En un altre aspecte, Mascarell parlava de la reforma del Festival Grec amb el nomenament d'Elena Posa com a nova directora, i la desaparició del Memorial Xavier Regàs a favor d'un Festival de Tardor, desenvolupat de cara a les Olimpíades.

¹³⁰ LA VANGUARDIA ESPAÑOLA, dimarts 12 de gener de 1988, pagina 32 "Gràcia contarà desde finales de enero con un nuevo complejo con dos teatros y una sala de ensayos" article de Santiago Fondevila

¹³¹ LA VANGUARDIA ESPAÑOLA, diumenge 17 de gener de 1988, pàg. 37. "Ferran Mascarell piensa dar un apoyo decisivo a la creatividad teatral mediante coproducciones" article de Santiago Fondevila

La Sala Villarroel, en reformes des del mes de juny de 1987, anunciava el 23 de gener de 1988¹³² que entraria en funcionament el proper 2 de febrer. Els responsables de la sala afirmaven que, tot i el retard de les obres, estaven satisfets per que s'havia pogut fer el que el teatre necessitava. La reforma del teatre és pràcticament total, incloent-hi reforços a l'estructura de l'edifici, eliminant les columnes del pati de butaques, i l'increment del nombre de butaques a 524. El cost de la reforma fou superior als seixanta milions de pessetes, on l'Ajuntament, la Generalitat i el Ministeri de Cultura participaren amb 12 milions cadascú i la Diputació amb 10 milions.

La companyia francesa Royal de Luxe i el seu espectacle "Roman-Photo tournage" inaugurava la temporada del Mercat de les Flors el 27 de gener amb una actuació a la Palça Margarida Xirgu, davant de l'edifici del propi Mercat. Dins la programació apareixien Pina Bausch, Luca Ronconi, La Fura dels Baus, el Teatre Lliure i "El público" de Lorca, amb la companyia del Centro Dramático Nacional.

Segons les declaracions fetes als mitjans de comunicació en la presentació de la programació¹³³, el director del Mercat de les Flors, Andreu Morte, tenia la intenció d'augmentar l'assistència de públic a la sala en un 30%. Això es plantejava actuant en dues línies concretes, per una banda amb una publicitat més agressiva i amb activitats paral·leles i per una l'altre consolidant als grups oferint-li's l'espai. El nou director considerava que podia definir el 50 per cent del Mercat però que l'altre 50 per cent s'havia de definir sol.

El dia 28, la Universitat de Barcelona s'omplia de propostes escèniques, hi actuaven Pepe Rubianes, i Jordi Bertràn amb les seves titelles.

L'obra "Désirs Parade" obria la nova Sala Villarroel, amb la companyia de Philippe Genty. El Teatre Condal acollia el Centre Dramàtic d'Osona amb una obra d'Eugene Ionesco, "Víctimes del deure", dirigida per Josep Colomer.

El 3 de febrer apareixia a La Vanguardia un article – entrevista amb Josep Montanyés, durant 8 anys director de l'Institut del Teatre¹³⁴. En aquesta entrevista Montanyés analitzava els seus anys de gestió amb el missatge bàsic

¹³² LA VANGUARDIA ESPAÑOLA, dissabte 23 de gener de 1988 pagina 29 "Las obras de la Sala Villarroel entran en una cuenta atrás que finalizará el 2 de febrero" article de Santiago Fondevila

¹³³ LA VANGUARDIA ESPAÑOLA, dimecres 27 de gener de 1988, pagina 27 "El director del Mercat de les Flors quiere aumentar el público en un 30 por ciento" article de Santiago Fondevila

¹³⁴ LA VANGUARDIA ESPAÑOLA, dimecres 3 de febrer de 1988, pàg. 36. "Josep Montanyés: El institut del Teatre es la envidia de muchos países" article de Santiago Fondevila

que, fonamentalment, havia fet el que s'havia proposat. Havia consolidat una plantilla de professors i tècnics, s'havien plantejat reptes de futur fins a deu anys vista, s'havien publicat tants llibres com en els 67 anys anteriors de l'Institut, s'havia arribat a un acord amb la Universitat Autònoma per a que es contemplessin els estudis amb una equiparació universitària, s'havia reformat els dos teatres de l'Institut i impulsat els centres de Vic i Terrassa. Montanyés insistia en el fet que, mentre altres institucions culturals s'havien estancat, l'Institut del Teatre s'havia sabut posar al dia i constituir un exemple envejat dins i fora de l'estat. A més, anunciava la seva retirada de la direcció de l'Institut degut als estatuts aprovats per ell mateix i la seva junta de govern que limiten a vuit anys el mandat del director, coincidint amb la celebració del 75è aniversari de l'entitat, tot anunciant la sèrie d'actes i activitats que s'hi celebrarien.

El 9 de febrer, la Footsban Theatre presentava el seu primer espectacle al Mercat de les Flors, es tractava de "Machbet", de William Shakespeare. Aquella mateixa setmana el Teatre Romea presentava un muntatge del Centre Dramàtic de la Generalitat Valenciana; era "Tirant lo Blanc", de Joanot Martorell amb text de Benet i Jornet i dirigit per Pawel Rouba.

En aquells dies, la cessió al Liceu, es presentava com una gran ocasió per a rehabilitar el Teatre Principal que havia estat objecte de nombrosos projectes per a la seva rehabilitació i que lamentablement no havien prosperat. La cessió d'us al Liceu per als assaigs de la seva orquestra es presentava com una gran oportunitat per a fer possible la seva recuperació

El 14 de febrer de 1988 es celebrava el 75è aniversari de l'Institut del Teatre de la Diputació de Barcelona. Les dates d'inici de les activitats de l'Institut es remuntaven al 4 de febrer de 1913 quan per iniciativa d'Adrià Gual i sota l'auspici de la Diputació s'inaugurava a Barcelona l'Escola Catalana d'Art Dramàtic, dirigida pel propi Adrià Gual. Inicialment foren 17 els alumnes d'aquesta escola, xifra que s'anà ampliant a mesura que la institució anà multiplicant les seves àrees d'ensenyament dins el món de les arts escèniques, fins a arribar als més de 500 alumnes amb que comptava l'Institut el 1988.

Durant aquests 75 anys, l'Institut del Teatre havia evolucionat de forma paral·lela als fets polítics del país. El 1915, l'Escola Catalana d'Art Dramàtic aconseguí la seva independència del Conservatori del Liceu, al qual estava adscrita, fent entrar així a professionals de l'escena del moment, com ara Rafael Marquina, Pere Bohigas o Lluís Labarta. La dictadura de Primo de Rivera

suposà un primer repte de supervivència, obligant l'Escola a castellanitzar-se, convertint-se així en la Escuela de Arte Dramático primer, i un cop dissolta la Mancomunitat (sota el patrocini de la qual es desenvolupaven les seves activitats) passà a anomenar-se Instituto del Teatro Nacional. Al caure la dictadura i arribar la república, la institució torna a canviar de nom, esdevenint així la Institució del Teatre, i de patrocinador, que ara seria la Generalitat. Aquest canvi de font de finançament comportà canvis també en la gestió de la Institució que finalment provocaren la dimissió d'Adrià Gual el febrer de 1934 a la direcció de l'Escola. S'iniciava aleshores una època de ràpids canvis de direcció que culminaren el 1936 amb l'elecció del Sr. Alavedra.

Amb la dictadura del general Franco tornen els canvis de direcció i de continguts. Es canvia el nom a Instituto del Teatro i el nou director seria Guillermo Díaz-Plaja, que s'encarregaria de "depurar" professors, castellanitzar l'escola i anul·lar les classes impartides fins al moment, obligant així a molts alumnes a haver de començar de zero. El 1945 l'Institut entra a dependre del Conservatori Superior de Música i s'inicien els ensenyaments de dansa, a càrrec de Joan Magrinya. S'intenta obrir les activitats al Palau Güell, però finalment només s'hi instal·là el Museu d'Art Escènic. El 1955 s'inicien els Grups Experimentals, però tot i així les disciplines que s'hi ensenyaven cada cop s'allunyaven més de la realitat teatral europea, la qual cosa quedà patent el 1960 amb la formació de l'Escola d'Art Dramàtic Adrià Gual.

La obertura de l'Institut del Teatre a les noves formes teatrals i a les noves tècniques, a una nova forma d'entendre el teatre s'inicià els anys 70 amb l'entrada de Hermann Bonnin a la direcció de la institució, i amb ell l'arribada de professionals del teatre independent, com ara Albert Boadella, William Layton, Fabià Puigserver, Iago Pericot o Pere Planella dins del claustre de professors, que no tan sols revolucionaren els continguts docents, sinó que tornaren a catalanitzar les aules, obriren els centres comarcals de Vic i Terrassa i traslladaren part de les aules a la seu del carrer de Sant Pere més Baix. Hermann Bonnin deixà la direcció i es formà una junta de govern que trià Josep Montanyés com a nou director, qui s'encarregà de donar un decidit impuls a les noves publicacions, construir els dos teatres de la nova seu i amplià els estudis fins a arribar a l'equiparació universitària.

El 15 de febrer Dagoll-Dagom anunciava que volia produir un nou musical basat en l'obra "Mari i Cel", d'Àngel Guimerà. El 18 de febrer, Hermann Bonnin posava en marxa els assaigs de "La gran Il·lusió", d'Eduardo de Filippo.

El 23 de febrer de 1988 s'inaugurava el nou centre teatral de Gràcia, el teatre Teixidors a mà- Teatreneu, amb "Mitjanit al Starlit". El mateix dia estrenaven a la Sala Villarroel els actors Carles Canut i Toni Sevilla una tragicomèdia escrita per Slawomir Mrozek i dirigida per Josep Torrents.

Els autors teatrals es reunien a Palma el dia 27 de febrer per a reclamar el reconeixement dels drets d'autor sobre la posada en escena.

També el 27 de febrer, Pepe Rubianes estrenava "En resumidas cuentas", dirigida per Hernan Zabalá.

Finalment la reforma i posada en marxa de la sala Teixidors-Teatreneu era una realitat. Després de tres anys de dubtes i escepticisme primer i d'il·lusió i esperança després, es posaven en marxa les dues sales del projecte. El 1985, la Companyia Teatreneu ofería a la Cooperativa de Consum Teixidors a Mà la possibilitat de recuperar la titularitat de l'edifici –que en aquells moments es trobava sota expedient de subhasta tornant a negociar els deutes amb els creditors, canviant els objectius socials de la Cooperativa, negociant crèdits hipotecaris i els ajuts institucionals, institucions que mai van acabar de creure en el projecte. Per exemple, l'Ajuntament de Barcelona va lliurar cinc milions del total de seixanta del projecte, tot i que més tard del que era necessari; la Generalitat es va comprometre a lliurar-ne quatre, però el dia de la inauguració tan sols havia lliurat petites quantitats a compte; el Ministerio de Cultura havia promès vuit milions de pessetes, però encara estava negociant la signatura del conveni. Només amb la tossudesa de l'esforç col·lectiu i la iniciativa privada es va poder dur a terme aquestes reformes que culminaven amb la inauguració a la sala Xavier Fàbregas (amb 340 butaques) de l'espectacle "Mitjanit a Starlit", de Michael Hastings, i amb una exposició a la sala Xavier Valls (amb 100 butaques) d'una exposició sobre el muntatge de "Així és si us ho sembla" de Luigi Pirandello, dirigit per Robert Llimós.

El dia 1 de març es constituïa davant notari la Fundació Teatre Lliure – Teatre Públic de Barcelona¹³⁵. Diverses associacions, com ara la Cooperativa Teatre Lliure, la Cooperativa la Lleialtat, l'Associació d'Actors i Directors i l'Associació d'Espectadors del Teatre Lliure, i diversos particulars relacionats amb el món de la cultura, com ara Miquel Martí i Pol, Antoni Tàpies, Josep

¹³⁵ LA VANGUARDIA ESPAÑOLA, dimecres 2 de març de 1988, pagina 33. "Constituida la Fundación del Teatre Lliure" de la redacció

Benet, Maria Rosa Sardà, Joan de Sagarra o Joan Anton Benach, formaven part dels membres fundadors d'aquesta fundació. Dins aquesta constitució es convidava també a participar en la Fundació a la Generalitat de Catalunya, a l'Ajuntament de Barcelona, a la Diputació de Barcelona i al Ministerio de Cultura. Dins aquest acte fundacional es van aprovar els càrrecs de president per a Antoni Dalmau, de secretari per a Josep Maria Socias Humbert, de director artístic per a Fabià Puigserver i de gerent per a Josep Montanyés.

El 5 de març es feia públic l'acord de canvi de gestió al capdavant del Teatre Regina.¹³⁶ L'empresa Gestió Cultural, que durant els darrers anys havia dut la programació de la sala, havia decidit abandonar la gestió de la sala. En paraules del seu accionista majoritari Joan Maria Gual i Dalmau per "manca de voluntat política". Gual afirmava que per al correcte funcionament de la sala calia fer-hi unes reformes valorades en uns 30 milions de pessetes, per tal de millorar l'equipament tècnic i les condicions de seguretat i comoditat a la sala, així com per a dotar-la d'un sistema adient de climatització. Gual afirmava que la proposta cultural del Teatre Regina no interessava els polítics per que no els era útil per les seves aspiracions electoralistes. Afirmava estar fart de que les institucions es pengessin medalles a costa del treball voluntarista de companyies com la del Regina i es mostrà especialment crític amb l'actuació de la Generalitat, que qualificà de provinciana. També afegí que no calia que li diguessin que no hi havia diners, ja que durant quatre anys havia estat al capdavant d'un teatre municipal –el Mercat de les Flors- i que sabia que si hi ha voluntat els diners es troben. D'altra banda, Núria Trias, la secretària de Padrobo S.A., propietària de l'edifici del Regina assegurava que havien començat a parlar amb la companyia La Trepça per tal que la companyia assumís la programació de la sala. Maria Agustina Solé, responsable del grup La Trepça assegurava que la seva intenció era oferir als grups i espectacles que no trobaven teatre a Barcelona la sala del Regina.

El 9 de març s'estrenava al Teatre Lliure l'obra de Benet i Jornet "El manuscrit d'Alí Bei", dirigida per Josep Montanyés i protagonitzada per Pep Munné.

¹³⁶ LA VANGUARDIA ESPAÑOLA, dissabte 5 de març de 1988, pàg. 35. "La empresa del Regina mantiene contactos con la compañía La Trepça para reabrir la sala" article de Marino Rodriguez

El 10 de març es presentava en societat la Fundació Teatre Lliure – Teatre Públic en un acte que també presentava un primer estudi de la remodelació de la plaça de braus de Les Arenes per a convertir-la en la nova seu del Lliure.¹³⁷

El projecte desenvolupat per l'arquitecte Manuel Nuñez i el director artístic del Lliure Fabià Puigserver, proposava una remodelació total de l'interior de l'edifici per tal de convertir-lo en un autèntic centre de creació teatral, amb diferents espais escènics, sales d'assaig, de concert i de dansa, els diferents espais per a la realització d'escenografies i vestuari i la habilitació de diferents nivells de l'edifici per a ubicar-hi el Museu de les Arts de l'Espectacle, les oficines del Lliure, i a nivell de carrer, d'una zona comercial per a dinamitzar la zona durant el dia, amb un restaurant, una cafeteria i una llibreria. La reforma proposava conservar la façana original de l'edifici recoberta per un quadrat de materials opacs de dia i transparents de nit, que permetessin la visió de l'interior il·luminat.

Fabià Puigserver apuntava la possibilitat d'aprofitar les Olimpíades del 1992 per a realitzar les obres i cedir l'edifici durant la celebració dels jocs per a fer-hi les competicions de boxa. Afegia Puigserver que el futur del Lliure era la expansió fora de la sala de Gràcia, i que aquesta es produiria amb o sense el projecte de Les Arenes, però que calia aprofitar el moment per a crear un nucli d'equipaments culturals tenint en compte la proximitat del Mercat de les Flors i del Teatre Grec.

El dia 11 s'estrenava al Mercat de les Flors "La serva amorosa" de Carlo Goldoni, dirigida per Luca Ronconi.

El 12 de març La Vanguardia Española publicava que la Generalitat es mostrava disposada a que el Centre Dramàtic de la Generalitat continués durant tres anys més.¹³⁸ Jordi Maluquer, Director General de Teatre de la Generalitat, havia posat en marxa un pla que preveia la continuïtat del Centre Dramàtic fins la inauguració del Teatre Nacional, gestionat per Max Cahner i Josep Maria Flotats. Aquell any es constatava també que la dotació pressupostària al projecte del Nacional era tan escassa que es feia impossible la possibilitat de l'entrada en funcionament del Nacional abans d'aquests tres anys.

¹³⁷ LA VANGUARDIA ESPAÑOLA, divendres 11 de març de 1988, pagina 42 "*El Lliure comienza a caminar hacia Les Arenes*" article de Santiago Fondevila

¹³⁸ LA VANGUARDIA ESPAÑOLA, dissabte 12 de març de 1988, pàg. 39. "*La Generalitat, dispuesta a que el Centre Dramàtic continue durante tres años*" article de Santiago Fondevila

El Centre Dramàtic, amb seu al Teatre Romea, havia de plantejar-se la continuïtat i els paràmetres de programació dels següents tres anys, degut a la renúncia del seu director del moment, Hermann Bonnin a prorrogar el seu contracte que s'extingia el juny del 1988. En un principi s'havia ofert a Josep Maria Flotats que gestionés amb la seva companyia la utilització del Romea, proposta que Flotats rebutjà. Aquest fet i la falta de definició del futur del Romea creava expectació entre els professionals, especialment davant la celebració del 125è aniversari de la inauguració de la sala a l'octubre d'aquell any.

Aquell mateix 12 de març s'estrenava al Teatre Apolo l'espectacle "La chica del 17" amb Vicky Lusson i Luis Cuenca.

El 13 de març el Teatro Fronterizo anunciava l'obertura de la Sala Beckett¹³⁹ al mateix edifici que el KGB, sala de concerts de les tendències musicals més avançades. Jose Sanchis Sinisterra, fundador, del Teatro Fronterizo presentava el projecte amb la carta que el propi Beckett l'hi havia tramés acceptant posar el seu nom a la sala. Això suposava, doncs, una autèntica declaració d'intencions per part dels responsables de la sala, de convertir-la en quelcom més que un nou teatre, un taller d'investigació i experimentació teatral que ells mateixos definien com a minoritari però no per a una el·lit. La posada en marxa de la sala oferia a més la creació d'espais per a la formació o reciclatge d'actors, directors i dramaturgs. Les reformes necessàries per a la reforma del local, pressupostades en uns quinze milions de pessetes, es finançarien mitjançant crèdits personals, sense cap ajut de les institucions que, segons Sinisterra, donaven un tracte discriminatori a les activitats del Teatro Fronterizo.

El dia 19 de març, els ballarins de l'espectacle del Saló Arnau plantaven la funció per considerar que acabava molt tard. L'empresa sancionaria els artistes amb 30 dies de treball i sou.

El 21 de març s'estrenava al Teatre Condal "El teatre a la sang", de Frederic Roda.

¹³⁹ LA VANGUARDIA ESPAÑOLA, diumenge 13 de març pagina 73 "*El Teatro Fronterizo abrirá la Sala Beckett en el mismo edificio del KGB*" article de Santiago Fondevila

Mitjançant un comunicat,¹⁴⁰ el 24 de març l'Associació d'Actors i Directors expressava la seva preocupació davant l'anunci de tancament a partir del mes de juny de la sala Belle Époque. L'Ajuntament i la Generalitat denegaven subvencions a la sala adduint que consideraven el local poc representatiu de Barcelona. L'AAD considerava greu aquesta valoració de gèneres i criticava el continu tancament de sales teatrals a Barcelona, i més tenint en compte que s'aproximava la celebració dels Jocs Olímpics.

El primer d'abril es coneixia la notícia que l'espectacle "Dimonis" de Comediants havia estat seleccionat per a la inauguració dels Jocs Olímpics de Seül. Aquella mateixa setmana el Teatre Lliure estrenava "La bona persona del Sezuan", de Bertolt Brecht al Mercat de les Flors, dirigida per Fabià Puigserver.

El 5 d'abril l'arquitecte Ricard Bofill assegurava a l'agència Efe¹⁴¹ que el seu disseny del Teatre Nacional era un monument a la ciutat de Barcelona. El cost del disseny del projecte era de 200 milions de pessetes, un 10% del que es calculava que costaria l'edifici, es preveia que les obres de construcció duressin dos anys i mig, que començarien la construcció el gener de 1989 i que es podria inaugurar l'any 1991. El projecte es va presentar a la premsa el dia següent, en un acte al Palau Marc, amb la presència del conseller de Cultura de la Generalitat, Joaquim Ferrer, el comissari del projecte, Max Cahner, el futur director del teatre, Josep Maria Flotats, i l'arquitecte del projecte, Ricard Bofill.

El projecte presentat constava de dos edificis independents disposats en forma de creu. El primer edifici era el del teatre pròpiament dit, amb dues sales projectades, la primera amb capacitat de 1000 espectadors, era una sala en disposició a la italiana i es destinava a representar obres de repertori, la segona sala, amb capacitat per a 500 espectadors, estava pensada per a allotjar espectacles d'avantguarda. El segon edifici allotjaria dependències logístiques del teatre, com els tallers de construcció escenogràfica o els tallers de vestuari. Ricard Bofill declarava aquell dia que l'edifici que havia dissenyat era un edifici modest, tot i que altament sofisticat. Les altres grans infraestructures culturals de la ciutat de Barcelona, l'Auditori de Rafael Moneo i la reforma de Les Arenes de Manuel Nuñez, també estaven previstes tenir-les enllestides abans dels Jocs Olímpics.

¹⁴⁰ LA VANGUARDIA ESPAÑOLA, dijous 24 de març de 1988, pagina 33 "La Associació d'Actors i Directors, contra el cierre de Belle Époque" de la redacció

¹⁴¹ LA VANGUARDIA ESPAÑOLA, dimecres 6 d' abril de 1988, pagina 27 "Bofill dice que el Teatre Nacional será un monumento a la ciudad" de la redacció

El dia 8 s'estrenava al Teatre Romea "La gran il·lusió", d'Eduardo de Filippo, dirigida per Hermann Bonnin i interpretada per Xesc Forteza i Joan Monleón en els seus papers principals. També el dia 8 l'actor Karra Elejalde arribava a la Sala Villarroel amb "Etc, etc...", un monòleg d'Ortegalde i Andreu Martín dirigit per José A. Ortega. El dia 9 el Consorci del Liceu llogava els cinemes Principal Palacio. El dia 11 la sala Eden Concert i Ángel Pavlovski trenquen el seu contracte laboral. El 13 d'abril, i degut a la resolució unilateral d'un acord signat per a l'estrena de "La marquesa Rosalinda", dirigida per Alfredo Arias, el Teatre Victòria anunciava que demandaria al Centre Dramàtic de València. Uns dies més tard, el 25 d'abril, arribava una nova edició de La Marató de l'Espectacle, que es celebrà a l'anomenat Espai B del Mercat de les Flors, que al cap d' uns anys es batejaria com a Sala Ovidi Montllor.

El 28 d'abril s'estrenava al Teatre Condal una idea original de Grips Theatre posada en escena pel Teatre de l'Ocàs: "Tira't de la moto", dirigida per Miguel Casamayor i Teresa Vilardell. Aquella mateixa nit els pallassos Colombaioni estrenaven el seu espectacle a la Sala Villarroel. El dia següent, el 29 d'abril, Sergi Belbel estrenava "L'augment", de George Perec, a la sala Teixidors-Teatreneu.

El dia 5 de maig l'actor Alberto Closas s'acomiadava de l'escenari al Teatre Goya dirigint "La zorra", una obra d'Alfonso Paso.

El 10 de maig tornava al Mercat de les Flors la companyia Tanztheatre Wuppertal, amb la seva directora i coreògrafa Pina Bausch i el seu treball "Gebirge".

El 13 de maig es presentava a Barcelona¹⁴² el II Simposi Internacional d'Història del Teatre, que s'havia de celebrar entre els dies 1 i 5 de juny amb la presència de 50 especialistes vinguts de 18 països per a parlar de "El teatre popular a l'Edat Mitjana i el Renaixement". Ricard Salvat, comissari d'aquest Simposi, declarava que la importància d'aquesta edició es trobava en el fet que per primer cop en un simposi d'aquest tipus es donava més importància als representants dels països de la zona mediterrània, per damunt dels habituals representants de raça blanca. Aquest segon simposi –el primer es va celebrar a Sitges l'octubre de 1984- estava organitzat per l'Institut del Teatre amb la col·laboració de la Universitat de Barcelona i la Generalitat de Catalunya. En

¹⁴² LA VANGUARDIA ESPAÑOLA, dissabte 14 de maig de 1988, pàg. 40. "*Estudiosos del teatro se reúnen en Barcelona del 1 al 5 de junio*" de V.M.A.

aquesta edició els organitzadors volien obrir el ventall de convidats, a més dels especialistes en teatre, als directors d'escena, per tal d'analitzar el fenomen teatral des d'una multiplicitat d'aspectes.

El 17 de maig s'estrenava al Teatre Poliorama "Lorenzaccio, Lorenzaccio" d'Alfred de Musset, dirigida per Josep Maria Flotats i interpretada pel propi Flotats i Josep Maria Pou. El dia 19 es cremava al Paral·lel el Teatro Nuevo i s'estrenava al Mercat de les Flors "El público", de Federico García Lorca, dirigida per Lluís Pasqual, amb el Centro Dramático Nacional i l'actor argentí Alfredo Alcón. El 22 la coreògrafa Avelina Argüelles estrenava a la sala gran de l'Institut del Teatre "Perfums", la coreografia que tancava el cicle de dansa organitzat per la Generalitat de Catalunya i el propi Institut. El 25 de maig la Caixa de Barcelona anunciava que patrocinaria les tres properes edicions del Festival Grec.

El 26 de maig es presentava la nova programació del Festival Grec '88¹⁴³, i també la seva nova directora anomenada a primers d'any, Elena Posa. Aquest festival estava pensat per a projectar la imatge de Barcelona, amb un 50% més de pressupost que el de la temporada anterior –el que suposava un total de 325.750.000 pessetes –, nous espais escènics, entrades més cares, espectacles d'alt nivell i una major presència de patrocinadors privats.

Es plantejava un festival dividit en tres aspectes diferents. Un d'ells era l'anomenat Grec, amb actuacions al Teatre Grec, l'Hivernacle, el Villarroel Teatre, el Poble Espanyol i un recuperat Teatre Principal. El segon aspecte del festival era l'anomenat Grec Transformadors, on es presentaven espectacles para-teatral utilitzant diferents espais de la ciutat com ara els dipòsits de gas d'Horta, el parc de l'Espanya Industrial, l'Avinguda Gaudí o la Plaça Soller. El tercer aspecte del festival era l'anomenat Extra Grec, amb actuacions a la Sala Zeleste.

El 29 de maig l'Institut del Teatre inaugurava una exposició fascinant al Palau Güell dedicada a recordar Raquel Meller. El dia 1 de juny el Centre Dramàtic de la Generalitat estrenava al Teatre Romea el darrer espectacle de la temporada: "El giravolt de maig", una òpera còmica de Josep Carner i Eduard Toldrà, dirigida per Domènec Reixach. A la sala Teixidors-Teatreneu Teatre

¹⁴³ LA VANGUARDIA ESPAÑOLA, dijous 26 de maig de 1988 pagina 39 "*Un Festival Grec '88 por todo lo alto*" article de Santiago Fondevila

Set estrenava "Això és autèntic", una obra de Tom Stoppard dirigida per Jordi Mesalles.

El dia 1 de juny començava el II Simposi d'Història del Teatre¹⁴⁴. Finalment foren uns setanta els especialistes arribats de diversos països i cultures que analitzaren el teatre de l'Edat Mitja i el Renaixement. Obrí el simposi Ricard Salvat amb una exposició sobre el teatre català en aquestes dues èpoques històriques.

El 4 de juny la Belle Époque estrenava el seu espectacle "Collage". Tres dies més tard la Fura dels Baus presentava "Tier Mon" a l'escollera i l'estrenava al Mercat de les Flors.

El 9 de juny es feia públic¹⁴⁵ l'acord al qual havien arribat la Belle Époque i l'Ajuntament de Barcelona per a una subvenció de deu milions de pessetes per a la sala i deu milions més per a presentar un espectacle dins la programació del Festival d'Estiu Grec '88 de la qual la sala podria ser escenari alternatiu. La Generalitat havia promès una quantitat idèntica a la que oferís el municipi, per la qual cosa es veia obligada a estudiar la concessió de vint milions més per a la sala del carrer Muntaner. La quantitat donada per l'Ajuntament serviria per pagar alguns dels deutes contrets per la sala i evitar el tancament immediat.

El 13 de juny es presentava a Barcelona¹⁴⁶ la Asociación de Directores de Escena, associació que havia estat fundada feia sis anys i que havia estat consolidant-se a tot el territori espanyol, editant la revista amb les sigles de l'associació (ADE) i que feia dos mesos havia reunit a Palma de Mallorca alguns dels seus 110 membres en el seu primer congrés. La presentació la varen efectuar el president de l'associació, Ángel Fernández Montesinos, i el seu secretari, Juan Antonio Hormigón.

El 20 de juny es cremava al Paral·lel barceloní el Teatre Martínez Soria. El 28 de juny El Teatre Principal tornava a obrir les seves portes per a la lírica com a annex del Liceu.

¹⁴⁴ LA VANGUARDIA ESPAÑOLA, dijous 2 de juny de 1988, pagina 40 "*El II Simposio de Historia del Teatro reúne a setenta eruditos de todo el mundo*" de la redacció

¹⁴⁵ LA VANGUARDIA ESPAÑOLA, dijous 9 de juny de 1988 pagina 67 "*El Ayuntamiento dará veinte millones a Belle Époque, y la Generalitat estudia si propuesta*" article de Josep Sandoval

¹⁴⁶ LA VANGUARDIA ESPAÑOLA, dimarts 14 de juny de 1988, pagina 41 "*La Asociación de Directores de Escena se presentó ayer en Barcelona*" de la redacció

El 27 de juny s'inaugurava el Grec'88 amb l'espectacle de dansa del Nederlands Dans Theater, que incloïa dues coreografies de Jiri Kylian amb música d'Igor Stravinski i Leo Janacek, i una coreografia titulada "Arenal" de Nacho Duato, amb música interpretada en directe per Maria del Mar Bonet. Altres espectacles d'aquesta edició al Teatre Grec foren una versió del "Rigoletto", de Verdi, realitzada per la companyia Opera Forum, amb direcció musical d'August Haltmayer i direcció escènica d'Anthony Besch, amb el baríton John Rawnsley en el paper de Rigoletto; la presentació de l'espectacle de la coreògrafa francesa Maguy Marin; dos espectacles de Kathakali, el teatre balalt de la Índia, amb la companyia Kalamandalam de Kerala; l'espectacle "New demons" de la companyia de dansa La La La Human Steps, amb coreografia d'Edouard Lock; la presentació de "The man who mistook his wife for a hat", òpera minimalista de Michael Nyman, amb direcció musical del propi Nyman i direcció escènica de Michael Morris; i finalment, la primera actuació de Montserrat Caballè al Teatre Grec, presentant el "Rèquiem" de Mozart, amb el cor i orquestra del Gran Teatre del Liceu dirigida per Uwe Mund. Pel que fa a d'altres espais, al Teatre Principal l'actriu Jeanne Moreau protagonitzava "Le récit de la Servante Zerline", un monòleg de Hermann Broch i direcció escènica de Klaus Michael Grüber; al Poble Espanyol hi actuaven la banda UB40, James Brown, David Sanborn, Milton Nascimento, Caetano Veloso, Los Van Van i Carlos Santana.

El 5 de juliol s'anunciava que Jordi Coca seria candidat a la direcció de l'Institut del Teatre.

En aquells inicis del mes de juliol, el nou Conseller de Cultura de la Generalitat, Joan Guitart, havia de decidir sense masses dilacions la nova forma de gestió del Centre Dramàtic i al mateix temps el Teatre Lliure avisava que podria veure's obligat a tancar el mes de desembre si no es solucionaven els seus problemes econòmics i d'espai.

El 15 de juliol l'Associació d'Actors i Directors Professionals de Catalunya (A.A.D.P.C.) criticava la política teatral de l'Ajuntament en una carta adreçada a l'alcalde Pasqual Maragall.¹⁴⁷ Per als signants, la actuació municipal era una de les principals responsables de la crisi del sector. Acusaven l'Ajuntament de desvirtuar l'esperit del Festival d'Estiu Grec, de no escoltar els problemes que afectaven a la professió –especialment durant l'època en què

¹⁴⁷ LA VANGUARDIA ESPAÑOLA, divendres 15 de juliol de 1988, pàg. 43. "La Associació d'Actors i Directors critica la política teatral del Ayuntamiento en una crata al alcalde" de la redacció

Maria Aurèlia Capmany fou regidora de Cultura-, i de la desaparició de sales de teatre professional a la ciutat. També es queixaven de les infraestructures teatrals municipals, en el sentit que són fredes i poc adequades per al teatre, de la manca d'una política definida de subvencions i de la contractació de companyies estrangeres per a programar uns espectacles, suposadament de prestigi, que la AADPC qualifica d'electoralistes i que finalment no acomplien les expectatives creades. La carta conclouia amb una sèrie de punts assenyalant diferents necessitats per a la ciutat: la creació d'un teatre municipal a l'alçada d'altres institucions europees comparables; la constitució d'un festival exclusivament de teatre, tornant així a l'esperit del Grec '76; la fixació d'una normativa clara en matèria de subvencions, amb una llista d'objectius a assolir.

El 23 de juliol en un article a *La Vanguardia Española*¹⁴⁸ s'assegurava que el Paral·lel volia tornar a recuperar la seva imatge de Broadway barceloní. Dins aquest article s'anunciaven algunes de les intencions de l'Ajuntament de Barcelona per tal d'afavorir l'arribada del públic a les sales, com ara permetre l'aparcament en bateria al costat Besòs de l'avinguda, la col·locació d'una il·luminació espectacular al carrer o l'estudi de conversió de l'avinguda en un bulevard. Els incendis dels teatres Nuevo i Martínez Soria havien marcat les darreres setmanes la crisi del Paral·lel. Alguns empresaris demanaven mesures immediates, com ara la rebaixa d'impostos o la possibilitat d'incloure publicitat gratuïta a TV3. D'altres constataren com els que mantenien oberts els teatres eren els jubilats que anaven a veure els espectacles a meitat de preu.

També el 23 de juliol, la companyia Manel Barceló evocava el clàssic cinema musical americà al Teatre Villaroel amb l'espectacle "All talking all singing..all Gershwin".

El 29 de juliol, a manca de dues funcions, el Grec '88 havia atret a més de 86.000 espectadors. Els responsables municipals consideraven globalment positiu el balanç de la campanya.

El 29 de juliol, en senyal de protesta, la Associació d'Actors i Directors Professionals de Catalunya realitza un parell de reivindicacions en un parell d'espais emblemàtics de la ciutat. El primer acte va tenir lloc a la Plaça Catalunya de Barcelona, on els membres de l'associació, dins una piscina

¹⁴⁸ LA VANGUARDIA ESPAÑOLA, dissabte 23 de juliol de 1988, pàg. 29. "*El Paral·lel quiere recuperar su imagen de Broadway barcelonés*" article d' Albert Winterhalder

inflable, demanaven més presència de grups catalans al Festival Grec. El segon acte reivindicatiu fou a la darrera funció del festival, on diversos membres de l'associació que portaven torxes llegien fragments de la carta enviada a l'alcalde Pasqual Maragall i el contingut de la qual ja ha quedat explicat més amunt.

El dia 1 de setembre, la companyia Dagoll-Dagom anunciava el seu proper espectacle a estrenar l'octubre: "Mar i cel", un musical basat en el drama d'Àngel Guimerà.

Aquell mateix dia la companyia La Tropa, nova programadora del Teatre Regina, presentava les obres de remodelació del teatre, que canvia el nom per el de Jove Teatre Regina, i la nova programació que, a partir de primers d'octubre, ocuparia el seu escenari¹⁴⁹. Per una banda, el teatre acolliria de dilluns a divendres en sessions matinals els espectacles de la programació de la campanya municipal de teatre destinada al públic infantil. L'espectacle triat per començar la temporada infantil fou "Trastòbils Mec" de la companyia gironina Tripijoc. Aquests espectacles restarien oberts per al públic en general els dissabtes a la tarda i els diumenges al matí. En programació nocturna la sala presentava obres destinades a un públic adult, com ara l'espectacle de titelles de fil de Jordi Bertran "Antologia" o la companyia Dram Bacus amb el seu "Operation Fu".

També el primer dia de setembre es tenien notícies de les converses entre la Generalitat de Catalunya i el Teatre Lliure per a que aquest assumís la gestió del Teatre Romea.¹⁵⁰ Les converses entre el nou conseller de Cultura, Joan Guitart, i el director artístic del Lliure, Fabià Puigserver, semblaven anar a bon port. La necessitat per part del Lliure d'un escenari més gran i la manca de respostes institucionals sobre la proposta del nou teatre a la plaça de braus de Les Arenes impulsaven Puigserver a demanar la gestió del Romea, una gestió que es preveia que s'hauria d'iniciar a partir de gener del 1989.

La primera setmana de setembre el grup holandès Pigeon Drop presentava a la Sala Villarroel "Where is the party?". El 20 de setembre es presentava la nova programació del Teixidors-Teatreneu, amb Kafka, Horowitz i Rohmer entre els autors. El 21 de setembre es presentava la nova edició del

¹⁴⁹ LA VANGUARDIA ESPAÑOLA, divendres dos de setembre de 1988, pagina 22 "*El nuevo Jove Teatre Regina abrirá en octubre con una triple programación para niños y adultos*" article de Santiago Fondevila

¹⁵⁰ LA VANGUARDIA ESPAÑOLA, divendres 2 de setembre de 1988, pagina 26 "*El lliure cada vez más cerca del acuerdo para gestionar el Romea a partir de enero*" article de Santiago Fondevila

Cicle Memorial Xavier Regàs, amb 12 produccions al Mercat de les Flors i al Teatre Romea.

Dins aquesta presentació, el nou director general de Promoció Cultural de la Generalitat de Catalunya, Xavier Bru de Sala, afirmava que l'acord entre la Generalitat i el Teatre Lliure sobre la gestió del Teatre Romea podia ser imminent¹⁵¹. El dia abans Xavier Bru de Sala havia enviat al Lliure una carta amb la proposta que la Generalitat feia per a dur aquesta gestió.

Dos dies més tard, Fabià Puigserver en nom de la Cooperativa Teatre Lliure rebutjava la oferta de Xavier Bru de Sala considerant-la "inacceptable i trista"¹⁵², que no es corresponia amb el projecte del Lliure i que la consideraven com una negativa al mateix projecte, per això la rebutjaven. La bona marxa de les negociacions no feien preveure aquest desenllaç, però, segons Puigserver, la arribada del nou conseller de Cultura Joan Guitart i, sobretot, el nomenament de Xavier Bru de Sala com a nou director general de Promoció Cultural, havien fet donar un gir inesperat a les negociacions. La desaparició del Centre Dramàtic de la Generalitat de Catalunya, proposada des de la Generalitat, fou un dels detonadors d'aquesta ruptura.

La proposta del Lliure es basava en tres punts fonamentals: el pacte entre el Departament de Cultura de la Generalitat i el Teatre Lliure per la gestió conjunta del Centre Dramàtic de la Generalitat; plena llibertat d'actuació en l'edifici per al Teatre Lliure, així com en les directrius de funcionament artístic, econòmic, de personal i d'imatge; i finalment que la vigència del conveni fos de tres anys. Per la seva part, la Generalitat no contemplava que el Lliure tingués cap paper en la gestió i direcció del Romea, simplement es limitava a oferir al teatre de Gràcia les seves instal·lacions de gener a juliol de 1989, considerant així el pas del Lliure per el Romea com provisional.

Bru de Sala anunciava que les intencions de la Generalitat era convertir el Romea en una sala de programació de tot tipus de companyies i que no produirien més espectacles. Lluís Pasqual definia la nova orientació de la sala com a vergonyosa i afirmava que amb aquesta proposta es convidava als actors i a les companyies a fer cua davant els polítics per a veure quines obres podien fer i quan les podrien representar.

¹⁵¹ LA VANGUARDIA ESPAÑOLA, dijous 22 de setembre, pagina 39 "El acuerdo entre el Lliure y la Generalitat sobre la gestión del Romea podría ser inminente" article de Santiago Fondevila

¹⁵² LA VANGUARDIA, dissabte 24 de setembre de 1988, pàg. 37. "La cooperativa del Teatre Lliure Rechaza la oferta de colaboración con el Romea que le hace la Generalitat". article de M.R.

El 26 de setembre era nomenat Jordi Coca com a nou director de l'Institut del Teatre de la Diputació de Barcelona a proposta del claustre de professors. Coca havia ingressat com a professor a la institució el 1970, havia estat director dels festivals de titelles entre els anys 1974 i 1977, havia estat responsable d'activitats culturals del centre entre 1972 i 1974 i fou comissari del Congrés Internacional de Teatre celebrat el 1985.

El dia 1 d'octubre es presentava al Teixidors-Teatreneu la versió de Franco di Francescoantonio de la "Lettera al padre", de Franz Kafka. El 3 d'octubre es presentava a Vilafranca del Penedès la nova companyia Grappa Teatre, dirigida per Gilbert Bosch, amb l'obra "Dúplex". El 5 d'Octubre es presentava al Teatre Romea "La marquesa Rosalinda", de Valle-Inclán, amb el Centre Dramàtic del País Valencià, dirigida per Alfredo Arias. El dia 6 el Teatre Condal obria la temporada amb la reposició de "Putiferi", d'Andreu Martín. El 8 d'octubre el Teatre Lliure estrenava "Titanic '92", de Guillem-Jordi Graells, dirigida per Pere Planella. Tortell Poltrona i el seu espectacle "Perplex" obrien la temporada del Centre d'Espectacles als Lluïsos de Gràcia. El dia 11 d'octubre s'estrenava finalment al Teatre Victòria el musical "Mar i cel". El 12 d'octubre s'anunciava que el Centre Dramàtic del Vallès faria temporada al Teatre del Sol, de Sabadell.

El 17 d'octubre el fins aleshores coordinador del Centre Dramàtic de la Generalitat, Domènec Reixach, era nomenat director en funcions d'aquesta institució, càrrec que venia desenvolupant de forma interna des de la fi del contracte de l'anterior director, Hermann Bonnín, el juny d'aquell mateix any. El director general de Promoció Cultural anunciava que Domènec Reixach s'encarregaria també del disseny de futures produccions del CDG, la qual cosa suposava que els plans de la Generalitat de convertir el Romea en teatre de programació s'havien tirat enrera. Aquest canvi de consideració es va produir després d'una entrevista entre Reixach i Bru de Sala i va provocar un fort enrenou entre la professió.

El 21 d'octubre es presentava el contingut del Festival de Titelles de Barcelona, que es celebraria el novembre, amb 30 companyies de 15 països diferents. El 26 d'octubre, el Col·lectiu d'actors professionals d'Osona presentava a la Sala Gran de l'Institut del Teatre "L'estació de les dàlies", de Mercè Rodoreda, dirigida per Calixto Bieito. El 2 de novembre Àngels Margarit i el seu grup Mudances, presentaven la coreografia "Kolbebasar" al Mercat de les Flors. El dia 7 Núria Candela actuava a la Cuina de l'Institut del Teatre. El 10

de novembre el Teatre Invisible estrenava el seu primer muntatge i ho feia al Mercat de les Flors: “Pierrot lunaire”, dirigit per Moisès Maicas i Manel Guerrero. El 12 de novembre s’anunciava la immediata reobertura del remodelat Teatre Fortuny de Reus.

El 18 de novembre de 1988 es celebrava el 125è aniversari del Teatre Romea, un teatre amb una llarga tradició de ser l’escenari des del qual s’establí un model per al teatre català. El 18 de novembre de 1872 s’inaugurà el teatre del carrer Hospital. Inicialment depenia de L’Escorxador i el seu nom era l’ Odeon, però el 3 d’octubre de 1867 s’independitzava i prenia el nom de Teatre Català Romea.¹⁵³

Els inicis del Romea foren una aposta contínua a favor dels autors catalans. Els primers èxits en aquest sentit foren les estrenes de Frederic Soler, àlies “Serafí Pitarra”, que hi estrenava les seves obres. Però si hi ha hagut algun dramaturg lligat pels seus continuats èxits a aquesta sala, aquest fou Josep Maria de Sagarra, qui durant tota la seva vida es va convertir en l’autor amb més èxit de públic del Romea. També hi va participar en el desenvolupament del Teatre Romea el dramaturg i director teatral Adrià Gual i el seu Cicle de Teatre Íntim. També fou el teatre que descobrí l’actriu Margarida Xirgu, que fou contractada el 1907 per Ramon Fraquesa, en aquells moments empresari del teatre, per un sou de 7 pessetes a la setmana. Altres actors i actrius com ara Enric Borràs, Joan Capri o Mari Santpere també hi van tenir al Romea alguns dels seus èxits més destacats.

El Romea havia impulsat ja des de la seva inauguració els diferents autors catalans, des dels més coneguts i d’èxit assegurat, fins a aquells que començaven la seva trajectòria, la qual cosa ha provocat que les temporades teatrals hagin passat per millors i pitjors moments. Aquest impuls continuat a través de les diferents èpoques polítiques i socials al teatre en català no ha estat fàcil. Ja el 1867 havia tingut problemes degut a l’ordre dictada per la Reina en el sentit que es prohibien les obres escrites exclusivament en qualsevol dels dialectes d’Espanya, la qual cosa obligava els autors a incloure sempre un personatge castellà. En el temps de la dictadura del general Primo de Rivera o en el de la dictadura del general Franco també es va insistir en seguir fent les obres en català a l’escenari del Romea, però, tot i així, el 1945 es va aconseguir reposar “L’hostal de la Glòria”, de Josep Maria de Sagarra. Els diferents

¹⁵³ LA VANGUARDIA, diumenge 13 de novembre de 2001, pàgina 60. “*El largo y agitado camino del Romea.*”, article de Santiago Fondevila; LA VANGUARDIA, diumenge 13 de novembre de 2001, pàg. 60. “*El símbolo constante.*”, article de Joan-Anton Benach.

empresaris que han passat pel Romea han defensat sempre la llengua catalana damunt les taules del popular teatre, d'entre aquests empresaris podríem destacar el ja citat Ramon Franquesa, Evarist Fàbregas o Josep Canals. El pitjor moment del teatre fou l'intent de convertir-lo en cinema el 1962, moment en que cinc patricis catalans –com ja s'ha esmentat anteriorment en aquest mateix capítol- van adquirir el teatre, salvant així aquest emblemàtic escenari.

Aquell 18 de novembre del 1988 el futur del Romea no estava gens clar. Seguia en mans privades i la Generalitat hi invertia cada any 70 milions de pessetes en concepte de lloguer de l'edifici i indústria –el personal del teatre-, amb una promesa de funcionament durant tres anys més, fins que no fos realitzat el Teatre Nacional, i amb una poc clara orientació de les intencions de la Generalitat sobre el futur del Centre Dramàtic. La celebració de l'aniversari va consistir, simplement, en l'edició d'un llibre commemoratiu escrit per Enric Gallén i una copa de cava el mateix 18 de novembre.

El 15 de novembre el Théâtre du Radeau presentava "Jeu de Faust", dirigida per François Tanguy, al Teatre Romea. El dia 17 un espectacle de dansa s'estrena al Mercat de les Flors: "Belmonte", amb la companyia Gelabert/Azzopardi. Aquell mateix dia s'anuncia que les restes mortals de Margarida Xirgu seran enterrades el dia 28 a Molins de Rei. El 22 de novembre s'estrena al Teatre Romea el darrer espectacle de Lindsay Kemp basat en el llibre de Lewis Carroll, "Alice".

El 23 de novembre s'anunciava la construcció d'un nou edifici per a l'Institut del Teatre de Terrassa. El 28 de novembre s'iniciava "Paraula de poeta", un cicle dedicat a la poesia a la sala de Gràcia. El primer espectacle està dedicat a Miquel Martí i Pol i serà dirigit per Joan Anguera.

El 28 de novembre el director del Mercat de les Flors, Andreu Morte, presentava els plans de futur per als següents vuit mesos per l'anomenat Espai B.¹⁵⁴ Després d'una remodelació molt modesta de la sala, que incloïa la construcció d'un escenari petit i la col·locació de 424 butaques, Morte explicava a la premsa la seva intenció de tenir ocupat l'Espai B des de les 10 del matí fins a la una de la matinada, utilitzant-lo com a sala d'assaig i taller escenogràfic quan calgués, però principalment per a dedicar-lo com a sala d'exhibició de muntatges de dansa o alternatius, com una factoria de teatre contemporani, en

¹⁵⁴ LA VANGUARDIA, dimarts 29 de novembre de 1988, pàgina 43. "*El Espacio B del Mercat de les Flors busca consolidarse como una factoría de creación.*", article de Santiago Fondevila.

definitiva, un espai pensat per a companyies amb espectacles interessants però poc comercials.

El dia 1 de desembre el grup La Cuadra de Sevilla, dirigit per Salvador Távora, presenta al Teatre Romea el seu espectacle "Alhucena". Al Mercat de les Flors La Fura dels Baus presenta la seva "Trilogia".

Aquell mateix dia, el director general de Promoció Cultural, Xavier Bru de Sala, presentava en roda de premsa la nova programació del Centre Dramàtic de la Generalitat de Catalunya, tot i negant-se a respondre preguntes relacionades directa o indirectament amb la política teatral del Centre¹⁵⁵. Bru de Sala, però, va admetre que la seva pretensió de convertir el Centre Dramàtic en una entitat programadora i no pas productora havien estat un error i que havia canviat la seva actitud al parlar amb el nou director del Centre, Domènec Reixach, i amb el delegat de Teatre, Antoni Bartomeus.

Per la seva part, Domènec Reixach va presentar la nova temporada del Centre Dramàtic. Estaven programades dues produccions del Centro Dramático Nacional, "La enamorada del Rey" de Ramón María del Valle-Inclán i "El retablo de Don Cristóbal" de Federico García Lorca, ambdues dirigides per José Luis Alonso; una producció del Centre Dramàtic del Vallès, "El botí", de Joe Orton, dirigida per Josep Minguell; també va parlar d'una producció d'un clàssic del teatre català dirigit per Joan Anguera, tot i que no en va donar el títol, d'un muntatge de la companyia de Sílvia Munt, "La neta del sol", d'Ever Martín Blanchet dos Santos, i anuncià que la següent temporada s'iniciaria amb una producció del Centre Dramàtic dels Alps, una obra que el seu director Ariel García Valdés realitzà a Manuel Vázquez Montalbán, "El viatge (o Els cadàvers exquisits)". Reixach parlà també que ell volia dedicar el Centre Dramàtic fonamentalment a la producció i coproducció de la dramaturgia catalana contemporània, i de les beques de 500.000 a 1 milió de pessetes per a set persones dedicades a escriure nous textos i la col·laboració amb Catalunya Ràdio per a que dotze escriptors no relacionats amb el món del teatre escriguessin textos dramàtics per a ser emesos dins la programació d'estiu.

Per la seva part, Toni Cots, responsable de la campanya Teatre Obert, afirmava que aquesta campanya pretenia ser una oficina de gestió administrativa per als grups i de suport per a la creació, i que el concebia com

¹⁵⁵ LA VANGUARDIA, divendres 2 de desembre de 1988, pàgina 37. "El Centre Dramàtic programará nueve espectáculos con textos de Valle-Inclán, Lorca, Orton y Belbel.", article de Santiago Fondevila.

un centre de producció i no pas de programació. En quant al pressupost de la campanya era el mateix dels darrers sis anys: 20 milions de pessetes.

També aquell primer de desembre la premsa¹⁵⁶ indicava que el director del Festival de Tardor, que s'havia de celebrar tots els anys fins a la tardor abans de les Olimpíades, podria ser Mario Gas.

El 20 de desembre s'estrenava al Teatre Regina "Brams o la Kumedia dels errors" al Teatre Regina, dirigida per Toni Albà i interpretada per Jordi Isern i Sergi López. El dia següent el "Lorenzaccio" del Lliure rebia els Premis Nacionals de direcció i escenografia. Al Teatre Romea la Companyia de dansa Metros estrenava "Sol a soles", dirigida per Ramon Oller. El dia 22 s'estrenava a la sala Teixidors-Teatreneu "Trío en mi bemol", dirigida per Joan Ollé.

El 22 de desembre Domènec Reixach, director del Centre Dramàtic de la Generalitat, explicava en roda de premsa¹⁵⁷ que es posava en marxa una nova política d'abonaments que s'iniciaria el dia 2 de gener. Els abonaments d'aquesta temporada es posaren a la venda al públic aquell mateix dia de gener de 1989 fins el 31 de gener. Domènec Reixach, considerava que els abonaments havien d'anar encaminats cap al sector del públic amb certes dificultats econòmiques, oferint comprar els tiquets a un preu de 750 pessetes a partir de la compra de tres entrades. Es suprimien així els descomptes per a grups i també els dies de preus especials.

També el 22 de desembre el nou director de l'Institut del Teatre, Jordi Coca, i els membres de la seva junta de govern, es reunien amb la premsa per a parlar del nou plantejament de la programació dels teatres de l'Institut¹⁵⁸. Jordi Coca declarava que els teatres de l'Institut anaven cercant la seva pròpia personalitat i que s'havia de canviar el model anterior, un model que va estrenar 67 espectacles durant l'anterior temporada. Així es preveia repartir l'activitat pública i l'activitat interna de l'Institut en un 50% cadascuna, i definir la Sala Gran i la Cuina com a teatres independents l'un de l'altre. Es preveia fer una programació d'avantguarda i mantenir els muntatges un mes a la Sala Gran, utilitzant la Cuina per a activitats paral·leles però relacionades amb

¹⁵⁶ LA VANGUARDIA, divendres 2 de desembre de 1988, pàgina 42, "Mario Gas podría ser el director de los futuros Festivales de Tardor.", de la redacció.

¹⁵⁷ LA VANGUARDIA, divendres 23 de desembre de 1988, pàgina 59, "Nueva política de abonos en el Centre Dramàtic de la Generalitat.", de la redacció.

¹⁵⁸ LA VANGUARDIA, divendres 23 de desembre de 1988, pàgina 63, "Nuevos aires para los teatros del Institut.", article de Santiago Fondevila.

l'espectacle de la Sala Gran. Aquesta programació s'iniciava amb una operació a tres bandes entre l'Institut del Teatre, el Centre Dramàtic de la Generalitat de Barcelona i el Centre Dramàtic de la Generalitat d'Osona, al voltant del jove dramaturg Sergi Belbel. Jordi Coca afirmava també que la construcció de la nova seu de l'Institut del Teatre a Vic anava per bon camí, unes obres previstes per a començar a finals del 1990. Jordi Coca va insistir en que l'Institut passaria ben aviat a dependre d'un consorci entre la Diputació de Barcelona i la Generalitat de Catalunya i que s'estava negociant amb el Ministerio de Cultura la fixació dels requisits per al reconeixement universitari de les titulacions del centre. Josep Maria Carandell, responsable del departament editorial de l'Institut del Teatre, anunciava novetats en el camp de les publicacions, concretament presentava la publicació en català de la "Història del Teatre" de Vito Pandolfi en tres volums que apareixerien durant el 1989.

El 29 de desembre el crític Joan -Anton Benach publicava a La Vanguardia¹⁵⁹ un article d'opinió on expressava com a idea bàsica que l'activitat teatral catalana durant el 1988 havia donat excessiva importància als problemes d'ubicació o d'intendència dels teatres, en contra de que el públic semblava demanar millors espectacles, independentment del teatre on s'exhibissin. Posava l'exemple de "La bona persona de Sezuan", de Bertolt Brecht, dirigida per Fabià Puigserver, amb la companyia del Teatre Lliure a l'escenari del Mercat de les Flors, l'espectacle amb l'índex més alt d'ocupació del recinte municipal durant la temporada. Incidia també en la necessitat de l'expansió del Lliure i de la creació de la Fundació Teatre Lliure - Teatre Públic de Barcelona per a dur a bon terme aquesta expansió, en la manca de definició aparent del projecte del Centre Dramàtic i del Teatre Nacional de Catalunya, i demanava un xic d'ordre, seny i professionalitat a l'hora de definir el futur de l'oferta teatral pública catalana.

¹⁵⁹ LA VANGUARDIA, dijous 29 de desembre de 1988, pàgina 39, "*El equívoco del déficit de infraestructura.*", article de Joan-Anton Benach.

1899

El 1899 començava amb l'estrena el dia 6 de gener al Teatre Poliorama d'un nou muntatge de la Companyia Flotats, es tractava d' "El Misàntrop", de Molière. Aquest muntatge alternaria les representacions amb el "Lorenzaccio" que encara continuava en cartell. El dia 9 l'Institut del Teatre ofería "En companyia d'Abisme", dirigida i escrita per Sergi Belbel, als Centres Dramàtics de Barcelona i Osona. El 10 de gener, al Mercat de les Flors, "Calderón", un muntatge sobre la obra de Passolini, amb el Centro Nacional de Nuevas Tendencias Escénicas, dirigida per Guillermo Heras. El 16 de gener, al Teatre Romea, Centre Dramàtic de la Generalitat de Catalunya, s'estrenava "Elsa Schneider", de Sergi Belbel, dirigida per Ramón Simó.

El 19 de gener, el director teatral Pere Planella, en declaracions a La Vanguardia¹⁶⁰ es plantejava en veu alta les mancances estructurals de les administracions públiques a Barcelona. Per una banda es preocupava per els enfrontaments entre la Olimpíada Cultural i l'Àrea de Cultura de l'Ajuntament de Barcelona i també per la manca de regidor de Cultura en un Ajuntament com el de Barcelona. Per una altra criticava la política teatral de la Generalitat a qui acusava de que en vuit anys tan sols havien rehabilitat el Teatre Fortuny de Reus, oblidant completament les comarques i a la Xarxa de Teatres Públics que funcionava com una mena de voluntariat dels ajuntaments i poca cosa més. També criticava la política de subvencions de la Generalitat, que obligava a les companyies a tenir un teatre on presentar les obres abans de rebre les subvencions mentre que els teatres no contractaven projectes. Els comentaris de Planella també afectaven la tasca del director general de Promoció Cultural de la Generalitat, Xavier Bru de Sala, de qui afirmava que estava més preocupat de que s'inaugurés el Teatre Nacional en el seu mandat mentre oblidava la dinàmica teatral de la ciutat, citant com a exemple la marginació del Lliure, sobre la qual opina que potser es produeix per por a que pugui fer ombra al Nacional, un Nacional mancat d'ideari, amb l'ombra del desconeixement del pressupost de la companyia Flotats i un teatre que es posarà al servei d'una sola companyia.

El mateix dia 19 de gener el Teatre Lliure anunciava¹⁶¹ que suspendria les seves activitats el dia 1 de febrer si les institucions no revisaven el conveni econòmic. La tresoreria havia esgotat els seus recursos i esperava una resposta a la seva situació des del mes d'octubre. Aquesta decisió, presa conjuntament amb l'Associació d'Espectadors del Teatre Lliure, tenia com a objectiu resoldre els problemes de finançament del Lliure, solucions que havien de passar per revisar les aportacions - insuficients segons Puigserver - que les diferents administracions feien al Lliure. L'alternativa a aquesta negociació dels ajuts era el tancament del teatre, degut a l'escanyament de recursos econòmics que patia la seva tresoreria. De fet, el Lliure no havia pogut pagar les nòmines corresponents a desembre aquell mes de gener.

¹⁶⁰ LA VANGUARDIA, dijous 19 de gener de 1989, pàgina 39. "*Planella: A Bru de Sala sólo le preocupa el Nacional.*", article de Santiago Fondevila.

¹⁶¹ LA VANGUARDIA, divendres 20 de gener de 1989, pàgina 41. "*El Teatre Lliure suspenderá sus actividades el día uno de febrero si las instituciones no revisan el convenio colectivo.*" i "*Las declaraciones son siempre de apoyo, pero los hechos no lo están corroborando.*", article de Santiago Fondevila; "*Una decisión política urgente.*", article de Joan-Antón Benach.

Puigserver buscava amb aquest acte aconseguir part dels 284 milions de pessetes necessaris per a aquella temporada, i arreglar definitivament el tema del finançament del Lliure. Com que la Generalitat de Catalunya havia signat un acord amb el Lliure per a uns ajuts del 50% del pressupost necessari, el Teatre Lliure reclamava 117 milions de pessetes a la Generalitat, enfront dels 42 de l'any anterior, mentre que a l'Ajuntament i la Diputació se'ls reclamaven ajuts econòmics d'uns 51 milions quan l'ajut de l'any anterior havia estat d'uns 21 milions cada administrador. Puigserver també denunciava la manca de compromís de les forces polítiques.

Ferran Mascarell, Coordinador de Cultura de l'Ajuntament de Barcelona, reconeixia que calia una solució per al Lliure, ja que era un patrimoni important per a la ciutat, però que calia plantejar uns límits, en referència a la quantitat que li demanés el teatre.

Per la seva banda, Xavier Bru de Sala, Director General de Promoció Cultural, es va limitar a aconsellar a Puigserver que reduïssin el nombre d'espectacles i li va qüestionar l'existència en el Teatre Lliure d'una orquestra de cambra.

Precisament, pel que fa a l'Orquestra de Cambra del Teatre Lliure, el seu director, Josep Pons, es queixava en la roda de premsa convocada pel Lliure, dels sous baixos, de com els músics han de pagar ells mateixos els bitllets que els han de portar de Madrid a un assaig de l'orquestra, i de com els mateixos músics rebutgen altres feines millor remunerades per poder participar en aquesta orquestra amb aquest repertori especialitzat en músics del segle XX.

El trencament de les converses entre la Generalitat i el Lliure per la gestió del Centre Dramàtic de la Generalitat van provocar aquest ofegament econòmic de la companyia, obligada a treballar en un teatre que se'ls havia quedat massa petit i amb el qual era impossible recuperar la inversió feta en els espectacles o concerts de l'orquestra. Tot i així, la desviació pressupostaria -7 milions de dèficit d'un pressupost de 160 milions- era mínima comparada amb els resultats de la temporada -52.000 espectadors i 271 funcions durant el 1988, en una companyia que era en aquell moment el principal referent català del teatre de qualitat. L'Associació d'Actors i Directors, per boca del seu director Jaume Nadal, assegurava que la crisi no era tant del Lliure com de les institucions que no tenien una política cultural definida per conveniència partidista. Nadal

afirmava també que el Lliure era l'únic teatre públic amb una línia artística coherent dins el panorama teatral català.

El dia següent, el 20 de gener, l'Ajuntament de Barcelona difonia un comunicat¹⁶² on afirmava que no augmentaria la seva subvenció per al funcionament del Teatre Lliure. Dins aquest comunicat l'Àrea de Cultura de la Generalitat afirmava que la quantitat que rebria el Lliure seria semblant a la d'anys precedents i responsabilitzava de la situació per la que estava passant la companyia a la Generalitat. L'anunci fet per Puigserver el dia abans va provocar respostes dels diferents grups polítics. El diputat d'Entesa dels Nacionalistes d'Esquerres, Jaume Nualart, afirmava que la possible desaparició del Lliure seria una vergonya nacional, mentre que el diputat d'Iniciativa per Catalunya Ignasi Riera afirmava que la desaparició del Lliure seria un desastre per la conjunt de l'escena i del teatre català, i qualificava l'actitud de les institucions de provinciana i que aquesta actitud responia a la sensibilitat d'uns nous rics, que creien en el teatre només com un element d'ornament per a aconseguir que lluis una determinada cultura; Riera responsabilitzava el conseller de Cultura Joan Guitart de la situació cultural del país.

El 21 d'aquell mes es feia públic que en els terrenys del Teatre Martínez Soria i de l'antic Teatro Nuevo del Paral·lel es podrien construir uns hotels.

Aquell mateix dia l'alcalde de Barcelona, Pasqual Maragall, tornava a oferir al Teatre Lliure el recinte del Mercat de les Flors, tal i com ja havia fet dos anys abans¹⁶³. Pasqual Maragall repetia així l'oferta que va fer en el seu dia al Teatre Lliure per a ubicar-se i gestionar el Mercat de les Flors, tot i que afirmava que no sabia si finalment l'empresa municipal Olimpíada Cultural es faria càrrec o no de les subvencions que es podien canalitzar cap al Teatre Lliure. Maragall també va anunciar una propera reunió entre Ajuntament, Diputació i Generalitat, les tres institucions signatàries del conveni del teatre, per a tractar de solucionar els problemes econòmics del Lliure.

El dia 22 es distribuïa un comunicat on el diputat Sr. Salvador Clotas, responsable de la Comisión Ejecutiva Federal del PSOE, culpava a la Generalitat de la crisi del Teatre Lliure. En aquest comunicat Salvador Clotas afirmava que

¹⁶² LA VANGUARDIA, dissabte 21 de gener de 1989, pàgina 28. "El Ayuntamiento no aumentará su subvención actual para el funcionamiento del Teatre Lliure.", de la redacció.

¹⁶³ LA VANGUARDIA, diumenge 22 de gener de 1989, pàgina 61. "Maragall vuelve a ofrecer al Lliure el recinto del Mercat de les Flors.", redacció.

“el Teatre Lliure no és només una de les millors fites de l’actual teatre català, sinó que constitueix, per la seva brillant trajectòria, un element imprescindible i exemplar de tot el teatre espanyol. És per això que la notícia de que suspengui la seva activitat de cara al públic per manca d’ajuts ha de preocupar al conjunt de la administració cultural i al món del teatre.” Aquest comunicat afegia que “resulta difícil d’entendre i és quelcom d’escandalós que el Govern de la Generalitat que ha fet una autèntica exhibició del seu recolzament a d’altres projectes teatrals, segurament menys significatius, hagi abandonat a la seva sort al Teatre Lliure. Aquesta crisi constitueix una clara denúncia d’una política teatral que ha despertat ja abundants i continuades crítiques al sector.” Finalitzava el comunicat amb un marcat interès des de la Secretaria de Cultura del PSOE per la tasca del Lliure, el desig que les institucions catalanes resolguin el problema i expressava la bona voluntat del Ministerio de Cultura envers el Lliure i que no mancaria el seu ajut en cas de ser necessari per corregir la situació davant la manca d’interès demostrada per la Generalitat.¹⁶⁴

Aquell mateix dia, Dagoll-Dagom superava els 100.000 espectadors al Teatre Victòria amb “Mar i cel”.

El 23 de gener, la Generalitat assegurava en un comunicat¹⁶⁵ que doblaria la seva aportació al Teatre Lliure, que en aquells moments era de 42 milions de pessetes anyals. Dins aquest comunicat s’afirmava que en una reunió mantinguda entre el director de Promoció Cultural, Xavier Bru de Sala, i el subdirector, Valentí Sallas, per part de la Generalitat, amb Fabià Puigserver i Josep Montanyés per part del Teatre Lliure, els responsables de la Generalitat van comunicar que no els era possible lliurar els 117 milions que se’ls demanava, però que podien contar amb tota certesa amb 42 milions de pessetes –la mateixa quantitat que la Generalitat va lliurar al Lliure durant tot el 1988- a començaments d’any i que des del Departament es donarien les passes necessàries per a lliurar altres quantitats durant l’any fins a arribar a una xifra propera als 80 milions de pessetes. També al comunicat s’afegia que era enmig d’aquest clima de diàleg que el Lliure havia fet l’anunci de la seva suspensió d’activitats i anunciava una propera reunió entre les administracions que col·laboraven en el manteniment del Teatre Lliure per a solucionar el problema i la continuïtat de la companyia.

¹⁶⁴ LA VANGUARDIA, dilluns 23 de gener de 1989, pàgina 21. “*Clotas culpa a la Generalitat de la crisi del Teatre Lliure.*”, redacció.

¹⁶⁵ LA VANGUARDIA, dimarts 24 de gener de 1989, pàgina 32. “*La Generalitat assegura que doblará su actual aportación de 42 millones al Teatre Lliure.*”, article de Santiago Fondevila.

Per la seva part Fabià Puigserver manifestava que considerava positiva la voluntat expressada al comunicat de la Generalitat, però que això no representava cap garantia: “No m’ho creuré si no m’ho confirmen per carta. EL vull signat i aprovat, per que no entenc que ara diguin això quan no ens podien facilitar ni una carta de crèdit per al banc.” Fabià Puigserver explicava que aquesta reunió que citava el comunicat no era més que un dinar informal en el que Bru de Sala havia parlat d’un augment substancial sense concretar la quantitat.

També el mateix dilluns 23 de gener la Associació d’Actors i Directors de Catalunya va celebrar a la sala Teixidors a mà – Teatreneu una assemblea on es va acordar unànimement enviar a la Generalitat, a l’Ajuntament i a la Diputació una carta de suport al Lliure on es queixaven de la gestió cultural de les diferents institucions del país qualificant-la d’ electoralista i propagandista, i acusant-les de manca de sensibilitat envers el Lliure i el teatre en general. També l’Institut del Teatre i el Col·legi de Directors de Cinema es manifestaven a favor d’una solució immediata d’aquesta situació.

El 25 de gener, es reunien per parlar de la crisi del Teatre Lliure el conseller de Cultura Joan Guitart, el director general de Promoció Cultural, Xavier Bru de Sala, el sots-director de Promoció Cultural, Valentí Sallas, en representació de l’Ajuntament de Barcelona el Sr. Ferran Mascarell, en nom de la Diputació de Barcelona el Sr. Jordi Laboria, i els Srs. Antoni Dalmau, Fabià Puigserver i Josep Montanyés en nom del Teatre Lliure i la Fundació Teatre Lliure – Teatre Públic. Per part del departament de Cultura de la Generalitat es qualificà aquesta reunió com a positiva i s’abstenien de fer declaracions fins al cap de dos dies, per part de l’Ajuntament Ferran Mascarell també qualificava la reunió com a molt positiva i concretà que possiblement en el curs de 48 hores es solucionarien no només els problemes de tresoreria del Teatre Lliure en aquell moment sinó també les futures aportacions de les administracions a la Fundació Teatre Lliure – Teatre Públic. Dins aquestes converses es plantejava les exigències del Lliure de la necessitat de 233 milions de pessetes per a l’any 1989, així com la entrada dins el patronat de la Fundació de les institucions que havia estat acordada però que encara no s’havia produït, així com la ubicació del futur Teatre Lliure. Per la seva banda el Teatre Lliure mantenia la seva decisió de suspendre les seves activitats públiques el dia 1 de febrer¹⁶⁶.

¹⁶⁶ LA VANGUARDIA, dijous 26 de gener de 1989, pàgina 47. “*El Teatre Lliure mantiene la suspensión de actividades después de la reunión celebrada ayer con las instituciones.*”, article de Santiago Fondevila.

El dia 26, l'alcalde de Barcelona Pasqual Maragall ratificava l'ofertament del Palau de l'Agricultura per a la nova seu del Teatre Lliure en unes declaracions fetes a Catalunya Ràdio¹⁶⁷. El Palau de l'Agricultura era qualificat per l'alcalde com un edifici magnífic que estava buit. Per la seva banda Ferran Mascarell no només parlava del Palau de l'Agricultura sinó que afegia que també l'Espai B del Mercat de les Flors es podia afegir al projecte. Mascarell afirmava també que hi havia dos espais més –un d'ells una fàbrica al Poble Nou- però que el primer era prendre la decisió. Aquell dia s'afegien altres veus en suport al Lliure, concretament a la seva Orquestra de Cambra, amb una carta signada per noranta professionals de la música on hi figuraven, entre d'altres, Oriol Martorell, Monsalvatge, Homs, la vídua de Mompou, Joan Guinjoan, Victòria dels Àngels, Antoni Ros Marbà, Tete Montoliu i els germans Claret.

El dia següent, la Diputació i l'Ajuntament ja havien acceptat l'acord amb el Lliure. Totes dues institucions aportaven a la sala de Gràcia 21 milions cadascuna i oferien 26 i 31 milions respectivament. Ara tan sols la Generalitat era la que tenia reticències. En un principi oferia una quantitat de 80 milions de pessetes. El Teatre Lliure demanava a més els 24 milions que els havien ofert a càrrec del pressupost d'infraestructures. Per la seva part, el Districte de Gràcia, presidit per Daniel Fabregat, de Convergència i Unió –partit que governava la Generalitat de Catalunya i oposició en l'Ajuntament de Barcelona en aquells dies- va impedir conjuntament amb el seu grup l'aprovació en el Consell del Districte d'uns ajuts al Teatre Lliure precisament per l'import de 24 milions de pessetes. Amb l'estancament de les converses amb la Generalitat el Lliure aplaçava "sine die" l'estrena del muntatge "Les noces de Fígaro", de Caron de Beaumarchais, dirigit per Fabià Puigserver, previst per al dia 1 de febrer.

El 29 de gener es celebrava al Teatre Victòria els 100.000 espectadors de "Mar i Cel" amb una gran festa. El dia 31 s'estrenava a Teixidors-Teatreneu "L'últim bany", un text de Roberto Lerici dirigit per Pere Puértolas.

El dia 31 de gener el Teatre Lliure i Generalitat arribaven finalment a un acord¹⁶⁸. Es tancava així la crisi del Lliure. El conseller de Cultura, Joan Guitart, i el director general de Promoció Cultural, Xavier Bru de Sala, anunciaven en roda de premsa l'acord final d'aportacions econòmiques al Lliure durant el 1989, xifrat en vuitanta milions de pessetes, més els 24 milions de pessetes per a

¹⁶⁷ LA VANGUARDIA, divendres 27 de gener de 1989, pàgina 45. "Maragall ratifica el ofrecimiento del Palau de l'Agricultura al Teatre Lliure.", redacció.

¹⁶⁸ LA VANGUARDIA, dimecres 1 de febrer de 1989, pàgina 37. "El acuerdo con la Generalitat cierra la crisis del Lliure.", article de Santiago Fondevila.

infraestructura que es farien efectius en dos anys, uns tres milions durant el 1989 i la resta el 1990. Per la seva banda també s'anunciava la coproducció amb el Centre Dramàtic de la Generalitat d'un espectacle que s'estrenaria a l'escenari del Lliure, i la negociació amb TV3 per l'adquisició dels drets d'antena dels tres muntatges del Lliure durant aquella temporada. També s'havien negociat els termes de la incorporació de la Generalitat dins la Fundació Teatre Lliure – Teatre Públic, tot i que no es van donar dates concretes. El Teatre Lliure reprenia les seves activitats i anunciaven l'estrena el dia 8 de febrer de “Les noces de Fígaro”, de Caron de Beaumarchais i dirigida per Fabià Puigserver.

El 3 de febrer, la companyia de dansa Danat Dansa estrenava l'espai B del Mercat de les Flors amb “Bajo cantos rodados hay una salamandra. El dia següent, també al Mercat, però a la Sala Gran, l'Escola d'Art Dramàtic de Moscou presentava “Sis personatges a la recerca d'autor”, de Luigi Pirandello, dirigida per Anatoli Vassiliev.

El 9 de febrer el Talleret de Salt estrenava “Amants i altres estranys”, de Renée Taylor i Joseph Bologna i dirigida per Quim Masó, al Jove Teatre Regina. El 14 de febrer, al Teatre Romea José Luis Alonso estrenava les seves direccions de “La enamorada del Rey”, de Valle-Inclán i “El retablillo de don Cristóbal, de Federico García Lorca.

El 17 de febrer es publicava a La Vanguardia Española¹⁶⁹ un article on s'explica els fonaments i les previsions per a la primera edició del Festival de Tardor, que programarà 45 espectacles de teatre, dansa, música contemporània, jazz i producció operística, tot això amb 300 milions de subvenció que Mario Gas, director del Festival, considerava insuficients, creient necessari un pressupost de 450 milions de pessetes. El Festival proposava coproduccions amb companyies catalanes, la utilització dels escenaris de les diferents institucions –Mercat de les Flors, Romea i Poliorama- i acords amb les companyies catalanes més destacades del panorama teatral. També tenia previst sortir de les sales i envair el carrer –probablement la Rambla- convertint-la en un bulevard.

Al Mercat de les Flors una nova estrena de Sergi Belbal amb el Teatro Fronterizo: “Opera”.

¹⁶⁹ LA VANGUARDIA, divendres 17 de febrer de 1989, pàgina 47. “*Mario Gas estima corto el presupuesto del certamen.*”, article de Santiago Fondevila.

Aquell mes de febrer el Centre Dramàtic de la Generalitat convocava set beques per a la creació teatral. L'import global de les beques era de 5.250.000 pessetes i el seu objectiu era intentar potenciar la creació de textos dramàtics en català, l'aparició de nous dramaturgs i la seva presència damunt dels escenaris amb una certa regularitat. L'adjudicació de les beques es realitzaria abans del 15 d'abril d'aquell 1989 i el lliurament del text complet de l'obra –que no havia de superar en cap cas els setanta folis a doble espai- s'havia de realitzar abans del 15 de juliol del mateix any.

El 25 de febrer, Tadeusz Kantor i la seva companyia Cricot 2 tornaven a ocupar l'escenari del Mercat de les Flors amb l'espectacle "Aquí no tornaré més". El dia següent Feliu Formosa era el protagonista del cicle "Paraula de poeta" que s'anava celebrant al Lliure periòdicament. Al Jove Teatre Regina el Talleret de Salt estrenava "El metge per força", de Molière, dirigida per Quim Masó.

El dia 1 de març el Teatre Romea, amb el Centre Dramàtic del Vallès presentaven "El botí", una obra de Joe Orton dirigida per Josep Minguell. Aquell dia s'anunciava que José Carlos Plaza substituiria Lluís Pasqual al capdavant del Centro Dramático Nacional.

El 2 de març el Mercat de les Flors acollia la Compañía Nacional de Teatro Clásico que dirigia Adolfo Marsillach. El primer espectacle que presentaren va ser "El alcalde de Zalamea", de Calderón de la Barca, dirigit per José Luis Alonso. El dia 10 van presentar "La Celestina", atribuïda a Fernando de Rojas, dirigida per Adolfo Marsillach i amb Amparo Rivelles en el paper de Celestina.

El 3 de març a la sala Teixidors-Teatreneu el Teatro Fronterizo presentava "Mercier i Carmier", de Samuel Beckett. El dia següent Flotats encetava una nova polèmica presentant a Madrid la seva següent temporada sense informar a la Generalitat.

El 7 de març es presentaven els trets fonamentals del que seria el Festival d'Estiu Grec '89. Elena Posa, la seva directora, declarava que "sortirà rodó però no serà òptim, evidentment, per qüestions econòmiques"¹⁷⁰. La previsió era de un total de 36 espectacles, menys pressupost que l'anterior edició –300 milions

¹⁷⁰ LA VANGUARDIA, dimecres 8 de març de 1989, pàgina 43. "*Elena Posa: El Grec '89 serà redondo pero no óptimo.*", article de Santiago Fondevila.

de pessetes per el 1989 mentre que el 1988 es van pressupostar 325 milions- i 10 dies més de festival. Era previst que la companyia La Fura dels Baus inauguraria el Festival el 24 de juny amb un espectacle al port. Elena Posa remarcava que el to del festival el marcarien les estrenes, ja que era previst un bon nombre d'estrenes i que cap dels espectacles programats ja estrenats amb anterioritat s'hagués vist a Espanya. Les produccions pròpies eren sis, tres obres de teatre, dos espectacles musicals i una òpera. També es parlava d'una certa coordinació entre el Grec i el Festival de Tardor.

El 18 de març La Vanguardia Española ¹⁷¹ publicava l'ingrés del Centre Dramàtic de la Generalitat de Catalunya en la nova Convenció Teatral Europea, creada amb seu a Luxemburg, i en la que el Centre hi formava part en representació de l'estat espanyol. Aquest organisme es creava per tal d'intercanviar, com a mínim un cop a l'any, un espectacle de les altres companyies adherides, companyies de França, Itàlia, Alemanya, Bèlgica (amb dos centres dramàtics), Gran Bretanya, Irlanda, Holanda, Portugal i Luxemburg, a més d'Espanya. Aquest organisme pretenia també afavorir l'intercanvi de directors, actors i tècnics dels diferents països, així com un sistema de coproducció entre els diferents teatres per tal d'intercanviar escenografies, vestuaris i d'altres elements entre dos o més teatres. La convenció també organitzaria un Festival de Teatre Europeu en les següents ciutats i anys: Saint Etienne (França) el 1990; Berlín o Dublín el 1991; Barcelona el 1992; Amberes el 1993 i Lisboa el 1994. També s'acordà publicar cada any la "Revista de Teatre Europeu" per a ser distribuïda per tota Europa.

El 20 de març s'estrenava al Teatre Condal l'obra "Dancing", de Helder Costa, dirigida per Mario Gas.

El dia 1 d'abril els Premios Nacionales de Teatro premiaven Josep Maria Flotats i Emilio Burgos. Al Mercat de les Flors actuava el genial músic del Paquistà Nusrat-Fateh-Ali-Khan. El 4 d'abril es recuperaven diferents textos de Rusiñol a l'obra "Duros a quatre pessetes", dirigit per Joan Angera. El dia 5 la companyia de dansa Lanònima Imperial estrenava la seva darrera coreografia "Càstor i Pòl·lux", dirigida per Juan Carlos García, a l'espai B del Mercat de les Flors. El dia 7 arriben al Teatre Goya les "Cinco horas con Mario" de Miguel Delibes, dirigida per Josefina Molina i interpretada per Lola Herrera.

¹⁷¹ LA VANGUARDIA, dissabte 18 de març de 1989, pàgina 51. "*El Centre Dramàtic ingressa en la Convenció de Cooperación Teatral Europea.*", article de la redacció.

L'onze d'abril es celebra la VI festa de l'espectacle, organitzada per l'Associació d'Actors i Directors. El muntatge musical "Mar i cel" de Dagoll-Dagom guanya el premi al millor espectacle i a la millor actriu de la temporada. Aquell mateix dia moria l'actor Felipe Peña.

El 13 d'abril l'Orquestra de Cambra del Teatre Lliure iniciava una sèrie de concerts de "El amor brujo", de Manuel de Falla. El 14 d'abril es celebra a l'espai B del Mercat de les Flors la "Transmarató", amb 50 actuacions repartides en dos dies. El 18 d'abril Pep Munné protagonitzarà "Johnny va agafar el seu fusell", de Dalton Trumbo, dirigida per Josep Costa.

El 4 de maig el conseller de cultura Joan Guitart assegurava que el teatre català travessava un bon moment¹⁷². Això ho feia en una compareixença a la Comissió de Cultura del Parlament de Catalunya per contestar una pregunta formulada per el representant d'Iniciativa per Catalunya Sr. Jaume Nualart sobre la projecció de futur del Teatre Nacional de Catalunya.

El coreògraf Toni Mira i la seva companyia Nats Nus Dansa presentaren el 10 de maig a la Sala Gran de l'Institut del Teatre "Strangers in the night". El 12 tornava el teatre de cabaret, a la Sala Villarroel el Centre Dramàtic del Vallès presentava l'espectacle "Tafalitats", sobre textos de Karl Valentin dirigida per Pau Monterde.

El 17 de maig es presenta definitivament la programació del Grec '89, amb 36 espectacles i concerts. La data d'inici serà el 25 de juny.

El 21 de maig actuava al Mercat de les Flors la Penguin Café Orchestra. El dia 24 Elena Posa, directora del Festival Grec, afirmava que el festival acomplia el compromís adquirit amb els creadors catalans. El dia següent, Jordi Mesalles estrenava la seva darrera direcció al Teatre Teixidors-Teatreneu, "La força del costum", del dramaturg austríac Thomas Bernhard. El dia 1 de juny la Generalitat anunciava canvis als premis de Teatre i Dansa de la Generalitat.

El 3 de juny La Cubana (Teatro Cubano de Revista) estrenava "Cómeme el coco, negro" al Mercat de les Flors. El dia abans el grup de teatre de la Modelo presentava al teatre Regina l'obra de Dario Fo "Muerte accidental de un anarquista".

¹⁷² LA VANGUARDIA, divendres 5 de maig de 1989, pàgina 55. "Guitart assegura que el teatre catalán atraviesa un buen momento.", article de Ramon Suñé.

El 4 de juny es proclama Barcelona com a seu del Primer Congrés de Teatre Europeu, l'any 1991.

El 14 de juny "Mar i cel", de Dagoll-Dagom, superava els 265.000 espectadors al Teatre Victòria.

El 19 de juny¹⁷³, i després de vuit dies de vaga, 38 actors es tancaven de matinada i de forma espontània al Teatre Poliorama, aprofitant que dilluns i dimarts eren els dies de descans de la Companyia Flotats. El motiu del tancament era exercir pressió als responsables de TV3 reunits amb els representants de l'Associació d'Actors i Directors per tal de millorar el conveni dels actors a Televisió de Catalunya (TV 3) i equiparar-lo amb el de Televisión Española (TVE). Precisament el conveni signat amb TVE dos mesos i mig abans i la manca de conveni amb TV3 des del 1986 i el fet de que des del mateix any Televisió de Catalunya no havia augmentat ni tan sols l' Índex de Preus al Consum (IPC) als sous dels actors eren el principal escull de les negociacions. Els Mossos d'Esquadra s'encarregaven de vigilar el tancament i d'evitar que facilitessin aliments o informació des de l'exterior als improvisats ocupants del Poliorama.

El dia següent era constituït a Vic el consorci de la Xarxa de Teatres de Catalunya¹⁷⁴. A l'acte hi va assistir el director general de Promoció Cultural de la Generalitat, Xavier Bru de Sala, qui va animar el consorci a actuar també dins el món de la música. El president de la Xarxa de Teatres, Jaume Casanovas, va manifestar el seu recolzament a aquesta idea, tot i que va afegir que això no havia de servir com a sortida per al conflicte obert entre els cantants catalans i la Generalitat. La Xarxa de Teatres de Catalunya ja havia complert tres anys i comptava amb 43 municipis catalans adscrits al seu consorci. En aquest sentit Xavier Bru de Sala va manifestar que la de la Xarxa era una de les polítiques culturals més clares de les que s'havien consolidat al país.

El dia 21 de juny la Generalitat anunciava¹⁷⁵ que havia destinat 1.200 milions de pessetes des del dia 1 de gener de 1989 fins a aquell moment

¹⁷³ LA VANGUARDIA, divendres 20 de juny de 1989, pàgina 35. "Los actores encerrados en el teatro Poliorama consideran que TV3 les paga poco por su trabajo.", article de Félix Flores.

¹⁷⁴ LA VANGUARDIA, dimecres 21 de juny de 1989, pàgina 54. "Constituido el consorcio de la Xarxa de Teatres de Catalunya.", article de Dolors Altarriba.

¹⁷⁵ LA VANGUARDIA, dijous 22 de juny de 1989, pàgina 56. "La Generalitat ha destinado hasta el momento mil doscientos millones para el catalán.", article de Santiago Fondevila.

per al teatre català. El teatre públic havia rebut el doble de subvencions que el teatre privat.

El 22 de juny els actors abandonaven el tancament al Poliorama. Però les converses entre l'Associació d'Actors i Directors i Televisió de Catalunya seguien en via morta.

El 24 de juny el Grec '89 obriria les seves portes amb la producció "Las Troyanas", d'Eurípides, dirigida per Thierry Salmon i interpretada en grec clàssic. Altres dels espectacles més esperats d'aquella edició del Grec foren la direcció de Calixto Bieito de "Els dos cavallers de Verona", de William Shakespeare; "Vador", de Josep Maria Muñoz, dirigida per Joan Ollé i interpretada per Juanjo Puigcorbé; la òpera "Don Pasquale", de Donizetti, dirigida per Joan Lluís Bozzo i "La Celestina", atribuïda a Fernando de Rojas, en un muntatge de la Comédie Française, dirigida per Antoine Vitez i interpretada per Jeanne Moreau. En l'aspecte musical els concerts de Joe Cocker i Gerardo Nuñez són els més destacats.

El mateix dia el grup Els Comediants anunciaven la inauguració en tres dies del seu espai de creació "La Vinya", a Canet de Mar. Obriren el seu jardí al públic i van presentar l'espectacle "Nit de Nits", que incloïa música, cabaret i focs d'artifici.

El 28 de juny l'Associació d'Actors i Directors Professionals de Catalunya decidia desconvocar la vaga que mantenia des del dia 9 del mateix mes al haver arribat a un acord amb TV3 per la signatura d'un conveni. S'aprovaven així els punts més discutits del conveni, que eren la equiparació salarial amb el conveni de TVE i el pagament d'un 10% del sou en concepte de drets d'imatge als actors i el 75% dels drets en cas d'una repetició de l'espai en els següents 12 mesos de la primera emissió i d'un 25% en cada repetició a partir d'aquests 12 primers mesos.

El 30 de juny el musical "Dancing" acomplia 100 representacions al Teatre Condal i prorroga fins a cap d'any.

El 6 de juliol¹⁷⁶ la Generalitat, l'Ajuntament de Barcelona i Olimpíada Cultural signaven un conveni de col·laboració per a garantir la continuïtat dels

¹⁷⁶ LA VANGUARDIA, divendres 7 de juliol de 1989, pàgina 32. "Los Festivales de Tardor seguirán después del 92.", article de la redacció.

Festivals de Tardor, nom sota el qual s'aglutinaven el Festival de Música de Barcelona, el Festival de Jazz i el Memorial Xavier Regàs. Dins aquest acte s'assegurava la continuïtat dels Festivals més enllà del 1992, any de les Olimpíades, un cop desapareguda Olimpíada Cultural. Els espais principals del desenvolupament dels Festivals serien el Mercat de les Flors i el Teatre Romea, així com el Teatre Poliorama i el Centre d'Art Santa Mònica.

El 9 de juliol el diari La Vanguardia Española publicava una entrevista amb l'actor Juanjo Puigcorbé¹⁷⁷, on demanava la publicació d'una normativa clara i detallada per a sol·licitar subvencions. Juanjo Puigcorbé demanava que s'especificuessin punt per punt tots els detalls, percentatges, i els criteris de subvenció. Afirmava que calia que tothom pogués saber com es demana una subvenció i no només els més o menys interessats, i que no seguís com fins aleshores, amb publicacions parcials i sense documentació escrita. Afegia que les administracions tenien una oportunitat històrica per a començar a fer les coses de forma democràtica i no com fins aleshores.

El dia 17 de juliol Lluís Pasqual era nomenat nou director del Théâtre de l'Europe. El 25 de juliol Hellen Gallagher impartia un curs d'estiu a l'Institut del Teatre.

El 2 d'agost es presentava al Mercat de les Flors "El casament dels Petits Burgesos", de Bertolt Brecht, dirigida per Jaume Melendres. El 4 d'agost apareixia el balanç provisional del Grec '89, més de 100.000 espectadors.

El Teatre del Liceu necessita fer reformes, i el 5 d'agost s'anunciava que el Teatre Tívoli acolliria els espectacles del Liceu mentre duressin aquestes obres. Boadella anunciava la preparació de l'espectacle "Columbi Lapsus", basat en la figura del papa Juan Pau II.

El 13 d'agost, Dagoll-Dagom replicava les declaracions de Juanjo Puigcorbé fetes a principis de juliol, on feia unes certes afirmacions sobre la companyia que aquesta desmentia i assegurava que Puigcorbé "Fica la pota" demanant "que aportí les proves necessàries per a justificar el que s'ha dit".

¹⁷⁷ LA VANGUARDIA, diumenge 9 de juliol de 1989, pàgina 75, "Juanjo Puigcorbé: ¿Por qué no nos hicieron una llamada telefónica, que sólo cuesta quince pesetas?", entrevista de Santiago Fondevila.

El 17 Juanjo Puigcorbé replicava Dagoll-Dagom: “Trec la pota d’on la vaig ficar”, demanava disculpes i desitjava no entrar en cap disputa amb la companyia.

El dia 3 La Maña celebrava els seus 20 anys al Paral·lel. Després d’una gira a Mèxic el musical “Dancing” torna al Teatre Condal. Al Teatre Goya trobem folklore rus amb “Melodías del Volga”, amb la Societat Filharmònica de Moscou.

El 9 de setembre apareixia al quiosc el primer número de la primera revista en català sobre el món del teatre, “Escena”, dirigida per Albert de la Torre.

El dia 14 la Sala Villarroel estrena “Déjenme que les cuente”, l’espectacle de monòlegs de Miguel Gila. El Teatre Regina estrena noves butaques i imatge corporativa, amb nou logotipus.

El 15 de setembre es presentava la nova temporada del Teatre Lliure. Quatre muntatges, i el debut de Rosa Maria Sardà com a directora amb un text de Josep Maria Benet i Jornet. També s’anuncia que l’avant-projecte del Palau de l’Agricultura es podria presentar el gener de 1990.

El 17 de setembre començava la construcció del nou Teatre Apolo sota un hotel de tres estrelles.

El 6 d’octubre s’estrenava al Teatre Romea “Llarg viatge envers la nit”, d’ Eugene O’Neill, dirigida per Ingmar Bergman. El 7 es presentava la nova programació del Centre Dramàtic de la Generalitat que començava el dia 15 de novembre amb “El viatge”, de Manolo Vázquez Montalbán. El dia 11 s’estrenava al Poliorama “Galileo Galilei”, de Bertolt Brecht, dirigida per Maurizio Scaparro. El dia següent Ferran Rañé estrenava “Makinavaja, el último choriso” al Teatreneu, basat en les tires de còmic d’Ivà i dirigida per Pepe Miravete.

A mitjans d’octubre es realitzava el canvi de nom de la Sala Gran de l’Institut del Teatre per Teatre Adrià Gual. El 19 d’octubre es podia veure al Mercat de les Flors el “Ballet triàdic”, obra del pintor i escultor alemany Oskar Schlemmer.

El 28 d'octubre les germanes Júlia i Irene Gutiérrez Caba interpretaven "Leyendas", de James Kirkwood, al Teatre Goya. Al Teatre Romea el director Matthias Langhoff presentava la seva visió de "Mademoiselle Julie", d'August Strindberg. El dia 31 d'octubre La Cubana rebia el premi de la crítica teatral de Barcelona pel seu espectacle "Cómeme el coco, negro".

El dia 1 de novembre el Teatro Fronterizo inaugurava finalment la Sala Beckett. El dia 2 s'estrenava "Bartleby, el escribiente", de Herman Melville, dirigida per José Sanchis Sinisterra.

El mateix dia 1 s'estrenava a la Reial Acadèmia de Medicina de Barcelona "Informe per a una acadèmia", de Franz Kafka dirigida per Boris Ruiz i interpretada per Xavier Capdet.

El 3 de novembre, al Teatre Adrià Gual, Zitzània Teatre presentava "Gran imprecació davant la muralla de la ciutat", escrita per Tankred Dorts, dirigida per Josep Maria Mestres i interpretada per Muntsa Alcañiz.

El 6 de novembre La Vanguardia¹⁷⁸ es feia eco del dubtós futur del Teatre Tívoli. Els propietaris de l'edifici on es troba el teatre barceloní havien rebut una oferta de compra de l'immoble per valor de 12.000 milions de pessetes. La primera intenció del grup inversor que havia fet aquesta oferta era derruir l'edifici i construir-ne un de nou, amb una sala de teatre convencional rodejada de dos o tres cinemes de petit format. L'edifici on s'ubica el Tívoli està protegit per l'Ajuntament de Barcelona en el seu Pla General Metropolità des del 1976, i està qualificat com a zona d'equipaments comunitaris. El nou projecte, que rebia el nom de "nou Tívoli", preveia la conservació de la façana de l'edifici original, considerada una de les poques mostres arquitectòniques existents a Barcelona de l'anomenada "Escola de Chicago".

Edifici teatral i cinematogràfic de llarga tradició, l'edifici actual data del 1919, tot i que els seus orígens es remunten al 1848, quan encara eren uns jardins extramurs de la ciutat on se celebraven balls i espectacles. El 1874 s'edifica al Passeig de Gràcia cantonada amb el carrer Aragó el primer edifici amb el nom de Tívoli, un escenari destinat a la representació de sarsueles i peces teatrals còmiques. A partir de 1880 comencen a fer-s'hi diverses reformes a aquest edifici fins a la construcció definitiva el 1919 de l'edifici actual al carrer

¹⁷⁸ LA VANGUARDIA, dilluns 6 de novembre de 1989, pàgina 31. "*El Tívoli: futuro incierto para un teatro histórico.*", article de Félix Flores i Albert Winterhalder.

Casp. Durant els primers anys d'existència del Teatre Tívoli, pel seu escenari hi havien actuat Sarah Bernhardt, Margarida Xirgu, Emili Vendrell, Raquel Meller i La Argentinita; s'hi van organitzar discursos de polítics com ara Lerroix, Cambó, Ventosa, Salmerón, Carner, etc.; i quan el 1927 començà de forma estable la seva utilització com a sala cinematogràfica s'hi van poder veure pel·lícules com ara la primera versió de "Ben-Hur", "Margarita Gautier", "Luces de la ciudad" o "Tiempos modernos".

Aquell any 1989 el Tívoli era el segon escenari més gran de Catalunya, tan sols superat per el del Gran Teatre del Liceu. Precisament el Liceu, que en aquells mesos afrontava unes reformes per a millorar les condicions del teatre, havia arribat a un acord amb l'empresari del Tívoli, l'empresa Balañá, per a utilitzar el seu escenari per a la temporada 1989-90, mentre duraven aquestes obres de reforma. De fet, el consorci del Liceu proposava la conservació del Teatre com a segon teatre líric i municipal. Des de la Direcció General de Cultura de la Generalitat de Catalunya, el seu responsable, Xavier Bru de Sala, havia afirmat pocs dies abans de la publicació d'aquesta notícia que si calia reformar el Liceu la Generalitat donaria ajuts econòmics.

El 12 de novembre la companyia Els Joglars estrenaren a Girona el seu "Columbi Lapsus". El 13 de novembre la companyia del centre de producció de Amandier-Nanterre, dirigida per Patrice Chéreau presentaven "Hamlet", de William Shakespeare, amb direcció de Charles Mennett, i "Dans la solitude des champs de cotton", de Bernard Marie Koltès, dirigida per Patrice Chéreau.

El 24 de novembre es feia públic que Barcelona acolliria el 1992 la quarta Convenció Teatral Europea, just en les jornades del I Festival de la Convenció Teatral Europea que es celebraven a Saint Étienne (França) entre el 16 i el 26 de novembre. Precisament el dia abans de la clausura del festival, el seu president, Daniel Benoin, director també de la Comédie Française de Saint Étienne, criticava la manca de representants espanyols durant la convenció¹⁷⁹. Benoin es queixava de l'actitud del Centre Dramàtic, que era l'única companyia espanyola present al Festival amb el muntatge de l'obra de Sergi Belbel "Elsa Schneider", en el sentit de la voluntat de voler actuar, com a mínim un dia, en català. Afirmava que la primera opció del Festival era la de convidar la Companyia Flotats, però que es va rebutjar degut a que, finalment, aquesta companyia venia a ser un teatre privat i no pas públic. Finalment, es va prendre la decisió

¹⁷⁹ LA VANGUARDIA, diumenge 26 de novembre de 1989, pàgina 63. "*Daniel Benoin critica al Centre Dramàtic.*", article de Teresa Sesé.

de convidar el Centre Dramàtic en representació d'Espanya, i no pas de Catalunya. Benoin afegia a les seves queixes l'absència de responsables polítics i culturals espanyols. El Festival va demanar al Centre Dramàtic una llista de convidats i el propi Festival la va completar amb altres noms. La Generalitat afirmava haver cursat les invitacions però aquests havien declinat les invitacions al no disposar de dates per a assistir-hi. La absència més destacada fou la del propi director del Centre Dramàtic, Domènec Reixach.

El dia 1 de desembre es feia balanç del Primer Festival de Tardor de Barcelona. Josep Subirós i Mario Gas reivindicaven l'èxit del Festival, tot i les crítiques que es feien a la poca publicitat dels espectacles o a la manca d'espectadors a ofertes com "La senyoreta Júlia" dirigida per Matthias Langhoff o al "Hamlet" dirigit per Patrice Chéreau. Tot i així cent mil persones van assistir a les 327 funcions de teatre, dansa i música que s'havien programat durant els quasi dos mesos de durada del Festival.

Al Teatre Villaroel s'estrenava "Ay Carmela!", de José Sanchis Sinisterra, dirigida per José Luis Gómez i interpretada per Manuel Galiana i Natàlia Dicenta. El dia 5 d'aquell mes es celebrava una guerra de pastissos a la Plaça del Pi de Barcelona per commemorar el desè aniversari de El Tricicle.

El 14 de desembre La Vanguardia Española¹⁸⁰ publicava un article on es barallava la possibilitat d'una seu estable de la Companyia Joglars a Barcelona. Aquesta mesura era adoptada per Boadella després de registrar a nom seu el de "Teatre Nacional de Catalunya", avançant-se així a la Generalitat de Catalunya, i que estava destinada a trobar una sala permanent on oferir els espectacles de la companyia convidant a participar en l'experiència a d'altres companyies catalanes, com ara Comediants, Zotal, La Fura dels Baus o La Cubana.

En un principi Boadella anunciava encontres amb els responsables de l'Ajuntament de Barcelona durant la setmana següent per a parlar d'aquest tema. Tot aquest plantejament era molt ben vist des de la professió teatral catalana, i Boadella s'erigia així com una veu crítica envers el projecte de Josep Maria Flotats i Max Cahner. Totes aquestes declaracions les feia Albert Boadella en el moment en què la seva companyia –amb l'afegit ja esmentat de Teatre Nacional de Catalunya- estrenava l'espectacle "Columbi Lapsus" al Mercat de les Flors de Barcelona.

¹⁸⁰ LA VANGUARDIA, dijous 14 de desembre de 1989, pàgina 43. "*El Teatre Nacional de Boadella busca sede.*", article de Teresa Sesé.

El 15 de desembre el Teatre Poliorama estrenava “Una visita inoportuna”, un text de Copi dirigida per Jorge Lavelli. El dia 21 La Cubana guanyava el Premi FAD per “Cómeme el coco, negro”.

El 25 de desembre moria el dramaturg irlandès Samuel Beckett. El 28 Comediants guanyava el premi Ercilla al millor espectacle i El Molino es posava a la venda.

El 29 de desembre La Vanguardia¹⁸¹ publicava un article del crític teatral del diari, Joan–Anton Benach, on aquest feia un resum de l’any teatral a Barcelona. Dins aquest resum Benach plantejava que aquest any 1989 havia estat un any de preparació per a l’entrada a la dècada dels ’90 dins unes millors condicions per al desenvolupament del teatre. El tret més destacat per Benach dins el seu article era la manca de notícies respecte al projecte del Teatre Nacional de Catalunya de Josep Maria Flotats i Max Cahner. Les incògnites sobre l’ideari i la planificació de les temporades i les estranyes temporades del Teatre Poliorama i del Centre Dramàtic de la Generalitat centraven bona part del comentari del crític.

Més enllà de la falta de concreció del projecte de Flotats-Cahner, Benach feia referència a que també caldria replantejar-se el nom de la operació, ja que Albert Boadella era el propietari dels drets del nom, un cop registrat aquest “Teatre Nacional de Catalunya” a nom del director de Joglars. Benach atorga el dret a utilitzar aquest nom no només al seu propietari legal –Albert Boadella– sinó a tota una sèrie de companyies i professionals que comptaven amb un públic estable i una constant presència d’espectacles de qualitat als escenaris catalans, en clau de disseny de temporades o trajectòries artístiques. Dins aquesta nova definició que, segons Benach, s’havia de fer del terme “Nacional” incloïa la Xarxa de Teatres Públics, una estructura que s’havia revisat aquell 1989 i que pretenia fer un relleu de les seves activitats.

Analitzava també Benach al seu article la necessària ampliació del projecte del Teatre Lliure que havia estat a punt de tancar les seves portes i que en aquells moments afrontava la cessió del Palau de l’Agricultura per part de l’Ajuntament de Barcelona com a nova seu i l’entrada de la Generalitat el maig del 1989 dins el patronatge de la Fundació Teatre Lliure – Teatre Públic de

¹⁸¹ LA VANGUARDIA, divendres 29 de desembre de 1989, pàgina 37. “*Un año más, sin noticias del Teatre Nacional.*”, article de Joan-Anton Benach.

Barcelona. També destacava Benach el ressorgiment de la sala Teixidors a Mà – Teatreneu amb la seva remodelació i els darrers èxits de públic i de qualitat dels seus muntatges i el multitudinari èxit de LA Cubana amb “Comeme el coco, negro” al Mercat de les Flors. Acaba l’article recordant la reaparició de Gila als escenaris, la programació de la Sala Villarroel i el nomenament de Lluís Pasqual com a director del Teatre d’Europa, a París.

4.4.- Els anys '90, la consolidació del teatre privat i el reposicionament del teatre públic.

Marc polític i social

En el terreny internacional l'inici d'aquesta dècada veu com a Sud-àfrica el President De Klerk allibera Nelson Mandela i amb aquest gest anuncia la fi de la política de l'apartheid. Lituània s'independitza de la URSS, el partit comunista perdia les eleccions a Polònia, Iraq envaïa Kuwait i el Consell de Seguretat de la ONU aprovava l'ús de la força contra el primer d'aquests països.

Mentre Margaret Thatcher dimitia del càrrec de Primer Ministre també ho feia el Ministre d'Afers Estrangers soviètic Edward Shevardnadze; el dramaturg Vaclav Havel al front del Fòrum Cívic guanyava les eleccions a Txecoslovàquia. Aquest any 1990 és també l'any del fet històric de la reunificació d'Alemanya.

A Espanya apareixien indicis de la transformació política que es produiria de forma evident el 1996, mentre José María Aznar era escollit president del Partit Popular, esclatava el cas "Juan Guerra" un dels primers indicis de corrupció política a Espanya. En aquesta mateixa línia s'imputava en un procés per malversació a Pilar Miró, exdirectora general de Radio Televisió Espanyola.

A Barcelona, l'arquitecte Norman Foster inicià les obres de construcció de la torre de comunicacions de Barcelona; una explosió de gas provocava l'esfondrament d'un edifici al carrer Urgell i s'organitzaren actes de protesta per l'actuació de l'escultor Subirachs a les obres de la Sagrada Família.

A EE.UU. moria l'actriu Ava Gardner, Catalunya perdia el doctor Antoni Puigvert i a l'expresident del parlament de Catalunya Miquel Coll i Alentorn.

El cas Juan Guerra feia que a començaments de 1991 el vicepresident Alfonso Guerra presentés la seva dimissió, essent anomenat per a cobrir aquest càrrec l'exalcalde de Barcelona Narcís Serra. En el terreny de les grans fusions el Banco Central i el Banco Hispano Americano formen una sola entitat. El primer president de govern democràtic Adolfo Suárez, dimiteix com a president del Centro Democrático y Social, mentre els escàndols de corrupció obrien un nou front destapant el cas Filesa, que airejava els finançaments irregulars del PSOE.

En aquest 1991 ETA continuà amb la seva estratègia de violència atemptant contra la casa-quarter de la Guàrdia Civil de Vic, on moren 7 persones i es produeixen més de 100 ferits.

El Barça guanya la primera lliga del "Dream Team" i Miguel Induráin el seu primer Tour de França.

En el terreny internacional, les forces aliades efectuen una operació militar destinada a alliberar Kuwait, anomenada "Tempesta del Desert", mentre es dissolia l'aliança de forces militars que conformaven el Pacte de Varsòvia.

Els parlaments d'Eslovènia i Croàcia declaren la seva independència de Iugoslàvia; s'incrementen els enfrontaments entre la guàrdia croata i les milícies sèrbie; es dissol el COMECON, estructura econòmica comunitària dels països comunistes; el Consell d'Estat de la URSS reconeix la independència d'Estònia, Letònia i Lituània; Leningrad torna a anomenar-se Sant Petersburg i després del fracassat cop d'estat a l'URSS es dissol el PCUS; els albanesos protagonitzen un gran caos humanitari volent fugir del seu país, en plena ruïna econòmica. Bielorrússia, Ucraïna i Rússia es proclamen països independents i d'aquesta manera es posa fi a la URSS, que alhora destitueix del càrrec de president Mijail Gorbachev, artífex de l'anomenada Perestroika. A Algèria guanyà les eleccions el Front Islàmic de Salvació.

Aquest any 1991 morien l'escriptor Graham Greene, i l'estrella del rock Freddie Mercury.

El 1992 dos fets van sacsejar la vida social espanyola: els Jocs Olímpics de Barcelona i la Exposició Universal de Sevilla; mentre això passava, EE.UU i Rússia establien relacions diplomàtiques i a Algèria l'Alt Consell de Seguretat anul·lava les eleccions deixant el FIS fora del poder.

La ONU decretava l'embargament militar a Líbia; a Perú Alberto Fujimori es donava un cop d'estat a sí mateix i Sud-àfrica apostava clarament pels canvis proposats per Frederik De Klerk. A Europa els dotze signaven el tractat de la unió política i monetària de Maastricht. La màfia assassina el jutge Giovanni Falcone i Francesco Cossiga dimiteix com a president d'Itàlia. L'ONU decreta l'embargament total contra Sèrbia i Montenegro, mentre Sarajevo esdevindrà una ciutat assetjada pels tancs de l'exèrcit serbi.

A Perú és detingut el líder del grup armat Sendero Luminoso, Abimael Guzmán, i a EE.UU. Bill Clinton guanya a George Bush les eleccions presidencials i esdevé nou mandatari de la nació.

A l'estat espanyol esclaten nous afers relacionats amb la corrupció, el cas Ibercorp implica al Governador del Banc d'Espanya Mariano Rubio i també a Manuel de la Concha. El grup empresarial KIO anuncià la seva suspensió de pagaments amb un deute de 250.000 milions de pessetes, afer en el qual està implicat Javier de la Rosa, empresari pròxim a les grans operacions econòmiques propiciades pel poder.

S'inaugurà la primera línia de l'AVE entre Madrid i Sevilla, la pesseta es devaluà en un 5% i el Barça guanyà la primera copa d'Europa.

El 1993 comença amb un marcat caire europeu amb l'entrada en vigor del mercat únic de la CEE, Txecoslovàquia es divideix en Txèquia i Eslovènia. Entra en vigor el tractat de Maastricht de tal forma que la CEE esdevé Unió Europea.

En clau internacional, el President de Venezuela, Carlos Andrés Pérez, és suspès de les seves funcions per malbaratament de cabdals públics; la ONU llença un violent atac a Somàlia contra les tropes del general Aidid; el President d'Israel, Yitzhak Rabin i el líder de l'OAP Yasser Arafat signen a Washington l'acord d'autonomia de Gaza i Jericó, mentre a Rússia es produeixen més de 1.000 morts en l'assalt al Parlament en el qual els impulsors de la revolta s'acaben rendint.

EE.UU. aconsegueix clonar embrions humans i Holanda es situa com a primer país a regular l'eutanàsia.

Al continent africà, Burundi es veu colpejat per una guerra civil entre Hutus i Tutsis.

A l'Estat Espanyol és un any d'especial intensitat de les pàgines negres. Maria Àngels Feliu, farmacèutica d'Olot és segrestada, es troben enterrats els cossos de tres adolescents a Alcàsser (València), detenen a Rafael Medina, duc de Feria, acusat d'abusos a menors, l'industrial Julio Iglesias Zamora és segrestat i alliberat 117 dies més tard i desapareix la jove Anabel Segura, desaparició que també s'atribueix a un segrest.

A Espanya, però, aquell any també s'iniciava el judici contra 51 acusats de narcotràfic de l'anomenada Operació Nècora, govern i comunitats autònomes acordaven la cessió del 15% de l'IRPF, el Ministre de l'Interior José Luis Corcuera dimetia i el Banc d'Espanya intervenia Banesto destituint Mario Conde i iniciant-se així un nou escàndol de tipus econòmic.

Moren don Juan de Borbón y Wattenberg, pare del rei Juan Carles I i l'actriu nord-americana Audrey Hepburn.

A principis de 1994 Barcelona veia com es cremava el Gran Teatre del Liceu, era en aquell mateix any que Fernando Trueba guanyava l'Óscar al millor film de parla no anglesa amb la cinta Belle Epoque.

A Mèxic es produeixen violents enfrontaments entre l'exèrcit i les tropes zapatistes a Chiapas; milers de "balseros" abandonen Cuba a bord de qualsevol artefacte que suri i els pugui transportar cap a Miami.

A Europa tropes sèrbies ocupaven Gorazde; s'inaugurava l'Eurotunnel que uneix el continent i Gran Bretanya per sota del Canal de la Mànega; els serbis de Bòsnia s'oposaren en referèndum al pla de pau; Rússia estableix combats contra Txetxènia, mentre que a Àfrica més d'un milió de refugiats fugen de Rwanda cap al Zaire per culpa de la guerra.

A l'Estat Espanyol, Luís Roldan, Director General de la Guàrdia Civil es fuga de la justícia; l'exconseller Planasdemunt és condemnat a set anys de presó per un afer de pagarés falsos; la Comissió del Congrés dels Diputats dictamina la culpabilitat de Mariano Rubio; el president de Cantàbria Juan Hormaechea és condemnat a sis anys de presó, mentre Mario Conde i Javier de la Rosa són també empresonats per les seves activitats financeres.

El jutge Baltasar Garzón implica la cúpula del Ministeri d'Interior dins de la trama dels GAL.

L'any 1995 comença, com el 1993, amb protagonisme europeu. La UE s'amplia a 15 països i hi entren a formar part Suècia, Àustria i Finlàndia. Aquest any, a l'Estat Espanyol, ETA assassina Gregorio Ordoñez, líder del PP a Guipúscoa, José María Aznar surt il·lès d'un atemptat amb cotxe bomba, també provocat per ETA, que tornarà a posar un cotxe bomba a Vallecas que matarà a sis treballadors. Detenen a Laos a l'ex -director de la Guàrdia Civil Luis Roldán i Rafael Vera, ex -secretari d'estat de Seguretat ingressa a la presó per la seva relació amb la trama dels GAL. Gabriel Cañellas dimiteix de la presidència de Balears pel cas del Túnel de Sóller. També en aquest any el coronel Juan Alberto Perote és acusat de revelar secrets del CESID i l'empresari català Josep Puigneró es converteix en el primer condemnat per delicte ecològic, mentre el GRAPO segrestava l'empresari Publio Cerdón. S'implicava a l'ex -president de Navarra Gabriel Urralburu en el cas Roldán i es condemnava per estafa a Carmen Salanueva, ex -directora del BOE.

En clau internacional, a Oklahoma moren 169 persones a causa d'una bomba col·locada per activistes ultra dretans. A Europa, soldats txetxens fan milers d'hostatges en una incursió contra les tropes russes.

Itàlia veu com és arrestat Bettino Craxi, expresident del Partit Socialista Italià. Les forces aliades amenacen els serbis de Bòsnia amb atacs aeris mentre moren 91 persones en un atac de l'artilleria sèrbia a un mercat de Sarajevo.

Shimon Peres i Yasser Arafat signen l'acord d'autonomia per a Cisjordània. El primer ministre Israelità Yitzhak Rabin és assassinat a Tel-Aviv.

El 1996 comença amb la mort de l'estadista francès François Mitterrand i amb una dura ofensiva ordenada per la mort de Boris Ieltsin contra Txetxènia. S'inicia una alarma sanitària a tota Europa per l'anomenat mal de les "vaques boges".

A l'Estat Espanyol és, malauradament, un any de gran activitat terrorista. ETA segresta el funcionari de presons Ortega Lara, allibera a José María Aldaya després de 341 dies de segrest, assassina al dirigent històric del PSOE Fernando Múgica i al catedràtic Francisco Tomás y Valiente.

És aquest any en el que el Partit Popular guanya les eleccions generals i José María Aznar és nomenat president del govern acabant així amb la llarga presidència socialista de Felipe González.

En clau catalana, Àngel Colom i Pilar Rahola abandonen Esquerra Republicana i Pasqual Maragall deixa l'alcaldia de Barcelona nomenant com a successor a Joan Clos. Es produeixen els disturbis produïts per la policia i els ocupes del cinema Princesa de Barcelona.

Entre els esdeveniments internacionals cal destacar que Sarajevo queda desmilitaritzada sota control de l'ONU, el parlament sud-africà posa fi a l'apartheid amb l'aprovació d'una nova constitució; les autopistes i carreteres franceses es col·lapsen per la vaga de transportistes i camioners; al Zaire s'aglomeren 750.000 refugiats rwandesos i Afganistan cau en mans dels Talibans.

El 1997 no s'aturen els casos de corrupció i el jutge Pasqual Estevill és empresonat; Barcelona pateix una vaga de metro i mor el pianista de jazz Tete Montoliu.

La policia aconsegueix alliberar a Ortega Lara, funcionari de presons segrestat per ETA, la qual segresta i executa 48 hores més tard Miguel Ángel Blanco regidor del PP al poble d'Ermua.

El jutge Liaño es veu implicat en un delictes de prevaricació en el cas Sogecable, i aquest mateix tribunal dictamina que l'Estat ha d'indemnitzar amb 600.000 milions de pessetes els afectats per l'oli de colza.

Barcelona contempla la voladura controlada de l'Estadi de Sarrià i la boda de la infanta Cristina de Borbón amb Iñaki Urdangarín.

En el terreny econòmic Telefónica comença la seva aposta per dominar els mitjans de comunicació, adquirint el control d'Antena 3 Televisió.

Internacionalment, aquest any veiem com la nau Pathfinder aterra amb èxit a Mart; Hongria, Polònia, i Txèquia ingressen a l'OTAN; Escòcia i Gal·les voten sí a la creació d'un parlament autònom; i és presentada la ovella Dolly com a primer animal clònic transgènic.

Desapareixien aquest any els actors Robert Mitchum i James Stewart.

S'iniciava el 1998 amb la notícia de l'arrest de l'exgeneral xilè Augusto Pinochet a Londres, la victòria de Gerard Schroeder a les eleccions alemanyes i l'inici del procés d'impeachment a Bill Clinton per l'afer Lewinsky.

Fidel Castro rebia a Cuba al papa Juan Pau II; les forces sèrbies de Milosevich atacaven Kosovo, queia el dictador indonesi Suharto, i s'obria el procés de pau a Irlanda del Nord. Es produïa una important crisi financera al sud-est asiàtic que afectà a tot el món, i l'Huracà Mitch devastà grans àrees de Centre Amèrica deixant al seu pas un rastre de desolació.

A Espanya, l'exministre Barrionuevo i Rafael Vera són condemnats i empresonats pel cas Segundo Marey, relacionat amb els GAL. Josep Borrell guanya les primàries del PSOE i es converteix en candidat a la presidència del govern per aquest partit, mentre que Pasqual Maragall anuncia la seva candidatura a la presidència de la Generalitat de Catalunya. Es liberalitzen les telecomunicacions a Espanya i Telefònica perd el monopoli.

Barcelona aconsegueix una nova carta municipal, milers de litres d'aigua tòxica inunden el parc natural de Doñana, causant una catàstrofe ecològica. Moria el poeta i dramaturg Joan Brossa i ETA declarava una treva indefinida.

El 1999 veia com EE.UU. tornava a atacar Iraq i com Bill Clinton superava al Senat dels EE.UU. el judici per Impeachment. A Europa l'OTAN decideix bombardejar Iugoslàvia mentre els miners es rebel·len a Romania.

Colòmbia es veu sacsejada per un terratrèmol que deixa un miler de víctimes, mor el rei Hussein de Jordània, i la Cambra dels Lords anglesa afirma que Pinochet pot ser jutjat pels crims comesos durant la dictadura.

Nelson Mandela es retira de la política activa i el líder revolucionari Kurd Abdallah Ocalan és condemnat a mort a Turquia.

A Espanya, Jesús Gil és acusat de corrupció, el Banco Santander i el Central Hispano es fusionen i l'empresari Josep Puigneró torna a ser jutjat per delicte ecològic, Josep Borrell desisteix de la seva candidatura per l'escàndol financer de dos antics col·laboradors seus al Ministeri d'Hisenda.

Morien l'escriptor Gonzalo Torrente Ballester, el compositor Joaquín Rodrigo, el director cinematogràfic Stanley Kubrik, i John John Kennedy, fill del que havia estat president dels EE.UU. John Fitzgerald Kennedy.

Relació cronològica 1990/1999

1990

Al començar la nova dècada, el 5 de gener, vigília de reis d'aquell any, la companyia Mínim.mal sota la direcció d'Anna Ullibarri presentava l'espectacle "A i B" de Giorgio Manganelli al Teatre Adrià Gual.

En un extens article publicat a dos pàgines a La Vanguardia¹⁸² el 9 de gener, es feia pública la nova programació del Mercat de les Flors. La presentació de la nova temporada la feien Andreu Morte, director del Mercat de les Flors, i Ferran Mascarell, coordinador de Cultura de l'Ajuntament de Barcelona. Segons Morte, la línia programàtica dels darrers dos anys del Mercat seguiria igual durant el 1990, amb la programació de 33 espectacles de teatre, dansa i titelles als dos espais escènics de que disposava el teatre municipal. El fet de seguir amb la mateixa línia de programació proporcionava, segons Morte, una fidelització del públic amb el teatre municipal. El pressupost previst per a aquell any, de 232 milions de pessetes, havia de servir per a programar les dues sales i fer-ne coproduccions amb algunes de les companyies que s'hi presentaven. En aquest sentit el 60% del pressupost dedicat a la contractació de companyies –és a dir 72 milions de pessetes d'un total de 121 milions– s'utilitzaria per a coproduir espectacles autòctons, espectacles que molt sovint estaven a la ratlla de l'alternatiu i que es volien utilitzar per a estimular la producció d'espectacles catalans, generar un moviment important de teatre creat a la ciutat i possibilitar la sortida a l'estranger d'algunes d'aquestes companyies.

Per la seva part, Ferran Mascarell insistia que la rendibilitat social i cultural del Mercat de les Flors era molt elevada tenint en compte el limitat pressupost de que disposava. Aquesta aposta s'inclouïa dins el marc d'una campanya per a donar a conèixer joves companyies catalanes, i no pas a programar durant dos o tres mesos espectacles protagonitzats per primeres figures o apostes teatrals d'èxit assegurat. Dins aquest raonament s'enquadrava la retrospectiva que, conjuntament amb la Sala Beckett es feia al Teatro Fronterizo de José Sanchis Sinisterra.

Ferran Mascarell també feia referència a la possible gestió del Teatre Lliure a partir de la segona meitat de l'any de l'espai B del Mercat, així com a que les anunciades converses entre Albert Boadella i representants de l'Ajuntament no s'havien celebrat encara, tot i que reconeixia haver parlat amb el director de Joglars de forma informal sobre el tema. Ferran Mascarell afirmava que entenia el concepte del "Teatre Nacional de Catalunya" de Boadella però que no acabava de veure clar la seva unió amb altres companyies per a explotar espectacles tan heterogenis els uns dels altres en una mateixa sala. Finalment, Ferran Mascarell expressava la seva esperança de que la

¹⁸² LA VANGUARDIA, dimarts 9 de gener de 1990, pàgines 31 i 35. "*El Mercat de les Flors sigue apostando por la coproducción.*" i "*El Ayuntamiento quiere tener dos teatros para después del '92.*", ambdós articles de Santiago Fondevila.

Generalitat assumís les seves responsabilitats en el finançament de futures temporades del Mercat, donat que aquest era l'únic teatre municipal d'Europa que funcionava exclusivament amb finançament del municipi barceloní.

L'endemà, dia 10, El Teatre Arca improvisava a "Telele: som sis milions" un plató de TV al Jove Teatre Regina. L'obra, una paròdia sobre la televisió, és creació de Jesús Roche, qui la dirigia. L'11 de gener al Teatre Romea es podia veure l'obra "L'home, la bèstia i la virtut", obra de Luigi Pirandello produïda pel Centre Dramàtic de la Generalitat de València i dirigida per John Strasberg. L'obra presentava el Pirandello sarcàstic i alhora el Pirandello còmic. El 13 de gener se susprenien les actuacions del Teatre Arca al Jove Regina Teatre per l'accident de trànsit d'un dels components de la companyia. El dia 14 "El Tirant lo Blanc" de Joanot Martorell pujava a l'escenari del Teatre Regina gràcies a la companyia Marduix Titelles.

El 17 de gener la companyia de Win Vandekeybus presentava al Mercat de les Flors l'espectacle de dansa-teatre "Le poids de la main", en una entrevista el director W. Vandekeybus, deia que pretén que "cada espectador trobi alguna cosa excitant". La companyia pertanyia al grup Maximalist-Guests. El dia 18 l'obra "Ñaque de pijos y actores" dirigida per José Sanchís que a l'hora n'era l'autor obria al Mercat de les Flors l'antologia de Teatro Fronterizo. L'espai B i la Sala Beckett oferien l'oportunitat de revisar cinc espectacles de primera línia. Al Teatreneu es podia veure "El coratge de matar" de Lars Norén dirigida per Carles Lasarte i protagonitzada per Enric Casamitjana i Rosa Cadafalch.

El 24 de gener el Teatre Lliure presentava "El banquer anarquista", obra escrita per Fernando Pessoa i amb Moisès Maicàs dirigint a l'escenari l'actor Quim Lecina. L'endemà, dia 25, La Cubana va arribar al Teatre Victòria amb "Cómeme el coco negro".

Finalment, el dia 25 de gener Josep Maria Flotats presentava¹⁸³ davant els mitjans de comunicació l'ideari del seu Teatre Nacional sota el lema "un teatre de tots, per a tots, al servei de tots". A l'acte, celebrat al Col·legi de Periodistes, també hi assistiren el comissari del projecte, Max Cahner, i el director de Promoció Cultural, Xavier Bru de Sala. Flotats justificava el retràs d'un any i mig de la presentació del seu ideari per que volia fer-lo coincidir amb la data de la col·locació de la primera pedra del nou teatre, un acte del qual en aquell

¹⁸³ LA VANGUARDIA, divendres 26 de gener de 1990, pàgina 36. "*Flotats quiere un Teatre Nacional "de tots, per tots, al servei de tots."*", article de Teresa Sesé.

moment encara no se sabia quan es celebraria. Xavier Bru de Sala justificava l'endarreriment de les obres per la requalificació dels terrenys a ocupar pels nous edificis i per la necessitat de construir un col·lector que no es contemplava al projecte original.

Josep Maria Flotats, per la seva banda, va explicar que, segons el seu parer, el Nacional no es podria inaugurar abans de tres anys. El futur director del Teatre Nacional no parlava de xifres de manteniment del teatre un cop inaugurat, però donava pistes al respecte, explicant que aquella temporada la Comédie Française tenia un pressupost de 2.000 milions de pessetes i que el Théâtre National de Chaillot en tenia pressupostats 1.000 milions de pessetes, i afegia als periodistes que esperava que ells fossin tan ambiciosos com ho era ell en el sentit de la dotació pressupostària assignada al Teatre Nacional de Catalunya. En referència a la presència de clàssics catalans a l'escenari del Nacional, Flotats va comentar que la tradició teatral catalana no era tan extensa com ho podia ser l'anglesa o la francesa, però que esperava que una bona posada en escena d'una obra de Shakespeare pogués influenciar d'alguna manera als joves dramaturgs catalans per a construir aquesta tradició. Finalment, Xavier Bru de Sala comentava que el Poliorama possiblement passaria a ser gestionat per una companyia privada en el moment en que el Teatre Nacional entrés en funcionament i en el cas que el tema de la dansa i de la cançó catalana ja fossin solucionats. També afegia que el projecte del Teatre Nacional i el Centre Dramàtic de Catalunya no entrarien mai en col·lisió ja que els seus objectius eren diferents.

L'1 de febrer s'estrenava al Romea "Woza Alberti", un espectacle de mim, dansa i música interpretat per la companyia Temba Theatre Companys d'Albi James, una obra antiapartheid, que tractava d'un imaginari viatge de Crist a Sudàfrica. El dia 2, el Teatre Fronterizo rebia el Premi Ciutat de Barcelona. L'endemà, 3 de febrer, la Sala Beckett fent honor a l'autor que li dona nom estrenava "Primer amor" dirigida per Fernando Griffell.

El 5 de febrer el periodista Santiago Fondevila publicava un article a La Vanguardia Española¹⁸⁴ on es feia ressò de la possible creació d'un ens autònom en forma de patronat per a gestionar l'Institut del Teatre. Aquesta decisió s'havia de prendre, en principi, en el ple de la Diputació de Barcelona que s'havia de celebrar el dia 14 o 15 d'aquell mes. El principal canvi en l'estructura

¹⁸⁴ LA VANGUARDIA, dilluns 5 de febrer de 1990, pàgina 29. "*El posible nombramiento de un gerente causa malestar en el Institut del Teatre.*", article de Santiago Fondevila.

de l'Institut era el haver de formar un patronat que portés les regnes de l'Institut. Aquest patronat, presidit per Manuel Royes, president de la Diputació, o pel diputat de Cultura de la Diputació, havia de estar regit per una junta de patrons on figurarien el director de l'Institut del Teatre, diferents membres i un gerent que seria nomenat pel propi president de la Diputació. Les competències i el nivell de poder o el marge de maniobra d'aquest gerent s'haurien de marcar en el decurs de l'elaboració dels estatuts. Aquest fet contrastava amb el desig de l'Institut de tenir, efectivament, un gerent, però que aquest ocupés una posició d'inferioritat dins el càrrec al director, un càrrec històricament escollit democràticament pel claustre de professors de l'Institut. Aquest fet es veia amb preocupació pels professors de l'Institut i es considerava una regressió de la llarga tradició democràtica de la institució.

Un altre aspecte important que es va saber aquell mateix dia és la negativa de la Generalitat de Catalunya a entrar a formar part del consorci amb la Diputació de Barcelona per a la gestió de l'Institut del Teatre. Aquest consorci Generalitat – Diputació havia de servir per a poder donar una injecció de capital a la gestió econòmica de l'Institut i per a que poc a poc la Generalitat es fes càrrec de la gestió acadèmica i pressupostària del centre. Això significava que, per manca de pressupost, l'Institut del Teatre es veia en la obligació de suspendre les activitats paral·leles a la gestió dels teatres Adrià Gual (antiga Sala Gran) i La Cuina, tal com ara el Festival de Titelles de Barcelona o la suspensió momentània de les obres de construcció de la nova seu de l'Institut del Teatre a Vic.

El dia 7 l'Espai B del Mercat de les Flors acollia Chomsky i l'arbitrarietat del llenguatge, en un espectacle que duia per títol "Chomsky Show", escrit per Armanda Tolon, dirigit per Xavier Albertí i interpretat per la Companyia Algaels. Aquell mateix dia el Teatre Malic iniciava la publicació d'una revista dedicada als titelles i al món del teatre d'objectes. El 8 de febrer es reposava a la Sala Beckett el "Mínim.Mal show" de Miguel Górriz i Sergi Belbel.

El dia 9 de febrer, un altre article de Santiago Fondevila a La Vanguardia Española¹⁸⁵ analitzava els diferents projectes que es plantejaven al voltant del Mercat de les Flors. L'entorn del Mercat concentrava diverses iniciatives que podrien convertir-lo en un gran centre lúdic i cultural. El, fins aleshores, únic projecte en marxa, el del Lliure, seguia un tràmit molt lent, i encara no se

¹⁸⁵ LA VANGUARDIA, divendres 9 de gener de 1990, pàgina 29. "*El Mercat podría convertirse en un gran centro lúdico y cultural.*", article de Santiago Fondevila.

n'havia parlat de finançament. Damunt la taula hi havia altres propostes per a aquella zona, la dels Joglars d'Albert Boadella i cinc companyies més - com ara Comediants, La Cubana i La Fura dels Baus - i la de l'Ajuntament de Barcelona de tenir dos teatres de titularitat municipal a partir de 1991.

El projecte de la nova seu del Teatre Lliure al Palau de l'Agricultura ja havia complert un any des del dia de l'anunci de la cessió de l'edifici per part de l'Ajuntament al Teatre Lliure durant 30 anys, però feia quatre anys i mig - novembre de 1985- que el Lliure reclamava un espai escènic per a la seva necessària ampliació. El principal escull al que s'enfrontaven els responsables o promotors dels diferents projectes eren l'excessiva lentitud de les diferents administracions per a aprovar els projectes arquitectònics, els ajuts econòmics o la signatura dels acords per a desenvolupar les diferents propostes. En el cas del Palau de l'Agricultura el propi Ajuntament havia aturat el projecte per una qüestió d'alçada de sostres, i la Generalitat ja tenia prou problemes amb el projecte que impulsava, el Teatre Nacional, com per començar a discutir la seva aportació a la nova seu del Lliure. De totes les institucions catalanes l'única que ja havia clarificat la seva posició i aportació anual era la Diputació de Barcelona.

El dia següent, des del Teatre Lliure el seu director, Fabià Puigserver, esperava començar les obres de la seva futura seu al Palau de l'Agricultura el més aviat possible¹⁸⁶. Les obres podrien començar aquell mateix any, un cop superats els problemes tècnics que havien aturat el projecte inicial, problemes que tenien a veure amb l'alçada dels sostres de la sala, per tal de poder instal·lar-hi el telar. A canvi de rebaixar l'alçada dels sostres el Lliure havia guanyat dues sales d'assaig i una gran sala d'exhibició.

Tres dies més tard, el 13 de febrer, L'espai B del Mercat estrenava "Marco Raso" de la Companyia de dansa Maria Antònia Oliver.

El 16 de febrer el centre de formació i investigació teatral La Casona, dirigit per Fernando Grifell inaugurava un programa amb el qual festejava el seu desè aniversari d'existència. La Casona ja portava deu anys d'efervescència teatral. Aquell mateix dia el Mercat de les Flors acollia la Companyia Marionettística el "Gran Ballo Excelsior" de Luigi Manzotti. Carlo Colla e Figli portaven les seves marionetes a lo Cecil B. De Mille. L'endemà, el 18 de febrer, el Teatre Romea, Centre Dramàtic de la Generalitat; presentava "Quatre dones i

¹⁸⁶ LA VANGUARDIA, dissabte 10 de febrer de 1990, pàgina 39. "*El Lliure espera iniciar las obras de su futura sede este año.*", article de la redacció.

el sol", obra escrita per Jordi Pere Cerdà i dirigida per Ramon Simó que parlava de l'eterna tempesta home-dona.

El 19 de febrer el Teatre Goya mostrava "Róbame un billoncito" de F. Arrabal, amb direcció de César Oliva i interpretació de Màximo Valverde. El resultat va ser un fracàs absolut. El dia 20 el Teatre Lliure s'apropava a Pirandello amb "Els gegants de la muntanya". En aquella ocasió Xicu Masó n'era el director i Lluís Homar, l'intendent.

El 22, les vinyetes d' Ivà sobre la vida militar prenen cos en un muntatge teatral: "Històries de la puta mili". Les presentava la Companyia Catalana de Gags, amb Ramon Teixidor com a el Sergent Arensibia dirigit per Angel Alonso al Teatre Villarroel on s'hi podia veure el Sergent Arensibia i la flagel·lada tropa. El mateix dia Pi Q Teatre estrena "Es fa tard" de Pablo Ley a l'Espai B del Mercat de les Flors. El director n'era en Pere Puértolas. També el 22, El Teatre Malic presentava un espectacle de Cant Coral.

El 23 de febrer es donava a conèixer el Cicle de Teatre breu a la Sala Beckett. "Aquí?" de Pilar Alba i "La fageda" de J.M. Benet i Jornet, ambdues obres dirigides Sergi Belbel. El mateix dia el Teatre Regina rebia la companyia Teatre del Temps amb una obra de Robert David Mcdonald "Mentre Hitler i Mussolini prenen el te", sota la direcció d' Armonia Rodríguez i interpretaven Pep Comas, Araceli Bruch, entre d' altres. Dalt de l'escenari un cara a cara entre Eva Hitler i Clara Mussolini .

El 24 de febrer es presentava la Mostra de Teatre Italià al Mercat de les Flors i a l'Institut del Teatre. La companyia Mar.Co representava "Serenata Novecento" dirigida per Angelo Corti. I l'espectacle "Instinto occidentale" de F. Schott Fitzgerald dirigit per Vacis. Amb Tarasco i Curino arribava a Barcelona el Teatro Settimo amb un text que tractava del mite europeu.

El 27 de febrer el mite sumeri de Inanna s'exhibia al Mercat de les Flors gràcies a la Companyia de dansa Società Raffaello Sanzio a: "La discesa de Inanna". L'endemà, 28 de febrer, "N'hi ha per llogar-hi cadires" de Rafael Casellas es representava al Teatre Goya per la companyia Trup 69.

El mes de març s'encetà amb la "Poliphonética dinámica", un insòlit espectacle musical (poètico-musical) de Xavier Sabater al Teatre Malic. També el dia 1, el Grec'90 mostrava "Les Mystères de Subal" de Jean Claude Gallotta. El 2 de març Adriana Borriello ballava la música de Michael Noyman al Mercat de les Flors i el Teatre Lliure muntava "Maria Estuard" de Schiller per a l'edició del Grec'90.

El dia 6 de març la companyia La Gàbia de Vic celebrava el seu desè aniversari tot estrenant al Mercat de les Flors el seu muntatge de l'obra "Fi de partida", de Samuel Beckett. L'endemà, també al Mercat de les Flors, s'estrenava el muntatge de la Companyia Nacional de Teatro Clasico "El vergonzoso en palacio", de Tirso de Molina, dirigida per Adolfo Marsillach i amb Aitana Sanchez Gijón al capdavant del repartiment. Aquell mateix dia, al Teatre Teixidors a mà - Teatreneu, s'estrenava "Lo voce umana", de Jean Cocteau, dirigida i interpretada per Franco di Francescoantonio.

L'11 de març es presentava la història del Teatre Romea recollida en un llibre. I el dia 13 del mateix mes, el Teatre d'Europa diu que dedicarà l'any '92 a la creació hispànica, coincidint amb la celebració del 5è centenari del descobriment d'Amèrica. El 17 de març l'espectacle "Slàstic" d' El Tricicle triomfava a França.

El dia abans, el 16 de març, Josep Gomis, conseller de Governació de la Generalitat, enviava a la Diputació de Barcelona un requeriment al seu president, Manuel Royes, on s'instava a la institució per a que reconsiderés l'aprovació feta quinze dies abans per a la creació de l'organisme autònom de gestió de l'Institut del Teatre¹⁸⁷, feta acollint-se al marc de la Llei Municipal i del Règim Local de Catalunya. En votació feta en la sessió en que s'aprovà la creació i els estatuts de l'organisme autònom, els diputats de Convergència i Unió a la Diputació de Barcelona es van abstenir. El conseller Josep Gomis considerava que l'existència d'aquest organisme suposava una duplicitat amb la fundació de la Casa de la Caritat que podrien comportar problemes administratius i que vulnerava els acords adoptats entre Diputació i Generalitat en la comissió de traspasos.

Des de l'Institut del Teatre es rebia amb sorpresa aquesta nota del Conseller de Governació, més encara tenint en compte que mesos enrere la Generalitat ja s'havia negat a la formació d'un consorci per a la gestió de l'Institut del Teatre, i que el nou organisme es veia absolutament necessari i la seva creació urgent per a la gestió de l'Institut. Des del mateix Institut es comentava que si el problema era de competència, es convidava a la Generalitat a assumir-la plenament.

¹⁸⁷ LA VANGUARDIA, dissabte 17 de març de 1990, pàgina 55. "Gomis se opone al organismo autónomo del Institut.", article de Santiago Fondevila.

L'èxit aclaparador del muntatge de La Cubana "Cómeme el coco, negro" obligava la companyia a canviar de teatre. El 19 de març¹⁸⁸ es va anunciar aquest proper canvi d'escenari. Les representacions de l'obra es venien fent al Teatre Victòria, però la reposició del musical de Dagoll-Dagom "Mar i Cel" i la manca de teatres que patia la ciutat va obligar a La Cubana a buscar un escenari alternatiu. Aquest escenari va resultar ser el cinema Capitol, que tot just estava en reformes, per tal de convertir la seva sala única original en dues sales de cinema. Degut a l'avançat estat de la reforma d'una de les sales i a que el muntatge de La Cubana emmascarava totalment el recinte on s'hi desenvolupava la acció de l'obra, el Capitol havia estat la opció perfecta per a la companyia teatral.

El 21 de març el Teatre Romea servia "El banquet" de Plató amb la direcció de Iago Pericot i la producció del Centre Dramàtic d'Osona. Els intèrprets eren Hermann Bonnín i Àlex Casanovas. L'espectacle, segons el seu director, parlava de la dramaturgia de la sensualitat.

El 22 de març s'obria un nou capítol dins el pols de competències entre la Generalitat de Catalunya i la Diputació de Barcelona o, millor dit, entre el conseller de Cultura Josep Gomis i el president de la Diputació, Manel Royes¹⁸⁹. L'aprovació dels organismes autònoms de l'Institut del Teatre i de l'Institut de Publicacions foren els fets que desfermaren aquesta discussió entre les dues institucions. Segons Manel Royes, la decisió de la Generalitat era "una patinada", i per demostrar la posició contrària a la opinió del conseller de Cultura havia amenaçat a aquest amb la revisió dels acords de finançament cultural entre les dues entitats en projectes com l'ampliació del Liceu, el Museu d'Art Contemporani o el Consorci del Palau de la Música. Segons Royes l'actitud del conseller d'exigir que s'acomplís el dret de plena competència dins l'àmbit de la cultura de la Generalitat a Catalunya, resultava paradoxal ja que, seguint la mateixa premissa, els ajuntaments, les caixes d'estalvis o cap altra entitat pública o privada podria organitzar actes culturals sense entrar en conflicte amb la Generalitat. Per la seva banda, el conseller Josep Gomis considerava il·legal qualsevol nova formació que vulnerés la Llei de Règim de les Diputacions, i que en qualsevol cas, el conflicte plantejat era tan sols un cas dins de les moltes col·laboracions entre les dues institucions.

¹⁸⁸ LA VANGUARDIA, dilluns 19 de març de 1990, pàgina 31. "El cine Capitol acogerá a La Cubana a partir del 18 de abril.", article de Santiago Fondevila.

¹⁸⁹ LA VANGUARDIA, dijous 22 de març de 1990, pàgina 39. "Pulso entre Gomis y Royes por el Institut del Teatre.", article de Santiago Fondevila.

El 23 de març José Estruch i José Sanchis rebien el Premio Nacional de Teatro. També el 23 l'Institut del Teatre rebia el suport d' Els Joglars, la Fura dels Baus, La Cubana, Comediants i el Teatre Lliure per a la creació d'un òrgan de gestió de l'Institut. Aquests cinc grups també eren impulsors del projecte alternatiu al Teatre Nacional de la Generalitat de Catalunya.

El 24 de març un bust del dramaturg català Josep Maria de Sagarra va desaparèixer durant unes hores del Teatre Romea.

El 26 de març el Mercat de les Flors donava a conèixer l'espectacle "Qué pasó con las madalenas" de la companyia Metros Danza Contemporánea. El 29 de març el Mercat era escenari de "La missió" de Heiner Müller, una representació de les ancianes banderes de la revolució a càrrec de Carme Fortuny dirigida per Carme Portaceli. L'endemà, 30 de març, la companyia de dansa Mal Pelo porta "En Danza" al Teatre Obert. El mateix dia que Pepe Otal estrenava al Teatre Malic "Cuento de madera".

L'1 d'abril Àngels Gonyalons tornava al musical amb una comèdia de Neil Simon dirigida per Ricard Reguant "Estan tocant la nostra cançó". El 5 d'abril la Sala Beckett ofería "El telèfon" de la companyia Teatre Instantani, un espectacle escrit i dirigit per Joan Cavallé. Aquell mateix dia el Teatre Poliorama va portar a la cartellera "Les tres germanes" de Txèjov dirigides per Pierre Romans. Llavors, més de vint i cinc mil persones ja havien passat per les butaques del Teatre Villarroel per veure "Històries de la puta mili" .

El 7 d'abril el nou Apolo era a mercè de la burocràcia. El dia 8 els còmics Guix i Murga, dirigits per Frederic Roda, estrenaven "Boeing-Boeing" de Marc Camoletti al Teatre Goya.

El 12 d'abril les músiques de Barcelona i els seus intèrprets s'aplegaven al Teatre Adrià Gual. Amb el nom genèric de "Música a l'Institut" començava un cicle integrat per vuit concerts. L'Institut del Teatre pretenia amb aquest cicle oferir una visió de les diferents músiques que es feien en aquell moment a la ciutat comtal.

El 16 d'abril "Mar i Cel" obria una setmana d'estrenes i reposicions. La cartellera barcelonina es desvetllava aquella setmana amb la reposició de "Mar i cel" al Teatre Victòria, el trasllat de La Cubana al Teatre Capitol i diverses estrenes als Teatres Villarroel, Jove Regina i la Sala Beckett. Al Teatre Villarroel es podia assistir al "Sopar a 4 mans" de Paul Garz. Les 4 mans de Carles Canut i

J. Cardona eren dirigides per J. Antonio Ortega. Mentrestant a la Sala Beckett "El banc" d'Aleksandr Gelman arribava a través de la interpretació de Lluís Soler i la direcció de Boris Rotenstein.

El 18 d'abril La Cubana s'instal·lava al Capitol i l'espectacle "Dancing" tancava amb gran èxit el Festival de Bogotà. L'endemà, 19 d'abril, Carles Canut i Joaquim Cardona encarnaven a dos genis de la música realista: Frederic Händel i J. S. Bach. Van recrear el que no va succeir mai a Leipzig el 1747, però que hi podria haver passat. El mateix dia el Teatre Romea, Centre de la Generalitat presentava "Tàlem" , una obra interpretada per Miquel Bonet, Anna Güell i dirigida per Sergi Belbel. També el dia 18 Al Teatraneu "Un cop a l'any" de B. Slade omplia l'escenari amb Àngels Aymar i Mingo Ràfols sota la batuta de Xicu Massó.

El 20 d'abril va començar la VII Marató de l'Espectacle que duraria dos vespres llargs i dues llargues nits de mostres d'un gran aparador de teatre, dansa, música i circ. També començava una singular comèdia de Bulgakov al Teatre Regina de la mà de Dau Rodó Teatre i el IX Festival de Titelles que es debatia entre allò tradicional i allò innovador. I aquell mateix dia Sergi Belbel es referia a la seva obra "Tàlem" com a una història desordenada basada en unes falses expectatives.

El 23 d'abril, diada de Sant Jordi, el Dansteater Ballet inaugurava una tanda d'actuacions tots els dilluns al Teatre Goya. L'endemà, 24 d'abril, el grup Sèmola Teatre posava punt i final a tres anys d'investigació amb "In concert". El grup de Vic es presentava aquella nit a l'Espai A de El Mercat de les Flors amb una mostra d'allò que l'experimentació amb el circ i amb la música clàssica podien aconseguir si es conjugaven amb la sensibilitat i l'expressió corporal necessàries. Els dirigia Joan Grau.

El 25 d'abril Àngels Aymar estrena la seva pròpia companyia – "L'unranl'altre"- amb la comèdia de Slade "Un cop a l'any" dirigida per Xicu Massó. Dos dies més tard, el 27 d'abril els responsables del Grec'90 deien que apostaven per la coherència i la qualitat en la programació. Aquell mateix dia Lluís Pasqual estrenava "Capvespre al Jardí" de Ramon Gomis al Teatre Lliure. Un crepuscle d'incerteses interpretat per l'Anna Lizarán i el Lluís Homar.

El 29 d'abril era el Dia Internacional de la Dansa i hi havia espectacles per tot arreu.

Acabava el mes d'abril amb l'estrena al Mercat de les Flors presentava la companyia de dansa "Lanònima imperial", dirigida per Juan Carlos García.

El mes de maig va començar amb la mort del director de teatre francès Antoine Vitez, el dia 2.

El dia 4 la Diputació de Barcelona convocava un ple, i aprovava finalment, la creació de l' Ens Autònom de l'Institut del Teatre. Com ja hem vist abans, la Generalitat havia presentat un requeriment a la Diputació, per a l'aplaçament de la posada en marxa de l'Ens, fins que les dues parts no es reunissin, i arribessin a un acord global i definitiu, respecte als traspessos de competències. Aquesta aprovació, era el darrer requisit necessari, per a que aquest Ens Autònom pogués treballar amb normalitat.

El 6 de maig les Titelles Búlgares visitaven el Teatre Adrià Gual. I el 7 de maig el Mercat de les Flors acollia la dansa a "Un núvol blanc" amb Kilina Crémona. Aquella mateixa nit Dagoll Dagom celebrava el seu 15è aniversari amb un espectacle antològic, que oferia la representació de les escenes més memorables de cadascuna de les seves obres.

El divendres 11 de maig, es posava la data de setembre de 1990, per al començament de les obres del Teatre Nacional de Catalunya.¹⁹⁰ Aquest anunci de l'inici de les obres, el realitzava el conseller de Cultura de la Generalitat, Joan Guitart, al finalitzar l'acte de signatura de cessió dels antics terrenys de la RENFE a la Meridiana, per part de l'Ajuntament de Barcelona. Aquesta cessió, la va signar el Tinent d' Alcalde Lluís Armet, en aquells moments Alcalde accidental de la ciutat, per absència de Pasqual Maragall.

El 13 de maig es presentava, "Estan tocant la nostra cançó", de Neil Simon, al Teatre Goya, amb Àngel Gonyalons i Pep Anton Muñoz, dirigits per Ricard Renguant. El musical americà parlava català al Teatre Goya. El 15 de maig arribava "Derivés" al Mercat de les Flors, de la ma de la Companyia de Philippe Genty, que n'era l'autor i director. L'endemà, 16 de maig, Els Joglars i Àngels Margarit començaven a fer cursos d'estiu a l'Institut del Teatre.

¹⁹⁰ LA VANGUARDIA, dissabte 12 de maig de 1990, pàgina 46. "*Inicio de las obras del Teatre Nacional.*", un article de la Redacció.

El dissabte 19 de maig, La Vanguardia publica les xifres de les subvencions que la Generalitat de Catalunya¹⁹¹ havia dedicat al teatre. Les xifres corresponien a l'exercici de 1989, en què Catalunya, era l'autonomia que més diners –un total de més de 1.300 milions de pessetes- havia destinat al teatre en tot l'Estat Espanyol. L'augment de les inversions respecte a l'any anterior, era de l'ordre de més d'un 40%, el més gran dels anteriors 5 anys.

L'aportació de la Direcció General de Promoció Cultural de la Generalitat de Catalunya en Teatre, fou de 1.362.900.365 pessetes, dividides en quatre blocs principals. Per a infraestructures i promoció, s'havien destinat 428.896.139 pessetes, de les quals, 172.856.250 pessetes corresponien a teatres privats –cal destacar que el 70% d'aquesta darrera xifra corresponia tan sols als teatres de la Passió d'Olesa i Esparreguera- i la resta de la dotació d'infraestructures i promoció, es repartia entre els diferents teatres que calia rehabilitar als municipis de més de 50.000 habitants, les diferents exposicions, un estudi sobre la rendibilitat del teatre, publicat a TV3, i les diferents aportacions als festivals de Tàrraga, Sitges, Fòrum d'Olot, Tortosa i Tardor de Barcelona. Per al teatre públic, s'havien destinat un total de 370.560.000 pessetes, que desglossem més endavant ; per a teatres privats un total de 363.444.226 pessetes; i finalment al Teatre Poliorama s'havien destinat, un cop descomptat els ingressos, 200 milions de pessetes.

Les subvencions per al teatre privat, s'havien distribuït de la següent forma: per a les companyies –un total de 31- s'havien repartit 158.700.000 pessetes, tot i que cal explicar que 60 d'aquests milions se'ls emportava Dagoll-Dagom per el seu "Mar i Cel", Comediants i La Fura dels Baus s'enduien 14 milions cadascuna i Els Joglars s'emportaven 12 milions, la qual cosa deixava 58.700.000 pessetes a repartir entre les altres 27 companyies. S'havien subvencionat, a més, 13 espectacles unitaris amb un total de 40.750.000 pessetes, dels quals "La neta del Sol", de la companyia Sílvia Munt i el "Don Carlos" de l'Institut del Teatre es varen endur 5 milions cadascun. Les sales subvencionades s'havien repartit 77.000.500 pessetes; els diferents festivals 65.000.000 pessetes, la Xarxa de Teatres havia rebut 36.444.226 pessetes, i finalment el teatre infantil havia rebut un total de 10.500.000 pessetes en matèria d'ajuts de la Generalitat.

Els diferents teatres públics de la Generalitat es repartien les subvencions de la següent manera: El Centre Dramàtic de la Generalitat del Teatre Romea

¹⁹¹ LA VANGUARDIA, dissabte 19 de maig de 1990, pàgina 45. "La Generalitat subvenciona al teatre con 227 pesetas por habitante.", article de Santiago Fondevila.

havia rebut 224 milions de pessetes; el Centre Dramàtic de la Generalitat a Terrassa 23 milions; el Centre Dramàtic de la Generalitat a Vic 23 milions de pessetes, i el Poliorama els ja esmentats 200 milions de pessetes.

Pel que fa a la dansa, la dotació total destinada durant l'exercici del 1989 va descendir respecte a la de l'any anterior. Dels 74 milions destinats durant el 1988, es passava als 67.623.870 pessetes del 1989, la qual cosa s'explicava per el descens de finançament de les activitats organitzades pel Departament de Dansa –com ara la Temporada de Dansa o la Mostra de Dansa. Les companyies Cesc Gelabert-Lydia Azzopardi, Metros i Mudances rebien 3 milions de pessetes cada una, mentre que la companyia Danat Dansa, amb gran projecció europea, tan sols rebia un milió de pessetes.

El 22 de maig el director soviètic Anatoli Vassiliev de qui s' havia anunciat la seva presència al Grec'90 a causa de problemes tècnics no va poder assistir-hi.

El 23 de maig, el Teatre Regina acollia a l' actor còmic Santi Sans, que tornava al teatre amb l'obra "El supervivent" de Vázquez Montalbán i dirigit per Jaume Villanueva.

El 24 de maig el Teatre Romea tancava la temporada amb una doble estrena. Jordi Mesalles dirigia el doble muntatge que l'endemà s'estrenaria al CDG: "Residuals" de Jordi Teixidor. La intèrpret, Teresa Lozano, dramatitzava la crònica desigual d'una derrota; i "Alfons Quart" de Josep M. Muñoz Pujol interpretada per Jordi Coromina. El mateix dia es presentava Slàstic de El Tricicle al Teatre Olímpic de Roma.

El 25 de maig la companyia Danat Dansa estrenava "El cielo está enladrillado". El seu nou espectacle presentat al Mercat de les Flors, s'inspirava en una sèrie d'aiguaforts de Goya. Aquell mateix dia "Viure a Malibú" d' Ignacio del Moral tancava la temporada del Teatreneu. Encarnaven els protagonistes de la història Carme González, Jordi Figueres, de la Companyia Línia dèbil sota la direcció de Frederic Roda.

El 26 de maig Núria Espert presentava a Valencia "Maquillatge" d' Hisashi Inoue.

El 30 de maig la Sala Beckett esdevenia l'escenari de "Veus familiars" de Harold Pinter, uns estranys éssers estimats al voltant de l'actriu Àngles Poch dirigida per Manuel Carlos Lillo.

I el darrer dia del mes de maig, el 31, s' anunciaven grans actrius al II Festival de Tardor. Dins de la programació destacaven La Fura dels Baus, La Cuadra de Sevilla i la primera obra teatral d' Eduardo Mendoza.

El dia 7 de juny Joan Lluís Bozzo en una entrevista afirma que "No m' interessa fer carrera com a director, sinó dins del Dagoll Dagom". El mateix dia s'estrenava "Estrips" de Toni Cabré al Teatre Villarroel amb Anna Briansó i Montse Puga com a protagonistes. El 13 de juny el Paral·lel va brindar amb Núria Feliu que ofería un recital al Molino.

El dijous 14 de juny, La Vanguardia publicava un article sobre la possible venda del Teatre Tívoli al grup immobiliari francès Pelège.¹⁹² L'immoble, que no només acullia el Teatre, sinó que també tenia com a inquilins Ràdio Barcelona i les oficines de diferents empreses, estava inclòs en el Pla General Metropolità de 1976, i qualificat com a zona d'equipaments, la qual cosa plantejava la obligació de mantenir-ne els equipaments en el cas de l'enderroc de l'immoble. El valor de mercat de l'edifici era d'uns 12.000 milions de pessetes, però aquesta situació, restrictiva en quant a l'explotació del solar n'havia rebaixat el valor als 2.000 milions que ofería Pelège.

El projecte de la immobiliària francesa, era l'adquisició de l'edifici, l'enderrocament d'aquest, i la construcció d'un nou edifici, dissenyat per un arquitecte barceloní, que inclouria dues sales de cinema, un teatre de 400 o 500 localitats, un aparcament de 400 places, un centre cultural i un gimnàs, a més de diferents plantes, destinades a oficines i a les instal·lacions de Ràdio Barcelona. El Teatre Tívoli, estava explotat com a cinema per l'empresa Balañá, i era una construcció que, segons els seus propietaris, amenaçava ruïna, i estava inundada de rates. La sala, de 1919, ja feia dècades que es dedicava exclusivament a l'exhibició cinematogràfica, tot i ser el segon escenari més gran de Catalunya. L'Associació d'Actors i Directors professionals de Catalunya, havia enviat el dia anterior, un comunicat als diferents mitjans de comunicació, en el que es criticava la manca de visió i voluntat política de les diverses

¹⁹² LA VANGUARDIA, dijous 14 de juny de 1990, pàgina 65. "La venta del Tívoli sigue pendiente de un acuerdo entre las partes negociadoras.", article de la Redacció.

institucions, municipals i autonòmiques, respecte al continu tancament i desaparició de teatres, que patia la ciutat de Barcelona.

El 15 de juny el fundador de la Companyia La Claca, Joan Baixas, se'n va anar a treballar durant sis mesos amb els arabana, una tribu d'aborígens australians a fi de preparar el seu nou treball.

El 19 de juny "Mar i cel" anunciava que finalitzaria les representacions al Teatre Victòria el proper 15 de juliol.

El 21 de juny la Sala Beckett anunciava que presentaria 9 obres de l'autor irlandès per a la propera temporada.

El 25 de juny Albert Vidal exhibia el seu cant ritual al túnel de Vallvidrera.

El Grec '90¹⁹³ aixecava el teló el 28 de juny a l'escenari del Teatre Grec amb un espectacle molt esperat. La companyia del Ballet Cristina Hoyos estrenava "Sueños Flamencos", un espectacle dirigit i coreografiat per la genial artista. Pel que fa als altres espais, aquesta edició del Grec torna a utilitzar molt pocs espais escènics. Es limiten al Teatre Grec, el Mercat de les Flors –espais A i B, la Plaça del Rei, i el Velòdrom d'Horta.

Seguirien presentant-se al Teatre Grec espectacles com ara la Missa en Sí Menor de J. S. Bach, un concert de Narciso Yepes amb la Orquesta de Cámara de Granada; la presència de la Companyia Émile Dubois amb el muntatge "Les Mystères de Subal", dirigit per Jean Claude Gallota; l'estrena de "Maria Esturar", de Schiller, una producció del Teatre Lliure dirigida per Josep Montanyès; una selecció de fragments de Rossini, interpretats per Enzo Dara i Dirigit per Mario Gas, titulada genèricament "Rossiniana"; una actuació de Tete Montoliu, i finalment, l'acte de cloenda del Festival, la presentació per la Compañía Lope de Vega de la seva versió del "Calígula", d'Albert Camus, dirigida per José Tamayo.

Pel que fa als espectacles que es presentaven al Mercat de les Flors en destacarem a l'Espai A: "Els Enamorats" una obra de la Companyia La Infidel dirigida per Calixto Bieito; l'Òpera Ramayana presentava "Langen Mandra Wanara"; i El Talleret de Salt presentava "Nit de Reis", de William

¹⁹³ **Sense Signatura.** *Programa Grec '90*. Document registre 8-0034.

Shakespeare, dirigida per Konrad Zschiedrich. Pel que fa a l'Espai B s'hi van presentar "Ella", obra de Jean Genet, dirigida per Àngel Facio, i el Théâtre Repère presentava l'espectacle "Le Polygraphe", dirigit per Robert Lépage. A la Plaça del Rei podem destacar l'absència de Maria del Mar Bonet i la presència de Rosa Zaragoza, la Kronos Quartet i Albert Pla, entre d'altres. Al Velòdrom d'Horta es presentaren les actuacions musicals que podien ser susceptibles de més afluència de públic, com ara el concert d' El Último de la Fila; els quatre mestres del Jazz Jack Dejohnette, Herbie Hancock, Dave Holland i Pat Metheny; la presentació dels Fania All Stars o els dos concerts de Victor Manuel i Ana Belén.

El 29 de juny començaven les tres úniques funcions de "Bodas de Sangre" de Federico García Lorca al Teatre de la Riereta sota la direcció de Victor Herrando i amb la interpretació del Teatre Estudi Constantin Stanislavki. El mateix dia que es presentava l'espectacle "Dancing" al Centre Dramàtic Nacional de Madrid.

A la sortida del ple municipal del divendres 29 de juny de 1990,¹⁹⁴ el regidor d'Urbanisme i Serveis Municipals de l'Ajuntament de Barcelona, el senyor Josep Maria Serra Martí, declarava que el govern municipal no aprovaria cap projecte d'obres a l'edifici del Teatre Tívoli que no conservés l'espai teatral i que no s'ajustés a la qualificació urbanística d'equipaments. Afegí també que l'Ajuntament no tenia notícia, ni oficialment ni oficiosa, del projecte anomenat Nou Tívoli, tot i que la immobiliària francesa Pelège ja havia pagat a l'empresa Tibur, S.A., propietària del teatre, la quantitat de 400 milions de pessetes com a paga i senyal de l'adquisició de l'immoble, d'un total de 2.000 milions.

El mes de juliol s'inaugurava amb la Missa en si menor de J.S.Bach cantada per la Coral Càrmina al Teatre Grec. El dia 5 l'Espai B del Mercat de les Flors estrenava "Ella" obra d'un J. Genet pòstum i polèmic que es mofa del poder absolut, dirigida per Àngel Facio i interpretada per Cesáreo Estébanez.

El divendres 6 de juliol els representants de la immobiliària Pelège, S.A., celebraren la presentació del projecte Nou Tívoli,¹⁹⁵ tot i que no van donar gaires detalls a la premsa. El senyor Marc Boudier, director general de Pelège,

¹⁹⁴ LA VANGUARDIA, dissabte 30 de juny de 1990, pàgina 41. "El Ayuntamiento desmiente conocer el proyecto del Tívoli.", article signat per la Redacció.

¹⁹⁵ LA VANGUARDIA, dissabte 7 de juliol de 1990, pàgina 37. "Los promotores del Nou Tívoli se pliegan al criterio municipal.", article signat per la Redacció.

S.A., afirmava el caire d'equipaments, del gruix del projecte presentat a discussió amb l'Ajuntament. Aquestes entrevistes es produïen entre l'arquitecte del projecte, el senyor Ballesteros, i l'advocat espanyol de l'empresa francesa d'una banda, i de l'altra el regidor d'Urbanisme i Serveis Municipals de l'Ajuntament de Barcelona, el senyor Josep Maria Serra Martí. Es preveia presentar el projecte definitiu a l'Ajuntament a partir de la setmana següent.

El 9 de juliol l'humorista Gila tornava a la Sala Villarroel que va tancar la temporada amb gairebé 100 mil espectadors.

El 18 de juliol començaven al Palau de la Virreina de Barcelona, les jornades de debats per a una reflexió sobre el Festival del Grec.

El 24 de juliol dins del Festival del Grec, el Mercat de les Flors acollia l'embruix d'una òpera javanesa. La Companyia Indonesia presentava "Langen Mandra Wanara", una peça basada en el Ramayana. El mateix dia la Plaça del Rei era l'escenari d'un "Quartet per a la fi del temps" interpretat pel Trio de Barcelona. El 25 de juliol al Teatre Grec es va fer un recorregut per l'obra del genial compositor d'òperes italià Rossini amb el nom de "Rossiniana". La direcció era a càrrec de Joan Ollé i la interpretació d'Enzo Dara, M Àngels Peters,...També el dia 25 es presentava al Grec "Le Polygraphe" de R. Lepage i Marie Brassard dirigits per Robert Lepage. L'obra mostrava la màgia d'una crònica negra.

El 28 de juliol el foc colpeja els somnis de Comediants al "Centre de la Vinya". Un accident pirotècnic al centre de creació de *Comediants, La Vinya* crema una de les seves carpes. La professió teatral, musical i el públic organitzen una nit al Palau Sant Jordi per a recaptar fons per a la reconstrucció.

El 29 de juliol es presenta dins el Festival Grec "Nit de Reis" de W. Shakespeare a l'Espai A del Mercat de les Flors. Dirigits per Konrad Zschiedrich els actors Xicu Masó, Rosa Cadafalch,...de El Talleret de Salt donen vida als apassionats personatges.

El 2 d'agost actuaven Victor Mauel i Ana Belén dins el Festival del Grec. El 3 d'agost es feia balanç de les persones Que van passar pel Festival, gairebé 100 mil.

El 5 d'agost "Calígula" d'Albert Camus puja a la sorra del Teatre Grec. José Tamayo dirigia la Companyia Lope de Vega en la posada en escena d'aquest drama interpretat per Imanol Arias i Abel Folk.

El 19 d'agost La Vanguardia publicava un extens reportatge sobre la segona edició del Festival de Tardor.¹⁹⁶ El dia marcat per a la inauguració era el 28 de setembre, amb un concert extraordinari de cors d'òpera, amb el tenor català Jaume Aragall com a solista i el director d'orquestra Romano Gandolfi al Gran Teatre del Liceu. El programa del Festival estava pràcticament tancat, però encara obert a les incorporacions de darrera hora. Aquella segona edició comptava amb un pressupost de 350 milions de pessetes, 50 milions menys que la edició de l'any anterior.

D'entre les actuacions més esperades cal citar les de la companyia austríaca Der Kreis Theater, dirigida pel dramaturg i director teatral Georg Tabori que presentava dos espectacles: "Hamlet", de William Shakespeare, en una versió bastant atrevida del propi Tabori, i "Folls i enamorats", un espectacle creat també per Tabori i per Martin Fried a través de fragments de les obres de William Shakespeare; de Suècia arribava el Kungliga Dramatiska Teatern, dirigit per Igmarr Bergman, que tornava a posar en escena "La casa de nines", d'Ibsen; "Crónica de una muerte anunciada", el darrer espectacle de La Cuadra de Sevilla, on el seu director, Salvador Távora, donava la seva versió de l'obra de García Márquez; l'actriu Núria Espert s'enfrontava a un monòleg d'origen japonès amb "Maquillaje", que ja havia presentat a València el mes de maig passat, escrita per Hisachi Inoue i dirigida per Koichi Kimura; Pep Bou estrenava el seu nou espectacle "Aparença"; la companyia de Rosa Novell presentava la primera obra de teatre d'Eduardo Mendoza, "Restauració", dirigida per Ariel García Valdés; La Fura dels Baus presentava "Noun"; i el Teatre Lliure estrenava al Mercat de les Flors la "Terra Baixa", d'Àngel Guimerà, dirigida per Fabià Puigserver i interpretada per Lluís Homar i Emma Vilarasau. En l'apartat de teatre de petit format ens trobem amb una agradable sorpresa, Esther Formosa s'inventava el personatge de La Canyí, al seu espectacle "Jo no em quedo per vestir sants".

En l'apartat de dansa el Gullbert Ballet de Suècia presentava una coreografia de Mats Ek sobre "Giselle"; la companyia Nats Nus Dansa presentava "Newton", coreografia de Toni Mira; la Companyia de Dansa

¹⁹⁶ LA VANGUARDIA, diumenge 19 d'Agost de 1990, pàgines 37 i 43. "*El II Festival de Tardor apueta por las coproducciones.*", article signat per Esteban Linés i Teresa Sesé.

Gelabert/Azzopardi presentava al Teatre Lliure l'espectacle "Solos" i una experiència anomenada "Un mes a la recerca d'una obra", on durant un mes sis ballarins de diferents nacionalitats investigarien a la recerca d'una coreografia.

El 28 d'agost La Vanguardia publicava un article on es recollia la intenció de les sales de l'Institut del Teatre d'augmentar la seva col·laboració amb les institucions públiques.¹⁹⁷ La primera d'aquestes col·laboracions consistia en la programació a les seves dues sales teatrals –el Teatre Adrià Gual i La Cuina– d'alguns dels espectacles de la II Edició del Festival de Tardor. Al Teatre Adrià Gual s'hi presentarien l'obra de Francesc Lucchetti "Mal viatge", dirigida per Lurdes Barba; "Ahora me toca bailar con la más fea", espectacle de dansa de la coreògrafa Avelina Argüelles; finalment, el darrer espectacle presentat a aquesta sala fou "El Perseguidor", adaptació teatral de Carles Cañellas i Òscar Barberán sobre el text original de Julio Cortázar. A La Cuina es van presentar l'espectacle "Bugaboo", de Marceline i Silvestre, i el muntatge d'Elan Teatre del text "Escorial", de Michel de Ghelderode, dirigit per Antonio Rodríguez.

L'1 de setembre començava amb les declaracions de Pepe Rubianes qui afirma que "Hi ha llista d'espera per estrenar als teatres de Barcelona".

El 7 de setembre "Doncs què voleu que hi faci" de La Canyí, interpretada per Esther Formosa s'estrenava al Teatre Villarroel. El protagonista l'interpretava Agustí Humet sota les ordres de Joan Anton Sánchez. L'endemà, 8 de setembre, l'obra "Desig" de Benet i Jornet participaria a la Convenció Teatral Europea. El 12 de setembre la "Comedia sin título" inaugurava l'edició del Teatre d'Europa que dirigia Lluís Pasqual.

El dimecres 12 de setembre de 1990 es presentava oficialment en roda de premsa la II edició del Festival de Tardor de Barcelona que s'havia de celebrar els mesos d'octubre i novembre.¹⁹⁸ Dues incorporacions de darrera hora feien més llamener el cartell del Festival. En el terreny teatral arribava la posada en escena de "Comedia sin título", de Federico García Lorca dirigida per Lluís Pasqual, amb el Teatre d'Europa. D'altra banda, la música minimal·lista estava representada per dos dels seus màxims exponents: Michael Nyman presentava "La caiguda d'Ícar", un espectacle multidisciplinar presentat per la companyia

¹⁹⁷ LA VANGUARDIA, dimarts 28 d'agost de 1990, pàgina 28. "Las salas del Institut incrementan su colaboración con las instituciones.", article signat per la Redacció.

¹⁹⁸ LA VANGUARDIA, dijous 13 de setembre de 1990, pàgina 41. "El II Festival de Tardor incorpora a Lluís Pasqual y Philip Glass.", article signat per la Redacció.

belga Plan K. Però la incorporació de darrera hora era la de Philip Glass, en concert al Palau de la Música.

Finalment, el pressupost del Festival era de 392 milions de pessetes, uns 40 milions menys que la edició anterior, dels quals 231 els aportava Olimpíada Cultural, entitat organitzadora del Festival, 60 milions els posava la Generalitat i l'Ajuntament, 50 milions els patrocinadors privats i els 51 milions restants es preveia recuperar-los amb les vendes d'entrades.

Diversos escenaris s'afegien aquell any als utilitzats l'edició anterior: el Gran Teatre del Liceu, els dos teatres de l'Institut –Adrià Gual i La Cuina-, la discoteca Ars Studio, el Palau de la Música Catalana, el Teatre Condal, el Teatre Lliure, el Mercat de les Flors, el Teatre Romea, la Sala Beckett, el Teatre Regina, l'Aliança del Poble Nou, el Teatre Malic, les Reials Drassanes, l'església de Santa Anna, el Pati Manning, i la Carpa Bardelona, situada al final de la Rambla.

Conjuntament amb la celebració del Festival de Tardor, cal destacar la celebració a Barcelona durant aquelles dates de la segona edició del "BarceWomad", festival de músiques populars i ètniques impulsat per el cantant Peter Gabriel i que per segon any consecutiu es celebrava a la ciutat.

El 14 de setembre el Teatre Lliure es troba al davant d'una temporada d'excepció.

El 15 de setembre el cinema Borràs es transformava en teatre per oferir Sarsuela. La companyia del mestre José María Damunt era l'encarregada de la producció de la "Temporada Lírica Popular" que l'any anterior es va presentar al Teatre Victòria i que aquest, degut a la manca de sales teatrals a Barcelona, havia necessitat de la adaptació del cinema Borràs en sala teatral, transformació que passava per eliminar la primera filera de butaques per a poder situar-hi l'orquestra. Entre els catorze títols presentats en els deu dies que va durar la "Temporada Lírica Popular" trobàvem "Cançó d'Amor i de Guerra", "La verbena de la Paloma", "Doña Francisquita" o "La reina mora", entre d'altres. José María Damunt declarava¹⁹⁹ que Barcelona tenia poques sales teatrals i que aquestes es dedicaven majoritàriament al repertori en català d'obres

¹⁹⁹ LA VANGUARDIA, dissabte 15 de setembre de 1990, pàgina 34. "*El cine Borràs se transforma en teatro para ofrecer zarzuela.*", article de Montse Viladevall.

ultramodernes, i que Barcelona necessitava un escenari on representar sarsuela, revista, comèdia o vodevil.

El dia 18 el Teatre Adrià Gual presentava "Ficus" de Francesc R. Pereira, interpretada per Philip Ragers i Isabel Arbonès, dirigits per Agustí Estadella. Una obra de seducció i violència. Començava la temporada anunciant Synge, Büchner i Benet i Jornet al Jove Teatre Regina. També arribava la revàlida de "Maria Estuard". Una versió de F. Schiller dirigida per Josep Montanyès i interpretada per Anna Lizarán, Maite Gil ,...al Teatre Lliure. El memorial S. Beckett començava amb dues peces curtes dirigides per Pierre Chabert. Al Teatre Villarroel s'hi podia veure "Déjenme que les cuente" de Miguel Gila i al Teatre Goya hi havia "Estant tocant la nostra cançó" de Neil Simon interpretada per Àngels Gonyalons.

El 21 de setembre Àngels Gonyalons obtenia el premi Margarida Xirgu i la Sala Beckett fent homenatge al dramaturg que li dóna nom estrenava "La dernière bande et l'innommable", una tràgica intimitat damunt l'escenari. El 24 de setembre també a la Sala Beckett la Companyia Knuk Teatre dirigits per Frederic Roda mostrava Godot i el circ tràgic de la vida amb l'obra de l'absurd "Tot esperant Godot" de Samuel Beckett.

El 26 de setembre el Teatre Borràs presentava "Antologia'90", un espectacle de ballet i sarsuela. L'endemà, 27 de setembre, el tenor Jaume Aragall pujava el teló del Festival de Tardor.

El 30 de setembre es tancava amb l'entrevista al director del Festival de Tardor Mario Gas qui afirmava "El Festival no és elitista però tampoc vol ser de masses". Al Teatre Victòria aquell dia s'estrenava "Insòlit" de Vol Ras, un espectacle dinàmic i sense paraules.

El 3 d'octubre es presentava a la Sala Teixidors per primer cop en versió catalana l'obra "Qui té por de Virginia Wolf?" d'Edward Albee, dirigida en aquella ocasió per H. Bonnin. El 4 d'octubre el Teatre Romea ofería una versió del clàssic "Hamlet" de William Shakespeare dirigida per George Tabori i Ursula Höpfner. Es presentaven Hamlet i el seu psicoanalista.

El 4 d'octubre La carpa de Barcelona i el cicle Teatre de Butxaca donaven el tret de sortida a la programació de la temporada. El II Festival de Tardor obria així les seves activitats a la Carpa de Barcelona i al Teatre Malic, que

albergarien un nodrit ventall d'espectacles de varietats i de petit format, respectivament, i que constitueixen un segell distintiu del certamen. Tres dies més tard, el 7 d'octubre el Teatre Condal exhibia, també dins el Festival de Tardor, "Vinagre de Jérez", de la Companyia La Zaranda, dirigida per Juan Sánchez.

El 9 d'octubre el Teatre Adrià Gual il·luminava l'escenari amb "Mal Viatge", que suposava el debut de Francesc Lucchetti com a autor teatral. L'endemà, dia 10, la Sala Beckett hostatjava "Silencio, depois" de Samuel Beckett en una posada en escena per la Companyia Palavras por dentro dirigida per C. Capdeville i Manuel Cintra.

L'11 d'octubre tornava el Dramaten d' Estocolm amb Heinrich Ibsen. I ho feia al Teatre Romea amb tres representacions de "La casa de les Nines" en un muntatge d' I. Bergman, que dirigia la companyia Kungliga Dramatiska Teatern d' Estocolm. Els espectadors podien veure com era Nora al cor de Bergman. El 12 d'octubre també al Romea, es podia assistir a una obra de W. Shakespeare "Folls i enamorats" dirigida per George Tabori i Martín Fried. El muntatge era un Shakespeare-Collage d'un home savi.

El 16 d'octubre la Sala Beckett mostrava el "Primer Amor" de Beckett en una representació del Teatro Fronterizo sota les ordres de Fernando Griffell. L'endemà, dia 17, el Palau Sant Jordi rebia en Joan Manuel Serrat, el Tricycle i Dagoll Dagom, en un macro-espectacle que tenia com a objectiu recaptar fons per a la reconstrucció de La Vinya dels Comediants. Aquell mateix dia La Fura dels Baus estrenava a Nantes "Noun", un muntatge basat en el terrabastall de les màquines. El 18 d'octubre es presentava un espectacle multidisciplinari al Teatre Condal "The fall of Icarus", que combinava teatre, dansa, vídeo i arts plàstiques, inspirant-se en un quadre de Bruegel. El muntatge anava a càrrec de la companyia belga Plan K que representava aquells somnis i malsos. Aquell dia el Teatre Romea estrenava "Die Marquise Von O" de Heinrich Von Kleist, un gran recital dramàtic dirigit per Hans Jürgen Syberberg i interpretat per l'actriu Edit Clever. I el 19 d'octubre el Teatre Poliorama presentava al públic "Ara que els ametllers estan batuts" , espectacle dirigit i interpretat per Josep M. Flotats i basat en textos de Josep Pla. El 20 d'octubre l'Aliança del Poblenou és l'escenari de "Esto es lo que hay" del one-man show Víctor Guerrero.

Tres dies més tard, el 23 d'octubre, l'Institut del Teatre representava "Bugaboo", dirigida per Michael Mulkerrin. El 24 d'octubre José Sacristan sota la

direcció de Antonio Giménez Rico interpretava "Les guerres dels nostres avantpassats" de Miguel Delibes al Teatre Villarroel.

El 24 d'octubre d'aquell 1990²⁰⁰ l'alcalde de Barcelona, Pasqual Maragall, lliurà a Antoni Dalmau en qualitat de president de la Fundació Teatre Lliure – Teatre Públic les claus del Palau de l'Agricultura, en una cerimònia de cessió durant 30 anys d'aquest espai. Antoni Dalmau anunciava que les obres de condicionament de l'espai cedit les presentaria el mes de novembre l'arquitecte Manuel Núñez Janowitz i expressava el seu desig que les obres s'iniciessin el mes de desembre. Per la seva banda, l'alcalde de Barcelona, Pasqual Maragall, declarava que la nova seu del Teatre Lliure al Palau de l'Agricultura permetria crear un espai de dinàmica teatral que es contraposaria amb el del Teatre Nacional a les Glòries i que això crearia dos focus teatrals als dos extrems de la ciutat, creant així "una dialèctica de la confrontació necessària per a que la ciutat segueixi viva". El pressupost del cost total de les obres de condicionament del Palau de l'Agricultura -que incloïa l'Espai B del Mercat de les Flors i altres dependències de l'edifici que es trobaven en un greu estat de deteriorament- encara no s'havia calculat, però tot feia indicar que seria d'uns 1.500 milions de pessetes, la qual cosa feia preveure discussions amb el Ministeri de Cultura i amb les diferents administracions catalanes per a poder dur-lo a terme.

El dia 25 d'octubre Lluís Pasqual dirigia i actuava a "Comedia sin título" de Lorca al Teatre Romea. En darrer lloc, el Mercat de les Flors estrenava "Noun" de la Fura dels Baus.

El 27 d'octubre, el Teatre de la Riereta estrenava "El pelícano", d'August Strindberg interpretada pel Teatre Estudi Constantin Stanislanski.

El 30 d'octubre es tancava el mes amb "Sabó, sabó", un meravellós espectacle articulat al voltant de les fràgils bombolles del sabó, creat i dut a escena per en Pep Bou.

El novembre encetava el dia 4 amb la "Compañía" de S. Beckett a la sala del seu nom, un muntatge interpretat per en Jordi Dauder sota la direcció de Pierre Chabert, que ens parlava dels els genis solitaris. L'endemà mateix començaria l'enderroc del Teatre Apolo. Aquell 5 de novembre "Es pot arribar

²⁰⁰ LA VANGUARDIA, dijous 25 d'octubre de 1990, pàgina 39. "*El Lliure presentarà el anteproyecto de reforma de su nueva sede en noviembre*". Article signat per la Redacció.

tard" encapçalava la cartellera del Teatre Goya, que ofería un espectacle de dansa dirigit i creat per Empar Roselló. I el dia 6 la Companyia Elan Teatre presentava a la Cuina de l'Institut "Escorial" de Michael de Ghelderode, interpretada per Jaume Mallofré i dirigida per Antonio Rodríguez. El 7 de novembre el Teatre Condal cantava "Una balada para Lucio Manrini". Un espectacle de teatre-dança, dirigit per Eduardo Fuentes i interpretat pels germans Méndez i Alfonso Asenjo. L'endemà, 8 de novembre, Mª Rosa ballava al Teatre Borràs "El Concierto de Aranjuez" del mestre Joaquín Rodrigo. El canta-autor Enric Hernaez s'instal·lava els dijous al Teatre Regina. L'actriu Esther Formosa interpretava "Doncs que voleu que hi faci", una cançó guerrera, dirigida per Miguel Górriz.

El 13 de novembre, El Teatre Condal acollia la Companyia de dansa Nats Nuts dirigida per Toni Mira, en un espectacle que portava al llenguatge de la dansa les teories de Newton. El 14 de novembre l'actriu Núria Espert, que després de cinc anys d'absència dels escenaris de Barcelona preparava una versió musical de "La Zapatera Prodigiosa" de Lope de Vega per a la seva estrena l'any '92. Mentrestant presentava al Teatre Lliure "Maquillaje" d' Hisashi Indue dirigida per Hoichi Kimura.

L'endemà, 15 de novembre, Joan Amèric sortia a escena al Teatre Regina i la companyia de dansa Trànsit estrenava al Mercat de les Flors l'obra "Entre asesinos" dirigida per Maria Rovira.

El 17 de novembre Salvador Távora afirmava "El teatro es locura e imaginación". La Cuadra de Sevilla tornava a Barcelona amb "Crónica de una muerte anunciada" de Gabriel García Márquez al Teatre Victòria, escenari on es mostrava La Cuadra i la seva esplèndida litúrgia. El 18 de novembre, el Teatre Romea acollia l'obra "Restauració" d' Eduardo Mendoza. Rosa Novell, Jordi Bosch a les ordres de Ariel García Valdés que els dirigi. I menys o menys a la mateixa hora "Con quien vengo, vengo" de Calderón de la Barca omplia el Teatre Regina de la mà de Zampanó Teatro amb l'amor i els embolics amorosos que dirigien Amaya Curieses y José Maya.

El dia 19, era la gran nit dels Comediants al Palau Sant Jordi, ja podien començar a reconstruir La Vinya. El 20 de novembre El Poliorama obria les portes a l' "Autèntic Oest" de Sam Shepard a càrrec de la companyia Josep Mª Flotats sota la direcció de Josep Minguell amb els actors Joan Crosas, Francesc Orella i d'altres. I la Sala Beckett "Perdida en los Apalaches" de José Sanchis Sinisterra amb el Teatro Fronterizo dirigit per Ramon Simó.

El 21 de novembre la "Terra Baixa" d'Àngel Guimerà amb accent dialectal tornava al Mercat de les Flors gràcies a la companyia del Teatre Lliure dirigida per Fabià Puigserver amb Lluís Homar i Emma Vilarasau en els papers principals. Aquell mateix dia el Teatre Borràs ofería un espectacle ben diferent: Los Morancos.

El 26 de novembre l' "Strip-tease" de Joan Brossa es feia al Teatre Malic. Clara Albertí era una de les intèrprets de la companyia Teatre de la Nit que dirigia Jep Quintas. El dia 27, El Molino tornava a encetar una nova producció amb "Las aspas del amor". L'endemà mateix, 28 de novembre, Calixto Bieito estrenava al Teatre Regina dues peces de l'irlandès John M. Synge: "L'ombra de la Vall" i "Les bodes del llauner". Aquell mateix vespre Cesc Gelabert ballava els seus "Solos" al Teatre Lliure. Un altre cop lliure.

El dia 29 de novembre Toti Soler participava als dijous al Teatre Regina, i el Teatre Condal acollia la "Línia Roja" de V. Ludwig i B. Heymann de la mà del Teatre de l' Ocàs dirigit per Miguel Casamayor y Teresa Vilardell. L'obra es basava en un musical viatge en metro, que esdevenia una escola sentimental.

L'1 de desembre començava el darrer mes de l'any amb un 50% d' ocupació per al II Festival de Tardor. Mario Gas afirmava que el Festival havia deixat de ser una excepcionalitat i que l'any vinent es mantindrien les seves línies conceptuals. El 2 de desembre un espectacle de dansa d' Ananda Dansa sobre la violència envaïa el Sant Andreu Teatre. El dia 3 la companyia de Sílvia Munt representava una obra de F. Pitarra al SAT- Sant Andreu Teatre - : "El castell dels tres dragons". L'interpretava Martí Piferrer dirigit per Damià Barbany. Dos dies més tard, el 5 de desembre, el Talleret de Salt portava la "Nit de Reis" de W. Shakespeare al Teatre Adrià Gual i ho feia sota la direcció de K. Zschiedrich. El 12 de desembre, un insòlit espectacle de vídeo i teatre es podia veure a la Sala Apolo es tractava de la "Fimosis" de Julián Álvarez.

El 14 de desembre s' anunciava que la dansa tornaria la propera temporada a l'Institut del Teatre després d'un any de polèmica. El dia 15 "La nit" dels Comediants cau sobre el Teatre Victòria. La nit generosa dels Comediants. Aquell mateix dia Pep Bou rebia el premi Sebastià Gasch per "Sabó, sabó".

El 18 de desembre es concedien els Premis Nacionals de Teatre 1990 Pericot Garsaball. El dia 19 de desembre es coneixien els 12 espectacles

programats en un Mercat de les Flors que no disposaria del nou Espai B fins a l'abril. I el dia 21 de desembre es tancava l'any teatral amb l'anunci de l'estrena del musical "Snoopy" de Ricard Renguant a l'abril al Teatre Goya.

Aquell mateix any la Quarta edició del *Premi Europa* va recaure en *Heiner Müller*. L'apartat *Noves Realitats Teatrals* va a mans del grup català de teatre al carrer *Comediants*. Però els premis no es podrien lliurar fins al desembre de 1994.

Luca Ronconi muntava "Els darrers dies de la humanitat" a la factoria de la Fiat a Torino i Ariana Mnouchkine donava la seva visió de la tragèdia grega muntant per ordre cronològic les tragèdies que explicaven la història de la nissaga dels Àtrides.

1991

El 5 de gener de 1991, la vigília de reis, el Teatre Lliure presentava "Un mes a la recerca d'una obra", espectacle de dansa dirigit per Cesc Gelabert que narrava la recerca d'un coreògraf. El dia de Reis, el 6 de gener, el musical "Línia roja" encetava la seva pròrroga al Teatre Condal.

El 7 de gener de 1991 ²⁰¹ el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya donava la raó a la Diputació de Barcelona dins el contenciós que mantenia amb la Generalitat de Catalunya sobre la creació de l'Organisme Autònom Institut del Teatre. La Generalitat havia presentat un recurs davant el Tribunal que finalment va ser desestimat per que el Tribunal entenia que la Diputació de Barcelona havia actuat dins d'una competència pròpia en el moment d'aprovar en el Ple la creació d'aquest organisme autònom. La sentència recollia a més dues observacions interessants: la primera és que les corporacions locals poden organitzar la gestió dels seus serveis d'acord amb la normativa, de forma directa o indirecta, a través d'organismes autònoms; la segona té a veure amb la competència de la Generalitat en qüestió de Cultura i Ensenyament.

La Generalitat de Catalunya havia presentat a favor seu dins aquest recurs que la decisió de la Diputació vulnerava la competència en matèria de Cultura i Ensenyament de la Generalitat que, segons l'Estatut d'Autonomia, li correspon plenament, així com també vulnerava la Llei d'Organització Comarcal. Aquestes afirmacions s'emparaven en la Llei de Règim Local de Catalunya i en la Llei sobre Règim Provisional de Competències de les Diputacions Provincials, de la lectura de les quals la Generalitat adoptava la postura de permetre l'existència dels ens i entitats existents fins al moment, però impedir la creació de nous. La sentència contemplava que, degut a que l'Institut del Teatre portava desenvolupant aquesta funció en matèria de les Arts Escèniques des de 1913, i que la Diputació conserva aquesta competència ja que des d'aquest any de 1913 no s'havia dictat cap llei sectorial en sentit contrari, i que el Reglament de Serveis de les Corporacions Locals permet que aquests serveis es puguin gestionar de forma directa o indirecta a través d'organismes autònoms, no hi havia base ni fàctic ni jurídic per a anul·lar aquest ens autònom.

²⁰¹ LA VANGUARDIA, dimarts 8 de gener de 1991, pàgina 37. "*La Generalitat pierde el recurso sobre el Institut del Teatre*". Article signat per Santiago Fondevila.1995

El 9 de gener el Teatre Goya alçava el teló amb "No val abadar", una obra de David Màmet per riure's de certs triomfadors. Pep Munné i Sílvia Sabaté, al costat d'altres actors, eren dirigits per Ricard Reguant. El 10 de gener el Teatre Romea vivia un "Indian summer" de Rodolf Sirera. Mercè Arànega, entre d'altres, interpretava els incordiants fantasmes de Daniel, el personatge rera el qual s'amagava Sirera. Dos dies més tard, el 12 de gener es fixa la nova temporada de la Sala Beckett amb Pinter i Brossa. I l'endemà, dia 13, el Teatre Malic presentava dos espectacles infantils: "Malic enamorat d'en titella" de la companyia Fanfarra i "Raticonte" d'Alvic 2 Teatre.

El 14 de gener s'estrenava al Teatre Regina "Com un magritte" de Tom Stoppard interpretat per Pilar Prats dirigida per Xicu Masó. Un espectacle per a no iniciats. L'endemà 15 de gener Lluís Pasqual va portar la Venècia de Carlo Goldoni al Teatre Lliure amb "Un dels últims vespres de carnaval". Montse Guallar i Alfred Lucchetti feien una revisió crítica d'una gran diversió a les ordres de Lluís Pasqual. Aquell mateix dia Dagoll-Dagom podia comptar amb la música d'Albert Guinovart per a l'espectacle "Flor de nit". L'endemà passat 16 de gener l'autor teatral Rodolf Sirera afirmava: *Només aspiro a ser un autor amb coneixement de l'ofici.*

El 18 de gener el director de teatre Angel Alonso presentava "Las historias de la puta mili 2" com a: *todas nuevas y bastante más cáusticas*. Aquell mateix dia el Tribunal Suprem ordenava que es jutgés Albert Boadella pels conceptes que contra la religió s'aboquen a l'obra "Teledium". Mentrestant el Teixidors-Teatreneu es posava en escena "El camí de la meca" d'Athol Fugard amb la direcció de Carol Rosenfeld i la interpretació destacable de Mercè Broquetes. L'autor està dins la corda sentimental.

Dos dies més tard, el 20 de gener es feia el càsting per participar a les audicions de Dagoll-Dagom a "Flor de nit".

El 24 de gener el Mercat de les Flors allotjava al Ballet Contemporani de Barcelona amb "Quomix", una sèrie d'històries per dormir que dirigia Amelia Boluda. Aquella nit Mª Josep Villarroya oferia un recital al Teatre Regina. I a les Rambles de Canaletes, al Teatre Poliorama, Enric Majó dirigia "Un passeig pel bosc" de Lee Bessing interpretat per Enric Arredondo i Abel Folch. Es tractava d'un passeig contra la irracionalitat bèl·lica. Mentrestant a Sant Andreu Teatre el multifacètic Javier Gurruchaga passava la prova de foc d'"Edmond". Una obra de David Màmet dirigida a l'escena per María Ruíz.

El 29 de gener el Teatre Lliure presentava "Cròniques de l'ultrason" protagonitzades per Quim Lecina. El Teatre Invisible pujava a escena amb el darrer llibre de J. V. Foix.

El 31 de gener es publicava a La Vanguardia²⁰² un article on s'explicaven els trets fonamentals del Pla de Teatres de la Generalitat de Catalunya. Aquest pla, elaborat per la Direcció General de Promoció Cultural, preveia construir o restaurar sales teatrals de totes les capitals de comarca i totes les ciutats amb més de 15.000 habitants, arreu de Catalunya, exceptuant la ciutat de Barcelona.

Un cop acabat aquest pla, es garantiria la existència de 76 teatres a tot Catalunya que reunirien les condicions òptimes per a la presentació d'espectacles acords amb la tecnologia i el confort que demana el públic actual. Aquest pla, destinat a dur-se a terme durant els següents sis anys, s'inicià amb la reforma del Teatre Fortuny, a Reus, i amb la reconstrucció del Teatre de la Passió, a Olesa de Montserrat, destruït a causa d'un incendi.

El pla preveia una inversió total de 7.500 milions de pessetes, dels quals un màxim del 33% els posava la Generalitat a cada projecte per separat. Aquestes quantitats atorgades per la Generalitat no tenien per què ser homogènies i la seva destinació final era exclusivament la construcció, ja que el solar on edificar el teatre l'havia de posar l'Ajuntament afectat. Tots els teatres havien de reunir una sèrie de requisits bàsics, com ara un escenari que no podia ser més petit de 8 metres de boca i 5 metres d'alçada.

Aquest pla no preveia la participació a la ciutat de Barcelona, per la qual cosa no va afectar el Sant Andreu Teatre, que s'acabava d'inaugurar, ni el Palau de l'Agricultura o el Teatre Nacional, cadascun d'ells amb la seva pròpia partida pressupostària.

Aquella darrera nit de gener Ovidi Montllor inaugurava els dijous del Teatre Regina.

El 2 de febrer ja es podia veure al Teatre Villarroel "Històries de la puta mili 2" d'Ivà, amb direcció escènica d'Àngel Alonso i interpretades per Ramon Teixidor.

²⁰² LA VANGUARDIA, dijous 31 de gener de 1991, pàgina 39. "*El plan de teatros de la Generalitat no contempla inversiones en Barcelona.*", article de Santiago Fondevila.

El dia 7 de febrer Benet i Jornet estrenava al Romea una obra sobre la passió amorosa: "Desig". Dirigia en Sergi Belbel i interpretaven Imma Colomer, Àngels Poch i Josep Mª Pou, entre d'altres. Els actors van transmetre el desig i l'esplendorosa maduresa de Benet. Mentrestant, el Mercat de les Flors mostrava un gran show radiofònic de Puigcorbè: "**Trucades** a mitjanit", una obra d'Eric Bogosian interpretada per Juanjo Puigcorbè sota la direcció de Pere Planella .

El 10 de febrer el dramaturg Josep Mª Benet i Jornet afirmava: *Escriure em costa molt, cada vegada més.*

L'11 de febrer va tenir lloc una lectura dramatitzada de Shepard a càrrec del Teatre Urbà a l'Institut d'Estudis Nord-americans. I l'endemà, 12 de febrer, "La conquista despacio" arribava a la sala Beckett de la mà dels valencians Esteve i Ponce Companyia. L'obra escrita per Rafael Ponce estava dirigida per Gerardo Esteve. Era una riallera i dubtosa conquesta. El 15 de febrer el Sant Andreu portava a escena "El Chal" de David Màmet dirigida per Jordi Mesalles. La història girava a l'entorn de tres personatges: el vident, la dama, i l'aprofitat.

El 25 de febrer Imma Colomer i Feliu Formosa obrien els monòlegs del Teatre Romea. El CDG havia programat un cicle de cinc funcions úniques que tindrien lloc els dilluns amb el lema "De l'autor a l'actor". Dos dies més tard, el 27, també al Romea, Imma Colomer interpretava "No hauries d'haver vingut" de Feliu Formosa.

Amb motiu del desè aniversari del Centre Dramàtic de la Generalitat de Catalunya, que s'havia de celebrar el diumenge 3 de març, tres dies abans, el dia 28 de febrer, apareix publicada a La Vanguardia²⁰³ una entrevista amb Domènec Reixac, director del Centre Dramàtic.

Dins aquesta entrevista Domènec Reixach fa una petita anàlisi de la tasca duta a terme al Centre Dramàtic durant aquest període. Comença amb la idea principal del Centre Dramàtic durant els primers anys, on el que calia era donar a conèixer al gran públic nous grups teatrals o consolidar els ja existents oferint-los l'escenari del Romea per a presentar els seus espectacles. La segona idea bàsica dels primers anys del CDG és la de facilitar la producció i estrena d'obres teatrals. Un següent pas en aquesta direcció fou la prioritat establerta a l'hora

²⁰³ LA VANGUARDIA, dijous 28 de febrer de 1991, pàgina 45. "*Lo más importante es que el Centre Dramàtic tenga una línea y que sea clara.*", article i entrevista de Santiago Fondevila.

d'estrenar obres d'autors catalans o en català i la de crear un repertori. És una nova forma d'intentar recuperar una tradició dramàtica catalana pràcticament desapareguda des de la Guerra Civil.

Reixach destaca la existència d'un públic fidel al Romea (6.000 abonaments venuts) que cada cop és més fidel als seus espectacles, tot i l'increment del cost de l'abonament per a aquella temporada. També esperava que el projecte del Teatre Nacional fos compatible amb el Centre Dramàtic.

Aquell mateix 28 de febrer "Helena a l'illa del Baró Zodíac" de Josep Mª Benet i Jornet arribava a l'escena del Teatre Regina a través de la companyia Teatre Estable de Lleida

Durant el mes de març els teatres ofereixen obres clàssiques, de denúncia, de dansa, música, mim, varietés. El 4 de març la dansa és la protagonista a "Éxod" de Myriam Maisy i "Loa-Loa" de Álvaro de la Peña, que són presentats al Teatre Goya per la companyia Dart de Dansa.

El 6 de març és un dia ple d'esdeveniments. El Teatre Goya presenta Pepe Rubianes compartint escenari amb Cristina Dilla a l'obra "Por el amor de Dios", un muntatge on Rubianes revela el que va passar realment al paradís terrenal. En veritat, una mandrosa proposta. Aquell mateix dia Lluís Homar debutava com a director teatral al Teatre Lliure amb "La història d'un soldat" de Charles Ferdinand. I a la Sala Beckett, Joanot Carbonell i Oriol Genís interpretaven "L'illa" d' A. Fugard dirigits per Maurici Farré. L'obra, una mena d' Antígona negra, s'inspirava en fets reals i denunciava la situació dels presos polítics a Sudàfrica. Mentrestant, al Café del Centre (Carrer Girona, 69) el col·lectiu teatral Pipironda 91, dirigit per Angel Carmona, escenificava "El qui rep les bufetades".

El 7 de març La Vanguardia²⁰⁴ publicava un article de Santiago Fondevila on s'explicava la difícil situació que estava travessant el Teatre Victòria. La societat gestora i arrendatària del teatre, l'empresa 3xtr3s, S. A., formada a parts iguals per Dagoll-Dagom, El Tricicle i Anexa, plantejava dues possibilitats: la primera era la reforma a fons del Teatre Victòria que no reunia ni les més elementals condicions de seguretat, a més de l'evident estat de deteriorament de les instal·lacions, i que suposava una inversió de més de 350 milions de

²⁰⁴ LA VANGUARDIA, dijous 7 de març de 1991, pàgina 43. "*El teatro Victòria se enfrenta a la disyuntiva del cierre o la reforma.*", article de Santiago Fondevila.

pessetes. La segona era el tancament definitiu del teatre i la seva transformació en un pàrking.

El pla de millora de les instal·lacions del Teatre passava per ampliar el lloguer de l'edifici per 25 anys més, i per concertar ajuts amb tres institucions diferents per a poder finançar el projecte de reforma. La Direcció General de Promoció Cultural de la Generalitat, i l'Ària de Cultura de l'Ajuntament de Barcelona s'havien compromès a pagar la seva part del projecte (un 37% la Generalitat i un 30% l'Ajuntament), la tercera institució que havia d'entrar al projecte, l'Instituto de las Artes Escénicas y la Música (INAEM) amb un 33% del capital a aportar, exigia signar un sol conveni entre 3xtr3s, S. A. i les diferents institucions, i no un de diferent amb cadascuna d'elles com era el que es preveia, la qual cosa feia alentir les obres de reforma.

Aquell mateix 7 de març els clàssics tornaven al Mercat de les Flors amb "El Caballero de Olmedo" de Lope de Vega interpretat per la Companyia Nacional de Teatro Clásico dirigida per Miguel Narros. Entre els actors cal destacar Encarna Paso, Carmelo Gómez i Laura Conejero. "Historias de la puta mili 2" arribava als 100 mil espectadors al Villarroel.

El 8 de març hi ha estrenes al Sant Andreu Teatre i al Teatre Lliure. A Sant Andreu el violent retrat de família de Sam Shepard a "Dinamita de sang" que interpreten Pep Cortés i Maife Gil entre els actors de la Companyia PQ Teatre sota la direcció de Pere Puértolas. Al Teatre Lliure les "Cròniques d'ultrason" de J.V.Foix arribaven amb la interpretació de Quim Lecina dirigit per Moisés Maicas. Aquell mateix dia es va saber que les obres de reforma del Teatre Romea començarien al mes de juny.

El 12 de març l'Institut del Teatre presentava la seva història gràfica en un llibre. El 14 de març María Cinta canta encetant una tanda de dijous al Regina. Aquell mateix dia el Teatre Romea (CDG) era l'escenari del "El gallitigre" de Javier Tomeo que interpretava Josep Mª Pou. El 16 de març El Tricicle es va llançar als dominis del guinyol amb l'espectacle "Terrific" que va estrenar a Canàries i que arribaria al Teatre Tívoli el 12 d'abril.

El 17 de març Lluís Pasqual i José Pedro Carrión reben el Premi Nacional de Teatro. El 20 de març es va fer un homenatge a la Bella Dorita. Aquesta dona fatal complia 90 anys. Aquell mateix dia l'Ajuntament de Barcelona va atorgar la Medalla d'Or de la Ciutat a Fabià Puigserver.

El 21 de març el Mercat de les Flors oferia un divertit Calderón de la Barca a "La dama duende". La Companyia Nacional de Teatro dirigida per José Luis Alonso era l'encarregada de dur a escena la història d'una esbojarrada dama.

El 25 de març Andreu Morte i Marcel·lí Antúnez dirigien el projecte "Artificio" al Mercat de les Flors, que anunciava la inauguració de l'Espai B per al mes de maig. El 27 de març El Tricicle guanyava a París el premi Piaf per la seva producció "Slàstic". L'endemà, 28 de març, retorn de La Maña al Teatre Arnau, amb l'espectacle "*L' Arnau és formidable* "

Entre el 26 i el 30 de març es celebraren a Barcelona el I Congrés de Teatre Itinerant Europeu. Aquest Congrés iniciava una sèrie d'un total de 19 simposium en altres tantes ciutats del món, l'objectiu dels quals era tractar un tema diferent a cada un d'ells, recollir en un volum les aportacions fetes pels participants, de tal manera que el 2001 ja es tindria una mena d'enciclopèdia teatral en 20 volums. Aquest congrés es celebrava sense l'assistència de membres de l'Institut del Teatre, que deia no haver estat convidat i deia també no tenir coneixement oficial del congrés.

El 29 de març la música dels compositors Manuel de Falla, Paul Hindemith i el català Joaquim Homs sonava al Teatre Lliure gràcies a l'Orquestra del Teatre.

El mes d'abril s'inaugurava el dia 2 amb un Curs sobre espais escènics a l'Institut del Teatre. El dia 3 d'abril una coproducció del Teatre de la Trepça i els Festivals de Tardor i de l'Olimpíada Cultural encén els llums al Teatre Regina: "El cas de la torxa olímpica". L'endemà 4 d'abril Santi Vendrell actuava al Teatre Regina i al Teatre Lliure Lluís Pasqual tornava a dirigir l'obra de Carlo Goldoni "Un dels últims vespres de carnaval".

L'endemà passat 5 d'abril, el Sant Andreu Teatre era testimoni d'una estrena mundial, sota els auspicis de la Gàbia de Vic. L'obra, "El cant del boc" de Breyten Breytenbach, era dirigida en aquella ocasió per Joan Anguera.

Dos dies més tard, el 7 d'abril, el Centro Andaluz de Teatro (CAT) portava "Las de Caín" de Serafín i Joaquín Álvarez Quintero al Teatre Romea. La direcció anava a càrrec de Miguel Narros. El 9 d'abril Manuel Dueso debutava com a autor i director a la Sala Beckett "Per a no res" amb la companyia Teatre de Pas tenint com a protagonista a Joan Manuel Orfila.

El 10 d'abril La Vanguardia²⁰⁵ obria la seva secció de Cultura i Espectacles amb la publicació de les xifres generals del teatre català durant la temporada 89/90. Les xifres generals eren realment espectaculars ja que l'increment de la recaptació respecte a la de la temporada anterior era del 22% i aquesta temporada s'aconseguia un total de 1.192.052.000 pessetes, la qual cosa la feia superar per primer cop la barrera dels mil milions.

L'espectacle amb més públic aquella temporada havia estat "Cómeme el coco, negro", de La Cubana, amb 86.993 espectadors i un 83% d'ocupació de la sala. En segon lloc l'espectacle "Dancing", al Teatre Condal, aconseguint 83.084 espectadors i un 60% d'ocupació de la sala, seguida per la reposició de "Mar i Cel", de Dagoll-Dagom, que va aconseguir 74.429 espectadors i un 79% d'ocupació.

Altres dades significatives són l'absència d'espectacles produïts per companyies públiques dins el "rànkning" dels més vistos. Hem d'arribar a la posició nº 17 per a trobar "Una visita inoportuna", espectacle estrenat al Teatre Poliorama que, amb un total de 11.671 espectadors i un percentatge d'ocupació del 30%, era el millor col·locat dels espectacles fets a teatres institucionals, la qual cosa evidenciava el divorci real entre el públic i la oferta pública de teatre. Si bé és cert que el que es pretén des de les administracions públiques és oferir una oferta teatral de qualitat i minoritària, el que no es pot esperar és que no aparegui cap dels seus espectacles entre els més vistos, la qual cosa demostra que o bé els espectacles no eren els idonis, o bé no s'ha sabut arribar al públic amb aquesta proposta teatral.

Aquell mateix dia "Mambo" del Teatre de la Bohemia arribava al Teatre Villarroel.

L'11 d'abril l'espai Teixidors acollia Carme Sansa que tornava a la parella Dario Fo - Franca Rame amb "Un dia qualsevol". La producció del GAT era dirigida per Enric Flores. També aquell dia Lluís Pasqual estrenava a París, al Teatre Odeon Teatre de l'Europe, com a director, "Genet encontró El balcón en Barcelona". I el Tricycle mostrava les tres erres del terror a "Terrífic" a l'amenaçat Teatre Tívoli.

²⁰⁵ LA VANGUARDIA, dimecres 10 d'abril de 1991, pàgina 41. "El teatro barcelonés recaudó más de mil millones en el 89/90.", article de Santiago Fondevila.

L'endemà, 12 d'abril, el Mercat de les Flors acollia la "Primera Conferència a Rinolàxia" de Marcel·lí Antúnez.

El 14 d'abril, al Teatre Romea es trobaven en Joan Barril i l'Ovidi Montllor a "De part de qui?", una obra basada en la figura del telefonista i les seves quimeres. El 18 d'abril la Fura dels Baus retornava amb la polèmica de "Noun", una simbiosi entre l'home i la màquina, al Mercat de les Flors.

El 20 d'abril la companyia sueca Svartra Katten portava al Teatre Malic "El pastoret i el gegant". El 21 d'abril, el Teatre Adrià Gual feia un grat descobriment: el grup de dansa "Senza Tempo" amb Inés Boza. Dos dies més tard, el 23, el Teatre Poliorama dedicava una jornada a Josep Pla amb motiu del desè aniversari de la seva mort. L'endemà, 24 d'abril, "Terra baixa" rebia un dels Premis de l'Associació d'Actors i Directors pel millor muntatge del 90.

El 25 d'abril "Snoopy" i els seus amics debutaven com a actors al Teatre Goya en un musical dirigit per Ricard Reguant amb música de Larry Grossmann i text del creador d'aquest personatge. Aquell mateix dia La Comédie de Saint-Étienne apropava Botho Strauss al Teatre Romea amb "Sept portes", una comèdia quotidiana dirigida per Daniel Benoin, director del Centre Dramatique National francès. L'endemà, 26 d'abril, el teatre Belle Epoque suspenia les funcions per un incendi i el SAT-Teatre acollia l'espectacle d'Artur Rosenfeld: "Only my nose Knows".

El 27 d'abril l'actor i director teatral Josep Maria Flotats, responsable del futur Teatre Nacional de Catalunya, feia unes declaracions a la agència EFE ²⁰⁶ en les quals donava poca importància al retard en les obres del TNC, advertint que, donat l'escàs interès que tenia el teatre entre el poble català, un retard en la execució de l'obra permetria estrenar-lo el 1993, un cop ja passades les Olimpíades de Barcelona.

Flotats definia el TNC, com un teatre on s'havien de poder veure les diferents tradicions teatrals europees, barrejades en diferents espectacles i com a escenari de creació d'una tradició dramàtica catalana, que des de l'escenari del TNC es donaria a conèixer a Europa. Afegia també, que la programació del TNC la faria el director, i que a ell, se li haurien de demanar les raons d'aquesta

²⁰⁶ LA VANGUARDIA, diumenge 28 d'abril de 1991, pàgina 76. "*Flotats cree mejor 1993 para poner en marcha el TNC.*", article resum d'una notícia de l'Agència Efe.

programació, i que seria un servei públic obert a tothom, però no pas una Creu Roja, en el sentit que no s'hi acceptaria qualsevol companyia.

El 29 d'abril de 1991²⁰⁷, en la que seria la seva darrera aparició en públic, Fabià Puigserver presentava al Teatre Lliure la maqueta de l'avantprojecte de la nova seu al Palau de l'Agricultura. Aquesta nova ubicació de la Fundació Teatre Lliure – Teatre Públic es preveia inaugurar-la durant la temporada 1993-94, tot i que Josep Montanyés, gerent de la Fundació, avisava que probablement per aquelles dates l'edifici encara no estaria reformat del tot. El cost previst de les obres de reforma superava els 2.000 milions de pessetes, quantitat que no contemplava el cost dels equipaments, i que s'havien de repartir entre el Ministeri de Cultura, l'Ajuntament de Barcelona, la Diputació de Barcelona i la Generalitat de Catalunya.

El mes de maig d'aquell any començava el dia 3 per al Teatre Malic que presentava "Bahobihe" de Txiki Berraondo. Aquella mateixa nit George Benjamin dirigia l'Orquestra del Teatre Lliure. L'endemà, 4 de maig, l'Institut del Teatre feia viure La poesia de Joan Brossa a la veu de Núria Candela. El 5 de maig l'espectacle "Vasconcelos" obria el Cicle Inclassificables al Mercat de les Flors a Barcelona, i a París, Lluís Pasqual tornava a sorprendre, aquell cop però amb "El balcón". El dia 6 de maig el Teatre Regina acollia "Un cel de sorra" d'Andreu Martín i Dau Rodó en un muntatge dirigit per Joan Anton Sánchez i que tractava de la civilitat d'un joc de màscares. Dos dies més tard, el 8, el Teatre Villarroel portava el cinema al teatre a través del muntatge de "Mambo" que prenia cos en el grup del Teatre de la Bohèmia dirigit per Lluís Elías. El 9 de maig la Companyia Tanttaka cantava al Teatre Condal una òpera de saló de G. Battista Pergolesi: "Flaminio" dirigida per Carlos Zabala.

El 10 de maig la dansa colombiana inaugurava el nou Espai B del Mercat de les Flors amb una coreografia d'Àlvaro Restrepo, "Yo, arbor, Gonzalo". L'espectacle palesava l'honestedat artística d'un creador fidel a les seves arrels. El mateix dia al Sant Andreu Teatre es ballaven "Las Rocosas" sota la direcció de Pilar Maese i Víctor Turull. Dos dies més tard, el 12 de maig, el Teatre Romea, CDG, hostatjava "Infimitats" de Francesc Pereira amb la interpretació de Manel Barceló i la direcció de Ramon Simó.

²⁰⁷ LA VANGUARDIA, dimarts 30 d' abril de 1991, pàgina 37. *"El Teatre Lliure estrenarà su nueva sede del Palau de l' Agricultura en 1993"* Article de Teresa Sesé

El 15 de maig van haver diversos esdeveniments en el món del teatre: Moria l'actor José Mª Roderó; l'Espai B del Mercat de les Flors acollia un espectacle de Dansa Contemporània de Costa Rica amb la Companyia Los Denmedium que deien "Mentiras Mulatas" dirigits per Maria Rovira; Papo Lucca i la Sonora Ponceña actuaven al Teatre Apolo; i l'Orquestra i la Companyia del Teatre Lliure es trobaven a la "Història del Soldat" d'Igor Stravinski, en una adaptació de Ch. Ramuz. Montse Guallar i Jordi Bosch, entre els actors eren dirigits per Lluís Homar.

El 17 de maig Empar Rosselló tancava el cicle de Dansa al Teatre Obert amb "Es pot arribar tard" al SAT-Sant Andreu Teatre, mentrestant Lluís Pasqual dirigia "El rapte en el serrall" de Mozart a París. El 18 de maig la Sala Beckett ofería "D'ara en endavant.../concert a la carta", una trobada de solitaris, de Franz X. Kroetz. Dirigien la posada en escena Armonía Rogríguez i Luis Miguel Climent i interpretaven l'obra Nadala Batiste entre d'altres. El 21 de maig, "El amante de Lili Marleen", una història de cabaret amb el franquisme com a rerafons, trepitjava el Teatre Condal. El muntatge de l'obra, el cabaret dels desencerts, de T.Geroa anava a càrrec de Xabi Puerta i Paco Obregón. I el 22 de maig el Mercat de les Flors treia el teatre al carrer. El "Roman-photo tournage" i "La veritable histoire de France" sortien de bracet de Le Royel de Luxe sota la batuta de Jean Luc Courcoult i envaïen les places Reial i Margarida Xirgu.

El 30 de maig més de 300 artistes participaven amb més de 80 espectacles a la Marató de l'Espectacle d'aquell cap de setmana. Era el primer cop que es feia al Mercat de les Flors. I es tancava el mes de maig el dia 31 amb les sessions matinals de teatre infantil que acollia el Poble Espanyol.

El 4 de juny encetava el mes teatral Dagoll-Dagom amb la seva "Flor de nit". Manuel Vázquez Montalban havia escrit el text de les cançons i dirigia Joan Lluís Bozzo. El 6 de juny Esther Formosa tornava a fer de la Canyí, un personatge de cabaret, al Teatre Lliure. Aquell mateix dia el mestre Marcel Marceau era a la Faràndula de Sabadell. I el 10 de juny les germanes Glòria i Montserrat Roig tancaven el cicle "De l'autor a l'actor" al Teatre Romea, CDG. I ho feien amb "Reivindicació de la Sra. Clito Mestres".

L'11 de juny el nou Teatre Victòria anuncia que obrirà les seves portes al desembre²⁰⁸. Les obres havien costat 415 milions de pessetes. D'aquesta manera s'evitava el tancament de la sala amb una àmplia reforma del local.

El 12 de juny²⁰⁹ s' anunciava que el cinema Diorama donaria pas l'any següent, el 1992, al nou Teatre Canaletes. La iniciativa era de Tres en Raya, la Companyia Teatre de la Bohèmia i Ferran Rañé, i una primera estimació situava el cost de les reformes en 130 milions de pessetes.

El 16 de juny²¹⁰ Andreu Morte, fins llavors director del Mercat de les Flors, anunciava la seva marxa i deia: "No em plantejo marxar d'una forma definitiva". "Deixo el Mercat situat al rànquing internacional d'espais escènics".

El 17 de juny²¹¹ s' anunciava el tancament del Teatre Romea per donar inici a les obres de reforma que es preveia que duressin fins al gener del any següent i que consistirien essencialment en l' ampliació de la seva capacitat ,la millora de la visibilitat i la modernització dels equips tècnics d' escenari.

El 18 de juny Josep Mª Pou duia a escena "El caçador de lleons" de Javier Tomeo amb la direcció de Jean Jacques Préau. Tres dies més tard, el 21 de juny, La Fura i Els Comediants triomfaven al Festival de les Arts de Nova York. El 26 de juny Joan Baixas tornava als escenaris després de quatre anys d'allunyament. El director de La Claca estrenava el Festival de Tardor amb "Arbre Tremolant". L'endemà, 27 de juny, el cantant Santi Arisa tancava amb la seva actuació el cicle Els Dijous al Teatre Regina. El 29 de juny el Festival del Grec'91 programava una tarda de circ al Parc de la Ciutadella. Aquell dia també dins del Festival del Grec, el Ballet Líric Nacional amb Nacho Duato al capdavant presentava "Benvinguts".

El dia 2 s'encetava un juliol teatral amb un món de "Somnis" al Teatre Grec. La companyia Belle Epoque dirigida per Dolly Van Doll feia un recorregut per una vintena de breus números musicals, alguns dels quals

²⁰⁸ LA VANGUARDIA, dimarts 11 de juny de 1991, pàgina 51, "El nuevo Victoria abrirá sus puertas en diciembre de este año" article de Redacció

²⁰⁹ LA VANGUARDIA, dimecres 12 de juny de 1991, pàgina 56, "El cine Diorama dará paso en 1992 al nuevo teatro Canaletes", article de Teresa Sesé.

²¹⁰ LA VANGUARDIA, diumenge 16 de juny de 1991, pàgina 75, "Entrevista a Andreu Morte, director del Mercat de les Flors" entrevista realitzada per Santiago Fondevila.

²¹¹ LA VANGUARDIA, , dilluns 17 de juny de 1991, pàgina 48, "Comienzan las obras de remodelación del Teatre Romea" noticia de l' agència Europa Press.

estaven lliurement inspirats en textos escènics de Joan Brossa. L'endemà, 3 de juliol, la companyia francesa Plasticiens Volants porta el Festival del Grec als carrers de Nou Barris amb "Les arènes du ciel" que presentaven dos peixos i una serp en un singular combat aeri. El 4 de juliol el Talleret de Salt portava la "Nit de Reis" al Festival Clásico de Almagro. Dos dies més tard, el 6 de juliol, el Quinteto Boccherini actuava al Grec'91. I el 10 de juliol M^a del Mar Bonet tornava a la Plaça del Rei. El dia 12, l'Espai B del Mercat de les Flors acollia la Coral Cantiga amb la "Petite Messe Solennelle". El 14, William Shakespeare aterrava al Festival del Grec amb "El somni d'una nit d'estiu" de la mà de Calixto Bieito que dirigia a Anna Güell, Lluïsa Mallol i Manuel Dueso, entre d'altres.

El 17 de juliol l'Orquestra de Cambra de l'Empordà actuava al Festival d'estiu del Grec. El 19 de juliol es presentava al mateix Festival d'Estiu "Atzavara", la llavors darrera producció de la companyia de dansa Mudances que dirigia Àngels Margarit. L'escenari escollit era el Mercat de les Flors.

El 20 de juliol en unes primeres declaracions a la premsa²¹² com a Regidor de Cultura de l' Ajuntament de Barcelona, l' arquitecte Oriol Bohigas va afirmar que calia apostar fort pel Teatre Grec, potenciar el conjunt del Mercat de les Flors i que considerava necessari donar el màxim ajut possible al Teatre Lliure.

El 23 de juliol es presentava al Festival d'estiu del grec un espectacle folklòric fora de context: Derviches Giróvajis de Konya. I el 26 de juliol Pavlovsky tornava a trepitjar un escenari al Teatre Condal. El dia 27 de juliol el Festival del Grec rebia The Count Basie Orchestra i el mateix dia s'oferia un altre espectacle a la ciutat de Barcelona, la companyia Zur-Hané de folklore.

El 29 de juliol "L'hort dels cirerers" d'Anton Chejov es plantava al Grec'91 amb El Talleret de Salt dirigit per Konrad Zschiedrich. Entre els intèrprets destacaven Victòria Peña i Ricard Borràs.

El 30 de juliol²¹³ s'anunciava que el proper Festival de tardor seguiria apostant per la creació catalana. El certamen mantenia el disseny de les edicions anteriors amb una notable presencia del teatre castellà. La doble representació de

²¹² LA VANGUARDIA, dissabte 20 de juliol de 1991, pàgina 29, "Entrevista a Oriol Bohigas, concejal de Cultura" entrevista realitzada per Santiago Fondevila i Ignacio Vidal-Folch

²¹³ LA VANGUARDIA, dimarts 30 de juliol de 1991, pàgina 30, "El proximo Festival de Tardor sigue apostando por la creación catalana" article de Santiago Fondevila.

“Comedias bárbaras”, la presencia de Peter Sellars i “Edip” de Müllner, dirigit per Langhoff, marcaven un alt to en la programació.

El mes de juliol es tancava el dia 31 amb un espectacle al Mercat de les Flors dins del Festival d'Estiu del Grec: "L'art del travestit" de Raquel Pierotti.

L'1 d'agost moria el pare del Teatre Lliure: Fabià Puigserver i l'endemà, dia 2, el teatre li deia l'últim adéu. El 5 d'agost moria Cassen. El dia 6, el Teatre Urbà de Barcelona preparava tres nous muntatges. Mentrestant Josep Costa dirigia "Rialla salvatge" de C. Durang protagonitzada per Lloïl Bertran i Manel Barceló. El dia 7 d'agost el Festival del Grec feia una valoració satisfactòria de la temporada d'estiu amb un 75 % d'ocupació als 65 espectacles oferts, van assistir-hi més de 88 mil espectadors. El 29 d'agost la Cubana s'acomiadava de "Cómeme el coco negro" a L'Havana.

El mes de setembre obria el dia 2 amb l'anunci que la Companyia Dansteater posaria en dansa la vida i obra de Wolfgang Amadeus Mozart al Teatre Goya.

El 6 de setembre²¹⁴ es van adjudicar les obres de la primera fase del Teatre Nacional de Catalunya. L'execució d'aquesta fase del projecte realitzat per l'arquitecte Ricardo Bofill, va ser adjudicada a l'empresa OCISA, per un valor de 2.112 milions de pessetes.

El 13 de setembre²¹⁵ els mitjans de comunicació es varen fer ressò de la falta de voluntat per assegurar la continuïtat del Festival de Tardor . Ni els representants de la Generalitat ni de l'Ajuntament varen pronunciar-se sobre la continuïtat del Festival una vegada quedés dissolta Olimpíada Cultural S.A. que havia promogut les tres edicions.

El 14 de setembre el "Lazarillo de Tormes" arribava al Teatre Villarroel en una versió de Fernando Fernán Gómez dirigida per Juan Viadas i Rafael Álvarez, El Brujo. Quatre dies més tard, el 18 de setembre, la programació del Teatre Goya oferia Sarsuela, un musical, dansa i obria els braços al retorn de Paco Morán. Deu dies més tard, el 28, La Casona estrenaria dos muntatges "La Manchada" de Jesús González i un monòleg de l'actriu Grace Schudhner.

²¹⁴ LA VANGUARDIA, dissabte 7 de setembre de 1991, pàgina 34, *“Adjudicadas las obras de la primera fase del Teatre nacional”* notícia d'agència Europa Press

²¹⁵ LA VANGUARDIA, divendres 13 de setembre de 1991, pàgina 35, *“Las instituciones no garantizan la continuidad del Festival de Tardor”* article de Santiago Fondevila.

L'endemà, 29 de setembre, el CDG anuncia que aprofitarà l'any 92 per donar a conèixer els grans clàssics catalans. Entre els quals hi havia "L'hostal de la Glòria" de J.M. Sagarra, "El desengany" de F. Fontanella i "La filla del mar" d' A. Guimerà. El setembre es tancava el dia 30 amb una tragèdia al cor "IO" de Dido Lykoudis que ell mateix interpretava dirigit per Nico Papatakis al Teatre Lliure.

L'1 d'octubre La Fura dels Baus presentava "Suz o suz" a la Bial de Sao Paulo.

El Festival de Tardor estrenava una nova carpa per al cabaret i el music-hall. El dia 2 F. Lucchetti estrenava "Final d'estiu amb tempesta" al SAT amb la companyia Teatre de Barcelona. Francesc Lucchetti interpretava una pàgina viscuda sota la direcció de Lurdes Barba. L'endemà, 3 d'octubre, "Las comedias bárbaras" de Valle-Inclán s'allotjaven al Mercat de les Flors. Durant 6 hores, Isabelle Karajan entre altres intèrprets dirigida per Jorge Lavelli, compartia el temps de Valle Inclán amb el públic. Aquell mateix dia "Macbeth" de William Shakespeare era al Teatre Poliorama. La Companyia Stuffed Puppet Theatre presentava al rei dels monstres l'actor i marionetista Neville Tranter. Dos dies més tard, el 5 d'octubre, "Aladí i la llàntia meravellosa" obra la temporada del Teatre Regina amb la Companyia La Trepça dirigida per Carlo Formigoni. El dia 6 Comediants sota la batuta de Joan Font estrenava l'espectacle "Mediterrània" al Mercat de les Flors. El calidoscopi viatge de Comediants al Mare Nostrum ofería una perspectiva de la Mediterrània i l'espectador malcriat.

El 7 d'octubre Teixidors a Mà obria la seva temporada amb "Catalànish", una obra de Israel Horovitz, adaptada per Jaume Melendres, dirigida per Carlos Lasarte i interpretada per Anna Azcona. El 8 d'octubre el Teatre Poliorama acollia "Ubú Rey" d'Alfred Jarry amb la interpretació del Teatre Katona József de Budapest i la direcció de Gábor Zsámbéki. El director va dir *Siempre hay un Ubú dispuesto a alcanzar el poder*.

El 9 d'octubre, en una roda de premsa²¹⁶ Oriol Bohigas va presentar les grans línies de la seva actuació al front de la Regidoria de Cultura i explicitava la necessitat d'augment pressupostari del 80 % / del 50 %. Va presentar a la directora del Festival d'estiu del Grec, Elena Posa, com a responsable també de la direcció del Mercat de les Flors, després que Andreu Morte deixés el lloc al mes de juny. Bohigas va indicar que l'actuació municipal estava oberta a allò

²¹⁶ LA VANGUARDIA, dijous 10 d' octubre de 1991, pàgina 50, "*Oriol Bohigas pedirà un aumento presupostario del 50 por ciento*" article de Santiago Fondevila.

que la ciutat produís i que si la ciutat era capaç d' inventar coses no ho faria l' Ajuntament sinó que col·laboraria amb les iniciatives.

L'11 d'octubre Le Théâtre de la Huchette tornava al Teatre Malic amb "La leçon" d'E. Ionesco. El dia 12 al Teatre Condal la Companyia Cubana Cutumba presentava el seu Ballet Folkórico dirigit per Roberto Sánchez i Compés de Santiago. El 16 d'octubre el Teatre Poliorama acollia a la directora Brigitte Ornstein que presentava a Barcelona "Gertrude Stein" de Mary Martin amb la companyia del Teatre Nacional de Suècia i l'actriu Margareta Krook. va poder El 17 d'octubre el clàssic "Don Juan Tenorio" de Zorrilla arribava a l'escenari del Teatre Condal per la Compañía Los Goliardos en una versió dirigida per Ángel Facio i interpretada per F.M. Poika i Vicky Lagos, entre altres. El 18 d'octubre Gloria Muñoz interpretava el paper d'una disminuïda mental que arriba a ser un geni a "Paciencia ficción" de Giancarlo Cabella, dirigida per J. Antonio Ortega. El 20 d'octubre tornava una obra de William Shakespeare: el "Timó d'Atenes", i ho feia al Teatre Lliure amb una posada en escena dirigida per Ariel García Valdés i protagonitzada per Lluís Homar i Jordi Bosch, els homes del vestit gris. Dos dies més tard, el 22 La Carpa de Barcelona rebia Las Veneno dirigides per Ferran Rañé a "Veneno pa' tí".

El 25 d'octubre el Centro Dramático Nacional dirigit per José Carlos Plaza tornava a Barcelona amb dues propostes ben diferents. D'una banda, el "Hamlet" de W-. Shakespeare en una versió de Vicente Molina Foix i amb José Pedro Carrión com a protagonista. D'altra banda, oferien les "Comedias bárbaras" de Valle-Inclán amb la interpretació de José Luis Pellicena i Berta Riaza entre d'altres. El 27 d'octubre Mario Gas afirmava: *El Festival de les Arts ha de tenir una personalitat pròpia, indefinida i potent.*

El 28 d'octubre el Folklore de Rússia, Ucraïna i el Caucàs visitaven el Teatre Goya i el 29, el Quartetto da Cinque estrenava "Premoderns" al Teatre Adrià Gual. El dia 30, la companyia grega Attis Theater dirigida per T. Terzopoulos presentava "Els perses" d' Esquilo al Teatre Condal. La derrota d'una ambició era escenificada de tal manera que els personatges estaven bellament desesperats. I l'últim dia del mes d'octubre, el 31 un espectacle de dansa inspirat a l'obra de Picasso, "Columpio", era presentat per la Companyia d'Helena Berthelius i Adolfo Vargas al SAT-Sant Andreu. Aquell mateix dia el "Prometeu" de Heiner Müller es podia veure a El Molino. La lectura i interpretació anava a càrrec de Lluís Homar.

L'1 de novembre començava una tanda d'11 nits amb Lluís Llach al Teatre Tívoli. I mentre Lluís Llach cantava, la Companyia Italiana Hugo e Inés representava "Le aventure de ginocchio" al Teatre Malic. El 2 de novembre la Sala Beckett acollia el "Tango Varsoviano" d' Alberto Félix, qui també dirigia la Companyia Teatro del Sur. Era el Tango del terror. I el dia 3, el Paranimf de la Universitat de Barcelona es convertia en l'escenari de "Profesoral", una obra de l'autor, actor i director Al Víctor. Mentrestant, als Lluïsos de Gràcia es feia "L'excursió de tardor". El 4 de novembre el Teatre Adrià Gual acollia la companyia de Teatre Invisible que va portar a escena quatre peces de Josep Palau i Fabre sota el nom de "L'alfa Romeo i Julieta i altres ombres. Mercè Pons, entre els intèrprets, dirigida per Moises Maicas, ofería un apropament alquimista.

El 5 de novembre és una data assenyalada pel retorn d'Adolfo Marsillach al Teatre Clàssic. L'endemà, 6 de novembre, "Yerma" de Federico García Lorca es presenta sota els llums del Teatre Condal. El Centro Hispano-árabe de Teatro dirigit per Francisco Orduño mostrava a Yerma .El 7 de novembre, el Mercat de les Flors hostatjava "La señorita de Trevélez", una obra de Arniches produïda pel Centre Dramàtic de la Generalitat de València. Imma Colomer i Pep Molina interpretaven al costat d'altres actors dirigits per John Strasberg un Arniches.

El 8 de novembre²¹⁷ es col·locava la primera pedra del Teatre Nacional de Catalunya previst per inaugurar a finals de 1994 amb un cost total de cinc mil milions de pessetes. En l'acte de la col·locació varen fer us de la paraula Josep Maria Flotats com a director del futur Teatre, Pasqual Maragall y Jordi Pujol. El director va insistir en la idea de un Teatre Nacional de tots per a tots i al servei de tots com aglutinant de sensibilitats i idees. Maragall va inscriure l'acte en l'horitzó de les infraestructures culturals en reestructuració i finalment Pujol va remarcar el sentit de servei a la llengua que havia d'acomplir el futur Teatre.

Aquell mateix dia el Teatre Condal feia un "Viaje de un largo día hacia la noche". Una obra d'Eugene o'Neill dirigida per John Strasberg i interpretada, entre d'altres, per Hector Alterio.

²¹⁷ LA VANGUARDIA, dissabte 9 de novembre de 1991, pàgina 33, *"El Teatre Nacional costará cinc mil millones y se inaugurará a finales de 1994"*, article de Santiago Fondevila.

El 12 de novembre Albert Boadella en una entrevista a LA VANGUARDIA²¹⁸ mostrava la seva disconformitat amb el Teatre Nacional de Catalunya i afirmava que: "Hablar del Teatre Nacional como un teatro de todos me parece un cinismo."

El 14 de novembre el SAT de Sant Andreu escenificava "Con Quijote hemos topado", un espectacle de teatre d'ombres i bunzaku dirigit per Nessun Dorma. Aquell vespre El Talleret de Salt tornava al Mercat de les Flors amb "L'hort de les cireres" de K. Zschiednich. I el dia 16, "La forza del destino" de Giuseppe Verdi acompanyava un ballet flamenc. Una coreografia de Javier Latorre ballada per la Companyia Ziryab Danza.

El 17 de novembre "Historias de la puta mili" arribava a la Unió Soviètica. Aquell mateix dia s'anunciava que el l'espectacle dirigit per Lev Dodine, "Gaudeamus", s'estrenaria al mes de gener al Mercat de les Flors. I el dia 19, la Sala Beckett presentava "El gran teatre natural d'Oklahome" de F. Kafka amb adaptació de José Sanchís interpretat per Jordi Figueres i dirigit per Luis Miguel Climent. El 20 de novembre la companyia La Fanfarra tancava el Cicle de Teatre de Butxaca al Teatre Malic amb l'obra "Carmen" dirigida per Rafael Duran. El dia 21 Àngels Aymar afirmava: *Los peep show son el negocio sexual del futuro* i l'endemà la companyia d'Aymar L' Unranl'altre presentava al Teatre Condal "Peep" una obra autobiogràfica d'Ella Stirling sobre la indústria del sexe dirigida per Orestes Lara.

El 22 de novembre els mitjans de comunicació fan públics els pressupostos de Cultura de la Generalitat de Catalunya per al 1992²¹⁹, que dedicarien al teatre i a la dansa 1.754 milions de pessetes, un 7,7% més que la quantitat assignada al 91.

Aquell dia 22 els aires del Zaire van arribar a l'Aliança amb Ray Lema i Samba Mapangala. El 24 de novembre la Sala Beckett tornava a oferir "El gran teatre natural d'Oklahome" de F. Kafka presentat per Teatro Fronterizo i dirigit per Luis Miguel Climent. El 26 de novembre "Terra Baixa" va rebre el Premi de la Crítica Teatral de Barcelona. La posada en escena havia estat dirigida per Fabià Puigserver. El 27 de novembre Andrés Morte i Marcel·lí Antúnez, ex membres de La Fura dels Baus, estrenaven al Mercat de les Flors "El artificio",

²¹⁸ LA VANGUARDIA, dimarts 12 de novembre de 1991, pàgina 41, "*Entrevista a Albert Boadella, director de teatro*" entrevista efectuada per Santiago Fondevila.

²¹⁹ LA VANGUARDIA, divendres 22 de novembre de 1991, pàgina 43, "*La Conselleria de Cultura invertirà menos y repartirá más dinero durante en 1992*" article de Josep M Massot

un muntatge amb textos d'Augusto Lara estava interpretat per la Compañía Artificio. Entre els actors hi havia Pepe Gragera i Roser Aldabo.

El 3 de desembre el Teatre Goya acollia "Memory", un recorregut pels grans temes de la comèdia musical presentat per Àngels Gonyalons sota la direcció de Ricard Reguant. I el dia 4, el Teatre Arca prorrogava a la Penya Cultural les representacions de l'espectacle "Espectre", escrit i dirigit per Jesús Roche. El 5 de desembre el Mercat de les Flors acollia la companyia Zotal Teatre formada per Elena Castelar i Manel Trias, que dirigien un espectacle que reflexionava sobre el joc en "Z" amb ingeni i asèpsia.

El dia 6 de desembre es coneixia el delicat estat de salut de l'actor Pau Garsaball.

El 8 de desembre el Teatre Poliorama estrenava "Edip, Tirà" de Heiner Müller en una versió interpretada per Rosa Novell i Mario Gas sota la direcció de Matthias Langhoff. Dos dies més tard, el 10 de desembre, "Makinavaja" d'Ivà torna a Barcelona i s'allotja al Teatre Villarroel. Aquell mateix 10 de desembre el món polític i cultural acomiadava Pau Garsaball. Aquella nit Lluís Llach prorrogava els recitals al Teatre Tívoli i La Cuina de l'Institut presentava "Bèsties" de Joan Barbero. Una obra de metamorfosi en escena interpretada per Laura Barrufet i Teresa Petit, entre els actors de la companyia Teatre Kaddish sota la direcció de Joan Barbero i Josep Costa.

El 11 de desembre al Hotel España de Barcelona es celebrava una roda de premsa²²⁰ per a fer balanç de la tercera edició del Festival de Tardor que augmentava el nombre de públic però el seu futur era del tot incert.

El dia 12 de desembre²²¹ la vaga d'actors atura l'activitat teatral a tot el país. Comencen una sèrie d'accions de protesta dirigides a exigir la reorientació de la política de les institucions en matèria cultural. Sota el lema "Ningú no atura la cultura" l' Associació d' Actores i Directors professionals de Catalunya, convocava una vaga que no es va circumscriure tant sols al territori català sinó que vinculava a tots els professionals de l' Estat que a més va suscitar la solidaritat internacional. Es va lliurar a totes les Administracions amb

²²⁰ LA VANGUARDIA, dijous 12 de desembre de 1991, pàgina 45, "*El Festival de Tardor incrementa su público, pero su futuro es incierto*" article de Santiago Fondevila.

²²¹ LA VANGUARDIA, dijous 12 de desembre de 1991, pàgina 49, "*La huelga de los actores paraliza la actividad teatral en todo el país*" article de Josep Escarré

competències o responsabilitats culturals un document amb el títol "Per un manifest de la cultura" en el que s'enumeraven totes les reivindicacions.

El Comitè va ser rebut de manera informal i a peu dret per el President Pujol²²² al Pati dels Tarongers on es va comprometre a parlar del contingut del document dins el mes de gener. També varen ser rebuts per el President de las Diputació de Barcelona Sr. Manuel Royes i per el Primer Tinent d'Alcalde Lluís Armet en representació de Pasqual Maragall que era de viatge oficial a París. De tots ells varen treure la promesa de parlar-ne passades les festes nadalenques. De totes les institucions a les que es varen adreçar, tant sols la Delegació del Govern a Catalunya no va rebre als representants dels actors.

El 13 de desembre el Teatre Adrià Gual oferia "Que la vida iba en serio" de Jaime Gil. El Teatre Urbà de Barcelona sota la direcció de Josep Costa era la companyia encarregada de dur a escena un muntatge que volia fer conèixer el poeta. Entre els actors cal destacar la interpretació de Manel Barceló.

El 14 de desembre²²³ el Mercat de les Flors de la ma de la seva directora Elena Posa, presentava la programació prevista per els mesos de gener a juny de 1992 i aquesta segueix fidel a la seva línia Disposa d'un pressupost de 270 milions de pessetes i anunciava la entrada en funcionament d'una nova sala amb capacitat per 300 espectadors amb grada i per a 500 amb cadires. Es tractarà d'una nau polivalent amb un espai mòbil i versàtil que començarà l'activitat al mes de març.

El dia 15 de desembre "Memory" es traslladava al Teatre Tívoli i la Riereta acollia la Muestra de Teatro Latinoamericano. El 17, la ballarina i coreògrafa Àngels Margarit i l'autor teatral Josep Mª Benet i Jornet rebien els Premis Nacionals de Teatre. L'endemà, 18 de desembre, la companyia sevillana Atalaya presentava "Espejismos" al SAT-Sant Andreu. El muntatge, que emprava un vell to filosòfic, es basava en textos de José Manuel Olivero i estava dirigit per Ricardo Iniesta. Dos dies més tard, el 19, l'espectacle "Catalànish" prorrogava les seves funcions al Teatreneu. Tres dies més endavant, era el 22 de desembre quan "Oscar and Sherlock" de Santiago Moncada arribava al Teatre Goya sota la direcció de Jordi Purtí. El protagonista era, Paco Morán qui va dir: *Afronto cada nuevo estreno con la misma ilusión de un aficionado.*

²²² LA VANGUARDIA, divendres 13 de desembre, pàgina 51, "Las instituciones se comprometen a tratar la problemática de los actores en enero" article Josep Escarré.

²²³ LA VANGUARDIA, dissabte 14 de desembre, pàgina 55, "El Mercat de les Flors sigue fiel a su línea en la programación de 1992" article de Josep Escarré.

El 29 de desembre el periodista i crític teatral Joan Anton Benach feia balanç del que havia estat l' any per al teatre en un article²²⁴: "Luces y sombras en la antesala del 92". *Metida en clarooscuro y la contradicción, la escena catalana ha vivido las vísperas de un paréntesis.*

Un festival Grec un tant desdibuixat, un tercer Festival de Tardor en la seva versió preolímpica, la nova gestió cultural de Oriol Bohigas, semblan no haver resolt res, però si haver iniciat una etapa de transició

1992

²²⁴ LA VANGUARDIA, diumenge 29 de desembre de 1991, pàgina 41, "*Luces y sombras en la antesala del 92*" article Joan Anton Benach.

El 4 de gener arribaven els "Petits contes misògins" de Patricia Highsmith al Mercat de les Flors. Entre les cinc actrius del Teatre de l'Institut cal destacar Mamen Duch. L'espectacle estava dirigit per Pere Sagristà. El 6 de gener "Memory" prorrogava les seves funcions fins al 2 de febrer. El dia 9, "O tu o res" de Ferran Torrent, interpretada i dirigida per Carles Alberola arribava al SAT de la mà de la companyia l'Horta de València. L'11 d'aquell mes moria el poeta Joan Teixidor.

El dia 12 de gener "La dèria d'un Severí" de Francesc Eiximenis arribava al Teatre Regina amb la companyia T. Gent dirigida per Pere Daussà.

El 14 de gener²²⁵ el nou Teatre Romea anunciava que obriria les seves portes el 27 de febrer amb "Carícies" de Sergi Belbel. Les obres de la seu del CDG s'havien centrat bàsicament en la platea i els amfiteatres i la renovació dels equips tècnics.

En la mateixa data²²⁶ s' anunciava que l'Ajuntament no decidiria fins al mes de juny quin seria el futur teatral del Sant Andreu Teatre però assegurava la seva continuïtat com equipament teatral. El dubte planava sobre la conveniència de considerar-lo equipament de ciutat o de districte i de si podia ser la seu d' alguna companyia estable que no disposés de seu permanent.

El 15 de gener començava la Muestra de Teatro de las Autonomías a la Sala Beckett. La companyia de València Moma Teatre presentava l'obra "Basted" de Carles Alfaro dirigida pel mateix autor. Aquell dia l'Institut del Teatre acollia el Teatre Mossoviet de Moscou amb una visceral "Señorita Julia" d' Strindberg. L'endemà, dia 16, La Gàbia portava al Mercat de les Flors el seu aplaudit "Invents a dues veus" de Ronald Dubillard, interpretat per Joan Anguera i Ramon Vila a les ordres d' Iva Viagatà. Aquella mateixa nit Els Joglars obrien la temporada teatral a Reus amb l'obra "Yo tengo un tío en América". I mentrestant, a Barcelona, també el Mercat de les Flors oferia un espectacle de Dansa basat en poemes de Jaime Gil: "A un poeta futuro". Un espectacle basat en el difícil art de la senzillesa.

²²⁵ LA VANGUARDIA, dimarts 14 de gener de 1992, pàgina 35, *"El nuevo Romea abrirá sus puertas el 27 de febrero con "Carícies" "* article de Santiago Fondevila.

²²⁶ LA VANGUARDIA, dimarts 14 de gener de 1992, pàgina 35, *"El Ayuntamiento no decidirá hasta junio el futuro teatral de Sant Andreu Teatre"* article de Teresa Sesé

El 19 de gener La Cuina de l'Institut tornava a presentar "La senyoreta Julia" d'August Strindberg per la companyia del Teatre Mossoviet de Moscou dirigida per Anatoly Azarevich.

El 20 de gener, el Mercat de les Flors acollia "El hombre que decidió ser tonto", una obra de Sílvia Genovés i Ramon Colomina interpretada i dirigida per aquest últim. Quatre dies més tard, el 24 de gener, el Teatre Lliure portava "El parc" de Botho Strauss. Interpretat per Anna Lizaran, entre d'altres, i dirigit per Carme Portacheli. El dia 29 de gener Simone Benmussa porta a escena l'obra e Jane Bowles "A la glorieta" al Teatre Poliorama. La Companyia Flotats és l'encarregada de la producció i entre els actors hi havia Jeannine Mestre i Miquel Cors. L'endemà, 30 de gener, el "Gaudeamus" de Serguei Kaledin arribava al Mercat de les Flors amb la interpretació del Teatre Maly de San Petersburg dirigit per Lev Dodine. Aquella mateixa nit Carme Conesa actuava amb "Acelgas y lechuginos" al Teatre Malic en un espectacle a cavall entre el cabaret i el concert. I l'últim dia de gener, el 31, la Companyia de Teatro Nuevo dirigida per Jaroslave Bielski portava a la Sala Beckett un "Cuarteto para cuatro actores" de Shaeffer. Entre els intèrprets hi havia Carlos Martínez i Jorge Munarriz.

L'1 de febrer s' anunciava que "El pescador de perlas" de Georges Bizet seria el muntatge que iniciaria el Festival del Grec'92 i que començaria el 17 de juny amb un espai més reduït, només s'emprarien el Teatre Grec, el Poble Espanyol i diverses places i carrers per als espectacles de carrer. El dia 3 de febrer Lou Reed cantava al Teatre Tívoli. El 5 de febrer el Teatreneu acollia Las Veneno i el seu teatre cabaret a "Veneno pa'ti", espectacle dirigit per Ferran Rañé.

El 6 de febrer la posada en escena de "Pervers" aplegava Lluís Llach, Lluís Pasqual i Kilina Cremona que s'estrenava en el marc de l'Olimpíada Cultural. El 9 de febrer el Mercat de les Flors s'inundava amb la dansa d'alta costura de la companyia Nederlands Danstheater amb coreografia de W. Forsythe. Tres dies més tard, el 12, "Yerma" de Lorca es presentava a la Sala Beckett amb la interpretació d'Ana Eva Guerra i d'altres dirigits per Etlvino Vázquez. Era una Yerma asturiana amb veu d'home.

El 17 de febrer la Sala Beckett "Remora" per l'Ur teatro Antserki de Guipúzcoa. El 19 de febrer es presentaven les "Cal·ligrafies" de Kònic Teatre al SAT.v Miguel Albella i Alain Baumann assajaven una ambiciosa cal·ligrafia seguint les ordres de Rosa Sánchez. El 20 de febrer la Compagnie Bagouet de dansa portava al Mercat de les Flors "Llorar por Granada". L'endemà, 21 de

febrer, el Mercat de les Flors acollia "El Somni d'una nit d'estiu" de William Shakespeare en una versió de la Companyia La Infidel dirigida per Calixto Bieito amb Anna Güell com a protagonista femení. Cinc dies més tard, el 26 de febrer, la Sala Beckett ofería "Strip-teases de butxaca". Una obra de Joan Brossa interpretada pel grup Teatre de la Nit i dirigida per Jep Quintes. El dia 27, Sergi Belbel, estrenava "Carícies", obra de Sergi Belbel dirigida per ell mateix a un remodelat Teatre Romea. Les amargues carícies de Belbel eren interpretades per Ana Mª Barbany i Manel Barceló, entre d'altres.

Al mes de març, el dia 4, Eduardo Filippo portava "L'art de la Comèdia" al SAT-Sant Andreu Teatre gràcies a una coproducció entre PQ Teatre i La Gàbia. El poder i la seva por al teatre eren dirigits per Jordi Mesalles. Mentrestant, al Teatre Malic Eva Barceló estrenava "L'augment" de G. Pèrec. Tres dies més tard, el 7 de març, l'òpera de Wolfgang Amadeus Mozart "Bastián y Bastiana" arribava al Teatre Regina.

El 9 de març la poesia catalana era transformada en un espectacle de flamenc de la mà de Jesús Heredia, que presentava el seu singular espectacle al SAT-Sant Andreu Teatre. El 12 de març al Teatre Malic Pep Pla dirigia "On vas, Hollis Jay?" de Benjamin Bradford. Aquella mateixa nit al Teatre Adrià Gual acollia "Bahobihé" un concert teatralitzat a càrrec de Txiki Berraondo dirigit per Ramon Simó i Magda Puyo.

El 14 de març²²⁷ es va fer públic que Barcelona comptaria amb un nou teatre a partir de setembre. La Companyia Alvic 2 era la responsable de la iniciativa. Aquesta Companyia es va fundar al 1989 per Julio Álvarez i Víctor Suañez després de la dissolució de la Companyia U de Cuc que es dedicava essencialment al teatre per a infants i públic jove. La sala se situaria al c/ Tantarantàna número 16.

El 15 de març "La veritat sospitosa" de Juan Ruiz de Alarcón arribava al Mercat de les Flors. La Compañía Nacional de Teatro Clásico amb la seva directora Pilar Miró representava la veritat sense complexos. Dos dies més tard, el 17, es presentava al Teatre Adrià Gual "Clochard", un espectacle de la Companyia Grappa dirigit per Paco Mir i interpretat per Gilbert Boch i Teresa Ros.

²²⁷ LA VANGUARDIA, dissabte 14 de març de 1992, pàgina 50, "Barcelona contará con un nuevo teatro a partir de setiembre" article de Teresa Sesé

El 18 de març,²²⁸ la Sala Beckett anunciava que hauria de suspendre la programació a partir del mes d'abril. La greu situació per la qual travessava amenaçava la continuïtat de totes les seves activitats organitzades de cara al públic.

El 19 de març Lluís Pasqual inaugurava el Festival d'Avinyó amb la versió francesa de "El Caballero de Olmedo". I el dia 24, Albert Vidal estrenava "Mundo, demonio y carne" a Múrcia. El dia 27 de març el Mercat de les Flors acollia la Compañía Nacional de Teatro Clásico amb la producció "El desdén con el desdén", una obra d'Agustín Moreto dirigida per Gerardo Malla.

El 31 de març el Victòria anunciava²²⁹ la seva represa de l' activitat. La seva reforma , amb un cost de 415 milions de pessetes, havia estat total, millorant la comoditat dels espectadors i les condicions tècniques de l' escenari. El dia 7 d'abril tornaria a aixecar el teló amb el musical de Dagoll-Dagom "Flor de nit".

L'1 d'abril començava amb una estrena de Mario Gas: "El temps i els Conway" de J.B. Priestley, una reflexió sobre el pas del temps. Deu intèrprets, entre el quals cal destacar Montserrat Carulla, Mònica López i Pere Ponce, donaven vida a la història d'aquella família de la burgesia anglesa de principis de segle.

El 3 d'abril la "bailaora" flamenca Cristina Hoyos portava el seu espectacle al Teatre Tívoli. Mentrestant, a la Sala Beckett la Companyia Arranteatre representava "Diari d'un boig" de N. Gógol. Lluís Xavier Vilanueva feia de protagonista d'aquesta història, dirigit per Pep Anton Gómez. L'endemà, 4 d'abril, "El dol escau a Electra" d'Eugeni O'Neill es presentà al Teatre Lliure. Josep Montanyès dirigia la posada en escena i entre els actors cal destacar els papers de H. Bonnin i Anna Lizarán. El traductor de l'obra va ser Guillem-Jordi Graells. I el dia 5, el musical "Flor de nit" omplia el Teatre Victòria. Sobre aquest muntatge, que servia d'homenatge i reivindicació del Paral·lel. Era un espectacle de música i alhora un document històric. Aquella mateixa nit Teixidors acollia "Zoo de vidre" de T. Williams interpretat per les Companyies Noa Teatro i Teatreneu. Dirigia Victor L. Oller amb l' actuació d'Àngels Moll, Pep Pla d' entre d'altres.

²²⁸ LA VANGUARDIA, dimecres 18 de març de 1992, pàgina 45, *"La Sala Beckett podria suspendre su programación a partir de abril"* article Teresa Sesé

²²⁹ LA VANGUARDIA, dimarts 31 de març, pàgina 42, *"El Paral·lel estrena un nuevo Victoria"* article de Redacció

El 12 d'abril el grup teatral català Els Joglars entusiasmà el Festival de Teatro de Carcas y Bogotà amb el muntatge de "Yo tengo un tío en América". Mentre, a Barcelona, els "Cavalls de Mar" de Josep Lluís i Rodolf Sirera arribaven al Teatre Poliorama amb una posada en escena de Josep Mª Flotats, que dirigia a Marta Angelat, i a Sergi Mateu.

El dia 20 d'abril, l'espectacle musical "Flors i violes" arribava al Teatre Malic amb Mercedes Delclos. I també al Teatre Malic el dia 21 tornava a Barcelona "Opération Fu!", una aventura còmica de la Companyia Dram-Bakus que presentava la seva segona edició. La interpretaven i dirigien la posada en escena Toni Albà, Bruno Delahaye i Kevin Magill. El 23 d'abril el Teatre Romea celebrava la diada de Sant Jordi amb un clàssic català: "L'hostal de la Glòria" de J.Mª de Sagarra interpretat per actors com Enric Arreondo i Rosa Mª Sardà, que tornava al teatre amb una obra dirigida per Josep Montanyès. L'espectador podia gaudir de passions velles i creïbles. També aquell Sant Jordi del 92 el Mercat oferia un espectacle de dansa "La plaque tournante", un espectacle viu al Mercat. De Mark Tompkins i Jean Louis Badet.

Dos dies més tard, el 25 d'abril, Pepe Rubianes debutava com a cantant al Festival de Pallassos de Cornellà.

El 28 d'abril s' anunciava²³⁰ un conveni institucional que garantiria el nou Teatre Lliure, en la seva nova seu del Palau de l' Agricultura de Montjuïc. Les Administracions anunciaven que a finals de maig signarien un Conveni per a l finançament de les obres de reconstrucció del nou teatre que contemplaria el repartiment de les despeses de tal manera que el Ministerio de Obras Públicas assumiria un 50% , la Generalitat de Catalunya un 25 %, l' Ajuntament de Barcelona un 16%, la Diputació de Barcelona un 9% i el Ministerio de Cultura el cost de l' equipament tècnic que es xifrava en 500.000 milions de pessetes. El pressupost de les obres realitzat sobre el Projecte Bàsic efectuat per l' arquitecte Manuel Núñez ascendia a la quantitat de 3.200 milions de pessetes sense contar l' IVA ni les despeses de finançament.

El projecte artístic contemplava la integració de Comediants i Joglars com a companyies associades i també la coproducció amb el Liceu d'òperes contemporànies.

Aquell mateix dia la soprano Anna Ricci rememorava la música vocal dels anys 50 al Teatre Adrià Gual.

²³⁰ LA VANGUARDIA, dimarts 28 d' abril de 1992, pàgina 45, "Un convenio institucional garantizará el nuevo Lliure" article de Santiago Fondevila.

El 30 d'abril Catalunya celebrava el Dia Internacional de la Dansa. A Barcelona es feia en un acte a l'Avinguda de la Catedral. També el dia 30 a la Sala Beckett es podia veure la "Porca misèria" protagonitzada per per Luciano Federico. L'actor italià estrenava un monòleg dirigit per José Antonio Ortega i escrit per ell mateix.

Començava el mes de maig el dia 1 amb la pèrdua d'un espectacle per al Festival Olímpic de les Arts donat l'elevat cost del muntatge. "Marathon dancing" de La Cubana no es podria fer. Tres dies més tard, el 4 de maig, la V Setmana de la Música Contemporània s'inaugurava al Teatre Adrià Gual.

El 8 de maig el cinema Borràs anuncià²³¹ que es convertiria en teatre a partir de l'octubre, gràcies a l'acord Balaña-Focus i que inauguraria amb un musical sobre l'obra de Jaume Salom, "La lluna de València."

El 9 de maig el Mercat de les Flors presentava la companyia de dansa "La la la Human Steps" amb la direcció d' Eduard Lock. El dia 10 de maig la companyia Vol Ras ultimava el muntatge de "Sssssh..." una visió irònica de la vida a un hospital. L'endemà, dia 11, el Teatre Romea acollia una sèrie de monòlegs de Víctor Català i Santiago Rusiñol a "Feminista" i "La infanticida". Els interpretava Emma Vilarasau dirigida per J.M^a.Mestres. El muntatge es presentaria els dilluns en sessions especials.

El dia 13 de maig es presentava el Grec'92, amb un pressupost de 458 milions de pessetes, i amb la meitat de espectacles respecte a l'any anterior. El 17 de juny del 92 el Festival d'estiu del Grec s'obriria amb "Les pêcheurs de perles" de Georges Bizet , tal com s' havia anunciat al mes de febrer, i es tancaria amb Ketama.

El dia 15 de maig la Companyia Sémola Teatre de Vic portava al Mercat de les Flors la seva poètica de la decadència amb el muntatge "Híbrid" dirigit per Joan Grau. Entre els intèrprets d'aquell espectacle poètic-visual que abordava el tema de les relacions humanes a través d'una successió d'accions quotidianes, amb un humor sense pietat, hi havia Montse Albàs. Aquell mateix dia se sabia que la companyia La Cubana estrenaria finalment el seu espectacle al Festival de les Arts, en haver arribat a un acord amb l' Olimpíada Cultural.

²³¹ LA VANGUARDIA, divendres 8 de maig de 1992, pàgina 52, *"El cine Borràs se convertirá en teatro a partir de octubre"* noticia de Redacció.

El 16 de maig²³², el Festival Olímpic de les Arts, posà 500.000 entrades a la venda que es corresponien a 15 espais de teatre, 5 de dansa, 37 concerts i 4 operes. Aquest Festival es conformava essencialment amb les propostes artístiques de companyies catalanes responent a l'objectiu d'Olimpiada Cultural de mostrar la cultura de la ciutat aprofitant l'esdeveniment olímpic.

El 19 de maig l'obra d'Alberto Miralles portava la "Comisaría especial para mujeres" al Teatre Goya. Actuaven María Asquerino i Pilar Bardem, entre d'altres, dirigides per Angel F. Montesinos. Un desgavell a la comissaria.

El 20 de maig²³³ la Generalitat anunciava que obriria una sala dedicada a la dansa i la música a l'antiga Filmoteca, L'Espai que oferiria una programació estable a partir del 4 de juny presentant "Aquí no hi ha cap àngel" de la Companyia Metros sota la direcció del ballarí i coreògraf Ramon Ollé.

El 21 de maig Empar Roselló convertia el SAT-Sant Andreu en un cabaret amb l'espectacle "Tú també pots guanyar". El 22 de maig Joan Lluís Bozzo dirigia "La Lloï" amb Lloï Bertran a un espectacle solidari que s'estrenava al Masnou. El 27 de maig el Mercat de les Flors oferia una nit de música sefardí amb l'actuació de del rabí Haim Louk i l'orquestra del Marroc "Addessadak" Ch' Kara.

El 30 de maig²³⁴ el Sant Andreu Teatre anunciava que no podria obrir les seves portes la propera temporada. L'Ajuntament de Barcelona optava per una possible "privatització" d'aquest teatre que dirigia Pere Puértolas.

El 31 de maig en un article de La Vanguardia²³⁵ es manifestava un fenomen molt interessant: el teatre de petit format feia de saba nova per als circuits teatrals. Un gènere que la seva grandesa rau en les seves enormes possibilitats i la íntima complicitat que estableix amb el públic.

El 3 de juny La Canyí deixava pas a Esther Formosa al Teatre Malic "Con 10 cañones por banda" sota la direcció de Joan Casas. El mateix dia el coreògraf

²³² LA VANGUARDIA, dissabte 16 de maig de 1992, pàgina 43, "Festival de les Arts: 500.000 entradas a la venta" article de Redacció.

²³³ LA VANGUARDIA, dimecres 20 de maig de 1992, pàgina 58, "La Generalitat abre una sala dedicada a la danza y a la música" article de Redacció.

²³⁴ LA VANGUARDIA, dissabte 30 de maig de 1992, pàgina 39, "El Sant Andreu Teatre podría no abrir sus puertas la próxima temporada" article de Redacció

²³⁵ LA VANGUARDIA, diumenge 31 de maig, pàgina 70, "El teatro de pequeño formato, savia nueva para los circuitos teatrales" article de Felicia Esquinas.

català Ramon Oller feia públic que l'endemà presentaria el seu nou muntatge: "Aquí no hi ha cap àngel", inspirat en el món de Mercè Rodoreda, al nou teatre per a la dansa anomenat L'Espai i situat a la Travessera de Gràcia. H. Bonnin començava a assajar "El sarau" de Joan Brossa, que s'estrenaria al Teatre Poliorama. Dos dies més tard, el 5 de juny Peter Brook oficiava el festeig dels 10 anys del Mercat de les Flors amb "Pelleas et Mélisande". La llavors directora del Mercat, Elena Ponsa, ja tenia pràcticament tancada la programació per al primer trimestre de la temporada 92-93, que obriria la companyia de teatre El Talleret de Salt amb el "Tartufo" de Molière.

També el dia 5 hi havia un doble recital de Laurie Anderson al Teatre Tívoli, el Jaymes Taylor Quartet actuava a la Sala Apolo i més d'un centenar de grups actuaven a la IX Marató de l'Espectacle.

El dia 7 de juny es reinaugurava La Cova del Drac a la seva nova seu al carrer Vallmajor. I Pep Bou, el dia 8, portava el seu "Bufaplanetes" al teatre Odéon de París per a un mes. L'endemà, 9 de juny, Boadella i els seus joglars tornaven al Teatre Tívoli amb "Yo tengo un tío en América". Aquella mateixa nit la nova música de Lapònia sonava al Mercat de les Flors.

L'11 de juny el Mercat de les Flors acollia l'estrena l'espectacle de dansa "Uadi" de Vicente Sáez amb música de Paniagua. El 12 de juny Joan Lluís Bozzo deixava la direcció de "La Llol" per discrepàncies de concepte amb Llol Bertran. El substituïa Ventura Pons. El dia 15 de juny la música i la dansa de Corea envaïen el Teatre Tívoli. Mentrestant, el Teatre Poliorama acollia un espectacle del Festival Olímpic de les Arts amb "Una nit amb..." de Fernando Fernán Gómez, un recital de tardor amb textos de Miguel de Cervantes. I també aquella nit el Sant Andreu Teatre presentava el Ballet Contemporani de Barcelona dirigit per Amèlia Boluda a "Fetitxe".

El 16 de juny el cantautor valencià Partaka presentava el seu "Enigmàtic món" a L'Espai. I dos dies més endavant, el 18, El Festival d'estiu del Grec sortia al carrer i omplia d'espectacles els barris de Barcelona era "El Grec al carrer". L'edició del Festival del Grec d'aquell any va donar cabuda per primer cop a una sèrie de muntatges tradicionalment considerats espectacle menor, amb la voluntat de reconèixer aquestes activitats. En el cicle hi participaven 250 artistes. La temporada del Grec s'havia obert el dia abans amb "Pescadors de perlas", la primera gran obra de Georges Bizet amb un muntatge amb Marcello Giordani, Vicenç Sardinero, entre d'altres i amb la direcció musical de Bertrand de Billy.

El 23 de juny els fados, el flamenc i l'erotisme de butxaca s'hostatjaven al Teatre Malic. Dins el cicle "Teatre de Butxaca" el següent dijous hi hauria un recital de fados a càrrec de la cantant portuguesa Luz Sá da Bandeira. L'endemà, 24 de juny, el Teatre Tívoli acollia el Festival Olímpic de les Arts amb "Tirano Banderas" de Valle-Inclán amb la direcció escènica de Lluís Pasqual, una coproducció de la Comunitat de Madrid, el teatre Odeón de París, el Teatre Lliure, i el Quinto Centenario, entre les entitats més importants. I cal recordar també aquell 24 de juny per l'actuació estelar del jazzman Miles Davis al Grec'92.

El 25 de juny el Teatre Romea acollia un espectacle del Festival Olímpic:

"El desengany" de Francesc Fontanella. Entre els intèrprets hi havia Jordi Bosch i Maria Lanau i la direcció era de Domènec Reixach. També el dia 25 l'Irregular Dansa porta a l'Espai "Zu Sara Zara". Els Espais a l'Espai. El Teatre Lliure acollia l'actuació del coreògraf i ballarí japonès Min Tanaka. La Glorificació del grotesc.

El 26 de juny el Teatre Grec acollia l'actuació de Serrat. El 27 de juny al Teatre Lliure feia la reposició de "Les noces de Fígaro" en homenatge a Fabià Puigserver, mort feia un any. El Schiller Theater sota la direcció Katharina Thalbach presentava un "Macbeth" de Shakespeare al Teatre Poliorama a Barcelona. Tres dies més tard, el 29 de juny, el Teatre Tívoli acollia aquella nit l'estrena de l'òpera-rock "Tides & waves" de la compositora polaca Joanna Bruzdowicz. El dia 30 de juny el Teatre San Martín de Buenos Aires s'apropava al Teatre Lliure amb "Hamlet"-actor de William Shakespeare. El director era Ricardo Bartís.

L'1 de juliol el Grec ofería l'actuació de Van Morrison. Mentrestant, el Teatre Poliorama portava "Lope de Aguirre, traïdor" de Sanchis Sinisterra, dirigida i interpretada per José Luis Gómez. El dia 2, es feia públic que a partir del 7 de juliol s'estrenava al Teatre Villarroel "Pssh...", una mirada còmica de Vol Ras al món dels hospitals, sota la direcció de Pep Cruz. El 3 de juliol Jérôme Savary obre l'autèntic "Cabaret" al Teatre Novetats. L'obra de Joe Masteroff, dirigida per J. Savary i interpretada per Nina, Ovidi Montllor, Silvia Tortosa. El 6 de juliol el Teatre Malic ofería "Mándame", un espectacle interpretat per la Companyia Cocotte i dirigit per M. Berthelius i A. Vargas.

El 7 de juliol el Teatre Grec presentava "Isabel, tres caravel·les i un embolicador" el descobriment segons Dario Fo produïda per el Centre Dramàtic de la Generalitat de València i amb Pep Cortés, Pep Molina. El Teatre Goya acull una àmplia mostra del millor flamenc actual. El Teatre Poliorama recollia els Contes de Grimm en una versió dirigida per Bernhard Minetti. L'endemà, 8 de juliol, "Jo he servit al rei d'Anglaterra" de Bohumil Hrabal es presentava al Teatre Lliure sota la direcció d' Ivo Krobot. I el "Don Quijote" de Scaparro interpretat per Josep Mª Flotats, al costat de Juan Echanove, arribava al Tívoli dirigit per el propi Maurizio Scaparro. El dia 9 de juliol hi havia diversos esdeveniments teatrals a l'escenari del Teatre Poliorama un espectacle dirigit per Lluís Pasqual i amb música de Lluís Llach feia lluir-se Alfredo Alcón, que deia *Interpretar los caminos de Federico es un lujo*. I el mateix dia a l'escenari del Poble Espanyol arribaven els reis de la salsa: Celia Cruz, Tito Puente,...en un concert del Festival del Grec'92.

Dos dies més tard, l'11 de juliol, l'arpa del celta Alan Stivell tibava les seves cordes al Festival del Grec. Quatre dies més tard, el 15 de juliol, Carles Santos portava la seva òpera "Asdrúbila" al teatre Tívoli. I aquella mateixa nit el Teatre Poliorama ofería "Manipulator & underdog", un espectacle de marionetes per a adults de la companyia holandesa Stuffed poppet theatre dirigida per Nivelte Tranter.

El 16 de juliol el coreògraf Cesc Gelabert estrenà al Teatre Lliure "Kaalom Kaalon", un espectacle de dansa sobre les passions. Un dia més tard, el 17, el musical "Flor de nit" de Dagoll-Dagom comptaria amb un sistema de traducció al castellà. L'endemà, 18 de juliol, el teatre es plantejava el tema de les llengües minoritàries. El 19 de juliol el Grec'92 tancava les seves portes amb l'actuació de Ketama i Los Látin All Stars. I mentrestant, el Festival d' Holzminden premiava a Sèmola Teatre per "Híbrid". El 20 de juliol, la poesia de Carles Riba era la protagonista en un concert de Rafaels Subirachs al Teatre Poliorama. I el dia 21 se sabia que l'actuació de Joan Manel Serrat i els concerts programats al Grec'92 havien aconseguit triplicar l' assistència de públic al Festival, amb un percentatge del 54%.

El 23 de juliol les actrius Irene Papas i Núria Espert estrenaven la seva "Medea" d'Eurípides al Festival del Grec amb música del compositor grec Vangelis i direcció de Núria Espert. En l'obra també intervenien els actors Manuel de Blas i Carlos Lucena. També el dia 23 el Tricicle tornava a dur l'espectacle "Slàstic" al Teatre Tívoli. Tres dies més tard, el 26, l'actriu francesa Geneviève Page portava el millor de la poesia francesa al Teatre Poliorama amb "Paroles de poètes", una illa serena. El 27 de juliol el Ballet de Bielorússia

actuava al Teatre Goya . "El sarau" de Joan Brossa" era interpretat per Mercè Bruquetas, entre d'altres, sota la direcció de H. Bonnin. Una esplèndida galeria brossiana. L'endemà, 28 de juliol, el Teatre Condal tornava a portar el "Bufaplanetes" de Pep Bou. El juliol abaixava el teló el dia 30 amb "Somcinc", una coreografia de la Companyia Nats Nus Dansa dirigida per Toni Mira.

El 3 d'agost l'estiu continuava amb Núria Espert i el cicle "Una nit amb..." es tancava amb una antologia de poetes catalans contemporanis.

El 8 d'agost²³⁶ el regidor de Cultura de l'Ajuntament de Barcelona, Oriol Bohigas, anuncià que no es farien més edicions del Festival de Tardor. Argumentava que un esdeveniment com el que s' acabava, tenia de negatiu que ens mal acostumava, i que un Festival com aquest tenia necessàriament un caràcter excepcional, per el que va indicar que un Festival de Tardor no entrava en els seus plans.

Aquell mateix dia el periodista i crític Joan Anton Benach feia una anàlisi del Festival Olímpic en un article a La Vanguardia²³⁷ en el que opinava que la programació olímpica havia estat precedida de crisis internes, minsos pressupostos i una considerable improvisació, però que tot plegat havia ofert una acceptable qualitat d' oferta global. De tota manera es plantejava interrogants sobre la seva utilitat i sobre el futur de cicles escènics a la ciutat.

L'11 d'agost es feu públic que 90 mil espectadors havien passat pel Teatre Villarroel.

Aquell mateix 11 d'agost²³⁸ Pep Munné, Josep Costa i Francesc Lucchetti assumiren la gestió del SAT-Sant Andreu. La concessió no implicava cap aportació monetària municipal però es feien càrrec de les despeses i el manteniment del Teatre.

²³⁶ LA VANGUARDIA, dissabte 8 d' agost de 1992, pàgina 29, "*Oriol Bohigas anuncia que no se celebrarán más ediciones del Festival de Tardor*" article de Santiago Fondevila.

²³⁷ LA VANGUARDIA, dissabte 8 d' agost de 1992, pàgina 31, "*Festival Olímpic de les Arts: los aciertos, el compromiso y las rebajas*" article de Joan Anton Benach.

²³⁸ LA VANGUARDIA, dimarts 11 d' agost, pàgina 25, "*Munné ,Costa y Lucchetti asumen la gestion del Sant Andreu Teatre*" article de Redacció

El 13 d'agost, en una entrevista realitzada a La Vanguardia²³⁹ per el periodista Santiago Fondevila a Daniel Martínez, Director general de l'empresa de serveis i produccions teatrals Focus s'informava de que la referida empresa a partir de la propera temporada gestionaria directa o indirectament quatre espais escènics de Barcelona i destinarà a la producció o coproducció de vuit espectacles 230 milions de pessetes.

El 29 d'agost moria l'actor teatral Josep Mª Angelat a l'edat de 70 anys.

L'1 de setembre Andreu Morte, ja ex - director del Teatre del Mercat de les Flors, promovia una fundació dedicada als nous llenguatges escènics. El 4 de setembre l'espectacle de Els Joglars "Yo tengo un tío en América" causava sensació a Edimburg. El dia 5 Dagoll-Dagom reprenia les funcions del musical "Flor de nit" al Teatre Victòria. I l'endemà, 6 de setembre, Els Joglars reberen el premi de la crítica al Festival de les Arts d' Edimburg". L'11 de setembre, el dia de la diada, el Teatre Novedades feia concloure l'espectacle "Cabaret" per manca de públic. A mitjans de setembre, el dia 15, El Jove Teatre Regina presentà els 9 espectacles de la propera temporada.

El 16 de setembre²⁴⁰ es va fer públic que les obres de reforma del Teatre Condal havien costat 25 milions de pessetes.

El 18 de setembre el Teatre Condal acollia "El trio en Mi Bemoll" d' Eric Rohmer en una versió dirigida per Fernando Trueba i interpretada per Sílvia Munt i Pep Munné.

El 24 de setembre moria, sobtadament a l'edat de 75 anys, Mary Santpere.

El 27 de setembre el Teatre Regina començava la temporada amb "Cataplaf!" un espectacle creat per Josep Mota, Carles Cartes i Lluís Graells i dut a escena per la companyia La Trepça. L'endemà, 28 de setembre, el Teatre Villarroel retia homenatge al transformisme amb l'espectacle "Braguetes", una Producció Catalana de Gags amb Santi Sants i Pirondello dirigits per Ángel Alonso. El 30 de setembre "Un dels últims vespres del carnaval" interpretat per Juanjo Puigcorbé era escollit millor espectacle de la temporada anterior i el teatre català li atorgava un premi.

²³⁹ LA VANGUARDIA, dijous 13 d'agost de 1992, pàgina 21, "*La empresa Focus revoluciona el mapa teatral de Barcelona*" entrevista de Santiago Fondevila.

²⁴⁰ LA VANGUARDIA, dimecres 16 de setembre, pàgina 37, "*Las obras de remodelación del Teatro Condal han costado 25 millones de pesetas*" article de Redacció.

L'1 d'octubre la Generalitat anunciava²⁴¹ que pretenia fer de l'Espai un centre de contractació.

El 2 d'octubre el Mercat de les Flors presentava²⁴² els 30 espectacles que serien exhibits a la seva desena temporada. Una temporada que comptaria amb un pressupost de 725 milions de pessetes i amb les actuacions de Peter Brook, Anne Teresa de Keersmaeker, Thierry Salmon, Lluís Pasqual i el Talleret de Salt.

El dia 4 d'octubre les "Preguntes i respostes sobre la vida i la mort de Francesc Layret, advocat dels obrers de Catalunya" de Mª Aurèlia Capmany i Xavier Romeu ressonaven al Teatre Adrià Gual a través de la direcció de Josep Anton Codina.

El 6 d'octubre²⁴³, Lluís Homar era nomenat nou director artístic d'un Teatre Lliure preocupat pel seu futur: *Si el proyecto no va adelante, es el final del Lliure*, - va dir. La programació teatral per a la temporada girava al voltant d'autors contemporanis, entre els quals hi havia l'irlandès Friel i el francès Koltès.

El 7 d'octubre la direcció de l' Institut del Teatre anunciava²⁴⁴ un procés de redefinició de la programació dels seus teatres, La Cuina i l' Adrià Gual, presentant treballs dels ex alumnes i acollint també en el futur alguns dels espectacles presentats a la Fira de Teatre de Tàrraga.

El 9 d'octubre finia la vida de la centenària actriu catalana Marta Grau a Blanes.

L' 11 d'octubre el pianista i compositor Manuel Garcia Morante i H. Bonnin obrien la temporada del Teatre Malic. Aquell mateix dia el cantautor

²⁴¹ LA VANGUARDIA, dijous 1 d' octubre de 1992, pàgina 46, "La Generalitat quiere hacer de l' Espai centro de contratación" article de Redacció.

²⁴² LA VANGUARDIA, divendres 2 d' octubre d 1992, pàgina 44, "Treinta espectáculos se exhibirán en la décima temporada del Mercat" article Teresa Sesé.

²⁴³ LA VANGUARDIA, dimarts 6 d' octubre de 1992, pàgina 42, "Lluís Homar: Si el proyecto no va adelante es el final del Lliure" article de Santiago Fondevila.

²⁴⁴ LA VANGUARDIA, dimecres 7 d' octubre de 1992, pàgina 53, "Los teatros de l' Institut apostarán por los trabajos de ex alumnos" article de Teresa Sesé.

català Rafael Subirachs s'acomiajava de l'Espai amb l'espectacle "Miralls". El dia 14 d'octubre l'humor anglès de Noel Coward arribava a l'Institut del Teatre a través de l'obra "Vides íntimes" produïda pel Centre Dramàtic d'Osona. Dirigia Jaume Melendres i interpretaven, entre d'altres, Laura Prat i Manuel Vega,... També el dia 14 el Teatre Condal ofería "Dibuixos Animats" gràcies a Les Funambules. El guió i la direcció eren de Joseph Collard i Jean Louis Danvoye i l'interpret Joseph Collard. Humor gestual sense gaire utilitatge i amb molta imaginació.

El 15 d'octubre el "Pretèrit Perfecte" de Mercedes Abad, una comèdia sobre el sexe, es representava al Teatreneu per Pepa Plana i Imma Bracors dirigides per Jordi Llop. Mentrestant L'Espai es convertia en l'escenari de "Héktor i Hektòria", un drama sexual de la companyia de dansa Bubulus dirigit per Carles Sala.

L'endemà 16 d'octubre es va anunciar²⁴⁵ que el Sant Andreu Teatre (SAT) esdevindria a partir del mes de gener un centre cultural polivalent. Danat Dansa seria la companyia estable de dansa del nou Centre Urbà de les Arts. El teatre oferiria a més de teatre, una programació estable de música, exposicions i recitals de poesia.

El 17 d'octubre el Mercat ofería el "Tartuf" de Molière amb la direcció escènica de Konrad Zshiedrich i interpretada per la companyia El Talleret de Salt. Cal destacar la interpretació de Mercè Pons. El 19 d'octubre es posava la "Pell de gallina" al Teatre del Mercat de les Flors amb un espectacle de dansa dirigit per Tomeu Vergés.

El dia 21 d'octubre, en la presentació de la temporada del Teatre Poliorama,²⁴⁶ l'actor i director teatral Josep Mª Flotats reconeixia que les relacions amb la Conselleria de Cultura de la Generalitat i més concretament amb el seu Conseller Joan Guitart grinyolaven .

Aquell mateix dia La Cuina mostrava "Querido Ramon", un recorregut per l'obra de Gómez de la Serna dut a terme per la Companyia Teatro Rosaura. Interpretaven Ramón Susana Hernández i Alberto Jiménez sota la direcció d'Ernesto Caballero. L'endemà, 22 d'octubre, la Sala Beckett apostava per Iberoamèrica en el començament de la seva temporada. Aquell mateix dia el

²⁴⁵ LA VANGUARDIA, divendres 16 d' octubre de 1992, pàgina 46, "El SAT serà a partir de enero un centro cultural polivalente" article de Redacció.

²⁴⁶ LA VANGUARDIA, dimecres 21 d' octubre de 1992, pàgina 43, "Flotats reconoce que las relaciones con la Conselleria de Cultura chirrian" article de Santiago Fondevila.

Teatre Adrià Gual acollia "Vides íntimes" de Noël Coward en un muntatge del Centre Dramàtic d'Osona dirigit per Jaume Melendres i amb la interpretació de Manuel Veiga i Montse Damian, entre d'altres.

El 23 d'octubre començava la primera de les quatre nits que L'Espai oferia amb Tete Montoliu Trío. També aquell dia al Teatre del Mercat de les Flors es podia veure "La verdad està en inglés" de Rafael Ponce per la Companyia Esteve i Ponce. Interpretaven Rafael Ponce i Gerardo Esteve i dirigia Gerardo Esteve.

El 24 d'octubre un informe confidencial d'Oriol Bohigas a Pasqual Maragall aixecava polseguera en el món cultural barceloní²⁴⁷. La publicació del Informe enviat per Bohigas no va agradar a l' alcalde i posava de manifest la poca sintonia entre l' alcalde i el Regidor, i la absència de l' aposta cultural per una Barcelona post olímpica. Josep Montanyès qualificava de "lamentable" la tesi de Bohigas sobre el Teatre Lliure²⁴⁸.

Aquell mateix 24 d'octubre naixia a Ciutat Vella un nou petit teatre: el Tantarantana. El dia 25, Jaume Salom debutava al món del musical amb "La lluna de València", un espectacle que reobria el Teatre Borràs. Maife Gil, Enric Pous i Ernest Pou, entre els intèrprets, eren dirigits per Ricard Reguant.

El 28 d'octubre "Con el culo al aire" era la nova proposta lúdica del Teatre Malic amb la signatura de Godoy.

El dia 29 d'octubre apareixia la notícia²⁴⁹ de que reneixien dos teatres i naixia una revista, fruit dels acords Focus-Balaña. L'empresa teatral i l'exhibidora col·laboraven en la reobertura temporal del Teatre Borràs i del Teatre Tívoli i en la revista de cinema i de teatre "Un programa de Barcelona" gratuïta per als espectadors.

²⁴⁷ LA VANGUARDIA, dissabte 24 d' octubre de 1992, pàgina 37, "Un informe confidencial de Bohigas a Maragall agita el mundo cultural barcelonés" article de Santiago Fondevila

²⁴⁸ LA VANGUARDIA, dissabte 24 d' octubre de 1992, pàgina 39, "Montanyés tilda de lamentable la tesis de Bohigas sobre el Lliure" article de Santiago Fondevila.

²⁴⁹ LA VANGUARDIA, dijous 29 d' octubre de 1992, pàgina 47, "Dos teatros y una revista fruto de los acuerdos Focus-Balaña" article de Santiago Fondevila.

El 29 d'octubre²⁵⁰ L'escola de teatre La Casona obrí una sala alternativa. La degana de les acadèmies privades d'interpretació de Barcelona inaugura un teatre, la Sala Alternativa de Teatro, al carrer Burgos, dedicada a espectacles de petit format a la seva seu de Sants.

L'1 de novembre El Jove Teatre Regina exhibia una notable adaptació de "El cercle de guix" de Bertold Brecht per la companyia La Tropa. El director era Carlo Formigoni. I aquell mateix dia el Teatre Romea mostrava "La filla del mar" d'Àngel Guimerà en la interpretació d'Anna Güell, Laura Conejero i d'altres, a les ordres de Sergi Belbel. El muntatge deixava veure l'altra platja de Guimerà. El dia 3 de novembre "Preterit Perfecte" es prorrogava en el Teatreneu fins el dia 15. I el dia 6, el Festival de Titelles començava amb un espectacle italià de "Pupi". Mentrestant, al Mercat de les Flors hi havia "Les aiguilles et l'opium" de l'autor, director i intèrpret Robert Lepage del National Arts Centre de Canadà. Un espectacle sobre Lepage i la utopia del teatre total. L'endemà, 7 de novembre, el Teatre Adrià Gual el Festival Internacional de Titelles presentava "Visita guiada all'opera" de G. Cuticchio i S. Licatá amb la interpretació de Mimmo Cuticchio. Dos dies més tard, el 9, el Teatre Romea, Centre Dramàtic de la Generalitat, presentava Muntsa Alcañiz a "Civilitzats, tanmateix" i "Fanny" dirigides per Francesc Nel·lo. Començaven els dilluns de Montse Alcañiz.

El 13 de novembre²⁵¹ el conseller de Cultura de la Generalitat, Joan Guitart, confirmà el cessament de Max Cahner com a comissari del Teatre Nacional. Max Cahner afirmà que cessa del seu càrrec a petició pròpia ja que la seva presència en començar les obres no és necessària .

Aquell 13 de novembre Margarita Guergé estrenava el seu muntatge de dansa "Constanza" al Mercat de les Flors. L'endemà, dia 14, el Teatre Lliure acollia el Centre Dramàtic de la Generalitat de València amb l'obra "Estimat mentider" de Jerome Kilty, dirigit per Rafael Calatayud i interpretat per Pep Cortés, Isabel Rocatti, entre d'altres. I el 17 de novembre Max Cahner va cessar del seu càrrec, segons ell, pel retard en la construcció del Teatre Nacional de Catalunya.

²⁵⁰ LA VANGUARDIA, divendres 30 d' octubre de 1992, pàgina 52, "*La escuela de teatro La Casona abre una sala alternativa*" article de Redacció.

²⁵¹ LA VANGUARDIA, divendres 13 de novembre de 1992, pàgina 39, "*Guitart confirma el cese de Cahner en el Teatre Nacional*" article de Redacció.

El 18 de novembre es feia una antologia d' "Històries de la puta mili" al Teatre Condal.

El 20 de novembre el Mercat de les Flors acollia el Teatro Fronterizo amb "Rodeo" de Lluïsa Cunillé. Intepretaven Carme González i Ariadna Gil, entre d'altres, sota la direcció de Luis Miguel Climent. El dia 22 Àngels Gonyalons, que protagonitzaria en uns dies "Memory" al Teatre Tívoli, va dir *Para hacer teatro en Barcelona has de pertenecer al grupito de amigos de turno*. Aquell mateix dia una producció de Los Angeles Theatre, "The hip-hop waltz of Eurydice" de l'autor i director Reza Abdoh, es presentava al Mercat de les Flors. Un muntatge teatral sobre Orfeu, Eurídice i l'apocalipsi.

El dia 25 de novembre Els Joglars començaven les seves actuacions a un teatre de Londres. S'hi estarien tres setmanes. També el dia 25, el mestre Enric Morera, era finalment homenatjat al Teatre Lliure amb un concert. Dos dies més tard, el 27, el Teatreneu representava "Bones Festes" d'Alan Ayckbourn amb Alfred Lucetti i Assun Planas entre els intèrprets i Tazmin Townsend a la direcció. L'endemà, 28 de novembre, el "Mareig" de Jordi Sánchez era interpretat per Joan Anton Rechi al Teatre Adrià Gual. I el dia 30 de novembre L'Espai hostatjava "A l'ombra de l'ocellot", una coreografia de Montse Lladrés.

El mes de desembre començava teatralment el dia 2 a la Cuina de l'Institut amb la Companyia Morel de Teatre que representava "La parella és..." de Josep Pere Peyró. Entre els intèrprets hi havia la Marta Pérez i en Jorge Álvarez. El 3 de desembre al Teatre Victòria El Tricicle adaptà i dirigí una versió per a escolars de "El barbero de Sevilla" de G. Rossini. També el dia 3 el Teatre del Mercat de les Flors presentava dues produccions teatrals: d'una banda, "Des passions", una obra escrita i dirigida per Thierry Salmon que expressava passions desmesurades i de l'altra, "Tu rai que vius bé", un monòleg en el qual Pere Sagristà interpretava diversos personatges nascuts en les plomes literàries de Quim Monzó, Sergi Pàmies, Manuel Joan i Arinyó i Lluís Anton Baulenas. Els directors d'aquest muntatge que presentava un Pere Sagristà sintàctic eren Magda Hernández i el mateix Pere Sagristà.

L'endemà, 4 de desembre, l'actor i director teatral Mario Gas i l'espectacle de Els Joglars "Yo tengo un tío en América" rebien els Premis de la Crítica de Barcelona. L'endemà, 5 de desembre, el Teatre Lliure acollia l'obra "Der gultsch mensch von Sezuan" de Bertold Brecht en una producció de la companyia de Theatre Tri-Bühne de Stuttgart dirigida per Gábor Zsámbéki.

El dia 10 de desembre Los Morancos actuaven al Teatre Goya. Dos dies més tard, el 12, Anne Teresa de Keersmaecker tornava al Teatre del Mercat de les Flors amb "Achterland", un espectacle de dansa de la companyia belga Rosas que tractava la perversitat de la innocència. El 15 de desembre Albert Pla tornava a Barcelona i ho feia a la Sala Apolo amb l'espectacle pseudomusical "No solo de rumba vive el hombre". El dia 17 "Estem divinament", una coreografia de Ramon Oller interpretada per ell mateix i produïda per la companyia Metros, arribava al Mercat de les Flors. Un muntatge de roses i llàgrimes. El dia 18 de desembre el Teatre Villarroel portava tota la màgia de l'encantador Magic Andreu amb "M'Enkanta". I aquella mateixa nit es feien "Els Pastorets" de Pitarra al Mercat de les Flors, interpretats per Joan Anguera i Manuel Dueso, entre els actors dirigits per Frederic Roda Fàbregas. Una ambiciosa i arriscada operació de rescat d'aquest clàssic. El 19, la "Muerte accidental de un anarquista" de Dario Fo, - una tragicomèdia de la raó d'estat-, arribava al Teatre Borràs amb la interpretació de Paco Morán i la direcció de Angel Alonso. I el dia 20 la Llol Bertran actuava al Teatre Condal amb el musical "One woman show" dirigit per Josep Mª Mestres. Aquella mateixa nit a l'escenari del Teatre Regina la companyia La Ínfima-La Puça presentava "Güitxi-güitxi".

El 21 de desembre s' anunciava²⁵² que la setmana passada s' havia manifestat el compromís institucional per a la construcció del Nou Teatre Lliure al Palau de l'Agricultura que sorgia del Ministerio de Cultura, la Generalitat, l'Ajuntament de Barcelona i la Diputació.

El 22 de desembre al Teatre Goya s' estrenava "Vis a vis en Haway" d'Alonso de Santos, una interpretada per Julia Torres i Joaquín Kremel sota la direcció de Gerardo Malla.

El 31 de desembre es tancava l'any teatral del 92 amb les pròrrogues de dues obres: "La filla del mar" al Teatre Romea i el "Nou Memory" al Teatre Tívoli.

²⁵² LA VANGUARDIA, dilluns 21 de desembre de 1992, pàgina 37, "Compromiso institucional para el nuevo Teatre Lliure" article de Redacció.

1993

El 8 de gener Cae Ma Deila portava la percussió i la dansa africanes al Teatre Malic. Dirigia a escena Antoni Español. Quatre dies més tard, el 12 de gener, Rafael Angalda i Rosa Mª Sardà rebien els Premis Nacionals de Teatre. El dia 14, el Teatre del Mercat de les Flors acollia l'espectacle de dansa "Sur, perros del sur" de la companyia Mal Pelo. Els intèrprets eren María Muñoz i Pep Ramis. EL 16 de gener el Teatre Lliure presentava l'obra de teatre "Dansa d'agost" de Brian Friel, un viatge a la memòria d'una família irlandesa amb cinc filles. Anna Lizarán i Muntsa Alcañiz, entre els intèrprets eren dirigides per Pere Planella. El 19 de gener es feien públiques dades sobre l' assistència de públic al teatre. Més de 350 mil persones havien vist l'espectacle "Terrífic" de El Tricicle que aquell dia tornava al Teatre Victòria.

El 21 de gener el Teatre Goya oferia "Ssscum!" amb Pepe Rubianes.

El dia 26 les "Aus" de Chejov amb la direcció de Teresa Vilardell i la interpretació de Francesc Lucchetti, Pep Tosar i d'altres, va presentar-se al Mercat de les Flors.

El 27 de gener naixia el nou Sant Andreu Teatre²⁵³, un centre cultural obert a totes les arts i l'espectacle. L'espai municipal cedit a una gestora privada encapçalada per Josep Costa, Pep Munné i Francesc Lucchetti, que n'havien acceptat la gestió, arrencava amb una exposició col·lectiva i amb la reestrena d'una gran èxit teatral "Danny i Roberta" de John Patrick amb direcció de Josep Costa.

Al dia següent, el 28, L'Espai acollia "No trepitgeu la gespa", una coreografia d'Avelina Argüelles que explicava el bosc desencantat. L'endemà, dia 29, el Teatre Tantarantana inaugurava les seves sessions nocturnes i de matinada. El 31 de gener el Teatre Poliorama, Centre De la Generalitat, presentava "Nus" de Joan Casas. Els intèrprets eren Mercè Leixà i Manel Barceló i estaven dirigits per Ramon Simó.

L'1 de febrer començava el segon mes de l'any 93 amb l'obertura de la nova temporada de la Sala Beckett, que encetava una nova línia de producció i d'exhibició. Els seus responsables volien evitar -tal com van dir amb les seves pròpies paraules- *las servitudes de la programación continuada i regular, que nos alejó de las intenciones iniciales*.

El dia 2 el Teatre del Mercat de les Flors mostrava "Porca Miseria!", la revelació de Luciano Federico en un muntatge dirigit per J. Antonio Ortega i amb textos de Claudio Bisio, Eduardo Erba i Sergio Conforti. El 3 de febrer es feia a la Sala Beckett "El dinar" de T. Bernhard amb Àngels Poch, Isabel Rocatt i d'altres seguint les directrius de Calixto Bieito. Mentrestant, el Mercat de les Flors presentava la coreografia "Corol·la" d'Àngels Margarit. Un espectacle d'uns cercles exquisits. I l'endemà 4 de febrer l'humor murri i cruel de Llos Macloma, 3 clows francesos subversius, arribava al Teatre Villarroel. Aquella mateixa nit el compositor i pianista Lluís Vidal exposava les seves darreres creacions jazzístiques a l'Espai.

Tres dies més endavant, el 7 de febrer, el cantautor Joan Bibiloni posava música als poemes de Miquel Àngel Riera amb la companyia Teatre Ciutat al Teatre Lliure. Dramatitzaven els textos Lluís Massanet i Pep Tosar. El 10 de febrer el Mercat de les Flors mostrava l' "Elegia", un muntatge de poesia escènica a l'entorn de Goethe i Beethoven. Els intèrprets d'aquesta elegia de l'impossible eren el poeta i traductor Feliu Formosa, el ballarí Andrés Corchero

²⁵³ LA VANGUARDIA dissabte 23 de gener de 1993, pàgina 37, "*Nace el nuevo SAT un centro cultural abierto a todas las artes del espectaculo*" article de Redacció.

i el pianista Miquel Farré. Aquest espectacle d'art total que aplegava poesia, música i dansa, es basava en un text de J.W. Goethe i amb música de Beethoven.

L'11 de febrer L'Espai acollia la presentació del primer disc del grup de folk Primera Nota. I el 12 de febrer els humoristes Faemino y Cansado obrien les funcions golfes del Teatre Victòria quatre teatres de Barcelona programen sessions de matinada que recullen l'abundant collita d'espectacles a l'entorn al cabaret, de qui el teatre català va donar prova a la Carpa Barcelona. El 19 de febrer el Mercat de les Flors acollia l'espectacle de dansa-teatre "Cuento sin título". Els autors, intèrprets i alhora directors eren Carles Mallot i Inés Boza. La nit del 20 de febrer Carme Cuesta protagonitzava el musical "Historietes", un nou musical de Dagoll-Dagom. I també el dia 20 la Sala Beckett era testimoni del retorn d' Amparo Soler Leal al teatre. L'obra representada era "Amanda" de Carsten Ahrenholz dirigida per H. Bonnin. El dia 24 l'actriu Amparo Soler Leal reconeixia *La sensación de regresar al teatro me ha rejuvenecido*.

El 25 de febrer la companyia Duende presentava el "Romancero Gitano" de Federico García Lorca al Teatre Villarroel. I mentrestant a L'Espai la companyia Robadura Dansa estrenava una obra creada i dirigida per Paco Macià: "A sensu contrario". Tres dies més endavant, el 28 de febrer, el Teatre Malic oferia "La nit just abans dels boscos" de Bernard-Marie Koltès interpretada per Mingo Ràfols i dirigida per Rafel Durán.

El 3 de març Pere Tàpias celebrava el seu 25è aniversari en el món professional de la música i a L'Espai. L'endemà, 4 de març, el Mercat de les Flors complia 10 anys. I va celebrar-ho, sense la presència del seu director, amb "Impressions de Pellèas" de Peter Brook interpretat per Gerard Theruel, Norma Lerer i d'altres. Aquell 4 de març Lluís Pasqual era reelegit director del Teatre d'Europa, mentrestant al Sant Andreu Teatre es representava "Les cinc-centes i una nits" de Francesc Luchetti interpretava Isabel Mestres, sola a l'escenari dins un llit, dirigida per Lurdes Barba. Dos dies més tard, el 6 de març, tornava a publicar-se l'única revista de teatre i dansa "Escena".

El dia 9 de març, Josep Mª Pou es presentava com a "El cazador de Leones" de Javier Tomeo al Mercat de les Flors. Un monòleg dirigit per Jean-Jacques Préau. L'actor va dir aquell dia *Hacer un Tomeo es como enfrentarse a un Miura*. La Sala Beckett presentava un "Miserere Próspero" de José Sanchis Sinisterra amb la companyia Teatro Fronterizo dirigida pel mateix autor. En el

muntatge interpretat pels actors Carlos Lillo i Remei Barrio, entre d'altres, Shakespeare apareix com un pretext.

L'endemà, dia 10, Mercè Bruquetas, Mercè Managuera i Josep Minguell interpretaven al costat d'altres actors "Anuncis Classificats" d'Olivier Dutaillis amb la direcció escènica de Konrad Zschiedrich. L'obra presentava la vocació de la mare soltera. Aquell mateix dia la novel·la "L'amant bilingüe" de Juan Marsé era duta al Teatreneu amb la direcció escènica de Josep Pere Peyró i la interpretació de Josep Salvatella, entre els actors, que explicava la història impossible d'un xarnego.

I dos dies més tard, el 12 de març, l'Associació d'Espectadors del Teatre Lliure celebrava el seu primer lustre. I per celebrar que feia 10 anys va nomenar Miquel Martí i Pol com a soci número 1.000. El 13 de març el Teatre Romea oferia "El sueño de la razón" de Antonio Buero Vallejo en una producció del Centre Dramàtic de la Generalitat de València, interpretada per Manuel de Blas i Marina Sarna com a protagonistes i dirigida per Antonio Tordera.

El 15 de març²⁵⁴ l'àrea de Cultura de l'Ajuntament de Barcelona reconeix dificultats pressupostaries per al Festival d'Estiu, però diu que tot i així el farà.

El dia 16 de març al Sant Andreu Teatre es representava "El cartell del Cosmos" de Landford Wilson interpretat per Pep Sais i també "Beirut" d'Alab Bownw interpretat, entre d'altres, per Josep Linuesa sota la direcció de Josep Costa. El tema de l'espectacle era l'amor als temps de la pesta. El dia 17, Mercè Arànega portava al Teatre Malic el monòleg "Viatge a la felicitat" de Franz X. Krötz, que parlava de la dolça balada d'una esclava. La direcció anava a càrrec de Pere Planella. Aquella mateixa nit L'Espai acollia "Companyia Satsumas" de White Lily amb coreografia de Mercè Boronat, tota una sorpresa. L'endemà, 18 de març, Lluís Pasqual assegurava confiar en què el ministre Josep Borrell ajudés al Teatre Lliure. Mentrestant, el Mercat de les Flors acollia "La gran sultana" de Miguel de Cervantes amb la direcció escènica d'Adolfo Marsillach i la interpretació de Silvia Marsó i Manuel Navarro, entre d'altres.

El 23 de març²⁵⁵ l'Institut del Teatre, ara ja amb rang universitari, celebrava els seus 80 anys. Pau Monterde era en aquell moment el director.

²⁵⁴ LA VANGUARDIA, dilluns 15 de març de 1993, pàgina 31, "Si no fem Grec farem Romà" article de Santiago Fondevila.

²⁵⁵ LA VANGUARDIA, dimarts 23 de març de 1993, pàgina 47, "El Institut del Teatre ja con rango universitario, celebra sus 80 años" article de Santiago Fondevila.

El 25 de març "Los hermanos Karamazov" de Fedor Dostoievski arribaven a l'escenari del Teatre Romea de la mà de la companyia Mossoviet de Moscou. Dirigia Pavel Khomsky aquesta història d'una passió que mai no mor. També el 25 l'Espai estrenava la "Banda Sonora" de Toni Xuclà i el Teatre Adrià Gual inaugurava el seu cicle de dansa amb el Ballet de Zaragoza. I el dia 26 els Coal Jerks omplien de soul la Sala Apolo. L'endemà, 27 de març, el Teatre Poliorama ofería "Tot assajant Dom Joan" de Brigitte Jacques dirigida per Josep Mª Flotats, intepretada per Flotats i Mercè Pons, entre d'altres. L'espectacle mostrava les lliçons del mestre Flotats. Aquell mateix dia l'actor i director afirmava *El poliorama no és el Nacional*. El dia 31 de març es tancava el mes amb el grup "Jaleo" que presentava la seva fusió de dansa i música al Teatre Adrià Gual. Aquella nit del 31 de març el grup Comediants inaugurava el Festival de Mérida amb "Dimonís".

El 6 d'abril "Fuenteovejuna" de Lope de Vega s'instal·lava al Mercat de les Flors amb la Compañía Nacional de Teatro Clásico dirigida per Adolfo Marsillach. El 7 d'abril "Cartes d'Amor" d' A. R. Gurney arribava al Sant Andreu Teatre gràcies a la interpretació de Sílvia Munt i Pep Munné, entre d'altres, dirigits per Josep Costa. L'obra narrava una història d'amor a distància. L'endemà, 8 d'abril, Pep Bou era guardonat a Alemanya pel seu espectacle de bombolles. I l'endemà passat, 9 d'abril, Carles Canut i Amparo Moreno feien una parella de vodevil al Teatre Condal amb un disbarat còmic: "No et vesteixis per sopar" de Marc Camoletti dirigit per Ricard Reguant.

Cinc dies més tard, el 14 d'abril, Àgata Roca i Carme Pla, entre d'altres, explicaven "Petits contes misògins" de Patricia Highsmith al Teatre Villarroel. El 15 d'abril Avelina Argüelles reestrenava "No trepitgeu la gespa" al Teatre Adrià Gual. El dia 16 el Teatre Goya presentava "Eva al desnudo" de Mary Orn. El muntatge era dirigit per Angel García Moreno i interpretat per Lola Herrera i Natalia Dicenta entre les actrius. El dia 18 el Teatre Romea, Centre de producció de la Generalitat, acollia "La guàrdia blanca" de Mijail Bulgákov, interpretada per Anna Estrada i Jordi Bosch, entre d'altres. El 20 d'abril el Mercat de les Flors presentava la companyia El Artificio dirigida per A. Morte i Angel Cerdanya amb "Mari-Carmen", un viatge a l'homosexualitat fet per A. Morte. Aquella mateixa nit l'Institut del Teatre presentava "Un ratolí, un gat, un canari i una boa a l'armari" de Rena Lucot amb la interpretació de Roser Batalla sota la direcció de Raül Contel. Un brillant exercici d'actriu. El dia 22 d'abril la companyia Mar Gómez portava al teatre Adrià Gual la dansa amb humor. Tres dies més endavant, el 25 d'abril "Tots dos" d'Stephen Sondheim arribava al

Teatre Borràs amb la interpretació d'Àngels Gonyalons i Carles Sabater dirigits per Ricard Renguant. El 27 d'abril el Teatre Tarantana estrenava l'espectacle còmic "A concretar" interpretat per Enric Casso entre els actors i dirigit per Josep Quintàs.

El 29 d'abril es dona a conèixer²⁵⁶ que un estudi promogut per l'Ajuntament de Barcelona revelava els grans desajustaments que hipotecaven el futur cultural de Barcelona.

Aquell 29 d'abril Nats Nus Dansa presentava "Somcinc" a l'Espai. Una coreografia de Toni Mira professional i intel·ligent. El 30 d'abril El Molino plantejava dràstiques mesures per renovar la seva oferta i superar la crisi.

El 4 de maig Maria del Mar Bonet interpretava les cançons de Mikis Theodorakis a "El·las" a L'Espai. El dia 5 el Teatre Borràs acull el terror gòtic amb "La dona de negre" de Susan Hill amb direcció de Rafael Calatayud i interpretació de Pep Cortés i Juli Cantó, entre d'altres. El 6 de maig Dagoll-Dagom estrenava "Historietes" al Teatre Fortuny de Reus. Mentrestant, l'Institut del Teatre presentava "Frida", una coreografia del Ballet Contemporani de Barcelona sobre la vida de Frida Kahlo. El dia 7 de maig la sarsuela còmica arribava al Teatre Borràs amb Argentina Sosa i Oriol Genís de la companyia Nova Lírica dirigida per Anton Gerona. L'endemà 8 de maig al Mercat de les Flors s'hi podia veure "La grenya de Pasqual Picanya" de Carles Santos amb la interpretació de Carlos Santos i Uma Ysamat com a protagonistes d'un espectacle sobre el símbol i la seva caricatura.

Tres dies més tard, l'11 de maig, al Mercat de les Flors es feia la "Degustació" de Robert Fortune, entre d'altres, pel Talleret de Salt. Dirigia Quim Masó i interpretaven Cristina Cervià i Ferran Franca. El dia 13 de maig, el Teatre Goya acollia el Ballet de Mª Rosa. I el 14, la soprano Teresa de la Torre ofería un recital al Sant Andreu Teatre. Quatre dies més tard, el 18 de maig, el Teatre El Molino anunciava que tancaria les seves portes amb caràcter indefinit el 30 de maig per no rebre suport de les institucions. Mentrestant al Teatre Malic H. Bonnin i Carlota Benet, entre altres actrius explicaven els "Contes de nenes" de Lewis Carroll.

²⁵⁶ LA VANGUARDIA, dijous 29 d'abril de 1993, pàgina 41, "*Un estudio revela los graves desajustes que hipotecan el futuro cultural de Barcelona*" article de Redacció.

El dia 20 de maig La Marató de l'Espectacle celebra els seus 10 anys al Mercat de les Flors amb la incoògnita del futur. Més de dues-centes propostes de teatre, dansa, circ, música i arts plàstiques es varen exhibir en només 48 hores. Aquell mateix dia a L'Espai la companyia de dansa Trànsit estrenava "El pols de l'àngel".

El 22 de maig²⁵⁷ el teatre del paral·lel El Molino sabia que rebria ajuda i deia que tenia la intenció de reobrir al mes de juny. Els ajuts serien concedits pel Ministerio de Cultura, la Generalitat i l'Ajuntament de Barcelona.

El 25 de maig la companyia d'espectacles La Fura dels Baus estrenava amb tota normalitat "Suz o suz" a Jerusalem. El dia 27, el Festival d'estiu del Grec apostava per la música taquillera. Tant és així que Dagoll-Dagom inauguraria el Grec'93 amb el musical "Historietes". Aquell mateix dia Rosa Mª Sardà explicava que dirigiria la nova obra de J.Benet i Jornet, "Fugaç", el gener del 94 al Teatre Romea. El dia 30 de maig es tancava el mes amb la notícia que el Teatre d'Europa podia perdre la seva seu a l'Odeón de París i desaparèixer.

L'1 de juny s'encetava el mes amb "Kenmerk Dansprojekt", un espectacle de dansa sorpresa dirigit per Swan Boermeeester. El 4 de juny es presentaven Las Virtudes al Teatre Victòria. Mentrestant el grup El Tricycle celebrava les 500 funcions del seu espectacle "Terrific".

Aquell 4 de juny s' anunciava²⁵⁸ la signatura del conveni del nou Teatre Lliure amb el dubte de si hi assistiria la Generalitat. L'endemà 5 de juny²⁵⁹ ajornaven la signatura del conveni del Lliure per evitar polèmiques pero ratificaven el seu compromís. La Generalitat va parlar de caos i de desorganització.

El dia 9 de juny el Teatre Goya oferia "El visón volador" de R.Cooney i J. Chapman. Dirigia Alexander Herold i interpretaven aquest vodevil Silvia Gambino i Pepe Rubio entre d'altres. L'11 de juny Ana Teixidó i Arthur

²⁵⁷ LA VANGUARDIA, dissabte 22 de maig de 1993, pàgina 39, "*El Molino recibirá ayuda y quiere reabrir en junio*" article de Santiago Fondevila.

²⁵⁸ LA VANGUARDIA, divendres 4 de juny de 1993, pàgina 55, "*El convenio del nuevo Lliure se firma hoy con la duda de si asistirá la Generalitat*" article de Santiago Fondevila.

²⁵⁹ LA VANGUARDIA, dissabte 5 de juny de 1993, pàgina 48, "*Aplazan la firma del convenio del Lliure y la Generalitat habla de caos y desorganización*" article de Santiago Fondevila.

Rosenfeld portaven "L'arturiana" a L'Espai amb la companyia The Meek. El dia 15 el Teatre Lliure estrenava "Quartet" a Girona i l'endemà, 16, L'Espai acollia "El legendario Ía & Batiste". Mentrestant Amparo Moreno reincorporava el vodevil al Teatre Condal i teatre de El Molino afrontava una etapa de transició amb l'espectacle "Rubias y morenas". El 20 de juny al Palau de la Virreina es feia el II In Cicle de Teatre per al dia de l'alliberament gai-lèsbic.

El dia 21 de juny el popular actor barceloní Joaquim Cardona moria víctima de la sida. El 22, Dagoll-Dagom portava al Teatre Grec les seves "Historietes" musicals. Unes refrescants històries representades per Carme Cuesta i Carlos Gramaje, entre el planter d'actors dirigit per Josep Lluís Bozzo, Anna Rosa Cisquella i Miquel Periel. El dia 26 de juny el Festival del Grec s'estrenava musicalment amb Wynton Marsalis, la jove llegenda del Jazz. I mentrestant al Mercat de les Flors el "Sueño de una noche de verano" de William Shakespeare era interpretat per la Compañía Vasca Ur Teatro dirigida per Helena Pimenta. Entre les actrius cal destacar Ana Pimenta i Arantza Ezquena.

L'1 de juliol Maria del Mar Bonet tornava a la Plaça del Rei per oferir el seu recital de cançons mediterrànies al Festival d'estiu del Grec. L'endemà 2 de juliol el grup de percussió i danses africanes Cae Ma Deila s'allotjava al Sant Andreu Teatre. I el dia 3 el Teatre Goya es quedava amb "A media luz los tres" de Miguel Mihura en una posada en escena dirigida per Diego Serrano i interpretada, entre d'altres, per Elisa Ramírez. El dia 6 de juliol la Sala Apolo acollia la funció número 100 de "Boxtrot", un espectacle còmico-gestual i el Teatre Villarroel hostatjava "Porca Miseria" de Luciano Federico.

El 7 de juliol se subhastà l'edifici del Teatreneu.²⁶⁰

El 8 de juliol el Teatre Romea anunciava que obriria la propera temporada amb una obra de Mercè Rodoreda: "La senyora Florentina i el seu amor Homer" en una producció dirigida per Mario Gas.

També el 8 de juliol²⁶¹ se signà l'acord ministerial entre el Ministerio de Cultura i el Ministerio de Obras Públicas per finançar el nou Teatre Lliure.

²⁶⁰ LA VANGUARDIA, dimecres 7 de juliol de 1993, pàgina 48, "Subastan el edifici de la Sala Teatreneu" article de Santiago Fondevila.

²⁶¹ LA VANGUARDIA, divendres 9 de juliol de 1993, pàgina 56, "Firma del acuerdo ministerial para financiar el nuevo Teatre Lliure" article de Redacció.

Aquest document va ser tramés a les institucions catalanes a fi de que es sumessin al conveni definitiu en breu termini.

Aquella nit Carles Santos dirigia la seva "Asdrúbila" al Teatre Grec.

El 10 de juliol el Mercat de les Flors acollia "The street of crocodiles", una producció del Theatre de Complicité basada en textos de Bruno Schulz i amb direcció de Simon Mc Burney. L'espectacle parlava de les ferides de la memòria. Al llarg de tot el dia d'aquell 10 de juliol un centenar de ballarins portava la seva dansa al Parc Güell i 24 companyies presentaven les seves propostes coreogràfiques. L' 11 de juliol el Grec acollia "Asdrúbila" de Carles Santos interpretat per Tu Shi-Chiao sota la direcció de Pere Portabella, un retorn amb èxit. El 15 de juliol la companyia Deschamps & Deschamps presentava "Les frères Zénith" al Mercat de les Flors. L'espectacle d'aquesta companyia de clowns estava dirigit per Jérôme Deschamps i Macha Makeieff i entre els actors hi havia Jean Marc Bihour. El 16 de juliol la companyia Endangered Species estrenava al Sant Andreu Teatre una obra basada en la vida de dos siamesos. "Together", una obra escrita i dirigida per Lyall Watson.

El 20 de juliol el Teatre Lliure ocupava el Palau de l'Agricultura , futura seu del teatre, amb l'obra "Roberto Zucco" de Koltés. Els responsables del Lliure, que havien presentat el dia anterior les activitats de la temporada 93-94, van supeditar la realització de tots els espectacles programats al fet que les institucions fessin efectius els pagaments de les subvencions acordades. El deute pujava a 231 milions de pessetes.

El 21 de juliol la companyia de Dansa Batsheva debutava a Barcelona, al Teatre del Mercat de les Flors amb la coreografia "Mabul" sota la direcció de Ohad Naharin. La bellesa de la força vital.

El 22 de juliol el Sant Andreu Teatre anunciava que obriria la temporada 93-94 amb una peça de Gombrowicz, els gestors del teatre (Pep Munné, Josep Costa, Lurdes Barba i Francesc Lucchetti) van valorar positivament la temporada començada al mes de gener tot i tancar amb un dèficit de 5 milions de pessetes.

L'edifici del Teatreneu passa a ser propietat de La Caixa.

L'endemà, 23 de juliol, La Fura dels Baus i UR Teatro rebien els Premios Nacionales 1993 de Teatro. El dia 24 la companyia de teatre La Fura dels Baus exigia ajuts reals a la creació artística. El 26 dins del Festival del Grec l'actriu

Hanna Schygulla recreava a l'escenari del Mercat de les Flors l'univers de Fassbinder amb la lectura de textos. I el 27 es tanca el juliol teatral amb "Un dia" de Mercè Rodoreda, espectacle del Grec, en una versió dirigida per Calixto Bieito i interpretada per Àngels Poch, Montserrat Salvador, Miquel Cors.

El 6 d'agost Comediants impartia el seu segon curs d'interpretació a la Vinya de Canet. El 12 d'agost l'Institut del Teatre crea el Premi Nacional per a projectes de Teatre de Titelles.

El 3 de setembre s'encetava un altre mes amb l'estrena de "Les amistats perilloses", en una adaptació teatral de la novel·la de Choderlos de Laclos feta per C. Hampton al Teatre Condal. Pilar Miró dirigia a escena en Juanjo Puigcorbé, la Sílvia Munt i Mercedes Sampietro. El 6 de setembre el Teatre Goya proposava la "Travesía" de Fermín Cabal. Ell mateix dirigia els actors Santiago Ramos i Luisa Martínez. El 8 de setembre "El lazarillo" en una versió de Fernando Fernán Gómez arribava de la mà de Rafael Álvarez "el Brujo" al Teatre Borràs. L' 11 de setembre el Teatre Condal presentava una producció del Centre Dramàtic d'Osona: "Sveik o la darrera parada del món", espectacle escrit i dirigit per Wladyslaw Znonko. Entre les intèrpretes hi havia Núria Badia i Olga Colomer.

El 12 de setembre moria l'actriu de La Cubana Carme Montornés. El 13 de setembre el Teatre Lliure acollia en Lluís Pasqual dirigint "Roberto Zucco" de Bernard-Marie Koltès. Entre els intèrprets cal destacar les actuacions d'Eduard Fernández i Laia Marull. Aquella nit es van sentir els aplaudiments per al nou Teatre Lliure al Palau de l'Agricultura. També el dia 13 "Yvonne, princesa de Borgonya" de Witold Gombrowicz es presentava al Sant Andreu Teatre amb direcció de Josep Mª Mestres. Aquell mateix dia l'actor Joan Miralles moria de la sida. El 16 de setembre el Teatreneu acollia "la Gorgona sentimental" de Manel Barceló amb direcció de Ramon Simó. Les desventures de la Gorgona Felicia, un transvestit sentimental.

El 17 de setembre s'anunciava que Tania Doris inauguraria el nou Teatre Apolo el dia 28. I l'endemà, 18 de setembre, el Teatre Poliorama oferia "Cal dir-ho", una producció dirigida per Josep Mª Flotats, que celebrava amb aquest vodevil musical els 10 anys de la seva companyia. Entre els actors hi havia la Lloï Bertran i en Miquel Cors

El 21 de setembre començava la tardor teatral a la Sala Beckett amb "Bienvenidos" de José Sanchís Sinisterra, una coproducció amb la companyia de dansa Trànsit i el Teatro Fronterizo. Aquella mateixa nit el Sant Andreu Teatre

acollia quatre monòlegs de Jean Cocteau sobre la mentida "Cocteau, cocteau" interpretats per Blanca Pàmols, Mingo Ràfols i dos actors més dirigits per Damià Barbany.

El 26 de setembre el nou palau de les "noies" de Colsada. Tania Doris, Luis Cuenca, Pedro Peña tornen a l'Apolo en un taxi molt especial: Taxi al Apolo.

El 29 de setembre el Teatre Condal acollia la música i l'humor del grup belga Los Snars a l'espectacle "Musicòmic".

També el dia 29 de setembre se sabia que la subvenció del Govern per al Teatre Lliure es pagaria en breu.

I el 30 de setembre es tancava el mes amb l'espectacle "Flash" protagonitzat per Dolly Van Doll, un homenatge de la revista Belle Époque a Joan Miró i Antoni Gaudí.

El 3 d'octubre L'Espai acollia la coreografia "Alguna historia natural" de Julyen Hamilton, una història ballada sobre el cicle de la vida. El 4 d'octubre el Teatre Lliure portaria el seu Goldoni a Roma. El 5 d'octubre Albert Boadella i Els Joglars estrenaven "El Nacional", una crítica de l'intervencionisme públic al teatre. Boadella al costat de Ramón Fontserè i Jesús Angelet, i els altres actors de la companyia, reivindicaven el seu paper de bufó. El 6 d'octubre "El vagabundo" d'Enzo Corman arribava a la Sala Beckett. Una versió del rodamón assassí dirigida per Ramón Simó i interpretada per Manuel Carlos Lillo, entre d'altres. Mentrestant, el Mercat de les Flors oferia Nightnoise amb Eleanor Mac Evoy. El 7 d'octubre a La Cuina de l'Institut es representava "Les reines" de Normand Chaurette per la Companyia Set Teatre. Dirigia Teresa Pombo i entre les actrius hi havia Carme Parés i Roser Camí. El 8 d'octubre s' anunciava que Susanne Linke obriria una austera temporada al Mercat de les Flors amb l'espectacle "Ruhr-ort" de la ballarina i coreògrafa alemanya .

El dia 10 d'octubre l'Espai mostrava l'espectacle de dansa "Els vicis de les flors impossibles" de Carles Salas amb la Companyia Bubulus dirigida per ell mateix. Una desfilada de les aparences. El Teatre Adrià Gual exhibia la "Perversitat sexual a Xicago" de David Mamet amb el Teatre de la Deriva. Dirigia Jordi Mesalles els intèrprets Jordi Coromina i Jordi Castanyer, entre d'altres. Tres dies més tard, el 13 , Hauson obria el Teatre Malic amb la seva màgia de saló: "Cartomagia a ciegas". El 15 d'octubre al Mercat de les Flors es

podia veure la coreografia "Ruh-ort" de la ballarina Susanna Linke. Mentrestant el Sant Andreu Teatre ofería una òpera juvenil de Ferran Sors.

El 21 d'octubre al Teatre Goya arribava "Perdidos en Yonkers" de Neil Simon. Una obra interpretada per María Asquerino i Tina Sainz, entre d'altres, dirigides per Angel Alonso. El 22 d'octubre L'Espai acollia "Taio Rojo", un espectacle de dansa de la Companyia la Sota de Bastos dirigida per Jordi Cardoner.

El 23 d'octubre el Teatre Romea, Centre de la Generalitat, presentava "La senyora Florentina i el seu amor Homer", un agredolç personatge de la literatura de Mercè Rodoreda dirigida per Mario Gas. Cal destacar les actuacions de Rosa Novell i Rosa Renom. El 25 d'octubre arribava al Teatre Borràs "Torpedo" d'Enrique S. Abulí i altres. Dirigia Pepe Miravete i entre els actors es podia comptar amb Federico Fazioli i Xavier Capdet. El 26 d'octubre el Teatre Malic ofería titelles per a adults "Tos de pecho" de la companyia malagueña El Espejo Negro dirigits per Angel Calvente. El 28 d'octubre "La última cinta de Krapp" es podia veure al Sant Andreu Teatre, el primer Beckett estrenat a l'ex Unió Soviètica, i que a Barcelona arribava amb la direcció de Boris Rotenstein. El 29 d'octubre, L'Espai acollia "Constanza", una coreografia de Margarita Guergé.

El dia 4 de novembre Manuel Dueso estrenava la seva última obra a la Sala Beckett "Travis, purses i lilit", interpretat per Joan Mª Orfila i Miquel Gelabert, entre d'altres. El 6 de novembre "Gust de Mel" de Shelag Denaley era presentat al Sant Andreu Teatre amb la Carme Sansa i la Sílvia Sabaté com a intèrprets destacades i amb la direcció de Lurdes Barba. Aquell mateix dia el Teatre Lliure estrenava "Carta als actors" de Valère Novarina amb la Companyia Teatre Invisible dirigida per Moisés Maicas i interpretada, entre d'altres, per Quim Lecina. El dia 7 de novembre el Teatre Adrià Gual presentava "Hedda Gabler" dirigida per Xavier Albertí amb la Companyia de Teatre de Text.

El 8 de novembre "Esto no es Broadway" d'Angel Pavlovsky arribava al Teatre Arnau. El dia 10, el Teatre Condal presentava "Flic-Flac", una posada en escena de Franco Dragone i amb la interpretació de Les Funambules. Una diversió assegurada. L'11 de novembre la Companyia Junco Teatre mostrava "Jar" de Manuel Veiga amb la direcció d'Isabel Rodríguez al Teatre Adrià Gual. L'espectacle era una evocació de Carmen Amaya en el 30 aniversari de la seva mort.

El 12 de novembre s'anunciava²⁶² que Barcelona comptaria amb un nou teatre a Gràcia. Estaria situat al carrer Perill i seria la Sala Artenbrut. La ciutat ja podria gaudir d'una nova sala alternativa per al teatre.

El 13 de novembre²⁶³ els mitjans de comunicació informen que el futur del teatre de El Molino és cada cop més fosc, sis mesos després de la crisi.

El 15 de novembre, el Teatre Lliure amb Lluís Pasqual participava a Roma en el bicentenari de Goldoni. El 17 de novembre el Teatre Borràs presentava "El cerdo" de Raymond Cousse amb Juan Echanove com a protagonista dirigit per J. Luís Castro. Dins la porquera il·luminada l'actor deia *Soy un cerdo común y corriente, consciente de su espacio*.

El 18 de novembre la coreografia "El jardiner", en memòria de Joan Miró es feia al Mercat de les Flors per Cesc Gelabert i Lydia Azzopardi. El mateix dia que el Teatre Lliure es representava "La matanza de Tezas", un espectacle de dansa de la Companyia Mar Gómez.

El 20 de novembre La Casona portava l'"Antígona Kaiene" de Sófocles a Barcelona amb Núria Martínez i Ester Bueno entre els intèrprets dirigits per Fernando Griffell. A la representació el públic podia veure una antígona de l'edat de ferro. Aquella mateixa nit al Teatre Victòria Jean Baptiste Thierrée presentava "Le cirque invisible", un espectacle sobre l'altra màgia del circ. El 21 de novembre el Teatre Romea mostrava "Joan Miró, l'amic de les arts", una acció teatral amb textos de Joan Brossa i J. V. Foix dirigida per H. Bonnin i interpretada per Rosa Novell i Francesc Orella. El pintor de la paraula al museu.

El 22 de novembre, al Teatre Adrià Gual la Companyia Empar Roselló presentava "Coloratures per a cinta magnètica" dirigida per Xavier Albertí. I el 23 de novembre les obres "Transacción", "De tigres" i "La calle del Remedio" de José Sanchis Sinisterra eren interpretades per Manuel Carlos Lillo i Lluís Soler. Aquella mateixa nit, el Teatre Lliure portava "Un dels últims vespres de Carnaval" a París, amb motiu del bicentenari de la mort de Goldoni. Dos dies més endavant, el 25, el Teatre Borràs presentava la seva propera estrena al desembre "Las amistades peligrosas" amb direcció de Pilar Miró. El protagonista, Juanjo Puigcorbé, deia *Valmont es lo más parecido a un actor*.

²⁶² LA VANGUARDIA, divendres 12 de novembre de 1993, pàgina 54, "Barcelona contará con un nuevo teatro en el barrio de Gracia" article de Redacció.

²⁶³ LA VANGUARDIA, dissabte 13 de novembre de 1993, pàgina 39, "El futuro de El Molino, cada vez más oscuro seis meses después de la crisis" article de Teresa Sesé

El 29 de novembre el grup La Ínfima La puça estrenava "Fes-te la festa", un espectacle de pallasos al Teatre Regina.

L'1 de desembre J. Pere Peyró portava l'obra "La parella és..." al Teatre Tarantana amb companyia Morel Teatre i amb Marta Pérez i Ferran Madico entre els protagonistes. L'endemà, 2 de desembre, "American Buffalo" de David Manet arribava al Mercat de les Flors amb Jordi Mesalles com a director i Ramon Vila i Francesc Pérez de La Gàbia Teatre entre els actors. El dia 3, L'Espai acollia la producció Transardània de Marcel Casellas. Aquella nit el Manderling Quartet feia un concert al Teatre Lliure. El 4 de desembre la Sala Beckett ofería "Benvingudes" de José Sanchis Sinisterra en una producció del Teatro Fronterizo i la companyia de dansa Trànsit sota la direcció de Joan Castells. Aquella mateixa nit al Teatre Poliorama es presentava "El verí del teatre" de Rodolf Sirera. L'interpretaven Sergi Mateu i Abel Folk dirigits per Orestes Lara.

El 5 de desembre Josep Lluís Sirera i el seu germà Rodolf Sirera guanyaven el Premi Born de Teatre amb l'obra "La ciutat perduda". L'endemà passat, 7 de desembre, el Teatre Malic acollia "Dos tristes tigres" de José Sanchis Sinisterra amb la interpretació de Manuel Carlos Lillo i Lluís Soler. El dia 9, arribava al Teatre Lliure una adaptació del text de la novel·la "Les amistats Perilloses" de Choderlos de Laclos feta per Heiner Müller: "Quartet". Una història de l'amor esquarterat en la interpretació destacada de Lluís Homar i Anna Lizarán dirigits per Ariel García Valdés. El 10 de desembre el Teatre Goya ofería "Melocotón en almíbar" de Miguel Mihura en la interpretació d'Aurora Redondo, Julia Trujillo, Avelino Cánovas, entre d'altres, dirigits per Antonio Díaz Merat. Dos dies més tard, el 12, el Teatre Romea, Centre de la Generalitat, mostrava "El mercat de les delícies" de Ramon Gomis amb la interpretació de Mercè Pons i Pere Arquillué dirigits per Rafael Durán.

El 15 de desembre ²⁶⁴el Ministerio de Cultura i l'Ajuntament de Barcelona decidiren el futur del Teatre Tívoli. El local es dedicaria durant 9 mesos al teatre i es presentarien companyies nacionals. Ambdues institucions assumirien el possible dèficit si bé la decisió restava pendent de la programació.

²⁶⁴ LA VANGUARDIA, dimecres 15 de desembre de 1993, pàgina 49, "*Cultura y el Ayuntamiento ultiman el futuro del Tivoli*" article de Joan Anton Benach.

El 17 de desembre "Un Otel·lo per a Carmelo Bene" escrita i dirigida per Xavier Albertí s'estrenava al Teatre Ardenbrut per la Companyia Teatre del Bon Temps amb Arnau Vilardebó i Pere Box entre els actors. Una mostra a cavall del perill i la llibertat . Alhora la Sala Ardenbrut havia obert les seves portes als amants de Talía al barri de Gràcia. El 19 de desembre es podia assistir a un monòleg de Dario Fo i Franca Rame al Teatre de la Riereta. Tres dies més endavant, el 22 de desembre, Lluís Pasqual estrenava a París "Les estiuejants" de Gorki.

També aquell 22 de desembre²⁶⁵, s'anunciava que el conveni del Teatre Lliure es faria efectiu el dilluns 27.

El 23 de desembre l'actriu Carme Serrallonga i el Teatre Lliure recollien els Premis Nacionals de Teatre. L'endemà, 24 de desembre, el grup Teatre Gent posava en escena "La malalta fingida" de Carlo Goldoni al Sant Andreu Teatre sota la direcció de Pere Daussà. Entre els actors hi havia Elisenda Bautista i Mònica Lucchetti.

El 25 de desembre²⁶⁶, Nadal, es presentava la Campanya institucional de la Generalitat i l'Ajuntament de Barcelona per estimular l'assistència d'espectadors al teatre, amb el lema "Vine al teatre. Teatre i dansa, llibertat d'emoció".

El 28 de desembre²⁶⁷ les institucions arriben a l'acord final per al finançament del nou Teatre Lliure. La rehabilitació del Palau de l'Agricultura podria inaugurar-se l'any 1997. Es comptava amb un pressupost per a les obres i l'equipament de 4700 milions de pessetes.

El mateix 28 de desembre la Companyia de dansa Roseland presentava "Flit-Flit" a L'Espai, dirigida Marta Almirall. L'endemà 29 de desembre el Teatre Condal acollia "Les amistats perilloses" de C. Hampton sota la direcció de Pilar Miró. Juanjo Puigcorbé i Mercedes Sampietro encarnaven el vescomte i les seves dones. Aquell dia es van expressar algunes desavinences entre Pilar Miró i Juanjo Puigcorbé.

²⁶⁵ LA VANGUARDIA, dimecres 22 de desembre de 1993, pàgina 53, "*El convenio del Lliure se ultimarà el lunes*" article de Redacció.

²⁶⁶ LA VANGUARDIA, dissabte/diumenge 25-26 de desembre de 1993, pàgina 49, "*Campaña institucional para estimular la asistencia de espectadores al teatro*" article de Redacció.

²⁶⁷ LA VANGUARDIA, dimarts 28 de desembre de 1993, pàgina 36, "*Las instituciones llegan al acuerdo final para la financiación del nuevo Teatre Lliure*" article de Santiago Fondevila.

El 31 de desembre es tancava l'any 93 amb un descens de les subvencions al teatre d'un 20 per cent.

Aquell any també es tancava amb la pèrdua de dos actors destacats dins el panorama teatral català: l'actriu de La Cubana Carme Montornès i l'actor Albert Miralles.

1994

El dia 8 de gener el Teatre Regina presentava "Cleques" de Maite Carranza amb direcció de Miquel Álvarez i la companyia Els Aquilinos. L'endemà dia 9, el Teatre Tantarantana acollia el grup La Mòmia amb "Tracti'm

Devos", una obra d'humor de Raymond Devos dirigida per Jordi Vila i interpretada per Xavier Bertran i A. Ribalta. L'11 de gener Dagoll-Dagom celebrava el seu vintè aniversari amb la reestrena d' "Historietes" al Victoria. Mentrestant el Teatre Romea ofería "Espectres" d'Heinrich Ibsen amb la direcció de Joshn Strasnerg i la interpretació destacable de Julieta Serrano i Josep Mª Pou entre els actors. El dia 12, el Sant Andreu Teatre mostrava l'espectacle de dansa "Sulla strada di Shangri-la" amb guió i direcció de R. Sieco. El 13, L'Espai exhibia "Ja no sabia tornar" d'Alvaro de la Peña amb la Companyia de dansa Iliacan. Aquella mateixa nit al Teatreneu es representava "Una nit amb el diable" dirigida per Jesús Roche i Rosa Ferez i interpretada per la companyia Teatre Arca, entre els quals hi havia Apolonia Serra i Montse Ortiz. L'espectacle es podria definir com uns pastorets de cabaret. El 14 de gener La Fura dels Baus tractava la manipulació informativa al seu nou espectacle: MTM. Aquella nit Àngels Margarit tornava al Mercat de les Flors amb el solo de "Corol·la".

A mitjans de gener, el dia 15, la Sala Beckett allotjava "Tres dones" de Sylvia Plath en una versió dirigida per Calixto Bieito i interpretada per Marta Millà i Lluïsa Mallol com a dues de les protagonistes. L'obra parlava del voyeurisme. Quatre dies més tard, el 19, Ariel García Valdés, actor i director teatral, afirmava *Para mí, el teatro es el modo que elegí de pasear por la vida*. Aquell mateix dia Luciano Federico i Gloria Muñoz interpretaven "Dos" de Lella Costa al Teatre Villarroel dirigits per J.A. Ortega. I mentre, al Sant Andreu Teatre Sergi López i Helena Pla, entre d'altres, interpretaven una disbauxa luciferina dirigits per Toni Albà a "Fins el Fons". El dia 20 Santi Vendrell cantava a L'Espai.

El 22 de gener el Mercat de les Flors alçava el teló amb "Bodas de Sangre" de Federico García Lorca en una producció del Centro Andaluz de Teatro dirigit per Ariel García Valdés. Una versió propera al ballet interpretada, entre d'altres, per Alfonsa Rosso i Eva Morillo. L'endemà, 23 de gener, la Companyia Mudances arribava al Mercat de les Flors amb una coreografia d'Àngels Margarit sobre una calorosa nit d'estiu. El dia 24 "La metamorfosi", un monòleg basat en l'obra de Kafka protagonitzat per Boris Ruiz sota la direcció d'H. Bonnin arribava al Teatre Borràs. Quatre dies més endavant, el 28, "La senyora Florentina" de Mercè Rodoreda era presentada al Teatre Goya de la mà de Rosa Novell i Joan Borràs, entre els protagonistes, dirigits per Mario Gas. En un altre escenari, L'Espai, la dansa de la Companyia Bars sota la direcció de Montse Llaràs omplia la nit amb "T'ho diré mil vegades". I el dia 30 aterrava el Teatre Tívoli "Cegada d'amor" del grup La Cubana, una idea creada i dirigida per Jordi Milan.

A mig matí del 31 de gener es produïa un accident laboral al Gran Teatre del Liceu de Barcelona. Una guspira de soldadura prenia en el teló i aquest escampava el foc per tot el teatre. En poques hores el teatre quedava reduït a les cendres. Immediatament totes les institucions polítiques i la burgesia catalana es mobilitzen per tal de reconstruir el Liceu.

El mes de febrer teatral començava el dia 3 a L'Espai amb la dansa d'Artur Villalba a "Parella de dosos". Alhora Mercè Anglès i Francesc Pujol, al costat d'altres actors, interpretaven el vodevil "El titot" de G. Feydeau dirigit per Pere Sagristà al Teatre Artenbrut. El dia 4 la Companyia Terminal Teatre portava "Fosc de lluna" d'Aleix Puiggalí al Teatre Tantarantana amb la direcció de Joan Riera i la interpretació de Gemma Julià i Mari Miralda. Mentrestant el Teatre de la Riereta oferia "Terror i misèria del III Reich" de Bertold Brecht en una versió dirigida per Carmen de Oleza. L'endemà, dia 5, el Teatre Borràs acollia la Companyia de còmics i mims Vol-Ras amb "Pssh..." i al mateix dia s'interpretava "Fugaç" de Josep Mª Benet i Jornet, una obra sobre la tempesta i la calma, amb la direcció de Rosa Mª Sardà i la interpretació destacada d'Àngels Moll i Pep Cruz. El 10 de febrer es presentava el "Malic esbojarrat" un espectacle de marionetes al Teatre Malic.

El 13 de febrer Josep Mª Flotats anunciava la propera estrena al Teatre Poliorama d'una comèdia musical on ell mateix dirigia, actuava i cantava: "Cal dir-ho" d'Eugène Labiche, A. Duru i Jean-Laurent Cochet. Entre els intèrprets de la companyia cal destacar Lloïl Bertran i Miquel Cors. El dia 15 La Canyí cantava boleros. Esther Formosa interpretava "Estrès d'amor" al Teatre Lliure dirigida per Helena Ramada. Mentrestant a la Sala Beckett arribava l' "Auto" d'Ernesto Caballero, que dirigia a Lola Casamayor i Marisol Rolandi, entre d'altres. Un espectacle que explicava la història d'un divertit regal.

El 16 de febrer es feia públic que els teatres privats formarien part de la programació teatral del Grec'94 i que el Mercat de les Flors reordenava la seva oferta. Això ho constatava Miquel Lumbieres, Coordinador de l'Àrea de Cultura de l'Ajuntament de Barcelona en unes declaracions a La Vanguardia²⁶⁸.

El 18 de febrer el Teatre Borràs oferia els recitals de Paco Ibáñez y José Agustín Goytisolo. I aquell mateix dia La Cuina de l'Institut estrenava "Diari

²⁶⁸ LA VANGUARDIA, dimecres 16 de febrer de 1994, pàgina 33, "Los teatros privados se haran cargo del programa teatral del Grec'94" article de Santiago Fondevila.

d'una cambrera" d'Octave Mirbeau amb la direcció d'Antonio Simón Rodríguez i la interpretació de d'Àngels Bassas i Javiera Parada dins la Companyia Elan Teatre. Una obra sobre una seductora Celestine. L'endemà, 19 de febrer, el Teatre Romea acollia "La Festa" de Lluïsa Cunillé amb la direcció de Núria Furió i la interpretació, entre d'altres, d'Àngels Poch. Una peça que tractava d'una joguina psicològica. Mentrestant el Teatre Lliure començava una gira en castellà amb una adaptació de "Las bodas de Fígaro" de W. Amadeus Mozart.

El 21 de febrer s'estrenava amb tota solemnitat "Cal dir-ho?" dins el desè aniversari de la Companyia Flotats. Nombroses personalitats del món de la política i de la cultura varen anar al Teatre Poliorama amb motiu de l'estrena d'aquest vodevil d'Eugène Labiche i altres autors. Una versió molt fotogràfica dirigida per Flotats i interpretada per ell mateix i per Miquel Cors, entre d'altres.

El dia 22 el Teatre Victòria acollia el Ballet de Juan Andrés Maya amb el seu espectacle flamenc "Contrastes". L'endemà, dia 23, continuava la dansa amb la Companyia Lanònima imperial dirigida per Juan Carlos García, que presentava "Diari d'unes hores" al Mercat de les Flors. I el 24 de febrer era el dia de la dansa neoclàssic contemporània. El Ballet Ciutat de Barcelona mostrava la seva darrera coreografia dirigit per David Campos a L'Espai. Aquell mateix dia Xavier Albertí presentava "Consagració de la innocència", una obra escrita i dirigida per ell mateix. Chantal Aimée i Lurdes Barba figuraven entre les protagonistes.

El 2 de març "El joc de l'impudor" d'Hervé Guibert es presentava al Teatre Malic amb la direcció de Rafel Duran i la interpretació de Carles Sans i Isabelle Bres. El mateix dia arribava al Teatre Villarroel "Amor a mitges" d'Alan Ayckbourn dirigit per Jaume Villanueva interpretat per Montse Calsapeu i Antoni Sevilla. El 3 de març el Mercat de les Flors mostrava "Un dia" de Mercè Rodoreda en un posada en escena dirigida per Calixto Bieito i interpretada per Montserrat Salvador, Àngels Poch i Ricard Borràs, entre d'altres. L'endemà, 4 de març l' "Enemic de classe" de Nigel Williams aterrava al Sant Andreu Teatre de la mà de Josep Mª Mestres, que dirigia Francesc Lucchetti, Karim Alami i Julio Manrique, entre els actors de la companyia Zitzània Teatre que interpretaven la rebel·lió d'uns joves sense futur que en versió original eren de Londres però en aquesta adaptació vivien a Nou Barris. El dia 5 el pintor Perico Pastor debutava com a escenògraf amb el muntatge "Cara-calla!", un espectacle

de dansa basat en la història d'uns infants, produït per la companyia Roseland Musical i dirigit per Imma Colomer.

Dos dies més tard, el 7, el Teatre Condal acollia "Mariposas negras" de Jaime Salom en la interpretació de Manuel Gallardo i Charo Soriano dirigits per Manuel Canseco. El 8 de març els "Homes" de Patricia Highsmith van arribar al Mercat amb la Companyia T de Teatre amb la direcció de Sergi Belebel. Interpretaven un grup de dones en peu de guerra: Àgata Roca, Mamen Duch, Rosa Gámiz, etc. L'endemà, dia 9, L'Espai presentava "Iris", una coreografia de Vicente Sánchez. I el dia 10 de març en el Sant Andreu Teatre la Companyia Halquedamà interpretava "L'efecte Alka-Seltzer" amb la direcció de Miquel Casamayor i Ruth Descals i Pep Navarro, entre els actors. També el dia 10 la Sala Beckett mostrava la solitud de dues dones que es confrontaven a "Liberación" de Lluïsa Cunillé. Amb la interpretació de Lola López i Lina Lambert dirigides per Xavier Albertí. Mentrestant Santi Arisa i Jordi Sabatés feien un duo de piano i bateria a L'Espai. El 12 de març La Fura dels Baus descobria les seves darreres troballes audiovisuals a "MTM" a Lisboa 94. El dia 14 el Teatre Borràs acollia "La voz y la palabra" amb Paco Ibáñez i José Agustín Goytisolo. I al Teatre Romea, Centre Dramàtic de la Generalitat, "El concurs" de Joan Cavallé arribava dirigit per Pere Sagristà i interpretat per Jordi Boixaderas i Lali Barenys, entre d'altres.

A mitjans de març, el 15, "Els polls dels actors" de José Sanchis Sinisterra arribava a La Cuina de L'Institut amb la direcció de Miquel Gorriz. El dia 16 de març al Teatre Condal La Cuadra de Sevilla dirigida per Salvador Távora interpretava "Pasionaria ! No pasaran" de la Companyia Vasca Gasteiz. Cal destacar els papers d'Ana Lucía Billante i Pedro Luke. El Teatre Tarantana oferia aquell mateix dia "Si haguessis parlat" de Christine Brückner amb l'actuació d'Esperança Pujol, Cristina Solà i d'altres. L'endemà, dia 17, L'Espai presentava el "Bolero" de la Companyia Nats Nus Dansa protagonitzat per Toni Mira i Claudia Moreso.

El 18 de març "El barret de cascavells" de Pirandello dirigit per Lluís Homar i amb Emma Vilarasau i Jordi Bosch, entre els protagonistes, es presentava al Teatre Lliure. Vuit dies més tard, el 26, la Sala Tarantos mostrava el "Jaleo" interpretat per Diego Cortés, Domingo Patricio i d'altres. Un espectacle de les belles i la bèstia. Mentrestant el Mercat de les Flors estrenava "Otte Pel" una coreografia de Danat Dansa amb la direcció d'Alfonso Ordóñez i Sabina Dahrendorf. El 29 de març la mort d'Eugène Ionesco saccejava el món teatral. El

mateix dia que Quim Monzó, Valentí Puig i Ramon Solsona rebien els Premis Crítica Serra d'Or.

L'1 d'abril el Teatre Borràs acollia en Paco Morán i en Joan Pera a "La extraña pareja" de Neil Simon, un combat domèstic entre dos amics amb comicitat garantida. La direcció escènica era d'Angel Alonso. Els actors declaraven *Ganamos con las comparaciones*. El 3 d'abril "Las bizarrías de Belisa" de Lope de Vega es representaven al Teatre Goya amb Kiti Manver i Alicia Sánchez dirigides per Emilio Gutiérrez Caba. El 4 d'abril el Teatre Malic presentava "Els diàlegs mancats" d'Antonio Tabucchi amb la direcció de Jordi Godall i la interpretació de Quim Lecina, Alberto Bokos i Berta Cabré. Una història sobre la solitud. Dos dies més tard, el 6, Salvador Tàvora declarava *Catalunya es víctima a veces de clichés malintencionados*.

El 7 d'abril s'oferien diversos espectacles. Al Teatre Villarroel "Shirley Valentine", un monòleg de Willy Russel, era encarnat per Amparo Moreno dirigida per Rosa Mª Sardà. Havia nascut una estrella. L'actriu Amparo Moreno afirmava *Tal vez con esta obra dé el salto que necesitaba en mi carrera*. Al Teatre Adrià Gual dins el cicle de dansa la companyia francesa Aller et Retour ballava "Les promises", una coreografia de Jesús Hidalgo. I mentrestant el Teatre Victòria acollia una mostra d'espectacles d'arrel andalusa. El dia 8 "La mort i la donzella" d'Ariel Dorfman es representava al Teatreneu. Una història sobre la tortura, la justícia i la venjança dirigida per Boris Rotenstein i interpretada per Sílvia Munt, Ramon Madaula i Josep Minguell. Mentrestant a l'Institut del Teatre es presentava "Ha vingut un inspector" de J. B. Priestley amb la direcció de Jaume Melendres i la interpretació de Ferran Madico i Teresa Sirvent entre els protagonistes.

També el 8 d'abril Mario Gas afirmava *La política teatral en Catalunya y en toda España es un desastre absoluto*. Aquestes afirmacions les feia el director teatral en la presentació a la premsa²⁶⁹ del seu muntatge "El zoo de cristal" que s' estrenava al Teatre Joventud de l' Hospitalet.

El 10 d'abril un arlequí italià arribava a l'Institut del Teatre: Feruccio Soleri, actor del Piccolo de Milán impartia un curs de commedia del l'arte. Dos dies més endavant, 12 d'abril, la companyia de Danat Dansa celebrava el seu desè aniversari amb l'estrena d' "Ottepel" al Mercat de les Flors. Una obra de S. Dahrendorf i Alfonso Ordóñez amb escenografia de José Menchero i la

²⁶⁹ LA VANGUARDIA, divendres 8 d'abril de 1994, pàgina 43, "Mario Gas: La política teatral en Catalunya y en toda España es un desastre absoluto" article de Redacció.

interpretació de Susana Castro, entre d'altres. El dia 13, el Teatre Romea, Centre Dramatic de la Generalitat, presentava "Colometa la gitana o el regres dels confinats" i "Qui compra maduixes" d'Emili Vilanova. Laura Conejero, Francesca Piñón i A.M.Barbany es trobaven entre els actors dirigits per Sergi Belbel. I gairebé a la mateixa hora el Teatre Tantarantana estrenava "La veu humana", un monòleg de J. Cocteau interpretat per Maife Gil dirigida per Artur Trias. El 15 d'abril es representava "No hay camino al paraiso, nena" de Jesús Gracio (també director) sobre textos de Charles Bukowski. Entre els protagonistes hi havia Juan Diego. El 16 d'abril Ariel Dorfman exigia que es respectés el final de la seva obra "La mort i la donzella" al Teatreneu. Tres dies més tard, el 19, una solució de síntesi tancava la polèmica encetada entre l'autor i el director de "La mort i la donzella".

El 20 d'abril la Sala Beckett oferia "Marina" d'Ignaci García, una obra dirigida per Calixto Bieito i interpretada per Carles Canut, Anna Güell, i Àngels Poch. El 21 d'abril cinc grups de rock inauguraven el primer festival de rock al Sant Andreu Teatre. El dia 23 La Fura dels Baus presentava "M.T.M." al Festival de Granollers. El dia 26 s' anunciava que Ferran Rañé encarnaria a Falstaff al Grec'94 dins l'obra "Les alegres casades de Windsord" en una versió dirigida per Carme Portacheli. El 27 d'abril el Sant Andreu Teatre presentava una comèdia americana amb Carme Conesa "Somiar Truites" de William Mastrosimone interpretada per Carme Conesa i Josep Linuesa, entre d'altres, dirigits per Josep Costa. Aquell mateix vespre el Teatre Artenbrut acollia "Sa història des senyor Sommer" de Patrick Süskind amb la direcció de Xicu Masó i la interpretació destacada de Pep Tosar. L'endemà, dia 28, el Ballet de Cristina Hoyos anava al Teatre Victòria a presentar "Caminos andaluces".

També el 28 d'abril el Teatre Arnau tancava les seves portes per culpa de problemes econòmics²⁷⁰.

El 29 d'abril la dansa ballava a la corda fluixa. Els professionals catalans celebraven el Dia de la Dansa amb la sensació que s'estava fregant l'estancament. Aquell mateix dia al vespre, la coreografia "Diez & diez" de Pedro Bardayes es mostrava al Teatre Adrià Gual. Un espectacle que anava entre la forma i el sentit.

²⁷⁰ LA VANGUARDIA, dijous 28 d' abril de 1994, pàgina 48, *"El Teatro Arnau cierra sus puertas por problemas económicos"* article de Josep Sandoval.

El 4 de maig "la bernarda és Calva" de Federico García Lorca arribava al Teatre Malic de la mà de la Companyia Metadones. La direcció anava a càrrec de Magda Puyo i alguns intèrprets eren Txiki Berraondo i Gabriela Gil. El dia 5, L'Espai presentava el grup musical Koniec i La Casona feia un muntatge antològic sobre la poesia espanyola a "Antología". El dia 6, La Maña deixava L'Arnau, sala teatral del Paral·lel que afrontava un futur incert. El dia 7, es cancel·laven les funcions al Teatre Condal després que Juan Diego abandonés l'escena adduint l'impagament de salari per part de la promotora Fagot. L'endemà, 8 de maig, el Teatre Goya acollia Enric Majó i Montse Guallar amb l'obra "La gateta i el mussol" de Bill Manhoff sota la direcció de Ricard Renguant. Mentrestant el Teatre Tantarantana ofería dins la seva programació "Paulin i Clot", una història d'amor produïda per la companyia Inexistent, dirigida per Mònica Lleó i interpretada per Lidia Linuesa i Miquel Agell. L' 11 de maig la Companyia Grappa Teatre portava el seu teatre gestual al T. Condal amb "Hotel Rita", un entranyable hoste, dirigit per Toni Mira i interpretat per Gilbert Bosch al costat de Teresa Ros. El dia 12 La Fura dels Baus inaugurava el Festival de teatro de Granada amb "M.T.M." i Cristiga Magnet mostrava el seu espectacle de dansa: "Torna, oh Déu" a L'Espai.

Mentrestant els programadors del Festival del Grec'94 parlaven de la seva nova etapa. El Grec afrontava una etapa de redefinició amb la inclusió dels teatres privats. Amb un pressupost de 669 milions de pessetes oferiria tres muntatges d'obres de William Shakespeare i els espectacles de Reza Abdoh i Ohad Naharin.

A mitjans de maig, el dia 15, "La confessió de Stavroguin" de F. Dostoievsky s'estrenava al Sant Andreu Teatre en una versió dirigida per Josep Costa i interpretada per Pep Munné. L'endemà, 16 de maig, el Teatre del Mercat de les Flors ofería "Da un'altra faccia del tempo", una obra d'anada i tornada a l'infern, sota la direcció de Jan Fabre. El dia 18 es representava l' "Imprevís" de Michel López al Teatreneu . Una producció del Teatre de l' Orm interpretada per Carles Castillo i Santiago Sánchez, entre d'altres. Dos dies més endavant, el 20 de maig, al Teatre Artenbrut la companyia Martí Atanasiu mostrava una paròdia sobre el món de la boxa a "Boxtrot" sota la direcció d'Enric Ases i amb la interpretació de Xavier Martí i Christian Atanasiu, dos grans caricaturistes.

El dia 27 de maig Ovidi Montllor realitzava un recital poètic dedicat a Josep Mª de Sagarra al Teatre Lliure. Aquella mateixa nit la XIa edició de la Marató de l'Espectacle inundava tots els espais del Mercat de les Flors amb més de 140 actuacions de teatre, circ, dansa, varietats i animació.

El 29 de maig el Teatre Victòria acollia el Ballet Víctor Ullate amb "El amor brujo" de Manuel de Falla. Josep Pons dirigia a l'orquestra del Gran Teatre del Liceu i Víctor Ullate, director, ballava sota l'ombra de Diaghilev. També el dia 29 el Teatreneu programava "Estricta Vigilància" de Jean Genet amb la direcció d'Ima Ranedo i la interpretació d'Ignasi López i Angel Tarrès, entre d'altres, en una producció de Didascàlia Teatre. El 30 de maig al Teatre Romea s'exhibia "Com un mirall entelat" de Miquel M. Gibert, un thriller mitològic sobre el mirall d'un etern conflicte. Dirigia Lluís Miquel Climent i interpretava Manel Barceló i Anna M. Barbany.

L'1 de juny les "Historias de la puta mili" s'acomiadaven del Teatre Condal. Angel Alonso jubilava el sergent Arensibia encarnat per Ramon Teixidor i llicenciava l'escamot de reclutes, en un espectacle que aplegava els seus grans èxits. L'endemà, 2 de juny, el cantautor Joan Biliboni presentava els seus temes a L'Espai. El mateix dia i el mateix Espai acollia "Stravinsky Boulevard", una coreografia d'Iwan Boermeester.

El 3 de juny el Centre Dramatic de la Generalitat anunciava ²⁷¹que es faria càrrec de la gestió del Teatre Poliorama. La Generalitat coneixia de feia temps la decisió de Josep Mª Flotats de deixar el Teatre Poliorama.

Mentrestant, el Teatre Lliure estrenava a Saragossa "Las bodas de Fígaro" de Wolfgang Amadeus Mozart.

El 5 de juny es presentava un llibre d'imatges de teatre fet per Albert Fortuny: "Un segon de moltes taules", que recull fotografies del teatre vist a Barcelona. L'endemà, 6 de juny, el Teatre Victòria mostrava les arrels de Sudàfrica i l'estil de Broadway al musical "Sikulu" amb una coreografia de Lynton Burns dirigida per Bertha Egnos. Un espectacle sobre el miratge de Broadway . També el dia 6 el Teatre Malic ofería "Batalla en la negror" de Roland Topor en la interpretació de Toni Montells i Xevi Ramírez, entre els actors dirigits per Feliu Plasència. El dia 7 de juny Ferruccio Soleri exhibia al Teatre Lliure l'àlbum de família de la Commedia dell' Arte: "Retrats de la Commedia dell' Arte". Un muntatge amb textos anònims propis i de Goldoni, amb l'actuació de Capitano, Dottore,Brighella i, sobretot, Arlecchino. Dos dies més endavant, el 9, el Teatre Artenbrut estrenava "La mosca del vinagre" de

²⁷¹ LA VANGUARDIA, divendres 3 de juny de 1994, pàgina 55, "El Centre Dramatic se hará cargo de la gestión del Teatro Poliorama" article de Santiago Fondevila.

Jordi Arbonés sota la direcció de Ferran Frauca i amb la interpretació destacada de Mercè Anglès i Joan Raja, entre els actors. Mentrestant a la Sala Beckett es representava "Tres tristes tigres" de J. Sanchis Sinisterra en la interpretació de Manuel Carlos Lillo, Lluís Soler, dirigits per Roger Walkowiak. I aquell mateix dia la companyia Dagoll-Dagom anunciava que preparava un musical sobre Dorothy Parker.

El 10 de juny el Piccolo Teatro de Milà obria la nova etapa del Teatre Poliorama. El Centre Dramàtic de la Generalitat, sota la direcció de Domènec Reixach, esdevé una unitat de producció que gestionarà l'activitat dels teatres Romea i el Poliorama. El Romea continuaria amb la línia d'autors catalans, clàssics i contemporanis i, el Poliorama es dedicaria al repertori universal clàssic o contemporani, si més no fins a la inauguració del Teatre Nacional. L'11 de juny l'Espai acollia l'espectacle "Maria Cinta" interpretat per la mateixa Maria Cinta i per Eduard de Negri, entre els amics.

El 18 de juny l'actriu Núria Espert i Alberto Closas rebien la Medalla d'Or de l'Ajuntament de Barcelona. Tres dies més tard, el 21 de juny, el Grec rebutjava la inclusió del Primer Festival de Teatre Gai. Aquell mateix dia ADETCA, Associació d'Empreses de Teatre de Catalunya, negava haver pressionat el Festival del Grec per tal que no inclogués el Teatre Victoria al seu programa. L'endemà, 22 de juny, l'Espai presentava l'espectacle de dansa "Temperaments", una coreografia d'Amelia Boluda fruit dels tallers d'interpretació. El dia 23 de juny el Sant Andreu Teatre ofería el poema escènic "Organum" produït per la Companyia Zotal. L'autor i director era l'Esteve Grasset i els intèrprets Manel Trias, Elena Castelar i Cesc Casadesús. El dia 27 de juny al Teatre Goya es podia veure "Havies de ser tu" de Renée Taylor amb la direcció de Lurdes Barba i la interpretació d'Imma Colomer i Pep Sais, nova parella teatral per a una altra comèdia americana.

El 28 de juny el Teatre Condal presentava "Calígula" d'Albert Camus en una versió dirigida per José Tamayo i interpretada per la Companyia Bellas Artes de Madrid. Entre els actors de la història hi havia en Luis Merlo i en Pedro Ma Sánchez. Aquella mateixa nit el Mercat de les Flors allotjava la Companyia israeliana Batsheva Dance amb l'espectacle "L' Anaphase". El coreògraf i ballarí Ohad Naharin va dir *El cos humà és el centre, la base de totes les creacions*.

El 29 de juny el Teatre Grec esdevenia l'escenari d' "Otel·lo" de William Shakespeare. La posada en escena era dirigida per Mario Gas i els protagonistes

d'aquesta història de gelosia eren interpretats per Pep Cruz, Mercé Pons i Vicky Peña. El dia 30 de juny dins del Festival del Grec, la Plaça del Rei acollia Maria del Mar Bonet amb les seves cançons de la Mediterrània.

L'1 de juliol més de 150 ballarins presentaven les seves coreografies al Parc Güell dins la Tercera edició de "Dansa al Parc". Aquella mateixa tarda es feia una mostra de teatre per a infants al T. Regina.

El dia 4 de juliol el Teatreneu exhibia "La trobada" de Josep Pere Peyró, una història sobre una agredolça vetlla de Nadal, dirigida i interpretada per ell mateix al costat de Xus Estruch i Lluïsa Mallol, entre d'altres. L'endemà, dia 5, el Teatre Villaroel ofería l'obra "A lo loco" de Marcel Achard. Un espectacle argentí d'humor, amor i fantasia interpretat per Mauricio Dayub i Tony Lestingi a les ordres de Francisco Javier.

També aquell 5 de juliol l'última hora de la dansa contemporània cubana arribava a la Sala Beckett amb una coreografia de Victor Varela "Godot" amb la companyia Danza abierta, l'altra cara de la dansa a Cuba. L'endemà, 6 de juliol, l'Institut del Teatre allotjava Pierrots, skins i mesclistes en tres peces de joves autors : "La nit transfigurada" de Jordi Basora, "El vals dels desconeguts" de Raimon Àvila i "Biografia" de Francesc Pereira.

El 7 de juliol el Festival del Grec presentava la dansa del "Amor brujo" de Manuel de Falla en una versió de flamenc despullada de tota mena tòpics amb Carmen Cortés. Això sí sense perdre les arrels. I tres dies més endavant, el 10 de juliol, el Parc Güell mostrava "Sorpreses al Park", tot un seguit d'espectacles de diversos gèneres, amb entrada lliure, dins del Festival del Grec.

El 12 de juliol el Teatre Condal acollia els "Catalans salvatges" del dramaturg Manuel Molins en una versió dels directors Carles Canut i J. González, que comptaven amb el propi Carles Canut i Enric Pous entre els intèrprets. Aquell mateix dia el teatre de petit format s'instal·lava al Sant Andreu Teatre fins a finals de juliol. Nou espectacles dins del cicle "Els petits més grans" i mentrestant al Teatre Tantarantana es representava l'obra "Adorado Borges" d'Ever Martín Blanchet, que dirigia María Clausóa l'escenari. Una història sobre l'embruixament argentí.

L'endemà 13 de juliol el Festival del Grec programava "Les alegres casades" de Windsor, la gran farsa de William Shakespeare. Aquella versió era

dirigida per Carme Portacelli i comptava amb l'actuació de Julieta Serrano, Teresa Lozano i Ferran Rañe, entre els protagonistes. El dia 14 La Cuina de l'Institut representava "La nit transfigurada" de Jordi Basora per la Companyia de Teatre Mim de la Brume. Entre els intèrprets hi havia Laura Jardí i Xavier Vila, que estaven dirigits per Jordi Basora.

El 19 de juliol el Mercat de les Flors era espectador del poder i el sexe en un versió actual anglesa de l'obra de Shakespeare "Measure for measure" interpretada per la Companyia Cheek by Jowc sota la direcció de Declan Donnellan. L'endemà dia 20 l'Artenbrut mostrava "La traviata" de Xavier Albertí i el cabaret alemany de Scheinbar amb Empar Rosselló a la recerca d'un nou llenguatge. Mentrestant el Teatre Tantarantana ofería l'obra "Pedra de tartera" de María Barbal en una versió dirigida per Marta Sorribaso i interpretada per María Altimira i Carol Ferrer, entre els papers protagonistes. L'espectacle d'una elegia a tres veus. I mentrestant, al Teatre Adrià Gual "El vals dels desconeguts" de Ramon Àvila. Era ballat per la Companyia Postgraduats de l'Institut dirigits per Pere Planella.

El 21 de juliol la cantant Nina s'afegia als treballs de preparació del musical de Dagoll -Dagom sobre textos de Dorothy Parker. L'endemà 22 de juliol la dansa de Soap Dance Theatre Frankfurt dirigida pel ballarí i coreògraf portuguès, Rui Horta, arribava al Sant Andreu Teatre. Aquell mateix dia la gerent del Teatre Vicòria, Ana Esteban, havia dit *La sala sense subvencions no s'aguanta*.

El dia 27 de juliol el Mercat de les Flors presentava "Quotations from a ruined city" de Reza Abdho. El dia 28 La Cuina de l'Institut mostrava la "Biografia" de Francesc Pereira interpretada, entre d'altres, per Lluís Soler i dirigida per Jordi Mesalles.

El 29 de juliol²⁷² el regidor de Cultura de l'Ajuntament de Barcelona, Joaquim de Nadal, demanava a la Generalitat que col·laborés en les futures edicions del Festival del Grec.

El dia 5 d'agost el grup Comediants obria el Festival de Teatre Romà de Sagunt.

²⁷² LA VANGUARDIA, dimarts 29 de juliol de 1994, pàgina 37, "Joaquim de Nadal pide que la Generalitat colabore en las futuras ediciones del Grec" article de Marino Roriguez

El 19 d'agost l'Associació d' Actors i Directors desmentia el que havia dit Antonio Gala: *No es cierto que el teatro en castellano reciba un trato discriminatorio en Catalunya*. L'endemà 20 d'agost el TeatreArtenbrut oferia "Moltes gràcies" de la Companyia Poca Conya. Dirigia Jordi Portí i interpretaven Maurici Biosca i Joel Carreras, entre d'altres. Cinc dies més tard, el 25 es deia als mitjans de comunicació que més de la meitat de l'oferta dels teatres privats a Barcelona va ser en castellà.

El 31 d'agost s' anunciava que l' espectacle "Dràcula" arribava al teatre de la mà del Teatre Argentí en un musical que s'estrenaria a Barcelona el desembre al Palau d' Esports.

L'1 de setembre començava el mes amb l' anunci de quatre grans musicals que omplirien la temporada teatral de Barcelona: dues versions de grans èxits anglesos -"Germans de sang" i "Sweeney Todd"- , una del mite de Dràcula i la producció de Dagoll-Dagom.

El dia 2 la companyia Focus anunciava que exhibiria una majoria de teatre en castellà a les seves sales barcelonines. El dia 6 de setembre l'espectacle "Homes!" tornava al Teatre Villaroel de la mà de la Companyia T de Teatre. Dirigia Pere Sagristà i Mamem Duch i Rosa Gàmitz, figuraven entre les intèrprets. Aquell mateix dia la Companyia Usa Momix presentava al Teatre Victòria un mumtatge amb música de Peter Gabriel amb la direcció de Moses Pedlenton: "Passion".

El dia 7 de setembre el Teatre Condal oferia "La sombra del Tenorio" de José Luis Alonso de Santos amb la direcció i interpretació de Rafael Álvarez el Brujo'.

Aquella mateixa nit La Cubana celebrava els 200.000 espectadores de "Cegada de amor" al Teatre Tívoli i el Ballet de Ma Rosa actuava al Teatre Goya amb "Capricho español", una coreografia d'un viatge a través del temps. L'endemà 8 de setembre Salvador Távora, que preparava un espectacle sobre Catalunya, va dir *Antonio Gala ha caído en la trampa de la derecha española*.

Dos dies més tard, el 10, el Teatreneu suprimia el polèmic final de "La mort i la donzella" d'Ariel Dorfman sota la direcció de Sílvia Munt i amb la interpretació, entre d'altres, de Muntsa Alcañiz i Josep Minguell.

El 14 de setembre Adolfo Marsillach afirmava *La polémica de Antonio Gala*

es esquemática y muy peligrosa.

El dia 16 el Teatre Tantarantana obria la seva temporada amb una obra de David Mamet "Variacions sobre l'ànec" interpretava pel Colectivo Babel. Dirigia Jorge Vera Ocampo i entre els actors hi havia Manuel Sans. Una història sobre els desnonats. Aquell mateix dia es trobaven Lluís Pasqual, Gerardo Vera i Álvaro del Amo, al consell directiu del Centre Dramàtic Nacional.

L'endemà, dia 17 de setembre, començava una campanya, endegada per ADECTA²⁷³ gràcies a la qual les entrades per als teatres de Barcelona només valdrien un 50% del seu valor durant les Festes de la Mercè'94.

El 18 de setembre Madrid aplaudia el Teatre Lliure en el seu debut en castellà amb "Las bodas de Fígaro" de W.A. Mozart.

El 19 de setembre H. Bonnin portaria a l'escenari del Teatre Goya "La loba", una sàtira cruel del somni americà de Lillian Hellman. Els intèrprets eren en aquella ocasió Joan Borràs, Carme Fortuny i d'altres. L'endemà, 20 de setembre, s'estrenaven dues obres de teatre "Que n'ets de bèstia" de Teia Moner al Teatre Ardenbrut i "Enemic de classe" de Nigel Williams al Teatre Lliure amb la direcció de Josep Mª Mestres i la interpretació de joves postgraduats de l'Institut del Teatre i l'Aula de Teatre de la Universitat Pompeu Fabra.

El dia 21 de setembre Josep Costa, responsable de programació del Sant Andreu Teatre afirmava *La administración programa el teatro de este país* .

El dia 22 de setembre el Teatre Malic presentava "La Bernarda es calva" de Federico García Lorca per la Companyia. Metadones sota la direcció de Magda Puyo.

L'endemà dia 23 Aurora Redondo rebia el premi Margarida Xirgu.

El 24 de setembre una reflexió sobre els refugiats bosnis obria la temporada de la Sala Beckett: "Mirrad, un nen de Bòsnia" d'Ad de Bon. Artur Trias dirigia una versió interpretada per Manel Casanovas i Verónica Raventós. L'obra suposava el retorn del document, del documental, al teatre. Dos dies més tard, el 26 de setembre La Casona presentava "Woyzeck" de George Büchner

²⁷³ LA VANGUARDIA, dissabte 17 de setembre, pàgina 38, "*El teatro en Barcelona valdrá un 50% menos durante la Mercé'94*" article de la Redacció.

amb direcció d' Anne Dennis i la interpretació, entre d'altres, de Sergi Peire i Pepe Castillo.

El dia 27 de setembre es feia públic que el teatre havia tingut 36.000 espectadors durant les festes de la Mercè. Aquell mateix dia les companyies de dansa més emblemàtiques fondejaven en la programació de L'Espai. Dos dies més tard, el 29, es sabia que la companyia d'espectacles Focus i l'exhibidora Balaña tenien el projecte de convertir el cinema Regio Palace en un teatre apte per als musicals. Aquell mateix dia la companyia Lanònima Imperial estrenava a L' Espai una coreografia creada durant la seva estada a Croàcia: "Els gestos del camí" i "Ecus de silenci". Una sèrie de records de Croàcia dirigits per Juan Carlos García. El 30 de setembre es tancava el mes teatral amb l'anunci que Mª Josep Villarroya i Eles Alavedra serien Mina i Dràcula al musical de Pepe Cibrián.

El dia 2 d'octubre la companyia Teatre Un presentava al Teatre Regina una creació infantil de "La Odissea" en una versió feta i dirigida per Lluís Graells.

El 4 d'octubre La Fura anunciava que demandaria a Diario 16 per una crítica que els acusava de nazis per la seva obra "M.T.M.". El 5 d'octubre el Teatre Villarroel prorrogava les funcions d'"Homes!". Aquell mateix dia Xavier Berraondo debutava com a actor teatral al Sant Andreu Teatre amb "Ell", al costat de Mònica Luccetti, Elisenda Bautista i Ferran Albiol, entre d'altres. El dia 6, el Teatre Malic, el més petit de Barcelona impulsava un festival d'òpera. I l'endemà 7 d'octubre tenia lloc la Mostra de les noves tendències de la dansa italiana al Sant Andreu Teatre.

El dia 8 d'octubre s'anunciava²⁷⁴ que el Teatre Lliure tindria conveni al novembre una vegada superats els impediments tècnics que argumentaven alguna de les administracions implicades.

El 9 d'octubre el Teatre Romea presentava "La corona d'espines" de Josep Mª Sagarra amb la interpretació destacada de Pere Arquillué i Josep Ma Pou, dirigits per Ariel García Valdés. L'11 d'octubre l'espai municipal per al teatre, el Mercat de les Flors presentava la seva programació. Havia arrencat la temporada amb un cicle de dansa i música hindú i àrab, programava dues obres

²⁷⁴ LA VANGUARDIA, dissabte 8 d' octubre de 1994, pàgina 34, "El Lliure tindrà convenio en novembre" article de Santiago Fondevila

de William Shakespeare i un de la Fura dels Baus durant el primer trimestre i oferiria fins al final de la temporada, al juny, un total de 25 espectacles.

També el dia 11 el Teatre Victoria portava una novetat a la cartellera "Don Gil de las calzas verdes" de Tirso de Molina, un clàssic interpretat per la Companyia Nacional de Teatro Clásico sota la direcció d'Adolfo Marsillach. L'endemà, dia 12, es presentaven textos inèdits de Sanchis Sinisterra a la Sala Beckett i de Lluïsa Cunillé al Teatre Artenbrut. I el 13 d'octubre el Mercat de les Flors estrenava una òpera d'un autor contemporani, Albert Sardà, "L' any de Gràcia", una història sobre l'illa contaminada. Mentrestant a L'Espai la companyia Danat Dansa recuperava l'obra "Bajo cantos rodados".

A mitjans d'octubre, el dia 14, la Sala Beckett ofería "Pervertimento" de J. Sanchis Sinisterra. Una obra sobre el vertigen de la ficció dirigida per Mario Vedoya i interpretada, entre d'altres, per Mònica Gobbi. Quatre dies més tard, el 18 d'octubre, el Teatre Tantarantana començava un Cicle Insòlit amb teatre i poesia. I mentre, l'Artenbrut seguia amb la seva programació. "Jòquer" de Lluïsa Cunillé s'estrenava sota la direcció de Calixto Bieito i amb la interpretació de Mercè Anglès i Toni Sevilla. L'endemà, 19 d'octubre, el Sant Andreu Teatre recuperava "La gavina" d'Anton Txèjov, en una versió que comptava amb la direcció de Jaume Mallofré, que era també intèrpret al costat de Mª Jesús Leonart, entre d'altres. El dia 20 d'octubre el Teatre Poliorama estrenava una producció del Piccolo Teatro de Milano: "L'isola degli Schiavi" de Giorgio Strehler, amb la interpretació, entre d'altres, de Pamela Villosesi. I mentrestant, Tomeu Penya arribava a L'Espai amb les seves cançons.

Aquell mateix dia es presentava una querella contra el Teatreneu pel canvi del final de "La mort i la donzella".

El 21 d'octubre ²⁷⁵ s'anunciava que el dia 26 el Teatre Arnau reobria les seves portes amb Las Veneno. Començava una nova gestió del teatre.

El 23 d'octubre la Vanguardia²⁷⁶ recollia unes declaracions de Pasqual Maragall fetes en un sopar amb responsables de cultura de alguns mitjans el passat dijous dia 20. La proposta de Pasqual Maragall era de cedir el Mercat de les Flors al Teatre Lliure cosa que va causar desconcert a l'Institut Municipal

²⁷⁵ LA VANGUARDIA, divendres 21 d'octubre de 1994, pàgina 50, "El Teatre Arnau reobre sus puertas con Las Veneno" article de Josep Sandoval.

²⁷⁶ LA VANGUARDIA, diumenge 23 d'octubre de 1994, pàgina 59, "La propuesta de Maragall de ceder el Mercat al Lliure causa desconcierto en el IMBE" article de Santiago Fondevila i Teresa Sesé

Barcelona Espectacles (IMBE).

El dia 26 L'Espai acollia l'Àngels Margàrit i la seva intimista "Suite d'estiu" .

El 27 d'octubre Dagoll- Dagom parlava de la parella al musical "T'odio, amor meu" . Nina i Pep Anton Muñoz s'unien al grup per aquest muntatge basat en textos de Dorothy Parker i cançons de Porter. Mentrestant el Teatreneu reestrenava (feia la reposició d') " Imprebís". L'endemà 28 d'octubre la dansa inundava dos teatres de Barcelona. D'una banda, a la Sala Beckett arribava "Antártica 1998", un viatge pels móns de la dansa i el teatre, presentat per la Companyia Un oeufis un oeuf. Mauro Paccagnella i Gilles Monnart eren els intèrprets d'aquest espectacle que mostrava Tintín al Pol Sud. I d'altra banda, al Mercat de les Flors aterraven la dansa i la música tradicional de l'Índia.

El dia 29 s'estrenava l'obra "E.R." de Benet i Jornet al Teatre Lliure. La direcció anava a càrrec de Josep Montanyès i la interpretació, a càrrec de Mercè Arànega, Maife Gil i Marta Angelat. L'endemà 30 d'octubre el Teatre Poliorama presentava "El cas Woyzeck" de George Büchner amb els actors Pep Ricart i Empar Canet dirigits per Carles Alfaro.

El mes de novembre començava el dia 2 al Mercat de les Flors amb la companyia britànica Cheek by Juwl amb el seu aplaudit "As you like it" de William Shakespeare. La versió escènica era dirigida per Declan Dunnellan. La mateixa nit al Sant Andreu Teatre arribava "Pizza-man" de Darlene Craviotto, la història de dues dones que intenten violar un home, amb la interpretació de Blanca Pàmols i Maite Besora. Tres dies més endavant, el 5, tenia lloc la presentació d'un nou quartet de corda al Mercat de les Flors: el "Quartet Toldrà", que interpretaria música clàssica catalana contemporània.

El 6 de novembre s'inaugurava el XIè Festival Internacional de Títelles. El dia 9 Pep Munné debuta com a director al Teatre Condal amb una obra sobre l'apogeu del nazisme: "Contes dels boscos de Viena" d'Odon Von Horváth. Entre els intèrprets hi havia el mateix Pep Munné. Mentrestant, La Fura dels Baus dividia en dos la Plaça de Sant Jaume per presentar "M.T.M."

El dia 10 de novembre el Teatre Victòria presentava "El médico de su honra" de Calderón de la Barca amb la Companyia Nacional de Teatro Clásico dirigida per Adolfo Marsillach. Entre els intèrprets cal destacar Adriana Ozores i Carlos Hipólito, en una visió laica de Calderón. L'11 de novembre Belle

Epoque anunciava que obriria una nova línia de programació teatral per a l'any entrant. També el dia 11 L'Espai acollia la companyia de dansa Búbulus amb una coreografia de Carles Salas dirigida per ell mateix. I mentrestant, el Mercat de les Flors allotjava "Acreeedores" d'A. Strindbery. En una versió amb la direcció de J. Carlos Corazza i la interpretació destacada de Carme Elías i Toni Cantó. Una parella que no lligava gaire.

El 12 de novembre el Teatre Poliorama estrenava "El mercader de Venècia" de William Shakespeare amb la direcció de Sergi Belbel i amb Marc Cartes i Enric Majó com a protagonistes. Cinc dies més tard, el 17, La Fura dels Baus deia: *El poder sea del signo que sea siempre manipula la información*'' . L'endemà 18 de novembre la Sala Beckett mostrava "Kasimir i Karoline" d'Odon Von Horváth. Calixto Bieito n'era el director i Chantal Aimée i Roser Camí, les protagonistes femenines.

El dia 22 de novembre l'Associació d'Actors i Directors de Catalunya premiaven l'obra "Dansa d'agost" dirigida per Pere Planella. L'endemà 23, mentre La Fura feia el seu darrer apocalipsi amb "M.T.M." al Mercat de les Flors, La Gàbia Teatre presentava al Teatre Adrià Gual "El Bagul" de Joan Cavallé amb la direcció de Teresa Vilardell. Dos dies més endavant, el 24, moria l'actor i director de teatre Félix Rotaeta. Aquell mateix dia arribava el teatre de la foscor. La Companyia d'invidents Luciérnaga presentava al Teatreneu "Los buenos días perdidos" d'A.Gala amb la direcció de Mónica Carlevaro. Mentrestant en Toti Soler presentava el seu nou disc "Lydda" a L'Espai.

També el dia 24 la companyia Els Joglars i el director Guillermo Heras rebien els Premios Nacionales de Teatro. L'endemà dia 25, Els Joglars renunciaven al Premio Nacional de Teatro perquè no acceptaven premis a nivell nacional.

El 26 de novembre la Vanguardia²⁷⁷ anunciava que el Mercat de les Flors suspenia els seus projectes a partir del juliol, després que l'Ajuntament hagués decidit oferir l'espai al Teatre Lliure.

També el 26 L'Espai oferia la dansa "Castanyola viva" de Berta Vallribera. Tres dies més tard, el 29, l'Artenbrut presentava "Quan era petita..." de Sharman Macdonald amb la direcció de Tamzin Townsend i la interpretació

²⁷⁷ LA VANGUARDIA, dissabte 26 de novembre de 1994, pàgina 34, "EL Mercat de les Flors suspende sus proyectos a partir de julio" article de Santiago Fondevila

d'Assun Planas i Victòria Pagès, entre d'altres.

El 29 de desembre el Consell Executiu de la Generalitat aprovava el conveni per al nou Teatre Lliure²⁷⁸.

El 30 de novembre el Teatre Goya acollia "La zapatera prodigiosa" de Federico García Lorca amb la interpretació de Natalia Dicenta, Roberto Álvarez i d'altres dirigits per Luis Olmos. Natalia Dicenta va ser una brillant sabatera.

El mateix 1 de desembre del 94 el Tarantana presentava "Un fill del nostre temps" d'Odon Von Horváth en una versió dirigida per Antoni Simón i interpretada per Lluís X. Villanueva en el paper del soldat ferit d'Horváth. Tres dies més tard, el 4, la Cuina de l'Institut oferia "A la meta" de Thomas Bernhard. Lurdes Barba estava sobèrbia en el paper de la vídua i Pep Tosar era el coprotagonista d'aquesta història dirigida per Xavier Albertí. El dia 6 de desembre el Teatreneu acollia el "Diari d'Anna Frank" en una adaptació de Frances Goodrich i Albert Hackett. Dirigia aquesta versió Tamzin Townsend i interpretaven els papers principals Carme Sansa i Imma Colomer, en un modèlic homenatge. Mentrestant al Teatre Malic es presentava "Extraña fruta", l'erotisme poètic a escena interpretat per Myriam Mezières.

El 8 de desembre arribava al Sant Adreu Teatre "El pop o la visió hyrkanesa del món" de S. I. Witkiewilz de la mà de la Companyia Teatre Invisible amb la direcció de Moisès Maicas i Mingo Ràfols i Josep Miguell al costat d'altres actors en un meravellós retaule. L'endemà 9 de desembre, Sergi Belbel rebia el Premi Born de Teatre, de Ciutadella. I el dia 13 la sala Artenbrut presentava una obra sobre la maternitat: "Totes culpables" de Martine Tartour amb la direcció de Pere Sagristà i la interpretació de L. Barenys i H. Colomé, entre d'altres.

A mitjans de desembre, el dia 15, el Teatre Victòria mostrava "Coppélia" un clàssic del ballet que arribava amb la coreografia de Roland Petit.

L'endemà, 16 de desembre, Àngels Gonyalons i el seu musical "Germans de Sang" de Willy Russell arribaven al Teatre Condal amb Gemma Brió i Roger Pera entre els actors principals dirigits per Ricard Reguant. I aquella nit el

²⁷⁸ LA VANGUARDIA, dijous 1 de desembre de 1994, pàgina 52, "La Generalitat aprueba el convenio para el nuevo Lliure" article de Redacció.

Mercat de les Flors portava a Enric Ases, Richard Collins i Piero Steiner amb la reposició del seu elogiat "Pourquoi pas ?".

El dia 17 Ramon Oller era distingit amb el Premio Nacional de Danza.

També el dia 17 el "Dràcula" de Pepe Cibrián arribava al Palau d'Esports de Barcelona. I dos dies més tard, el 19, la Sala Beckett acollia la lectura de Stephen Berkoll "El nadal de Harry" amb la direcció de Ramon Simó i la interpretació de Blai Llopis. L'endemà, 20 de desembre, la companyia Dagoll-Dagom, el director Ramon Oller i l'actor Jordi Bosch eren guardonats amb els Premis Nacionals. Aquella mateixa nit Jordi Sabatés obria la nova programació de Belle Epoque amb un homenatge a Méliès.

El 21 de desembre el musical infantil "Pinotxo" de Carlo Collodi arribava al Teatre Condal amb la companyia Coco Comín sota una codirecció de Coco Comín i Jordi González. Set dies més endavant, el 28 de desembre, el compositor i pianista Manel Camp presentava les seves noves peces a l'Artenbrut.

El 30 de desembre Joan Mª Gual tornà a fer-se càrrec del Mercat de les Flors²⁷⁹. El nou director programaria el primer trimestre de la propera temporada i elaboraria un projecte de futur amb el Teatre Lliure. Joan Mª Gual va dir aquell dia *El teatre ha canviat i hi ha altres necessitats*. Elena Posa seguiria al capdavant del càrrec fins al juny i conservaria tanmateix la direcció del Festival d'estiu del Grec.

Finalitzava l'any amb l'anunci que el conveni per a la construcció del nou Teatre Lliure es signaria el dia 16 de gener de 1995.

²⁷⁹ LA VANGUARDIA, divendres 30 de desembre de 1994, pàgina 35, "*Joan Maria Gual vuelve a hacerse cargo del Mercat de les Flors*" article de Sanmtiago Fondevila.

1995

L'ú de gener el Teatre Condal presentava: "Germans de sang" de Willy Russell amb la interpretació, entre d'altres, dels actors: Roger Pera i Àngels Gonyalons, dirigits per Ricard Reguant. L'espectacle mantenia l'equilibri entre la tragèdia i el musical. Tres dies més tard, el 4 de gener, Ovidi Montllor actuava a la nova temporada de l'Espai. Dos dies més endavant, el dia 6 de gener, Nadala Batiste complia mig segle a dalt de l'escenari. L'actriu, de 69 anys, rebria el dilluns següent el Premi de la Agrupació Dramàtica de Barcelona.

El 10 de gener el Tantarantana acollia "Obsessions" de Guy de Maupassant, en una versió dirigida per Pere Sagristà amb la Nueva Cia. Facompanyia. Elisenda Bautista i Dolors Rusiñol, eren dues de les actrius protagonistes. Mentrestant el Teatre Villarroel mostrava "La lluna per a un bord" d'Eugènie O' Neill, amb la direcció de. Gerardo Malla que va comptar amb Isabel Mestres, Carles Canut i Sergi Mateu, entre els actors. Mentrestant a l'Artenbrut feien la reposició de l'obra de J.BJ Priesthley "Ha vingut un

inspector". Jaume Melendres dirigia Ferran Madico i Joan Raja, entre d'altres, a escena.

L'11 de gener el Teatre Romea presentava "Una geografia estilogràfica", una evocació de la figura del Josep Ma de Sagarra cronista. Jordi Dauder i Montserrat Comadira eren els principals intèrprets d'aquesta proposta teatral dirigida per Xavier Albertí. Aquella mateixa nit Dagoll-Dagom estrenava al Teatre Victòria "T'odio, amor meu" amb Joan Lluís Bozzo com a director i Nina, i Pep Anton Muñoz com a alguns dels actors. L'endemà, dia 12, la Cuina de l'Institut anunciava "Estrelles en un cel de matinada" d'Alexandre Galine interpretat per la Companyia Set de Kopeks dirigida per Jaume Melendres. Aquell mateix dia el Sant Andreu Teatre estrenava "Cantos para el final del milenio" de Petra Martínez i Juan Margallo sota la direcció del mateix coautor.

També el dia 12 de gener del 95 es produïa l' anunci²⁸⁰ de un nou ajornament en la signatura del conveni del Teatre Lliure que estava previst per el dia 16 de gener.

El dia 13 de gener arribava al T. Goya "Filumena Marturano" d'Eduardo de Filippo.

Frederic Roda, tornava a la direcció teatral amb aquesta obra interpretada, entre d'altres, per Alfred Lucchetti i Araceli Bruch en els papers de Filumena i Domenico. L'endemà, 14, el Teatre Lliure presentava "Final de partida" de S. Beckett sota la direcció d'Alfredo Alcón que també encarnava un dels personatges al costat d' Horacio Roca i d'altres.

Tres dies més tard, el 17 de gener, Esther Formosa acomiadava al popular personatge de "La Canyí" al Teatre Malic. L'endemà dia 18 la parella còmica Gerardo Esteve i Rafael Ponce tornaven al Mercat de les Flors amb "Los pájaros fontaneros" sota la direcció d'Andrés Hernández i López -Rey. Dos dies més tard, el 20, l'obra "Quartet", el director teatral Xavier Albertí i la companyia Los Los, es trobaven entre els premiats per la crítica de Barcelona. L'endemà 21 de gener el Teatre Romea era l'escenari on el grup Comediants abocava al teatre la crítica política continguda al "El Llibre de les bèsties" de Ramon Llull. Enric Arquimbau i Miquel Baixas, eren dos dels actors que interpretaven el bestiari lulià sota la direcció de Joan Font.

²⁸⁰ LA VANGUARDIA, dijous 12 de gener de 1995, pàgina 36, "*Nueva demora en la firma del convenio del Teatre Lliure*" article de Radacció.

El dia 22 de gener el Teatre Adrià Gual exhibia "Estrelles en un cel de matinada" d' Alexandre Galine amb la direcció de Jaume Melendres. Entre els actors hi havia Llum Barrera i Miriam Alemany. Aquell mateix dia es va fer públic que el Teatre Victòria havia rebut 174.427 espectadores durant l'any 1994.

A la fi el dia 23 de gener²⁸¹ se signà el conveni del nou Teatre Lliure.

El dia 24 la Sala Beckett presentava l'obra "Informe para ciegos" d'Ernesto Sábato en una versió teatral dirigida per José Sanchis Sinisterra i interpretada per la companyia Teatro Fronterizo amb Miguel Carlos Lillo i Manuel Dueso, entre els actors. L'endemà 25 de gener l' Ardenbrut acollia l'actuació del pianista i compositor Agustí Fernández. I el dia 26 El Molino obria les sessions de teatre a les 21 hores amb el Teatre de La Bohèmia que presentava "Electroshow" dirigit per J . A. Ortega. Mentrestant L'Espai acollia la dansa d' "Escultors del temps" , una coreografia de Beбето Cidra, dirigida per ell mateix. Un muntatge sobre el mestissatge cultural.

Aquell mateix 25 de gener Albert Boadella denunciava l'hostilitat de CiU respecta a la companyia Joglars i renunciava a la subvenció.

Dos dies més endavant, el 27 de gener, la dansa i el flamenc omplien l'escenari del Sant Andreu Teatre amb "Increpación", un muntatge de la Companyia de Danza del mateix nom dirigit per Ramon Baeza i Montse Sánchez. Mentrestant el Teatreneu oferia "Opus primum" o "El amor en tiempo de guerra" de la Companyia Teatre de la Resistència dirigida per Hadi Kurich, ex director del Centre Dramàtic de Sarajevo.

I el 29 de gener s'acomplia un any de la posada en escena de "Cegada de amor" per La Cubana al Teatre Victòria. L' 1 de febrer la companyia La Cubana celebrava de manera peculiar el primer aniversari de "Cegada d'amor".

L'endemà dia 2 de febrer l'Associació d'Empreses de Teatre de Catalunya, ADECTA, feia públic²⁸² que el taquillaatge dels teatres de Barcelona havia augmentat a un 49,9 % durant l'any 1994, el que significava un augment relatiu de gaire bé un 10 %.

²⁸¹ LA VANGUARDIA, dimarts 24 de gener de 1995, pàgina 33, "Lluís Homar: Vamos a empezar la firma no vasya a ser que se congele la tinta" article de Santiago Fondevila.

²⁸² LA VANGUARDIA, dijous 2 de febrer de 1995, pàgina 36, "El taquillaaje de los teatros de Barcelñona aumentó un 49,9 por ciento en 1994" article de Santiago Fondevila.

També el dia 2, al Mercat de les Flors s'hi podia veure "El gusano impasible" i la seva poètica del fracàs i "La línia de baba" interpretades per Marina Oroza. Mentrestant, el Sant Andreu Teatre presentava "... i tu no hi ets" de la Companyia de dansa Roberto G. Alonso. Quatre dies més endavant, el 6 de febrer el Sant Andreu Teatre oferiria "De lo tuyo a lo nuestro" de Pere Calders en una versió dramatitzada per Luisa Borreguero i F.Romo, entre d'altres i dirigida per Fernando Romo, que va resultar ser excessivament dur.

El 7 de febrer Ennino Marchettò presentava a l'escenari de Belle Epoque el seu món teatral de personatges de paper. I l'endemà dia 8, mentre el Tarantana estrenava "Si non e vero..." de Mercedes Abad amb la Companyia Pretèrit Perfecte dirigida per Jordi Llop i amb Pepa Plana i María Puigcerver, entre les intèrpretes; L'Espai oferiria un muntatge de la Companyia de Dansa de Rosa Muñoz "Efebus o així que passin els anys" amb una coreografia interpretada per ella mateixa i per Andrés Corchero. Dos dies més endavant, el 10, el Mercat de les Flors esdevenia l'escenari de la Companyia Danat Dansa que expressava el seu objectiu de fer del CCCB un marc de referència per a la dansa. I ho feia amb l'obra: "El cielo está enladrillado" de Sabine Dahrendorf i Alfonso Ordóñez.

L'11 de febrer "Noiject", un muntatge de dansa contemporània amb el director japonès Saburó Teshigawara inundava el Mercat de les Flors. I el dia 14, la Companyia Catalana de Gags portava a l'escena del Teatre Villaroel la primera vaga sexual de dones. "Lysístrata" d'Aristófanès, amb Enric Boixadera i Sergi López, entre els actors dirigits per Angel Alonso.

A mitjans de febrer, el dia 15, La Cuina de l'Institut presentava el debut de Xavier Company com a autor: "Tanca els ulls i pensa un desig", amb la Companyia Sala d'Art Teatre sota la batuta d'Anna Ullibarri. Laura Jou i Aurea Márquez, interpretaven la venjança de dues dames. L'endemà dia 16, el Teatre Poliorama acollia "Borja-Borgia" de Manuel Vicent en un muntatge de la Companyia Creación Moma Teatre dirigit per Carles Alfaro. I el 17, Salvador Távora arribava al Mercat de les Flors amb una obra que unia dramàticament Catalunya i Andalusia: "Identidades", amb la Companyia La Cuadra de Sevilla. El 18 de febrer el Teatre Regina hostatjava l'òpera "La serva Padrona" en una versió de Paisiello. El dia 20 el Teatre Goya oferiria "Hora de visita" de José Luis Alonso de Santos. L'actriu Mari Carrillo s'acomiadava del teatre amb aquesta obra.

El 22 de febrer Sergi Belbel, Calixto Bieito i Xavier Albertí, van dirigir els seus respectius clàssics al Grec'95. Un festival que començaria el 26 de juny. Entre les novetats cal destacar el nou Shakespeare d' UR Teatre, una versió del "Romeo y Julieta" de William Shakespeare i la darrera creació de Robert Lepage: "Hiroshima". Tres dies més endavant, el 25, es presentava l'obra "Les escorxadors" de Sarah Daniels. Amb Ramon Simó com a director i Anna Güell, Rosa Vila, entre les actrius que parlaven de la llibertat i les dones. Mentrestant, el Teatre Regina portava a escena el "Xarivari" de la companyia Mòbil Teatre. Un espectacle de clown interpretat per Atilà Puig i Jordi Girabal. Dirigia Jordi Vilà Zapata.

El dia 28 de febrer la Sala Beckett tancava el mes amb "En la solitud dels camps de cotó" de Bernard Marie Koltès. Amb la interpretació de Ramon Vila i Jordi Coromina dirigits per Jordi Mesalles.

El dia 3 de març L' Institut del Teatre presentava reedita la col·lecció de la traducció al català de l'obra teatral de William Skakespeare.

El 4 de març el Teatreneu presenta "Oleanna" de David Mamet, dirigeix. Mercè Managuerra i entre els intèrprets s'hi poden veure Josep Minguell i Miriam Alemany. Mentrestant el Teatre Lliure mostrava "Variació de Muriell/ Solos", una sèrie de solos coreogràfics de Cesc Gelabert, que n'era el creador i alhora intèrpret. Dos dies més endavant, el 6 de març el Teatre Adrià Gual exhibia "No hi ha res com ser siamès!". L'autor i director del muntatge era Raül Contel. I entre els actors hi havia Cristina Peralta i Marta Ullod.

El dia 7 de març es podia gaudir de l'humor al Belle Epoque amb dos ex Pigeon Drop que interpretaven l'obra "Escriu i calla" de Lee M. Ross i Steve Stewart. Dos dies després, el 9, el Teatre Malic estrenava una farsa al·legòrica sobre l'Europa dels 15: "Europa", una obra dirigida per Elisa Crehuet i interpretada, entre d'altres, per Isabelle Bress i Josep Ma Domènech. Una obra de butxaca sobre el caos. Aquell mateix dia L'Espai acollia la Companyia Atlanta Fugiens amb "Reflexions i records", un drama dirigit per Mariana Giustina.

L'11 de març moria, a l'edat de 53 anys, el ràpsoda, actor i cantautor Ovidi Montllor.

El dia 11 de març els germans Calatrava es presentaven al Teatre Arnau. I aquell mateix dia Àngels Gonyalons dirigia un espectacle infantil al Teatre Regina "Colors Bells" de la Companyia Va de Bòlit. El dia 14 "Les cadires" d'

Eugène Ionesco arribaven al Teatre Artenbrut. Aquesta història sobre una patètica vellesa era interpretada per Elisa Crehuet i Oriol Tranvia, entre d'altres, i dirigida per Manuel Gausa. Mentrestant els Lluïsos de Gràcia acollien la Commedia dell' arte amb l'obra "Què dimonis li pica ?!!!" de la mà del grup Flic Flac sota la direcció de Quim Pañart.

A mitjans del mes de març, el 15, arribava a l' Artenbrut el Grupo Gema 4, un quartet vocal femení que interpretava a capella els temes de la música popular cubana.

El dia 16 el Mercat de les Flors ofería "Amor constante más allá de la muerte" de la Companyia Danza Rosas. Dirigia Anne Teresa de Kersmaeker. El 17, el grup de dansa contemporània Mal Pelo presentava dos muntatges "Dol" i "Zarco", dues coreografies amb l'encant de la discreció.

El dia 20 de març el Teatre Villaroel estrenava "Kràmpack" una història d'amistat i sexe de Jordi Sánchez, interpretada per ell mateix al costat d'Eduard Fernández i Esther Formosa sota la direcció de Josep Mª Mestres. Mentrestant al Sant Andreu Teatre l'obra "Picadillo i canelons" de Francesc Luchetti era interpretat sota la direcció de Lurdes Barba.

El 23 de març L'Espai acollia la cantautora catalana Marina Rossell i la cantaora flamenca Mayte Martín. I el Mercat de les Flors aquell mateix dia ofería un concert de ragas hindús i música barroca.

L'endemà, 24 de març, Anna Lizaran debutava com a directora teatral al Teatre Lliure amb l'obra "Arsèni i puntes de coixí" de Joseph Kesselring, una obra que girava al voltant del mòbil del crim. Dirigia, entre d'altres, els actors Jordi Bosch i Lluís Soler.

El 24 de març del 95²⁸³ Josep Mª Flotats era nomenat director fundador del Teatre Nacional de Catalunya, per el Govern de la Generalitat a proposta del Conseller de Cultura Joan Guitart

El dia 25 La Vanguardia²⁸⁴ publicava que segons un conveni que es signaria entre el Lliure i l' Area de Cultura de l' Ajuntament, el Teatre Lliure presentaria dues produccions per temporada al Mercat de les Flors fins a la

²⁸³ LA VANGUARDIA, dissabte 25 de març de 1995, pàgina 52, "Josep Maria Flotats nomenado Director del Teatre Nacional" article de Redacció,

²⁸⁴ LA VANGUARDIA, dissabte 25 de març de 1995, pàgina 43, "El Lliure presentarà dos producciones en el Mercat" article Santiago Fondevila.

finalització de les obres de reconstrucció del Palau de l' Agricultura i que Joan Mª Gual seria el director de la programació que, contemplaria aquesta participació del Teatre Lliure.

El dia 28 de març Trànsit Companyia de Dansa proposava al Mercat de les Flors un viatge a l'Edat Mitjana a través de la dansa. I ho feia amb una Coreografia de Maria Rovira.

Mentrestant el Teatre Goya presentava "Buenos aires.....Tango", un espectacle de dansa, veu i música. L'endemà dia 29 la Sala Beckett acollia "Quan els paisatges de Cartier-Bresson" de Josep Pere Peyró. Dirigia ell mateix i interpretava al costat de Montse Peralta i Pep Salvat. El 30 de març El Molino estrenava "Brindis por el Molino", un espectacle dirigit per Roberto Serrano, dins de la seva renovació teatral.

L' 1 d'abril "La mirada" de Teresa Nieto s'instal·lava a L'Espai. I el mateix dia al mateix escenari hi havia una nit màgica amb Antonio Canales.

El 6 d'abril Xavier Albertí estrenava "Les paraules de l'ànima" al Teatre Romea. Un muntatge basat en els cànctics a l'amor de Ramon Llull. Entre els intèrprets destacaven Enric Majó, Pep Martínez i Rosa Olavide. L'endemà dia 7 arribava "Sweeney Tood" de Stephen Sondhèim al Teatre Poliorama de la mà de. Mario Gas, que dirigia a Constantino Romero i Vicky Peña al costat d'altres actors .

El 10 d'abril :L'Espai acollia la dansa d'Olga Mesa amb la Companyia "Provisional Danza". El dia 11, s' anunciava que el Teatre Lliure obria la temporada vinent del Mercat de les Flors. El director del Mercat, Joan Mª Gual volia dedicar L'Espai B d'aquest espai municipal bàsicament als autors, actors i creadors catalans.

A mitjans de mes, el 15, Pep Bou portava el seu espectacle de bombolles "Sabó, Sabó" a la Sala Belle Epoque. I quatre dies més endavant, el 19, el Mercat de les Flors aixecava el teló amb "Retablo de la avaricia, la luxuria y la muerte" de Valle Inclán. La direcció escènica anava a càrrec de José Luis Gómez. Aquell mateix dia Pepelú Guardiola i el seu cabaret literario de "Crisifixió" al Teatre Tantarantana.

El dia 20 d'abril l'Artenbrut mostrava l'actor Luciano Federico cridant "Sólo me pasa a mí" de Raymond Devos. La còmica serietat de Luciano Federico anava acompanyada de la direcció de Jordi Purtí. El 21 Ricard Salvat recuperava "La pell de brau" de Salvador Espriu al paranimf de la Universitat

de Barcelona. La "Associació d'Investigació i Experimentació Teatral" AIET, sota la direcció del mateix Ricard Salvat, presentaria a partir del dia 26, "En la ardiente oscuridad" del dramaturg Buero Vallejo, al mateix escenari.

El dia 22 es va fer públic que l'assistència als teatres de Barcelona havia augmentat un 20% entre el gener i el març de 1995, respecte al mateix període de l'any 94.

El 23 d'abril, diada de Sant Jordi, el a La Casona es presentava "L'altre vida" de M. Forster sota la direcció d' Oscar Molina.

El dia 24, al Teatre Romea es presentava "L'hora dels actors" de Narcís Comadira amb direcció de Joan Olle i amb un repartiment format per Montserrat Salvador, Angels Poch i Carles Martínez entre d'altres. El 25 d'abril al Teatreneu, "De que parlàvem?" de Alan Ayckbourn, interpretaven Mercè Comes i Jordi Dauder i dirigia Tamzin Townsend. Aquell mateix dia el Centre de Cultura Contemporània de Barcelona se sumava als actes festius amb motiu del dia Internacional de la Dansa. L'endemà dia 26 el Teatre Adrià Gual presentava el muntatge "Diversions Dance Company" i mentrestant al Teatre. Malic es representava el "Hamlet" de William Shakespeare. Amb Xavier Albertí com a actor protagonista i director.

El 27 d'abril Guillermina Coll presentava al Teatre Adrià Gual el seu "Collage I". L'endemà dia 28 el Centre Moral de Gràcia acomiadava Esteve Polls amb "Fedra" de Jan Racine. Silvia Vilarrasa i Teresa Cunillé, eren dirigides per Esteve Polls que aquell dia estrenava en el mateix escenari on havia debutat com a actor l'any 1933. Un barceloní per al món.

L'1 de maig s'inaugurava el mes teatral al Sant Andreu Teatre amb "Miracles d'aigua" de Claudia Méndez, una mirada femenina sobre l'existència. Dirigia Ferran Audi i encarnaven els personatges Mercè Lleixà i Kate Hamblin, entre d'altres. El dia 3 de maig el Mercat de les Flors acollia la Companyia Mar Gómez amb "La nostalgia del pepino", un espectacle de dansa i humor interpretat per les germanes Gómez. L'endemà, 4 de maig, el Teatre Adrià Gual presentava la Companyia de dansa Espanyola Color amb "Agua de luna", una coreografia dirigida per Rosa Mª Grau. Dos dies més endavant, el 6, el Teatreneu anunciava que es faria càrrec de la programació del teatre Arnau i que s'associaria amb el Teatro Marquina de Madrid.

El dia 8 de maig Lluís Pasqual afirmava: *No me encuentro bien bajo la cultura catalana que representa Jordi Pujol.*

Aquell mateix dia El Pompidou de París dedicava una exposició a Fabià Puigserver.

El mateix dia 8 el Teatre Goya presentava "El cerco de Leningrado" de Sanchis Sinisterra. En aquella ocasió la protagonista d'aquesta tragicomèdia sobre el final de la utopia era Núria Espert i la direcció anava a mans d' Omar Grasso. L'endemà dia 9 el Teatre Malic presentava l'obra "One man Show" amb Alfonso Vilallonga.

L'11 de maig el grup Comediants participava a la Convenció Teatral Europea.

El dia 12 es feia un recital poètic sobre poemes de Gil de Biedma al Teatre Tantarantana. Aquell mateix dia La Sala Belle Epoque anunciava que abandonaria el music hall al mes de juny per esdevenir un local polivalent. I al vespre, a L'Espai la Companyia La Sota de Bastos es presentava amb dos solos de dansa: "Maurizia" i "Pessic d'infern". L'endemà dia 13, "Al tren" de Mercè Sarrias obria a la Sala Beckett el cicle de noves autores. Ariadna Planas i Maria Cinta eren dirigides, al costat d'altres actors, per Toni Casares. Tres dies més endavant, el 16, l'escola de teatre El Timbal celebrava el seu 25è aniversari. L'endemà, 17 de maig, el Teatre Malic mostrava "¿ A los ríos acaso ir sola ?" d'Alfonso Vilallonga interpretat per ell mateix sota les ordres de Federico Fazioli. Una història sobre un cantant sense poder.

El dia 18 el Mercat de les Flors presentava "Increpación" un espectacle on s'unien la dansa espanyola i la contemporània. Dirigien aquesta simbiosi Montse Sánchez i Ramon Baeza. Cinc dies més tard el grup Chicos Mambo Show debutava a la sala Belle Epoque. I el 24, La Mostra de Teatre Gai i Lèsbic es replantejava el seu futur davant la manca de recolzament institucional.

El 25 de maig s' anunciava²⁸⁵ que Barcelona podia comptar amb un nou teatre a l' Eixample : el Teatre de l' Eixample, que començaria a presentar la seva programació a partir de la propera tardor. Se n'encarregarien la Promotores Trup 69 Col·lectiu d' Artistes.

El dia 26 el Mercat de les Flors estrenava "El alceste" d' Eurípides, en una versió dirigida per Jacques Nichet amb el Théâtre des Treize Vents. Entre els

²⁸⁵ LA VANGUARDIA, dijous 25 de maig de 1995, pàgina 53, "Barcelona contará con un nuevo teatro en el Eixample a partir del próximo otoño" article de Santiago Fondevila.

intèrprets cal destacar Emile Abvossolo i Tania Da Costa. Una posada en escena que resultà un luxe massa fugaç, pel temps d'estada a la cartellera. El 27 de maig L'Espai ofería "Selene lux dans", un muntatge dirigit per J. Angel Hevia y Jeanette Moreno. El dia 30 de maig el Tantarantana portava a Barcelona "Euskadi crema" d'Aleix Puiggali amb la Companyia. Terminal Teatre. Ima Ranedo dirigia aquesta visió de les relacions entre abertzales i policies a Euskadi. Entre el drama i la tragèdia.

L'ú de juny el grup Primera Nota presentava el seu nou disc "Folc!" a L'Espai amb tres concerts. I mentre a la Sala Metro la música i el teatre es barrejaven en la festa contra la sida. El dia 2 de juny el Mercat de les Flors ofería "The three lives of Lucie Cabrol" de Johri Berger en un muntatge del Théâtre de la Complicité amb la direcció escènica de Simon Mcbumey. I aquella nit La Marató de l'Espectacle ofería 32 hores de programació al Mercat de les Flors. 200 fragments d'espectacles de teatre, dansa, circ, mim i projeccions de cinema i vídeo.

El 7 de juny el Teatre Goya acollia el grup Teatre Kaddish amb la reposició de "Pizza man" de Darlene Craviotto. Blanca Pàmols i Fermí Herrero figuraven entre els actors i Josep Costa dirigia. El 8 de juny el Sant Andreu Teatre acollia la Companyia de dansa Iliacan amb l'obra "Ja no sabia tornar" sota la direcció d' Alvaro de la Peña. L'endemà dia 9, la Sala Beckett acollia "Aigua, foc, terra i aire" de Lluïsa Cunillé amb la Companyia Línia Dèbil dirigida per Eugeni Rusakov. Entre les intèrprets hi havien Carme González i Cristina Sirvent.

El dia 10 obría una nova sala de teatre alternativa al carrer Castillejos número 179. S'anomenà Versus Teatre i estava situada en una zona propera a Glòries. Les promotores eren Ever Martiri Blanchet, Eles Alavedra i María Clausó.

A mitjans del 15 de juny el Teatre Romea Jordi Boixaderas recitava una selecció de les obres "En quarantena", "Àlbum de família" "Usdefruit", acompanyat pel grup instrumental Art. La posada en escena, dirigida per Xavier Albertí, es basava en la poesia de Narcís Comadira. Mentrestant a L'Espai actuava l'Orquestra Mirasol.

El dia 17 de juny el Teatre Victòria acollia l'òpera "Rigoletto" de Giuseppe Verdi en una producció del Gran Teatre del Liceu, amb coreografia de Ramon Oller i direcció de Joan Lluís Bozzo. Tres dies més endavant, el 20 de

juny, Albert Vidal tancava la programació de dansa i teatre català de Berlín. Aquell mateix dia La Cubana s'acomiadava de Barcelona amb una cercavila i una revetlla al Maremàgnum.

El 21 de juny Xavier Albertí inaugurava l'edició del Festival d'estiu Grec'95 amb l'obra "Antoni i Cleopatra" de William Shakespeare, interpretats per Rosa Novell i Josep Minguell. Dos dies més endavant, el 23, el Convent dels Àngels acollia Calixto Bieito amb l'estrena de "El rei Joan", una obra de William Shakespeare fins llavors inèdita a Catalunya. Mingo Ràfols, Roser Camí, M. Salvador, Eduard Fernández i d'altres, eren els encarregats d'encarnar els personatges de Shakespeare en una excel·lent versió.

El 24 de juny el Teatre Villaroel ofería "Dame un beso" de Cecilia Rossetto, un espectacle unipersonal. Cinc dies més endavant, el 29, el Teatre Malic mostrava "Mangalena" o la dona que creia en els contes, una història sobre la guerra dels dos sexes interpretada i escrita per Mariona Masgrau i Marta Serrahima i dirigida per Anastasi Rinos.

El 30 de juny "Trellall d'amor perdut" de William Shakespeare, obria l'abundosa programació de la sala Artenbrut. Lluïsa Mallol, Pep Armengol, Jaume Sorribes i d'altres sota la direcció de Ferran Madico van presentar el veritable Shakespeare. Aquell mateix vespre el llibre de Quim Monzó "El perquè de tot plegat" es presentava en una adaptació teatral a la mostra de teatre universitari de l'Institut del Teatre.

L'1 de juliol el Tarantarantana acollia "La cantatriu calba" d'Eugène Ionesco, en la interpretació de Pep Pla, M. Lleixà, Jordi REDIU i d'altres, dirigits per Boris Rotesntein. El director quan van preguntar-li sobre l'obra va respondre *Si contara algo del montaje, traicionaría a Ionesco*. La mateixa nit el Teatre Goya presentava "La metamorfosis" de Franz Kafka en una versió dirigida per Tony Isbert i María Isbert.

El 3 de juliol el Teatre Borràs acollia 8 diferents representacions a partir d'un mateix text. Mentrestant, el Mercat de les Flors es presentava "Tan per tant Shakespeare", un muntatge sobre el dramaturg William Shakespeare i el poder dirigit per Penny Chers i interpretat per M. Barceló, A. Estrada, P. Arquillué, entre d'altres. Un agosarat recital.

I al Teatre Condal "Cristales rotos" d'A. Miller dirigia Pilar Miró, Maguï Mira, José Sacristán, Pep Munné. L'endemà 4 de juliol el grup de teatre La Casona presentava l'actriu Teresa Urroz, al costat d'altres, interpretant 8 menes de

dona a "Estic farta" d'Adela Massana i altres autors. Dirigia Fernando Grifell. Aquell mateix dia el Festival del Grec oferia l'espectacle del cantant i compositor Alfonso Vilálonga al Jazz-Club. El dia 5, el Sant Andreu Teatre acollia "Nit i dia" de Ferran Torrent i Carles Alberola amb la Companyia l'Horta de València. Dirigia Carles Alberola .

El 6 de juliol moria, a l'edat de 65 anys, l'actriu Irene Gutiérrez Caba.

Aquell mateix dia "Tropicana" portava l'esperit de L'Havana al Teatre Victòria. L'endemà dia 7, els mitjans de comunicació es feien ressò que un centenar de ballarins presentarien l'endemà els seus treballs al parc Güell dins la quarta edició de Dansa al Parc el dia 8 de juliol. El dia 8 el Mercat de les Flors presentava "L.O.V.E." , la versió més agosarada de Shakespeare per la Companyia galesa , Volcano Theatre Company.

El 10 de juliol el Teatre Grec presentava "L'hostalera" de Carlo Goldoni dirigida per Sergi Belbel i interpretada per Laura Conejero i Jordi Boixaderas, entre d'altres. L'11 de juliol "De Monbnatreal Paral·lel", la història del músic ball al Teatre Arnau dirigida per Josep Anton Codina. Els intèrprets eren Santi Sans i Carme Sansa. El Grec acull "Jazz Matazz", la innovadora barreja de rap i jazz , apadrinada per Gurú. L'endemà dia 12 el Teatre Goya presentava "Fieles a la tentación" de Pierre Chesnot amb la direcció de Ricard Reguant. Entre els intèrprets hi havia Cristina Higuera i Andoni Ferreiro.

El dia 13 de juliol en Josep Ma Balanyà i Joazchim Kühn , actuaven amb un innovador duo de pianos al Festival del Grec. Mentrestant la Companyia de dansa Pretty U gly Dance Company presentava al Mercat de les Flors el seu espectacle "Two Pears" autor Amanda Miler. Evolucionar i sobreviure. Aquell mateix dia el Teatre Tantarantana acollia el grup La Momia amb l'obra "Iconoclasta" de Marc Jolivet, amb la direcció de Jordi Vilà. Entre els intèrprets hi havia en Xavier Bertran, Albert Ribalta.

El 19 de juliol el grup Danat Dansa estrenava "Jinete de peces sobre la ciudad" al Centre de Cultura Contemporània de Barcelona. Aquell mateix dia l'Artenbrut oferia "Lluna de mel a Oregon" interpretada per Xus Estruch i "Hooker, el gos de de Shakespeare" de Leon Roocke, amb la direcció de Pere Sagristà i Joan Raja entre els intèrprets. Mentre, el Sant Andreu Teatre mostrava l'obra "Esclats" de Catherine Anne amb la companyia Inventari Teatral dirigida per Joan Riera. Gemma Julià i Núria Badia, eren dues de les actrius protagonistes d'aquest sàinet dramàtic. Mentrestant a la Sala Beckett es

representava "Marsal, Marsal" de José Sanchis Sinisterra amb J. A. Ortega com a director i Lluís Miquel Climent, entre els intèrprets.

El 20 de juliol s'avançava la programació del Poliorama en la que Carles Santos composava, escrivia i dirigia un musical que s'allotjaria durant tres mesos al Teatre Poliorama. A més de Carles Santos, Àngel Guimerà, Rodolf Sirera i Voltaire, apareixien a la nova programació del Centre Dramàtic de la Generalitat.

El 21 de juliol Lluís Pasqual dirigia una versió escènica de la "Traviata" de Giuseppe Verdi al Festival de Salzburg. El 23 de juliol el Teatre Grec acollia la Compañía Nacional de Danza amb Nacho Duato, que presentava "Ecos", "Diwano" i "Niños viejos". Dos dies més endavant, el 25, El Gran Teatre del Liceu, presentava al Teatre Festival Grec una versió concert de l'òpera "La sonnambula" amb la interpretació de la soprano Giusy Devinu. Aquell mateix 25, la Sala Beckett portava a Barcelona la Companyia dansa brasilera Endança.

El dia 26 el Mercat de les Flors acollia "Les sept branches de la rivière Ota" de Robert Lepage amb la Companyia Ex Machine. L'endemà de 27 juliol el Mercat de les Flors amb la Companyia Lanònima Imperial envaïa el Mercat de paisatges mòbils. Dirigia Juan Carlos Garcia.

El 2 d'agost la sala Artenbrut presentava "La era de la ensalada", dirigida interpretada i ballada per Empar Rosselló.

L'11 d'agost el Teatre Victòria anunciava que obria la temporada amb un nou espectacle de la Companyia Momix "Oassic Show". Dirigia Moses Pendleton i interpreven Tim Acito, S.Olsen i Momix Forever.

L'endemà 12 d'agost la premsa²⁸⁶ denunciava que el teatre patia les conseqüències de la inestabilitat política. Els nous ajuntaments cancel·laven els contractes de grans grups d'escena. La nova política de subvencions de l'Institut de les Artes Escénicas y de la Música, INAEM, desestabilizava la sala Beckett i el Teatreneu.

El 13 d'agost la llarga convivència d'una "Estranya Parella" al Teatre Borràs havia arribat a aplegar 260.000 espectadors.

²⁸⁶ LA VANGUARDIA, dissabte 12 d'agost de 1995, pàgina 21, "Los nuevos ayuntamientos cancelan los contratos de grandes grupos de la escena" article de Santiago Fondevila.

El 27 d'agost la premsa subratllava que la nova temporada teatral apostava pels clàssics i les reposicions. "Sweeney Todd" i "La extraña pareja" entre d'altres, es mantindrien en cartellera, i arribarien nous muntatges de clàssics universals, catalans i espanyols.

El 7 de setembre el Teatre Condal acollia la reestrena (reposició) de "L'hostelera" de Carlo Goldoni amb direcció de Sergi Belbel. L'endemà dia 8, "El rei Joan" obria la primera temporada del Mercat programada per Joan Mª Gual. El primer trimestre de la temporada 95-96 apostava bàsicament pel teatre, encara que no s'excloïen ni la música, ni la dansa ni el circ. La Sala B del Mercat passaria a anomenar-se sala Ovidi Montllor .

El 13 de setembre el Teatre Goya presentava "La discreta enamorada" de Lope de Vega amb la interpretació de Berta Riaza, Mª Luisa San José i d'altres dirigits per Miguel Narros. Mentrestant, a la Sala Beckett es representava "Marsal, Marsal" de Sanchis Sinisterra amb el grup Teatre Fronterizo dirigit per J. A. Ortega. L'endemà, dia 14, el Teatre Villaroel acollia "Les dones d' en Jake" de Neil Simon amb la interpretació, entre d'altres, de Miquel Cors i Silvia Vilarrasa. Dirigia Simone Benmussa.

A mitjans de setembre, el dia 15, el Teatre Malic presentava "Humor y tango" amb l'actor còmic Godoy i amb Enrique A. Tellería. L'endemà, dia 16, el Teatre Regina presentava la nova temporada que abraçava 16 produccions adreçades als infants. Aquella mateixa nit el Teatre Regina "Max i Milli" de Volker Ludwig amb la direcció de Lluís Graells i la interpretació de Maria Agustina Solé.

Prosseguia l'augment d'espectadors als teatres de Barcelona. Aquell dia es va fer públic que durant els primers vuit mesos del 1995 van anar a les sales de la capital catalana 126.816 espectadors.

El 17 de setembre el Teatre Tantarantana presentava "La cantacriu calba" d' Eugène Ionesco en una versió de Boris Rotenstein que compta amb la interpretació d'Anna Briansó i Pep Pla.

El dia 18 de setembre es feia públic que les entrades als teatres de Barcelona valdrien un 50% menys durant les festes de la Mercè.

També el dia 18 Vol Ras triomfava amb l'espectacle "Gagmartia" estrenat a Sueca, València. I dos dies més endavant, el 19, d'octubre la dansa arribava a l'Artenbrut amb la Companyia Búbulus que presentava la coreografia de Carles Sala "Els vicis de les flors impossibles". També la Companyia Pendiente mostrava aquell dia "Una media de dos" amb la interpretació d' Ana Eulate, entre els ballarins.

El 21 de setembre un drama romàntic de F. Von Schiller obria la temporada del Teatre Lliure al Mercat de les Flors: "Els Bàndits". Dirigia Lluís Homar als actors televisius Ramon Madaula i Pere Arquillué, entre d'altres. Dos dies més endavant, el 23, la cantant Luz Casal inaugurava una nova sala de concerts a Barcelona: Luz de Gas. La sala, que comptava amb la direcció de Fede Sardà, obriria el dimarts proper en el mateix local on fins al juny hi havia hagut el cabaret Belle Epoque.

El 3 d'octubre el Teatre Tívoli acollia a Joaquín Cortés amb la seva "Pasión Gitana". El ballarí va dir aquell dia *He devuelto la subención para que se compren chicles en el ministerio*.

Aquell mateix dia Andrés Morte dirigia la performance "Un paseo sideral" de Méliès al Boulevard Rosa de Barcelona. L'endemà, dia 4, el Teatre Malic presentava el "Cabaret per a la guerra de Bòsnia" amb Manuel Barceló com a autor, actor i director. Aquell dia a La Cuina de l'Institut s'oferia "Sara i Eleonora" de Carles Batlle dirigit per Laura Fernández i Maria Zaragoza amb la interpretació de Mireia Cirera i Eva Iglesias. Mentre, a la Sala Adrià Gual es feia un recital de castanyoles amb Emma Maleras.

El 10 d'octubre al Mercat de les Flors Edward Thomas afirmava "Gales como Catalunya, es un país, imaginado". Mentre la Companyia Zitzània Teatre dirigida per Josep Mª Mestres portava la seva obra " A l'est de qualsevol lloc" al Mercat de les Flors. Abel Folk , Lluís M^aarco i Muntxa Alcañiz figuraven entre els intèrprets.

També el dia 10, el Teatre Malic presentava les sis òperes de butxaca del IIIè Festival d'òpera de butxaca La primera en representar-se va ser "Prima la musica e poi le parole" d' Antonio Salieri.

El dia 10²⁸⁷ es va fer públic que el manteniment anual del Teatre Nacional de Catalunya costaria 1.500 milions de pessetes.

L'11 d'octubre²⁸⁸ es sabia que l' INAEM subvencionaria el teatre català amb 377 milions de pessetes, 95 milions més que al 1994.

L'endemà, 12 d'octubre²⁸⁹ Jordi Pujol va defensar la monumentalitat del Teatre Nacional de Catalunya manifestant que el projecte està dimensionat per el país que volem d' aquí a deu anys.

El Teatre Adrià Gual estrenava "Scapi" de Molière amb la Companyia Xalateatre dirigida per Marta Momblant. Entre els intèrprets figurava Xavier Capdet.

El Teatre Lliure homenatja a Salvador Espriu amb dues muntatges sobre la seva vida. Demà s'estrenava "D'Arenys a Sinera" dirigits per Josep Montanyès. Jaume Bemet, Xus Estruch, Àngels Moll, entre d'altres i dues recitals poètics de Núria Espert i Lluís Pasqual.

El 13 d'octubre el Teatre Victòria portava "El acero de Madrid" de Lope de Vega amb la Companyia Nacional de Teatre Clàssic dirigit per José Luis Castro i interpretat per Ana Ma Barbany i Manuel Navarro, entre d'altres.

El 14 d'octubre Flotats manifestava²⁹⁰ que trobava injust que s' el critiques per haver propiciat la construcció del Teatre Nacional que considerava com un gran instrument per la cultura del país.

El 18 d'octubre l'Institut del Teatre presentava Anna Ventura a Barcelona amb un espectacle que agermanava cinema i dansa: "Cinema trencat".

La Cuadra de Sevilla inaugurava aquell mateix dia la Mostra de Teatre de l'Ateneu de Nou Barris.

²⁸⁷ LA VANGUARDIA, dimarts 10 d' octubre de 1995, pàgina 48, "El mantenimiento anual del Teatre Nacional de Catalunya costará 1.500 millones" article de Redacció i Agències

²⁸⁸ LA VANGUARDIA, dimecres 11 d' octubre, pàgina 48, "El INAEM subvenciona al teatro catalan con 377 millones, 95 más que en 1994" article de Santiago Fondevila.

²⁸⁹ LA VANGUARDIA, dijous 12 d' octubre de 1995, pàgina 35, "Pujol defiende la monumentalidad del Teatre Nacional de Catalunya" article de Teresa Sesé.

²⁹⁰ LA VANGUARDIA, dissabte 14 d' octubre de 1995, pàgina 38, "Flotats: No es justo que me acusen de haber hecho construir el TNC" article de Teresa Sesé.

Dos dies més tard, el 20 d'octubre, els Joglars estrenaven a Girona la seva sàtira política sobre Jordi Pujol: "Ubú President". I el dia 23, el Mercat de les Flors acollia l'obra "Dans le solitude des champs de coton" de Bernard Marie Koltès amb Patrice Chéreau com a director. Mentrestant, L'Espai portava la Companyia Anna Ventura a una aventura cinematogràfica. L'endemà, 24, el Teatre Malic acollia l'òpera "La petite. bufa" del compositor català Jordi Rossinyol i el poeta Albert Mestres.

El 25 d'octubre el Teatre Tívoli mostrava "Ubú President" de la companyia Els Joglars amb Albert Boadella al capdavant. I el dia 26, el Teatre Goya mostrava "Segundos fuera" de Barry Creyton amb la interpretació destacada de Lola Herrera i Paco Valladares al costat d'altres actors dirigits per Angel García Moreno. Mentrestant L'Espai acollia l'espectacle de dansa "La tercera persona" amb Anna Teixidó i Artur Rosenfeld. Una representació de la vida íntima dels ballarins. L'endemà, 27, el Teatre Regina presentava Toni Albà a "L'ombra", un muntatge creat i interpretat per ell mateix on mostrava la seva especialitat en substituir a artistes famosos. Un torrent d'ingeni dirigit per Jordi Portí. I aquella mateixa nit El Tricicle i Vol-Ras celebraven el 15è aniversari del Cafè Teatre Llantiol.

El 28 d'octubre la Cuina de l'Institut oferia un recital de textos de Jacint Verdaguer: "En defensa pròpia". Núria Candela dramatitzava els textos sota la direcció de Josep Montanyès. El dia 30, la Sala Beckett mostrava "Pluscuamperfecto" de Carsten Ahrenholz interpretada per Anabel Moreno i Manel Barceló

L'1 de novembre la companyia Nats Nus obria la temporada de dansa al Mercat de les Flors amb "Que dius que què?", una coreografia de Toni Mira. Aquell mateix dia L'Espai era l'escenari on Toni Subira posava música a la poesia de Josep Mª de Sagarra.

I l'endemà dia 3 els teatres Artenbrut i Tantarantana anunciaven²⁹¹ que obrien el Primer Circuit Intersales a Barcelona.

El 8 de novembre el Teatre Malic estrenava obres de dos compositors: "Orfeo Vedovo" d'Alberto Savinio i "Ida y vuelta" de Paul Hindemith.

²⁹¹ LA VANGUARDIA, divendres 3 de novembre de 1995, pàgina 56, "*Los teatros Artenbrut y Tantarantana abren el I Circuito Intersalas en Barcelona*" article de Redacció.

Mentrestant el Teatre Adrià Gual presentava " Grecs" d' Steven Berkof amb la interpretació destacada dels actors Mercè Aranega i Boris Ruiz dirigits per Alberto Bokos i Jordi Godall.

El 19 de novembre el Tantaranta presentava "Les confidències d'Annette i Marion", una obra basada en contes de Guy de Maupassant que comptava amb Lali Barenys i Carme Cané, entre les actrius dirigides per Pere Sagristà. Mentrestant a l' Artenbrut es podia veure "Hooker, el gos de Shakespeare" amb interpretació de Joan Raja i direcció de Pere Sagristà.

El 21 de novembre el Mercat de les Flors va estrenar l'òpera "Murillo" del compositor català Josep Soler. Dos dies més endavant, el 23, el Teatre Lliure acollia l' "Amfitrió" de Molière en una versió dirigida per Calixto Bieito i interpretada, entre d'altres, per Eduard Fernández i Pep Planas.

També el dia 23, L'Espai acollia la coreografia "Oannes" d'Álvaro de la Peña i la Sala Beckett oferia "Aiguardent", un espectacle de dansa-teatre dirigit per Ariel García Valdés i Pep Bou i interpretat per Marta Carrasco. L'endemà, 24, El Teatre de l' Eixample obria una programació de 12 hores al dia. El dia 30 oferiria una comèdia dirigida per Tamzin Townsend, "El misteri de l'assassinat" de. D. Mcgillibray i Walter Zerlins, amb la Companyia L ' Agrupació. Entre els intèrprets figurarien Mercè Bruquetes i Carme Molina.

El 27 de novembre el Mercat de les Flors portava la coreografia de Ramon Oller "Duérmete ya" amb la Companyia Metros. Eva Arqués era una de les intèrprets dels somnàmbuls. L'endemà, 28, La Fura anuncià que estrenaria el seu nou espectacle "Manes" al 1996. I el dia 29 de novembre el Teatre Adrià Gual estrenava "El procés de Don Joan" d' Eric-Emmanuel Schmitt. Dirigia a escena Pere Sagristà i encarnaven els principals personatges Pere Miquel Font i Rosa Cadafalch. El 30 de novembre el Teatre Victòria tancava el mes amb un concert de Lluís Llach. Mentrestant el Mercat de les Flors mostrava "El triunfo del amor" de Marivaux, un petit conte cruel, amb la direcció de Carme Portaceli i amb les figures de Gabriela Flores i Enric Majó, al costat d'altres intèrprets.

El 2 de desembre Benet i Jornet va ser guardonat amb el premio Nacional de Literatura Dramàtica per l'obra "E.R."

El 3 de desembre es va anunciar²⁹² que la nova sala del Teatre Lliure amb seu al Palau de l'Agricultura s'inauguraria el 1998.

El 4 de desembre el barceloní Jordi Galcerán guanyava el premi Born de Teatre.

L'endemà dia 5, l'espectacle "Bojos per Broadway" dirigit per Coco Comín, obria la faceta teatral de Luz de Gas.

Mentrestant a l'Institut del Teatre l'obra completa de Samuel Beckett inaugurava la col·lecció Clàssics dirigida per Ramon Simó. Les obres publicades eren "Tot esperant Godot", "Fi de partida", "Acte sense paraules", "Tot allò que ha caigut", "Cremalls" i "Krap : última gravació".

El dia 6 de desembre l'emoció i el record s'aplegaven al bateig de la sala Ovidi Montllor del Mercat de les Flors.

Aquell 6 de desembre el Teatre Malic acollia el compositor Eduardo Diago presentava " Càsting", un espectacle que combinava teatre, òpera i cabaret.

Dos dies més endavant, el 8, el Teatre Condal acollia "La Celestina" de Fernando de Rojas en una versió dirigida per H. Bonnin. El director proposava una Celestina que trencava amb el cliché de bruixa rural gràcies a la interpretació d'Amparo Soler Leal i Xavier Ruano, com a principals protagonistes.

El 12 de desembre el Teatre Amau oferia "Blues en la nit", un muntatge musical dirigit per Ricard Reguant i amb Àngels Gonyalons i Mònica Green, entre les cantants. Un show ideal per a l'Arnau. L'endemà, 13, el Mercat de les Flors acollia l'Orquestra del Teatre Lliure dirigida per Josep Pons .

A mitjans de desembre, el dia 16, el Mercat de les Flors acollia el Circ amb l'espectacle "Le grand reprise" amb Tortell Poltrona, B. Caroli, Los Galindos y Los Los. Dirigia Manel Trias. L'endemà, dia 17, el Versus Teatre anunciava la seva inauguració el dimecres amb "Adorado Borges". I mentrestant a l'Artenbrut es representava "Los domingos matan más hombres que 1as bombas" de Jesús Cracio, amb la direcció de Jesús Cracio i la

²⁹² LA VANGUARDIA, diumenge 3 de desembre de 1995, pàgina 57, "La nueva sede del Lliure en el Palau de l' Agricultura se inaugurarà en 1998" article de Redacció.

interpretació d'Ana Wagener i Beatriz Bergamín, entre d'altres. Un muntatge basat en textos de Charles Baudelaire, entre d'altres escriptors.

El 21 el Mercat de les Flors estrenava "Càndido" de Voltaire en una versió produïda pel Talleret de Salt i Moma Teatre, amb la interpretació, entre d'altres, de Juli Cantó i Carles Martínez i dirigida per Carles Alfaro, qui va dir *Càndido es un viaje hacia la felicidad posible*.

El 22 de desembre es feia al Teatre Romea una Marató de narració de contes a benefici de Bòsnia. I l'endemà dia 23 Pavlovsky es presentava "Orgullosamente humilde" al Teatre Malic.

El dia 24, vigília de Nadal, La Cuina de l'Institut, mostrava "Agatha" de Marguerite Duras. Una història sobre les escenes de la memòria amb Olga Colomer i Climent Sensada, entre les actrius dirigides per Anna Güell. Mentrestant al Teatre Regina s'oferia una versió per a infants de "La flauta màgica" de Mozart amb la Companyia Òpera oberta.

El dia 27 de desembre L'Espai acollia la dansa i els jocs per a infants amb "Viatge en mosaic", una proposta del Ballet Contemporani de Barcelona.

El 28 de desembre²⁹³ l'autor, compositor i director teatral Xavier Albertí seria nomenat per dirigir el Grec en les seves properes quatre edicions.

El 30 de desembre naixia l' "Hair" català al Teatre Goya; A partir del 8 de gener Baltasar Kormákur estaria com a director recordant antigues emocions.

També aquell 30 de desembre el cinema-teatre de l' Eixample recuperava el film "Els papers d' Aspern" de Jordi Cadena.

²⁹³ LA VANGUARDIA, dijous 28 de desembre de 1995, pàgina 39, *"El autor, compositor y director teatral Xavier Albertí dirigirá el Grec"* article de Santiago Fondevila.

1996

El 9 de gener començaven les funcions de "El revolt" de Tankret Dorst al Teatre Tantarantana amb Pep Pla com a director i Manuel Sans, Jaume Garcia, Jaume Bemet, com a intèrprets. L'endemà, dia 10, es representava l'obra "Accident" de Lluïsa Cunillé al Mercat de les Flors. Els protagonistes estaven encarnats per Manuel Dueso i Carles Sales, entre d'altres, dirigits per Joan Ollé. El dia 11 L'Espai acollia un diàleg improvisat entre la música i la dansa amb C. Renalias i J. Hamilton a "Fàbula". I el mateix dia el Teatre Poliorama ofería el "Diktat" d' Enzo Cormann amb Féodor Atkine i Miloud Knétib, com a uns dels actors principals dirigits per Hervé Tougeron.

Dos dies més endavant, el 13, el Teatre Regina acollia el Talleret de Salt amb l'obra "El bon Molière" amb la direcció de Jordi Vilà i la interpretació, entre d'altres, de Pilar Prats i Albert Ribalta. L'endemà, 14, arribava "Galileo, Galilei" de Bertold Brecht al Mercat de les Flors amb una versió escènica de Calixto Bieito, que dirigia, entre d'altres a Carles Canut i Mingo Ràfols.

Quatre dies més tard, el 18 de gener, el Teatre Apolo mostrava "La tuerta suerte de Perico Galápagos" de Jorge Márquez amb Lita Clavel, Mario Vedoya i J.P. Carrión, entre els protagonistes. El dia 20, s'hi podia veure "Pel davant... i pel darrera" de Michael Frayn amb la interpretació d'Abel Folk, Mercè Comes i altres al Teatre Victoria. Dirigia Alexander Herold. El 23, "El pare" d'August Strinberg començava les funcions al Teatre Lliure, en una versió dirigida per Pere Planella i interpretada per Muntxa Alcañiz i Fermí Reixach, entre d'altres. El dia 24, s'hi podia veure al TeatreVillaróel "Busco el senyor Ferran" de Jean Oaude Carrière. El director era Pere Planella i entre els actors es comptava amb Ferran Rañé i Emma Vilarasau.

El 29 de gener L'Espai acollia els "10 años de Trànsit". Ho celebrava María Rovira la seva directora amb una nova coreografia. Mentrestant al Teatre Romea Rodolf Sirera estrenava l'obra "Maror" sota la direcció de Joan Lluís Bozzo i amb Pep Cruz i Mercè Lleixà, al repartiment.

El 31 de gener el Teatre Poliorama, Centre Dramàtic de la Generalitat estrenava "El visitant" d' Éric-Emmanuel Schmitt amb la direcció de Rosa Mª Sardà. Una comèdia filosòfica sobre Freud i l'estranya visita. Mentre, el Teatre Adrià Gual ofería "Croades" de Michel Azama sota la direcció d' Antonio Simón.

Aquell mateix 31 de gener Pasqual Maragall es comprometé a estudiar la millora dels accesos al Teatre Nacional de Catalunya²⁹⁴.

El mes de febrer s'encetava el dia 1 al Mercat de les Flors amb les ballarines Àngels Margarit i María Muñoz que estrenaven una creació conjunta: "Saó".

Mentre, el Teatre Tantarantana presentava "El revolt" de T. Dorst amb l'actuació de Manuel Sans i Jaume García, entre altres, dirigits per Pep Pla. Aquell mateix dia Joan Borràs s'incorporà al Teatre de l' Eixample per substituir Manuel Dueso al misteri de l'assassinat.

L' ú de febrer moria a l'edat de 75 anys l'actriu barcelonina Paquita Femàndiz.

L'endemà, dia 2, el Teatre Regina mostrava "El llibre de la selva" de Rudyard Kipling amb la Companyia Va de Bòlit que dirigia Àngels Gonyalons. Lucy Vila, Jordi Pérez i Maite Ribera, van fer d'alguns protagonistes de la història.

El dia 3 l' Artenbrut ofería el "Currículum" d' Enric Balaguet amb direcció de Pasqual Alapont i Carles Alberola i la interpretació, entre d'altres, de Carles Alberó. Dos dies més endavant, el 5, la sala Metro acollia el Cabaret de la formació valenciana "1920 Company" dirigit per Pascual Peris i Carles Bosch.

²⁹⁴ LA VANGUARDIA, 31 de gener de 1996, pàgina 37, "*Maragall se compromete a estudiar la mejora de los accesos al Teatre Naconal*" article de Redacció.

El dia 10 de febrer s' anunciava²⁹⁵ que l'empresa Balañá comprava el Teatre Tívoli i pactava amb la productora Focus la seva programació per a mantenir-lo com a teatre.

Dos dies més endavant, el 12, el Mercat de les Flors acollia "L'àngel de la informació" d' Alberto Moràvia. Dirigia Jordi Mesalles i actuaven Josep Linuesa, Núria Hosta i Joan Masotkleiner.

A mitjans de febrer, el 15, la "Fedra" clàssica en una versió dirigida per Silviu Purcarete arribava al Mercat de les Flors de la mà del Teatre Nacional de Craiova (Romania).

Aquell mateix dia Albert Boadella afirmava: *Me he sentido muy solo en la cultura catalana criticando a Pujol.*

L'endemà, 16 de febrer, el Teatre Tívoli tornava a ser l'escenari de la "Pasi3n gitana" de Joaquín Cortés. I el dia 17, L' Espai servia els recitals de Vox Populi.

Quatre dies més endavant, el 21, els teatres Arnau, Teatreneu i el director Ricard Reguant, creaven una productora teatral anomenada "Sdad Off Produccions". L'endemà dia 22 mentre L'Espai estrenava el joc de contrastos d' "Increpaci3n Danza" dirigida per M. Sánchez i Ramon Baeza; al Teatre Tantarantana es representava "Una nit qua1sevol" de S. Mrozek amb Dolors Vilarasau dirigint als actors Joan Llamas i Joan Berlanga, entre d'altres.

El 27 de febrer el Mercat de les Flors acollia a l'Orquestra del Lliure amb "Soundtrack", un exhaustiu repàs de la música de cinema sota la batuta de Manuel Hueriga i Josep Pons. L'endemà, 28, "Las criadas" de J3an Genet arribaven a l'Artenbrut de la mà de Pere Sagristà, que dirigia a M. Anglès, T. Sirvent i E. Rosselló. El dia 29, La Cuina de l' Institut s'omplia de les "Esquerdes" d'Àngels Aymar, que comptava amb ella mateixa i Martí Perramon, entre d'altres, dirigits per Alexandra Palau. Aquell mateix dia arribava a L'Espai el Grup de rumba Ai, Ai, Ai.

El 2 de març el grup El Tricicle estrenava a Àlava l'espectacle "Entretres". Dos dies més tard, el 4, el Teatre Regina hostatjava "El meu amic Txèknov" que

²⁹⁵ LA VANGUARDIA, dissabte 10 de febrer de 1996. pàgina 38, *"La empresa Balañá compra el Tivoli y pacta con Focus para mantenerlo como teatro"* article de Santiago Fondevila.

arribava amb la Companyia Zum Zum Brinzides dirigida per Ricard Reguant. Un espectacle musical.

Tres dies més endavant, el 5²⁹⁶, els gestors del Sant Andreu Teatre proposaven convertir-lo en un equipament per a la creació teatral. La sala havia patit un tancament tècnic que durava des del proppassat mes de setembre i no havia tornat a obrir .

El 6 de març el Teatre Tantarantana estrenava el "Preludi en dos temps" d'Ignasi García. Un monòleg a càrrec de Pere Anglès dirigit per Miquel Górriz. Paral·lelament el Mercat de les Flors ofería "L'amant anglesa" de Marguerite Duras en una versió interpretada per Carme Sansa i Jordi Dauder, com a protagonistes i dirigida per Alfons Flores. Marguerite Duras i la patètica solitud. L'endemà, 7 de març, el Teatre de l' Eixampla presentava un espectacle de Jazz dansa: "Amo amor" amb direcció de Víctor Rodrigo.

El dia 10 de març L'Espai mostrava les "Petúnies" de Mercè Boronat, una coreografia de bella poesia visual, però una mica monòtona segons la crítica. Tres dies més endavant, el 13, la Sala Beckett començava les funcions de "Medea Mix", un muntatge teatral sobre el mite de Medea creat i produït per la Companyia Metadones. Txiki Berraondo i Graciela Gil figuraven entre les actrius i Magda Puyo com a directora.

A mitjans de març, el dia 15, el Teatre Lliure ofería el nou espectacle de dansa de Cesc Gelabert: "Armand dust 2" "Set (Thrist)". I quatre dies més tard, el 19, l'Institut del Teatre mostrava " Aigua, foc, terra i aire" de Lluïsa Cunillé amb la Companyia Línia Debil dirigida per Eugeni Rusakov. Entre els intèrprets hi havia la Carme González i la Cristina Sirvent.

El 22 de març L'Espai albergava la Companyia Búbulus, amb "Georg", dirigida per Carles Salas. L'endemà, 23 el Teatre Tívoli es convertia en l'escenari de "Tango pasion", un musical a l'estil Broadway de segell argentí. L'endemà, 27, el Teatre Malic presentava "Firmen!", les desventures d'un ressuscitat, de José Ma Padilla, interpretat per ell mateix, dirigit per Fernando Grifell. El dia 28 el Mercat de les Flors presentava la ballarina Sol Picó a "Razona la vaca". El 29 a l'Artenbrut tenia lloc l'escenificació de "El viatge", un muntatge basat en

²⁹⁶ LA VANGUARDIA, dimarts 5 de març de 1996, pàgina 66, *"Los gestores del SAT se proponen convertirlo en un equipamiento para la creación teatral"* article de Santiago Fondevila.

poemes de D.H. Rosenthal i amb música de Miles Davis. Entre els intèrprets d'una fecunda agonia hi havia Quim Lecina.

El dia 30 la companyia La Fura escenificava la seva peculiar visió de "L'Atlántida" de Manuel de Falla al davant de la Catedral de Granada. I el dia 31 El Teatre de l'Aire obria les seves portes al Parc de la Ciutadella amb l'espectacle "Bestiari de l'Àrea". El Grup promotor era Teatre Arca - La Cuina d'Espectacles.

L'ú d'abril començava un nou mes als teatres amb The Chanquetes i el seu teatre cabaret a la Sala Metro. Dos dies més endavant, el 3, al Teatre Villaroel s'hi podia veure "El bizco" de Marta Desgracia, amb el Teatre de la Bohèmia dirigit per J. A. Ortega. Entre els intèrprets hi havia Jordi Fàbregas i Antonio Calderón.

El 4 d'abril el Teatre Romea, Centre Dramàtic de la Generalitat va presentar "Càndid", un musical amb llibret d' Hugh Wheeler i direcció de Xavier Albertí, qui va dir *Càndid no es un musical, es la parodia de un musical*.

Tres dies més endavant, el 7, el Teatre Arnau presentava el musical "The Rocky Horror Show" de Richard O' Brien. Una producció dirigida per Ricard Reguant amb la interpretació de Xavier Mateu i Mireia Portas, entre d'altres.

El dia 10 d'abril el Versus Teatre començava les funcions de "Kinematógrafo Lisboa", protagonitzat pel grup musical Quintet Lisboa i Pep Salvat. De manera paral·lela el Mercat de les Flors acollia "El funàmbul" de Jean Genet amb la companyia Teatre Invisible.

Els actors Quim Lecina, Joan Palau, estaven dirigits per Moisés Maicas. Mentrestant al Teatre Tívoli tenia lloc un recital de Tony Bennet.

L'11 d'abril començava el segon any de "La extraña pareja" al Teatre Borràs.

El teatre Tantarantana presentava "La corbata o la mort a Terminis" de Jarusz Krasinski en una posada en escena dirigida per Jorge Vera Ocampo i amb l'actuació, entre d'altres, de Manuel Sans i Jaume García. El Teatre de L' Eixample mostrava "Instint púdic" amb la companyia Grappa Teatre dirigida per Pep Cruz. Gilbert Bosch i Teresa Ros eren dos dels actors.

L'endemà, 12 d'abril, el Mercat de les Flors portava "Martes de carnaval" de Valle-Inclán en una versió dirigida per Mario Gas i la Companyia del Centro Dramático Nacional. Entre els intèrprets s'hi podien veure Gloria Muñoz i Vicente Diez.

Mentrestant la companyia Danat dansa començava unes jornades de dansa al Centre de Cultura Contemporània de Barcelona.

El dia 13 d'abril el Teatre Poliorama estrenava "Figasantos- Fagotrop" de Carles Santos, una òpera-teatre dirigida per ell mateix, amb la col·laboració de la soprano Uma Isamat i el fagot Jen-Chen Pon, entre d'altres. L'endemà, dia 14, "La extraña pareja" celebrava el seu segon aniversari.

El 17,²⁹⁷ el Teatre de l'Eixample denunciava que era en perill per la rebaixa en les subvencions del Ministeri de Cultura.

I el 18²⁹⁸ el Teatre Villarroel anunciava que tancaria les seves portes al mes de juny si no rebia recolzament institucional.

Mentrestant el Teatre Regina ofería "Caracuero" de Helmut Krausser. Amb el cantautor Albert Pla i Cristina Dilla entre els actors i Pepe Miravete com a director.

El 19 d'abril²⁹⁹ l'INAEM feia públic que el Teatre Villarroel era la sala de teatre que més subvencions rebia.

Quatre dies més endavant, el 23, diada de Sant Jordi, la Sala Beckett ofería l'obra "Intempèrie" de Lluïsa Cunillé i Paco Zarzoso amb la Companyia Hongaresa. El mateix Paco Zarzoso era protagonista al costat de Lola López. El dia 26 el Teatre Victoria acollia el Ballet del teatre Mussorgsky dirigit per Yuri Pemkhov amb una coreografia basada en el "Tirant lo blanc" de Joanot Martorell. Mentrestant al Teatre Malic es podien veure "21 històries d'amor" de

²⁹⁷ LA VANGUARDIA, dimecres 17 d' abril de 1996, pàgina 46, "El Teatre de l' Eixample en peligro" article de Redacció.

²⁹⁸ LA VANGUARDIA, dijous 18 d' abril de 1996, pàgina 42, "El Villarroel Teatre cerrará en Junio si no recibe apoyo institucional" article de Redacció.

²⁹⁹ LA VANGUARDIA, divendres 19 d' abril de 1996, pàgina 60, "El Villarroel es ela sala con más subvenciones, según el INAEM" article de Redacció.

Francesc Pereira amb Maria Costa i Pau, Montse Mundet i Pep Mora entre els intèrprets.

El 28 d'abril el Ballet Contemporani de Barcelona feia 20 anys.

L'endemà, 29, Barcelona celebrava el Dia Internacional de la Dansa amb crítiques a la política cultural.

I el 30 d'abril al Teatre Lliure es representava "Lear o el somni d'una actriu" de Shakespeare, en una versió dirigida per Ariel García Valdés i interpretada per Anna Lizarán, Lluís Homar i Jordi Bosch, en el repartiment.

L'ú de maig es feia públic³⁰⁰ el projecte de la productora Focus per al Teatre Poliorama resseguia la línia d'un centre dramàtic. Els eixos del projecte eren una companyia estable, només autors de llengua catalana vius i no menys de tres produccions anuals.

Aquell mateix dia es va anunciar que una carpa al Port Vell acolliria bona part de la programació musical del Festival del Grec.

Dos dies més endavant, el 3 de maig la Diputació de Barcelona va fer públic que crearia una nova xarxa de teatres municipals³⁰¹.

Mentrestant el Teatre Villaroel estrenava "Boom", un espectacle de Los Chapertons, un trio de còmics integrats per Jordi Bardavia, Carles Torrano i Ernest Tarradas. La gent va poder veure-hi el seu original món de pneumàtics.

El dia 6 l'Institut del Teatre mostrava "4 retrats de mare" d' Arnold Wesker, amb Dolors Collell com a intèrpret i Mercè Managuerra com a directora.

L'endemà, 7 de maig,³⁰² Lluís Pasqual declarava : *"El TNC neix amb 10 anys de retard."*

³⁰⁰ LA VANGUARDIA, dimecres 1 de maig de 1996, pàgina 38, *"El proyecto de FOCUS para el Poliorama resigue la línea de un centro dramático"* article de Santiago Fondevila.

³⁰¹ LA VANGUARDIA, divendres 3 de maig de 1996, pàgina 48, *"La Diputación de Barcelona creará una nueva red de teatros municipales"* article de Teresa Sesé.

³⁰² LA VANGUARDIA, dimarts 7 de maig de 1996, pàgina 44, *"Pasqual: El Teatre Nacional nace con diez años de retraso"* article d' Oscar Caballero.

El 8 de maig el Teatre Condal presentava "Torna-la a tocar Sam" de Woody Allen en una producció dirigida per Ricard Reguant i amb Elsa Anka i Roger Pera entre els actors. El dia 9 L'Espai esdevenia un "Punt de trobada" de 5 ballarins: Francesc Bravo, Lluís Ayet,...

El dia 10 l'Artenbrut començava les funcions de "Em ve el bec" de Joan Castells i Francesc Albiol. Dirigit pel primer i intepretat pel segon. L'endemà, dia 11, el Teatre Adrià Gual acollia Janice Garret amb "4D CCDS", una coreografia sobre el pas del temps.

El 12 de maig el Mercat de les Flors tenia programat "Voyageur immobile" de Philippe Genty amb Leca i Damien Bouvet entre els intèrprets. Dos dies més tard, el 14, la Sala Beckett estrenava "Abans de la jubilació" de Thomas Bernhard amb H.Bonnin, Teresa Cunillé, Lurdes Barba en el repartiment dirigit per Rafel Duran. Mentrestant al Teatre Malic es representaven dues obres de Pirandello: "L'imbècil" i "El certificat". Ambdues obres eren dirigides per Massimo Riccardi i interpretades, entre d'altres, per Federico Fazioli i Joan Minguell.

Ja a meitats de maig, el dia 16, el Mercat de les Flors era l'escenari de la Banda Municipal de Música de Barcelona dirigida per Carles Santos en una de les seves obres personals.

Tres dies més endavant, el 19, el nou Institut del Teatre a Montjuïc anunciava³⁰³ la seva futura inauguració al 1998.

Mentrestant la guitarra de Bill Frisell sonava al Mercat de les Flors dins el Festival de Guitarra de Barcelona.

El 21 de maig el Teatre Villaroel començava les funcions de "Siempre perdiendo!" Duo de còmics format per Carlos Faemino i Rudy Cansado. L'endemà dia 22, el Mercat de les Flors presentava el trio del guitarrista John Scofield.

Dos dies més endavant, el 24, Flotats anunciava que estrenava el Teatre Nacional de Catalunya a la Sala Tallers, quan encara estaven per acabar les

³⁰³ LA VANGUARDIA, diumenge 19 de maig de 1996, pàgina 57, "*El nuevo Institut del Teatre en Montjuïc se inaugurarà en 1998*" article de Santiago Fondevila.

obres de construcció del teatre, amb l'obra sobre la sida: "Angels in Amèrica" de Tony Kushner. En el repartiment destacaven Sílvia Munt i Josep Mª Pou.

El Mercat de les Flors presentava aquell mateix dia l'edició de La Marató de l'Espectacle amb més de 240 produccions que es farien durant tres dies. S'aplegaven 113 programadors d'institucions d'Espanya i la resta d'Europa.

El dia 29 de maig començava la Marató de teatre, música i cinema al Teatre de l' Eixampla amb el lema "No tancarem". Feia pocs mesos que havia obert amb diverses ofertes teatrals i cinematogràfiques simultàniament i ja amenaçava amb el tancament.

L'endemà, dia 30, el Teatre Tívoli estrenava "Giselle" amb el Ballet Víctor Ullate. Mentrestant el Tantarantana ofería "Més enllà de l'Oceà" de diversos autors amb la Companyia Cross Cultural. Gemma Julià i Sergi Mises, entre altres actors eren dirigits per Thomas Davidson.

L' 1 de juny l' Artenbrut presentava mim, títelles de terror i obres d'autor en un cicle teatral contemporani: "Art-trecvit".

El 12 de juny els gestors del Teatre Victòria mostraven el seu èxit com a aval per optar al Teatre Poliorama.

L'endemà, dia 13,³⁰⁴ les companyies catalanes de teatre creaven una associació: CIATRE. Els seus membres volien defensar un teatre de creació front als criteris de rendibilitat i que s' els tingués en compte a l' hora d' establir la política teatral per part de les administracions. Entre els fundadors hi havia : Comediants, Joglars, Fura, Dagoll-Dagom, Carles Santos i La Cubana.

A mitjans de juny, el dia 16, La Fura tornava als orígens amb l' espectacle "Manes".

Quatre dies més endavant, el 20, Sergi Belbel anuncià que dirigiria una versió de "L'Avar" de Molière al Festival d'estiu que obriria l'edició del Grec'96 amb la interpretació de Lluís Soler. L'obra obriria el Festival el proper dimarts. En la roda de premsa de presentació Belbel va dir *El avaro está en la cabeza de*

³⁰⁴ LA VANGUARDIA, dijous 13 de juny de 1996, pàgina 53, "Las compañías catalanas de teatro crean una asociación" article Santiago Fondevila.

todos . Entre els intèrprets figurarien Joel Joan, Marta Ollé, Joan Massotkleiner i Lluís Soler.

L'Espai alçava el teló aquell dia amb "Alaire", una coreografia amb aire de poesia dirigida per Andrés Corchero.

El 22 de juny el Teatre Arnau celebrava les 100 funcions de "Rocky horror show". Dos dies més endavant, el 24, el Teatre Tívoli acollia la sarsuela la "Verbena de la Paloma" de Ricardo de la Vega amb la direcció escènica de Calixto Bieito i la interpretació dels actors Carles Canut i Marco Moncloa entre el repartiment dramàtic. L'endemà, 25, l'Artenbrut presentava "Provença 108" d'Enric Cruz dirigit per ell mateix i interpretat, entre d'altres, per Elisabeth Puiggròs i Pepe Blanco.

El 26 de juny ³⁰⁵la productora Focus qualificà de "componenda" el concurs del teatre Poliorama. L'empresa teatral no es va presentar al concurs per no "legitimar-lo" i va atacar el departament de Cultura i Joan Lluís Bozzo.

Mentrestant el Festival del Grec presentava al Teatre Goya "Tres mujeres altas" d'Edward Albee amb direcció de Jaime Chávarri i actuació de Sílvia Marsó i Carme Sansa entre d'altres. I el Teatre Malic començava les funcions d' "Adonis Total" d'Harvey Fierstein amb la Companyia Airon Teatro.

Aquell mateix 26³⁰⁶ els tècnics d'espectacles en viu van fer una protesta al Festival del Grec en considerar que l'Institut Barcelona Espectacles no havia comptat amb ells, suplint la seva contractació amb empreses privades per cobrir els serveis.

El dia 27 el Teatre Tívoli esdevenia l'escenari flamenc de la bailaora Carmen Linares. Paral·lelament el Mercat de les Flors acollia la Companyia de la Volksbühne de Berlín a "Una nit patriòtica". Christoph Marthaler era l'encarregat de la direcció. I com no hi podia faltar dins el Festival del Grec l'actuació de Nacho Duato amb la seva companyia al Teatre Grec.

³⁰⁵ LA VANGUARDIA, dimecres 26 de juny de 1996, pàgina 47, "Focus califica de componenda el concurso del teatro Poliorama" article de Santiago Fondevila.

³⁰⁶ LA VANGUARDIA, dimecres 26 de juny de 1996, pàgina 48, "Protesta en el Grec de técnicos de espectáculos en vivo" article de Redacció.

El 29 de juny La Ínfima - La Puça obria el Grec Jove al Teatre Regina amb "Els cavallers del nas vermell" de Joan Busquets i Oscar Rodríguez, que també actuaven en la representació dirigits per Jordi Purí.

L'ú de juliol una notícia consternà el món de la escena : la mort de la jove actriu Marta Ollé als 21 anys.

L'edició del Grec'96 oferia "Dies de dansa", uns espais on tenien cabuda 40 propostes coreogràfiques.

L'endemà, dia 2, l'Artenbrut estrenava "A tu vera" de la Companyia Valiente Plan de Sevilla sota la direcció de Juan Carlos Sánchez dins el Festival del Grec. I també dins del Grec el Mercat de les Flors acollia la poesia de "René Char" de la boca de Michel Piccoli.

El 3 de juliol Merche Esmeralda recuperava el lirisme del flamenc amb "Mujeres", un espectacle presentat al Teatre Victòria. Mentrestant el Mercat de les Flors seguint amb la programació del Grec portava un clàssic històric de William Shakespeare: "Ricard III". La posada en escena era dirigida per Matthias Langhoff i la interpretació dramàtica anava a càrrec de Mardal Di FonzoBo, entre d'altres.

L'endemà 4 de juliol Núria Espert anunciava que dirigiria "L'hort dels cirerers" al Teatre Nacional de Catalunya.

El dia 5 el Tantarantana oferia un muntatge de textos eròtics de Pierre Louys: "Manual de urbanidad para jovencitas", "Tres hijas de su madre" i "Diálogos de cortesanas", amb direcció de Pere Sagristà i amb Xus Estruch i Teresa Urroz entre el repartiment.

Mentrestant al Pati Mannig es representava el "Macbeth" de William Shakespeare amb direcció de Tamzin Townsend, un jove Shakespeare interpretat, entre d'altres, per Pep Tosar i Mercè Lleixà.

El 6 de juliol el Teatre Grec presentava "Alternativa Brossa" a la Sala Beckett, l'Artenbrut, el Tantarantana i el Teatre Malic.

El 9 de juliol³⁰⁷ la família Balaguer anuncià que pretenia vendre el Teatre Victòria per 220 milions de pessetes.

Mentrestant el Mercat de les Flors hostatjava la companyia del Teatre Nacional de Bulgària amb una producció del "Tartuf" de Molière dirigida per Margarita Mladenova. Entre els intèrprets cal destacar Krastju Lafazanov.

L'11 de juliol el Teatreneu estrenava "Gagmania" amb Pep Cruz en la direcció i Joan Segalès, Joan Faneca, entre d'altres, a la interpretació.

Quatre dies més endavant, el 15 de juliol, el Teatre Tívoli acollia un "Amor brujo" flamenc genuí. Bailaores gitanos de El Albaicín y del Sacromonte.

L'endemà, dia 16, el Mercat de les Flors presentava "Una història d'amor" de Roger Bernat. Ell mateix dirigia els actors, entre els quals hi havia, Tomàs Aragay i Mía Esteve.

Tres dies més tard, el 19, el Teatre Grec esdevenia l'escenari del "Romeo y Julieta. Barbacoa pasional" de la Companyia Metros protagonitzat pel coreògraf Ramon Oller al costat de Núria Moreno. Mentrestant el Teatre Condal ofería la versió teatral del drama "Romeo y Julieta" de William Shakespeare en una versió dirigida per Helena Pimenta. La Cuina de l'Institut, en canvi, mostrava uns "Clàssics" Clowns encarnats en Joan Montanyès i Esteve Ferrer dirigits per Paco Miravete.

El 22 de juliol la Plaça del Rei alçava el teló amb els recitals de la cantant portuguesa Mísia i el Teatre Tívoli donava pas als recitals de Niña Pastori.

En canvi, l'Artenbrut ofería "Artaud, retraro feroz", un muntatge teatral escrit, dirigit i interpretat per Jorge Gorosco.

L'endemà, dia 23, el Mercat de les Flors "De poble en poble" de Peter Handke amb direcció de Joan Ollé arribava interpretat, entre d'altres, per Rosa Novell, Mercè Lieixa i Pere Arquillué. A la mateixa hora, més o menys, l'Artenbrut hostatjava la Companyia de Teatre-dansa Senza Tempo. Els protagonistes eren Inés Boza i Carles Mallol.

El 24 de juliol el Mercat de les Flors estrenava "L'alfabet de l'aigua" de Rafel Duran amb Miquel García i Lurdes Barba entre el repartiment, dirigit pel

³⁰⁷ LA VANGUARDIA, dimarts 9 de juliol de 1996, pàgina 43, *"La familia Balaguer quiere vender el teatro Victoria por 220 millones"* article de Redacció.

mateix autor. Paral·lelament al Teatre Tantarantana es podien veure els "Poemes visuals" de la Companyia Jordi Bertrán. Un muntatge inspirat en la poesia de Joan Brossa.

El 26 de juliol el Festival del Grec ofería una nit flamenca al Port Vell amb Poveda, Potito i la Tolea. L'endemà, 27 de juliol, el Festival del Grec tornava a portar a Barcelona la Compañía Nacional de Danza amb Nacho Duato. I el dia 28, també dins del Festival del Grec, l' "Epizoo" de Marcel·lí Antúñez, ex-Fura dels Baus, envaïa l'antic Convent de Sant Agustí. Per acabar el mes, el dia 31, la Sala Beckett cedia el seu espai al Festival d'estiu, Grec'96, amb "La furgoneta" d'Àngels Aymar, una coreografia ballada, entre d'altres, per Noel Olivé i Dolors Rusiñol. També aquella nit el Teatre Tantarantana acollia dansa per primer cop: "Kaddish in memoriam" del ballarí José Luis Sultán.

El mes d'agost començava el dia 1 amb l'anunci que el Festival del Grec'96 perdia espectadors malgrat l'important increment dels espectacles. La sarsuela "La verbena de la Paloma" de Ricardo de la Vega, l'obra de teatre "L'avar" de Molière i l'espectacle de coreografies de la Companyia Nacional de dansa, van ser els més taquillers.

Dos dies més endavant, el 3 d'agost, l' Artenbrut era l'escenari de "Los alpes en llamas" de Peter Turrini. Dirigia a escena Ricard Salvat i protagonitzaven dos dels personatges José Lifante i Ana Lucía Billante. El dia 7 d'agost Arnau Viladerbó desvelà, al Teatre de l'Aire, els secrets del signe de Taure amb "Ous còsmics".

I el dia 22, el Ballet de Georgia arribava al Teatre Tívoli. Sis dies més endavant, el 28, Flotats començava a assajar "Àngels a Amèrica" al Teatre Nacional de Catalunya. Dos dies més tard, el 30 el Teatre de l'Aire acollia la Companyia Somhiteatre amb les seves "Farses medievals" comptant amb Pere Tomàs a la direcció.

El 2 de setembre la sala Metro ofería un espectacle de cabaret: "Al fin, tostadas" amb la Companyia Las Julijustry's.

El 3 de setembre³⁰⁸ el nou Tantarantana anunciava que obriria les seves portes l'11 de setembre amb l'obra "Dos en un balancí". Havia canviat d'ubicació

³⁰⁸ LA VANGUARDIA, dimarts 3 de setembre, pàgina 37, *"El nuevo Tantarantana abre sus puertas el 11 de setiembre con "Dos en un balancí"* article de Josep Escarré.

i l'adreça del nou teatre era al carrer Flors. Els responsables eren Julio Álvarez i Víctor Suáñez.

Dos dies més endavant, el 5 de setembre, Pepe Rubianes presentava al Teatre Villaroel una antologia dels seus "Sketches". L'endemà, dia 6, el Teatre Condal estrenava la comèdia musical "El retaule del flautista" de Jordi Teixidor amb la direcció de Joan Lluís Bozzo. Entre el repartiment es va comptar amb l'actuació de Ramon Teixidor i Gemma Brió. L'endemà dia 8 el Teatre Victòria acollia la "Carmen" de la Companyia Antonio Gades.

El dia 10 de setembre el Teatre Goya oferia "Kvetch" d' Stefen Berkoff amb la interpretació de Luis Marco i Francisco Merino dirigits per José Pascual. Paral·lelament la Sala Beckett encetava el seu cicle "Márgenes" per donar a conèixer autors i companyies d'Espanya. L'endemà, 11 de setembre el Teatre de L'Aliança del Polenou començava les representacions de l'òpera "La Bohème" de Puccini amb joves veus, entre els quals cal destacar Anna Belda i Daniel Alfonso. Es tractava d'una producció privada que no havia rebut el suport de cap institució.

El 13 de setembre el Teatre Tívoli alçava el teló amb la dansa de "Julio Bocca y el Ballet Argentino".

L'endemà, dia 14, Harold Pinter, Salvador Távora i La Fura es presentaven dins la temporada del Mercat de les Flors amb nou espectacles de teatre, dansa i música.

Mentrestant l'Artenbrut oferia "Acera derecha" de Rodrigo García amb la Companyia Cuarta Pared, en la qual hi havia els actors Raquel Sánchez i Rolando Sanmartin.

El 16 de setembre al Teatre Grec es representava l'obra "Lisístrata" del grec Aristófanes. El quadre escènic era de La Casa de Andalusia i el coordinador del muntatge, Angel Carmona. L'endemà, 17, es presentava per endavant una tardor per descobrir Harold Pinter, ja que les sales alternatives oferien 8 muntatges, lectures i conferències, sobre aquest autor teatral.

El 19 de setembre³⁰⁹ el director general de promoció Cultural de la Generalitat Romà Cuyàs garantí la continuïtat del Teatre Romea ,que coexistiria

³⁰⁹ LA VANGUARDIA, dijous 19 de setembre de 1996, pàgina 95, "*Cuyàs garantiza la continuidad del Romea, aunque admite la escasez presupostaria*" article de Redacció.

amb el Teatre Nacional de Catalunya, malgrat admetre l'escassetat pressupostària.

Aquell mateix dia el Mercat de les Flors estrenava la "Carmen" del grup Cuadra de Sevilla amb la direcció de Salvador Távora. Mentre, al Teatre Regina mostrava "Franc'n Stein" de Ken Campbell en una versió dirigida per Pere Sagristà i interpretada per ell mateix al costat de Lluís Graells i Pep Gras, entre d'altres.

El 20 de setembre l'Artenbrut presentava "En la ardiente oscuridad" de l'escriptor A. Buero Vallejo. La direcció escènica anava a càrrec de Ricard Salvat i la producció corresponia a l'AIET de la Universitat de Barcelona.

Dos dies més endavant, el 22, el Teatre Malic acollia els "Sketches" d'Harold Pinter en una versió dirigida per Ferran Lahoz i interpretada, entre d'altres, per Resu Belmonte i Ton Gran. Quatre dies després, el 26, el Tantarantana ofería "Dos en un balancí" de W.Gibson amb la direcció de Boris Rotenstein i amb Anna Brians i Àlex Casanovas entre els actors del repartiment. Una obra sobre la pietat religiosa.

El 27 de setembre el Teatre Lliure obria la temporada amb una gran exposició sobre Fabià Puigserver. Les produccions de la companyia es farien al Teatre Romea, al Mercat de les Flors i a la seva seu al carrer Montseny. Mentre, el Teatre Arnau presentava "Culékule" de Xavier Bosch amb la interpretació, entre d'altres, de Miquel Cors i la direcció de Damià Barbany. Dos dies més tard, el 29, la Sala Beckett tenia en cartellera "Por qué Pampox ?" d'Arantxa Urretavizcaya. Dirigia i alhora interpretava Maite Aguirre.

L'1 d'octubre el grup Vol Ras complia 16 anys i inaugurava local d'assaig al carrer Salvà de Barcelona. L'endemà dia 2, la sala Beckett proposava una mostra de dansa amb creadors de quatre ciutats: Barcelona, Las Palmas, Madrid i València, amb el lema "Cuatro caminos". La dansa anava pel bon camí.

Joan Mª Gual tornava a direcció escènica després de 12 anys amb "La dama del mar" d'Heinrich Ibsen. Sobre l'obra, que es va presentar al Mercat de les Flors, va dir *Ibsen habla del individuo como ser humano y lo enfoca desde la contradicción*. La posada en escena comptava amb l'actuació de Jordi Dauder, Roser Camí i Manuel Dueso, entre d'altres.

Aquell mateix dia 1 el muntatge "Cegada de amor" de La Cubana havia arribat a aplegar 700.000 espectadors. L'endemà, 3 d'octubre, Adolfo Marsillach s'acomiadava de la Compañía Nacional de Teatro Clásico. Al vespre, al Teatre Victòria es representava "El misántropo" de Molière amb Carlos Hipólito, Juan Egea i Héctor Colomé, entre d'altres.

El 4 d'octubre la premsa afirmava³¹⁰ que la Generalitat estava disposada a col·laborar amb el Festival del Grec, tot i que encara no se n'havia concretat com. Romà Cuyàs canviava d'aquesta manera la tendència del Departament de Cultura y considerava que la generalitat hauria de recolzar el festival.

El 5 d'octubre el Director de Promoció Cultural de la Generalitat, Romà Cuyàs, anuncià³¹¹ la intenció de crear una única xarxa de distribució de teatre, dansa i música.

El dia 8 d'octubre el món teatral barceloní retia homenatge a l'actor i director teatral Adolfo Marsillach.

El 9 d'octubre³¹² Joan Lluís Bozzo va criticar la manca de suport de les institucions al teatre privat. El director de Dagoll-Dagom presentà la nova etapa del Teatre Poliorama sota la direcció de Tres x 3.

Aquell vespre a la Sala Beckett arribava "El muntaplats" d'Harold Pinter de la mà de la companyia Moma Teatre dirigida per Carles Alfaro.

L'11 d'octubre³¹³ La Diputació adjudicà el projecte de l'Institut del Teatre. L'edifici es construiria al costat del Mercat de les Flors.

El 15 d'octubre el Teatre Poliorama portava "Dakota" de Jordi Galcerán amb Victòria Pagès i Abel Folk, entre els actors i amb Josep Mª Mestres com a director. Una comèdia sobre un dentista vident. L'endemà dia 16, el Teatre Malic programava al quarta edició del Festival d'Òpera de Butxaca que es va

³¹⁰ LA VANGUARDIA, divendres 4 d' octubre de 1996, pàgina 68, "La Generalitat está dispuesta a colaborar con el festival Grec" article de Santiago Fondevila.

³¹¹ LA VANGUARDIA, dissabte 5 d' octubre de 1996, pàgina 43, "Cuyàs anuncia la creación de una única red de distribución de teatro, danza y música" article de Santiago Fontdevila.

³¹² LA VANGUARDIA, dimecres 9 d' octubre de 1996, pàgina 43, "Bozzo critica la falta de apoyo de las instituciones al teatro privado" article de Santiago Fondevila.

³¹³ LA VANGUARDIA, divendres 11 d' octubre de 1996, pàgina 55, "La Diputación adjudica el proyecto del Institut del Teatre" article de Redacció.

estendre a Madrid i a Santiago. El cicle comptava amb quatre produccions a Barcelona: Companyia òpera viva de Viena, Companyia Chévere, La llet del paradís i Yrene Martínez.

El 17 d'octubre el Ballet Contemporani de Barcelona celebrava els seus 20 anys de dansa amb un recorregut per la seva trajectòria a L'Espai. I el 18 l'Artenbrut acollia la Companyia de Teatre a la Deriva amb "Anatol" d'Arthur Shintzler. L'actuació anava a càrrec, entre d'altres, de Josep Linuesa i Jordi Coromina i la direcció era a mans de Jordi Mesalles. Un excel·lent espectacle segons la crítica.

El dia 20 d'octubre arribava al Teatreneu l'obra "Cartes d'amor" d' A.R. Gurney amb Sergi Mateu i Margarida Minguillon al repartiment dirigit per Josep Costa. Tres dies més endavant, el 23, tres teatres oferien diversos muntatges teatrals: el Versus Teatre, "Ous còmics" d'Arnau Vilardebó interpretat per ell mateix; el Teatre Adrià Gual, "La doble inconstància" de Marivaux amb Ton Gras, Eva Barceló i Ada Andrés en el repartiment i amb la direcció de Pep Anton Gómez; i L'Espai, "Calidoscopi" del Ballet Contemporani de Barcelona dirigit per Amèlia Boluda.

Aquell mateix dia l'actriu Núria Espert apadrinava el nou Teatre Poliorama.

El 24 d'octubre el Teatre Victòria estrenava "La vida es sueño" de Calderón de la Barca amb la Companyia Nacional de Teatro Clásico dirigida per Ariel García Valdés. Entre els actors hi havia Pedro Mari Sánchez i Yolanda Arestegui.

L'endemà, 25, Manel Barceló portava "La tigressa" de Dario Fo a l'Ateneu de Nou Barris.

Quatre dies més endavant, el 29 d'octubre, la Sala Beckett mostrava "Un ligero malestar" de Harold Pinter. Lina Lambert i Manuel Carlos Lillo eren dos dels actors dirigits per Alan Mandell. Mentre, a La Cuina de l'Institut del Teatre es presentava "Dedicació", un recital poètic que girava a l'entorn de la vida i l'obra de Josep Carner, a càrrec de Rosa Novell. Paral·lelament al Teatre es representava "Simpático, eh!" amb Carlo Colombaioni i Alberto Vitali, un duet de pallassos - comedians.

L'endemà, 30 d'octubre, Isabel Pantoja arribava amb la seva "copla" al Teatre Apolo.

I el dia 31, el Teatre Malic presentava "Resaca", una producció de la Companyia gallega Chèvere basada en un recital de cançons líriques.

L' 1 de novembre el Mercat de les Flors acollia "Ashes to ashes" de l'autor i alhora director Harold Pinter, amb Lindsay Duncan, entre els intèrprets.

L' Artenbrut presentava aquell dia l'absurd món còmic - musical de Pepín Tre.

El dia 6 el Teatre Victòria acollia El Tricicle amb "Entretrès". L'endemà dia 7, Comediants celebrava Teatre Victòria els seus 25 anys amb "Anthologia", un muntatge on recuperava les escenes més plàstiques i evocatives d' "Alè", "La nit" i "Mediterrània".

Mentrestant el Teatre Poliorama començava les funcions de "El príncep de Dinamarca" de Torsten Letser amb El Talleret de Salt. La direcció era a mans de Xicu Masó i la interpretació anava a càrrec de Montse Mitjans, Cristina Cervià i Xavi Morte. Una obra sobre un Hamlet adolescent.

El dia 8 el Versus Teatre mostrava "Altres llocs" d'Harold Pinter amb Isabel Arbonés, Josep Mª Cid, entre els actors i Joan Antòn Sánchez a la direcció. L'11 de novembre el Versus Teatre programava la seva nova etapa d'espectacles infantils.

El dia 12 la societat Anexa entrava al Barcelona City Hall per ampliar el seu públic.

El 12 de novembre³¹⁴ el Teatre Nacional de Catalunya es posava en marxa amb el musical "Àngels a Amèrica" de Tony Kushner sota la direcció de Josep Mª Flotats. Entre els intèrprets hi havia Pere Arquillué, Lloïl Bertran, Joan Borràs i Montserrat Carulla. Polítics i professionals del teatre varen assistir a l'estrena.

³¹⁴ LA VANGUARDIA, dimecres 13 de novembre de 1996, pàgina 46, *"El Teatre Nacional se puso en marcha con el estreno de "Àngels a Amèrica" "* article de Santiago Fondevila.

A mitjans de novembre, el dia 14, A la nit L'Espai acollia el grup de música L'Elèctrica Dharma. Durant tot el dia Barcelona havia estat envaïda pels ninots. Començava el XII Festival Internacional de Teatre de Titelles. L'endemà, dia 15, es podia veure "El príncep feliç" d'Oscar Wilde al Teatre Regina amb la Companyia de Títelles Els Aquilinos. El director era Miquel Álvarez.

El dia 16 Cesc Gelabert era guardonat amb el Premi Nacional de Dansa.

El 17 de novembre el Teatre Arnau oferia "Portes comunicades" d'Alan Ayckbourn amb l'actuació d'Amparo Moreno, Enric Pous i Jaume Comas, entre d'altres. L'endemà, dia 18, el Tantarantana mostrava "Varios pares de pies sobre piso de mármol" d'Harold Pinter amb la direcció de Rafael Spregelburd i la interpretació, entre d'altres, de Julia Català i Gabriela Izcovich. Amb el millor segell argentí.

El dia 19 el Mercat de les Flors acollia "Antonio y Cleopatra" de William Shakespeare en una versió dirigida per José Carlos Plaza i interpretada per Magüi Mira i Chema Muñoz. L'endemà, 20 de novembre, el mateix escenari del Mercat de les Flors servia a la dansa de la Companyia Mudances "Arbre de te" dirigit per Àngels Margarit.

El 21 de novembre la Generalitat va lliurar el Premi Nacional de Cultura en l'apartat de teatre a Mario Gas, i en el de dansa a Ramon Oller.

L'endemà, 22, L'Espai oferia "Era el millor dels temps", una coreografia de Cristina Magnet. I el 23, al Festival de Titelles li quedaven poques hores perquè acabava aquell cap de setmana. Mentrestant el Teatre Tívoli començava les representacions de "Una noche con los clásicos". Un muntatge dirigit per Adolfo Marsillach i amb l'actuació d'Amparo Rivelles, María Jesús Valdés i el mateix Adolfo Marsillach. Tres primeres espases al món teatral. Paral·lelament el Teatre Adrià Gual presentava "Poemes visuals" muntatge de Jordi Bertran inspirat en la poesia de Joan Brossa i el Teatreneu oferia "Canvis" de Toni Martín amb Pere Anglès com a director i Jordi Collet i Toni Martín, entre els actors.

El 26 de novembre el grup Danat Dansa oferia una nova lectura de "Pandora", el ballet creat per Gerhard, al vestíbul del Museu d'Art Contemporani de Barcelona (Macba).

El 28 de novembre el Teatre Tívoli estrenava el musical "West side story" en castellà. Dirigia la producció Ricard Reguant i la coreografia anava a càrrec

de Barry Mcnabb. Entre els intèrprets destacaven Lorenzo Moncloa i Alba Quezada.

L' 1 de desembre el Mercat de les Flors acollia La Fura amb l'estrena de "Manes" . El somni de la barbàrie. L'endemà dia 2, el Teatre Lliure celebrava el seu 20è aniversari recordant a Fabià Puigserver. El dia 3 la Sala Beckett mostrava un díptic que aplegava dues peces "Catastrophe" de Samuel Beckett i "One for the road" d'Harold Pinter dirigit per Luís Miguel Climent i amb la interpretació, entre d'altres, de Manel Barceló i Miquel Garda. Màquines d'humiliació. Mentre el Teatre Goya acollia a Pedro Ruiz "Esto es un... show".

El 4 de desembre el Mercat de les Flors acollia la Companyia Danza Iliacan amb dues coreografies d' Álvaro de la Peña: "Ja no sabia tornar" i "Oannes". L'endemà dia 5, Catherine Allard dirigia la Companyia de dansa de l'Institut: la Jove Companyia de Dansa.

El 6 de desembre el Tantarantana oferia "Diàlegs de cortesanes" de Pierre Louys amb Xus Estruch i Filomena Martorell, entre les actrius i Pere Sagristà a la direcció. Mentre els Teatre Villaroel mostrava "Homes!" de Sergi Belbel, Benet i Jornet i d'altres. La posada en escena era a càrrec de la Companyia T de Teatre i la direcció de Sergi Belbel. Miriam Iscler i Mamem Duch, figuraven al repartiment.

El dia 7 al Teatre Romea es representava "Diàleg en re major" de Javier Tomeo amb Lluís Homar i Carles Canut, entre els actors i Ariel García Valdés com a director.

El 13 de desembre³¹⁵ es van inaugurar les Jornades sobre teatre i democràcia a la Universitat Autònoma de Bellaterra amb la presència, entre d'altres, de Jorge Sanchis Siniesterra, Sergi Belbel i Benet i Jomet.

L'endemà dia 14 Pepe Rubianes, que continuava amb el seu espectacle al Teatreneu, va despullar la seva vida artística i personal en un llibre.

El 18 de desembre "Martes de carnaval", una producció del Centro Dramático Nacional dirigit per Mario Gas rebia el Premi de la Crítica Teatral de Barcelona.

³¹⁵ LA VANGUARDIA, divendres 13 de desembre de 1996, pàgina 59, "*Jornadas sobre teatro y democracia en la Autónoma*" article de Redacció.

El dia 19 l'Artenbrut estrenava "L'amant" d'Harold Pinter amb Mercè Arànega i Mingo Ràfols en el repartiment i Pere Sagristà en la direcció. L'endemà, dia 20, L'Espai acollia "Blau marí" de la Companyia Roseland amb la direcció de Marta Almirall.

Aquell dia "La extraña pareja" rebia amb honors a l'espectador número 500.000.

El 21 de desembre començava una Marató de contes al Teatre Romea amb personatges del món de la Cultura i de l'Esport a benefici de SOS Racisme.

El dia 24 de desembre, vigília de Nadal, L'Espai acollia en Jaume Sisa i en Pau Riba en una trobada poètica.

I el 31 de desembre es cloïa l'any als teatres amb La Xarxa de Música Clàssica que arribava a Barcelona amb una sèrie de 10 concerts a L'Espai que començaven aquell últim dia de l'any.

També aquell any moria el dramaturg i director alemany Heiner Müller.

1997

El 3 de gener els mitjans reflectien³¹⁶ que el Teatre de l' Eixample i el Teatre Villarroel superaven els seus problemes econòmics. L'èxit de la programació al darrer trimestre havia escampat la boira que planava damunt la seva continuïtat.

El 5 de gener "La extraña Pareja" seguia un any més en cartell al Teatre Borràs. L'endemà dia 6 la Sala Metro acollia el grup Transfour. Dos dies més endavant, el 8 de gener, el grup Comediants obria el nou any del Centro Dramático Nacional amb el "Llibre de les bèsties" de Ramon Llull a Madrid.

El dia 10 el Teatre de l' Eixample presentava "Llum de gas" de Patrick Hamilton amb la Companyia La llotja. En el repartiment hi havia Nadala Batista, Enric Cervera i Irida Sardà, entre d'altres, dirigits per Enric Cervera.

Dos dies més tard, el 12, el Mercat de les Flors estrenava un clàssic del teatre "Casa de nines" d'Henrich Ibsen en una versió de la Companyia Teatre Bis dirigida per Juni Dahr. Els protagonistes eren encarnats per Mercè Managuera, Pep Pla i Josep Minguell.

Aquell mateix dia s' anunciava³¹⁷ que el dimarts següent dia 14, es faria un debat sobre la programació teatral de Barcelona a la Facultat de Geografia i Història de la Universitat de Barcelona. Intervindrien, entre d'altres Josep Mª Flotats, Lluís Homar , Joan Mª Gual, Daniel Martinez, Lluís Homar, Domenech Reixach i Antoni Albaladejo.

³¹⁶ LA VANGUARDIA, divendres 3 de gener de 1997, pàgina 38, "*El teatro del Eixample y el Villarroel superan sus problemas financieros*" article de Santiago Fondevila.

³¹⁷ LA VANGUARDIA, diumenge 12 de gener de 1997, pàgina 60, "*Debate sobre la programación teatral de Barcelona*" article de Redacció.

El dia 13 de gener el Teatre Villaroel començaven les funcions de l'obra "Prendre partit" de Roland Harwood amb el Talleret de Salt. Dirigia Ferran Madico i interpretaven Andreu Benito i Josep Lifante, entre d'altres.

El 14 el Teatre Adrià Gual acollia "El facinerós és al replà" de Joe Orton amb Lluís Guilera que debutava com a director i amb Francesc Galcerán i Miquel Gelabert entre els intèrprets.

La programació del Mercat de les Flors anunciava aquell dia una versió d'un clàssic grec: "L'Odissea" d' Homer, en una producció de la Cia Footsbarn a la sala de Mª Aurèlia Capmany i un clàssic modern "Casa de nines" d' Henrich Ibsen a la sala Ovidi Montllor. El Mercat de les Flors estrenava el pati de butaques substituint els antics seients de plàstic per unes còmodes butaques i un sistema de grades modular, que permetia diverses alternatives per a l' espai escènic.

L'endemà, dia 15, el Mercat s' estrenava "L'Odissea" d'Homer amb La Footsbarn Travelling Company i "La casa de Nines" d' Henrich Ibsen. Mentrestant al Teatre Malic es representava "Contactes" de Al. Alimón amb Armand Villén i Ernesto Collado, entre els actors, sota la direcció del mateix autor. El 16, L'Espai acollia en Quico Pi de la Serra amb un recital. I el 17, Emilio Gutiérrez Caba tornava a Barcelona amb "El sí de las niñas" de Fernando Moratín en una versió dirigida per Miguel Narros i interpretada, entre d'altres, per Lola Cardona i Ainhoa Amestoy.

El 22 de gener el Teatre Condal aixecava el teló amb "Políticament incorrecte" de Ray Cooney. Dirigia a escena Paco Mir i Xavier Ruano i Pep Ferrer comptaven entre els intèrprets.

Mentrestant a La Cuina de l'Institut es representava "El cargol" de Guy Foissy amb la Companyia Teatre a la Deriva. La direcció anava a càrrec de Pep Cortés i la interpretació, a càrrec de Ramon Vila i Jordi Coromina. I al Teatre de l' Eixample començaven les funcions d' "Homes i no" de Manuel de Pedrolo amb la Companyia A.I.E.T. sota la direcció de Pere Daussà. Entre els intèrprets hi havia Xavier Capdet, Xavier Fernández i Àngela Jove.

El dia 23 el Teatre Poliorama presentava l' espectacle de dansa "Romy & July" amb coreografia i direcció de Ramon Oller. L' humor, la passió i la poesia eren interpretats per Nadine Astor al costat d'altres ballarins.

Tres dies més endavant, el 26, s'anunciava³¹⁸ un estudi segons el qual el teatre públic atreia només al 12% dels espectadors de Barcelona.

El 28 de gener l'Institut del Teatre distingia Sanchis Sinisterra amb el Premi d'Honor de Teatre. El 29, el Mercat de les Flors anunciava el musical "Company" de Stephen Sondheim amb la direcció de Calixto Bieito i la interpretació de Carles Sabater, Nina i Lluís Homar, entre d'altres. L'endemà, dia 30, Sanchis Sinisterra deixava la sala Beckett per "abúlia institucional". El 31 de gener el Tantarantana ofería "Diàlegs de cortesanes" de Pierre Louys amb Xus Estruch i Filómena Martorell, entre les actrius dirigides per Pere Sagristà. Ja al mes de febrer, el dia 6, L'Espai acollia el Grupo Color amb l'estrena d' "Arran de terra" amb la direcció de Rosa Mª Grau. Mentrestant el Teatre Lliure hostatjava un recital de Joan Aimèric.

Paral·lelament el Mercat de les Flors aixecava el teló amb "Sara i Simó" de Manuel Dueso interpretat per ell mateix al costat de Francesc Garrido i Montse German i d'altres.

El dia 7 Versus Teatre mostrava "Una (furtiva) òpera", un muntatge dramàtic - musical basat en fragments de l'obra de Wolfgang Amadeus Mozart, Gaetano Donizzetti i d'altres. Una producció de la Companyia Pols dirigida per Iago Pericot amb Joana Fuentes i Griselda Ramon, entre els intèrprets.

El dia 8 l'Artenbrut prorrogava les funcions de "L'amant" de Marguerite Duras.

Mentre el Mercat de les Flors s' estrenava "Company" de Stephen Sondheim i George Furth amb Calixto Bieito a la direcció i Pep Anton Muñoz i Lluís Homar, Carles Sabater, Nina i Mónica López a la interpretació.

També aquell dia se sabia que l'equipament escènic del Teatre Nacional de Catalunya costava 900 milions de pessetes.

El 9 de febrer el Teatre Amau anunciava que al mes de març estrenaria el musical "Chicago" dirigit per Coco Comín. L'endemà dia 10, el Teatre Malic ofería "Sexe, drogues i rock and roll" d'Eric Bogosian amb Joan Cusó com a únic interpret dirigit per Josep Costa. Una ironia a crits. Aquella mateixa nit el Teatre Villarroel acollia en PepBou amb el seu espectacle de borbolles "Sabó, Sabó". I el

³¹⁸ LA VANGUARDIA, diumenge 26 de gener de 1997, pàgina 60, *"El teatre públic atreïa soa a 12 % de los espectadores barceloneses"* article de Santiago Fondevila.

dia 11 el Teatre Romea, Centre Dramàtic de la Generalitat, començava les funcions de "La bona gent" de Santiago Rusiñol en una versió que comptava amb l'actuació de Pep Cruz, Àngels Poch, Boris Ruiz i d'altres i amb la direcció de Pep Cruz.

El dia 12 el Teatre Apolo estrenava la sarsuela "Doña Francisquita" d'Amadeu Vives sota la direcció de José Tamayo.

L'endemà, 13, a l'Artenbrut s'hi podia veure "Insulina, mon amour" el cabaret del grup Diabéticas Aceleradas integrat per Lina Mira i Toni Sòcias, entre d'altres.

El dia 14 a la Sala Muntaner es representava "La cadira" de M.P. Vayreda amb Imma Colomer debutant com a directora i amb Martí Peraferrer entre els actors. L'endemà dia 15 L'Espai hostatjava la Companyia Avelina Argüelles amb "Bailando con el tres"

Aquell mateix dia començava el Cicle de música celta al Teatre de l'Eixample.

El 16 de febrer al mateix Teatre de l'Eixample Santi Sans protagonitzava "Les mans d'Eurídic" de Pedro Bloch. Dirigia Enric Guitart. I el 17 El Poliorama celebrava la funció número 100 del musical "Dakota".

El 20 de febrer Cesc Gelabert ballava un solo de Gerhard Bohner al Teatre Lliure: "La secció (daurada) I ". Una coreografia sobre la solitud del corredor de fons.

El dia 21 L'Espai presentava el compositor Toni Xuclà .

El 25 de febrer la Cuina de l'Institut estrenava "L 'estrany cas del Dr. Jeekyll i Mr. Hyde" de Stevenson en una versió dirigida per Loredana Cozzi i interpretada per Fermí Reixach, com a Dr. Jeekyll que es confessava.

El 27 de febrer³¹⁹ les companyies catalanes alertaven davant la competència deslleial del Teatre Nacional de Catalunya (TNC) i feien saber que havien adreçat una carta al Director General de Promoció Cultural de la Generalitat Sr Romà Cuyàs e la que manifestaven el seu temor de que el TNC signifiqués una competència deslleial a les seves produccions.

³¹⁹ LA VANGUARDIA, dijous 27 de febrer de 1997, pàgina 41, "*Las compañías catalanas alertan ante la competencia desleal del Teatre Nacional*" article, de Santiago Fondevila.

L'Espai acollia la Companyia de dansa Las Malqueridas amb la coreografia "Malqueridas" dirigida per Lipi Hemández.

El 28 de febrer l'Ajuntament de Barcelona anunciava³²⁰ que redissenyava el Festival del Grec'97 i ampliava la seva programació fins al 15 d'agost. El nou disseny del Grec considerava per separat les diverses programacions musicals i teatrals privades de la ciutat.

L'ú de març empresaris, companyies i institucions negociarien sobre el disseny del teatre. El Mercat de les Flors ofería un recital de textos de Josep Pla a càrrec de Núria Candela, qui va dir *Pla es la historia de este país*.

El 4 de març el Teatre Lliure acollia Marta Carrasco amb la presentació del muntatge de teatre - dansa "Aiguardent". L'endemà dia 5 s' anunciava que el musical "Company" se traslladaria a l'escenari del Teatre Nacional de Catalunya, després d' un èxit d' exhibició al Mercat de les Flors i gràcies a un acord entre les direccions del Teatre Lliure, el Mercat de les Flors i el Teatre Nacional. Paral·lelament el Tantarantana estrenava l'obra "Parelles", un muntatge basat en obres de Txèjov ,amb direcció d'Anna Güell i la interpretació d'Elisenda Bautista i Carles Martí, entre els actors. Una història d'innocents parelles. Aquella mateixa nit els Chicos Mambo actuaven al Teatre Goya.

El 6 de març al Mercat de les Flors s'hi podia veure una coreografia de Juan Carlos García "Identificació d'un paisatge" amb la Companyia Lanònima Imperial. Mentre, L'Espai acollia el grup de música Pegasus. El dia 7 de març les sales alternatives de teatre preparaven per al Festival del Grec un joc d'intriga amb 5 espectacles escrits per Josep Mª Benet i Jornet, Andreu Martín, Núria Amat, Mercedes Abad i Joan Cavallé.

El 8 de març Antoni Dalmau va declarar:³²¹ *No hem de confondre els models del Lliure i el Nacional*. Amb aquestes declaracions el President de la Fundació Teatre Lliure/Teatre Públic volia diferenciar el que era una col·laboració puntual amb el clar desacord existent amb el model del TNC.

³²⁰ LA VANGUARDIA, divendres 28 de febrer, pàgina 47, "*El Ayuntamiento rediseña e Grec y lo amplía hasta e 15 de agosto*" article de Santiago Fondevila.

³²¹ LA VANGUARDIA, dissabte 8 de març de 1997, pàgina 45, "*Antoni Dalmau: "No confundamos los modelos del Lliure y el Nacional"*" article de Santiago Fondevila.

La Sala Beckett presentava aquell mateix dia "Filoctetes" d'Heinrich Müller. La versió estava dirigida per Antonio Simón i interpretada per Quim Lecina i Àngels Bassas.

El 9 de març el Teatre Victòria acollia el ballet flamenc de Cristina Hoyos amb "Arsa y toma". L'endemà, dia 10, l'Artenbrut oferia "Marató de Nueva York" d'Eduardo Ebza sota la direcció de Joan Riera i amb la interpretació, entre d'altres, de Jaume Grau.

Tres dies més endavant, el 12 de març, el Teatre Lliure acollia la Companyia Mudances amb "Corol·la". La directora i fundadora, Àngels Margarit, va dir *La danza necesita un apoyo institucional bien dirigido*.

El mateix dia el Mercat de les Flors presentava "Oratorio Pla", un muntatge basat en textos de Josep Pla amb Núria Candela com a protagonista dirigida per Josep Montanyés.

El 13 de març el Mercat de les Flors acollia Javier Krahe i els seus "Versos de tornillo", mentre a L'Espai la Big Mama i el grup Bars actuaven units pel blues.

A mitjans del mes de març, el dia 15, el Teatre Arnau esdevenia l'escenari del musical "Chicago", dirigit per Coco Comín i interpretat per Ester Bartomeu i Àngels Marcer, entre d'altres. Dos dies més endavant, el 17, el Teatre Villarroel tenia en cartellera "Tengamos el sexo en paz" de Franca Rame, Dario Fo i Jacopo Fo. La versió que es presentava estava dirigida per José Carlos Plaza i interpretada per Charo López.

El dia 18 el Mercat de les Flors oferia una nit acústica amb les guitarres de Jackson Browne i David Lindley. L'endemà, 19, el Teatre Apolo estrenava la nova Antologia de la Sarsuela dirigida per José Tamayo. Encetava el cicle "Doña Francisquita" d'Amadeu Vives amb la Companyia Lírica. Mentrestant la dansa envaïa l'espai del Mercat de les Flors amb coreografia "La calle del imaginero". La Companyia Mal Pelo amb Pep Ramis i Maria Muñoz.

El dia 20 de març, i també al Mercat de les Flors, la companyia de dansa La La La Human Steps estrenava la coreografia "2" dirigida per Edouard Lock. Cinc dies més tard, el 25 de març, Sanchis Sinisterra presentava a París el muntatge "El cerco de Leningrado".

El 27 de març "La ratonera" d'Agatha Christie ens proposava endevinar qui era l'assassí. Una obra de misteri, dirigida per Ramon Barea i interpretada, entre d'altres, per Ramon Ibarra, Clara Badiola i Ramon Aguirre, que posava una trampa als espectadors.

El 30 de març començava el tercer any consecutiu de "La extraña pareja" en la cartellera del Teatre Borràs. Aquella mateixa nit Tomeu Penya actuava a L'Espai.

El dia 2d' abril , la Companyia Jango Edwards arribava al Mercat de les Flors amb "The Bust of Jango" interpretat per Jango Edwards. I el dia 3, al mateix escenari del Mercat, en PepMunné i l'Enric Arredondo al costat d'altres actors arribaven amb "Ivanov" d' Anton Txèjov. El director d'escena Gennadi Korotkov.

La Cuina de l'Institut oferia "La nit just abans dels boscos" de Bernard-Marie Koltès amb Pau Durà entre els intèrprets i Jaume Melendres com a director.

Aquell mateix 3 d'abril El Tricicle presentava a París el seu espectacle "Entretres".

El 4 d'abril l'Institut del Teatre obria les portes a la dansa contemporània d' "Un dia ma" de la Companyia Pie Juntoapie amb José Láinez com a director. Mentre diverses sales oferien espectacles ben diversos: el Teatre Malic presentava un cóctel d'òpera, cabaret i sarsuela de la Companyia Eduardo Diago: "Cecilio in memoriam", la reunió de la paraula i la música; l' Artenbrut estrenava "A tu vera" amb la Companyia Valiente Plan dirigida per J. Carlos Sánchez i amb Lola Botello i Carmen Frigolet, entre els intèrprets; i al seu torn la Sala Muntaner aixecava el teló amb "Marathon" de Ricardo Monti sota la direcció de Rafael Nofal, un espectacle que recorria les diverses èpoques del tango.

El 5 d'abril el Teatre Lliure portava a escena "La serventa amorosa" de Carlo Goldoni amb Ariel García Valdés en la direcció i Mercè Pons, Imma Colomer i Pep Molina, entre els actors. Dos dies més endavant, el 7 d'abril, Pepe Rubianes i Vol Ras es citaven al Barcelona City Hall amb una funció benèfica per a l'Associació Catalana de Parkinson. Mentrestant a la Sala Metro Javier Morán estrenava "Kosmicland".

El 12 d'abril el Teatre Poliorama aixecava el teló amb el "Pigmalió" de George Bernard Shaw. S'encarregava de la posada en escena la companyia Dagoll-Dagom dirigida per Joan Lluís Bozzo. Entre els intèrprets destacaven Mercè Bruquetas, Josep Minguell, Pep Cruz, Lluís Marco i Lloïl Bertran.

Tres dies més endavant el 15, el Teatre Nacional de Catalunya optava per la reposició del musical "Company" de Stephen Sondheim, en una coproducció en la qual col·laboraven el TNC, el Teatre Lliure i el Mercat de les Flors. Dirigia Calixto Bieito i interpretaven entre d'altres Mona i Maria Josep Peris.

L'endemà dia 16 El Molino presentava l'espectacle de Music-hall: "Mare Nova" amb la direcció de Roberto Serrano. I tres dies més endavant, el 19, es va fer públic que havia crescut el nombre d'espectadors de teatre durant el primer trimestre de l'any. L'augment era del 9% i la major aflluència de públic havia estat per a "West Side Story", "Entretres" i "La extraña pareja".

El dia 21 el Versus Teatre mostrava el: "Nou Ícar" de Jordi Basora interpretat per ell mateix sota la direcció de Maximilliem Decroux. Mentrestant l'Artenbrut oferia "Històries marranes" sota la direcció de Pep Pla. I amb l'actuació, entre d'altres, de Joan Raja i Manel Sans. Tres dies més endavant, el 24, la Sala Beckett presentava "Mala sang" de David Plana amb Josep Sanchis Sinisterra com a director i amb Jordi Banacoloça i Carme González, entre els intèrprets.

El 26 d'abril el Teatre Adrià Gual estrenava l'obra "Tocades per Molière" sobre textos de Molière. Dirigia a escena Frederic Roda Fàbregas la Companyia Zel Teatre. Entre els actors hi havia la Mireia Llunell, Alicia Puertas i Ramon Vilardell. L'endemà, dia 27, L'Espai acollia la Compañía la Ventura amb una coreografia d'Anna Ventura basada en el piano.

El 29 d'abril s'anunciava que els ballarins prendrien la plaça de la Seu, és a dir, la plaça de davant de la Catedral el Dia Internacional de la Dansa. El 30 d'abril el Mercat de les Flors presentava el grup de música de Jobin i Morelenbaum en el marc del Festival de Guitarra de Barcelona.

El 3 de maig s'anunciava que el grup De Soca-real obriria el dilluns el cicle Ara folk al Teatre de l'Eixample. I dos dies més endavant, el 5, La Fura dels Baus estrenava a Roma "El martirio de San Sebastián". En un altre escenari de Barcelona, el Tantarantana, s'aixecava el teló amb "Deserts" de Josep Pere Peyró amb Lluïsa Mallol i Toni Sevilla entre els actors dirigits pel mateix autor.

El dia 6 el Teatre Malic acollia "Varietat", una antologia de petit format. L'endemà dia 7, l'Artenbrut presentava "Nuevos episodios de la línea de baba" amb la Companyia El Gusano Impasible. L'actor, escriptor i la coreografia anaven a càrrec de Ramon Colomina.

Aquell mateix dia 7 es va fer públic³²² que Lluís Pasqual planificaria el funcionament de la Ciutat del Teatre previst per al 2000. El projecte allotjaria el Teatre Lliure, el Mercat de les Flors i l'Institut del Teatre.

L'endemà 8 de maig³²³ l'actor i director de Joglars Albert Boadella es desvinculava del projecte del futur Teatre Lliure/ Teatre Públic, en saber la negociació de l'alcaldia amb Lluís Pasqual.

Aquell dia 8, el Teatre àrab arribava al Mercat de les Flors. S'estrenava "Les amoureux du café Désert" amb el Teatre Família Produccions de Tunísia sota la direcció de Fadhel Jaïbi. Un singular testimoni dramàtic.

El 9 de maig el Versus Teatre oferia als espectadors "Sarajevo mon amour" d'Ever Martin Blanchet amb Santi Sans i Carmen del Lirio entre el repartiment i Eles Alavedra a la direcció.

El dia 12 el Centre Dramàtic de la Generalitat convocava les beques d'escriptura teatral.

El mateix dia 12³²⁴ Lluís Pasqual insta l'alcaldia al seu nomenament per a la Ciutat del Teatre. El director havia acceptat planificar que no dirigia el projecte.

El 14 de maig l'edició del Festival d'estiu Grec'97 anunciava que ampliava la seva programació fins al mes d'agost per oferir 177 espectacles.

A mitjans de mes, el dia 15, Flotats presentava el musical "Àngels a Amèrica" a Madrid en català i amb subtítols en castellà. Aquell mateix dia, mentre la poesia de Joan Maragall arribava al Teatre Romea a través de la dansa de "Nausica",

³²² LA VANGUARDIA, dimecres 7 de maig de 1997, pàgina 46, "Lluís Pasqual planificarà el funcionament de la Ciutat del Teatre" article de Redacció.

³²³ LA VANGUARDIA, dijous 8 de maig de 1997, pàgina 49, "Albert Boadella se desvincula del projecte del futuro Teatre Lliure/Teatre Públic" article de Santiago Fondevila.

³²⁴ LA VANGUARDIA, dimarts 13 de maig de 1997, pàgina 59, "Lluís Pasqual insta a la alcaldia su nomenamiento para la Ciutat del Teatre" article de Santiago Fondevila.

una coreografia de Maria Rovira; el Teatre Victòria i l'Aliança del Poblenou acollien tres òperes produïdes pel Liceu. El Gran Teatre del Liceu presentava al Victòria "Le pauvre matelot" de Milhaud i "I pagliacci" de Leoncavallo i a L'Aliança del Poblenou estrenava "Lucia di Lammermoor" de G. Donizetti.

I el 22 de maig la Sala Beckett anunciava la producció d'una obra sobre dones escrita per una dona, Beth Escudé: "El color del gos quan fuig" amb direcció de la mateixa autora i interpretació de Violeta Ferrer i Anna Vilas. L'endemà, 23, L'Espai oferia "Mélange en negro y caoba" de la cantaora Mayte Martin.

El 24 de maig es feia públic³²⁵ que el pressupost global de la Ciutat del Teatre estaria la voltant dels 10.000 milions de pessetes. Lluís Pasqual seria comissionat del projecte.

El 25 de maig s' anunciava³²⁶ que la productora Focus entrava en negociacions amb l'empresa Balaña per fer-se càrrec del Teatre Principal.

Dos dies més endavant, el 27, el nou Institut del Teatre feia públic³²⁷ que començaria a funcionar al 1999 i que el seu cost seria de 2.800 milions de pessetes.

Aquell mateix dia el Mercat de les Flors acollia el cantant Michel Hermon, el Teatre Lliure prorrogava les funcions de "La serventa amorosa" i el Teatre Tívoli presentava el Ballet Nacional de España sota la direcció d'Aurora Pons, Nana Lorca i Victoria Eugenia amb "La gitanilla" sobre l' original de Miguel de Cervantes

El 29 de maig es feia públic³²⁸ que el Sant Andreu Teatre seria enderrocat per construir-hi 10 sales de cinema i un nou teatre.

³²⁵ LA VANGUARDIA, dissabte 24 de maig de 1997, pàgina 46, *El presupuesto global de la Ciutat del Teatre rondará los diez mil millones de pesetas*" article de Santiago Fondevila.

³²⁶LA VANGUARDIA, diumenge 25 de maig de 1997, pàgina 79, *"Focus tras el Principal"* article de Santiago Fondevila.

³²⁷ LA VANGUARDIA, dimarts 27 de maig de 1997, pàgina 52, *"El nuevo Institut del Teatre començará a funcionar en 1999"* article de Redacció.

³²⁸ LA VANGUARDIA, dijous 29 de maig de 1997, pàgina 50 , *"El Sant Andreu Teatre será derribado para construir diez salas de cine y un nuevo teatro"* article de Santiago Fondevila.

Aquell mateix dia L'Espai acollia la Companyia de Danza Iliacan amb "Perro verde", una coreografia sobre la bondat de l'ànima, dirigida per Alvaro de la Peña.

El 31 de maig la premsa tornava dir que el nou Teatre Lliure alçaria el teló al 1999.

L'ú de juny l'Artenbrut estrenava "Frida K" de Gloria Montero, un muntatge sobre la vida de la pintora Frida Kalló interpretada per Maite Brik sota la direcció de Peter Hinton. Mentrestant el Teatre Goya presentava "El violinista sobre el tejado" amb Ruben Segal com a director general. I la Sala Beckett aquell vespre ofería "El color del gos quan fuig" de Beth Escudé, que dirigia a Violeta Ferrer, Anna Vilas i altres actors en una mena de retòrica de vanguardia.

L'endemà 2 de juny, "Úbu" donava per tancada la seva gira i Albert Boadella alertava del perill de les grans superfícies del teatre. El dia 3 el Teatre Romea, Centre Dramàtic de la Generalitat, aixecava el teló amb "Pesombra", un espectacle de dansa teatre amb una coreografia de Marta Carrasco basada en el text de Joan Salvat-Papasseit. Dirigia Magda Puyo aquesta esplèndida traducció visual. I mentre, el Tantarantaria començava les funcions de "En alta mar" d' Slawomir Mrozek amb direcció de Boris Rotenstein. Joan Agulló i Sergio Caballero es trobaven entre els actors.

El 5 de juny la XIV Marató de l'Espectacle arribava com és habitual al Mercat de les Flors amb tota la seva força. Amau Vilardebó i Juan Eduardo López n'eren els directors.

Tres dies més endavant, el 8, el Mercat de les Flors esdevenia l'escenari de l'obra "Hanna Schygulla canta", un muntatge amb textos de Fassbinder i Carrière, entre d'altres, pensat i interpretat per la mateixa Hanna Schygulla. L'endemà, dia 9, l'Artenbrut començava les funcions de "Destemps", un muntatge pensat i dirigit per Pep Vila amb Àngels Capell i Carles Xuriguera com a dos dels intèrprets. El dia 10 de juny la Sala Beckett ofería al públic "A trenc d'alba" d' Ignasi García.

L'11 de juny el vell Teatre Tantarantana, situat al carrer del mateix nom, anunciava³²⁹ que reobriria com a Espai Escènic Joan Brossa.

³²⁹ LA VANGUARDIA, dimecres 11 de juny de 1997, pàgina 58, "*El viejo Tantarantana se reabrirá como Espai Escènic Joan Brossa*" article de Redacció.

I el 12 de juny la productora Focus, confirmava en declaracions a la premsa³³⁰ del seu Director General Daniel Martínez, que gestionaria els Teatres Principal de Barcelona i el nou Apolo de Madrid.

El 13 de juny L'Espai aixecava el teló amb "Clepsidra o temps d'aigua" amb la Companyia Sucursales sota la direcció de Beбето Cidra.

Ja a mitjans de juny, el dia 14, el Teatre Malic obria el seu escenari als usuaris d'Internet. Naixia la web del Malic. Tres dies més endavant, el 17, l'Artenbrut acollia la Companyia Tai Virginia, amb "L'indiferent", una història sobre dones difícils. Dirigien Guillermo Rodríguez i Núria Rodríguez. L'endemà, 18 de juny, les sales alternatives de Barcelona proposaven un joc de teatre i misteri a "Hotel de mala mort": 5 sales, 5 obres, 5 escriptors, 5 muntatges, i 16 personatges.

El 19 de juny començaven les obres de l'Institut del Teatre.

Aquell mateix dia el Teatre Goya estrenava "Caníbales" de Nicky Silyer. Del off Broadway al Goya. Alonso Caparrós i Santiago Lajusticia, actuaven al costat d'altres noms, sota la direcció de José Luis Sáiz.

El 20 de juny³³¹ Domènec Reixach, director del Centre Dramàtic de la Generalitat va dir: *El Romea és i serà espai per a les noves dramaturgies catalanes.*

El 21 de juny La companyia teatral Royal de Luxe passejaria pels carrers de Barcelona el seu espectacular muntatge de "Le Géant".

Dos dies més tard, el 23 de juny, el Mercat de les Flors, acollia "El dia dels morts" de Narcís Comadira dins el Festival del Grec sota la direcció de Xavier Albertí i amb la interpretació de Manel Barceló i Joan Baixas, entre d'altres. L'obra ressuscitava Josep Pla

³³⁰ LA VANGUARDIA, dijous 12 de juny de 1997, pàgina 49, "*Focus gestionará los teatros Principal de Barcelona y Nuevo Apolo de Madrid*" article de Santiago Fondevila.

³³¹ LA VANGUARDIA, divendres 30 de juny de 1997, pàgina 66, "*El Romea es y será el espacio para las nuevas dramaturgias catalanas*" article de Santiago Fondevila.

El 24 de juny el Teatre Romea anunciava la producció de "Testament" de Benet i Jornet amb la direcció de Sergi Belbel. Entre els actors hi havia Lluís Soler, David Selvas i Jordi Boixaders.

El 26 de juny el Teatre Lliure presentava un espectacle de pallsos: "Klowns" de la Companyia Monti & Companyia Jordi Martínez.

Mentres al Teatre Tívoli presentava els Ballets Vascos Olaeta dirigits per Pablo Vélez.

El 27 de juny el Teatre Villarroel presentava la "Mandíbula afilada" de Carles Alberola dirigida i interpretada per ell mateix al costat de Cristina Plazas i altres. Paral·lelament al Teatre Condal es representava "Sóc lletja" de Sergi Belbel i Jordi Sánchez amb la Companyia Kràmpack dirigida per Sergi Belbel. Els intèrprets eren el mateix Jordi Sánchez, Joel Joan i Mònica Glaenzel. Una inversió del mite de la bella i la bèstia: el bell i la lletja.

Aquell mateix dia en un altre escenari, ja tradicional dins del Festival Grec, la Plaça del Rei acollia la veu de M^a del Mar Bonet i els seu públic incondicional.

El 28 de juny el Teatre Tívoli, dins la programació del Grec presentava les sarsueles "El bateo" de Federico Chueca i "El dúo de la africana" de Manuel Fernández Caballero amb la companyia del Teatro de la Zarzuela.

El 29 de juny el Teatre Regina ofería "Simbad" de Macià G. Olivella amb la Companyia La Trepa dirigida per Francesc Campos i amb la interpretació de Mª Agustina Solé i Rut Descals, entre d'altres. Mentrestant a l'Artenbrut Guillermo Gallardo cantava i explicava la seva vida sota la direcció de Jordi Vilà. I a la Sala Apolo es podia veure els "10.000 kg" de Werner Schwab amb la direcció de Roger Bemat i l'actuació, entre d'altres, de Mía Esteve i Tomás Aragay.

El darrer dia de juny³³², el teatre català privat, es reunia a la Bodega Bohèmia de Barcelona i llegia un manifest on exigia un gir de la política de les administracions. L'associació de les grans companyies, CIATRE qüestionava el

³³² LA VANGUARDIA, dimarts 1 de juliol de 1997, pàgina 50, *"El teatro catalán privado exige un giro de la política de las administraciones"* article de Santiago Fondevila.

Teatre Nacional de Catalunya i la Ciutat del Teatre, i alertava sobre el futur alhora que mostrava segons ells la seva força : la dels espectadors i el reconeixement internacional.

Aquella mateixa nit al Teatre Grec la Companyia Nacional de Danza amb Nacho Duato tornava a Barcelona amb dues coreografies pròpies: "Cero sobre cero" i "Tabulae"; i amb una altra de William Forsythe: "Herman Schmerman".

El 2 de juliol el Teatre Victòria mostrava una visió de la "deseducació" sota el règim del franquisme a "El florido pensil", una obra d'Andrés Sopena interpretada per la Companyia Vasca Tanttaka Teatro.

Mentrestant al Teatre Romea dins la programació del Grec'97, es representava el "Testament" de Benet i Jornet. Amb Sergi Belbel dirigint als actors entre els quals cal destacar la interpretació de Lluís Soler i Jordi Boixaderas.

El 5 de juliol Artenbrut dins el Festival del Grec acollia "Camino de Nueva York" de Federico García Lorca en una versió dirigida per Ramon Simó i interpretada per Guillermo Cancelo, Maite Brik i Jordi Rico, entre d'altres. Mentrestant al Centre de Cultura Contemporània de Barcelona (CCCB) la Companyia de dansa Búbulus presentava una nova coreografia.

Dos dies més endavant, el 7 de juliol, el Mercat de les Flors oferia la dansa de "Bound to please" amb la Companyia DV& Physical Teatre dirigida per Lloyd Newson. Entre els intèrprets d'aquesta inquietant coreografia hi havia Mili Bitterli i Jordi Cortés.

L'endemà, 8 de juliol, al Centre de Cultura Contemporània de Barcelona la Companyia de dansa Sasha Waltz & Guests es presentava a Barcelona amb "Travelogue III- Always six steps".

El 9 de juliol el Teatre de l' Eixample presentava "Schwanengesang". El cant del cigne" de Conan Doyle amb la Companyia El Palé dirigida per Anna Rovira.

I el 10 de juliol mentre el Tantarantana aixecava el teló amb l'obra de teatre "Amor de don Perlímpim con Belisa en su jardín", una història de Federico García Lorca en una versió dirigida per Antonio Simó i amb l'actuació

de Quim Lecina i Xavier Capdet, entre d'altres; a l' Artenbrut es representava "Precisament avui" sota la direcció de Ferran Madico i amb la interpretació d'Andreu Benito al costat d'altres actors.

L'11 de juliol el Teatre Grec oferia "Nuevas cruces" una coreografia de la Companyia de dansa Tanztheater de la Komoschen Oper de Berlín sota la direcció de Jan Linkens.

Dos dies més tard, el 13 de juliol, el Versus Teatre començava les funcions d' "Estranyament, estrany" amb la direcció d'Eva Martín i l'actuació, entre d'altres d'Eles Alavedra i Mª Clausó.

A mitjans de juliol, el dia 15, el Teatre Goya oferia "Caníbales" de Nicky Silver amb Cristina Juan, Lola Penó i Santiago Lajusticia entre el repartiment i José Luis Sáiz a la direcció.

El 17 de juliol el TNC completava la programació de la seva primera temporada. Adolfo Marsillach obriria el foc amb la posada en escena de "L'auca del Sr. Esteve" de Santiago Rusiñol. A aquest muntatge seguiria una obra de Txèjov "La gavina", dirigida i protagonitzada per Josep Mª Flotats.

Aquell mateix dia Lita Claver, coneguda com la Maña, estrenava al Teatre Tívoli "Enredos" de Ken Ludwig. Al seu costat compartien protagonisme Toni Sevilla .Dirigia Fernando Bernués.

Aquell mateix dia, l' actor i director, H. Bonnin era escollit president de L'Associació d'Actors i Directors de Catalunya.

El 18 de juliol s'anunciava que un "Fausto" de la Fura dels Baus inauguraria la sala Tallers del Teatre Nacional de Catalunya al mes d'abril de l'any següent.

La dansa tornava a Barcelona aquell el cap de setmana amb el cicle "Dies de Dansa" a diversos espais de la ciutat de Barcelona.

I el Teatre Lliure presentava "El malaguanyat" de Thomas Bernhard en una posada en escena de la mà de Pep Jové i Oriol Broggi, entre els actors dirigits per Carlota Subirós.

El 19 de juliol Joan Baixas estrenava l'acció teatral "Terra prenyada" al Convent de Sant Agustí.

El 20 de juliol Quim Lecina explicava al costat del Ramon Escalé Jazz Trio l'ansia de poder de Charlotí al Versus Teatre amb "Històries del sultà". I mentrestant al Teatre Malic s'hi feia "Bunyols de quaresma". Una obra amb direcció de Joan Anton Sánchez i interpretació de Cinta Compta i Cristina Brundo, entre d'altres.

L'endemà, dia 21, el Teatre de l' Eixampla acollia la Companyia El Palé amb la presentació de "Favor per favor" de Jean Anouilh. La direcció era a càrrec d'Anna Rovira i la interpretació, de Marcel Tomàs i Eduard Teixidor, entre d'altres.

Aquella nit La Fura dels Baus portava la seva peculiar visió d' "El martiri de San Sebastià" al Festival del Castell de Peralada.

I la Sala Beckett acollia la "Valencia" de Paco Zarzoso amb els actors Ricardo Moya, Ferran Madico i d'altres i Rafel Duran a la direcció.

El 22 de juliol hi havia tres propostes de dansa a tres escenaris diferents. El Mercat de les Flors acollia "7 for a secret never to be told", una coreografia de Win Vandakeybus que parlava de la ciència de la impotència; el Tantarantana presentava "De lirios y otras flores" una coreografia de Rosa Muñoz que barrejava elements de la dansa contemporània i el flamenc; i el CCCB que mostrava "La japonesa o la imposible llegada a Dédalo", un espectacle de Danat Dansa basat en el mite del laberint.

L'endemà, 23, l' Artenbrut començava les funcions d' "El cau" d'Alberto Bassetti de la mà de la companyia Inventario Teatral- Les Culpables dirigida per Joan Riera i amb Maria Pau Pigem, Laia Marull i Lali Barenys, entre els protagonistes.

Mentre, el Teatre Romea (CDG) estrenava una òpera satírica sobre l'ideal de la bellesa: "Aprima't en tres dies" d' Alberto García Demestres amb la direcció de Cristina Pavarotti.

I a l'escenari del Teatre Goya la Companyia Nacional de Danza de Costa de Marfil mostrava els seus balls tradicionals.

El 25 de juliol el Teatre Grec portava al Festival d'estiu "La tempestad" de William Shakespeare. I ho feia en una versió dirigida per Calixto Bieito que comptava amb la interpretació d' H. Bonnín, Pep Tosar, Eduard Fernandez, Fermí Reixach i d'altres.

Dos dies més endavant, el 27, tenia lloc un espectacle multimèdia al Teatre Adrià Gual "Iozn" del Grup Kònic Theater ? amb la direcció de Rosa Sánchez al costat d' Alaihe Baumann .

El 28 de juliol l'Artenbrut presentava el musical "Culpido" de George Pérez i altres autors. Dirigia Josep Domènech i i interpretaven Adrià Punt i Cristina Cervià al costat dels altres actors de la companyia del Talleret de Salt.

El 29 de juliol moria "Fernandita", l'ànima d' El Molino.

El dia 29 el teatre Tantarantana unia la dansa i el teatre a "Sota la neu d'agost". Un muntatge dirigit per Roberto G. Alonso i interpretat, entre d'altres, per Jessica Llano i Meritxell Ballús.

L'endemà dia 30 de juliol una normativa reguladora de la Generalitat obligava a que el 35% de l'oferta del Teatre Nacional de Catalunya i del Teatre Romea fossin de grups privats catalans.

El 31 de juliol el Teatre Victòria acabava el mes amb l'estrena del musical Víctor- Victoria al juliol del 98. Dagoll Dagom preparava per al mateix escenari una nova opereta de Gilbert & Sullivan que dirigiria Joan Lluís Bozzo.

L' ú d'agost l' SGAE i la Fundació Autor convocaven el VIè Premi de Teatre 1997.

L'endemà dia 2 el Teatre Malic portava La Fura dels Baus amb un experiment de teatre digital a cavall entre Friburg i la sala Malic: "Work in progress".

El 5 d'agost el Teatre Grec acollia el Ballet Nacional de Cuba amb "El llac dels cignes" i Alicia Alonso al capdavant de la direcció.

El 9 d'agost el Teatre de l' Eixampla trencava amb Pavlovsky . Els seus responsables volien reposar un altre espectacle.

I tres dies més endavant, el 12 d'agost el Teatre Grec acollia Alicia Alonso i el Ballet Nacional de Cuba amb la posada en escena de "Don Quijote". El ballet amb majúscules.

A meitat d'agost, el dia 15, la companyia de teatre La Cubana triomfava al Festival d' Edimburg amb el muntatge "Cegada d'amor". I el 25 d'agost la dansa i la música africana arribaven amb el Ballet de Costa de Marfil.

L'endemà dia 26 finia la vida de l'autor, assagista i director Àngel Carmona.

El 31 d'agost el Teatre Victòria presentava el musical "Stomp", un musical interpretat per la companyia que du el mateix nom i creat per Luke Cresswell i Steve McNicholas. Un espectacle basat en la percussió del cos i objectes reciclables i la coreografia.

El 4 de setembre el grup El Tricicle arribava a Nova York amb l'espectacle "Entretres".

L'endemà dia 5 el Teatre Tívoli presentava la seva propera estrena: "Inspiration", un recital que incloïa un ampli repertori d'espirituals negres encapçalats per la veu de l'estrella del gospel Queen Esther Marrow amb The Harlem Gospel Singers.

Aquell mateix dia el Teatre Villaroel mostrava "La Kabra tira al monte" de Paolo Rossi, amb l'actuació de Karra Elejalde dirigida per J. A. Ortega.

El 7 de setembre el Teatre Victoria seguia amb les funcions d' "Stomp" de Luke Cresswell i Steve McNicholas i al crítica parlava de magnífics i joves percussionistes.

El 10 de setembre³³³ el Teatre Romea canviava d'imatge i apostava pels autors actuals. La nova temporada del CDG suposaria, segons el seu director, una aposta radical pel teatre contemporani. La temporada s' obriria el proper dia 18 amb la companyia Els Joglars, que presentarien llavors un nou espectacle "La increïble història del Dr. Floit & Mr. Pla".

³³³ LA VANGUARDIA, dimecres 10 de setembre de 1997, pàgina 41, *"El Romea cambia de imagen y apuesta por los autores actuales"* article de Josep Escarré.

Aquell mateix dia 10 Adolfo Marsillach va dir: *Aún hay muchos señores Esteve*, referint-se naturalment a "L' Auca del Sr. Esteve" que estrenava al TNC.

El dia 11 de setembre, quedava inaugurat oficialment per Jordi Pujol, el Teatre Nacional de Catalunya qui va dir en aquella ocasió que: *El Teatre Nacional de Catalunya ha d' impulsar tot el nostre mon teatral.*³³⁴

El 13 de setembre s'estrenava al TNC "L'auca del Sr. Esteve" del modernista Santiago Rusiñol en una versió dirigida per Adolfo Marsillach i amb la interpretació de Francesc Orella, Jordi Banaclocha i Santi Ricart, entre d'altres.

L'endemà dia 14 Joaquín Cortés arribava amb "Pasión gitana 2" al Palau d'Esports.

El dia 16 de setembre³³⁵ l'Associació d'Empresaris de Teatre (ADETCA) demanava la dimissió immediata de Josep Mª Flotats per les paraules pronunciades en l' acte d' inauguració del TNC el passat dia 11. Segons aquesta: *La política teatral no puede ser cuestionada por un francotirador con intereses personalistas y megalómanos.*

El 17 de setembre el Teatre Apolo presentava la reposició de l'exitós musical "Sweeney todd " de Sondheim amb la direcció de Mario Gas i la interpretació de Vicky Peña i Constantino Romero, com a protagoniestes.

El 18 de setembre Maite Brik portava la seva brillant interpretació de "Frida K" a la sala Muntaner, una obra escrita per Gloria Montero i produïda per Maite Brik .

El llavors conseller de Cultura Joan Maria Pujals reafirmava³³⁶ la fórmula mixta per el TNC que combinava la presencia pública i la privada.

Aquell mateix 18 de setembre els actors i directors criticaven mitjançant un manifest³³⁷, la normativa teatral del conseller Joan Mª Pujals ,en considerar

³³⁴ LA VANGUARDIA, 12 de setembre de 1997, pàgina 31, "Jordi Pujol: "El Teatre Nacional debe impulsar todo nuestro mundo teatral"" article de Josep Escarré

³³⁵ LA VANGUARDIA, dimarts 16 de setembre de 1997, pàgina 42, "La asociación de empresarios de teatro pide la dimisión inmediata de Flotats" article de Redacció.

³³⁶ LA VANGUARDIA, dijous 18 de setembre de 1997, pàgina 54, "El conseller Pujals reafirma la fórmula mixta para el Nacional" article d' Agencia Europa Press

que: *“la política teatral no pot sorgir de postures personalistes d’uns i d’altres, ni de resolucions oficials elaborades al marge de l’opinió de la totalitat del sector”* .

El 19 de setembre el Mercat de les Flors anunciava que aquella temporada acolliria una important selecció d'espectacles internacionals. L'obra "Testament" de Benet i Jornet, amb direcció de Sergi Belbel i interpretació de Jordi Boixaderas, David Selvas i d'altres, obriria aquella temporada interdisciplinar.

El 20 de setembre el Teatre Romea començava les funcions de "La increïble història del Dr. Floit & Mr. Pla", obra escrita i dirigida per Albert Boadella.

Aquella mateixa nit el bar musical Luna Mora del Port Olímpic presentava l'espectacle "Luna Mora cantonada Broadway", un recital d'Ester Bartomeu i Jorge Fernández Hidalgo.

El 21 de setembre hi havia un assassinat a un "Hotel de mala mort". Les sales alternatives de Barcelona reposaven les 5 obres a l'entorn d'un únic crim.

Dos dies més endavant, el 23, el Teatre Tívoli seguia amb "Inspiration", l'espectacle musical sobre espirituals negres encapçalats per l'estrella del gospel Queen Esther Marrow al costat de les The Harlem Gospel Singers. La gala del Gospel.

El 24 de setembre el Teatre Lliure estrenava "La pantera imperial" de Carles Santos. Un espectacle de música - teatre, basat en la desestructuració de l'obra de J.S. Bach, en una versió de cambra.

El 25 de setembre³³⁷ la Generalitat avaluava el trasllat del Centre Dramàtic Nacional al Teatre Nacional de Catalunya a fi de concentrar en el nou equipament tota la activitat de teatre y dansa. La possible privatització del Teatre Romea passaria probablement per la taula de coordinació que es constituïria l'endemà.

³³⁷ LA VANGUARDIA, divendres 19 de setembre de 1997, pàgina 65, *“Los actores y directores critican la normativa teatral de Pujals”* article de Redacció.

³³⁸ LA VANGUARDIA, dijous 25 de setembre de 1997, pàgina 52, *“La Generalitat sopesa el traslado del Centre Dramàtic al Teatre Nacional”* article de Santiago Fondevila.

Mentrestant la Sala Beckett presentava "Pat's room" de Núria Amat amb Montse Esteve i Pep Anton Muñoz entre els actors dirigits per Carme Portacelli.

El 27 de setembre³³⁹ la Generalitat i el sector teatral creaven la Mesa de Coordinació. Ferran Mascarell, Gerent de l' ICUB criticava l'absència de l'Ajuntament i Vicenç Villatoro, Director General de Promoció Cultural, assumia que l' ICUB pogués integrar-se a aquest organisme, els acords del qual no serien vinculants.

El 29 de setembre Flotats va dir: " Poden demanar-me eficàcia però no solidaritat política".

L' ú d'octubre els mitjans de comunicació informaven³⁴⁰ que més de 200 professionals havien signat un document en el que carregaven contra el conseller J.M. Pujals, la seva política i les empreses privades. Demanaven la destitució del Conseller i la suspensió de la normativa sobre les relacions entre els teatres de la Generalitat i el sector privat.

Mentrestant el Teatre Victòria presentava "La venganza de Tamar" de Tirso de Molina en una versió dirigida per José Carlos Plaza i interpretada per Núria Gallardo i Joaquín Notario.

Els teatres de l'Institut apostaven pel treball dels seus alumnes. La nova temporada constava de produccions sorgides dels tallers elaborats pels alumnes del centre.

El 2 d'octubre³⁴¹ CIATRE, l'associació de companyies catalanes de teatre elogiava la valentia dels conseller J.M. Pujals.

El 5 d'octubre el Teatre Poliorama començava un cicle d'espectacles per a infants. Ho inaugurava Pep Bou amb "Bufaplanetes". L'endemà, 6 d'octubre, el Teatre Regina ofería "Assassins" de Sondheim i Wiedman sota la direcció de Ricard Renguant i amb Benjamí Conesa i Xavier Mateu entre els actors.

³³⁹ LA VANGUARDIA, dissabte 27 de setembre de 1997, pàgina 48, "La Generalitat y el sector teatral crean la Mesa de Coordinació" article de Redacció.

³⁴⁰ LA VANGUARDIA, dimecres 1 d' octubre de 1997, pàgina 57, "Doscientos profesionales cargan contra Pujals, su politica y las empresas privadas" article de Redacció.

³⁴¹ LA VANGUARDIA, dijous 2 d' octubre de 1997, pàgina 56, "Ciatre elogia la valentia de Pujals" article de Redacció.

El 9 d'octubre L'Espai acollia la nova proposta musical d'Adrià Puntí.

El 10 d'octubre a la Sala Petita del TNC començava les funcions de "Tempus", una obra sobre la cobdícia i l'ambició amb guió de Joan Font i altres interpretada pel grup Comediants.

Paral·lelament el Teatre Tívoli acollia el Ballet de la Comunidad de Madrid amb "Don Quijote" de Víctor Ullate.

L'11 d'octubre Lluís Pasqual, en una presentació de les línies generals del Projecte de la Ciutat del Teatre deia: *"La ciutat del Teatre haurà de ser regida per un artista, no per polítics."*³⁴²

El 14 d'octubre el TNC estrenava "La gavina" d'Anton Txèjov amb la direcció de Josep Mª Flotats i la interpretació d'ell mateix al costat de Núria Espert, A.Gil i d'altres en un ampli repartiment.

Dos dies més tard, el 16, L'Espai esdevenia l'escenari de "Cosmossoma", un espectacle musical amb Pau Riba & Pastora.

El 19 d'octubre el Teatre Victòria presentava "El anzuelo de Fenisa" de Lope de Vega amb la direcció de Pilar Miró i la interpretació, entre d'altres, de Joaquin Notario i Pedro Mari Sánchez. L'endemà dia 20, el Teatre de l'Eixample oferia "Suburbia" d'Eric Bogosian amb la direcció de Pep Pla i la interpretació de Josué Guasch, Fermí Casado, Joan Guaski i d'altres. El dia 21 d'octubre l'Artenbrut començava les funcions de "Macbeth o Macbetto" de Xavier Albertí, que n'era també el director. La interpretació anava a càrrec de la Companyia Teatre del Bon Temps amb Arnau Vilardebó, Chantal Aimée i d'altres actors que així obrien el Festival d'Òpera de butxaca.

L'endemà, dia 22, Dagoll Dagom anunciava que al novembre estrenaria l'opereta de Gilbert o'Sullivan "Els pirates". I el 23, el Teatre Tívoli també feia l'anunci de la propera estrena del show musical. "Àngels" amb Àngels Gonyalons dirigit per Ricard Reguant.

³⁴² LA VANGUARDIA, dissabte 11 d' octubre de 1997, pàgina 44, *"Lluís Pasqual: "La Ciutat del Teatre deberà ser regida por artistas, no por políticos"* article de Teresa Sesé

Aquell mateix dia l'actriu Núria Espert va qualificar de tercermundista el cessament imposit a Josep Mª Flotats.

Mentre, el Mercat de les Flors acollia la música i la dansa flamenca de la companyia Jaleo amb l'obra "Dacarisma" i L'Espai també era escenari de dansa contemporània amb "Saó", una coreografia de i dansada per Àngels Margarit i Maria Muñoz.

El 24 d'octubre els diaris deien que "Sóc lletja" de Sergi Belbel havia estat l'espectacle més vist del Grec'97 .

El 25 d'octubre el Teatre Goya presentava el Ballet National de Marseille dirigit per Roland Petit amb l'espectacle coreogràfic "Charlot danse avec nous" .

El dia 27 el Teatre Malic estrenava "Del llibre dels canvis" un espectacle que aplegava un concert, teatre i música, tot dirigit per Xavier Albertí. Dos dies més endavant, el 29 a la Sala Beckett es representava "Los figurantes" de Sanchis Sinisterra en un muntatge de l'Aula Teatre de la Universitat Autònoma de Barcelona. I dos dies més tard, el 31 d'octubre, es tancava el mes teatral al Mercat de les Flors amb la posada en escena de "La tempesta" de William Shakespeare en una versió dirigida per Calixto Bieito que s' havia estrenat al Grec, i interpretada, entre d'altres, per Fermí Reixach, Toni Sevilla i H. Bonnin.

Aquell mateix dia es coneixia³⁴³ que podria quedar en suspens el decret sobre la programació privada del TNC.

L' ú de novembre³⁴⁴ el llavors conseller de Cultura, Joan Mª Pujals confirmava que el cessament de Josep Mª Flotats al capdavant del Teatre Nacional de Catalunya era un fet, segons ell, irreversible.

Aquell dia 1 de novembre L'Espai acollia La Oriol Bordas Big Band amb un concert de Jazz.

El 4 de novembre s' anunciava³⁴⁵ que el Teatre Principal tornava a ser teatre després d' una reforma que havia costat 80 milions de pessetes.

³⁴³ LA VANGUARDIA, divendres 31 d' octubre de 1997, pàgina 56, *"Podria quedar en suspenso el decreto sobre programación privada del TNC"* article d' Agencia Europa Press

³⁴⁴ LA VANGUARDIA, dissabte 1 de novembre de 1997, pàgina 35, *"Pujals confirma que el cese de Flotats al frente del TNC es irreversible"* article de Redacció.

L' Associació d' Actors i Directors Professionals de Catalunya reunits en assemblea el dia 4³⁴⁶ van votar contra la normativa de teatre de la Generalitat ajornant pronunciar-se sobre la readmissió de Josep Maria Flotats.

L'endemà dia 5 L'Espai era l'escenari on la Companyia Nats Nus Dansa estrenava el treball coreogràfic "Pòpulus", la visió d'un món amable amb Toni Mira i Claudia Moresco..

El 6 de novembre el Teatre Villaroel estrenava "Aijafadrim", un muntatge teatral amb direcció d' Angel Alonso. En canvi al Versus Teatre optaven per "Te casarás en América", un solo interpretat per Andrea Fantoni. Mentre, el Teatre Arnau oferia "Esta noche no estoy para nadie" de Juan Carlos Rubio amb Joaquin Vida com a director i Esperanza Roy , Nicolas Dueñas i Lucía Bravo dins del repartiment.

El dia 7 el Teatre Adrià Gual mostrava "Un cas curiós" de Carlo Goldoni amb la direcció de Jordi Vilà. Un magnífic i curiós Goldoni.

El 8 de novembre el Teatre Poliorama estrenava "Contes de Ionesco", una obra infantil del Talleret de Salt. Dirigia Pep Anton Gómez i Núria Colas i Pilar Prats figuraven entre els intèrprets.

Aquell mateix dia els autors catalans, entre els quals hi havia Eduardo Mendoza, J.M. Benet i Jornet i Sergi Belbel denunciaven l'oblit de la dramaturgia actual catalana en la programació del TNC.

El 10 de novembre³⁴⁷ l'Associació d'Actors va demanar la dimissió del conseller de Cultura Joan Mª Pujals i la reposició de Josep Mª Flotats.

L' 11 de novembre Mercè Arànega era guardonava amb el premi Margarida Xirgu'97

³⁴⁵ LA VANGUARDIA, dimarts 4 de novembre de 1997, pàgina 37, *"El Principal vuelve a ser teatro tras una reforma de 80 millones"* article de Marino Rodriguez

³⁴⁶ LA VANGUARDIA, dimecres 5 de novembre de 1997, pàgina 50, *"Los actores votan contra la normativa de teatro de la Generalitat"* article de Redacció.

³⁴⁷ LA VANGUARDIA, dimecres 12 de novembre de 1997, pàgina 45, *"La Associació d' Actors pide la dimisión de Pujals y la reposición de Flotats"* article de Redacció.

Aquell mateix dia el Teatre Principal anunciava que oferiria un cicle d'òpera protagonitzat per joves catalans.

El 13 de novembre³⁴⁸ el CIATRE dona a conèixer un comunicat en el que va recolzar la resolució del conseller J. M. Pujals en matèria teatral.

Mentrestant el dia 13 el Tantarantana tornava a la farsa eròtica de Federico Garcia Lorca amb "Amor de don Perlimplín con Belisa en su jardín" amb Antonio Simón com a director i amb Elisenda Bautista i Quim Lecina entre els actors. Paral·lelament el Teatre Regina presentava "Ses matanceres van fortes" de Diabéticas Aceleradas.

El 14 de novembre la Musa Talia en una cerimònia teatralitzada com feia el càs, va col·locar la primera pedra del nou Institut del Teatre a Montjuïc.

Aquell mateix dia³⁴⁹, El Molino tancava les seves portes per fallida econòmica.

El Teatre Lliure estrenava "Zowie" de Sergi Pomperinayer amb Lluís Homar a la direcció i Jordi Bosch, Marc Martínez i Aurea Márquez, a la interpretació.

L' ADETCA denunciava una operació de desprestigi contra el teatre privat.

Joan Castells dirigia a la Cuina un espectacle a partir de Bertold Brecht amb la interpretació de Mónica Aybar; Toni Saló i Amàlia Sancho, entre d'altres.

El 16 de novembre Joan Clos afirmava creure que El Molino tornaria a alçar el teló aviat. L'endemà, 17 de novembre, l'Artenbrut va estrenar l'òpera d'Eduardo Diago "Cecilio in memoriam" .

El 18 de novembre la "Simfonia per a un nou teatre" composta per Gerard Nuñez va inaugurar el Teatre Principal. Música, text i ball en la vetllada inaugural dirigida per Rosa Novell.

³⁴⁸ LA VANGUARDIA, 13 de novembre de 1997, pàgina 50, "*Ciatre apoya la resolució del conseller Pujals en materia teatral*" article de Redacció.

³⁴⁹ LA VANGUARDIA, dissabte 15 de novembre de 1997, pàgina 43, "*El histórico Molino quiebra y cierra sus puertas precipitadamente*" article de Santiago Fondevila.

El 19 de novembre el Teatre Romea, CDG , acollia en Jordi Sánchez amb "Fum, fum, fum" . Dirigia Josep Mª Mestres i actuaven Glòria Roig, Marc Cartes, Carles Martínez i Margarida Minguillon, entre d'altres.

L'endemà 20 de novembre el Teatre Goya acollia la coreografia "Charlot danse avec nous" amb el Ballet Nacional de Marseille dirigit per Roland Petit.

Mentrestant el Teatre Victòria presentava "Els pirates" de Gilbert o' Sullivan amb la companyia Dagoll-Dagom dirigida per Joan Lluís Bozzo. Entre els actors hi havien Carles Sabater i RosaGalindo.

El 26 de novembre "Cegada de amor" arriba al milió d'espectadors i se 'anava a fer les Amèriques. El 27 la sala gran del Capitol es sumava al nou eix teatral de la ciutat : la Rambla del teatre. Pepe Rubianes inaugurava la nova sala amb "Rubianes solamente". I aquell mateix vespre L'Espai acollia la Companyia Mal Pelo amb "La calle del imaginario" dirigida per María Muñoz.

El 28 de novembre començaven tres sessions de llanterna màgica per a inaugurar l'Espai Escènic Joan Brossa. H. Bonnin y Hausson són els promotors d'aquest teatre obert a gèneres marcats per l'aventura creativa.

El 29 de novembre Luz de Gas estrenava "Cues de pansa", un espectacle musical amb Mònica Green i Gemma Recoder.

El Teatre Tívoli proposava "Àngels" inspirada en una obra creada per a Liza Minnelli amb Àngels Gonyalons com a protagonista dirigida per Ricard Reguant.

El 2 de desembre l'Espai esdevenia l'escenari del guitarrista Pedro JavierGonzález.

El 3 de desembre el Teatre Villaroel presentava "Chaise longue" amb Mont Plans dirigida per Miquel Crespi. Entre els intèrprets també hi havia Carmen Serra.

El 4 de desembre el Mercat de les Flors estrenava "Beckett shorts" de la Royal Shakespeare dirigida per Katie Mitchell. L'endemà 5 de desembre L'Espai Jordi Batistey Gerard Quintana recitaven les cançons de Bob Dylan.

El Teatre Malic i el Versus donen el do de pit estrenant "Il barbiere de Siviglia" de Leonard Bernstein i "A quiet place" de G. Paisiello.

El 9 de desembre l'Espai Escènic Joan Brossa estrenava "Carrer Sebastià Gasch" amb la direcció d' H. Bonnin i Carlota Soldevila i Jordi Basora entre els actors. Un espectacle contra el naturalisme cabareter. Mentrestant la Sala Beckett presentava un Cicle de nova Dramatúrgia Britànica, amb una setmana que començava amb lectures dramatitzades d'autors britànics.

L'11 de desembre el Mercat de les Flors acollia Georges Moustaki amb les seves cançons.

El dia 12 l'Artenbrut ofería "Hola Brecht" de Bertold Brecht en una versió dirigida per Josep Mª Mestres i interpretada, entre d'altres, per Feliu Formosa i Isabel Soriano.

Aquell dia el diari francès Le Monde es feia ressò de la polèmica del TNC i defensava a Josep Mª Flotats.

El 15 de desembre Flotats deia que faria "Art" i al TNC es recollien signatures per mantenir-lo al seu càrrec. Dos dies més endavant, el 17, el consell del TNC retirava tots els poders a Flotats. La decisió suposava un cessament com a conseller delegat de l'esmentat teatre.

Domènec Reixach , futur director del TNC, volia que aquest teatre consolidés la indústria teatral sgons va explicar al acte de presentació del document "Linies d' actuació per al TNC" que va portar a terme el dia 17 de desembre.³⁵⁰

El dia 18 el Teatre Apolo era l'escenari d'un concert de Manolo Escobar. I la Sala Muntaner començava les funcions d' "Una hora de felicitat" de Manuel Veiga. Dirigia Frederic Roda i actuaven, entre d'altres, Inma Bracons i Manuel Veiga.

³⁵⁰ LA VANGUARDIA, dijous 18 de desembre de 1997, pàgina 45 i 46, "Los autores actuales serán el eje del TNC." article de Santiago Fondevila.

Mentrestant el Teatre Principal presentava "Muac" de la companyia Grappa Teatre dirigida per Toni Albà. Gilbert Bosch, David Bosch, feien dos dels papers dins l'obra.

El 19 de desembre Josep Mª Flotats acusava el conseller J.M. Pujals d'enganyar-lo.

El Mercat de les Flors aquell mateix dia ofería "Miratges, mentides i misteris" amb la companyia Circ Crac sota la direcció de Jordi Borrell.

El TNC acollia mentrestant l'actuació del violoncel·lista Lluís Claret i la soprano Victòria dels Àngels.

El 20 de desembre els artistes més emblemàtics d' El Molino s'instal·laven al Teatre Malic.

Dos dies més endavant, el 22, Josep Mª Flotats deia :*"El mal tràngol passa per la conselleria."*

La Capsa Màgica celebrava aquell dia els 20 anys barrejant màgia i teatre.

El 23 de desembre L'Espai tenia programat en cartellera "La casa per la finestra" amb la Companyia Roseland Musical. Un espectacle de dansa-teatre protagonitzat per objectes adreçat als infants.

El 24 de desembre, vigília de Nadal, la companyia de dansa Lanònima Imperial creava un ballet per a la Komische Oper. Dirigia l'espectacle Juan Carlos García. La companyia anunciava que estrenaria al Festival del Grec "Las casas del olvido" en col·laboració amb Paloma Navares.

El 29 de desembre el Teatre de l'Eixample acollia "Tres ulls i el Sr . X" amb la Companyia Teatre Casiopea de Xavier Morte dirigida per ell mateix i amb Jordi Prat i Anna Soler en el repartiment. Mentre, el Teatre Goya ofería "Una rubia con maña", una producció de Ricard Ardèvol interpretada per Lita Clavel i Marlene Mourteau com a vedettes. Era el retorn de La Maña.

El 30 de desembre es tancava l'any amb l'obra "Hola Brecht" basada en textos de Bertold Brecht i amb la direcció de Josep Mª Mestres. Els intèrprets eren Josep Mª Mestres i Feliu Formosa. Variacions entre Bertold Brecht i Feliu Formosa.

Josep Mª Flotats es despedia de Pujol amb un " ja ens vorem a Paris".

1998

El 6 de gener la Sala Muntaner acollia "Una hora de felicitat" de Manuel Veiga amb la direcció de Frederic Roda i amb Pilar Martínez i Imma Bracon, entre els intèrprets. El dia 8 la Companyia Ciclo Buenos Aires arribava al Teatre Malic amb "El túnel" d'Ernesto Sábato amb direcció de Toni Rumban i la interpretació, entre d'altres, de Roberto Ibáñez. L'endemà, dia 9, el Teatre Principal presentava "Muac !", un muntatge creat i dirigit per Toni Albà amb Gilbert Bosch i Teresa Ros, entre els protagonistes. Mentrestant, al Teatre Villarroel es representava "Bodas de plata" de Angel Alonso. En una versió dirigida pel mateix autor i interpretada per Ferran Rañé.

El 10 de gener el Teatre Principal inaugurava la seva temporada d'òpera amb el recital "Liceístas y cruzados". En canvi el Teatre Poliorama mostrava "El florido pensil" de Andrés Sopena. Una Farsa de l'escola franquista dirigida per Fernando Bernués i Mireia Gabilondo i interpretada, entre d'altres, per Carles Canut, Enric Pous i Francesc Albiol.

Tres dies més endavant, el 13 de gener, el Teatre Nacional de Catalunya presentava Carles Santos amb l'estrena de la seva obra per a piano "Codi o estigma?". Aquell mateix dia el Teatre de l'Eixample començava les funcions de "30 millones de gilipollas", una paròdia als bojos del futbol dirigida per Roberto Cuesta i interpretada per Ion Gabella i Gorka Aguinagalde, entre d'altres. L'endemà, 14 de gener, Albert Boadella afirmava: *"Nuestras subvenciones son tan escasas que podemos decir lo que queremos."*

A mitjans de gener, el dia 15, el Teatre Principal ofería "Misery" de Stephen King, en una versió dirigida per David Plana i interpretada, entre d'altres, per Sergi Mateu i Empar Moreno. Aquell mateix vespre al Teatre Nacional de Catalunya es feia un recital de Jaume Aragall. L'endemà, dia 16, el Teatre Arnau mostrava "Intrínquilis", un espectacle de Vol-Ras, amb direcció de Toni Albà i amb Joan Faneca i Joan Segalés, entre els intèrprets. Amb ells arriben els cibernètics. Mentre, al Mercat de les Flors es representava "La cri du caméléon", un espectacle de dansa i circ de la Companyia francesa Anomalie, dirigit per Josef Nadj.

L'endemà, 17 de gener, el Teatre Regina allotjava la companyia Acadèmica Palanca amb el muntatge "Lo peor". La música i l'humor amb Antonio Sánchez, Miquel Vigil i Javier Batanero. Quatre dies més endavant, el 21, La Cuina estrenava "De l'amabilitat del món" de Bertold Brecht, un recital pensat i interpretat per Carme Sansa i Joan A. Amargós dirigits per Josep Montanyés. Mentre a l'escenari del Mercat de les Flors s'anunciava una operació sobre la Comedia dell'Arte que portava les obres de Goldoni: "Els dos bessons venecians" i "Arlequí, servidor de dos amos", dues obres amb direcció de Toni Cafiero i un taller de màscares sota la direcció de Stefano Peroco. I la Sala Beckett ofería el "Combat" de Carles Batlle, una obra sobre l'ésser humà en temps de guerra dirigida per Ramon Simó i interpretada per Montse Esteva i Jordi Collet. En canvi a L'Espai Mar Gómez estrenava "Levadura madre", una història de dones assassines.

El 22 de gener el Teatre Romea, Centre Dramàtic de la Generalitat, començava els funcions de "Paraules encadenades" de Jordi Galcerán, sota la

direcció de Tamzin Townsend i amb Emma Vi1arasau i Jordi Boixaderas, entre els intèrprets de la cripta dels horrors. L'endemà, dia 23, el Teatre Nacional de Catalunya anunciava "El somni de Mozart", un espectacle de la Companyia El Musical Més Petit, dirigida per Daniel Anglès.

El 24 de gener el Teatre Lliure anunciava el "Pierrot Lunaire" d'Arnold Schönberg en una versió catalana dirigida per Calixto Bieito i amb Nina com a protagonista. Dos dies més tard, el 26 de gener, el grup de folk Tralla mostrava el seu treball "Com l'olor de la terra molla". I l'endemà, 27, el Teatre Principal estrenava la versió catalana de l'òpera bufa "Don Pasquale" de Gaetano Donizetti, amb direcció de Guerassim Voronkov i interpretada pel baríton Josep Ferrer.

Dos dies més endavant, el 29, el Teatre Nacional Catalunya acollia Núria Espert i Lluís Pasqual amb un homenatge a Lorca que duia el títol "La oscura raíz", un esplèndid cerimonial. Mentrestant el Teatre Goya acollia "Yerma" de Federico Garcia Lorca en una versió del Centro Andaluz de Teatro dirigida per Miguel Narros. Entre els intèrprets hi havia Amparo Marín, Jesús Lucena, Manolo Caro.

L'endemà, 30 de gener, l'Espai Joan Brossa estrenava l'obra "Olga Sola" de Brossa amb direcció de Rosa Novell. Entre els intèrprets hi havia Pep Pla, Francesca Piñón i Eduard Fareló. Una històrica i estimulant revelació. El 31 de gener es tancava el mes al Teatre Tívoli amb "Quo vadis" d'Henryk Sienkiewicz interpretada per Javier Gurruchaga i Michele McCain i d'altres. Dirigia Jaime Chávarri.

L'1 de febrer el Teatre Lliure portava a escena el "Pierrot Lunaire" d'Arnold Schönberg i llibret d'Albert Ginaud en una versió dirigida per Calixto Bieito i cantada i recitada per Nina i Hausson. Dos dies més endavant, el 3, El Teatre Nacional de Catalunya posava en escena "El Somni de Mozart", un muntatge amb música de Mozart, sota la direcció de Manu Guix i una direcció de Daniel Anglès. Una producció de la Companyia El Musical més petit.

El 4 de febrer La Sala Muntaner estrenava una obra del cubà Abilio Estévez: "Santa Cecilia. Ceremonia para una actriz desesperada". Dirigia José González i actuava, entre d'altres, Vivian Acosta en una apassionada havanera. Aquell mateix dia el director i teòric brasiler, Augusto Boal, rebia el premi d'honor de l'Institut del Teatre.

L'endemà, dia 5, l'Espai acollia la Companyia de dansa Erre que eren amb l'espectacle coreogràfic "Vaivén!". Tots ballant a l'uníson. I al 6, el Teatre Malic es representava "Tócala de nuevo, Cacho", una obra escrita i dirigida per Enrique Morales i Óscar Tabernise i interpretada per la Companyia argentina 789 BA. Els protagonistes eren encarnats per Cutuli i Mónica Lleó. Dos dies més tard, el 8 de febrer el Complex esportiu de la Mar Bella acollia "El cirque du Soleil", un espectacle gens habitual d'una altra manera d'entendre el circ, dirigit per Gilles Ste-Croix.

El 10 de febrer el Versus Teatre començava les funcions de "La dona jueva" de Bertold Brecht amb la Companyia Teatrextrem, dirigida per Agustí Estadella i amb Inma Ochoa i Rubén González, entre els actors. L'endemà dia 11, el Mercat de les Flors presentava "Els dos bessons venecians" de Carlo Goldoni amb la direcció de Toni Cafiero i l'actuació de Joan Carreras, Marta Marco i Pepelú Guardiola entre d'altres. El dia 12 es podia veure un espectacle de Cabaret al bar musical Luna Mora. L'espectacle duia per nom "La noche más golfa" i Joan Gimeno i Marcel Pascual figuraven entre el repartiment.

A mitjans de febrer, el dia 14, l'Artenbrut oferia "Tengamos el sexo en paz" de Dario Fo amb la Companyia Trono Villegas sota la direcció d'Oriol Grau. L'endemà, dia 15, en una entrevista de la premsa, Ricard Salvat, director i catedràtic de teatre va dir: "*Barcelona es una de las ciudades más brechtianas de toda Europa.*"

El 17 de febrer es tancava l'operació Goldoni al Mercat de les Flors amb l'obra "Arlequí, servidor de 2 anys" amb direcció de Toni Cafiero i interpretació de Roberto Petrolini. L'endemà, 18, el grup Comediants animava els Carnavals de Roma. Aquell mateix dia el Teatre Apolo acollia el Ballet de Moscú amb una antologia del repertori rus.

El 18 de febrer el Teatre Villarroel presentava³⁵¹ les activitats previstes per celebrar els 25 anys i denunciava, segons els seus responsables, el final d'una època de l'escena catalana. Angel Alonso, cogestor del teatre amb Adolf Bras, afirmava que el teatre català havia perdut la seva personalitat en aquell moment.

³⁵¹ LA VANGUARDIA, dijous 19 de febrer de 1998, pàgina 40, "*El Villarroel Teatre celebra los 25 años y denuncia el final de una época de la escena catalana*" article de Santiago Fondevila.

El 21 de febrer el Teatre Lliure mostrava "Salvats" d'Edward Bofid dirigit per Josep Mª Mestres i interpretat per Ariadna Gil i Teresa Lozano entre d'altres.. El director va afirmar: *"Salvats es una obra de gran vigència i extremada duresa."*

El 27 de febrer el Mercat de les Flors presentava l'espectacle "Meli-Melo" de la companyia Chicos Mambo Show. Un muntatge sobre els clixés de la dansa tractats amb humor. Dirigia Oscar Molina.

L'1de març l'Espai acollia el cantant Albert Bueno en un recital. L'endemà, dia 2, el Teatre Villarroel allotjava el "Surf" de Jordi Galcerán. La direcció anava a càrrec de Pep Cruz i la interpretació de la mà de Núria Hosta i Cristina Dilla, entre d'altres. Tres dies més endavant, el 5, la Sala Muntaner començava les funcions d' "Striptis" de Manuel Dueso. Dirigia el mateix autor i entre el repartiment d'actors que interpretaven un dramàtic comiat de soltera hi havia Montse Germán i David Selvas. Mentrestant l'Espai allotjava la Companyia Andrés Corchero - Rosa Muñoz amb la coreografia "De lirios y otras flores".

El dia 6 de març Sala Beckett tenia en cartellera "Privado" de Lluïsa Cunillé amb la direcció de Xavier Albertí. En el repartiment figuraven Lina Lambert i Ernesto Collado, entre d'altres. Una història sobre l'anvers de la trama. Paral·lelament el Teatre Goya anunciava un cicle de flamenc. Hi actuarien, entre d'altres, Vicente Amigo i José Mercé. Aquella mateixa nit Dagoll-Dagom celebrava el centenar de funcions del musical "Els pirates".

El 7 de març El Teatre Lliure acollia un homenatge a Giorgio Strehler, fundador del Piccolo Teatro di Milano. L'endemà dia 8 el Versus Teatre estrenava "Cançons d'Alabama" de Gerard Vázquez amb la Companyia. Magma Teatre. Dirigia Robert Torres i entre els protagonistes hi havia Montse Masó i Eva Saumell. El dia 9 el Teatre Tívoli estrenava "Salomé", un espectacle coreogràfic dirigit per Carme Cortés. Una Salomé d'essència flamenca.

El 10 de març l'Espai acollia el muntatge de dansa "En el camino", que incloïa tres peces: "Elegía II" , "Nada, la fuerza de existir" i "Canú de silenci", amb la Companyia Andrés Corchero - Rosa Muñoz. L'endemà dia 11, l'Artenbrut oferia "Manteca" d' Alberto Pedro Torriente amb direcció d'Helena Munné i la interpretació de Mª Isabel Díaz .

El 12 de març La Cubana iniciava a Buenos Aires la conquesta del públic americà. El dia 13 l'Espai Joan Brossa començava les funcions de "El somni d'un

curios" de Jordi Basora amb la Companyia Teatre de La Brume. Dirigia el mateix autor i interpretaven Jordi Basora i Sandra Márquez, entre d'altres. Un pierrot transgressor i res sentimental.

El 14 de març el Teatre Goya presentava un recital flamenc de José Mercé i Moraíto. Tres dies més endavant, el 17, el Teatre Tívoli mostrava "Un rato, un minuto, un siglo", un espectacle poètic- musical interpretat per Lola Herrera i Carmen Linares sota la direcció de José Sámano. L'evocació de la figura de Lorca.

El 19 de març el Teatre Tantarantana tenia en cartellera "La senyoreta Júlia" d' A. Strindberg, dirigit per Antonio Simón i interpretat, entre d'altres, per Àngels Bassas i F.Garrido. Una història sobre l'etern combat de Júlia. Mentrestant la companyia La Fura dels Baus estrenava la seva versió de "Fausto" als tallers del Teatre Nacional de Catalunya. Aquell mateix dia l'edició del Festival d'estiu Grec'98 anunciava l'estrena en la seva programació de cinc produccions de companyies catalanes de dansa. Ferran Mascarell criticava la falta de col·laboració de la Generalitat.

El 21 de març al Teatre Malic es representava "La història del zoo" d' Edward Albee. Els intèrprets d'aquesta faula eren Joan Manuel Orfila i Toni Gras dirigits per Pere Sagristà.

El dia 23 el Teatre Goya feia les funcions de "Luces de Bohemia" de Valle-Inclán amb la Companyia Lope de Vega dirigida per José Tamayo. En el repartiment cal destacar Manuel de Blas i Walter Vidarte. L'endemà, 24 de març, Sergi Belbel i Jordi Sánchez estrenaven a Madrid la versió castellana de "Sóc lletja". Paral·lelament al Teatre Arnau començaven les funcions d "De què parlavem ?" d'Alan Ayckbourn amb direcció a càrrec de Tamzin Townsend i amb Mercè Comes i Jordi Dauder com a protagonistes. I el 25 de març el Teatre Villarroel amb motiu del seu 25è aniversari acollia una sèrie d'actes, un col·loqui, conferències, sobre el teatre. Aquell dia en el col·loqui el director d'escena Joan Ollé va fer el següent diagnòstic de l'art escènic de casa nostra: "*Tenemos un teatro malo.*"

El 26 de març el Teatre Principal acollia els recitals de promeses de la lírica catalana . Mentrestant La Monumental de Barcelona anunciava que acolliria al juliol la "Carmen" de Sálvador Távora amb la companyia la Cuadra de Sevilla amb lidia i mort del toro. Paral·lelament l'Espai oferia un recital del cantant Javier Ruibal.

El 28 de març el Mercat de les Flors feia la reposició de "10.000 kgs", un espectacle creat i dirigit per Roger Bernat i estrenat en la darrera edició del Festival Grec. Aquell vespre el Teatre Lliure començava les funcions de "Quartet" d' Heiner Müller. En el repartiment es va comptar amb Anna Lizarán i Lluís Homar. Mentrestant "La extraña pareja" celebrava els seus 4 anys en cartellera. Aquell 28 de març es va celebrar un reivindicatiu Día Mundial del Teatro al Teatro María Guerrero de Madrid. L'endemà, dia 29, s'inaugurava el nou Abaixadors Cafè Teatre al barri de la Ribera de Barcelona amb un cicle de música clàssica. La seva capacitat era de 125 espectadors.

L' 1 d'abril l'Espai presentava el disc "Cierzo" del poeta i músic aragonès Angel Petisme. L'endemà dia 2 el Teatre Adrià Gual acollia el debut de la companyia de postgraus de l'Institut del Teatre amb el muntatge "It ' dansa". Dirigia Catherine Allard. I el dia 3 mentre al Teatre Tívoli es representava el musical "Els pirates", que s'havia allotjat fins aquell moment al Teatre Victòria. El Teatre Villaroel començava a prorrogar les funcions de "Surf" de Jordi Galceran amb direcció de Pep Cruz. I l' Artenbrut tenia en cartellera "Manteca" que provenia de la Sala Beckett, d' Alberto Pedro Torriente amb direcció d'Helena Munné. Entre els intèrprets hi havia Mª Isabel Díaz i Frank Prieto.

El 8 d'abril el Versus Teatre estrenava "Ara Pla, amor, allioli i botifarres", un muntatge teatral basat en textos de Josep Pla dirigit per Xavier Morte i amb Jordi Prat entre els intèrprets. Tres dies més endavant, l'11, el Mercat de les Flors acollia José Miguel Cerro amb Flamenc "da camera".

El dia 13 el Teatre Romea oferia "Morir" de Sergi Belbel, que dirigia a escena Anna Lizarán, Laura Conejero i Pere Arquillué, entre d'altres. Segons la crítica l'obra era un retrat d'un artista concupiscent. L'autor i director va explicar la gènesi de la seva obra: *"La obra surge de la impotencià que producen esas muertes que sabes que podrian ser evitadas."*

L'endemà dia 14 el Teatre Regina començava les funcions de "Matrícula d'humor" amb la Companyia Poca Conya dirigida per Jordi Puntí. Entre els intèrprets es podia comptar amb Eduard Biosca i Joel Carreres. Mentre al Mercat de les Flors es representava "Molt soroll per no res" de William Shakespeare amb la Companyia britànica Cheek by Jowl. Sota la direcció de Delan Donellan. Segons la crítica poc de soroll per a tan teatre. I el Teatre Principal estrenava "Fresa y chocolate" de Senel Paz amb la direcció de Carlos Píaz i amb Fernando Hechavarría i Vladimir Cruz, entre els intèrprets. Tragicomèdia sobre els tabús cubans.

A mitjans d'abril, el dia 15, la Sala Muntaner presentava "Saldría a pasear todas las noches" de Bemardo Atxaga amb la companyia Kaa. Dirigia Núria Català i Susana Koska i Carla Torres figuraven entre els actors. La crítica va qualificar-la d'una obra de bona literatura, creadora d'un clima sensible. L'endemà dia 16 el Teatre Victòria acollia una producció del Gran Teatre del Liceu "L' elisir d' amore" de Giacomo Donizetti amb direcció de Mario Gas. Mentrestant el Teatre Goya acollia el grup extremeny La Candi-2 amb una obra de teatre - cabaret, "Más patas que nunca", de Miguel Murillo dirigida per Jorge Márquez.

El 18 d'abril el Teatre Lliure estrenava "Poemes de problemes" de Ramon Oller amb la Companyia Metros. una coreografia que comptava amb 8 ballarins com a intèrprets i amb l'actriu Lola Lizaran. Un espectacle al voltant de les solituds i la sensualitat.

El 20 d'abril es feia públic que el pianista Friedrich Gulda portariaa al Teatre Grec un espectacle que agermanava Bach i Mozart amb el techno - dance. L'endemà, dia 21, el Gran Teatre del Liceu ajornava el començament de l'òpera escenificada fins l'octubre del 1999. Mentrestant el Mercat de les Flors presentava l'espectacle de dansa contemporània "No man's land" de María Rovira amb la Companyia Danza Trànsit. Una història sobre les relacions públiques.

El 22 d'abril l'Artenbrut ofería "Poros abiertos" amb la companyia sevillana Valiente Plan dirigida per Juan Carlos Sánchez. un muntatge teatral basat en textos de Lorca, Txèjov i Shakespeare, entre altres dramaturgs, i interpretat per Carmen Frigolet, Carmen León i Lola Botello, entre les protagonistes. L'endemà dia 23 el Teatre Adrià Gual acollia la companyia mexicana de dansa Cia Contemporánea Universitaria de México dirigida Raquel Vázquez.

El 24 d'abril el Tantarantana començava les funcions de "Picnic" de Mercedes Abad. Dirigia a escena la Companyia Pretèrit Perfecte Jordi Llop. En el repartiment s'hi podia veure Pepa Plana;, Marià Puigcerver i Carles Heredia. Mentrestant l'Espai ofería un recital de Santi Arisa.

El 25 d'abril el Teatre Nacional de Catalunya presentava el musical Guys & Dolls dirigit per Mario Gas. Vicky Peña, Mónica López i Pep Molina, eren alguns dels intèrprets d'aquesta història sobre la passió teatral entre reixes.

El 29 d'abril els professionals catalans celebraven el Dia de la Dansa sota el signe de la reflexió. El Mercat de les Flors anunciava que acolliria creadors i programadors de dansa diferents països europeus. Mentrestant, però, alçava el teló amb Gabriel Sopena i Loquillo. Al llarg de tot el dia el Teatre Nacional de Catalunya feina una jornada de portes obertes.

L'endemà dia 30, el Teatre Villarroel tornava a reobrir les finestres a la dansa acollint la coreografia "Arran de terra" amb la companyia Color dirigida per Rosa Mª Grau. Paral·lelament la Sala Beckett començava les funcions de "Àfrica 30" de Mercè Sarrias dirigida per Toni Casares. Joan Anguera i Víctor Àlvaro n'eren els intèrprets.

L'1 de maig es feien públiques³⁵² les subvencions que la Generalitat havia destinat al teatre i la dansa els dos darrers anys. Durant l'any 97 havia invertit 311.750.000 milions al teatre, augmentant els 285.680.000 que hi havia destinat l'any 96. Pel que fa a la dansa la proporció havia esta molt menor: 61.500.000 milions al 1997 i 48.850.000 durant el 96.

Aquell dia de publicació de dades el Versus Teatre oferia "Amb doble intenció" d'Anna Fité amb la companyia Mite-les dirigida per Llara del Ruste. En el repartiment d'actors figurava Alicia Puertas.

L'endemà 2 de maig³⁵³ se sabia que la Generalitat havia gastat menys de 200 milions de pessetes en recolzar el teatre privat al 1997.

El mateix dia que el Teatre Nacional de Catalunya presentava La Fura dels Baus amb la seva peculiar versió desintegradora del "Faust" de Goethe. Dos dies més endavant, el 4 de maig, el Festival del Grec renunciava a la "Carmen" amb la lidia d'un toro, i malgrat tot Salvador Távora mantenia cita a Barcelona. El dia 5 l'Espai oferia un recital del cantautor Adolfo Osta. El 6, el Teatre Lliure estrenava "Cómo canta una ciudad de noviembre a noviembre", una obra on Juan Echanove interpreta la personalitat de Federico García Lorca, la seva passió pel teatre i per la música, sota la direcció de Lluís Pasqual. Aquell

³⁵² LA VANGUARDIA, divendres 1 de maig de 1998, pàgina 36, "La ópera y la música clàssica acaparan el 90% de las subvenciones de la Generalitat al sector" article de Teresa Sesé.

³⁵³ LA VANGUARDIA, dissabte 2 de maig de 1998, pàgina 38, "La Generalitat gastó menos de 200 millones en apoyar el teatro privado en 1997" article de Santiago Fondevila.

mateix dia Josep Mª Flotats dirigiria "Arte" en un teatre Marquina de Madrid i L'Espai acollia la companyia Rami-Lepi amb l'obra "Barroquíssim".

El 7 de maig el Festival del Grec mostrava el seu rebuig al fet que s'hagués censurat la "Carmen" de Távora i el Teatre Principal acollia l'òpera "El giravolt de maig" dirigida per Ricard Salvat. L'endemà dia 8 el Teatre Goya començava les funcions de "Café Cantante" d' Antonio Gala amb Nati Mistral i Angeles Martín, entre les protagonistes dirigides per Joaquín Vida. L'autor Antonio Gala va dir aquell dia: *"Estrenar en Barcelona era un riesgo que tenia que correr."*

Tres dies més endavant, l' 11, el Teatre Nacional de Catalunya celebrava les 100 funcions d' "El somni de Mozart" amb la companyia El Musical Més Petit. L'endemà dia 12 el Mercat de les Flors oferia "Questa sera si recita a soggetto" de Luigi Pirandello amb la direcció de Luca Ronconi.

El 13 de maig el Teatre Malic suggeria un concert de cançó eròtica amb Eva Trullàs dirigida per Quim Lecina. I el 14 L'Espai presentava el grup Ja t'ho diré amb "Un ram de locura". A mitjans de mes, el 15 de maig, més de 125 mil espectadors havien vist "Pirates" de Dagoll- Dagom. I cinc dies més endavant, el 20, el Teatre Principal estrenava "Los blues de las mujeres salvajes" amb Linda Hopkins, Maxine Weldon i Mortonette Jenkins. Mentre, el Teatre de l' Eixample representava "Papa caca" de Rafael Casellas amb direcció de Marta Carbonell i interpretació de Joan Guasch.

El 21 de maig el Mercat de les Flors acollia el cantant uruguaià Jorge Drexler en un únic recital. I l'endemà, dia 22, el Mercat obria les portes a un espectacle de hip hop. El 26 de maig, es va saber que més de 800 persones havien assistit a les lectures del Teatre Nacional de Catalunya.

El 27 de maig el Mercat de les Flors alçava el teló amb un recital d'Andrés Calamaro i el Teatre Villaroel començava les funcions de "Trainspotting" d'Irvine Welsh amb direcció d'Eduardo Fuentes i amb Nancho Novo, Roberto Cairo i Alexandra Fierro, entre els actors del repartiment. Al mateix Mercat de les Flors i a la Sala Sebastià Gasch, el grup Bajo a la Mina Cantando presentava "La Gran Gala". Dos dies després, el 29, la Sala Muntaner tenia en cartellera el musical "Muntaner cantonada Broadway" dirigit per Marc Montserrat.

El 30 de maig L' Odéon de París estrenava una coproducció en català amb el Teatre Nacional de Catalunya: "Els gegants de la muntanya" de Luigi

Pirandello amb direcció de Georges Lavaudant i interpretació d' Emma Vilarasau, Ramon Madaula i Francesc Orella.

Mentrestant al Teatre de l' Eixample esdevenia l'escenari d'un concert de Carles Irazo.

El 4 de juny la Sala Beckett presentava coreografies breus de dansa presentades pel col·lectiu La Porta. I dos dies més tard, el 6 de juny, el Teatre Tívoli hostatjava el Ballet de la Comunidad de Madrid amb Víctor Ullate que va oferir un espectacle de peces emblemàtiques. L'endemà dia 7 La Fura dels Baus feia un espectacle a Salzburg durant un eclipsi de sol. Dos dies més tard, el 9 de juny, la Sala Beckett estrenava "Absolutament lluny" de Josep J. Julián. Dirigia Xicu Masó i actuaven Carme González, Cristina Sirvent.

L'endemà dia 10 s' anunciava³⁵⁴ la decisió del Patronat de la Fundació Teatre Lliure de que a partir del mes de setembre Lluís Pasqual i Guillem- Jordi Graells substituïssin Lluís Homar en la direcció del Teatre Lliure.

Mentre al Teatre Goya es representava "Sta. Cruz" de Max Frisch amb la companyia Teatro del Duende dirigida per Jesús Salgado. Javier Lago i Marta Belaustegui es comptaven entre els protagonistes

L' 11 de juny el Teatre Romea, Centre Dramàtic de la Generalitat començava les funcions de "Pesombra" de Joan Salvat-Papasseit sota la direcció de Magda Puyo i amb Sílvia Brossa i Toni Jodar, entre els intèrprets. Aquest era el darrer espectacle del Centre Dramàtic de la Generalitat que a partir del de juliol es fusionaria amb el Teatre Nacional de Catalunya. L'endemà dia 12 la XV Marató de l' Espectacle oferiria 164 propostes al Mercat de les Flors.

El 16 de juny el Teatre Apolo obria les seves portes a la coreografia d' Adrián Galia "En clave flamenca". L'endemà dia 17 el Teatre Tívoli començava les funcions de la sarsuela "La revoltosa" de Rupetto Chapí i "Agua, azucarillos y aguardiente" de Federico Chueca amb la companyia Ópera Cómica de Madrid.

El 18 de juny l'Espai estrenava "Arrieitos somos" , un espectacle de dansa contemporània i flamenc amb la companyia dirigida per Teresa Nieto. Mentrestant el Teatre Malic alçava el teló amb "Vacantes" de Lluïsa Cunillé.

³⁵⁴ LA VANGUARDIA, dimecres 10 de juny de 1998, pàgina 43, "Lluís Pasqual i Guillem Jordi Graells substituïran a Homar en el Lliure" article de Redacció.

Dirigia Paco Zarzoso i interpretaven Lola López i Paco Zarzoso, entre d'altres. I l'Espai Joan Brossa presentava "Aquesta nit... Leopardi", un recital teatral de Xavier Albertí, H.Bonnin, Loredana Lozzi i altres actors.

El 19 de juny el Teatre Grec anunciava que estrenaria el dia 25 "Así que pasen 5 años" de Federico García Lorca amb la direcció de Joan Ollé i la interpretació de Pere Arquillué i David Selvas, entre d'altres. La bellesa d'un irrepresentable. L'endemà 20 de juny l'Espai Joan Brossa mostrava "El bell lloc" de Joan Brossa amb Carlos Pazos en el seu debut com a director.

El dia 23 de juny el Centre Dramàtic de la Generalitat s'acomiadà per sempre amb la darrera representació de "Pesombra".

L'endemà dia de Sant Joan, 24 de juny, es feia públic³⁵⁵ que el Govern de la Generalitat aprovava el decret de cessament de Josep Mª Flotats com a Director del Teatre Nacional de Catalunya i el nomenament de Domènec Reixac com a nou director.

El 25 de juny el Teatre Condal començava les funcions de "El sopar dels idiotes" de Francis Veber amb direcció de Paco Mir i interpretació de Lluïsa Castell, Chantal Aimée, Carles Martínez i Pep Pla, entre d'altres. Un espectacle, segons la crítica de l' alquímia de la riallada. L'endemà dia 26 el Festival d'Estiu de Barcelona alçava el teló amb un homenatge al poeta i dramaturg Federico García Lorca. El 27 de juny La Fura obria el Festival de teatre de Mérida o el dia 29 el Mercat de les flors presentava "Je suis un phénomène" de Marie-Hélène Estienne i Peter Brook. Amb direcció de Peter Brook i amb Maurice Bénichou i Bruce Myers entre els actors del repartiment. Una lliçó d'humilitat segons la crítica. Mentrestant el Teatre Arnau arribava a les 100 representacions de l'obra "De què parlàvem?".

El 30 de juny es van presentar 20.000 signatures en recolzament a Josep Mª Flotats, per part d' un grup d' espectadors favorables al projecte del TNC.

El 2 de juliol el Tantarantana Teatre estrenava "Mozart trastocador" espectacle visual amb direcció de John Mbwat i interpretació de Nola Rae i d'altres. L'endemà dia 3 el Versus Teatre presentava "La puta enamorada" de Chema Cardeña amb Ester Alabor, Chema Cardeña i altres actors dirigits per

³⁵⁵ LA VANGUARDIA dimecres 24 de juny de 1998, pàgina 48, "*El Govern aprueba el decreto de cese de Josep Mª Flotats*" article de Redacció.

Antonio Díaz Zamora. El dia 4 de juliol el nou Teatre Lliure anunciava al matí que en el nou espai del Palau de l' Agricultura comptaria amb la primera platea mòbil d'Europa, i al vespre oferia "Les Presidentes" de Wemer Schwab amb direcció de Carme Portaceli i interpretació de Lurdes Barba i Mercè Arànega, entre d'altres.

El dia 5 de juliol al Teatre Victòria es representava un espectacle de teatre i música: "Bola de nieve" amb Cecilia Rossetto com a estrella. Dos dies més endavant, el 7 de juliol, el Mercat de les Flors acollia la companyia Lanònima Imperial dirigida per Juan Carlos García amb "Cuerpo de sombra y luz".

El 8 de juliol el Teatre Villaroel presentava dins el Festival del Grec "Snakesong le désir" de Jan Lauwers amb Viviane de Muynck, Mil Seghers, entre els intèrprets. Una exquisida modernitat. L'endemà dia 9 el Teatre de l' Eixample acollia Leo Basi amb una mostra dels seus "Instintos ocultos" .

Aquell 9 de juliol l'escriptor Joan Brossa, la soprano Anna Ricci i la ballarina María Rovira eren guardonats amb els premis de la Generalitat. Dos dies més tard, l' 11 de juliol el Tantarantana Teatre començava les funcions d' "Aquí no paga ni Déu" de Dario Fo amb direcció de Joan Peris i la interpretació de Lluïsa Mallol, Toni Sevilla i Manel Orfila. Mentrestant al CCCB la companyia Sol Picó reunia dansa i òpera a l'espectacle "E.N.D.". Tres dies més tard, el 14 de juliol, el Teatre Malic presentava "Cafè Dau al Set" de Vicenç Alataió amb Joan A. Sánchez a la direcció i Quim Lecina, Montserrat Salvador i Jaume Grau entre els intèrprets. Un llamp de bellesa segons la crítica. I mentrestant l'Espai Joan Brossa presentava el Mag Hausson a "21 mirades, as de cors" .

El 15 de juliol³⁵⁶ el Teatre Nacional de Catalunya començava una nova etapa apostant pels creadors. El seu nou director, Domènec Reixach, presentà la nova temporada.

El Mercat de les Flors dins del Festival d'estiu del Grec 98 presentava "Orache", una coreografia de María Muñoz i Pep Ramis interpretada per la Companyia Mal Pelo dirigida per la mateixa María Muñoz. Paral·lelament el Teatre Goya acollia el bailaor flamenc Javier Barón. L'endemà dia 16 Albert Boadella visitava per primer cop el Teatre Nacional de Catalunya. Aquell mateix dia una obra de Buero Vallejo i la companyia la Fura inaugurarien la temporada del Centre Dramàtic Nacional.

³⁵⁶ LA VANGUARDIA, dimecres 15 de juliol de 1998, pàgina 37, *"El TNC apuesta por los creadores"* article de Santiago Fondevila.

El 17 de juliol el Teatre Principal oferia, dins el Festival del Grec, "Monòlegs" d'Apel·les Mestres amb direcció de Frederic Roda i interpretació de Jordi Boixaderas i Lluís Soler. En un altre escenari, el Teatre Lliure es podia veure l' "Àlbum" de Roger Bernat interpretat per la gent de la Companyia General Elèctrica i dirigit per ell mateix.

Quatre dies més tard, el 21 de juliol, el Teatre Lliure anunciava que en la propera temporada aplegaria a Adolfo Marsillach i Núria Espert en el muntatge de "¿Quién teme a Virginia Woolf?".

Els nous directors del Lliure, Lluís Pasqual i Guillem-Jordi Graells, apostaven per una temporada eminentment clàssica que oferiria també un "Hamlet" interpretat per Lluís Homar i un "Tot esperant Godot" de Samuel Beckett amb Anna Lizarán i Jordi Bosch.

El 22 de juliol tenia lloc dins del Teatre Grec una coreografia de Nacho Duato en homenatge a Maria del Mar Bonet "Gavines i dragons", interpretada per la Companyia Nacional de Danza. I al mateix escenari es podia veure després?? les "Memorias de Adriano" de Marguerite Yourcenar amb José Sancho, Rosa Novell i Ygor Yebre ente els intèrprets dirigits per Maurizio Scaparro.

L'endemà, 23 de juliol, la Sala Beckett presentava fins del Festival del Grec "Perifèria Koltès" de B. Marie Koltès amb l'actuació destacada de Julio Manrique i Mercè Arànega al repartiment. El dia 24 de juliol començaven tres dies de dansa que omplirien el paisatge urbà de Barcelona. Mentrestant el Mercat de les Flors acollia la Companyia Àngels Margarit en un espectacle coreogràfic de maduresa i coherència segons la crítica.

El 25 de juliol la productora 3xtr3s (integrada per Anexa, Dagoll Dagom i Tricycle) afrontava la nova temporada amb la mirada posada al Teatre Romea. Els noms d'Antonio Gades, Núria Espert, el Tricycle i T de Teatre eren algunes de les apostes per a les temporades del Victòria i del Poliorama. Mentrestant el Mercat de les Flors alçava el teló amb "Quan serà pintada una escena de fons sense fi?" una obra de Joan Brossa, escrita 50 anys abans, i interpretada per la companyia Teatre Invisible dirigida per Moisès Maicas.

Tres dies més endavant, el 28 de julio, el Teatre Tívoli presentava dins del Festival del Grec el Ballet Nacional de Cuba dirigit per Alicia Alonso amb la

producció de dos ballets clàssics "La cenicienta" i "El lago de los cisnes", tots dos de Txaikòvski.

El 29 de juliol Fiadeiro i Ribeiro presentaven les seves coreografies al Grec. I el 31 de juliol la productora Focus i el Teatre Regina dedicaven el Teatre Romea al teatre històric català i el dotaven d'una companyia estable. El Romea esdevenia un teatre de repertori per a textos clàssics catalans. Mentrestant a l'escenari del Teatre Grec s'interpretava "Zorba el griego" de Nikos Kazantzakis amb el Ballet de l'òpera de Sofia dirigit per la ballarina i coreògrafa Lora Massine. Segons la crítica va ser un muntatge ple d'espectacularitat gratuïta.

El 2 d'agost es va anunciar³⁵⁷ que l'edició del Festival d'Estiu, el Grec 98, pretenia guanyar més públic i consolidar el nou model del festival. En realitat el resultat del balanç havia estat un tímid augment de la venda d'entrades respecte al 97.

També el 2 d'agost al Teatre Tívoli tenia lloc la presentació d' "El lago de los cisnes" de Txaikòvski amb una companyia que ja comptava amb 50 anys de prestigi: el Ballet Nacional de Cuba.

El 5 d'agost l'Artenbrut començava les funcions de "Dinastia ming" de Joan Cavallé amb direcció d'Artur Trias i amb Rosa Cadafalch i MontsePuga en el repartiment d'actors.

Quatre dies més tard, el 9 d'agost la companyia La Fura tancava l'any Lorca amb l'estrena d'un espectacle que duia per títol "Ombra". L'endemà, 10 d'agost, el Teatre Club Capitol acollia la companyia The Chanclettes amb l'espectacle "Multi-medias". Les protagonistes eren interpretades per Eduardo Alonso i Josep Ma Portavella.

L'11 d'agost l'Artenbrut, dins el Festival del Grec, estrenava "The New Tango Pasión", un recorregut sobre la història del tango amb els diferents estils que es donaven a diferents èpoques i espais. La companyia "portenya" La Mariposa Tango era l'encarregada de dur a escena aquest espectacle que tancava l'edició del Grec'98 en aquell espai. Paral·lelament el Teatre Tívoli alçava el teló amb "La cenicienta" del Ballet Nacional de Cuba dirigit per Alicia Alonso.

³⁵⁷ LA VANGUARDIA, diumenge 2 d'agost de 1998, pàgina 57, *El Grec quiuere ganar más público y consolidar el nuevo modelo de festival* article de Josep Escarré.

A mitjans d'agost, el dia 15, Calixto Bieito dirigia "La vida es sueño" de Calderón de la Barca en una producció del Festival d'Edimburg.

El 2 de setembre la companyia T de Teatre oferia una mirada burlesca de la infantesa a l'escenari del Teatre Poliorama amb "Criatures" de Sergi Belbel, Y. García Serrano i Paco Mir, i altres autors. La interpretació anava a càrrec de Mamem Duch, Míriam Iscla, Carme Pla i un grup dirigits per David Pla. Una història sobre un invencible pòquer de dames.

Dos dies més endavant, el 4 de setembre el Teatre Goya començava les funcions de "Varietés" amb Enric Magoo, Jeff Bradley i Marcel Gros, entre els protagonistes d'unes curioses i avariades varietats. Cinc dies després, el dia 9, Xavier Albertí confirmava que deixaria la direcció del Festival del Grec en la propera edició. Aquell mateix dia el Teatre Tantarantana tenia en cartellera "Aquí no paga ni Déu" de Dario Fo estrenada dins el festival del Grec amb direcció de Joan Peris i interpretació destacada de Lluïsa Mallol, Joan Mª Orfila i Francesca Piñon entre els actors.

A mitjans de setembre, el dia 14, la sala Luz de Gas oferia "La bohèmia", un monòleg basat en poemes de William Shakespeare, Salvador Espriu, Miquel Martí i Pol i d'altres, interpretat per Enric Arredondo sota la direcció de Carme Portacelli. Un retrat incomplet d'actor segons la crítica. L'endemà dia 15 Joan Mª Gual criticava la falta de diàleg sobre el futur del Mercat de les Flors a la Ciutat del Teatre. L'esplèndida programació de la temporada 98-99 al Mercat de les Flors incloïa Federicco Luppi, Philippe Genty, La Fura, el Teatre de la Abadía i l' Odeón Teatre d'Europa.

Mentrestant el Teatre Goya començava les funcions "De locura" d'Angel Calvente dirigit per ell mateix. Un espectacle de marionetes amb la companyia El Espejo Negro, que interpretava unes genials criatures de manicomi. I el 16 de setembre el Teatre Villaroel oferia "Trabajos de amor perdidos" de William Shakespeare amb la companyia Ur Teatro dirigida per Helena Pimenta.

El dia 17 el Teatre Malic portava l'humor de la companyia de Accidents Polipoètics amb "Pim pam pum Lorca". Els intèrprets eren Rafael Metlikovez i X. Theros. Paral·lelament el Teatre Malic presentava l'humorista Ramon Navarro amb "Ramon? de konya", un espectacle amb l'humor de sempre, en família.

Aquell mateix 17 de setembre el Festival de Teatre Visual i de Titellers, que tindria lloc entre el 2 d'octubre i el 15 de novembre, anunciava que apostava per un certamen temàtic que seria dirigit per Joan Baixas.

El 18 de setembre³⁵⁸ els empresaris teatrals creuen que Barcelona ha tocat sostre en quant a nombre de sales. ADETCA considera que l'obertura d'un nou teatre a Barcelona faria baixar els índexs d'ocupació dels ja existents.

El 19 de setembre la Sala Muntaner presentava l'espectacle de dansa contemporània "La ciudad de las aceitunas" del coreògraf cubà José Angel Hevia. I quatre dies després, és a dir, el 23, al Teatre Romea tornava l'obra "Paraules encadenades" de Jordi Galcerán dirigida per Tamzin Townsend i amb Marta Calvó i Jordi Boixaderas, entre els actors. Mentrestant el Teatre Apolo homenatjava al poeta i dramaturg Lorca amb el muntatge "Sinceramente, Federico García Lorca", una coreografia de Rafael González amb el Ballet Litz Alfonso.

L'endemà, dia 24, el Mercat de les Flors presentava dues obres de joventut de Bertolt Brecht de la mà del Teatre de Europa dirigit per Georges Lavaudant. La primera, "Tambours dans la nuit", i la segona, "Le noce chez les petits-bourgeois", unes noces perverses. El dia 25 la Sala Artenbrut alçava el teló amb "Entretenim al Sr. Sloane" de Joe Orton. Dirigia. Emilià Carilla i actuaven Mingo Ràfols, Xavier Ripoll i Albert Jové, entre d'altres. Una obra, segons la crítica del mestre del riure gelat. De manera paral·lela la Sala Beckett recuperava l'obra "Perifèria Koltès" de B.M. Koltès dirigida per Rafel Duran i interpretada per Mercè Arànega i Julio Manrique.

El 26 de setembre el Teatre Lliure acollia l'espectacle de dansa "Zumzumka" amb un espai escènic de Frederic Amat i la interpretació de Cesc Gelabert i Lydia Azzopardi, entre d'altres. Un cant a l'estètica. L'endemà, 27, a l'Espai Joan Brossa es representava "Para Federico, un son" amb Leonel Valdés i José Nicolás com a protagonistes dirigits per H. Bonnin. Dos dies més endavant, el 29 de setembre, Josep Mª Flotats afirmava: "*Mi salida del Teatre Nacional de Catalunya ha sido para mí genialmente positiva.*" I el 30 de setembre l'Espai mostrava la coreografia de María Rovira "Rugged lines".

³⁵⁸ LA VANGUARDIA, divendres 18 de setembre de 1998, pàgina 52, "*Los empresarios teatrales creen que Barcelona ha tocado techo en cuanto a número de salas*" article de Teresa Sesé.

L' 1 d'octubre Josep Mª Flotats estrenà a Madrid amb gran èxit "Arte". Dirigia i actuava al costat de Josep Mª Pou i Carlos Hipólito. L'ocupació mitjana del teatre va ser del 100%. Mentre, el Teatre Regina començava les funcions de "El nas vermell" una història al voltant de Charlie Rivel amb la companyia Coco Comín.

L'endemà dia 2 el Teatre Principal oferia un musical "Un cop mésuna mica de música" amb la companyia El Musical Més Petit.

El 3 d'octubre el Teatre Villaroel va dir que recolzaria les dramaturgies contemporànies i començaria a produir . El teatre estrenaria aquell mateix dia un muntatge en el qual Mario Gas dirigia a Vicky Peña, Montserrat Carulla i Àlex Casanovas, així com la nova creació dels còmics Faemino y Cansado.

Mentrestant el Festival de Teatre Visual i de Titelles va obrir amb el candor, color i senzillesa de les "Marionetes sobre l'aigua de Vietnam. Dos dies més endavant, el 6 d'octubre la Sala Beckett acollia "Executor 14" d' Adel Hakim amb Ramon Vila com a director i Xavier Ruano, entre els intèrprets.

El dia 7 el Teatre Nacional de Catalunya anunciava a la sala petita "Esperanto" de Joan Grau amb la Companyia Sèmola Teatre. Una història sobre la mort dirigida per Joan Grau i Ramon Simó i interpretada, entre d'altres, per Carles Pujols. L'endemà, dia 8, el Teatre Tívoli mostrava el Ballet flamenc de Sara Baras amb la creació "Sensaciones".

Lluís Pasqual enviava aquell dia³⁵⁹ un memoràndum a les institucions sobre la Ciutat del Teatre. Demanava la creació d'una comissió amb poders de decisió per enllestir el projecte.

El 9 d'octubre el Teatre Adrià Gual alçava el teló amb titelles a "Wings on rock" . Una creació de Robert Wilson interpretada per François Lhat i d'altres. El dia 10, el Versus Teatre portava davant el públic "Les amistats perilloses" de amb direcció d'Esteve Banús. L'endemà dia 11, el Teatre Nacional de Catalunya oferia "Esperanto" de Joan Grau, una producció de la Companyia Sèmola Teatre dirigida pel mateix autor i per Ramon Simó que emprava video - clips mortuoris.

³⁵⁹ LA VANGUARDIA, dijous 8 d' octubre de 1998, pàgina 59, *"Pasqual remite un memoràndum a las instituciones sobre la Ciutat del Teatre"* article de Santiago Fondevila

El 17 d'octubre el Teatre Villaroel presentava "La reina de bellesa de Leenane" de Martin McDonagh amb direcció de Mario Gas i interpretació de Montserrat Carulla i Vicky Peña, entre d'altres. Mentrestant la companyia The Chancettes enretirava del Teatre Goya el seu espectacle "Ha nacido una estrella", argumentant que les mancances tècniques de la sala perjudicaven la qualitat de l'espectacle. L'endemà dia 18 el teatre Tantarantana acollia el "Fausto" de Goethe, un clàssic dirigit per Fernando J. Renijfo i interpretat per María Jesús Romero, Rafael Muguruza i altres.

El dia 20 el Mercat de les Flors mostrava la "Ruleta", una òpera contemporània amb vocació popular. La música era d'Enric Palomar i el llibret d' Anna Mª Moix i Rafael Sender. Mentre això passava el Teatre Goya feia públic que considerava falses les acusacions de la companyia The Chancettes per anar-se'n. I l'Espai Joan Brossa mostrava "Perversions", un muntatge de la Companyia Parrac sobre textos de Jacques Prévert. Dirigia Joan Castells. I Victor Alvaro i Sara Sahan comptaven entre el repartiment d'actors.

El dia 21 la Sala Muntaner presentava "Torito bravo" amb la companyia basca Teatro Txirene. Els intèrprets eren, entre d'altres, Aitor Mazo i Patxo Telleríci, i el director Lander Iglesias.

L'endemà dia 22, l'Espai presentava la Companyia de Danse Française dirigida per Jackie Taffanel.

Aquell 22 d'octubre es feia públic que havia augmentat el nombre d'espectadors de teatre a Madrid (amb un índex positiu del 35, 52%) i a Barcelona (amb un índex positiu del 13, 61%) durant els nou primer mesos de l'any 98.

L'endemà 23 d'octubre el Teatre Nacional de Catalunya començava les funcions de "La géométrie des miracles" de Robert Lepage amb la Companyia Ex Machina dirigida pel mateix autor. R. Proteau, Tea Alagic i Thadeus Philips apareixien entre els protagonistes del repartiment. L'endemà dia 24 s'havien de suspendre les funcions de "La extraña pareja" per una lleu pneumònia de l'actor Paco Morán.

El 25 d'octubre l' Artenbrut portava "L'inspector" de N. Gogol. Joan Raja debutava com a director i Teresa Sirvent, Pep Bové i Ramon Enrich es trobaven entre els protagonistes de la història d'un inofensiu inspector.

El 27 d'octubre³⁶⁰ ADETCA criticava Lluís Pasqual per la manca d'informació sobre el projecte de la Ciutat del Teatre i demana que L' Ajuntament intervingui per evitar conflictes similars a altres de precedents.

El 29 d'octubre el capital rus de Iakov Txetxelnitski arribava a El nou Molino.

Lluís Pasqual reaccionava amb declaracions on considerava insòlita i còmica l'actitud d' ADETCA. I mentrestant el Tantarantana teatre representava "Orfes" de Lyle Kesslet amb direcció de Boris Rotenstein i Paul Berraondo, Josep Costa i Josep Vila, entre els intèrprets.

El 30 d'octubre el Teatre Nacional de Catalunya obria les portes amb la dansa de la Companyia DV 8 Physical Theatre a "Enter Achilles". Dirigia Lloyd Newson.

El 31 d'octubre el Mercat de les Flors presentava dos espectacles de titelles "Romeo e Giuletta" i "Biançaneve" del Grupo italiano del Carretto dirigit per Maria Crazia Cipriani. Un espectacle que barrejava titelles i actors. I on les titelles prenen caràcter de persona. Paral·lelament el Teatre Poliorama acollia el Tricicle amb 5 joves actors post- graduats de l'Institut del Teatre al muntatge "Manicòmic".

L' 1 de novembre el Teatreneu anunciava³⁶¹ que després d'una reforma integral, iniciada al mes de juny, el local de Gràcia tornaria a obrir al mes de desembre transformat en un centre cultural amb dues sales: un nou cafè teatre, un bar amb ambientació teatral i un restaurant.

Mentrestant el Teatre Lliure començava les funcions de "Mont-home" d' Henri Müller en una versió dirigida per Ramon Simó i amb Quim Lecina, Fermí Casado i d'altres com a protagonistes. Un joc d'humor i d'horror.

El 2 de novembre el Mercat de les Flors acollia la dansa. Primer la Companyia Senza Tempo amb "Lazurd", una coreografia dirigida per Inés Boza i Carles Mallol. I després l'obra "Blanc d' ombra" de Marta Carrasco dirigida per Pep Bou . Les dues propostes coexistint en un mateix espai creat expressament per a compaginar les dues exhibicions.

³⁶⁰ LA VANGUARDIA, dimarts 27 d' octubre de 1998, pàgina 53, "*Afecta crítica a Lluís Pasqual por falta de información sobre el proyecto Ciudad del Teatro!*" article de Santiago Fondevila.

³⁶¹ LA VANGUARDIA, diumenge 1 de novembre de 1998, pàgina 71, "*Teatreneu cambia de piel*" article de Santiago Fondevila.

El dia 3 el Teatre Victòria ofería la reposició de " Manicòmic" amb el grup Clownics dirigit per El Tricicle. L'endemà dia 4 el Teatre Lliure alçava el teló amb l'òpera guinyol "El paradís de les muntanyes" d'Alfred Jarry en una versió dirigida per Xavier Albertí. Mentre, el Teatre Arnau acollia l'humor i el riure amb Golden Apple Quartet. Un quartet vocal masculí a capella que interpretava melodies populars, estàndards de jazz i espirituals negres amb un to de broma, no per això deixat de ser ben cantat.

El 6 de novembre el Teatre Malic presentava "Sophia, la contadora de contes" d'Ana Mª Moix. Una obra de titelles per a adults, interpretada per Mariona Masgrau. L'endemà dia 7 el Teatre Nacional de Catalunya estrenava "Afàsia" de Marcel·lí Antúñez. Un espectacle de teatre futurista, en el qual els moviments de l'actor feien reaccionar imatges de diferents vídeos. Idea, direcció i interpretació de Marcel·li Antúñez.

Tres dies més endavant, el 9 de novembre, el Teatre Tívoli portava el Circus Ethiopia amb els ritmes i el folklore del seu país. I el dia 10 el Mercat de les Flors ofería una sèrie de recitals de textos de Brecht amb l'actriu argentina Cipe Lincovsky. Mentre, el Teatre Apolo tenia en cartellera "Se infiel...y no mires con quién" de Cooney y Chapman Amb Joaquin Kremel i Julia Torres com els protagonistes d'una història d'embolics dirigida per Jaime Azpilicueta.

L'11 de novembre el Teatre Adrià Gual presentava l'òpera popular xinesa amb la Companyia Chenhe al Festival de Titelles amb l'obra "Mulian o el descenso de los infiernos". L'endemà, 12, el Teatre Romea estrenava "Corre, corre diva" un espectacle de dansa, cançó, teatre i music-hall amb Nina com a protagonista i amb la Companyia Metros. La direcció teatral era a càrrec de Joan Castells i la coreografia de Ramon Oller. Segons la crítica un espectacle amb masses cauteles. Aquell mateix dia L'Espai acollia el Festival Gershwin-100, un homenatge al compositor de cinema i teatre americà George Gershwin.

El 14 de novembre Lluís Pasqual feia públic³⁶² que plantejava la construcció d'un nou edifici per a la Ciutat del Teatre a la Plaça Margarida Xirgu. El comissionat del projecte començaria ara el diàleg amb el sector sobre el document tècnic que proposa unes línies generals de treball.

³⁶² LA VANGUARDIA, dissabte 14 de novembre de 1998, pàgina 55, "*Pasqual planteja la construcció de un nuevo edificio para la Ciutat del Teatre*" article de Santiago Fondevila.

A meitat de novembre, el dia 15, el Teatre Malic començava les funcions de "Prensamiento", una obra d'un anarco - escèptic escrita i interpretada per Carles Flavià.

El 17 de novembre el Teatre Nacional de Catalunya alçava el teló amb "Galatea" de Josep Mª Sagarra en una versió dirigida per Ariel Garcia Valdés i interpretada per Anna Lizaran, Francesc Orella i d'altres. Una enigmàtica Galatea. Paral·lelament es representava "Apocalipsi" de Lluïsa Cunillé a la Sala Petita del TNC sota la direcció de Joan Ollé i amb Andreu Benito, Marta Millà, Toni Sevilla entre els actors del repartiment.

Dos dies més endavant, el 19, l'Espai presentava la companyia de dansa Iliacan amb "Tirana bohemia", una coreografia d' Alvaro de la Peña.

Aquell mateix dia es feia públic³⁶³ que el consum teatral en Barcelona havia augmentat segons un estudi de Tel·entrades de Caixa de Catalunya, que assenyalava que el perfil de l' usuari indicava la incorporació de nous segments de públic i un augment d' espectadors procedents de fora de Barcelona.

El 20 de novembre el Mercat de les Flors obria les portes "A la jungla de les ciutats" de Bertold Brecht. Dirigia Ricard Salvat i actuaven Enric Majó, Santi Ricart i Ramon Vila en els papers principals. Submergits a la jungla dels homes solitaris. El director, Ricard Salvat, va dir: *"Es una obra cruel, perversa, maligna, desvergonzada, tierna, poética, muy bestia."*

Tres dies més tard, el 23 de novembre, la Sala Muntaner començava les funcions de "La veu humana" de Jean Cocteau en una versió dirigida per Jaume Villanueva i amb Margarida Minguillón com a protagonista. Quatre dies més endavant, el 27, l' Artenbrut oferia "Avui, Oscar Wilde" de Jorge Debevi. Dirigia Mònica Lucchetti i actuava Alfred Lucchetti. Un gran recital segons la crítica.

Dos dies més tard, el 29 de novembre, al Teatre Goya es feia un concert-homenatge al tenor Miguel Fleta. Mentrestant, la Sala Muntaner acollia "La balada d'Oscar Wilde" amb Iago Pericot i Sergi Mateu que tornaven a treballar junts. Pericot s'encarregava de la direcció i l'escenografia i Mateu de la dramaturgia, la traducció i la interpretació. Una obra sobre el geni de la vida. I

³⁶³ LA VANGUARDIA, dijous 19 de novembre de 1998, pàgina 56, *"El consumo teatral en Barcelona aumenta y deja de ser elitista"* article de Redacció.

en un altre escenari, el del Teatre de l' Eixample l'obra "Vies Paral·les" de Jesús Roche dirigida per ell mateix era interpretada per Eulàlia Feliu, Mònica Vic, Toni Montelles i d'altres, en un retorn del "Kabaret" .

El 30 de novembre la Sala Beckett començava les funcions de "Petita mort" de David Plana que dirigia Clara Segura, A.Villèn i altres actors a escena.

L' 1 de desembre Jordi Galceran estrenava la seva nova comèdia, "Fuita", al Teatre Principal. Dirigia Eduard Cortés i interpretaven Pep Anton Muñoz, Laura Conejero i d'altres. Una fuita de riallades. L'endemà, 2 de desembre, el Teatre Tívoli acollia Antonio Canales i Lluís Pasqual, que treien a ballar Bernarda Alba amb el Ballet flamenc d' Antonio Canales en tres quadres o coreografies: "Benques", "Gitano" i "La raiz". Ànima, essència i carisma, segons la crítica. Mentrestant el Teatre Malic presentava "Nano" de Suso de Toro amb el Teatro do Adro. X.A. Porto era l'intèrpret d'aquesta obra dirigida per Cándido Pazo.

El 3 de desembre "Quién teme a Virginia Wolf" queia de la temporada del Teatre Lliure. La manca d'entesa econòmica amb el productor del muntatge, J. José Seoane, en va ser la causa .

La Generalitat anunciava³⁶⁴ que gastaria més de 6.000 milions de pessetes al Teatre Nacional de Catalunya fins l'any 2002.

El 4 de desembre l'Espai Joan Brossa acollia un espectacle sobre Apel·les Mestres amb el títol "Festa al rebost". Núria Candela i Carme Sansa eren directores i alhora intèrprets del muntatge. L'endemà dia 5, el Teatre Malic acollia el "Holandés errante", una l'òpera de Richard Wagner interpretada pel Grupo Taller de Marionetas Pep Otal.

El 6 de desembre l'obra "Ninots màgics" obria la programació infantil dels matinals dels diumenges al Teatre Goya. Coordinada per Selvin.El 10 de desembre, el Teatre Nacional de Catalunya acollia Centre de Titelles de Lleida amb l'estrena de "Mowgli" de Joan Andreu Vallvé que s'encarregava de la direcció de l'espectacle.

³⁶⁴ LA VANGUARDIA, dijous 3 de novembre de 1998, pàgina 54, *"La Generalitat gastará más de seis mil millones en el TNC hasta el año 2002"* article de Redacció.

L'11 de desembre al companyia La Fura estrenava a Granada la seva creació sobre Lorca: "Ombra". Dos dies més endavant, el 13, el Teatre Goya començava les funcions de "Nacidas para el humor" de Paz Padilla i La Maña.

El 16 de desembre el Teatre Goya ofería un recital del cantaor flamenc José Mercé. Dos dies més endavant, el 18, el Mercat de les Flors alçava el teló amb el Circ Crac i la seva versió del conte de les 1001 i una nits. Dirigia Jordi Borrell.

També el dia 18 el nou teatre Capitol 2 era escenari d'un diàleg entre Rubianes i Pavlovsky. Rubianes va fer de padrí en la presentació del Pavlovski i el seu espectacle "Orgullosamente humilde". L'endemà 19 de desembre, es feia públic que Calixto Bieito havia estat nomenat director del Teatre Romea en la nova etapa que començava gestionada per la productora Focus. "L'Hèroe" de Santiago Rusiñol, obriria al mes de gener una nova temporada al teatre.

El 22 de desembre la companyia teatral Els Joglars era distingida amb el premi de la crítica al millor espectacle de la temporada, Rosa Novell s'enduia el premi a la millor directora i el guardó del millor espectacle musical anava a parar a "Guys and Dolls".

L'endemà, dia 23, el Teatre Tívoli presentava "Amadeus", un musical de Peter Shaffer amb direcció d' Angel Alonso, interpretat per Roger Pera, Lluís Soler i d'altres.

El 25 de desembre, Nadal, l' Artenbrut ofería "L'univers perdut" d'Enric Rufas. Àngels Aymar i Pep Miras eren entre els actors dirigits a escena per Joan Riera.

El 30 de desembre La Vanguardia³⁶⁵ feia balanç de la dansa durant el 98.

I el mateix dia i la mateixa publicació³⁶⁶ en feia del teatre durant l'any 98 especialment de l'any de Federico García Lorca i de Bertold Brecht qualificant-los de modestes però dignes commemoracions dels seus centenaris.

³⁶⁵ LA VANGUARDIA, dimecres 30 de desembre de 1998, pàgina 39, "Con la mirada en el próximo milenio" article de Teresa Sesé.

³⁶⁶ LA VANGUARDIA, dimecres 30 de novembre de 1998, pàgina 50, "El año Lorca Brecht"

1999

El 6 de gener el Teatre Romea presentava "L 'Hèroe" de Rusiñol en una versió dirigida per Ferran Madico i interpretada Francesc Garrido, Pep Cruz, Jordi Figueras, Jordi Rico i d'altres. L'obra tornava al Romea després de 100 anys de la seva accidentada estrena.

El 8 de gener el Mercat de les Flors acollia "El señor Puntilla y su criado Matti", un conte finlandès de Bertold Brecht amb la Companyia del Teatro de la Abadia dirigit per José Luis Gómez. Entre els actors es podia comptar amb Lluís Homar i Pedro Casablanc. L'endemà dia 9, el Teatre Malic aixecava el teló amb "Chejov. Que dura es la vida del artista" de la companyia Teatro Atraco amb Robert Gobem i Joan Valentí com a protagonistes .

El 12 de gener el Mercat de les Flors a la Sala Sebastià Gasch, ofería un cicle sobre la música ètnica que es feia en aquell moment a Barcelona. Mentre, el Tantarantana Teatre portava "El comunicat" de Vaclav Havel amb la Companyia Teateatre dirigida per Dolors Vilarasáu. Entre els actors hi havia Bali Llopis, Joan Berlanga i Joan Raja reproduint una història sobre els buròcrates.

El 13 de gener moria als 76 anys, l'actor i articulista Jordi Torras.

El 14 de gener el Palau d'Esports esdevenia l'escenari del musical "El hombre de la Mancha". Un muntatge amb llibret de Dale Wasserman i amb José Sacristan en el paper de Don Quixot i Paloma San Basilio en el del Dulcinea. L'endemà dia 15 el Teatre Nacional de Catalunya presentava "El lector por horas" de J. Sanchis Sinisterra. J. Luis Garcia Sánchez dirigia Jordi Dauder, Juan Diego i Clara Sanchis com a protagonistes. Una magnífica teranyina dramàtica segons la crítica. Mentre, L'Espai Joan Brossa acollia Núria Candela en un recital poètic de Joan Brossa.

El 16 de gener a la Sala Ovidi Montllor, el Mercat de les Flors estrenava "Tèrbola", una coreografia d'Àngels Margarit interpretada amb la Companyia Mudances. Aquell mateix dia en l'escenari del Teatre Goya es mostrava "Deseo de ser piel roja" de Miguel Morey amb direcció de Pepe Jiménez i amb pr Olga Vinyals i Adán Rodríguez, entre els actors. El dia 17 el Teatre Poliorama ofería "Master Class" de Terrence MacNally. Dirigia Mario Gas a les actrius Núria Espert, Noèlia Pérez, i l'actor Juan Manuel Murari. Paral·lelament al Teatre Regina el ballet "La ventafocs" de Txaiovski era interpretat per la Companyia Dreams Teatre.

El 18 de gener la Sala Muntaner acollia el Teatro Cubano amb dues obres: "La verdadera culpa de Juan Clemente Zenea" d'Abilio Estévez dirigida per Mijail Mulkay i "El último bolero" de Carles Rebull i Inma Prieto dirigida per Verónica Lyn. Dues perles de les Antilles segons la crítica. Mentre a l'escenari del Teatre Regina es representava "El joc de l'amor i de l'atzar" de Marivaux en una versió dirigida per Pep Anton Gómez i amb Mariona Anglada, Gaviha Sastre i Jaume Grau, entre el repartiment. Paral·lelament el Teatre Arnau ofería la reposició d' "Imprebis" de Michel López amb direcció de Santiago Sánchez i la interpretació de Carles Castillo i Carles Montoliu.

El 21 de gener el Centro Dramatico Galego es presentava al Teatre Adrià Gual amb Proyecto Valle-Inclán, un espectacle que aplegava quatre obres de l'autor dirigides per quatre directors. El fet que les representacions fossin fetes en castellà i no en gallec va aixecar les protestes del Bloque Nacionalista Galego. Mentrestant l'Espai Joan Brossa optava per donar prioritat a l'obra inèdita del poeta.

El 22 de gener La Cuina de l'Institut del Teatre presentava "Els fusells de la madre Carrà" de Bertold Brecht en una versió dirigida per Oriol Broggi i amb la interpretació de Marta Domingo i Pau Gómez, entre d'altres. Mentrestant L'Espai oferia "Estado hormonal", un muntatge d'humor, dansa i teatre, interpretat per Margaret Jova, Elisa Morris i d'altres en el paper d'encantadores poca vergonyes.

El 27 de gener el Mercat de les Flors alçava el teló amb "Dédale" de Philippe Genty, qui va dir: " *Mi teatro es surrealista y se dirige al subconsciente del espectador.*" L'endemà dia 28 el Teatre Nacional de Catalunya començava les funcions de "Mesura per mesura" de William Shakespeare. Un clàssic dirigit per Calixto Bieito i amb Mingo Ràfols, Carme Sansa i Ferran Rañé, entre els actors. Mentrestant el Teatre Lliure incorporava a la seva temporada un muntatge sobre textos de Joan Brossa que substituiria l'obra que havia d'estrenar-se previsiblement: "Quién teme a Virginia Woolf?".

El 29 de gener el Mercat de les Flors a la Sala Sebastià Gasch proposava 17 trobades "Des de la paraula". L'art de la narració amb Rosa Zaragoza, Luciano Federico i Arnau Vilardebó, entre els actors. Mentre, el Versus Teatre oferia "El somni d'una nit d'estiu" de William Shakespeare amb direcció d'Ever Martin Blanchet i el Teatre Principal acollia un recital de Sílvia Comas i Lidia Pujol.

El 30 de gener la Sala Beckett hostatjava l'estrena de dues obres d'impacte: "El gos del tinent" de Benet i Jornet, una vella i coneguda nostàlgia i "La sang" de Sergi Belbel. Ambdues obres eren dirigides per Toni Casares i interpretades per Marta Angelat, Manel Barceló, Jordi Boixaderas, Victoria Pagès i d'altres.

El 2 de febrer el Teatre Romea acollia "Les dones sàvies" de Molière amb Rosa Novell a la direcció i Margarida Minguillon, Mercè Lleixà i Carles Canut entre el repartiment. Una obra entre l'equilibri i el contrast. L'endemà dia 3 el nou Molino anunciava que obriria les seves portes al proper mes d'octubre i el

Teatre Goya alçava el teló amb "Macbeth" de José Tricas amb el Teatro del Temple dirigit pel mateix autor. Entre els actors hi havia Carlos Martín i Alfonso Plou.

El dia 4 el Teatre Nacional de Catalunya presentava "El maniquí" de Mercè Rodoreda. Dirigia a escena Pere Planella i Mercè Bruquetas, Teresa Cunillé i Joan Borràs destacaven entre els intèrprets d'un estrany paradís. El director va dir sobre l'obra :*"Rodoreda nos habla aquí de la pasión amorosa y de la decrepitud."*

Aquell mateix dia³⁶⁷ l'Institut del Teatre oferia els Teatres Adrià Gual i La Cuina a l'Ajuntament i la Generalitat.

El 5 de febrer al Mercat de les Flors es representava "Las lamentaciones de Jeremías" sota la direcció d' Anatoli Vassiliev i al Teatre Victoria "Napoleón" i "Tom Sawyer" arribaven en una versió en ballet del Ballet del Kremlin dirigit per Andrei Petrov.

L'endemà dia 6 el Teatre Lliure oferia "Tot esperant Godot" de Samuel Beckett amb direcció de Lluís Pasqual i interpretació de Marc Martínez, Anna Lizaran, Eduard Fernández i d'altres. El director, Lluís Pasqual, va dir:*" Samuel Beckett es ahora el poeta de la esperanza."*

Mentrestant el Teatre Victoria acollia una producció del Gran Teatre del Liceu "Norma" de Bellini en una versió integral. Les sopranos eren Sharon Sweet i Verónica Villarroel. Aquell mateix dia el Teatre Romea recuperava las funcions matinals de diumenge.

El 10 de febrer³⁶⁸ es publicava que l'assistència als teatres de Barcelona havia pujat un 4% durant el 1998.

L'11 de febrer el Teatre Tantarantana presentava "Un western jueu" de George Tabori dirigit per Simón Rodríguez i amb Oscar Intente, Oriana Bonet entre el repartiment d'actors. Mentrestant l'Espai Joan Brossa anunciava , " La mà de mico" de W.W. Jacobs dirigia per H. Bonnin i amb l'actuació de Marissa Josa, Carles Sales i Santi Ricart, entre d'altres. L'endemà dia 12 el Mercat de les Flors acollia un "Romeo i Julieta" de William Shakespeare, més passional que

³⁶⁷ LA VANGUARDIA, dijous 4 de febrer de 1999, pàgina 42, *"El Institut del Teatre ofereix el Adrià Gual i La Cuina al Ayuntamiento y a la Generalitat"* article de Redacció.

³⁶⁸ LA VANGUARDIA, dimecres 10 de febrer de 1999, pàgina 43, *"La asistencia a los teatros de Barcelona subió un 4% en 1998"* article de Santiago Fondevila.

romàntic segons la crítica, amb Rosa Gàmitz i David Bagès en els papers protagonistes dirigits per Maurice Durozier.

A meitat de mes, el 15 de febrer, el Teatre Lliure tenia en cartellera "Tot esperant Godot" de Samuel Beckett en la versió dirigida per Lluís Pasqual i interpretada per Anna Lizaran, Eduard Fernández i d'altres.

L'endemà dia 16 tenia lloc un emotiu comiat a l'actor i cantant Carles Sabater, mort sobtadament.

A partir d'aquell dia s'anunciava que "La extraña pareja" es canviaria per la "La jaula de las locas", en sis mesos i les representacions de "La extraña pareja" arribarien a la seva fi el dia 11 d'abril

El 17 de febrer Josep Minguell dirigia dues obres d' Havel a la sala Artenbrut: "Audiència" i "Vernissatge". Aquell mateix dia començava a funcionar una línia d'autobús nocturn des del Teatre Nacional de Catalunya fins a la plaça de Catalunya.

Dos dies més endavant, el 19, l'Espai Joan Brossa acollia "La mà de mico" de Salvador Vilaregut amb direcció d'H. Bonnin i interpretació de Carles Sales, Marissa Josa i d'altres. Una història de terror en la intimitat. El 21 de febrer La Fura assajava "La damnation de Faust" per a la seva estrena al Festival de Salzburg i projectava dues òperes contemporànies. Mentrestant al Mercat de les Flors es representava el "Romeu i Julieta" de William Shakespeare en versió del director Maurice Durozier i els actors Rosa Gàmitz, David Bagès i d'altres. Segons la crítica, una Julieta esquinçadora.

El 22 de febrer l' Artenbrut allotjava "Audiència" i "Vernissatge" d' H. Havel amb la Companyia Teatre de Calaix dirigida per Josep Minguell. Pere Anglas, Josep Minguell es comptaven entre els intèrprets d'una obra amb bromes polítiques. Dos dies més tard, el 24, la Sala Muntaner mostrava "Draps bruts" d'Aleix Puiggalí. Dirigia Pere Daussà i actuaven Glòria Roig i Teresa Manresa al costat d'altres actors. Mentrestant la història del Tango tenia una cita a l'Institut del Teatre. L' endemà, dia 25, l'Espai presentava "Artificis de la memòria", una coreografia d' Antoni Teixidó i A. Rosenfeld que posava en dansa les relacions de parella i on regna l'amor.

El 27 de febrer el Teatre Malic esdevenia l'escenari de "Joc d'herois i d'heroïnes" amb la Companyia Clàssica teatral dirigida per Esteve Polls. Entre els intèrprets hi havia Oriol Úbeda. El lleó a la caverna. Mentre, el Teatre de l'

Eixample oferia "Els triomfadors" d' Alain Krief, obra dirigida per Jaume Nadal i amb Núria Hosta i Enric Cusí, entre els intèrprets. Una obra sobre l'orgull i el prejudici. L'endemà dia 28 el Tantarantana començava les funcions de "Un western jueu" de George Tabori. Antonio Simón Rodríguez dirigia Joan Vallès, Oscar Intente i d'altres a escena.

El 3 de març el Teatre Victòria tenia en cartellera "No hay burlas con el amor" de Calderón de la Barca amb la Compañía Nacional de Teatro Clásico. La direcció anava a càrrec de Denis Rafter i la interpretació era de Mercè Pons, Carmen del Valle i Antonio Vico entre d'altres. Aquell mateix dia tornava a l'escenari del Teatre Apolo el Ballet de Moscou dirigit per Timour Faizien.

El 5 de març el Teatre Nacional de Catalunya acollia el Gran Teatre del Liceu amb una producció de "La Calisto" de Händel que proposava una moderna relectura de l'òpera. El director musical era Rinaldo Alessandrini.

Mentrestant el Teatre Principal apostava per un espectacle d'humor musical "El cantautor plasta" de Pablo Carbonell, integrant de l'equip "Caiga quien Caiga" de Tele 5.

L'endemà dia 6, el Teatre Goya presentava "Eva La Yerbabuena" una coreografia creada i dirigida per Eva La Yerbabuena. Un espectacle qualificat de perfum silvestre per la crítica, i el dia 7 el Mercat de les Flors mostrava "Ombra" de La Fura dels Baus. Un espectacle dirigit per Hansel Cereza i interpretat per Isabel Rocatti, Abraham Hurtado i d'altres. Una visió de Lorca segons les ulleres de La Fura. Mentre el Palau d'Esports es convertia en l'escenari del Ballet Nacional de Bielorússia per representar dos clàssics: "El lago de los cisnes" de Txaiikovski i una obra més difícil i menys representada "Espartaco". Tots dos amb la coreografia de Valentin Yelizariiev.

El 9 de març el Teatre Goya acollia el Ballet Galego Rey de Viana.

L'endemà dia 10 "La Venganza de Don Mendo" de Pedro Muñoz Seca. Arribava al teatre Arnau amb la direcció de El Tricicle. Una broma de Muñoz Seca interpretada per Xavier Mira, Enric Pous, Frank Capdet i d'altres.

El dia 10³⁶⁹ les sales alternatives exigien més atenció a les administracions. Reivindicaven un tracte econòmic d'acord amb la reconeguda i

³⁶⁹ LA VANGUARDIA, dimecres 10 de març de 1999, pàgina 54, "*Las alternativas exigen mayor atención a las administraciones*" article de Santiago Fondevila.

airejada importància de la seva labor creativa que, a més, garantis la seva supervivència.

El 12 de març l'Artenbrut començava les funcions de "La cambra de Verònica" d'Ira Levin amb la Companyia de l'Art. Dos dies més tard, el 14 de març les noves generacions de coreògrafs es trobaven al Cicle Endansa de l'Espai. Cinc companyies professionals presentaren les seves noves creacions des d'aquell dia i fins el 28 de març. La General Elèct:rica d'Espectacles havia obert la mostra amb "Night" del coreògraf Tomàs Aragay interpretat per joves ballarins. Mentrestant, La Cuina de l'Institut presentava l'obra "El despertar de la primavera" amb la Companyia Circ Invàlid dirigida per Roberto Romei. Els intèrprets eren ex - alumnes de l'Institut del Teatre.

El 19 de març el Teatre Goya acollia "Los enamorados" de Carlo Goldoni en una versió dirigida per Miguel Narros. Enrique Simón i Aurora Sánchez figuraven entre els actors del repartiment d'una obra que passa del somriure a la rialla.

El 22 de març s'inaugurava l'Auditori, edifici dissenyat per l'arquitecte Javier Moneo, última de les infraestructures municipals prevista per als Jocs Olímpics del '92.

El 25 de març el Teatre Poliorama acollia "L'autèntic inspector Hound" de Tom Stoppard. Els actors Enric Majó, Pep Cruz i Eduard Farelo, entre d'altres, eren dirigits per Tamzin Townsend.

L'endemà, dia 26, el Mercat de les Flors obria les portes a "El vestidor" de Ronald Harwood. Una obra sobre grandeses i misèries dirigida per Miquel Cavia i amb Federico Luppi i Julio Chávez entre els actors del repartiment.

El 29 de març el Teatre Victòria començava les funcions de "La estrella de Sevilla" de Lope de Vega amb la Compañía Nacional de Teatro Clásico dirigida per Miguel Narros. Entre els intèrprets figuraven Juan Ribó i José Luis Serrano. Una obra que parla de la guerra bruta del rei Don Sancho. Dos dies més endavant, el 31 de març, el Teatre Malic acollia dos clowns que jugaven a buscar espies enmig del Teatre. Es tractava de la Companyia Feeding Flop, integrada per Carles Chamorro i Toni González, amb l'obra "En busca de Abraham".

El 7 d'abril el Teatre Nacional de Catalunya tenia en cartell a la Sala Petita, "El criptograma" de David Mamet. La direcció anava a càrrec de Sergi

Belbel i la interpretació arribava de la mà d' Emma Vilarasau, David Bosch, Andreu Benito i d'altres que integraven la companyia elèctrica Mamet.

L'endemà dia 8 la Sala Beckett esdevenia una carpa de Circ-dansa amb la companyia La Porta que interpretava l'obra "Després del vol" de Joaquím Carbó. La direcció era de Montserrat Mitjans i la interpretació de Xicu Masó i Xavier Pujolràs, entre d'altres. Mentrestant el Teatre Adrià Gual presentava un Cicle de joves companyies de dansa la Junior Ballet du Conservatoire de París i La Companyia Taffanel e IT' Dansa.

El 9 d'abril el Teatre Regina esdevenia l'escenari de l'Aula d'òpera del Conservatori del Liceu amb la producció de "El gato con botas" de Xavier Montsalvatge. Carmen Bustamante era la directora musical i alhora mestra de les veus que cantaven, el director escènic era Joan Anton Sánchez i el llibret havia estat escrit per Néstor Luján. L'endemà dia 10 el Mercat de les Flors acollia l'espectacle "END" de la ballarina i coreògrafa Sol Picó. Un espectacle que no era dansa.

Aquell mateix dia³⁷⁰ Reixach defensava la línia del Teatre Nacional de Catalunya malgrat el descens de la recaptació.

L'11 d'abril el "Fausto" de La Fura triomfava a la ciutat alemanya de Weimar. I tres dies més endavant, el 14, el Teatre Nacional de Catalunya aixecava el teló amb "Els gegants de la muntanya" de Luigi Pirandello amb direcció de Georges Lavaudant. Lluís Homar, Sergi Mateu i Carme Elías comptaven en un espectacular repartiment. La crítica va parlar de Pirandello i d'un gegant director. A mitjans d'abril, el dia 15, l'Espai començava les funcions de "Transfuges", un joc de llums, ombres i música interpretat per la companyia. M.A.L., integrada per Mary Davison, Anna Subirana i Laura Teruel.

L'endemà, 16 d'abril, el Teatre Tívoli acollia la Companyia Teatro Negro de Praga amb l'obra "Ahasver. Leyendas de la Praga mágica", dirigida per Jiri Smec. Sobre la tecnologia contra el teatre. Mentre, al Teatre Malic arribava l'obra "No tenen vergonya" de Joan Bentallé dirigida per Teresa Urroz i interpretada per Joan Bentallé. I l'escenari de l'Artenbrut obria les "Set portes" de Boftho Strauss amb la companyia Teatre Invisible dirigida per Moisés Maicas. Xavier Capdet, Josep Costa i Joan Cusó figuraven entre els actors del repartiment. Paral·lelament el Teatre Principal esdevenia "La casa de Bernarda

³⁷⁰ LA VANGUARDIA, dissabte 10 d' abril de 1999, pàgina 59, "*Riexach defiende la línea del TNC pese al descenso de la recaudación*" article d' Agencia Efe.

Alba" de Federico Garíca Lorca en una versió dirigida per Calixto Bieito i interpretada per grans actrius com Mª Jesús Valdés i Julieta Serrano, entre d'altres. La història d'un combat entre la passió i la repressió.

El 18 d'abril ADETCA oferia una setmana de teatre a meitat de preu amb motiu de la Setmana de Sant Jordi.

Dos dies després, el 20 d'abril, el Teatre Poliorama retirava de la cartellera "L' autèntic inspector Hound" i representaria a partir de llavors només "Comèdia negra".

El 21 d'abril el Mercat de les Flors obria les portes a "Que-circ-que", una nova fórmula d'entendre el circ segons la Companyia d'artistes francesos composta per Emmanuelle Jacqueline, H. Reisch i Jean Paul Lefeuvre. Un exquisit minimalisme, va dir la crítica. Mentrestant el Teatre Nacional de Catalunya era envaït pel circ "Utopista" de la Companyia Monti & Cia, dirigida per Joan Montanyès i Jordi Purtí. Entre els actors hi havia Antonio Maurel i Clara del Ruste.

L'endemà dia 22 el Teatre Lliure presentava "Cantonada Brossa", un espectacle multiespacial del poeta Joan Brossa, traspasat recentment. Amb cinc directors diferents entre els quals hi havia Rosa Mª Sardà i Josep Mª Mestres i amb la interpretació de Jordi Bosch, Pep Anton Muñoz i d'altres es retia homenatge al poeta. Segons la crítica aquella va ser una irregular nit brossiana del Lliure.

També el dia 22 d'abril l'Institut del Teatre presentava l'edició d'un llibre-entrevista amb J. Sanchis Sinisterra amb el títol "Yo no me llamo Pepe".

El 25 d'abril³⁷¹ el pla de reordenació de l'entorn de la Ciutat del Teatre continuava en via morta.

El 26 d'abril s'acomiadava "La extraña pareja" al Teatre Borràs després de 4 anys en cartellera. L'endemà dia 27 el Versus Teatre prorrogava les funcions de "Sueño de una noche de verano" de William Shakespeare. I dos dies més endavant, el 29, el Teatre Malic estrenava dos monòlegs inspirats en una obra de Dario Fo i Franca Rame amb guió d'Anna Sabaté i Jerónimo Casas: "La

³⁷¹ LA VANGUARDIA, diumenge 25 d' abril de 1999, pàgina 72, *"El plan de reordenación del entorno de la Ciutat del Teatre sigue en via muerta"* article de Santiago Fondevila.

madre que lo parió" i "La violación", tots dos interpretats per Anna Sabaté sota la direcció de Jerónimo Casas.

El 30 d'abril la dansa sortia al carrer i envaïa tots els racons amb motiu del Dia Internacional de la Dansa. Mentrestant el Teatre Romea aixecava el teló amb el musical "Un cop més", que suposava el retorn a Barcelona de Nina que era l'estrella d'aquest musical que comptava amb l'actuació d'un trio de músics en directe i a l'escenari del Teatre Apolo es podia veure "¿Dónde están mis pantalones ?" de Ray Galton i John Antrobus amb la interpretació de Pepe Rubio i Rosa Valenty dirigits per Ramon Ballesteros.

El 7 de maig el Teatre Villaroel oferia "Visto y no visto", un espectacle d'humor amb Faemino y Cansado. Un gloriós i imprevisible disbarat segons deia la crítica. L'endemà, 8 de maig, el Teatre Tantarantana obria les portes a "Cansalada cancel·lada" de Gerard Vázquez amb direcció de Robert Torres i interpretació d'Albert Vilalta i Jaume García, entre d'altres. El resultat, segons la crítica, una frustrada metàfora. I el dia 9 el Tantarantana feia la funció de "La seu veu a les vostres mans" de Martí i Pol. Dirigia l'obra Teresa Vilardell i Rosa Cadafalch destacava entre els intèrprets.

El 12 de maig l'Espai acollia la Companyia de dansa Las Malqueridas dirigida per Lipi Hernández amb l'espectacle "Agalopar". Mentre, al Teatre Borràs es representava "Políticamente incorrecto" de Ray Cooney sota la direcció de Paco Mir del grup El Tricicle.

El 18 de maig Lluís Homar anunciava que dirigiria el "Hamlet" de William Shakespeare en el Festival d'estiu del Grec'99. Mentre l'Espai Joan Brossa acollia un recital de tangos i una òpera. L'actriu Loredana Lozzi recitava tangos d'autors clàssics com Homero Manzi o Enrique Santos Discépolo.

El 19 de maig el Mercat de les Flors presentava "Fuenteovejuna" de Lope de Vega amb el Centro Andaluz de Teatro i la Companyia Jerusalén Teatro Al kasaba. Dirigia Emilio Hernández i Sandra Madi i Mª Alfonsa Rosso es comptaven entre les intèrprets invencibles de Fuenteovejuna.

I el dia 21 de maig es feia públic que el teatre i la música esdevenien els eixos d'un Grec'99 que es presentava assumint un nou Festival dedicat al cinema jove. Amb un repertori de 127 espectacles es tancava l'etapa de Xavier Albertí com a director del Grec. El rellevaria en el càrrec Borja Sitjar.

El 26 de maig tenien lloc els funerals per l'actor Ramon Teixidor, mort a l'edat de 53 anys.

El dia 27 l'Espai presentava "Ecce homo... erectus" de la Companyia de dansa Mar Gómez.

L'endemà, 28 de maig la ballarina i coreògrafa Àngels Margarit i el compositor Joaquim Homs rebien els Premis Nacionals en dansa i música respectivament.

El 29 de maig el Teatre Romea acollia "La casa en obres d'en Blai Bonet" interpretada i dirigida per Pep Tosar.

L'1 de juny l'obra "Arte" de Jasmine Reza portada a escena per Josep Mª Flotats triomfava al lliurament dels premis Max però Josep Mª Flotats no assistí a la cerimònia. Entre els premiats cal destacar el premi al millor espectacle per a "Arte", el millor musical per a Dagoll-Dagom per "Els Pirates" i el de millor director per a Josep Maria Flotats a "Arte", el del millor actor protagonista va recaure en Carlos Hipólito per "Arte" i el de millor actriu protagonista se'l va endur Berta Riaza per "El avaro" de Molière.

L'endemà 2 de juny la Sala Muntaner presentava "Marranades" de Marie Darrieussecq interpretada i dirigida per Montserrat Masó.

Aquell dia el president de la Societat General d'Autors i Editors va declarar sentir-se decebut per l'absència de Flotats durant el lliurament dels premis Max.

El dia 3 de juny el Mercat de les Flors acollia el debut a Barcelona del Ballet masculí de San Petersburg. La Companyia, dirigida per Valeri Mijailovsky, va oferir un espectacle amb coreografies de dansa contemporània al costat d'un repertori dels clàssics. La crítica es va referir a la tendresa dels homes amb Tutú.

Josep Mª Flotats aquell mateix dia havia dit: " *Pujals en campanya, hubiera querido una foto conmigo, me habría vuelto a utilizar.*"

El 8 de juny el Teatre Nacional de Catalunya presentava "L'ull esbalait" amb direcció de Sabine Dahrendorf i Alfonso Ordoñez. Una competència

desigual, segons la crítica. Cap a la mateix hora en un altre escenari: l'Artenbrut començaven les funcions de "Sols i mal acompanyats" d'Anna Llauredó. Enric Galcerà dirigia a escena els actors Cesc Galceran, Agnès Palet i Pere Ventura, entre d'altres.

El 9 de juny la Generalitat anunciava que destinava a la dansa 175 milions de pessetes l'any.

L'11 de juny la XVI Marató de l'Espectacle tancava la temporada del Mercat de les Flors amb 141 muntatges que serien representats en dos dies i mig.

L'endemà, dia 12, l'Institut del Teatre rebia 3 premis a la IX Quatrienal d'Escenografia de Praga. I el dia 13 el Teatre Nacional de Catalunya aixecava el teló amb "L'edat de la paciència" un espectacle coreogràfic d'Àngels Margarit interpretat per la Companyia Mudances amb ella al capdavant.

La companyia Joglars pre - estrenava a Figueres, Girona i estrenava a Buenos Aires, Argentina, l'espectacle "Daaalí" dirigit per Albert Boadella.

Al punt que com cada any el Festival Grec marcava l' inici de l' estiu, assenyalava també la fi de la temporada.

Bibliografia Genèrica del Capítol 4:

4.1.- Els antecedents. El Teatre Independent, una base, un punt de partida.

8.- **BALLÚS, Carme.** *La renovació teatral al segle XX.* Barcelona. Editorial Barcanova. Col·lecció Biblioteca Bàsica de Literatura Catalana. Primera edició 1993.

13.- **BATLLE i GORDÓ, Ramón.** *Quinze anys de teatre català. Els teatres Romea i Novetats de 1917 a 1932.* Barcelona. Publicacions de l'Institut del Teatre de

la Diputació de Barcelona (Edicions 62), Col. Monografies de teatre nº15. Primera edició juny de 1984.

- 23.- **BURGUET i ARDIACA, Francesc.** *La CNT i la política teatral a Catalunya (1936-1938)*. Barcelona. Publicacions de l'Institut del Teatre de la Diputació de Barcelona (Edicions 62), Col. Monografies de Teatre nº16. Primera edició novembre 1984.
- 37.- **COCA, Jordi.** *L'Agrupació Dramàtica de Barcelona. Intent de Teatre Nacional (1955-1963)*. Barcelona. Publicacions de l'Institut del Teatre de la Diputació de Barcelona (Edicions 62), Col. Monografies de Teatre nº9. Primera edició octubre 1978.
- 45.- **CURET, Francesc.** *Història del teatre català*. Barcelona. Editorial Aedos. Primera edició 1967.
- 99.- **DD.AA.** *Yorick, revista de teatro. 1965 - 1974. Historia, antología e índices*. Madrid. Edita Centro de Documentación Teatral del Instituto Nacional de las Artes Escénicas y de la Música, Ministerio de Educación, Cultura y Deporte. Primera edició 2001.
- 109.- **FÀBREGAS, Xavier.** *De l'Off Barcelona a l'acció comarcal. Dos anys de teatre català (1967-1968)*. Barcelona. Publicacions de l'Institut del Teatre de la Diputació de Barcelona (Edicions 62), Col·lecció Monografies de Teatre nº6. Primera edició octubre 1976.
- 110.- **FÀBREGAS, Xavier.** *Història del Teatre Català*. Barcelona. Editorial Millà. Col·lecció Catalunya Teatral – Estudis nº1. Primera edició 1978.
- 111.- **FÀBREGAS, Xavier.** *Teatre en viu (1969-1972)*. Edició a cura de Maryse BADIOU. Barcelona. Publicacions de l'Institut del Teatre de la Diputació de Barcelona (Edicions 62), Col. Monografies de Teatre nº23. Primera edició octubre 1987.
- 112.- **FÀBREGAS, Xavier.** *Teatre en viu (1973-1976)*. Edició a cura de Maryse BADIOU. Barcelona. Publicacions de l'Institut del Teatre de la Diputació de Barcelona. Col·lecció Monografies de Teatre nº30. Primera edició gener 1990.

- 115.- **FERNANDEZ TORRES, Alberto** (Coordinador). *Documentos sobre el teatro independiente español*. Colección *Teoría Escénica*. Madrid. Edita Centro Nacional de Nuevas Tendencias Escénicas, Ministerio de Cultura. Primera edició 1987.
- 123.- **GALLÉN, Enric**. *El teatro a la ciutat de Barcelona durant el règim franquista (1939-1954)*. Barcelona. Publicacions de l'Institut del Teatre de la Diputació de Barcelona (Edicions 62), Col·lecció Monografies de Teatre nº19. Primera edició octubre 1985.
- 161.- **OLIVA, César**. *El teatro desde 1936. Historia de la literatura española actual 3*. Madrid. Editorial Alhambra, col·lecció Estudios. Primera edició 1989.
- 169.- **PÉREZ D'OLAGUER, Gonçal**. *Teatre Independent a Catalunya*. Barcelona. Editorial Bruguera S.A. Quaderns de Cultura Nº 62. Primera edició 1970.
- 170.- **PÉREZ DE OLAGUER, Gonzalo**. *TNB: Història d'una imposició*. Barcelona. Edita Institut del Teatre de la Diputació de Barcelona. Col·lecció Estudis nº4. Primera edició febrer 1990.
- 184.- **SALVAT, Ricard**. *El teatro de los años 70. Diccionario de urgencia*. Barcelona. Ediciones Península (Edicions 62), col. Ediciones de bolsillo nº399. Primera edició, 1974.

4.2.- La predemocràcia i els Ajuntaments provisionals.

- 3.- **ASSEMBLEA DE TREBALLADORS DE L'ESPECTACLE**. *Mercat del Born. Don Juan Tenorio. Anàlisi d'una autogesió per l'A.D.T.E.* Barcelona. Iniciativas Editoriales. Primera edició 1977.
- 11.- **BARTOMEUS, Antoni**. *Grec 76: Al servei del poble. Quan la professió teatral, actors i directors constituïts en Assemblea, estableix un compromís amb el poble*

i pren una opció de classe, pot ser que surti un Grec. Barcelona. Editorial l'Avenç, col·lecció Petit Avenç nº1. Primera edició desembre 1976.

- 14.- **BENACH, Joan-Anton; FONDEVILA, Santiago; PÉREZ DE OLAGUER, Gonzalo; FORMOSA, Feliu.** *Villarroel Teatre, 25 anys de «la sala» 1973-1998.* Barcelona. Edita Diputació de Barcelona. Primera edició Desembre de 1998.
- 42.- **CONGRÉS DE CULTURA CATALANA.** *Resolucions 3.* Països Catalans. Editat per Curial, Edicions Catalanes, Edicions 62, Edicions La Magrana, Editorial Laia, Editorial Moll, Editorial Tres i Quatre, Editorial L'Estel, Llibres Turmeda i Publicacions de l'Abadia de Montserrat. Primera edició Abril 1978, reimpressió Juny 1978.
- 46.- **DAGOLL DAGOM.** *Dagoll Dagom 1974/1989.* Madrid. Editen: Institut del Teatre de la Diputació de Barcelona, Centro de Estudios y Actividades Culturales de la Consejería de Cultura de la Comunidad de Madrid i Diari AVUI. Primera edició 1989.
- 92.- **DD.AA.** *Pipirijaina 1974-1983. Historia, antología e índices.* Madrid. Edita Centro de Documentación Teatral del Instituto Nacional de las Artes Escénicas y de la Música, Ministerio de Educación y Cultura, con la colaboración de Fundación Autor. Primera edició 1999.
- 99.- **DD.AA.** *Yorick, revista de teatro. 1965 - 1974. Historia, antología e índices.* Madrid. Edita Centro de Documentación Teatral del Instituto Nacional de las Artes Escénicas y de la Música, Ministerio de Educación, Cultura y Deporte. Primera edició 2001.
- 161.- **OLIVA, César.** *El teatro desde 1936. Historia de la literatura española actual 3.* Madrid. Editorial Alhambra, col·lecció Estudios. Primera edició 1989.
- 179.- **RAGUÉ-ARIAS, María-José.** *El teatro de fin de milenio en España (de 1975 hasta hoy).* Barcelona. Editorial Ariel S.A. Primera edició octubre 1996.
- 184.- **SALVAT, Ricard.** *El teatro de los años 70. Diccionario de urgencia.* Barcelona. Ediciones Península (Edicions 62), col. Ediciones de bolsillo nº399. Primera edició, 1974.

4.3.- Els anys '80, el protagonisme de l'acció pública.

- 6.- **AZNAR SOLER, Manuel i CASARES i ROCA, Toni.** *El teatre universitari a Barcelona. 10 anys de l'Aula de Teatre de la UAB (1984-1994).* Col·lecció *Gabriel Ferrater n^o1*. Bellaterra. Edita Universitat Autònoma de Barcelona. Servei de Publicacions. 1994.
- 33.- **COCA, Jordi** (Comissari del congrés) i **CONESA, Laura** (Recopiladora). *Congrés Internacional de Teatre a Catalunya 1985. Actes, volum I. Memòria, sessions plenàries, espai de crítics teatrals i index onomàstic.* Barcelona. Publicacions de l'Institut del Teatre de la Diputació de Barcelona. Maig 1989, primera edició.
- 34.- **COCA, Jordi** (Comissari del congrés) i **CONESA, Laura** (Recopiladora). *Congrés Internacional de Teatre a Catalunya 1985. Actes, volum II. Sessions 1, 2 i 3.* Barcelona. Publicacions de l'Institut del Teatre de la Diputació de Barcelona. Desembre 1986, primera edició.
- 35.- **COCA, Jordi** (Comissari del congrés) i **CONESA, Laura** (Recopiladora). *Congrés Internacional de Teatre a Catalunya 1985. Actes, volum III. Sessions 4, 5 i 6.* Barcelona. Publicacions de l'Institut del Teatre de la Diputació de Barcelona. Gener 1987, primera edició.
- 36.- **COCA, Jordi** (Comissari del congrés) i **CONESA, Laura** (Recopiladora). *Congrés Internacional de Teatre a Catalunya 1985. Actes, volum IV. Sessions 7, 8 i 9.* Barcelona. Publicacions de l'Institut del Teatre de la Diputació de Barcelona. Abril 1987, primera edició.
- 46.- **DAGOLL DAGOM.** *Dagoll Dagom 1974/1989.* Madrid. Editen: Institut del Teatre de la Diputació de Barcelona, Centro de Estudios y Actividades Culturales de la Consejería de Cultura de la Comunidad de Madrid i Diari AVUI. Primera edició 1989.
- 47.- **DD.AA.** *10 anys de Mercat.* Barcelona. Edita Institut Municipal Barcelona Espectacles, Regidoria d'Edicions i Publicacions. Primera edició 1993.

- 49.- **DD.AA.** 2es reflexions crítiques sobre la cultura catalana. Una perspectiva de futur. Barcelona. Edita Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya. Direcció General de Difusió Cultural. Servei de Promoció Cultural. Gener 1987.
- 83.- **DD.AA.** Interacció '84. Escola d'Estiu d'Acció Sòcio-Cultural. Ponències i Comunicacions, Volum 1. Barcelona. Edita Servei de Cultura de la Diputació de Barcelona. Primera edició 1985.
- 84.- **DD.AA.** Interacció '84. Escola d'Estiu d'Acció Sòcio-Cultural. Ponències i Comunicacions, Volum 2. Barcelona. Edita Servei de Cultura de la Diputació de Barcelona. Primera edició 1985.
- 85.- **DD.AA.** Interacció '84. Escola d'Estiu d'Acció Sòcio-Cultural. Ponències i Comunicacions, Volum 3. Barcelona. Edita Servei de Cultura de la Diputació de Barcelona. Primera edició 1985.
- 92.- **DD.AA.** Pipirijaina 1974-1983. Historia, antología e índices. Madrid. Edita Centro de Documentación Teatral del Instituto Nacional de las Artes Escénicas y de la Música, Ministerio de Educación y Cultura, con la colaboración de Fundación Autor. Primera edició 1999.
- 93.- **DD.AA.** Primer Congreso de la Asociación de Directores de Escena. Ponencias y debates. Mallorca 1988. Madrid. Publicaciones de la Asociación de Directores de Escena. Serie Debates nº1. 1990, primera edició.
- 95.- **DD.AA.** Segundo Congreso de la Asociación de Directores de Escena. Ponencias y debates. Gijón 1989. Madrid. Publicaciones de la Asociación de Directores de Escena. Serie Debates nº2. 1990, primera edició.
- 116.- **FLOTATS, Josep Maria.** Un projecte per al Teatre Nacional. Barcelona. Edicions de la Revista de Catalunya. Primera edició 1989.
- 140.- **HORMIGÓN, Juan Antonio** (Editor). 15 años de la ADE (1982-1997). Madrid. Publicaciones de la Asociación de Directores de Escena. Serie Debates nº5. 1997, primera edició.
- 161.- **OLIVA, César.** El teatro desde 1936. Historia de la literatura española actual 3. Madrid. Editorial Alhambra, col·lecció Estudios. Primera edició 1989.

- 168.- **PÉREZ COTERILLO, Moisés.** *Los teatros de Madrid (1982-1994). Anexo a Papeles de la Fundación nº20.* Consulte **GALÁN, Eduardo.** Madrid. Edita Fundación para el Análisis y los Estudios sociales. 1995.
- 177.- **PUIG, Antoni** (Director de l'estudi). *Barcelona Projecte Jove. Àmbit d'Estudis II. Cultura i temps lliure. Treball i atur.* Barcelona. Edita Consell de la Joventut de Barcelona, Ajuntament de Barcelona. Primera edició 1985.
- 179.- **RAGUÉ-ARIAS, María-José.** *El teatro de fin de milenio en España (de 1975 hasta hoy).* Barcelona. Editorial Ariel S.A. Primera edició octubre 1996.

4.4.- Els anys '90, la consolidació del teatre privat i el restabliment del teatre públic.

- 4.- **ARTISTAS INTÉRPRETES SOCIEDAD DE GESTIÓN (AISGE).** *Estatutos.* Madrid. Editat per AISGE. Edició Març 2000.
- 19.- **BOHIGAS, Oriol.** *Gràcies i desgràcies culturals de Barcelona.* Edita Ajuntament de Barcelona, Àrea de Cultura. Barcelona novembre 1.992-Gener 1.993.
- 47.- **DD.AA.** *10 anys de Mercat.* Barcelona. Edita Institut Municipal Barcelona Espectacles, Regidoria d'Edicions i Publicacions. Primera edició 1993.
- 48.- **DD.AA.** *1ª Conferència de Creadors de l'Espectacle en Viu. Barcelona 4, 5, 6 i 7 de novembre de 1993. Ponències i debats.* Barcelona. Edita Associació d'Actors i Directors Professionals de Catalunya. Primera edició maig 1995.
- 51.- **DD.AA.** *5th Euro-mediterranean campus of cultural co-operation/5ème Campus euro-méditerranéen de coopération culturelle.* Barcelona. Edita Fundació Interarts. Primera edició setembre de 2000.
- 52.- **DD.AA.** *Actes del II Simposi Internacional Sobre Mecenatge i Patrocini Cultural a la Comunitat Europea. Barcelona 8, 9 i 10 d'abril de 1991.* Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya. Primera edició desembre 1991.
- 53.- **DD.AA.** *Anuario teatral 1998.* Madrid. Edita Centro de Documentación Teatral del Instituto Nacional de las Artes Escénicas y de la Música,

Ministerio de Educación y Cultura, con la colaboración de Fundación Autor. Primera edición 2000.

- 54.- **DD.AA.** *Anuario teatral 1999*. Madrid. Edita Centro de Documentación Teatral del Instituto Nacional de las Artes Escénicas y de la Música, Ministerio de Educación, Cultura y Deporte. Primera edición 2000.
- 65.- **DD.AA.** *Du Théâtre. Hors-Série n°8. Un Autre Théâtre? Un Autre Public? D'Autres Médiations?. 2ème Forum du Théâtre Européen 1997*. París. Editen Conseil Général de la Loire, Comédie de Saint-Etienne et Ministère de la Culture. Febrer de 1998.
- 66.- **DD.AA.** *Du Théâtre. Hors-Série n°9. La jeune mise en scène en Europe: Une nouvelle pratique théâtrale? Une nouvelle façon de penser la place du théâtre dans le monde? 3ème Forum du Théâtre Européen 1998*. París. Editen Conseil Général de la Loire, Comédie de Saint-Etienne et Ministère de la Culture. Març de 1999.
- 67.- **DD.AA.** *Du Théâtre. Hors-Série n°11. Écrire pour le théâtre aujourd'hui. 4ème Forum du Théâtre Européen 1999*. París. Editen Conseil Général de la Loire, Comédie de Saint-Etienne et Ministère de la Culture. Febrer
- 68.- **DD.AA.** *Du Théâtre. Hors-Série n°12. The actor today. Light and shadow. The 5th European Theatre Forum 2000*. Lassay-les-Châteaux. Editen Conseil Général de la Loire, Comédie de Saint-Etienne et Ministère de la Culture. Febrer de 2001.
- 73.- **DD.AA.** *El temps de la imaginació. El contracte de Barcelona amb l'Europa de la cultura*. Barcelona. Edita Oficina de Candidatura Barcelona 2001. Juliol de 1995.
- 74.- **DD.AA.** *Estadístiques Culturals de Catalunya, 2000*. Barcelona. Secretaria General del Gabinet Tècnic del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya. Primera edició juliol de 2000.
- 75.- **DD.AA.** *Estructura del sector teatral a Catalunya*. Barcelona. Edita Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura. Centre d'Estudis de Planificació. Primera edició juny de 1991.

- 82.- **DD.AA.** Informe Mundial de la Cultura 1998. Cultura, creativitat i mercats. [Títol original: *World Culture Report 1998*. Traducció: **ALBA, Marc.**] Barcelona. Editat per Centre UNESCO de Catalunya. Primera edició novembre de 1998.
- 94.- **DD.AA.** Salas alternativas: un futuro posible. Col·lecció de la Llotja n^o3. Lleida. Editen Fira de Teatre de Tàrrrega i l'Institut d'Estudis Ilerdencs. Octubre 1994.
- 96.- **DD.AA.** Tercer Congreso de la Asociación de Directores de Escena. Ponencias y debates. Málaga 1990. Madrid. Publicaciones de la Asociación de Directores de Escena. Serie Debates n^o3. 1993, primera edició.
- 97.- **DD.AA.** The European Theatre Today: The Plays n^o3. Malines. European Theatre Convention. Agost de 1997.
- 98.- **DD.AA.** The European Theatre Today: The Plays/Le théâtre en Europe Aujourd'hui: Les pièces n^o4. Malines. European Theatre Convention. Juny de 2000.
- 121.- **FUNDACIÓ CONGRÉS DE CULTURA CATALANA.** De les idees als fets. Reflexions al cap de 20 del Congrés de Cultura Catalana. Barcelona. Edicions 62. Primera edició juny de 1999.
- 131.- **GONZÁLEZ CERVETO, Toni.** Promoció i venda d'espectacles. Un manual aplicat a la Fira de Teatre de Tàrrrega. Col·lecció de la Llotja n^o5. Edició bilingüe. Lleida. Editen Fira de Teatre de Tàrrrega i Institut d'Estudis Ilerdencs. Agost 1996.
- 140.- **HORMIGÓN, Juan Antonio** (Editor). 15 años de la ADE (1982-1997). Madrid. Publicaciones de la Asociación de Directores de Escena. Serie Debates n^o5. 1997, primera edició.
- 168.- **PÉREZ COTERILLO, Moisés.** Los teatros de Madrid (1982-1994). Anexo a Papeles de la Fundación n^o20. Consulteu **GALÁN, Eduardo.** Madrid. Edita Fundación para el Análisis y los Estudios sociales. 1995.
- 179.- **RAGUÉ-ARIAS, María-José.** El teatro de fin de milenio en España (de 1975 hasta hoy). Barcelona. Editorial Ariel S.A. Primera edició octubre 1996.

- 180.- **RAGUÉ-ARIAS, María-José.** *¿Nuevas dramaturgias? Los autores de fin de siglo en Catalunya, Valencia y Baleares.* Madrid. Edita Centro de Documentación Teatral del Instituto Nacional de las Artes Escénicas y de la Música (INAEM), Ministerio de Educación, Cultura y Deporte. Primera edició desembre de 2000.
- 193.- **STAINES, Judith i Grup de Treball Networks del FEAP.** *Grups de treball: les xarxes com a solució a la cooperació cultural a Europa. Col·lecció de la Llotja nº 6. Edició bilingüe.* Lleida. Editen Fira de Teatre de Tàrraga i Institut d'Estudis Ilerdencs. Agost 1997.

Hemeroteca Genèrica del Capítol 4:

4.1.- Els antecedents. El Teatre Independent, una base, un punt de partida.

- 49.- **COCA, Jordi (amb la col·laboració d'Elvira Cardona, Francesc Castells i Glòria Guerrero).** *Relació d'estrenes al Teatre Grec de Montjuïc de 1929 a 1986.* Teatre Grec de Montjuïc 1929-1976, catàleg de la exposició del mateix títol realitzada al Mercat de les Flors de Barcelona del 9 d'abril al 30 de juny de 1987. Barcelona. Col·lecció catàlegs d'exposicions nº 66, Ajuntament de Barcelona, Àrea de Cultura. Pàgines 158 a 219.
- 51.- **COCA, Jordi.** *De dictadura a dictadura. El primer període del Teatre Grec de Montjuïc.* Teatre Grec de Montjuïc 1929-1976, catàleg de la exposició del mateix títol realitzada al Mercat de les Flors de Barcelona del 9 d'abril al 30 de juny de 1987. Barcelona. Col·lecció catàlegs d'exposicions nº 66, Ajuntament de Barcelona, Àrea de Cultura. Pàgines 11 a 25.

- 70.- **DD.AA.** *Paseo por el teatro catalán 1929/1985 (entre dos Congresos)*. Cuadernos de El Público nº 4, maig 1985. Madrid. Edita Centro de Documentación Teatral. Instituto Nacional de las Artes Escénicas y de la Música. Ministerio de Cultura.
- 107.- **GALLÉN, Enric.** *Entre tradició i modernitat*. Teatre Grec de Montjuïc 1929-1976, catàleg de la exposició del mateix títol realitzada al Mercat de les Flors de Barcelona del 9 d'abril al 30 de juny de 1987. Barcelona. Col·lecció catàlegs d'exposicions nº 66, Ajuntament de Barcelona, Àrea de Cultura. Pàgines 26 a 43.
- 176.- **OLIVEDA, Maria Lluïsa.** *Una experiència de gestió privada*. Teatre Grec de Montjuïc 1929-1976, catàleg de la exposició del mateix títol realitzada al Mercat de les Flors de Barcelona del 9 d'abril al 30 de juny de 1987. Barcelona. Col·lecció catàlegs d'exposicions nº 66, Ajuntament de Barcelona, Àrea de Cultura. Pàgines 70 a 79.
- 194.- **PÉREZ DE OLAGUER, Gonzalo.** *Teatre independent versus teatre oficial. La introducció del teatre independent*. Teatre Grec de Montjuïc 1929-1976, catàleg de la exposició del mateix títol realitzada al Mercat de les Flors de Barcelona del 9 d'abril al 30 de juny de 1987. Barcelona. Col·lecció catàlegs d'exposicions nº 66, Ajuntament de Barcelona, Àrea de Cultura. Pàgines 62 a 69.
- 227.- **SCHROEDER, Juan G.** *La recuperació del Teatre Grec després de la Guerra Civil*. Teatre Grec de Montjuïc 1929-1976, catàleg de la exposició del mateix títol realitzada al Mercat de les Flors de Barcelona del 9 d'abril al 30 de juny de 1987. Barcelona. Col·lecció catàlegs d'exposicions nº 66, Ajuntament de Barcelona, Àrea de Cultura. Pàgines 34 a 43.

4.2.- La predemocràcia i els Ajuntaments provisionals.

- 1.- **A.D.T.E.** *Manifest de l'A.D.T.E.* Teatre Grec de Montjuïc 1929-1976, catàleg de la exposició del mateix títol realitzada al Mercat de les Flors de Barcelona del 9 d'abril al 30 de juny de 1987. Barcelona. Col·lecció catàlegs

d'exposicions nº 66, Ajuntament de Barcelona, Àrea de Cultura. Pàgines 98 a 107.

- 26.- **BARTOMEUS, Antoni.** *Insòlit 76: la revolta dels professionals.* Teatre Grec de Montjuïc 1929-1976, catàleg de la exposició del mateix títol realitzada al Mercat de les Flors de Barcelona del 9 d'abril al 30 de juny de 1987. Barcelona. Col·lecció catàlegs d'exposicions nº 66, Ajuntament de Barcelona, Àrea de Cultura. Pàgines 88 a 97.
- 29.- **BENACH, Joan Anton.** *Aquell any, tan especial, del cinquantenari i altres divagacions.* Teatre Grec de Montjuïc 1929-1976, catàleg de la exposició del mateix títol realitzada al Mercat de les Flors de Barcelona del 9 d'abril al 30 de juny de 1987. Barcelona. Col·lecció catàlegs d'exposicions nº 66, Ajuntament de Barcelona, Àrea de Cultura. Pàgines 108 a 129.
- 41.- **BRU DE SALA, Xavier.** *Les grans companyies i el tresor de la imaginació.* Teatre a Catalunya. Commemoració del Centenari de la naixença de Josep Maria de Sagarra (1894-1961). Nadala Fundació Jaume I, any XXVIII 1994. Barcelona. Edita Fundació Jaume I. Primera edició desembre 1994. Pàgines 38 a 70.
- 64.- **DD. AA.** *El Teatre Lliure cumple diez años.* Cuadernos El Público nº10, gener 1986. Madrid. Edita Centro de Documentación Teatral del Instituto Nacional de las Artes Escénicas y de la Música. Primera edició gener 1985.
- 70.- **DD.AA.** *Paseo por el teatro catalán 1929/1985 (entre dos Congresos).* Cuadernos de El Público nº 4, maig 1985. Madrid. Edita Centro de Documentación Teatral. Instituto Nacional de las Artes Escénicas y de la Música. Ministerio de Cultura.
- 121.- **HERAS, Guillermo.** *¿Desaparece el teatro independiente?* Extrajoblenco nº13, juny 1979. Barcelona. Ajoblanco Ediciones S.A. Pàgines 20 i 21.
- 150.- **MANEGAT, Julio.** *Entre dues dècades.* Teatre Grec de Montjuïc 1929-1976, catàleg de la exposició del mateix títol realitzada al Mercat de les Flors de Barcelona del 9 d'abril al 30 de juny de 1987. Barcelona. Col·lecció catàlegs d'exposicions nº 66, Ajuntament de Barcelona, Àrea de Cultura. Pàgines 50 a 61.

161.- **MELENDRES, Jaume.** *L'Assemblea d'Actors i Directors.* Teatre Grec de Montjuïc 1929-1976, catàleg de la exposició del mateix títol realitzada al Mercat de les Flors de Barcelona del 9 d'abril al 30 de juny de 1987. Barcelona. Col·lecció catàlegs d'exposicions nº 66, Ajuntament de Barcelona, Àrea de Cultura. Pàgines 80 a 87.

4.3.- Els anys '80, el protagonisme de l'acció pública.

3.- **ABELLÀN, Joan.** *Golpe de timón para un Grec ya decano.* El Público nº 34-35, juliol-agost 1986. Madrid. Edita Centro de Documentación Teatral. Instituto Nacional de las Artes Escénicas y de la Música. Ministerio de Cultura. Pàgines 11 i 12.

23.- **BADIOU, Maryse.** *Los nuevos espacios del Institut.* El Público nº 39, desembre 1986. Madrid. Edita Centro de Documentación Teatral. Instituto Nacional de las Artes Escénicas y de la Música. Ministerio de Cultura. Pàgines 56 i 57.

30.- **BENACH, Joan Anton.** *Barcelona, vísperas de Congrés.* El Público, nº 17, febrer 1985. Madrid. Edita el Centro de Documentación Teatral, Organismo Autónomo Teatros Nacionales, Dirección General de Música y Teatro, Ministerio de Cultura. Pàgines 45 i 46.

31.- **BENACH, Joan Anton.** *Cuando la taquilla decide.* El Público nº 45, juny 1987. Madrid. Edita Centro de Documentación Teatral. Instituto Nacional de las Artes Escénicas y de la Música. Ministerio de Cultura. Pàgines 4 a 7.

32.- **BENACH, Joan Anton.** *Nostálgica "Cinecittá" y la sordera de Bob Wilson.* El Público nº 30, març 1986. Madrid. Edita Centro de Documentación Teatral. Instituto Nacional de las Artes Escénicas y de la Música. Ministerio de Cultura. Pàgines 26 a 28.

- 36.- **BOIX ANGELATS, Jaume.** *Jordi Coca: El Congrés no caerá en particula-rismos absurdos.* El Público, nº 20, maig 1985. Madrid. Edita el Centro de Documentación Teatral, Organismo Autónomo Teatros Nacionales, Dirección General de Música y Teatro, Ministerio de Cultura. Pàgines 22 a 24.
- 41.- **BRU DE SALA, Xavier.** *Les grans companyies i el tresor de la imaginació.* Teatre a Catalunya. Commemoració del Centenari de la naixença de Josep Maria de Sagarra (1894-1961). Nadala Fundació Jaume I, any XXVIII 1994. Barcelona. Edita Fundació Jaume I. Primera edició desembre 1994. Pàgines 38 a 70.
- 43.- **CAMBRELENG, Juan.** *Una política cultural. Declaraciones de Juan Cambreleng, Director General de Música y Teatro.* Teatro en España, nº10, juliol - agost 1982. Madrid. Edita Dirección General de Música y Teatro, Ministerio de Cultura. Pàgines 14 a 16.
- 50.- **COCA, Jordi.** *Darrer comentari a les darreres etapes.* Teatre Grec de Montjuïc 1929-1976, catàleg de la exposició del mateix títol realitzada al Mercat de les Flors de Barcelona del 9 d'abril al 30 de juny de 1987. Barcelona. Col·lecció catàlegs d'exposicions nº 66, Ajuntament de Barcelona, Àrea de Cultura. Pàgines 130 a 137.
- 53.- **COL·LECTIU DE DIRECTORS (ANGUERA, Joan; MESALLES, Jordi; OLLÉ, Joan; PLANELLA, Pere).** *A manera de manifest.* (Nota d'introducció de Jordi COCA). Estudis Escènics nº25, Quaderns de l'Institut del Teatre de la Diputació de Barcelona, Barcelona, Juny de 1984. Edicions 62. Pàgines 147 a 158.
- 57.- **CUEVAS, David.** *Así se emplean los dineros del teatro.* El Público, nº 5, Febrer 1984. Madrid. Edita el Centro de Documentación Teatral, Organismo Autónomo Teatros Nacionales, Dirección General de Música y Teatro, Ministerio de Cultura. Pàgines 11 a 13.
- 59.- **CUEVAS, David.** *Teatro Español: ocho años de gestión municipal.* El Público, nº78, maig - juny 1990. Madrid. Edita el Centro de Documentación Teatral, Instituto Nacional de las Artes Escénicas y de la Música, Ministerio de Cultura. Pàgines 80 a 82.

- 61.- **DD. AA.** 1981-1990, memoria de una década (monográfico). El Público, nº82, gener – febrer 1991. Madrid. Edita el Centro de Documentación Teatral, Instituto Nacional de las Artes Escénicas y de la Música, Ministerio de Cultura. Pàgines 8 a 89.
- 62.- **DD.AA.** Barcelona, siete días de mayo (dossier). El Público, nº 21, juny 1985. Madrid. Edita el Centro de Documentación Teatral, Organismo Autónomo Teatros Nacionales, Dirección General de Música y Teatro, Ministerio de Cultura. Pàgines 19 a 31.
- 64.- **DD. AA.** El Teatre Lliure cumple diez años. Cuadernos El Público nº10, gener 1986. Madrid. Edita Centro de Documentación Teatral del Instituto Nacional de las Artes Escénicas y de la Música. Primera edició gener 1985.
- 65.- **DD.AA.** El mapa teatral de España. La política teatral de las autonomías. Cuadernos El Público nº2, febrer 1985. Madrid. Edita Centro de Documentación Teatral, Organismo Autónomo Teatros Nacionales, Dirección General de Música y Teatro, Ministerio de Cultura. Primera edició febrer 1985.
- 69.- **DD. AA.** Para un pacto entre el poder y los creadores. Cuadernos El Público nº6, estiu 1985. Madrid. Edita Centro de Documentación Teatral del Instituto Nacional de las Artes Escénicas y de la Música, Ministerio de Cultura. Primera edició juliol 1985.
- 70.- **DD.AA.** Paseo por el teatro catalán 1929/1985 (entre dos Congresos). Cuadernos de El Público nº 4, maig 1985. Madrid. Edita Centro de Documentación Teatral. Instituto Nacional de las Artes Escénicas y de la Música. Ministerio de Cultura.
- 76.- **DEPARTAMENT DE CULTURA DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA.** Informe sobre política teatral del Departament de Cultura de la Generalitat. Estudis Escènics nº27, Quaderns de l'Institut del Teatre de la Diputació de Barcelona, Barcelona, desembre de 1985. Edicions 62. Pàgines 19 a 57.
- 83.- **FÀBREGAS, Xavier.** El "Teatre Obert", una operació complaciente. El Público, nº 19, abril 1985. Madrid. Edita el Centro de Documentación

Teatral, Organismo Autónomo Teatros Nacionales, Dirección General de Música y Teatro, Ministerio de Cultura. Pàgines 39 i 40.

- 84.- **FÀBREGAS, Xavier.** *El Centre Dramàtic de la Generalitat, punto y seguido.* El Público, nº 12, setembre 1984. Madrid. Edita el Centro de Documentación Teatral, Organismo Autónomo Teatros Nacionales, Dirección General de Música y Teatro, Ministerio de Cultura. Pàgines 39 a 41.
- 85.- **FÀBREGAS, Xavier.** *Hermann Bonnin: dar nueva imagen al C.D.G.C.* El Público, nº 24, setembre 1985. Madrid. Edita el Centro de Documentación Teatral, Organismo Autónomo Teatros Nacionales, Dirección General de Música y Teatro, Ministerio de Cultura. Pàgines 20 a 23.
- 90.- **FERNÁNDEZ TORRES, Alberto.** *Cuando los actores cerraron los teatros.* El Público nº 30, març 1986. Madrid. Edita Centro de Documentación Teatral. Instituto Nacional de las Artes Escénicas y de la Música. Ministerio de Cultura. Pàgines 59 a 61.
- 93.- **FERNÁNDEZ TORRES, Alberto.** *La tragicomedia del Centro Dramático Nacional.* Extrajoblenco nº13, juny 1979. Barcelona. Ajoblanco Ediciones S.A. Pàgines 23 a 25.
- 102.- **FONDEVILA, Santiago.** *Festivals de Tardor: entre el lujo y el riesgo.* El Público nº 73, juny 1987. Madrid. Edita Centro de Documentación Teatral. Instituto Nacional de las Artes Escénicas y de la Música. Ministerio de Cultura. Pàgines 11 a 14.
- 104.- **FONDEVILA, Santiago.** *Planella – Graells: “un síntoma de normalidad”.* El Público nº 45, juny 1987. Madrid. Edita Centro de Documentación Teatral. Instituto Nacional de las Artes Escénicas y de la Música. Ministerio de Cultura. Pàgines 8 i 9.
- 105.- **FONDEVILA, Santiago.** *Verano de Barcelona: El Grec remonta vuelo.* El Público nº 46-47, estiu 1987. Madrid. Edita Centro de Documentación Teatral. Instituto Nacional de las Artes Escénicas y de la Música. Ministerio de Cultura. Pàgines 15 i 16.

- 110.- **GARRIDO, José Manuel.** *España en el teatro de Europa*. El Público, nº 5, Febrer 1984. Madrid. Edita el Centro de Documentación Teatral, Organismo Autónomo Teatros Nacionales, Dirección General de Música y Teatro, Ministerio de Cultura. Pàgines 2 i 3.
- 112.- **GISPERT-SAÜH, Maria.** *La política teatral i el Teatre Nacional*. Escena, publicació mensual sobre les arts escèniques, nº4, desembre 1989. Barcelona. Edicions Tramma. Pàgines 8 a 15.
- 116.- **GUERENABARRENA, Juanjo.** *Los doce años del C.D.N.* El Público, nº78, maig – juny 1990. Madrid. Edita el Centro de Documentación Teatral, Instituto Nacional de las Artes Escénicas y de la Música, Ministerio de Cultura. Pàgines 70 a 72.
- 131.- **HORMIGÓN, Juan Antonio.** *Luces y sombras del presente teatral*. El Público, nº 6, març 1984. Madrid. Edita el Centro de Documentación Teatral, Organismo Autónomo Teatros Nacionales, Dirección General de Música y Teatro, Ministerio de Cultura. Pàgines 3 a 5.
- 132.- **HORMIGÓN, Juan Antonio.** *Pasado y presente del teatro público*. ADE Teatro. Revista trimestral de la Asociación de Directores de Escena de España, nº31-32, setembre 1993. Madrid. Edita Asociación de Directores de Escena de España. Pàgines 4 i 5.
- 150.- **MANEGAT, Julio.** *Entre dues dècades*. Teatre Grec de Montjuïc 1929-1976, catàleg de la exposició del mateix títol realitzada al Mercat de les Flors de Barcelona del 9 d'abril al 30 de juny de 1987. Barcelona. Col·lecció catàlegs d'exposicions nº 66, Ajuntament de Barcelona, Àrea de Cultura. Pàgines 50 a 61.
- 163.- **MELENDRES, Jaume.** *La unidad es cosa de muchos*. El Público nº 31, abril 1986. Madrid. Edita Centro de Documentación Teatral. Instituto Nacional de las Artes Escénicas y de la Música. Ministerio de Cultura. Pàgines 59 a 61.
- 175.- **OLIMPIADA CULTURAL.** *Festival de Tardor de Barcelona '89 (Programació)*. Escena, publicació mensual sobre les arts escèniques, nº1 setembre 1989. Barcelona. Edicions Tramma. Pàgines 22 i 23.

- 179.- **PÉREZ COTERILLO, Moisés.** *Barcelona: Siete días de mayo.* El Público, nº 21, juny 1985. Madrid. Edita el Centro de Documentación Teatral, Organismo Autónomo Teatros Nacionales, Dirección General de Música y Teatro, Ministerio de Cultura. Pàgina 3.
- 180.- **PÉREZ DE OLAGUER, Gonzalo.** *Agridulce sabor de lo cotidiano.* El Público nº 8, mayo 1984. Madrid. Edita Centro de Documentación Teatral. Instituto Nacional de las Artes Escénicas y de la Música. Ministerio de Cultura. Pàgina 35.
- 184.- **PÉREZ DE OLAGUER, Gonzalo.** *El Grec-87, para un público mayoritario.* El Público nº 45, juny 1987. Madrid. Edita Centro de Documentación Teatral. Instituto Nacional de las Artes Escénicas y de la Música. Ministerio de Cultura. Pàgines 20 i 21.
- 185.- **PÉREZ DE OLAGUER, Gonzalo.** *El Mercat de les Flors nuevo teatro municipal.* El Público nº 25, octubre 1985. Madrid. Edita Centro de Documentación Teatral. Instituto Nacional de las Artes Escénicas y de la Música. Ministerio de Cultura. Pàgines 44 i 45.
- 186.- **PÉREZ DE OLAGUER, Gonzalo.** *El Teatro Regina, cambió de agujas.* El Público, nº 26, novembre 1985. Madrid. Edita el Centro de Documentación Teatral, Organismo Autónomo Teatros Nacionales, Dirección General de Música y Teatro, Ministerio de Cultura. Pàgines 28 i 29.
- 187.- **PÉREZ DE OLAGUER, Gonzalo.** *Flotats a la carga con "El despertar de la primavera".* El Público nº 30, març 1986. Madrid. Edita Centro de Documentación Teatral. Instituto Nacional de las Artes Escénicas y de la Música. Ministerio de Cultura. Pàgines 44 i 45.
- 189.- **PÉREZ DE OLAGUER, Gonzalo.** *José M. Flotats, aventuras y proyectos a tres bandas.* El Público nº 38, novembre 1986. Madrid. Edita Centro de Documentación Teatral. Instituto Nacional de las Artes Escénicas y de la Música. Ministerio de Cultura. Pàgines 11 a 13.

- 190.- **PÉREZ DE OLAGUER, Gonzalo.** *La sobreabundancia veraniega del Grec '85.* El Público, nº 22-23, juliol-agost 1985. Madrid. Edita el Centro de Documentación Teatral, Organismo Autónomo Teatros Nacionales, Dirección General de Música y Teatro, Ministerio de Cultura. Pàgines 32 i 33.
- 191.- **PÉREZ DE OLAGUER, Gonzalo.** *La vuelta del viejo Teatro Goya.* El Público nº 39, desembre 1986. Madrid. Edita Centro de Documentación Teatral. Instituto Nacional de las Artes Escénicas y de la Música. Ministerio de Cultura. Pàgines 56 i 57.
- 192.- **PÉREZ DE OLAGUER, Gonzalo.** *Polls rescata el Victoria para el repertorio universal.* El Público nº 27, desembre 1985. Madrid. Edita Centro de Documentación Teatral. Instituto Nacional de las Artes Escénicas y de la Música. Ministerio de Cultura. Pàgines 39 i 40.
- 195.- **PÉREZ DE OLAGUER, Gonzalo.** *Teatre Metropolità, cuando la escenografía habla.* El Público, nº 14, novembre 1984. Madrid. Edita el Centro de Documentación Teatral, Organismo Autónomo Teatros Nacionales, Dirección General de Música y Teatro, Ministerio de Cultura. Pàgines 20 i 21.
- 196.- **PÉREZ DE OLAGUER, Gonzalo.** *Teatros de l'Institut, en busca de su línea.* El Público nº 44, maig 1987. Madrid. Edita Centro de Documentación Teatral. Instituto Nacional de las Artes Escénicas y de la Música. Ministerio de Cultura. Pàgina 15.
- 204.- **PÚBLICO, El (Redacció).** *Circuito de teatros públicos, ladrillo a ladrillo.* El Público, nº 22-23, juliol-agost 1985. Madrid. Edita el Centro de Documentación Teatral, Organismo Autónomo Teatros Nacionales, Dirección General de Música y Teatro, Ministerio de Cultura. Pàgina 84.
- 205.- **PÚBLICO, El (Redacció).** *El futuro del Teatre Lliure.* El Público nº 42, març 1987. Madrid. Edita Centro de Documentación Teatral. Instituto Nacional de las Artes Escénicas y de la Música. Ministerio de Cultura. Pàgines 21 i 22.

- 206.- **PÚBLICO, El (Redacció).** *El teatro de las autonomías, a marchas forzadas (dossier)*. El Público nº 34-35, juliol-agost 1986. Madrid. Edita Centro de Documentación Teatral. Instituto Nacional de las Artes Escénicas y de la Música. Ministerio de Cultura. Pàgines 89 a 108.
- 215.- **RODRÍGUEZ BUZÓN, José María.** *Descentralización y teatros estables*. Teatro en España, nº10, juliol - agost 1982. Madrid. Edita Dirección General de Música y Teatro, Ministerio de Cultura. Pàgines 4 a 13.
- 238.- **TEIXIDOR, Jordi.** *Una frustració: la Proposició de Llei del Teatre*. Estudis Escènics nº 23, Quaderns de l'Institut del Teatre de la Diputació de Barcelona, Barcelona, Juny de 1983. Edicions 62. Pàgines. 19 a 48.
- 250.- **VICENTE MOSQUETE, José Luis.** *J.M. Garrido, el nacimiento legal de la concertación*. El Público, nº 21, juny 1985. Madrid. Edita el Centro de Documentación Teatral, Organismo Autónomo Teatros Nacionales, Dirección General de Música y Teatro, Ministerio de Cultura. Pàgines 16 i 17.
- 252.- **VICENTE MOSQUETE, José Luis.** *Presupuestos teatrales en 1989: más de 15.000 millones*. El Público nº 70-71, juliol-agost 1989. Madrid. Edita Centro de Documentación Teatral. Instituto Nacional de las Artes Escénicas y de la Música. Ministerio de Cultura. Pàgines 84 a 109.
- 253.- **VICENTE MOSQUETE, José Luis.** *Teatro público: de una conferencia, hacia un futuro*. El Público, nº 21, juny 1985. Madrid. Edita el Centro de Documentación Teatral, Organismo Autónomo Teatros Nacionales, Dirección General de Música y Teatro, Ministerio de Cultura. Pàgines 13 a 18.
- 254.- **VICENTE MOSQUETE, José Luis.** *Teatros públicos: Suma y sigue...* El Público nº 38, novembre 1986. Madrid. Edita Centro de Documentación Teatral. Instituto Nacional de las Artes Escénicas y de la Música. Ministerio de Cultura. Pàgines 15 a 18.
- 259.- **VILÀ i FOLCH, Joaquim.** *Els darrers quatre anys de Grec (1983-86)*. Teatre Grec de Montjuïc 1929-1976, catàleg de la exposició del mateix títol realitzada al Mercat de les Flors de Barcelona del 9 d'abril al 30 de juny

de 1987. Barcelona. Col·lecció catàlegs d'exposicions nº 66, Ajuntament de Barcelona, Àrea de Cultura. Pàgines 138 a 157.

4.4.- Els anys '90, la consolidació del teatre privat i el restabliment del teatre públic.

- 7.- **ADE.** *Seminario Función de la crítica teatral. Debate de la primera sesión.* ADE Teatro, Revista trimestral de la Asociación de Directores de Escena de España, nº43-44, abril de 1995. Madrid. Edita Asociación de Directores de Escena de España. Pàgines 28 i 29.
- 18.- **ANTÓN, Jacinto.** *Entrevista con Josep Maria Flotats, director del Teatre Nacional de Catalunya.* EL PAÍS, 10-09-1997.
- 33.- **BENET i JORNET, Josep M^a.** *Conjugar pasión y prudencia.* El Público. Revista bimestral del espectáculo, nº77, març-abril 1990. Madrid. Edita el Centro de Documentación Teatral, Instituto Nacional de las Artes Escénicas y de la Música, Ministerio de Cultura. Pàgines 140 i 141.
- 41.- **BRU DE SALA, Xavier.** *Les grans companyies i el tresor de la imaginació.* Teatre a Catalunya. Commemoració del Centenari de la naixença de Josep Maria de Sagarra (1894-1961). Nadala Fundació Jaume I, any XXVIII 1994. Barcelona. Edita Fundació Jaume I. Primera edició desembre 1994. Pàgines 38 a 70.
- 45.- **CAÑIZARES BUNDORF, Nathalie.** *98: Cambio de escena.* ADE Teatro. Revista trimestral de la Asociación de Directores de Escena de España, nº72-73, novembre – desembre 1998. Edita Asociación de Directores de Escena de España. Pàgines 17 a 29.
- 48.- **CATALÀ, Guillem.** *Nuevos locales, nuevos aires.* Primer Acto. Cuadernos de investigación teatral nº 263, març-maig 1996. Madrid. Edita José Monleón y Roberto Fuentes. Pàgines 114 a 118.
- 54.- **COMADIRA, Narcís; RIGOL, Joan; MARTÍ GRAU, Jordi; MASCARELL, Ferran; BOIX, Jaume (moderador).** *Estratègies per a la cultura.* Barcelona

Metropolis Mediterrània, n°44, novembre – gener 1998/99. Barcelona. Edita Ajuntament de Barcelona. Pàgines 93 a 102.

- 56.- **CORRAL, María.** *Militancia cultural. Dos respuestas.* ADE Teatro. Revista trimestral de la Asociación de Directores de Escena de España, n°39-40, octubre 1994. Madrid. Edita Asociación de Directores de Escena de España. Pàgina 35.
- 58.- **CUEVAS, David.** *C.N.T.C.: Encontrar la modernidad de los clásicos.* El Público, n°78, maig – juny 1990. Madrid. Edita el Centro de Documentación Teatral, Instituto Nacional de las Artes Escénicas y de la Música, Ministerio de Cultura. Pàgines 73 a 75.
- 60.- **DALOS, György.** *¿Qué papel les queda a los teatros públicos?* ADE Teatro. Revista trimestral de la Asociación de Directores de Escena de España, n°31-32, setembre 1993. Madrid. Edita Asociación de Directores de Escena de España. Pàgines 21 i 22.
- 68.- **DD.AA.** *Interarts 1995-2000.* Koris. Publicació periòdica de la fundació Interarts, n° 10, desembre 2000. Barcelona. Edita Fundació Interarts, Observatori Europeu de Polítiques Culturals. Volum Sencer.
- 71.- **DD.AA.** *Política Teatral.* Primer Acto, Cuadernos de Investigación Teatral. Separata del n°242, gener-febrer 1992. Madrid. Edita José Monleón y Roberto Fuentes.
- 72.- **DD.AA.** *¿Y si triunfara la derecha...? Conversación a seis sobre el futuro del teatro en España.* ADE Teatro, Revista trimestral de la Asociación de Directores de Escena de España, n°43-44, abril de 1995. Madrid. Edita Asociación de Directores de Escena de España. Pàgines 119 a 127.
- 74.- **De la TORRE, Albert.** *El drama nacional.* Escena, publicació mensual sobre les arts escèniques, n°7, abril-maig 1990. Barcelona. Edita revista Escena. Pàgines 4 i 5.
- 79.- **DOMÉNECH, Fernando; RODRÍGUEZ, Carlos.** *Entrevista a Tomás Marco, director general del INAEM: De infraestructuras, mejoras y nuevos proyectos.* ADE Teatro. Revista trimestral de la Asociación de Directores de Escena

de España, nº 75, abril - juny 1999. Madrid. Edita Asociación de Directores de Escena de España. Pàgines 16 a 23.

- 81.- **ESCARRÉ, Josep.** El Grec'97 amplía su programación hasta el mes de agosto para ofrecer 177 espectáculos. La Vanguardia. Barcelona. Edició del dimecres 14 de maig de 1997. Pàgina 49.
- 89.- **FERNÁNDEZ TORRES, Alberto.** Autonomías, la producción teatral... y la estadística. ADE Teatro. Revista trimestral de la Asociación de Directores de Escena de España, nº50-51, abril - juny 1996. Madrid. Edita Asociación de Directores de Escena de España. Pàgines 52 a 58.
- 92.- **FERNÁNDEZ TORRES, Alberto.** La crisis de identidad del teatro público en España. El Público, nº78, maig – juny 1990. Madrid. Edita el Centro de Documentación Teatral, Instituto Nacional de las Artes Escénicas y de la Música, Ministerio de Cultura. Pàgines 61 a 69.
- 100.- **FLOTATS, Josep Maria.** Discurso de Josep Maria Flotats para el acto inaugural del Teatro Nacional de Cataluña. ADE Teatro. Revista trimestral de la Asociación de Directores de Escena de España, nº62-63, octubre – diciembre 1997. Madrid. Edita Asociación de Directores de Escena de España. Pàgines 40 i 41.
- 101.- **FLOTATS, Josep Maria.** Un Teatro Nacional para Cataluña. ADE Teatro. Revista trimestral de la Asociación de Directores de Escena de España, nº31-32, setembre 1993. Madrid. Edita Asociación de Directores de Escena de España. Pàgines 104 i 105.
- 108.- **GALLÉN, Enric.** Un repertori nacional. Escena, publicació mensual sobre les arts escèniques, nº7 abril-maig 1990. Barcelona. Edita revista Escena. Pàgines 6 i 7.
- 120.- **HARO TECGLEN, Eduardo.** Una huelga confusa. EL PAÍS, dijous 12 de desembre de 1991.
- 609310642
- 122.- **HERAS, Guillermo.** Lo público y lo privado en la creación teatral. ADE Teatro, Revista trimestral de la Asociación de Directores de Escena de España, nº56-57, enero - marzo de 1997. Madrid. Edita Asociación de Directores de Escena de España. Pàgines 51 a 59.

- 123.- **HERAS, Guillermo.** *Reflexiones dispersas sobre una polémica abierta.* ADE. Revista trimestral de la Asociación de Directores de Escena de España, nº29, febrer 1993. Madrid. Edita Asociación de Directores de Escena de España. Pàgines 41 a 43.
- 124.- **HERAS, Guillermo.** *Un servicio público y social.* ADE Teatro. Revista trimestral de la Asociación de Directores de Escena de España, nº31-32, setembre 1993. Madrid. Edita Asociación de Directores de Escena de España. Pàgines 87 a 90.
- 126.- **HERNÁNDEZ, Emilio.** *El teatro español, la izquierda, la derecha, la ley del mercado y su puta madre.* ADE Teatro. Revista trimestral de la Asociación de Directores de Escena de España, nº50-51, abril - juny 1996. Madrid. Edita Asociación de Directores de Escena de España. Pàgines 29 a 31.
- 128.- **HERNÁNDEZ, Santos.** *El toc Bohigas.* Butlletí, nº10, desembre 1992. Barcelona. Edita Associació d'Espectadors del Teatre Lliure. Pàgines 12 a 15.
- 129.- **HORMIGÓN, Juan Antonio.** *Breve diagnosis sobre la situación del teatro español actual.* ADE Teatro. Revista trimestral de la Asociación de Directores de Escena de España, nº50-51, abril - juny 1996. Madrid. Edita Asociación de Directores de Escena de España. Pàgines 14 a 23.
- 132.- **HORMIGÓN, Juan Antonio.** *Pasado y presente del teatro público.* ADE Teatro. Revista trimestral de la Asociación de Directores de Escena de España, nº31-32, setembre 1993. Madrid. Edita Asociación de Directores de Escena de España. Pàgines 4 i 5.
- 136.- **INKRET, Andrej.** *Gloria pasada e inercia actual.* ADE Teatro. Revista trimestral de la Asociación de Directores de Escena de España, nº31-32, setembre 1993. Madrid. Edita Asociación de Directores de Escena de España. Pàgines 23 i 24.
- 140.- **JUNTA I CONSELL DE DIRECCIÓ DE L'AADPC.** *El conveni de teatre.* Entreacte nº55, gener 1999. Edita Associació d'Actors i Directors Professionals de Catalunya. Pàgines 6 i 7.
- 143.- **LANGHOFF, Matthias.** *Informe para la creación de un teatro público.* ADE Teatro. Revista trimestral de la Asociación de Directores de Escena de

España, nº31-32, setembre 1993. Madrid. Edita Asociación de Directores de Escena de España. Pàgines 11 a 21.

- 177.- **OLLÉ, Joan.** *«After Grec». Teatro comercial y teatro público.* ADE Teatro. Revista trimestral de la Asociación de Directores de Escena de España, nº62-63, octubre – diciembre 1997. Madrid. Edita Asociación de Directores de Escena de España. Pàgina 51.
- 178.- **PASQUAL, Lluís (director del projecte).** *Fragments del segon document del Projecte Ciutat del Teatre.* Entreacte, nº54, desembre 1998. Edita Associació d'Actors i Directors Professionals de Catalunya. Pàgines 7 i 8.
- 181.- **PÉREZ DE OLAGUER, Gonzalo.** *C.D. de Osona y del Vallès: Proyectos en fase de crecimiento.* El Público, nº78, maig – juny 1990. Madrid. Edita el Centro de Documentación Teatral, Instituto Nacional de las Artes Escénicas y de la Música, Ministerio de Cultura. Pàgines 90 i 91.
- 182.- **PÉREZ DE OLAGUER, Gonzalo.** *C.D.G.C.: A las puertas de la consolidación.* El Público, nº78, maig – juny 1990. Madrid. Edita el Centro de Documentación Teatral, Instituto Nacional de las Artes Escénicas y de la Música, Ministerio de Cultura. Pàgines 87 a 89.
- 183.- **PÉREZ DE OLAGUER, Gonzalo.** *Companyia Flotats: Atípica "Operación Flotats".* El Público, nº78, maig – juny 1990. Madrid. Edita el Centro de Documentación Teatral, Instituto Nacional de las Artes Escénicas y de la Música, Ministerio de Cultura. Pàgines 83 i 84.
- 188.- **PÉREZ DE OLAGUER, Gonzalo.** *Grec '90: La baza de las coproducciones.* El Público. Revista bimestral del espectáculo, nº79, juliol-agost 1990. Edita el Centro de Documentación Teatral, Instituto Nacional de las Artes Escénicas y de la Música, Ministerio de Cultura. Pàgines 14 i 15.
- 193.- **PÉREZ DE OLAGUER, Gonzalo.** *T.N.C.: Y al fin se hizo la luz.* El Público, nº78, maig – juny 1990. Madrid. Edita el Centro de Documentación Teatral, Instituto Nacional de las Artes Escénicas y de la Música, Ministerio de Cultura. Pàgines 85 i 86.

- 199.- **PLATAFORMA DE LA CULTURA.** *Manifiesto.* ADE. Revista trimestral de la Asociación de Directores de Escena de España, nº24, gener 1992. Madrid. Edita Asociación de Directores de Escena de España. Pàgines 6 a 9.
- 210.- **PUJOL, Jordi.** *Extractos del discurso de Jordi Pujol para el acto de la inauguración del Teatro Nacional de Cataluña.* ADE Teatro. Revista trimestral de la Asociación de Directores de Escena de España, nº62-63, octubre – diciembre 1997. Madrid. Edita Asociación de Directores de Escena de España. Pàgines 42 i 43.
- 212.- **REDACCIÓ.** *Presentació de la “Coordinadora de Professionals de les Arts Escèniques de Catalunya”.* Entreacte nº57, març de 1999. Barcelona. Edita Associació d'Actors i Directors Professionals de Catalunya. Pàgines 1, 3 i 5.
- 214.- **REIXACH, Domènec.** *El Centre Dramàtic de la Generalitat de Catalunya.* ADE Teatro. Revista trimestral de la Asociación de Directores de Escena de España, nº31-32, setembre 1993. Madrid. Edita Asociación de Directores de Escena de España. Pàgines 97 i 98.
- 218.- **RODRÍGUEZ, Carlos.** *Mª Helena Serodio: en torno a la A.I.T.C.* ADE Teatro, Revista trimestral de la Asociación de Directores de Escena de España, nº43-44, abril de 1995. Madrid. Edita Asociación de Directores de Escena de España. Pàgines 62 a 65.
- 226.- **SANTA-CRUZ, Lola.** *C.N.N.T.E.: Apostar por el futuro.* El Público, nº78, maig – juny 1990. Madrid. Edita el Centro de Documentación Teatral, Instituto Nacional de las Artes Escénicas y de la Música, Ministerio de Cultura. Pàgines 76 a 79.
- 234.- **SOTELO, Ignacio.** *La mezcla de lo público con lo privado.* ADE Teatro. Revista trimestral de la Asociación de Directores de Escena de España, nº37-38, juliol 1994. Madrid. Edita Asociación de Directores de Escena de España. Pàgines 21 i 22.
- 237.- **TEATRE LLIURE.** *Teatre Lliure. Directrices de actuación futura.* ADE Teatro. Revista trimestral de la Asociación de Directores de Escena de España, nº31-32, setembre 1993. Madrid. Edita Asociación de Directores de Escena de España. Pàgines 91 a 96.

- 261.- **ZUBIARRAIN, Laura.** *España: un proyecto en constante desarrollo.* ADE Teatro. Revista trimestral de la Asociación de Directores de Escena de España, nº50-51, abril - juny 1996. Madrid. Edita Asociación de Directores de Escena de España. Pàgines 46 a 51.
- 262.- **ZUBIARRAIN, Laura.** *La batalla de Barcelona.* ADE Teatro. Revista trimestral de la Asociación de Directores de Escena de España, nº62-63, octubre – diciembre 1997. Madrid. Edita Asociación de Directores de Escena de España. Pàgines 38 i 39.

Documentació Genèrica del Capítol 4:

4.1.- Els antecedents. El Teatre Independent, una base, un punt de partida.

2-0170.- *Orden de 9 de febrero de 1963 por la que se aprueban las Normas de Censura Cinematográfica (B.O.E. Núms. 58 y 77 de 8 y 30 de marzo de 1963).*
Sense signatura.

8-0022.- *La cultura catalana recent (1960-1988).* Ricard Salvat.

4.2.- La predemocràcia i els Ajuntaments provisionals.

2-0025.- *Sense títol (cartes adreçades a ajuntaments i grups de teatre per tal de fer un cens de Grups Teatral Catalans).* Comissió Assesora de Teatre de la Generalitat de Catalunya.

2-0026.- *Guió per a la discussió d'una política teatral per a Catalunya.* Comissió de Teatre de la Generalitat de Catalunya

2-0057.- *Projecte d'Estatut d'Autonomia de Catalunya (1979).* Generalitat de Catalunya.

2-0069.- *Dossier del proyecto "Teatre de Catalunya".* Insitut del Teatre de la Diputació de Barcelona.

2-0070.- *Documents d'estudi sobre l'ordenació del teatre a Catalunya.* Institut del Teatre de la Diputació de Barcelona.

2-0139.- *Fragment de les ponències base del congrés del PSC cel·lebrat els dies 2 i 3 de desembre a Saïfores (Baix Penedès).* Partit dels Socialistes de Catalunya.

2-0140.- *Fragment de les ponències base del congrés del PSC cel·lebrat els dies 2 i 3 de desembre de 1978 a Saïfores (Baix Penedès).* Partit dels Socialistes de Catalunya.

2-0143.- *Ponències base del congrés del PSC cel·lebrat els dies 2 i 3 de desembre de 1978 a Saïfores (Baix Penedès).* Partit dels Socialistes de Catalunya.

- 2-0146.- *Projecte de política teatral*. Partit Socialista Unificat de Catalunya.
- 3-0003.- *Sense títol (Encapçalament: Leídas las recientes declaraciones de D. Mario Antolín, director general de teatro, sobre la situación del Teatro Nacional de Barcelona...)* **Borrador**. Alícia Agut i 135 signatures més.
- 3-0004.- *Sense títol (Encapçalament: Leídas las recientes declaraciones de D. Mario Antolín, director general de teatro, sobre la situación del Teatro Nacional de Barcelona...)* **Document final**. Alícia Agut i 135 signatures més.
- 3-0007.- *Cumpliremos los compromisos pero...* Mario Antolín Paz.
- 3-0008.- *Asamblea de Grupos Profesionales de Teatro Independiente*. Asamblea de Grupos de Teatro.
- 3-0009.- *Sense títol (Manifest de constitució de l'APTI)*. Asamblea Profesional de Teatro Independiente (APTI).
- 3-0010.- *Sense títol (Artícle sobre l'escissió de l'AAD)*. Asamblea d'Actors i Directors ???
- 3-0013.- *Projecte de Programa Electoral Unitari i Democràtic*. Comissió Electoral Unitària i Democràtica.
- 3-0014.- *Asamblea de Grupos de Teatre Independent*. Comissió Gestora del Grec Independent.
- 3-0015.- *XIX. Àmbit de Teatre. Panorama actual del teatre català*. Congrés de Cultura Catalana (1977).
- 3-0019.- *Decreto 2133/1975, de 24 de julio, por el que se regula el Régimen Especial de la Seguridad Social de los Artistas*. Francisco Franco (Cap de l'Estat) i Fernando Suárez (Ministre de Treball).
- 3-0022.- *Aportació de l'Institut del Teatre de Barcelona a la ponència del sub-àmbit de Teatre del Congrés de Cultura Catalana (1977)*. Institut del Teatre de la Diputació de Barcelona.
- 3-0025.- *Acta núm.9 16 julio 1975*. Odón Marzal Martínez (president) i 16 signatures més.
- 3-0029.- *El sector teatral prepara la seva aportació al Congrés [de Cultura Catalana]*. Rosa Maria Piñol.
- 3-0030.- *Manifiesto de los profesionales del Teatro en Barcelona en el Día Internacional del Teatro*. Professionals del Teatre de Barcelona.
- 3-0031.- *Congrés de Cultura Catalana, Sector Teatre (Carta de març de 1976)*. Secretariat del Congrés de Cultura Catalana, Sector Teatre.
- 3-0032.- *Congrés de Cultura Catalana, Sector Teatre (Carta d'abril de 1976)*. Secretariat del Congrés de Cultura Catalana, Sector Teatre.
- 3-0033.- *Sense títol (Carta oberta dels set)*. Sense signatura (Treballadors de l'espectacle i membres de l'AAD).
- 3-0034.- *Memòria presentada per l'Assemblea d'Actors i Directors de Barcelona per a una alternativa a la situació del teatre a Catalunya*. Sense signatura.

- 3-0035.- *Resum de la memòria presentada per l'Assemblea d'Actors i Directors de Barcelona per a una alternativa a la situació del teatre a Catalunya.* Sense signatura.
- 3-0037.- *Propuesta razonada que presenta la representació social en las deliberaciones del convenio colectivo sindical de actores para la provincia de Barcelona.* Sense signatura.
- 3-0038.- *Acta de la asamblea estatal de la A.T.I.P. realizada en Vigo los días 28 y 29 de noviembre de 1977 dentro de las 6as xornadas de teatro de Vigo.* Sense signatura.
- 3-0039.- *Projecte de programa electoral unitari i democràtic.* Sense signatura.
- 3-0042.- *Texto del convenio colectivo sindical provincial de "actores de teatro".* Sindicato Nacional del Espectáculo i Antonio Martínez Emperador.
- 7-0026.- *Avant-projecte de Llei del Teatre.* Sense signatura.
- 8-0002.- *Sense títol (Dos models de cartes de juliol de 1975 amb un model de programa electoral).* Comissió Electoral "Unitària i Democràtica" / Comissió Electoral Provisional "Unitària i Democràtica".
- 8-0003.- *Sense títol (Contingut de la sessió plenària de la Comissió del 7 de març de 1978, respecte al procediment de consell de guerra a Els Joglars).* Comissió de Defensa del Col·legi d'Advocats de Barcelona.
- 8-0004.- *III comunicat de la tancada a l'Institut del Teatre.* Comitè de solidaritat amb Els Joglars, alumnes de l'Institut del Teatre i treballadors de l'espectacle.
- 8-0005.- *Sense títol (Document que demana l'organització d'una vaga general per protestar contra el procés a Els Joglars).* Comitè de solidaritat amb Els Joglars.
- 8-0006.- *Sense títol (document bilingüe posterior a la vaga general de l'espectacle del 22 de desembre de 1978).* Comitè Pro Alliberament d'Albert Boadella de l'Assemblea Permanent de l'Espectacle.
- 8-0007.- *Presentació de l'avant-projecte de la comarca del Barcelonès.* Congrés de Cultura Catalana (1977). Àmbit de Teatre. Secció comarcal del Barcelonès.
- 8-0009.- *Villarroel Teatre. Índex.* DD.AA.
- 8-0012.- *Transición y renovación en el teatro español (1976-1984).* Luciano García Lorenzo y María Francisca Vilches de Frutos.
- 8-0020.- *Telegrama abierto a los "eminentes intelectuales" don Julio Manegat, don Joanet de Sagarra (y similares).* Pedro Ruiz.
- 8-0021.- *Resumen Temporada 1974-75. Resumen Económico Temporada 1975-76.* Sala Villarroel.
- 8-0022.- *La cultura catalana recent (1960-1988).* Ricard Salvat.

8-0036.- *Marcha por la libertad de expresión y la d'Els Joglars*. Sense signatura.

8-0037.- *Auca*. Sense signatura.

8-0035.- *Sense títol (Partitura incavada d'una cançó sobre el cas Joglars)*. Sense signatura.

8-0040.- *Coplas de los actores en paro, o el cuento de nunca acabar*. Sense signatura.

8-0041.- *L'auca dels actors parats o la cançó de l'enfadós*. Sense signatura.

4.3.- Els anys '80, el protagonisme de l'acció pública.

2-0003.- *Anuari estadístic de la Ciutat de Barcelona 1989*. Ajuntament de Barcelona.

2-0004.- *La gestió cultural la servei dels ciutadans de Barcelona i de la capitalitat de la cultura catalana*. Memòria Àrea de Cultura 1987-1991. Ajuntament de Barcelona.

2-0044.- *Acord-marc entre les institucions catalanes per a la coordinació de llur política en relació a les entitats culturals bàsiques*. DD.AA.

2-0046.- *Revista Análisis e Investigaciones Culturales nº23. Integración de España en la CEE. Aspectos culturales*. DD.AA.

2-0052.- *Proposta de distribució competencial en matèria d'Arts Escèniques entre Administració Local i Autònoma*. Federació de Municipis de Catalunya.

2-0058.- *La planificació de les Arts Escèniques a Barcelona*. Joan Maria Gual i Dalmau.

2-0178.- *Memòria d'un any de gestió de la Regidoria de Cultura (1984)*. Sense signatura.

2-0179.- *Memòria d'un any de gestió de la Regidoria de Cultura (1985)*. Sense signatura.

3-0011.- *La verdad del Actor. Mensaje del Día Mundial del Teatro 1988*. Peter Brook.

3-0017.- *Día Mundial del Teatro. 27 de marzo de 1989*. Martin Esslin.

3-0020.- *Mensaje del Día Mundial del Teatro 1987*. Antonio Gala.

3-0028.- *Mensaje Internacional del Día Mundial del Teatro*. André Louis Perinetti.

3-0036.- *Los productores de teatro congelan sus proyectos a causa de un decreto*. Sense signatura.

- 3-0043.- *Mensaje a los hombres del teatro con ocasión del Día Mundial del Teatro 1984*. Mikhail Tsarev.
- 6-0011.- *Anàlisi del finançament de les activitats culturals durant l'any 1985*. Carles Camps, Francesc Carulla i Antoni Lledó.
- 8-0008.- *Reflexions i propostes entorn del teatre català*. DD.AA.
- 8-0011.- *El teatro español del siglo XX. Estado de la investigación y últimas tendencias*. Luciano García Lorenzo y María Francisca Vilches de Frutos.
- 8-0012.- *Transición y renovación en el teatro español (1976-1984)*. Luciano García Lorenzo y María Francisca Vilches de Frutos.
- 8-0014.- *Sense títol (enquesta destinada a grups de teatre i entitats i teatres que també treballen com a empresaris)*. Joan Guasch Llópez i Quico Romeu (Recopiladors de les dades de l'enquesta).
- 8-0017.- *Relació d'estrenes al Teatre Grec de Montjuïc de 1929 a 1986*. Jordi Coca (amb la col·laboració d'Elvira Cardona, Francesc Castells i Glòria Guerrero).
- 8-0022.- *La cultura catalana recent (1960-1988)*. Ricard Salvat.
- 8-0025.- *Programa Festival Grec '87*. Sense signatura.
- 8-0026.- *Programa Festival Grec '88*. Sense signatura.
- 8-0027.- *Programa Festival Grec '89*. Sense signatura.
- 8-0043.- *Teatre Lliure: Una alternativa de teatre públic*. Teatre Lliure Societat Cooperativa.

4.4.- Els anys '90, la consolidació del teatre privat i el restabliment del teatre públic.

- 2-0001.- *Anuari estadístic de la Ciutat de Barcelona 1993*. Ajuntament de Barcelona.
- 2-0002.- *Organigrama de l'Àrea de Cultura*. Ajuntament de Barcelona.
- 2-0005.- *Àrea de Cultura. Memòria 1995*. Ajuntament de Barcelona.
- 2-0006.- *Anuari estadístic de la Ciutat de Barcelona 1994*. Ajuntament de Barcelona.
- 2-0008.- *Anuari estadístic de la Ciutat de Barcelona, Apartat de Cultura 1991*. Àrea de Cultura de l'Ajuntament de Barcelona.
- 2-0009.- *Memòria '92. Direcció de Serveis d'Acció Cultural*. Àrea de Cultura de l'Ajuntament de Barcelona.

- 2-0010.- *Anuari estadístic de la Ciutat de Barcelona, Apartat de Cultura 1992.* Àrea de Cultura de l'Ajuntament de Barcelona.
- 2-0011.- *Anuari estadístic de la Ciutat de Barcelona, Apartat de Cultura 1990.* Àrea de Cultura de l'Ajuntament de Barcelona.
- 2-0012.- *Teatre públic, servei públic (Jornades de Reflexió i Debat per una nova etapa de les Arts Escèniques de Catalunya).* Joan Anton Benach i Jordi Maluquer (Coordinadors).
- 2-0013.- *Document final de la Taula de teatre públic, servei públic. (Jornades de Reflexió i Debat per una nova etapa de les Arts Escèniques de Catalunya).* Joan Anton Benach i Jordi Maluquer (Coordinadors).
- 2-0019.- *Informatiu núm. 7 / juliol (2) 1999. Maragall exposa 10 principis d'acció del nou govern. Ciutadans pel Canvi.*
- 2-0020.- *Cultura: L'opció estratègica.* Joan Clos.
- 2-0022.- *Pla d'actuació per a les Arts Escèniques.* Jordi Coca.
- 2-0023.- *Contracte amb Catalunya.* Àngel Colom i Colom.
- 2-0024.- *Comunicación de la Comisión Europea al Parlamento Europeo y al Comité de las Regiones. Primer Programa Marco de la Comunidad Europea a favor de la Cultura (2000-2004).* Comisión de las Comunidades Europeas.
- 2-0027.- *Comisión. Convocatoria de propuestas para acciones experimentales con miras al programa marco a favor de la cultura.* Comissió Europea.
- 2-0036.- *El repte de Barcelona. Perquè Barcelona sigui imparable vota Joaquim Molins.* Convergència i Unió.
- 2-0040.- *Documents. Jornades de Reflexió i Debat per una nova etapa de les Arts Escèniques a Catalunya.* DD.AA.
- 2-0045.- *La Cultura, motor de la ciutat del coneixement. Pla estratègic del sector cultural de Barcelona.* DD.AA.
- 2-0051.- *Fem una BCN + fàcil per a viure-hi.* Esquerra Republicana de Catalunya (ERC) + Els Verds.
- 2-0059.- *Sense títol (Document on Joan Maria Gual accepta formar part del Senat Ciutadà per a Barcelona 2001).* Joan Maria Gual.
- 2-0064.- *L'esquerra verda amb tu! Manifest per Barcelona.* Inicitiva-Verds.
- 2-0065.- *Anuari estadístic de la ciutat de Barcelona 1995.* Apartat de Cultura. Institut de Cultura de Barcelona.
- 2-0066.- *Institut de Cultura de Barcelona. Memòria 1996.* Institut de Cultura de Barcelona.
- 2-0067.- *Institut de Cultura de Barcelona. Memòria 1997.* Institut de Cultura de Barcelona.
- 2-0072.- *Jornades de Reflexió i Debat per una nova etapa de les Arts Escèniques a Catalunya.* Ramón Llimós.
- 2-0074.- *Voluntat de canvi.* Pasqual Maragall i Mira.

- 2-0075.- *Noves oportunitats per a Catalunya*. Pasqual Maragall i Mira.
- 2-0077.- *Sense títol (Carta adreçada per Ferran Mascarell, director de la candidatura Barcelona 2001 als ciutadans escollits per a ser membres del Senat de Ciutadans)*. Ferran Mascarell.
- 2-0078.- *Sense títol (parlament llegit per Ferran Mascarell a l'acte de constitució del Senat Ciutadà a la Candidatura de Barcelona a la Capital Cultural Europea 2001)*. Ferran Mascarell.
- 2-0079.- *Jornadas de reflexión sobre el sector cultural español y el proceso de integración europea. Perspectivas ante el Tratado de Maastricht*. Ministerio de Cultura (organitzador).
- 2-0136.- *Barcelona guanya amb Joan Clos*. Partit dels Socialistes de Catalunya.
- 2-0137.- *Molt més per Barcelona. Propostes de Pasqual Maragall per la Barcelona del segle XXI*. Partit dels Socialistes de Catalunya.
- 2-0138.- *Barcelona, un nou salt endavant*. Partit dels Socialistes de Catalunya.
- 2-0141.- *Per Catalunya. Ara, un nou federalisme*. Partit dels Socialistes de Catalunya.
- 2-0142.- *Ponència Marc del 7è Congrés. Sitges 4, 5 i 6 de febrer de 1994*. Partit dels Socialistes de Catalunya.
- 2-0144.- *Que guanyi Barcelona*. Partit dels Socialistes de Catalunya.
- 2-0145.- *Barcelona t'agradarà*. Partit Popular.
- 2-0155.- *Resums de les xerrades de la VII Trobada Internacional*. Sense signatura (DD.AA.).
- 2-0157.- *Dossier Europa volum 3. Interacció '94. Barcelona, del 12 al 16 de setembre de 1994*. Sense signatura (documents recopilats de la Diputació de Barcelona).
- 2-0158.- *Dossier Europa volum 2. Interacció '94. Barcelona, del 12 al 16 de setembre de 1994*. Sense signatura (documents recopilats de la Diputació de Barcelona).
- 2-0159.- *Dossier Europa volum 1. Interacció '94. Barcelona, del 12 al 16 de setembre de 1994*. Sense signatura (documents recopilats de la Diputació de Barcelona).
- 2-0160.- *Què és el senat 2001?* Sense signatura.
- 2-0161.- *2001 Barcelona: Ciutat Europea de la Cultura*. Sense signatura.
- 2-0162.- *Convenis 1993-94-95*. Sense signatura.
- 2-0165.- *Jornadas de Reflexión sobre el sector cultural español y el proceso de integración europea. Perspectivas ante el Tratado de Maastricht. Artes plásticas*. Sense signatura.

- 2-0167.- *Annex núm. 1 Extracte de la sessió del dia 31.03.98 de la Taula de Teatre Públic. Sense signatura.*
- 2-0168.- *Jornadas de Reflexión sobre el sector cultural español y el proceso de integración europea. Perspectivas ante el Tratado de Maastricht. Artes Escénicas. Sense signatura.*
- 2-0169.- *Jornadas de Reflexión sobre el sector cultural español y el proceso de integración europea. Perspectivas ante el Tratado de Maastricht. Relación de participantes. Sense signatura.*
- 2-0171.- *Jornadas de Reflexión sobre el sector cultural español y el proceso de integración europea. Perspectivas ante el Tratado de Maastricht. Patrimonio. Sense signatura.*
- 2-0172.- *Jornadas de Reflexión sobre el sector cultural español y el proceso de integración europea. Perspectivas ante el Tratado de Maastricht. Libro e Industria Editorial. Sense signatura.*
- 2-0173.- *Jornadas de Reflexión sobre el sector cultural español y el proceso de integración europea. Perspectivas ante el Tratado de Maastricht. Cine y Audiovisual. Sense signatura.*
- 2-0174.- *Jornadas de Reflexión sobre el sector cultural español y el proceso de integración europea. Perspectivas ante el Tratado de Maastricht. Libro e Industria Editorial. Sense signatura.*
- 2-0175.- *Memòria de constitució de l'Institut de Cultura de Barcelona (Document de treball, 17/11/1995). Sense signatura.*
- 2-0183.- *Programa "Cultura 2000". Primer programa marc a favor de la cultura (2000-2004). Sense signatura.*
- 2-0184.- *London Arts Board. Sense signatura.*
- 2-0186.- *Temporada 1999-2000. Teatre Romea.*
- 3-0018.- *Mensaje Internacional de Vigdís Finnbogadóttir, ex-presidenta de la República de Islandia y directora de teatro. Vigdís Finnbogadóttir.*
- 3-0021.- *Centro Español del Instituto Internacional del Teatro (UNESCO). Día Mundial del Teatro 27 de marzo de 1994. Vaclav Havel.*
- 3-0023.- *Día Mundial del Teatro. 27 de marzo de 1990. Kirill Lavrov.*
- 3-0026.- *Día Mundial del Teatro. 27 de marzo de 1991. Federico Mayor.*
- 3-0027.- *El teatro, una respuesta contra la intolerancia. Jeong Ok Kim.*
- 3-0044.- *Con motivo del Día Mundial del Teatro (27 de marzo de 1992) una voz de América Latina. Arturo Uslar Pietri.*
- 3-0045.- *Día Mundial del Teatro – 27 de marzo de 1996. Saadalla Wannous.*
- 4-0015.- *El Mercat de les Flors. Campanya de comunicació temporades 97-98 / 98-99. Mercat de les Flors.*
- 4-0050.- *Modificació puntual de les normes urbanístiques del P.G.M. relativa al tipus d'equipament comunitari: Teatres i cinemes i concreció dels sols que*

s'afecten a aquest destí al terme municipal de Barcelona. Ajuntament de Barcelona.

4-0051.- *Pla especial de protecció i millora de teatres i cinemes.* Ajuntament de Barcelona.

4.-0052.- *La empresa privada y la actividad escénica.* Joan-Anton Benach.

4-0053.- *¿Qué es AISGE?.* A.I.S.G.E.

4-0054.- *AISGE y su futuro.* A.I.S.G.E.

4-0055.- *Federación Estatal de Asociaciones de Empresas Productoras de Teatro y Danza. España – Spain – 2000.* Federación Estatal de Asociaciones de Empresas Productoras de Teatro y Danza.

7-0019.- *Comunicación de la Comisión Europea al Parlamento Europeo, al Consejo y al Comité de las Regiones. Primer Programa Marco de la Comunidad Europea a favor de la Cultura (2000-2004).* Parlament Europeu, Comissió de les Comunitats Europees.

7-0022.- *Los ministros de la UE aprueban un presupuesto para cultura.* Sense signatura.

8-0001.- *La mercantilització de les arts i la cultura a Europa.* Lluís Bonet i Agustí.

8-0010.- *El Grec '97 amplia su programación hasta el mes de agosto para ofrecer 177 espectáculos.* Josep Escarré.

8-0015.- *Festival d'Estiu de Barcelona, Grec '99.* Institut de Cultura (Ajuntament de Barcelona).

8-0016.- *Festival d'Estiu de Barcelona, Grec '98.* Institut de Cultura (Ajuntament de Barcelona).

8-0018.- *El Mercat de les Flors, quinze anys al servei de la ciutat.* Mercat de les Flors.

8-0019.- *El Mercat de les Flors 1995-1999.* Mercat de les Flors.

8-0023.- *Programa Festival Grec '95.* Sense signatura.

8-0024.- *Programa Festival Grec '92.* Sense signatura.

8-0028.- *Programa Festival Grec '91.* Sense signatura.

8-0029.- *Dades estadístiques.* Sense signatura.

8-0030.- *Programa Festival Grec '94.* Sense signatura.

8-0031.- *Barcelona. Primer esquema d'un informe per a la nominació de ciutat europea de la cultura l'any 2001.* Sense signatura.

8-0032.- *Programa Festival Grec '96.* Sense signatura.

8-0033.- *Programa Festival Grec '97.* Sense signatura.

8-0034.- *Programa Festival Grec '90.* Sense signatura.

8-0038.- *Programa Festival Grec '93.* Sense signatura.

8-0042.- *Simposium Internacional. Tendencias actuales en contraste con otros países de Europa y Norteamérica.* Sense signatura.

